ଚର୍ମ ଖୋଲିଛି ସିନା

ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସ

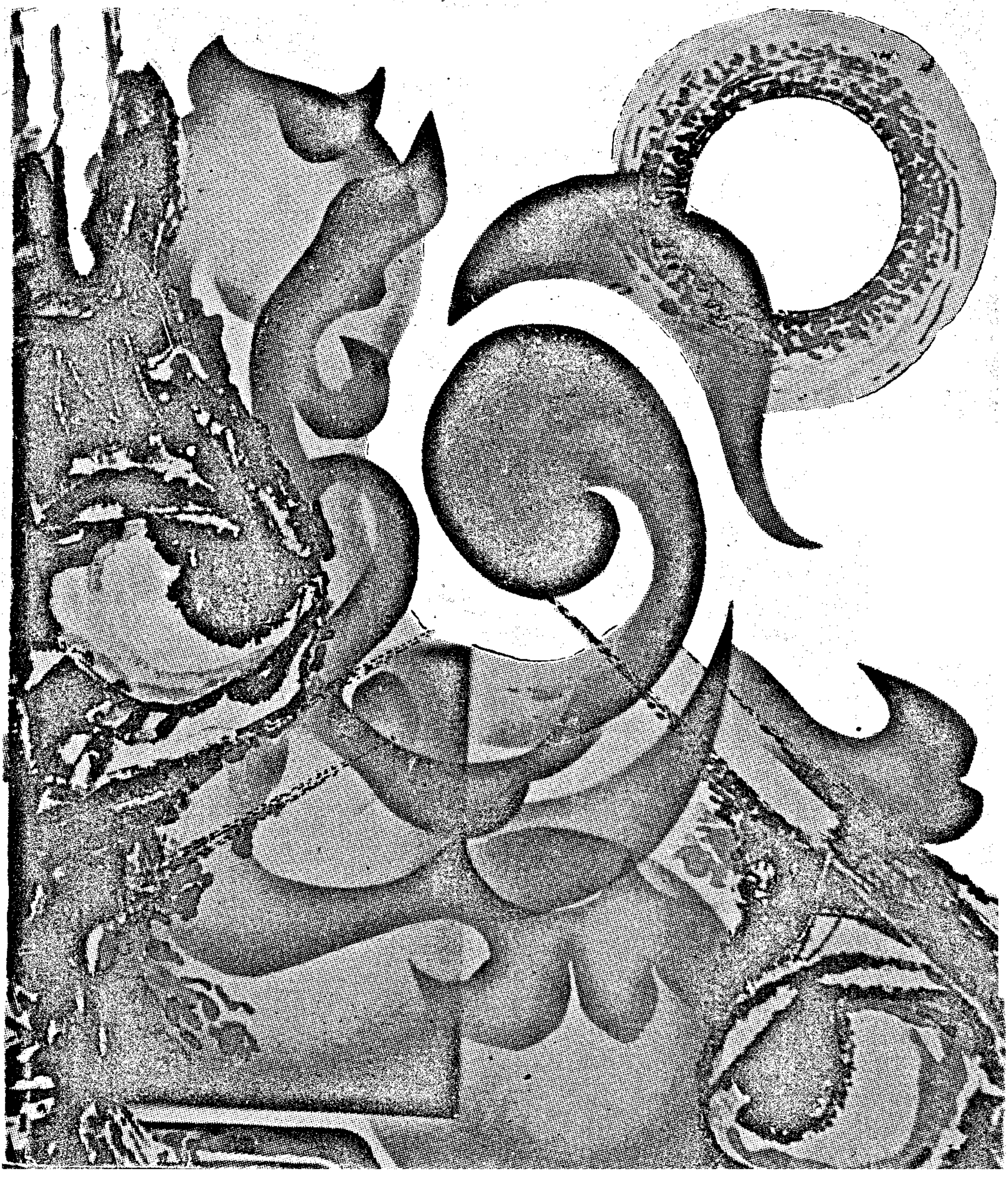

ଚର୍ମ ଘାରିଛି ସିନା

ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସ

ପ୍ରାଚୀ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ
ବିନୋଦ ବିହାରୀ, କଟକ - ୨

ଚର୍ମ ଘାରିଛି ସିନା

ଲେଖକ: ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସ, □ ପ୍ରକାଶକ : ଗଙ୍ଗାଧର ତ୍ରିପାଠୀ, ପ୍ରାଚୀସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ବିନୋଦ ବିହାରୀ, କଟକ - ୨ □ ମୁଦ୍ରଣ : ସଂଗୀତା ପ୍ରିଣ୍ଟର୍ସ, କଟକ - ୨

ମୂଲ୍ୟ : ଟ. ୧୨୦.୦୦

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ : ୨୦୦୧

CHARMA GHARICHHI SINA

Author : Chitaranjan Das. □ **Publisher :** G.D. Tripathy, Prachi Sahitya Pratisthan, Cuttack - 2 □ **Printed at :** Sangita Printers, Cuttack - 2.

Price : Rs. 120.00

First Edition : 2001

—ଚର୍ମଟା ଆମ ଜୀବନକୁ ଘେରି ରହିଛି ବୋଲି ଲେଖିଲା ସମୟରେ କବି ଭକ୍ତଚରଣ ପୂରା ସତ କଥାଟିକୁ କହିଥିଲେ । ମାତ୍ର, ଘେରି ରହିଛି ବୋଲି ତାହା ଆମର ଦିଗରେଖା ଗୁଡ଼ିକୁ ଏପରି ଅସହଜ ଭାବରେ ଘାରି ପକାଇବ କାହିଁକି ? ସେହି ଘାରି ପକାଇବାଟାର ପ୍ରତିବାଦରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ଏଠାରେ ଏକତ୍ର ଯୋଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ଏକଦା ଦୈନିକ ସଂବାଦପତ୍ର 'ପ୍ରଗତିବାଦୀ'ରେ ବାହାରୁଥିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲେଖାର ଶେଷରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବାର ତାରିଖଟିକୁ ସୂଚାଇ ଦିଆଯାଇଛି । ଏହି ଅବସରରେ 'ପ୍ରଗତିବାଦୀ'ର ସମ୍ପାଦକଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରୁଛି ।

ସୂଚୀପତ୍ର

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
■ ଆନନ୍ଦମୟ ଶିକ୍ଷା	୧
■ ଭୂତଗୁଡ଼ାରୁ ଭୂତ ଛାଡ଼ିଲା	୫
■ ବସ୍ତୁରେ କି ଦୋଷ ଅଛି ?	୧୦
■ ପଶୁମାନଙ୍କର ପରିବାର	୧୫
■ ଦୁଃଖୀ ମହାପୁରୁଷମାନେ	୨୦
■ ବକ୍ତା ଛାଡ଼ିଗଲେ	୨୫
■ ସଂସ୍କୃତି ନାମକ ଭାଲୁ	୩୦
■ ସତ୍ୟନାରାୟଣର ଚିଠି	୩୫
■ ଓଡ଼ିଶାର କେଉଁ ସ୍ରୋତ ?	୪୦
■ ମୋ' ବୋଉ ଓ ବାଜପାୟୀମାନେ	୪୫
■ ଦନ୍ତାଙ୍କ ଦିନ ସରିଆସିଲା	୪୯
■ ଆମ ଭାଷା, ତାଙ୍କ ଭାଷା	୫୩
■ ଇଏ କ'ଣ ଏତିକି ?	୫୭
■ ଯାହା ଭଲ ତାହା ହିଁ ରହିବ	୬୧
■ ଶିକ୍ଷକ ଜଣେ ଡିକୁ	୬୬
■ ଆଉ ଜଣେ ଥିଲେ ବୋଲି	୭୧
■ ପ୍ରଭୁହନ୍ତା ମାତୃହନ୍ତା	୭୬
■ ପୁରୁଣା ଯିବ, ପୁରୁଣା ଥିବ	୮୧
■ ସାଧବମାନେ ସିଆଡ଼େ ରହିଲେ	୮୬
■ ମାନବ ଓ ଅତିମାନବ	୯୧
■ ଜୀବନ ପାଇଁ ସଂଘର୍ଷ	୯୫
■ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ-ବିଳାପ	୧୦୦
■ ମଳ-ପରିମଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ	୧୦୫
■ ମୋ' ଭାଷା ମୋତେ ଆସନାହିଁ	୧୦୯

■ ସନାତନ ରକ୍ଷଣଶୀଳତା ୧୧୪
■ ଏକ ଅମୂଲ୍ୟ ଅବଦାନ ୧୧୮
■ ତହୁଁ କାଞ୍ଜି ଗଲା ଖରେ ୧୨୩
■ ସୁଖୀ ଭାରତ ଦୁଃଖୀ ଭାରତ ୧୨୭
■ ସୁଖୀ ଭାରତ ଦୁଃଖୀ ଭାରତ (୨) ୧୩୨
■ ମ୍ଳେଛମାନେ ମାନିଯାଆନ୍ତୁ ୧୩୭
■ ରାବଣପୋଡ଼ି ସଂସ୍କୃତି ୧୪୧
■ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ବିକଳ୍ପ ଗଣତନ୍ତ୍ର ୧୪୬
■ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ଜାତି ନାହିଁ ୧୫୧
■ ହୃଦୟବାନ୍ ମଣିଷଙ୍କର ଅଭାବ ୧୫୬
■ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦେଶରେ ୧୬୧
■ ଭୀମଭୋଇଙ୍କ ଶତାବ୍ଦୀ ପାଳନ ୧୬୬
■ ଆଉ କେତେ ଖାପ ଖାଇବା ? ୧୭୧
■ ବିଶ୍ୱ ସଂସ୍କୃତ ସମ୍ମିଳନୀ ୧୭୫
■ ମହକ ମାରିଦେବାର ଶିକ୍ଷା ୧୭୯
■ କୋଉଠି ଆରମ୍ଭ କରିବା ? ୧୮୩
■ ଓଡ଼ିଶାରେ ପଞ୍ଚାୟତ ବସୁ ୧୮୮
■ ଓଡ଼ିଶାରେ ପଞ୍ଚାୟତ ବସୁ (୨) ୧୯୨
■ ଏ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ସେ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ୧୯୬
■ ଭଲି ଭଲି ସରକାର ୨୦୧
■ ଏ ତିନି ହେଲେ ଏକତ୍ର ୨୦୬
■ ଅନୁପମ ଅତୀତ ୨୧୦
■ କୃଷକମାନଙ୍କର ଭୂମିକା ୨୧୪
■ ଛନ୍ଦାଚରଣ ଶୁଣ ୨୧୮
■ ଅତି ରସମୟ ସମୟ ୨୨୩

ଆନନ୍ଦମୟ ଶିକ୍ଷା

ଅସାଧୁ ମଣିଷମାନେ ଯେତେବେଳେ ନିଜକୁ ସାଧୁ ବୋଲି ଦେଖାଇ ହେବାକୁ ଏଇଟା ବା ସେଇଟା କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଆହୁରି ଅଧିକ ଦୟନୀୟ ଭାବରେ ଧରାପଡ଼ି ଯାଆନ୍ତି । ସରକାରଙ୍କ ହାତରେ ଟଙ୍କାଥାଏ, ତେଣୁ ସିଏ ଯେତେ ଅସାଧୁ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପଇସା ଖରଚ କରି ଆପଣାର ସାଧୁତ୍ୱକୁ ପ୍ରମାଣ କରିବେ ବୋଲି କେତେ କ'ଣ ଯୋଜନା କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ସାହେବ ପରି ଦିଶୁଥିବା ଏବଂ ତୁମ ଆମ ଭାଷାରେ କଥା କହିବାକୁ ସମ୍ଭବତଃ ଲଜ୍ଜାବୋଧ କରୁଥିବା ସରକାରୀ ହରକରାମାନେ ପ୍ରାୟ ସେହି ଏକା କାରଣରୁ ହିଁ ରାଜ୍ୟରେ ଏଣିକି ଆନନ୍ଦମୟ ଶିକ୍ଷା ଲାଗି ଗୋଟାଏ ନୂଆ ଏବଂ ଜବରଦସ୍ତ ଆନ୍ଦୋଳନ ହେବ ବୋଲି ଯେତେବେଳେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭକ୍ତ ବୈଷ୍ଣବଙ୍କ ପରି ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ କରି ବାହାରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କର ଚିତ୍ତ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଅସାଧୁତାଟା ହିଁ ସବାଆଗ ଧରା ପଡ଼ି ଯାଇଥାଏ । ଭଳି ଭଳି ଆନ୍ଦୋଳନର ଏହି ଅଭିଲା ପ୍ରବକ୍ତାମାନେ ନିଜେ କେବେ କିଛି ଭାବନ୍ତି ନାହିଁ । ନିଜେ କିଛି ଭାବୁଥିଲେ ସେମାନେ ହୁଏତ ନିଜର ଚାକିରିଟିକୁ ହରାଇବାର ସଂକଟରେ ଯାଇ ପଡ଼ି ଯାଉଥାନ୍ତେ । ଏମାନେ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ଚାରା ଆଣି ଖାଆନ୍ତି; ଏଠି ରାଜ୍ୟରେ ଆମ ଆଗରେ ଆସି ହଗନ୍ତି । ପଇସା ତ ସେହି ଦିଲ୍ଲୀରୁ ଆସେ, ତେଣୁ ହଗିବାରେ ସଙ୍କୋଚ କରିବାର ଆଦୌ କୌଣସି କାରଣ ନଥାଏ ।

ଆମ ଦେଶରେ ବା ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦମୟ ପ୍ରଶାସନ ମହାଉପଦ୍ରବ ସହିତ ଚାଲିଛି, ଆମେ ବହୁ ପରିମାଣରେ ସମ୍ଭବତଃ ତାହାକୁ ହିଁ ଆମ ଶିକ୍ଷାଘରଗୁଡ଼ାକ ଏପରି ନିରାନନ୍ଦମୟ ହୋଇ ରହିଥିବାର ସର୍ବମୁଖ୍ୟ କାରଣ ବୋଲି କହିପାରିବା । ସତେଯେପରି କେତେଟା ସାହେବଙ୍କର ସୁଖମୟ ଜୀବନ ଯାପନ ନିମନ୍ତେ ଆମର ଏହି ତଥାକଥିତ ପ୍ରଶାସନଟା ଚାଲିଛି । ବିଗତ ବ୍ରିଟିଶ ଅମଳରେ ଶିକ୍ଷାର ଯାବତୀୟ ମାମଲତ ଠିକ୍ ଯେଉଁପରି ସାହେବୀ ଆଜ୍ଞାରେ ଚାଲିଥିଲା, ଆମେ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାର ପଚାଶବର୍ଷ ପୂରିବାକୁ ଯାଉଥିବା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଚାଲିଛି । ଆମର ପ୍ରଶାସନ ଆମ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଚାଲୁନାହିଁ । ସେହି ବ୍ରିଟିଶ ଦୁଃଶାସନଟା ଏଠୁ ଗଲାବେଳେ ଏଠି ସତେଅବା ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଯାଇଥିବା ସେମାନଙ୍କ ମିଜାଜର କେତେଟା ଜାଆଁଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚାଲିଛି । ଜାଆଁଳମାନେ ଏଠି ଏକ ଅସମର୍ଥ ଓ ଅଶିକ୍ଷିତ ନେତୃତ୍ୱର ପାଳନ ପାଇ କେତେ କୋଧା ହୋଇ ବୁଲୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଅସଲ ପଦକ୍ଷେପ ଗୁଡ଼ିକୁ ନେବେ ନାହିଁ ବୋଲି ସତେଅବା ଶପଥ କରିବା ପରି ଆମକୁ ମଝିରେ କେତେଟା ଆକର୍ଷକ ନାମର ଯୋଜନା କଥା କହି ଭଣ୍ଡାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ।

ସବୁ ସ୍କୁଲରେ ପିଲାଏ ଯେଉଁଠି ବସି ପାଠ ପଢ଼ିବେ, ସେଠି ଘର ଥିବ, ଘର ଉପରେ ଛାତ ରହିଥିବ, ଘର କାନ୍ଥରେ ଝରକା କବାଟମାନେ ଲାଗିଥିବେ ଅର୍ଥାତ୍ ପବନ ଆଉ ଆଲୁଅରେ କୌଣସି ସମସ୍ୟା ନଥିବ । ସବୁ ସ୍କୁଲ ହତା ଭିତରେ ବଗିଚାଟିଏ ଥିବ, ବଗିଚାର ଚାରିପଟେ ବାଡ଼ ଥିବ, ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ଖେଳ ସରଞ୍ଜାମ ରହିଥିବ, ଶୋଷ କଲେ ପିଇବା ପାଣିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଥିବ, ଅଭାବୀ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକ ବହିପତ୍ର ଓ ପରିଚ୍ଛଦ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ-ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ବାହାରେ ପିଲାଙ୍କ ପଢ଼ିବା ସକାଶେ ପାଠାଗାରଟିଏ ମଧ୍ୟ ରହିଥିବ । ଆନନ୍ଦମୟ ଶିକ୍ଷାରେ ଏହିସବୁ ଖଦା ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି । ଏଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ଭଲ କଥା, କୌଣସିଟି ମୋଟେ ଫାଲତୁ ନୁହେଁ । ଆମେ ଆହୁରି ଏସବୁ ମଧ୍ୟ କହି ପାରିବା ଯେ, ସ୍କୁଲରେ ପାଠ ପଢ଼ାଉଥିବା ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ବାସଗୃହର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ଦିଆଯିବ, ସବୁ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଅଭିଭାବକମାନଙ୍କର କମିଟି ରହିବ, ଗ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତ ଗାଆଁ ସ୍କୁଲକୁ ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱ ବୋଲି ଆଦରି ନେଉଥିବ । ଏହିପରି କେତେ କେତେ କଥା । ମାତ୍ର ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ନାମରେ ଯେଉଁ ବିଳାସବିହାରମାନ ରହିଛି, ସେଠାରେ ତ ପ୍ରାସାଦତୁଲ୍ୟ ଭବନମାନ ରହିଛି, ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଗଡ଼ଜାତର ଦେବାନମାନଙ୍କ ପରି ଦରମା ପାଉଛନ୍ତି, ଉଚ୍ଚ ଗ୍ରନ୍ଥାଗାରର ଚୂଡ଼ାଟା ନୀଳନେତ ପରି କୋଶକ ଦୂରରୁ ଦେଖାଯାଉଛି । ତଥାପି, ସେଠାରେ କାହିଁକି ଶିକ୍ଷାଘରେ କାଉ ଉଡୁଛନ୍ତି ଏବଂ ପିଲାଏ ରୁଷିବା ମାତ୍ରକେ ଚଉକୀ ଟେବୁଲ ଓ ଫୁଲକୁଣ୍ଡମାନେ ଆକାଶରେ ଯାଇ ଉଡୁଛନ୍ତି ? ଭାରତବର୍ଷରେ ଶିକ୍ଷାଟା ଯେ ଏପରି ଘୋର ନିରାନନ୍ଦମୟ ଏବଂ ପୀଡ଼ାଦାୟକ ହୋଇ ରହିଛି, ତାହାର କାରଣ ହେଉଛି ଯେ, ଯେଉଁ ଅନୁକୂଳ ପରିମଳଟି ଆଗ, ସବାଆଗ ସମ୍ଭବ ହେଉଥିଲେ ତା'ପରେ ଆଉ ସବୁକିଛି ପୂରଣ ହୋଇ ରହୁଥାନ୍ତା, ତାହା ଆମର ବରାଦ ଭିତରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ବିଚାରକୁ ନିଆ ଯାଇନାହିଁ ।

ଯେଉଁମାନେ ସମୂହରୁ ଖାଇ ସମୂହର ଛାତି ଉପରେ ବସି ଆପଣାର ସତେଅବା ଆଉଗୋଟାଏ ରାଜ୍ୟ ତିଆରି କରି ରହିଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ମୂଳତଃ ବର୍ବର । ବର୍ବରମାନେ ଯେତେବେଳେ କୋଟିକୋଟି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ବଡ଼ ଏବଂ ଅଧିକ ପାଠ-ପଢ଼ନ୍ତି ଏବଂ ତାହାରି ବଳରେ ସିଡ଼ିର ଉପର କାଠିମାନଙ୍କରେ ଯାଇ ଅଧିଷ୍ଠିତ ରହନ୍ତି, ତା'ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ନିପାତନସିଦ୍ଧ ଭାବରେ ଅଧିକ ବର୍ବର ହେବାପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ପାଆନ୍ତି ଏବଂ ସେହିପରି ରହି ଭାରି ଆନନ୍ଦ ବି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ଆମ ଦେଶରେ ଶିକ୍ଷାମହଲରେ ମାଲିକମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ମନରେ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଏକ ଭାବ ଜାତ ହୋଇଥାଏ । ଏମାନେ କ'ଣ ସତରେ ଆମ ପାଇଁ ଓ ଆମ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ଭାବୁଥାନ୍ତି ? ତେବେ ଆମଠାରୁ ଯାବତୀୟ ଅର୍ଥରେ ଏକ କ୍ରୂର ଦୂରତା ରକ୍ଷା କରି କାହିଁକି ରହିଥାନ୍ତି ? ଆମ ଭାଷାରେ କାହିଁକି କଥାବାର୍ତ୍ତା କରନ୍ତି ନାହିଁ ? ଆମ ମୁଲକର ବା ପଡ଼ାର ଚିହ୍ନା ମଣିଷଟି ପରି ବେଭାର ନଦେଖାଇ ଏମାନେ

କାହିଁକି ସତେଅବା କେଉଁ ଦୂର କୈଳାସରୁ ଆସିଥିବା ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଷଣ୍ଢ ପରି ଆଣ୍ଠାମାଳ ପକାଇ ବସିଥା'ନ୍ତି ? ଏମାନେ ଏ ଦେଶରେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ନିରାନନ୍ଦର ଓ କେତେ ଦୂରତାର କାରଣ ନ ହୁଅନ୍ତି !

ଭାରତବର୍ଷରେ ଯାହାକିଛି ହେଉଛି, ତାହା ସବୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ଏକାଠି ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ଆଦୌ ହେଉନାହିଁ ଏବଂ ମୂଳତଃ ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ପ୍ରବଳ ସଦିଚ୍ଛା ସହିତ ଅର୍ବୁଦ ପରିମାଣରେ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଦେଶଟା ସାରା ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିରାନନ୍ଦମୟ ହୋଇ ରହିଛି । ଭାରତବର୍ଷର ଶିକ୍ଷା-ଯୋଜନାରେ ଦେଶର ସବୁ ପିଲାଙ୍କୁ ଏକତ୍ର ଗୋଟିଏ ବିବେକ ଭିତରେ ବସାଇ କେବେ କୌଣସି ବ୍ୟବସ୍ଥା ବା ମୀମାଂସା ହୁଏନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହି ଦେଶରେ ଏକାବେଳକେ ସତର ପ୍ରକାରର ପାତରଅନ୍ତର ରଖି ସତର ଭଳି ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରଚଳନ କରାଯାଏ । ଥରେ ଭାବି ଦେଖନ୍ତୁ ତ, ସହରରେ କୌଣସି ବସ୍ତିର ସବୁ ପିଲା ଯଦି ଏକା ପ୍ରକାରର ପାଠ ପଢୁଥାନ୍ତେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କର ସ୍କୁଲଟି ସେମାନଙ୍କ ଘର ପାଖରେ ସେହି ବସ୍ତିରେ ହିଁ ରହିଥାନ୍ତା । ସେତେବେଳେ ସେହି ସ୍କୁଲଟା ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ଘର ପରି ଲାଗୁଥାନ୍ତା । ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ସକାଳ ପାହିଲେ ଗୋଟିଏ ବସ୍ତିର ପିଲାମାନେ ସତରଭାଗ ହୋଇ ସତର କିସମର ଭେଳାରେ ବସି ସତରଟା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପାଠଶାଳାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି । ସତର ପ୍ରକାରର ଦିଶୁଛନ୍ତି ଓ ସତର ପ୍ରକାରର ପାଠ ତଥା ଅପାଠକୁ ଶିକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ନ୍ୟସ୍ତ—ସ୍ୱାର୍ଥବାଦୀ ସମାଜର ବଦମାସୀ ଅନୁସାରେ ଆମ ପିଲାଏ ଏହି ସାନବେଳରୁ ହିଁ ସତର ଭାଗରେ ବାଣ୍ଟିହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି ଓ ସତରଟା ଦେଶ ପାଇଁ ମୂଳଦୁଆ ପକାଉଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାହା ଘରେ ଯେତେ ପଇସା ଅଛି ଓ ଯାହାର ବାପା ଯେତେ ଦରମା ପାଉଛି, ସେହି ଅନୁସାରେ ଦେଶଟାକୁ ପିଲାଙ୍କର ସ୍ତରରୁ ହିଁ ଭାଗ କରି ଦିଆଯାଉଛି । ନାନା ଅନାବଶ୍ୟକ ବିଦ୍ୱେଷ, ଅବଜ୍ଞା ଏବଂ ଉଦାସୀନତାକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦିଆଯାଉଛି । ଦେଶଟା, ସମାଜଟା ଓ ସାମୂହିକ ନିୟତିଟା ଯେପରି ସତେଅବା ସବୁକାଳ ନିମନ୍ତେ ନିରାନନ୍ଦମୟ ହୋଇ ରହିବ, ଆମ ଅଶିକ୍ଷିତ ସାହେବମାନେ ତାହାରି ବରାଦ କରି ରଖୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସତକୁ ସତ କାହାର ଚାକିରି ଖଟୁଛନ୍ତି କେଜାଣି ?

ଏହି ଦେଶଟା, ସମାଜଟା ଓ ସାମୂହିକ ଜୀବନଟା ସତର ପାହାଚରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍କୁଲମାନଙ୍କୁ ସତେଅବା ଦୟା ଦେଖାଇ ଚଉକି, ଟେବୁଲ, ଝରକା ଓ କବାଟ ଯୋଗାଇ ଦେଲେ ଶିକ୍ଷାକୁ କଦାପି ଆନନ୍ଦମୟ କରାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ । ଏହି ସାମନ୍ତବାଦୀ ସମାଜ ଓ ସାମାନ୍ତବାଦୀ ଶାସନ ଭିତରୁ ଯେପରି ଯାବତୀୟ ନ୍ୟସ୍ତସ୍ୱାର୍ଥର ଅନ୍ତ ହେବ, ମଣିଷ ମାତ୍ରକେ ଯେପରି ସମାନ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ସୁଯୋଗ ପାଇବେ, ଯେପରି ସମାନ ସମାନ ମଣିଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସୁସ୍ଥ ପ୍ରତିଯୋଗିତାମାନ ସମ୍ଭବ କରାଯାଇ ପାରିବ, ଦେଶର ଯାବତୀୟ ଶିକ୍ଷାଯୋଜନା ସବାଆଗ ଆମ ପିଲାଙ୍କର ଜୀବନବିକାଶରେ ସେହିପରି ଭିତ୍ତିଭୂମିଟିଏ ତିଆରି

କଲେ ଯାଇ ହୁଏତ କିଛି ସମ୍ଭବ ହେବ । ଶିକ୍ଷାଯନ୍ତ୍ରୀମାନେ ସେକଥା କଦାପି କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ଉଚିତ ଆଖିଥିବା ଶିକ୍ଷାବିତ୍‌ମାନ ସେକଥା କରି ପାରିବେ । ଏତେ ମଣିଷ ଅଜ୍ଞାନ ଓ ଅବହେଳା ଭିତରେ ବୁଡ଼ି ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ମଉକାଟାଏ ଦେଖି ଯୋଉ ସାହେବ ସେଥିରୁ ଫାଇଦା ମାରିବାକୁ ହିଁ ଆପଣାର ଜୀବନଧର୍ମ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଛି, ସେମାନଙ୍କ ପଲଟା ଦ୍ୱାରା ଶିକ୍ଷା କଦାପି ବଦଳିବ ନାହିଁ । ସାହସ କରି ଶିକ୍ଷାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ହୁଏତ ସତକୁ ସତ କିଛି କରିବାପାଇଁ ବାହାରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ କିମ୍ବା ଗୋଷ୍ଠୀମାନଙ୍କୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ଆନନ୍ଦମୟ ପ୍ରଶାସନଟା ବାଟ ଓଗାଳି ଛିଡ଼ା ହେବାକୁ ହୁଏତ ଅଧିକ ନିରାପଦ ମନେ କରିବ । ତଥାପି ଯିଏ ଭାରତବର୍ଷରେ ଶିକ୍ଷାଘରର ପଙ୍କୋଦ୍ଧାର କରିବାକୁ ହିଁ ଆପଣର ଜୀବନବ୍ରତ କରି ବାହାରିଥିବ, ତାହାରି ଦ୍ୱାରା କିଛି ହେବ ।

ଭାରତବର୍ଷରେ ଯେଉଁ ମଣିଷ ଯେତେ ଶିକ୍ଷିତ, ସିଏ ସେତିକି ବେଶୀ ବର୍ବର । ତେଣୁ ସବୁ ଥିଲାପରି ଦିଶୁଥିବା ଏହି ଦେଶ ଏଡ଼େ ନିରାନନ୍ଦମୟ । ଯଥାର୍ଥ ସାଧୁତାର ସହିତ ନିଜ ପିଲାମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରୁଥିବା ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଯାହାକିଛି ହୁଏ, ତାହା ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ହୁଏ । ସତର ପାହାଚ କରି ସତର ପ୍ରକାରରେ ଆଦୌ କିଛି ହୁଏନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ସବୁ ଆନନ୍ଦମୟ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଶିକ୍ଷକଙ୍କୁ ପଢ଼ାଇବାକୁ ଖୁସୀ ଲାଗେ ଓ ପିଲାଙ୍କୁ ପଢ଼ିବାକୁ ଖୁସି ଲାଗେ । ଯେଉଁଠାରେ ଅଳପ ମଣିଷଙ୍କୁ ସତେଅବା ଅଜୀର୍ଣ୍ଣ ହେବାଯାଏ ଭୋଗ ଏବଂ ଆନନ୍ଦକୁ ଭୁଞ୍ଜାଇବା ସକାଶେ ଅଧିକ ମଣିଷଙ୍କର ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକତା ଗୁଡ଼ିକୁ ଅପହରଣ କରିନିଆ ଯିବାରେ ଦେଶର ଶାସନ କୁଳଗୁରୁ ସଦୃଶ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଏ, ସେଠାରେ ଗଣ୍ଡାଏ ଚଉକୀ ବା ବେଞ୍ଚ ଯୋଗାଇ ଦେଇ ଓ ପିଲାଙ୍କ ହାତରେ ଖେଳିବା ପାଇଁ କେତେଟା ପେଣ୍ଡୁ ଯୋଗାଇଦେଇ ଯିଏ ଶିକ୍ଷାକୁ ଆନନ୍ଦମୟ କରିପାରିବ ବୋଲି ନୂଆ ବଜେଟଟାଏ କରି ବାହାରିଛି, ତା'ର ମତଲବ କଦାପି ଭଲ ହୋଇ ନଥିବ ।

ସିଏ ସମ୍ଭବତଃ ଏକା ନିଜକୁ ବୁଦ୍ଧିଆ ବୋଲି ଭାବୁଛି ଏବଂ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବୋକା ବୋଲି ଧରିନେଇଛି । ଖେଳନା ଧରାଇ ଦେଇ ତୁମେ ଏ ଦେଶର ଅସଲ ଭୋକଗୁଡ଼ିକୁ କଦାପି ଭୁରୁଡ଼ାଇ ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।

୬/୫/୯୬

●

ଭୂତଗୁଡ଼ାରୁ ଭୂତ ଛାଡ଼ିଲା

କଳାହାଣ୍ଡି କହିଲେ ଯୋଉମାନେ ଖୁବ ବେଶୀ ହେଲେ ଭବାନୀପାଟଣା ଯାଏ ବୁଝନ୍ତି ସେମାନେ ପାଡ଼େପଦର କେଉଁଠି ବୋଲି ପଚାରିଲେ କିଛି କହି ପାରିବେ ନାହିଁ । ସେହି ପାଡ଼େପଦର କାନିକୁ ଭୂତଗୁଡ଼ା ଗାଆଁ । ସେଠି ମଣିଷମାନଙ୍କର ନିୟମିତ ପେଟ ପୂରେ କି ନାହିଁ ହୁଏତ କହି ହେବନାହିଁ, ମାତ୍ର ବୟସ୍କ ପୁରୁଷମାନେ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ମଦ ପିଅନ୍ତି । ମଦ ଗାଆଁରେ ରନ୍ଧା ହୁଏ, ଗାଆଁରେ ମିଳେ । ପାଖ ଗାଆଁରେ କୋଉ ନାୟକ ଝରଣା କୂଳରେ ଭାଟି ପକାଇଛି, ମଦ ସେହିଠାରେ ରନ୍ଧା ଯାଏ, ମଦ ପିଉ ପିଉ ଘରର ଧାନ, ମାଣ୍ଡିଆ ସବୁ ଚାଲିଯାଏ ପଛକେ, ସତକୁ ସତ ଆଦୌ କିଛି ଯାଉଛି ବୋଲି ସୋର ରହେନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଯେଉଁ କେତେ ଘଡ଼ି ପେଟ ଭିତରେ ମଦ ଲୀଳା ଲଗାଇଥାଏ ସେତେବେଳେ ନିଜକୁ ଗୋଟାଏ ରାଜାପୁଅ ପରି ମନେ ହୁଏ । ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟାଏ ମୁକୁଟ ପିନ୍ଧିଥିବା ପରି ଲାଗୁଥାଏ । ତେଣୁ, ଛାର ମଣିଷର ମୁଣ୍ଡ ତ, ହାତରେ କିଛି ପଇସା ପଡ଼ିଯିବା ମାତ୍ରକେ, ସିଏ ଗୋଡ଼ମାନଙ୍କୁ ସେଇ ଭାଟିଆଡ଼କୁ ଯିବାପାଇଁ ହିଁ ଆଦେଶ ଦିଏ । ସବୁ ଆନନ୍ଦ ସତେଅବା ସେଇଠାରେ ଯାଇ ରହିଥାଏ ।

ଏଣେ ଘର ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇଯାଏ । ନିଶା ଓହ୍ଲାଇଲା ବେଳକୁ ଯେମିତି ଲାଗୁଥାଉ ପଛକେ, ନିଶାଟା ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋଟେ କିଛି ଦୁଶେ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ପୃଥିବୀଟା ଦିଶୁଥାଏ, ସେଠି ନିଜର ପିଲାମାଇପେ କେହି ନିଜର ବୋଲି ଦିଶନ୍ତିନାହିଁ । ଏମାନେ କିଛି ପ୍ରତିବାଦ କରି କହିଲେ ମାଡ଼ ବରଷିଯାଏ । ନିଜ ଘରଟା ସତେଅବା ନିଜର ବୋଲି ଜଣା ପଡ଼େ ନାହିଁ । ସଂସାରଟାର ପୂରା ଉଦାରୀକରଣ ହୋଇଯାଏ । ତେଣୁ ଉଜୁଡ଼ି ଯାଏ । ମଦ ମହାପ୍ରଭୁ ଯେ ତାଙ୍କର ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ କେଡ଼େ ପ୍ରଚଣ୍ଡ କରିପାରନ୍ତି, ସେକଥା ମଦନିଶା ଲାଗିଥିବା ସମୟରେ ମଦୁଆମାନଙ୍କର ଘରକୁ ଆସିଲେ ଯାଇ ଦେଖିହୁଏ । କାଳେ କାଳେ ପୃଥିବୀରେ ଥୋକେ ମଣିଷ ଏମିତି ଘଡ଼ିକପାଇଁ ରାଜାପରି ଅନୁଭବ କରିବେ ବୋଲି ମଦ ପିଉଛନ୍ତି । ମଦ ରାନ୍ଧିଦେବାକୁ ମଣିଷମାନଙ୍କର ଆଦୌ ଅଭାବ ହୋଇନାହିଁ । ଆର ଗାଆଁର ଜଣେ ଚଲାଖି ଭାଇ ମୋ' ଗାଁଆରେ ଭାଟି ପକାଇ ମଦ ରାନ୍ଧୁଛି ଓ ମୋତେ ଉଚ୍ଛନ୍ନ କରୁଛି । ପେଟ ପୋଷିବା ପାଇଁ ତ ହଜାରେ ପ୍ରକାରର ବାଟ ରହିଛି, ମାତ୍ର ଜଣେ ଜଣେ କାହିଁକି ମଦ ରାନ୍ଧି ପଇସା ରୋଜଗାର କରିବାକୁ ମନ କରନ୍ତି କେଜାଣି ? ନିଜର ବା ଆଖପାଖର ଗାଆଁମାନଙ୍କରେ ବାସ କରୁଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଭୂତ କରିଦେବାର ମତଲବରେ ଯୋଉ ଚତୁର ଭୂତମାନେ ଭାଟିଟାଏ ଖୋଲି ଦେଇ ପେଟ ପୋଷିବେ ବୋଲି ମନସ୍ଥ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ କୋଉ ଭଗବାନ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାନ୍ତି କେଜାଣି ? ଅଥବା, ମଦ ପିଇବା ଲୋକେ ଓ ମଦ ରାନ୍ଧି ଦେଉଥିବା ଲୋକେ

କ'ଣ ସେଇ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ହିଁ ଶିଖାଶିଖି ହୋଇ ଭଗବାନଙ୍କଠାରୁ ଆଜ୍ଞାମାଳ ନେଇ ପୃଥିବୀରେ ଏପରି ଏକ ମଉଜିଆ ଲୀଳା ଲାଗାଇବାକୁ ଆଉ ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ଆସିଥାଆନ୍ତି କି ? ଯୋଉ ଭଗବାନ ତାଙ୍କ ପୃଥିବୀରେ ଏପରି ଏକ ଲୀଳା ଲାଗିଥାଉ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି, ସିଏ ବି କ'ଣ ସେଠି ସ୍ୱୟଂ ମଦ ପିଇଥିବାରୁ ଏପରି କରୁଥାଆନ୍ତି କି ? ଏହି ପୃଥିବୀଟାକୁ ଦେଖିଲେ ଏହାକୁ ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ଭଗବାନ ପାନ୍ଧିଛନ୍ତି ବୋଲି ମାନିବାକୁ ମୋଟେ ମନ ଯାଏନାହିଁ । କିମ୍ବା, ଯଦି କୌଣସି ଭଗବାନ ଏପରି କରିଥାନ୍ତି, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ବେଳେବେଳେ ପିଟି ପକାଇବାକୁ ମଧ୍ୟ ଭାରି ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ।

ସେହି ଭୂତଗୁଡ଼ା ଗାଆଁରେ ସ୍କୁଲଟିଏ ଅଛି । ଯୋଉ ବାପାମାନେ ଭାଟିରୁ ମଦ ପିଇ ଘରେ ମହୀରାବଣ ହେବାକୁ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଆନ୍ତି, ସେଇମାନଙ୍କ ପିଲାଏ ଗାଆଁ ସ୍କୁଲରେ ପଢୁଛନ୍ତି । ବାପାମାନଙ୍କର ଲୀଳାକୁ ସେମାନେ ଆଉ କେତେ ଦିନଯାଏ ସହିବେ ? କାହିଁକି ବା ସହିବେ ? ପ୍ରକୃତରେ ମଣିଷମାନେ ନିଜ ଆଖିଆଗରେ ଭୂତମାନଙ୍କୁ ମାତାଲ ହୋଇ ଡେଉଁଥିବାର ଦେଖି କାହିଁକି ଦିନପରେ ଦିନ ସହି ଯାଉଥିବେ ଓ ମୋଟେ କିଛି କରୁନଥିବେ ? ସ୍କୁଲର ସାନ ପିଲାମାନେ କିଛି କରିବାକୁ ମନସ୍ଥ କଲେ । ସ୍କୁଲର ଆଜ୍ଞା ସେମାନଙ୍କୁ ବୁଦ୍ଧି ଦେଲେ ଓ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଜଣେ ହୋଇ ବାହାରିଲେ । ମଦ ଭାଟିକୁ ଘେରାଉ କରିବାର ଯୋଜନା ହେଲା । ତାଙ୍କରି ଗାଆଁରେ ମଦଭାଟିରେ ମଦ ରନ୍ଧା ହେଉଥିବ ଆଉ ସେମାନେ କିଛି କରିବେ ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କର ମନକୁ ସେହି କଥାଟା ଆଦୌ ପାଇଲା ନାହିଁ । ପିଲାଏ ଦୁଇଦଳ ହେଲେ । ପ୍ରଥମ ଦଳର ଚାରି ପାଞ୍ଚଜଣ ପିଲା ପ୍ରଥମେ ଭାଟି ପାଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେଠାରେ ସେତେବେଳକୁ ମଦ ରନ୍ଧା ହେଉଥାଏ ଏବଂ ମଦ ଆଶାରେ ଆସିଥିବା ମରଦମାନେ କେଡ଼େ ଆତୁର ହୋଇ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥାନ୍ତି । ଏହି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ସେମାନେ ଏଠାକୁ କାହିଁକି ଆସିଛ ବୋଲି ପଚାରିଲେ । ମଦ ଭାଟିରେ ପୁଣି ଏହି ପିଲାମାନଙ୍କର କି କାମ ଅଛି ବୋଲି ଭାବି ସେମାନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଥିବେ । ବଡ଼ମାନେ ସିନା ବଡ଼, ସେମାନେ ମଦ ପିଇବେ କି ଆଉ କ'ଣ ସବୁ ବି ହୁଏତ କରିପାରିବେ । ତା'ବୋଲି ପିଲାଗୁଡ଼ାକ ବି କ'ଣ ସେଇକଥା କରିବେ ? ସେମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ସେହିଭଳି କିଛି କଥା ଭାବୁଥିଲେ ଓ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥିଲେ ।

ପିଲାଏ କହିଲେ, ସେମାନେ ମଦ ଭାଟିକୁ ଏଠୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ଆରେ ବାପରେ, ଏପରି କଥା ସେହି ଗଆଁରେ ଆଗରୁ କେବେ ଶୁଣାଯାଇ ନଥିଲା ! ପିଲାମାନେ କହୁଥିଲେ, ଭାଟିରେ ମଦ ରନ୍ଧାହେଉଛି, ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ବାପାମାନେ ଘରୁ ଧାନ, ମାଣ୍ଡିଆ, ଟଙ୍କା ଯାହା ପାଉଛନ୍ତି, ଏଠାରେ ତାକୁ ଦେଇ ମଦ ପିଉଛନ୍ତି । ଏତିକି ବେଳକୁ ଆଉ ଦଳଟା ବି ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ସାଙ୍ଗରେ ଗୁରୁ । ସମସ୍ତେ ପାଟି କରି କହୁଥାନ୍ତି ଯେ, ଏଠାରୁ ମଦଭାଟି ଯେମିତି ହେଲେ ଉଠିବ । ନହେଲେ ସେମାନେ ଆସିଛନ୍ତି ସବୁ ଭାଙ୍ଗିଦେଇ ଯିବେ ।

କିଛି ହେଲେ ରଖିବେ ନାହିଁ । ଭାଟିବାଲା ବିଶ୍ୱାସ କରୁନଥାଏ । ସିଏ ସତେ ଅବା ସମର୍ଥନ ଲୋଡ଼ି ସେଠି ଉପସ୍ଥିତ ମଦୁଆମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ବଲବଲ କରି ଅନାଉଥାଏ । ମଦୁଆଏ କହିଲେ ହଇରେ ପିଲାମାନେ, ତୁମର ବାପାମାଆ କେହି ମରିଗଲେ କି, ତେବେ ଏପରି ରଡ଼ି କାହିଁକି କରିବାକୁ ଆସିଛ ? ପିଲା ହଟିବାର ନୁହନ୍ତି । ଉତ୍ତର ଆସିଲା, ଯୋଉ ମଣିଷମାନେ ମଦ ପିଉଛନ୍ତି, ସେମାନେ ବାପାମାଆ ହୁଅନ୍ତୁ କି ଆଉ ଯାହାକିଛି ହୋଇଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ସେମାନେ ମରିଗଲେ ହିଁ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା । ଗାଆଁର ଭଲ ହୁଅନ୍ତା, ମହାପୁରୁ ବି ଉଶ୍ୱାସ ଅନୁଭବ କରନ୍ତେ ।

ତା'ପରେ ଖୁବ୍ ପାଟିତୁଣ୍ଡ ହେଲା । ଏତେ ବଡ଼ କଥାଟାଏ ଏହି ଗାଆଁରେ ଆଗରୁ କେବେ ଘଟିନଥିବା କଥାଟାଏ ଯେତେବେଳେ ଘଟିବାକୁ ଯାଉଥିଲା, ସେତେବେଳେ ପାଟିତୁଣ୍ଡ ହେବନାହିଁ ତ ପୁଣି ଚଳିବ କେମିତି ? ପୁରୁଣା ଶାନ୍ତିଟାକୁ ଭାଙ୍ଗି ପାରିଲେ ସିନା ନୂଆ ଶାନ୍ତି ପାଇଁ ବାଟ ଖୋଲିଯିବ । ପିଲାଏ ଛାଡ଼ିବାର ନୁହନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଗାଆଁ, ଆଉ ତାଙ୍କରି ଆଖି ଆଗରେ ଆଉଗୋଟିଏ ଗାଆଁରୁ ଜଣେ କିଏ ଆସି ଏଠି ଭାଟି ପକାଇବ, ମଦ ରାନ୍ଧିବ ଆଉ ଗାଆଁଟାକୁ ଉଚ୍ଛନ୍ନ କରିବ । ଭାଟିବାଲା ବି ଭାବୁଥିବ, ସିଏ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ଏଠି ଭାଟିଟାଏ ପକାଇଛି । କେଉଁଠୁ ଚୋରି କରି ପଇସା ଆଣିନାହିଁ । ତାକୁ ସେହି ପଇସା ଭଗବାନ ଦେଉଛନ୍ତି ।ସିଏ ତ କାହାକୁ ଶିଖାଇ ମଦଭାଟିକୁ ମଦ ପିଇବା ପାଇଁ ଯାଇ ଡାକି ଆଣୁନାହିଁ । ଲୋକମାନେ ଖୁସୀରେ ଆସୁଛନ୍ତି, ପିଉଛନ୍ତି । ଏହିପରି ଭାବରେ ତା' ସଂସାରଟା ମଧ୍ୟ ଚଳିଯାଉଛି । ସାରା ଦେଶଟାରେ ମଧ୍ୟ ସରକାରିଆ ବାହାଦୁରମାନେ ମଦ ଡିପୋମାନ ଖୋଲି କରି ରଖିଛନ୍ତି । ଠିକାଦାରମାନଙ୍କୁ ଠିକା ଦେଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ ତ କାହାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇ ଫୁସୁଲାଇ ମଦ କିଣିବାକୁ ଡାକୁନାହାନ୍ତି । ଯାହାର ଖୁସୀ ସିଏ ଆସୁଛି, ମଦ କିଣି ନେଉଛି । ମଝିରେ ଠିକାଦାର ବାପୁଡ଼ାର ସଂସାରଟା ମଧ୍ୟ ଚଳିଯାଉଛି, ଏବଂ ଏହି ସବୁକିଛିକୁ ନେଇ ଆଣି ଥୋଇ ପାରୁଥିବା ସରକାର ନାମକ ସାଆନ୍ତ ମଧ୍ୟ ଦି' ପଇସା ରୋଜଗାର କରୁଛନ୍ତି ।

ବଡ଼ମାନେ ବେଶୀ ପାଟି କଲେ, ମାତ୍ର ପିଲାଙ୍କ ପଟେ ଧର୍ମ ଥିଲା । ପାଟି ଥମିଆସିବା ପରେ ଗୁରୁଆଜ୍ଞା ନିଜେ ବି ଭାଟିବାଲାକୁ ବୁଝାଇଲେ । ସିଏ ପିଲାଙ୍କ ପଟରୁ କହିଲେ । ହୁଏତ ସେଇ ପିଲାଙ୍କୁ ଏକାଠି କରାଇ ମଦଭାଟିକୁ ଯିବାପାଇଁ ବୁଦ୍ଧି ଦେଇଥିଲେ । ଗାଆଁର ପିଲା ଯୋଉ ପଟେ ଅଛନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ତ ବ୍ରହ୍ମା ଡରିବେ । ଭାଟିବାଲା ତ ଛଦାମକର ମଣିଷ । ସିଏ ମଙ୍ଗିଗଲା । ସେ ଗାଆଁରେ ମଦ ରନ୍ଧା ବନ୍ଦ ହେଲା ଓ ଭାଟି ଉଠିଯିବ ବୋଲି ଫଇସଲା ହୋଇଗଲା । ପିଲାଏ ଜିତିଲେ । ଭୂତଗୁଡ଼ାରୁ ଭୂତ ଛାଡ଼ିଲା । ଏହି ଦେଶଟାଯାକକୁ ଯୋଉଠି ମନ ସେଠି ଯେଉଁ ଭୂତମାନେ ମାଡ଼ି ବସିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ କ'ଣ ଆଖର ଏହି ପିଲାମାନେ ଛଡ଼ାଇବେ ? ସରକାର ଏହି ଦେଶକୁ ବଦଳାଇବେ ବୋଲି ପାଞ୍ଚବରଷରେ ଥରେ ନୂଆକଳେବର ହେଉଛନ୍ତି, ତଥାପି ଦେଶଟା ବଦଳୁନାହିଁ । ମନେ ହେଉଛି ସ୍ୱୟଂ ସରକାର ହିଁ ଦେଶଟାକୁ ଗୋଟାଏ ଭାଟିରେ ପରିଣତ କରିଦେଲେଣି ଏବଂ ଭୂତ ହୋଇ ତା' ଉପରେ ଶାସନ

କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଶାସନ କରୁଥିବା ମଣିଷମାନେ ତଳିପାରୁ ତାଳୁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସତେଅବା ମଦ ପିଇ ମାତାଲ ହୋଇ ଗଡୁଛନ୍ତି । ଅବଜ୍ଞାରେ ଫୁଲି ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ ଦେଖା ଯାଉଛନ୍ତି, ଆମ ଗରିବଘରେ ଜୁଆଁଇ ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି । କୋଉ ପିଲା କେବେ ଆସି ଏମାନଙ୍କୁ ଏଠୁ ଉଠାଇବେ ଏବଂ ଦେଶକୁ ଉଶ୍ୱାସ କରାଇବେ ? ଆମର କଚେରୀ, ଆମ ସ୍କୁଲ, ଆମ ଥାନା ଓ ଆମ ଭାଗ୍ୟଭଣ୍ଡାର, ସବୁଠାରେ ଏହି ମାତ୍ର ପଚାଶ ବର୍ଷରେ କୁଆଡୁ କେତେ ଠିକାଦାର ଆସି ଭାଟି ଖୋଲିଦେଲେ ଓ ଦେଶଟା ଏହିପରି ଚାଲିବ ଏବଂ ତଥାପି କେହି ପାଟି ଖୋଲି ପାରିବନାହିଁ ବୋଲି ଆମକୁ ଯେ ଧମକାଇ ରଖିଲେ, ସେକଥା ଭାବିବା ମାତ୍ରକେ ଅନେକ ସମୟରେ ଭୂତଗୁଡ଼ାର ସେହି ପିଲାଙ୍କର କଥା ହିଁ ସବାଆଗ ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଛି ।

ଗୋଟାଏ ଦେଶ ଯୋଉ ନୀତିରେ ଚାଲେ, ତାକୁ ଲୋକେ ରାଜନୀତି ବୋଲି କହନ୍ତି; ଏବଂ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଏହି ଦେଶରେ ଯେଉଁ ରାଜନୀତିରେ ସବୁ ଚାଲୁଛି, ସେଇଟାକୁ ଦେଖିଲେ ସବାଆଗ ଭୂତଗଡ଼ା କଥା ହିଁ ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଛି । ଭିତରୁ କିଏ କେଡ଼େ କ୍ରୋଧର ସହିତ କହି ପକାଉଛି ଯେ ଏ ଦେଶ ଆଉ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ମଧ୍ୟ ଏପରି ଚାଲି ପାରିବ ନାହିଁ; ତୁମେ ଅତି ଶୀଘ୍ର ଯାଇ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଡାକି ଆଣ । ଏହି ପିଲାଏ ଏହି ଦେଶରୁ ହିଁ ବାହାରିବେ । ଭୂତଗୁଡ଼ାର ପିଲାମାନେ ସେହି ଭୂତଗୁଡ଼ା ଗାଆଁରେ ହିଁ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ । ହେତୁ ହେବା ବେଳୁଁ ହିଁ ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ବାପାମାନେ ଭାଟିକୁ ଯାଇ ମଦ ପିଉଥିବାର ଦେଖିଥିଲେ ଓ ଏଣେ ଗାଆଁରେ ସଂସାର ଛାରଖାର ହୋଇ ଯାଉଥିବାର ଦେଖିଥିଲେ । ମାତାଲ ବାପାମାନେ ମାଆମାନଙ୍କୁ ମାଡ଼ ମାରିବାର ବି ଦେଖିଥିବେ । ମାଆମାନେ ଭାଗ୍ୟକୁ ଆଦରି ରହିବା ଛଡ଼ା ମଧ୍ୟ ଆଉ କଣ କରି ପାରନ୍ତେ ? ଶେଷକୁ ଭଗବାନ ଗାଆଁର ପିଲାଙ୍କ ଭିତରେ ଯାଇ ଅବତାର ଗ୍ରହଣ କଲେ । ଗାଆଁର ଆଜ୍ଞାଜଣେ, ବାହାନ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ପିଲାଙ୍କ ଭିତରକୁ ନେଇ ଆସିଲେ । ପିଲାମାନଙ୍କର ବଳ ଆସିଲା, ବିଶ୍ୱାସ ହେଲା । ସେମାନେ ବିରୁଡ଼ି ବସାରେ ହାତ ମାରିବେ ବୋଲି ସାହସ କରି ପାରିଲେ । ମଣିଷ ସାହସ କରି ପାରିଲେ ପୃଥିବୀରେ ତାକୁ କୋଉ କଥା କାହିଁକି ନିଅଣ୍ଟ ହୁଅନ୍ତା ? ନିଜର ପ୍ରତିକାର ସିଏ ନିଜେ କରିପାରନ୍ତା । ନିଜର ଦେଶଟାକୁ ସିଏ ନିଜେ ନୂଆ କରି, ଭଦ୍ର କରି ଓ ନିର୍ମଳ କରି ଗଢ଼ିପାରନ୍ତା । ଭାଟିଟାକୁ ଭାଙ୍ଗି ଉଠାଇଦେବା ତ ସେତେବେଳେ ଏକ ଅତି ସାମାନ୍ୟ କଥା ହିଁ ହୁଅନ୍ତା ।

ଏବେ ଅସତ୍ୟକୁ ଆଶ୍ରା କରି ହାତୀ ପରି ଦିଶୁଥିବା ମଣିଷମାନେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ସେମାନେ ଦୟା କରି ଦେଶଟାକୁ ବଦଳାଇ ଦେବେ । ଦୟା ପାଇଁ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଉଛି । ଅଚିହ୍ନା ବାବୁମାନେ ଆସି ମଦଭାଟିର ଠିକାଦାର ପରି ଆମ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ମଦ ପିଆଇ ଶୀତଳ କରି ରଖୁଛନ୍ତି । କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କାର ଯୋଜନା ହେଉଛି । ଠିକାଦାରମାନେ ହିଁ ମଜା ମାରୁଛନ୍ତି । ଦେଶଟା ସବାଆଗ ଯାହାର ହୁଅନ୍ତା, ସିଏ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲରେ ପଡ଼ି ତା' ଭାଗ୍ୟ କାହିଁକି ବଦଳିଲା ନାହିଁ ବୋଲି ଘରେ ମାଇପକୁ ଆସି ମାଡ଼ ମାରୁଛି । ଦରିଦ୍ର ଲୋକମାନଙ୍କୁ

ସମସ୍ୟାରେ ପରିଣତ କରି ଖାନଦାନୀ ଠିକାଦାରମାନେ ରାଜଧାନୀ ମାନଙ୍କରେ- ଦିଲ୍ଲୀରେ, ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପଶା ଖେଳୁଛନ୍ତି । ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଯଦି ଅପେକ୍ଷା ରହିଛି, ତେବେ ସେମାନେ ବାହାରୁ ନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ? ଭୂତଗୁଡ଼ାରୁ କେମେଲ, ଘନ, ଉଦୟ ଆଉ ତ୍ରିନାଥମାନେ ଯଦି ବାହାରି ପାରିଲେ, ଅନ୍ୟ ଗାଆଁରୁ, ଅନ୍ୟ ସହରମାନଙ୍କରୁ ତାଙ୍କରି ଭଳି ଅନ୍ୟମାନେ କାହିଁକି ବାହାରି ପାରୁନାହାନ୍ତି ? ଅସଲ ଗୁରୁମାନେ, ଅସଲ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ସେତିକି ସାହସ ଦେଇ ତିଆରି କରୁନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ? ଏକଦା ଭାରତବର୍ଷରେ ଅସତ୍ୟର ଭାଟିଗୁଡ଼ାକ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯୁଦ୍ଧ ଘୋଷଣା କରିଥିବା ବିଶେଷ ଆନ୍ଦୋଳନଟିକୁ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ବୋଲି କୁହାଯାଇଥିଲା । ସେହି ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଭାରତବର୍ଷକୁ ସ୍ୱାଧୀନ କଲା । ଏହି ମଦଭାଟିଗୁଡ଼ାକୁ ଭାଙ୍ଗିବାର କାମଟା ତାକୁ କଦାପି ବଳାଇ ଯିବ ନାହିଁ । ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ପୃଥିବୀରେ କେତେ କୁଆଡ଼େ ଗଲାଣି ବୋଲି ଖବର ମିଳୁଛି । ଚାଲ ଆମେ ତାକୁ ପୁଣି ଆମ ଦେଶକୁ ମଧ୍ୟ ଡାକିଆଣିବା ।

୧୩/୫/୯୬

●

ବସ୍ତୁରେ କି ଦୋଷ ଅଛି ?

ଆମ ପୃଥିବୀରେ ବସ୍ତୁ ବହୁତ ରହିଛି ଏବଂ ବସ୍ତୁ ଉତ୍ପାଦନ କରିବାରେ ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟ ମଣିଷମାନଙ୍କ ପାଖରେ ମହଜୁଦ ରହିଛି, ତାହାର ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇପାରିଲେ ବର୍ତ୍ତମାନର ବସ୍ତୁପରିମାଣର ହୁଏତ କେତେକ ଶହ ଅଧିକ ଗୁଣ ବସ୍ତୁ ବା ଦ୍ରବ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଏହି ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମଣିଷମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବାଣ୍ଟି ହୋଇ ରହିନାହିଁ । କାହାପାଖରେ କୁଢ଼ କୁଢ଼ ଜମାହୋଇ ରହିଛି ତ ଆଉ କାହା ପାଖରେ ଛାର ପେଟଟା ପୂରି ପାରିବାଭଳି ବି ଯଥେଷ୍ଟ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରୁ ନାହିଁ । ଅଳପଙ୍କ ପାଖରେ ଅଧିକ ରହିଛି ଏବଂ ଅଧିକଙ୍କ ପାଖରେ ଅଳ୍ପ ରହିଛି । ଏପରି ଯେ ଏବେ ହେଲା, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ । ଯୁଗ ଯୁଗରୁ ଅଳ୍ପ ବହୁତ ସେହି ବିଧି ଚଳି ଆସିଛି । ଦୟାଳୁ କିଛି ମଣିଷ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଦୁଃଖରେ ଦୁଃଖିତ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ କିଛି ଦ୍ରବ୍ୟ ନେଇ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଇଛନ୍ତି ସତ, ମାତ୍ର ସାରା ପୃଥିବୀରେ, ସାରା ରାଜ୍ୟରେ ବା ଏପରିକି ଗାଆଁଟା ଯାକରେ ସମସ୍ତେ ନିମ୍ନତମ ସୁଖରେ ରହିବେ, ସମସ୍ତଙ୍କର ପେଟ ପୂରିବ, କେହି ମୋଟେ ଘୁଷୁରି ହୋଇ ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବେନାହିଁ, ଏକଥା କେବେ ହୋଇପାରି ନାହିଁ । ଥୋକେ ଛଡ଼ାଇ ନେଇଛନ୍ତି, ଆତ୍ମସାତ୍ କରିଛନ୍ତି, ଅଧିକସଂଖ୍ୟକ ଆଉ ଥୋକେ ବଂଚିତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଧର୍ମ, ସାହିତ୍ୟ, ନୀତି ସବୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଇ ଭୋଗ କରୁଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କ ପଟେ ରହିଛି । ପୃଥିବୀଯାକର ଶାସ୍ତ୍ର ସେଇମାନେ ଲେଖିଛନ୍ତି ।

ଦ୍ରବ୍ୟ ବା ବସ୍ତୁକୁ ଆମେ ଆଉ ପ୍ରକାରେ ଅର୍ଥ କରି ସୁଯୋଗ ବୋଲି ବି କହିପାରିବା । ଏପରି କେତେଟା ସର୍ବନିମ୍ନ ସୁଯୋଗ ରହିଛି, ଯାହା ଜୁଟି ନ ପାରିଲେ ମଣିଷ ଏପରି ଏକ ଦୟନୀୟ ଅବସ୍ଥାରେ ଯାଇ ରହିବ ଯେ, ଜଣେ ମଣିଷର ଜୀବନ କହିଲେ ଯେଉଁ ସର୍ବନିମ୍ନ ଧାରା ଏବଂ ରୀତିଗୁଡ଼ିକୁ ସବୁ ଯୁଗରେ ବୁଝାଇ ଆସିଛି, ସିଏ ସେଗୁଡ଼ିକରୁ ବଂଚିତ ହୋଇ ରହିଯିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମର ଏହି ଧନବନ୍ତ ପୃଥିବୀରେ ବଂଚିତମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ହିଁ ଅଧିକ । ଭୋଗୀ ଅଳପ, ବଂଚିତମାନେ ହିଁ ସଂଖ୍ୟାରେ ବେଶୀ । ପୃଥିବୀରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାର ହିସାବରେ କେତେକ ଦେଶକୁ ଧନୀ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି ଓ ଆହୁରି କେତେକ ଦେଶକୁ ଦରିଦ୍ର ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । ଗୋଲାର୍ଦ୍ଧ ଉପରେ ପଣ୍ଡିତମାନେ ଗୋଟାଏ ଅକ୍ଷାଂଶ ବି ଟାଣି ଦେଇଛନ୍ତି, ଯାହାକୁ ଦେଖାଇ ସେମାନେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ସେହି ରେଖାର ଉତ୍ତରକୁ ଧନୀ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ଅଛନ୍ତି ଓ ଦକ୍ଷିଣକୁ ଦରିଦ୍ର ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ଅଛନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ନିରାଟ ସତକଥା ହେଉଛି ଯେ, ଧନୀ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ବଂଚିତ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ଦରିଦ୍ର ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କରେ ଭୋଗୀ ମାଳ ମାଳ ରହିଛନ୍ତି । ଏହି ଅବ୍ୟବସ୍ଥାଟା ମନୁଷ୍ୟର ପୃଥିବୀକୁ ଭାରି ଅସନା କରି ରଖିଛି । ଗୋଟାଏ ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ

ମଣିଷମାନେ ପରସ୍ପରଠାରୁ କେତେ ଦୂରଛଡ଼ା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଯଦି ତୁମେ କେବଳ ନିଜର ଦେଶଟି କଥା ନ ଭାବି ଏକାବେଳକେ ସାରା ପୃଥିବୀ କଥା ଭାବିବ, ତେବେ ଏହି ସାମ୍ପ୍ରତିକ ପୃଥିବୀଟାକୁ ଦେଖି ତୁମର ଭିତରଟା ଭାରି କ୍ରୋଧୀ ହୋଇପଡ଼ିବ । ତୁମେ ଏହି ପୃଥିବୀଟାକୁ ବଦଳାଇବାକୁ ବାହାରିବ । ଠିକ୍ ତୁମରି ପରି ଚିନ୍ତା କରୁଥିବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବି ଖୋଜି ବାହାର କରିପାରିବ ।

ଭାରତବର୍ଷରେ ଅନେକ ମଣିଷ ବସ୍ତୁବାଦର କଥା କହିଥାନ୍ତି । ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତରୁ ବସ୍ତୁବାଦ ଆସି ଭାରତର ପାରମ୍ପରିକ ପରିମଳଗୁଡ଼ିକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେଲା ବୋଲି କହି ସେମାନେ ହୁରି ପକାନ୍ତି । ଏହି ଲୋକମାନେ ନିଜେ ବସ୍ତୁ ଭିତରେ ବୁଡ଼ି ରହିଥାନ୍ତି । ଆବଶ୍ୟକରୁ ଅଧିକ ବସ୍ତୁ ଜମାଇ ରଖିଥାନ୍ତି । ବହୁ ବସ୍ତୁ ଭିତରେ ସର୍ବଦା ସୁରକ୍ଷିତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ହୁଏତ ଭାବନ୍ତି, ଏହି ଦେଶରେ ଯେତିକି ମଣିଷଙ୍କ ପାଖରେ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ରହିଛି, ଦେଶ ପାଇଁ ସେତିକି ହିଁ ଉତ୍ତମ । ଯେଉଁମାନେ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକରୁ କାଳ କାଳରୁ ବଂଚିତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ ସେତିକିରେ ରହନ୍ତୁ । ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆବଶ୍ୟକ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଲେ, ସେମାନେ ବସ୍ତୁବାଦୀ ହୋଇଯିବେ ଏବଂ ତାହାଫଳରେ ଭାରତବର୍ଷ ଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ । କେବଳ ଭ୍ରଷ୍ଟ ମଣିଷମାନେ ହିଁ ଏପରି କଥା କହିଥାନ୍ତି । ଏମାନେ ସମସ୍ତେ କର୍ମବାଦରେ ନିଶ୍ଚୟ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବେ । ଯେଉଁମାନଙ୍କର କର୍ମ ଉତ୍ତମ, ସେମାନେ ଭଲରେ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ କର୍ମ ମନ୍ଦ ଥିବା ଲୋକମାନେ ଯେମିତି ରହିବାର କଥା, ଠିକ୍ ସେହିପରି ଅଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀରେ ଯେଉଁ ନ୍ୟାୟ ଅନୁସାରେ ମୋ ପାଖରେ ଯେତିକି ବସ୍ତୁ ରହିଛି, ମୋ ପଡ଼ିଶାରେ ହୁଏତ ଶହେଜଣଙ୍କ ପାଖରେ ମଧ୍ୟ ଏକାଠି ମିଶି କାହିଁକି ସେତିକି ନାହିଁ ବୋଲି ଯଦି କେବେ ପ୍ରଶ୍ନ କରାଯାଏ, ତେବେ କର୍ମବାଦର ଭାଲୁଟାକୁ ଦେଖାଇବା ବ୍ୟତୀତ ମୋ ପାଖରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଯୁକ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ଧରା ପଡ଼ିଯିବ । ମାତ୍ର ସେହି ଯାବତୀୟ ଯୁକ୍ତି ଏକ ଆଧୁନିକ ସମ୍ବେଦନାକୁ ହିଁ ପୃଥିବୀକୁ ତଉଲିବାର ମାପକାଠି ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିକୁ କେବେହେଲେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିପାରିବ ନାହିଁ ? ଅଧିକ ମଣିଷ ସର୍ବନିମ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତାରୁ ବଂଚିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ସମୟରେ ଯେଉଁ ଅଳପ ମଣିଷ ସୁଖରେ, ଆରାମରେ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତା ମଧରେ ଓ ସଂସ୍କୃତି ଭିତରେ ରହିଛନ୍ତି, ସେହିମାନେ ହିଁ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ାକୁ ଆପଣା ପାଖରେ ଏକଚାଟିଆ କରି ଗଦାକରି ରଖିଛନ୍ତି ବୋଲି ବସ୍ତୁକୁ କାରଣ କରି ପୃଥିବୀରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଆମ ସମାଜରେ ବସ୍ତୁବାଦୀ ପ୍ରାୟ ସବୁଯାକ ଅନର୍ଥର ଯେ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି, ସମ୍ଭବତଃ ଅଧିକ୍ ସଂଗତି ସହିତ ଏକଥା କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ପୃଥିବୀର ଧର୍ମମାନେ ନିତାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କାରଣ ହେତୁ ଏହି ବିଷୟରେ ଆଦୌ କିଛି କହିନାହାନ୍ତି ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ଅଧିକ ରହିଥିବା ପକ୍ଷଟାର ସମର୍ଥନ କରିଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀର ଧର୍ମମନ୍ଦିରମାନେ ଥିଲାବାଲାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜବତ ହେଲାପରି ରହିଛି । ଦରିଦ୍ର

ଭାରତବର୍ଷରେ ବଂଚିତ ମଣିଷମାନଙ୍କ ସକାଶେ କିଛି କରିବାକୁ ଧ୍ୟାନ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁମାନେ ଗଛେ ଉଚ୍ଚର ମନ୍ଦିରମାନ ତିଆରି କରିଦେଇ ନୂଆ ଆଡ଼ମ୍ବରମାନ ଲଗାଇ ଦେଉଛନ୍ତି, ସେମାନେ ମଣିଷମାନଙ୍କ ସମେତ ଭଗବାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଠକୁଛନ୍ତି । ଶାସ୍ତ୍ରମାନଙ୍କରେ ସମତା, ମୈତ୍ରୀ, ପ୍ରେମ, କରୁଣା ପ୍ରଭୃତି କେତେ କ'ଣ ବିଷୟରେ ଉପନ୍ୟାସ ପରି ବହୁ ଉପାଖ୍ୟାନର ମାଧ୍ୟମରେ ଲେଖାହୋଇ ରହିଛି ।

ବାବାଜୀମାନେ ଚଉପାଢ଼ୀମାନଙ୍କରେ ବସି ସେହିସବୁ ବିଷୟରେ ଆତୁର ପ୍ରବଚନମାନ ଉଦ୍‌ଗାର କରିବାରେ କେଡ଼େ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ଅଳସ ବସ୍ତୁଭୋଗୀମାନଙ୍କୁ ବସ୍ତୁବାଦର ବିପଦ ବିଷୟରେ ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ କଥା ଶୁଣାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ସତେ ଅବା କେହି ତଳକୁ ଆସିବାକୁ ରାଜି ହେଉନାହାନ୍ତି । ପୃଥିବୀରେ ଅଧିକାଂଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକ ଭୋଗ କରୁଥିବା ଅଳ୍ପବର୍ଗଟି ହିଁ ପ୍ରବଚନକାରୀ ବାବାଜୀମାନଙ୍କର ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରୁଛନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କ ସକାଶେ ବହୁବିଧ ସୁଖମାନ ଆଣି ଖଞ୍ଜି ଦେଉଛନ୍ତି ।

ତେଣୁ ଅନର୍ଥ ବସ୍ତୁରେ ନାହିଁ, ବସ୍ତୁ ଗୁଡ଼ାକୁ ମାଡ଼ି ବସିଥିବା ଚତୁର ମଣିଷମାନେ ପୃଥିବୀରେ ନିଜର ସୁଖ ପାଇଁ ଏକ ମନୁଷ୍ୟବିରୋଧୀ ଅବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ପ୍ରାୟ ଚିରସ୍ଥାୟୀ କରି ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ଚକ୍ରାନ୍ତ କରି ଆସିଛନ୍ତି, ସେଇଟିରେ ହିଁ ଅନର୍ଥ ରହିଛି । ସେମାନେ ମଣିଷମାନଙ୍କଠାରୁ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ାକୁ ଅଧିକ ଭଲ ପାଉଛନ୍ତି । ଭଗବାନଙ୍କୁ ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ନଦେଖି ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ାକ ଭିତରେ ଦେଖିଛନ୍ତି । ନିଜର ବୁଦ୍ଧି/ ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି ଅନୁସାରେ ସେମାନେ ପୂଜା କରୁଥିବା ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ହୀରାନୀଳାରେ ସଜାଇ ରଖିବାକୁ ହିଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ସମାଧାନ ବସ୍ତୁର ସମବିଭାଜନରେ ରହିଛି । ବସ୍ତୁର ସମବିଭାଜନ ଅର୍ଥାତ୍ ସୁଯୋଗର ସମବିଭାଜନ । ଅଙ୍କ କଷି କେହି ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ସମାନ ଭାବରେ ଯୋଗ୍ୟ କରିଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ସକାଶେ ଆପଣାର ବିକାଶ ନିମନ୍ତେ ସମାନ ସୁଯୋଗ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ । ସମସ୍ତେ ସମାନ ସୁଯୋଗ ପାଇବେ, ତେବେ ଯାଇ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ଯେଉଁ ସବୁ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଓ ସମ୍ଭାବନା ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଛି, ତାହା ବିକଶିତ ହୋଇପାରିବ । ସାମାଜିକ ନ୍ୟାୟ କହିଲେ ଆଧୁନିକ ପୃଥିବୀରେ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ତାହା ହିଁ ବୁଝିବା । ପୃଥିବୀରେ ଏତିକି ହାସଲକରିବା ନିମନ୍ତେ ରକ୍ତାକ୍ତ ବିପ୍ଳବମାନ ହୋଇଛି । ବହୁପ୍ରକାରର ଘୃଣା ଏବଂ ହିଂସ୍ରତାକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦିଆଯାଇଛି । ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେତେକ ମଣିଷ ପ୍ରାୟ ସବୁକିଛି ଭୋଗ କରିବେ ବୋଲି ଆଉକେତେ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ବଂଚିତ କରି ରଖାଯାଇଥିବ, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୃଥିବୀରେ ଘୃଣା ରହିଥିବ, ହିଂସ୍ରତା ରହିଥିବ । ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧର୍ମମାନେ ପୃଥିବୀରେ ଶାନ୍ତି ଓ ସଦ୍‌ଭାବର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଆଦୌ କିଛି କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ବରଂ ସେମାନେ ଉପେକ୍ଷା ଏବଂ ଦୂରତା ବୃଦ୍ଧି କରିବାରେ ହୁଏତ ଅଧିକ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିବେ । ସଂସ୍କୃତି ଭିତରେ କପଟ ପୂରି ରହିଥିବ । ସାହିତ୍ୟ

ପ୍ରଧାନତଃ ଭାବପ୍ରବଣତା ଏବଂ ପଳାୟନର ଏକ ମାର୍ଗରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବ ଏବଂ, ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଦୁର୍ବଳ କରି ତା' ଉପରେ ରାଷ୍ଟ୍ରହିଁ ପ୍ରବଳ ହୋଇ ରହିଥିବ, ତାକୁ ନାନାଭାବେ ଘୁଷୁରି କରି ରଖିବା ପାଇଁ ଆଧୁନିକ ନାନା ନବ ନବ ଉପାୟର ବରାଦ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବ ।

ମଣିଷ ଭିତରେ ରହିଥିବା ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ବିକଶିତ ହୋଇ ଆସିବାଲାଗି ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ ହିଁ ହେବ । ପୃଥିବୀର ରାଜନୀତିକ ଦର୍ଶନ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ସେହି କଥାଟି ଉପରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ଆସିଛି । ଗତ ପ୍ରାୟ ଦେଢ଼ଶହ ବର୍ଷ ହେଲା ପୃଥିବୀକୁ ସଂକ୍ରମିତ କରି ରଖିଥିବା ସମାଜବାଦ ପଛରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଭାବନାଟି ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି । ପୃଥିବୀରେ ଅଧିକାଂଶ ରାଷ୍ଟ୍ରଶାସନ ଭୋଗୀମାନଙ୍କ ହାତରେ ରହିଥିବାରୁ ପୃଥିବୀ ସେହି ଦିଗରେ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ଅଗ୍ରସର ହୋଇପାରି ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ପ୍ରତ୍ୟାଶାମାନ ହୁ ହୁ ହୋଇ ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଛି । ଏବଂ, ବସ୍ତୁବାଦର ଆତଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି କରି ଆମେ ସେହି ପ୍ରତ୍ୟାଶାକୁ କଦାପି ଦାବିଦେଇ ରଖିପାରିବା ନାହିଁ । ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କେବଳ ରାଜନୀତି ବା ଅର୍ଥନୀତିର ପ୍ରଶ୍ନ ରହିନାହିଁ । ଏଥିରେ ମଣିଷକୁ ମଣିଷ ବୋଲି ସ୍ୱୀକୃତି ଦେବାର ମୂଳ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ଭବତଃ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଆହ୍ୱାନରୂପେ ଆମ ଆଗରେ ଠିଆହୋଇ ରହିଛି । ମଣିଷ କହିଲେ ଗୋଟିଏ ସମାଜରେ ବାସ କରୁଥିବା ସବୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ବୁଝାଇବ ନା ଉପରେ ପ୍ରାୟ ସବୁଯାକ ସୁଯୋଗକୁ ମାଡ଼ି ବସିଥିବା କେତୋଟି ବିଶେଷ ଶ୍ରେଣୀ ବା ବର୍ଗକୁ ବୁଝାଇବ ? ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ତିନିଶହ ବର୍ଷ ତଳେ ୟୁରୋପରେ ପଚରା ହୋଇଥିବା ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟି କ୍ରମେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ସର୍ବପ୍ରଧାନ ପ୍ରଶ୍ନରେ ପରିଣତ ହେବାକୁ ଯାଉଛି ।

ପୁରୁଣା ଧର୍ମମାନେ ଏହି ବିଷୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସମାଧାନ ଦେଇପାରିବେ ନାହିଁ । ଜାତୀୟତାବାଦ ହୁଏତ କେତେ ବାଟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମକୁ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରି ନେଇଯିବ, ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ବିନ୍ଦୁକୁ ଆସି ଧୋକାଦେଇ ପଳାଇବ ବା ଫାଙ୍କି ଦେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ । ଆମ ଭାରତବର୍ଷରେ ଆମେ ସଂବିଧାନରେ ସେକଥାଟାକୁ ଲେଖିରଖିଛୁ ସିନା, ମାତ୍ର ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ଯେଉଁ କାଟର ନେତୃତ୍ୱର କବଳରେ ପଡ଼ି ଏଠି ମନୁଷ୍ୟର ଭାଗ୍ୟ ଘାଣ୍ଟି ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ସେଥିରେ ନୂଆ ନୂଆ ଛଟକର ଠକମାନେ ବାହାରି ଆମ ଆଗରେ ମିଛବାଣମାନ ମାରିବାରେ ଲାଗିଥିବେ ସିନା, ଆମ ଲାଗି ସେହି ଅସଲ ମୂଳଦୂଆଟାକୁ ଆଦୌ ତିଆରି କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ପଛୁଆ ଜାତିମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ବିଶେଷ ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନ ରଖିବାର ଯେଉଁ ପଦକ୍ଷେପମାନ ସଂପ୍ରତି ନିଆଯାଉଛି, ତଦ୍ୱାରା ଆଗରୁ ଜବର ହୋଇ ରହି ଆସିଥିବା ସ୍ଥିତାବସ୍ଥା କିଞ୍ଚିତ ହଲିଯିବ ସିନା, ମାତ୍ର ଆମକୁ ଅସଲ ଜାଗାରେ ନେଇ ପହଞ୍ଚାଇ ପାରିବନାହିଁ । ତଥାକଥିତ ପଛୁଆ ଓ ବଞ୍ଚିତମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଏହାଫଳରେ ଥୋକେ ଏପରି ବାହାରିବେ,

ଯେଉଁମାନେ ନିଜ ନିଜ ପାଟକରେ ନୂଆ ସାଆନ୍ତ ହୋଇ ବସିବେ ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କରିବେ ।

ତେଣୁ ସମ୍ଭବତଃ ଅନ୍ୟ ବିକଳ୍ପମାନଙ୍କର ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ହେବ । ଯିଏ ପ୍ରଚଳିତ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟା ଭିତରେ ତଥାପି ସଫଳତା ହାସଲ କରି ରହିଯିବାକୁ ଭାବୁଥିବ, ସିଏ ଆଦୌ ବିକଳ୍ପ ହୋଇ ପାରିବନାହିଁ । ଯିଏ ଏକାବେଳକେ ମୂଳକୁ ଯିବ, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଯାହା କିଛି ଚିନ୍ତା କରିବ, ଯିଏ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ାକ ଅପେକ୍ଷା ମଣିଷକୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଦେଉଥିବ ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ନିଜର ନଜର ଅନୁସାରେ ଜୀବନଟିଏ ବଞ୍ଚିବାର ଉଦ୍ୟମ କରୁଥିବ, ହୁଏତ ସେଇ ଯଥାର୍ଥ ସୋପାନ ଗୁଡ଼ିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହିପରି ଲୋକମାନେ ହିଁ ପରସ୍ପରକୁ ଖୋଜିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦିଅନ୍ତୁ । ତେବେ ସକାଳ ହୋଇ ଆସୁଛି ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟୟ ମିଳିଯିବ ।

୨୦/୫/୯୬

●

ପଶୁମାନଙ୍କର ପରିବାର

ଯେଉଁମାନେ ଏହି ଦେଶର ଶାସନ- ଅରଣ୍ୟରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ ଓ ଅଧିକ ଘଞ୍ଚ ଜାଗାରେ ଯାଇ ବସିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଯେ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ପଶୁ, ସେହି କଥାଟା ଏବେ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ପଦାକୁ ଆସୁଛି । ପଶୁ ଆଉ ମଣିଷ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଅସଲ ପାର୍ଥକ୍ୟଟି ବିଷୟରେ ଆମର ପୂର୍ବ ଶାସ୍ତ୍ରକାରମାନେ ଯାହାସବୁ ତତ୍ତ୍ୱ ହିସାବରେ ଲେଖିଥିଲେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଏବେ ହୁଏତ ଆଦୌ କୌଣସି କାମ ଦେଉନାହିଁ । ବିଦ୍ୟା କହିଲେ ସେତେବେଳେ ବି ମୁଖ୍ୟତଃ ପାଠଗୁଡ଼ାକୁ ବୁଝାଉଥିଲା । ଆଗ ଅପେକ୍ଷା ଏବେ ତ ଭଳି ଭଳି ପାଠ ବାହାରିଲାଣି । ଏବଂ, ପାଠ ପଢ଼ିବାରେ ମଣିଷମାନେ ଆଉ ଯାହା ହୋଇ ପାରନ୍ତୁ ବା ନପାରନ୍ତୁ ପଛକେ, ସେମାନେ ଅନ୍ତତଃ ଅଧିକ ଚାଲାଖି ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି । ଚାଲାଖିରେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଘୋଡ଼ା ପରି ଦାଣ୍ଡକୁ ବାହାରିଛନ୍ତି । ଏହି ଦେଶଟା ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ମୋର ଏବଂ ମୁଁ ଏଠାରେ ଯାହା ଇଚ୍ଛା କରିବି, ତାହା କରିପାରିବି, ଅନ୍ୟମାନେ ବୋକା ହୋଇ ଅନାଇଥିବେ ସିନା ମୋଟେ କିଛି କରି ପାରିବେ ନାହିଁ, ସେକଥା କେବଳ ଘୋଡ଼ାଟାଏ ହିଁ ଭାବି ପାରିବ । ଜଣେ ମଣିଷ କଦାପି ଭାବି ପାରିବ ନାହିଁ । ଜଣେ ମଣିଷ ତ ଅନ୍ୟ ମଣିଷମାନେ ବି ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ଦେଖି ପାରୁଥିବ, ସେମାନଙ୍କୁ ଏଡ଼ି ଦେଇ ଅଥବା ଡେଙ୍ଗିଦେଇ କିଛି କରିବା ସକାଶେ ତାକୁ ଭାରି ଲାଜ ମାଡୁଥିବ । ମାତ୍ର ଯେଉଁ ଘୋଡ଼ାମାନେ ଆମ ସାମୂହିକ ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ ଏବେ ଘୋଡ଼ା ହୋଇ ଡେଉଁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଲାଜ ସରମ କିଛି ନାହିଁ ।

ଘୋଡ଼ାମାନେ, ପଶୁମାନେ ଯେ ଆପଣାର ପରିବାରଟା ବିଷୟରେ ଏତେ ଉଷ୍ମଭାବରେ ଭାବନ୍ତି, ଏକଥା ଏବେ ଭାରତବର୍ଷରେ ହିଁ ଏକ ଘଟଣା ରୂପେ ସମକ୍ଷକୁ ଆସୁଛି । ପଣ୍ଡିତ ଜବାହରଲାଲଙ୍କର କନ୍ୟା ମୂଳରୁ ହିଁ ବାପାଙ୍କ ସହିତ ଥିଲେ । ବାପା ଯୁଆଡ଼କୁ ଯାଉଥିଲେ, ସିଏ ମଧ୍ୟ ସିଆଡ଼କୁ ଯାଉଥିଲେ । କିଛି ମୁହଁ ଫିଟାଇ କେବେ କହୁନଥିଲେ ସିନା, ତଥାପି ରହିଥିଲେ । ଜବାହରଲାଲ ନେହରୁ ନେତା ମୋତିଲାଲଙ୍କର ପୁତ୍ର ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏବଂ ହୁଏତ ମୁଖ୍ୟତଃ ବାପର ପରିଚୟରେ ତତ୍କାଳୀନ ରାଜନୀତିର ଉପର ମହଲରେ ସିଧା ଆସି ପ୍ରବେଶ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ କ୍ରମେ ପୁଅ ତାଙ୍କର ଏକ ନିଜସ୍ୱ ଦୃଷ୍ଟିଭଂଗୀ ଓ ତେଣୁ ନିଜସ୍ୱ ସ୍ଥିତି ରହିଛି ବୋଲି ସାବ୍ୟସ୍ତ କରି ପାରିଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟଥିଲା । ତେଣୁ ରାଜନୀତି ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ଥିଲା । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ବାପା ଜବାହରଙ୍କର କୁରୁତାରେ ପଶି କନ୍ୟା ଇନ୍ଦିରା ବେପାର ଭିତରେ ଆସି ପହଂଚିଗଲେ । ବଗିଚାରେ ମାଳିଟିଏ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ନିଜର ଆକର୍ଷଣ ବଳରେ ସେ ବଗିଚାର ମାଲିକାଣୀ ବୋଲି ଘୋଷିତ ହେଲା । ସେତେବେଳେ ରାଜନୀତିରେ ତଥାପି ଧର୍ମ ଥିଲା, ଏବଂ ଇନ୍ଦିରା ଆସି ସିଧା ସବା ଉପରେ

ବସିଯିବା କଥାଟାକୁ ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ କେତେ ମଣିଷ ନାପସନ୍ଦ କରିଥିଲେ । ମାତ୍ର ବାପା ଯାହା କରିନଥିଲେ, କନ୍ୟା ତାହା କରିପାରିଲେ । ନିଜର ପୁଅକୁ ସେ ହାଟର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଗୋରୁ ବୋଲି ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରାଇଲେ- ଖୋସାମଦକାରୀମାନେ ସେଥିରେ କରତାଳି ଦେଲେ । ତାଙ୍କ ଅନ୍ତେ ତାଙ୍କର ଆଉ ଜଣେ ପୁଅ ସିଧା ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ପାରିଲେ । ରାଜନୀତିରେ ତାଙ୍କର ଷଠୀଘର କି କାନଫୋଡ଼ା କିଛି ନହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସିଏ ଯେ ସିଧା ସର୍ବଦକ୍ଷତାସମ୍ପନ୍ନ ଏବଂ ସବା ବଡ଼ ହୋଇ ଅଭିଷିକ୍ତ ହେଲେ, ତାହା ପୃଥିବୀର ଇତିହାସରେ ଏକ ଏକାବେଳକେ ନୂଆ ନଜିର ସୃଷ୍ଟି କରି ଦେଇଥିଲା ।

ଭାରତବର୍ଷର ରାଜନୀତିରେ ସେହି ଦିନଠାରୁ ସବୁ ବିଗିଡ଼ି ଗଲା, ରାଜନୀତି ଘରେ ଚୁଚୁନ୍ଦ୍ରା ପଶିଲା । ବଡ଼ମାନେ ଯାହା କରନ୍ତି, ଆନ ସାନମାନେ ମଧ୍ୟ ଆଚରଣରେ ଅବଶ୍ୟ ତାହା ହିଁ କରିବେ ବୋଲି ଭାରତରେ ଯେଉଁ ଆର୍ଷ ବାକ୍ୟ ରହିଆସିଛି, ତାହା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଲା । ରାଜନୀତି ବାଡ଼ ଡେଇଁ କ୍ରମେ ଅନ୍ୟ ସାହିଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାୟ ଚାହୁଁ ଚାହୁଁ ଚରି ପଳାଇଲା । ସମସ୍ତେ ଅର୍ଥାତ୍ ମଉକା ମିଳି ପାରୁଥିବା ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ନିର୍ମଳ ବିବେକର ସହିତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବହପରେ ତାହା ହିଁ କଲେ । ଫଳରେ ସାଧାରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଶୁମାନଙ୍କର ପରିବାରମାନେ ହିଁ ଖେଦିଗଲେ ଏବଂ ସର୍କସ ଦେଖାଇଲେ । ଟିକିଏ ନଜର ପକାଇ ଦେଖିଲେ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ବି ଭାରି ଧରା ପଡ଼ିଯାଉଛି । ଭଗବାନଙ୍କର କି ବରାଦ କେଜାଣି, ବଡ଼ମାନଙ୍କର ବିରାଦରମାନେ ସତେଅବା ଆଉ କୌଣସି ଧନ୍ଦା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସେହି କାରଣରୁ ସେମାନଙ୍କର ଗୁରୁଜନସ୍ଥାନୀୟ ପଶୁମାନେ ଠିକ୍ କରି ଦେଉଥିବା ଫନ୍ଦାଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ବ୍ୟତୀତ ସମ୍ଭବତଃ ଅନ୍ୟ ଗତି ହିଁ ନଥିଲା । ଅଥବା, ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରରେ ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ଏଡ଼େ ସହଜରେ ପିତା ଏବଂ ପିତୃବ୍ୟମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାପୁଲି ଉପରେ ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇ ଦିଆଯାଉଥିବା ସୁଯୋଗ ଏବଂ ସୌଭାଗ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଛାଡ଼ି ନିଜ ଉଦ୍ୟମରେ ନିଜ ପାଇଁ କିଛି ଖୋଜିବାକୁ ସେମାନଙ୍କର ଆଉ ମନ ବଳିଲା ନାହିଁ । ପୌରୁଷ ଗୁଡ଼ାକ ତୁମକୁ ଯଦି ସର୍ବଦା ଏଡ଼େ ସହଜରେ ମିଳିଯାଇ ପାରୁଛି, ତେବେ ତୁମେ ପୁରୁଷତ୍ୱହୀନ ହେବାପାଇଁ ଆଉ କାହିଁକି କୌଣସି ଲଜ୍ଜା ଅନୁଭବ କରିବ ? ଏହିଭଳି ଏକ ଅପପ୍ରକ୍ରିୟା ଫଳରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ଦେଶରେ ଯାବତୀୟ ଭୋଗଘରେ ପଶୁ ଓ ସେମାନଙ୍କର ପରିବାରମାନେ ହିଁ ସର୍ବଜେତା ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି । ଗ୍ରହମାନେ ସେହିମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସଦୟ ଅଛନ୍ତି ।

ତଥାପି ଆଚମ୍ବିତ ଲାଗୁଛି । ସତେଅବା କୁଆଡୁ କ'ଣ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଆସୁଥିବା ପରି ନାକରେ ହାତ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି । ଏବର ଏହି ନିର୍ବାଚନରେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ପଶୁଙ୍କର ଏକାବେଳେକେ ତିନିପୁରୁଷଯାକ ରଣକ୍ଷେତ୍ରରେ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଇଛନ୍ତି । ଭାରତବର୍ଷରେ ସମ୍ଭବତଃ ଗୋଟାଏ ହେଲେ ରାଜ୍ୟ ନାହିଁ, ଯେଉଁଠାରେ କି ଏହି ପାରିବାରିକ ପୁରାଣଟାର

ଅଭିନୟ ନ ହେଉଛି । ପଶୁରାଜମାନଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରେରଣା ନେଇ କୁଜି ଓ କୁନିମାନେ ମଧ୍ୟ ଯାଇ ସୁଆଙ୍ଗଟା ଭିତରେ ପଶିଗଲେଣି । ଯେତେବେଳେ କେବଳ ରାଜନୀତିରେ ହିଁ ପଶୁମାନେ ଏପରି ଆଚରଣ କରୁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ଏପରି ଭାବି ତଥାପି ଆଶ୍ୱସ୍ତ ଲାଗୁଥିଲା ଯେ, ଏହି କେତେଟାଙ୍କର ସମୟ ପୂରିଯିବା ପରେ ଦେଶକୁ ପୁଣି ଏକ ନୂଆ ସମୟ ଆସିବ, ନୂଆ ନେତୃତ୍ୱର ବେଳ ଆସିବ । ତା'ପରେ କ୍ରମେ ପଶୁମାନଙ୍କୁ ଭୁଲି ବି ହୋଇଯିବ । ମାତ୍ର ଯହୁଁ ଯହୁଁ କାଳପୁରୁଷର ଆଲୁଅ ପଡ଼ି ଅନ୍ଧାରଗୁଡ଼ାକ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଆବିଷ୍କାର ହେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ସେଥିରୁ ଜଣା ପଡ଼ିଯାଉଛି ଯେ, ଆମେ ସାଧାରଣମାନେ ଯେତିକି ଆଶଙ୍କା କରୁଥିଲୁ, ପଶୁମାନେ ତା'ଠାରୁ ହୁଏତ କେତେ ଅଧିକ ଚତୁରପଣ ପ୍ରୟୋଗ କରି ମଣିଷମାନଙ୍କର ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ ଏଠି ପାରିବାରିକ ଜାଲଟାକୁ ବିଛାଇ ରଖିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଆଇନଗୁଡ଼ାକୁ ଆଖିଠାର ମାରି ଏପରି କରିଛନ୍ତି । ଯାବତୀୟ ନାଟକର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସେହିମାନଙ୍କର ଫରମାସ ଅନୁସାରେ ହେଉଛି । ଖାଲି ଆଁ କରି ନାଟକ ଦେଖିବା ବ୍ୟତୀତ ତୁମର ଯେପରି ଆଉ କୌଣସି ବଳ ନାହିଁ ।

ଠିକାଦାରୀ ପାଇଁ, ବ୍ୟବସାୟ ପାଇଁ ପଇସା ରୋଜଗାର କରିବାର ଯାବତୀୟ ପରମିଟ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଶୁମାନେ ନିଜର ପରିବାରମାନଙ୍କୁ ହିଁ ସବାଆଗ ଆଣି ପୂରାଇଛନ୍ତି । ସରକାରୀ ଋଣଗୁଡ଼ାକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଏକପାଖିଆ ଭାବରେ ପ୍ରଧାନତଃ ସେଇମାନଙ୍କୁ ମିଳିଛି । ଚାକିରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଯେ ସେଇ ହଟଚମଟ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପାରିଲାପଣ ଦେଖାଇଛି, ଗବେଷକମାନେ ନିଜ ଆଙ୍ଗୁଳି ମାରିଦେବା ମାତ୍ରକେ ସେହି ପ୍ରମାଣଟାକୁ ହିଁ ଅଲବତ ପାଇଯିବେ । କର୍ମନିଯୁକ୍ତି ନିମନ୍ତେ ସରକାରଙ୍କର ଗୋଟାଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କଚେରୀ ରହିଛି ସିନା, ମାତ୍ର ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ପାରିବାରିକତାର କେତେ ଯେ ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷ ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ବଳବତ୍ତର ରହିଛି, କଚେରୀର ବଡ଼ମାନେ ସେକଥା ଅବଶ୍ୟ ଜାଣିଛନ୍ତି । ଛାର ବଦଳି କରାଇବା ଓ ବଦଳି ବନ୍ଦ କରାଇବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଶୁମାନେ ସଂପୃକ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କର ନାକରେ କଡ଼ା ଗଳାଇ ଠିକ୍ ସେଇଟାକୁ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ରଖିଛନ୍ତି । ଦେଶରେ ଯେତେ ଯେଉଁଠି ପେଟ୍ରୋଲ ଟାଙ୍କି ରହିଛି, ସେଗୁଡ଼ାକ ବହିରେ ସାଧାରଣ ସେବା ବୋଲି ଘୋଷିତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଗୁଡ଼ାକର ଠିକା ପଶୁମାନଙ୍କର ପରିବାର ପାଇଛନ୍ତି । ରାନ୍ଧିବା ଗ୍ୟାସର ଠିକା ନେବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାରିବାରିକତା ଆଦୌ ପଛରେ ପଡ଼ି ଯାଇନାହିଁ । ରାଜଧାନୀରେ ସରକାରୀ ଘରଗୁଡ଼ାକ କାହାକୁ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ, ସେହି ପ୍ରସଙ୍ଗର କ୍ଷେତ୍ରଟି ମଧ୍ୟ ପାରିବାରିକତାର ମଳଗାଡ଼ିଆରେ ପଡ଼ି ଲଟରପଟର ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଏଥିରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ହସ୍ତୀ ଓ ଗଣ୍ଡାରମାନେ ଯେ କେଡ଼େ ପ୍ରେମର ସହିତ ଲିପ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସରକାରୀ ପିଆଦା ବିଭାଗ ଏବେ ସେଗୁଡ଼ାକର ଖବରକୁ ଦାଣ୍ଡରେ ଆଣି ପ୍ରଘଟ କଲାଣି ।

ଗାଁରେ ପଶିଥିବା ଚୋରମାନେ ଧରା ପଡ଼ିଲେ ଗାଁବାଲା ଅବଶ୍ୟ ଭାରି ଖୁସୀ ହେବା କଥା । ମାତ୍ର ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଶୁମାନଙ୍କର ହାତରେ ହିଁ ପ୍ରାୟ ସବୁଯାକ ଲଗାମ ରହିଛି,

ସେତେବେଳ ଯାଏ ସେହି ଖୁସୀରେ କେତେ ବା ପେଟ କାହିଁକି ପୂରିବ ? ଦେଶର ପ୍ରାୟ ସବୁ ସାଧୁଲୋକ ବର୍ତ୍ତମାନ ପଶୁମାନଙ୍କ ପଟରେ ହିଁ ରହିଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଛି । ସନାତନ କାଳରୁ କ'ଣ ପ୍ରାୟ ସବୁ ସାଧୁ, ସବୁ ସଜ୍ଜନ ଓ ସବୁ ମଠାଧିକାରୀ ପଶୁମାନଙ୍କର ପଟରେ ରହି ଆସିଛନ୍ତି ଓ ସେହିମାନଙ୍କର କୁଳପୁରୋହିତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି କି ? ସନ୍ଦେହୀ ମନଟା କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ଏହି ଯାବତୀୟ ମହାତ୍ମାମାନେ କାଳେ କାଳେ ପଶୁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉପକୃତ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି ବୋଲି କ'ଣ ଏପରି ହୋଇ ଆସିଛି କି ? ବେଳ ଆସିବ, ଯେତେବେଳେ ଏହି କଥାଟାର ମଧ ଗବେଷଣା ହେବ ଓ ପିଆଦାମାନେ ସତକଥାଟାକୁ ଦାଣ୍ଡକୁ ଆଣି ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ କହିଦେବେ । ମାତ୍ର ବର୍ତ୍ତମାନ ତ ନିତି ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି ଯେ, ନୂଆ ମନ୍ଦିରଟିଏ ଗଢ଼ା ହେବାକୁ ବାହାରିଲେ ପଶୁମାନେ ହିଁ ସେଥିପାଇଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଧନ ଆଣି ପହଞ୍ଚି ଯାଉଛନ୍ତି । ଭଗବାନଙ୍କ ନାମରେ ଉତ୍ସବଟିଏ ହେଲେ ପଶୁମାନେ ସେଥିରେ ପୁରୋଧା ହୋଇ ବସୁଛନ୍ତି ଓ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଡେଙ୍ଗା ଦେଖା ଯାଉଛନ୍ତି । ପଶୁମାନେ ହିଁ ଦେଉଳଦର୍ଶନକୁ ଗଲେ ପଣ୍ଡାମାନେ ସତେଅବା ଠାକୁରଙ୍କୁ ପାସୋରି ଦେଇ ସେହି ପଶୁମାନଙ୍କ ପାଇଁ ହିଁ ଶଙ୍ଖ ଓ କାହାଳୀ ବଜାଇବାକୁ ବାହାରି ପଡୁଛନ୍ତି । କୋଉ ଭଗବାନ କ'ଣ ସତରେ ଏହି ପଶୁମାନେ ଓ ସେମାନଙ୍କର ପରିବାରବର୍ଗ ହିଁ ଏହି ଦେଶରେ ଯାବତୀୟ ଦରବାରରେ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଘୋଡ଼ା ହୋଇ ବସିଥାନ୍ତୁ ଓ ଆମ ତୁମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚାଟି ଶେଷ କରି ଦେଉଥାନ୍ତୁ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବେ ? କେଜାଣି ?

ଭଗବାନ କ'ଣ କରୁଥିବେ, ସେକଥା ଭଗବାନଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ଜଣାଥିବ ସିନା ମାତ୍ର ପଶୁମାନେ ଯାହା କରୁଛନ୍ତି, ପଶୁମାନଙ୍କୁ ସେକଥା ଭଲଭାବେର ଜଣାଅଛି । ଦେଶଟାକୁ ସେମାନେ କେବଳ ସେହିମାନଙ୍କର ହିଁ ରମଣସ୍ଥଳ ଓ ନିତ୍ୟବିହାରସ୍ଥଳ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଯେମିତି ଏହି ଦେଶଟାକୁ ନିଜ ଦେଖନ୍ତାରେ ଭୋଗ କଲେ, ସପରିବାର ସଫଳ ହେଲେ, ସରସ ହୋଇ ଦିଶିଲେ, ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ପରମିଟ୍‌କୁ ଯେପରି ଆତ୍ମସାତ କରିନେଲେ, ସେମାନଙ୍କର ପିଲାଝିଲାମାନେ ମଧ ସେହିପରି ଭୋଗ କରିବେ ବୋଲି ସେମାନେ କେଡ଼େ ସୁଯୋଜିତ ଭାବରେ ନକ୍ସା ତିଆରି କରି ଆସିଛନ୍ତି । ଦେଶରେ ଗଣତନ୍ତ୍ର ବୋଲି ଗୋଟାଏ ଶାସନ ଚାଲୁଛି, ସେହି ଶାସନକୁ ବାଟ ଦେଖାଇବାକୁ ଗୋଟାଏ ସଂବିଧାନ ରହିଛି- ଅଥଚ ନିଜ ବିଦ୍ୟାରେ ଧୁରନ୍ଧର ହୋଇଥିବାରୁ ସେମାନେ ଏହି ସବୁକିଛିକୁ ଚିତାକାଟି ପାରୁଛନ୍ତି । ଦେଶର ଭାଗ୍ୟଟାକୁ ସେମାନେ ସତେଅବା ନିଜ ଭାଗ୍ୟଘରେ ରକ୍ଷିତା କରି ରଖିଛନ୍ତି । ଏହି ଦେଶରେ ଏତେ କୋଟି ମଣିଷ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର କାହାଣ କାହାଣ ପ୍ରକୃତ ଆବଶ୍ୟକତାମାନ ରହିଛି ଓ ସେହିମାନଙ୍କୁ ସେଗୁଡ଼ିକରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖାଯାଇଛି- ଏହିସବୁ ବାସ୍ତବ ସତ୍ୟକୁ ସେମାନେ କ'ଣ ଜାଣିନାହାନ୍ତି ? ନା ସବୁ ଜାଣି ମଧ ନିଜ ପାଇଁ ଓ ନିଜର

ପରିବାର ପାଇଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଦଳି ଦେଇ ଚାଲିଯିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ? ସ୍ତମ୍ଭ ଭିତରେ ଭଗବାନ ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ସେମାନେ କେବେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବେ ?

ପଶୁର ସ୍ୱଭାବ ଏମିତି ଯେ, ସିଏ ସବୁ କରି ମଧ୍ୟ ସତକୁ ସତ କିଛି ବୁଝିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେନାହିଁ । ସିଏ ଭାବୁଥାଏ ସଂସାରଟା ନିଶ୍ଚୟ ସବୁଦିନେ ଏହିଭଳି ହିଁ ଚାଲିବ । ପଶୁକୁ ବାଧ କରିବାକୁ ହୁଏ । ମଣିଷ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁମାନେ ଗୋଟାଏ ଦେଶକୁ ସପରିବାର ଲୁଟି କରୁଥାନ୍ତି ଓ ବାଟ ଓଗାଳି ରହିଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସାଧ କରିବାକୁ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅନ୍ୟମାନେ ଲୋଡ଼ା ହେବେ, ଯୋଉମାନେ କି ଯାବତୀୟ ପଶୁତ୍ୱ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ଠୋ ଠୋ ହୋଇ ହସି ପାରୁଥିବେ । ସଭାରେ ହସି ପାରୁଥିବେ, ସାହିତ୍ୟରେ ହସି ପାରୁଥିବେ, ସାମୂହିକତାର ଯାବତୀୟ ମୁକାବିଲା ସମୟରେ ହସି ପାରୁଥିବେ । ଯେତେବେଳେ ଏକ ସମାଜରେ ଟଙ୍କାକୁ ହସି ପାରିବାର ଯଥାର୍ଥ ଲୋକମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ, ଟଙ୍କା ଥିବା ପଶୁମାନେ କ୍ରମେ ଡରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ । କ୍ଷମତାକୁ ହସି ପାରୁଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଲେ କ୍ଷମତାକୁ ବାହାହୋଇ ରହିଥିବା ବ୍ୟଭିଚାରୀମାନେ ଡରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ । ପଶୁ ଓ ସେମାନଙ୍କର ପରିବାରମାନେ ଧରା ପଡ଼ିଯିବେ । ଧରା ପକାଇ ଦେବାର ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ କାଳ ବି ସାହାଯ୍ୟ କରିବାଲାଗି ଆସି ପହଞ୍ଚିଯିବ । ନିର୍ଲଜ୍ଜମାନେ ଲାଜ କରି ଶିଖିବେ, ନିଜକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ଜଣେ ବୋଲି ଜାଣିବେ ଓ ଭଦ୍ର ହେବେ । ହୁଏତ ତା'ପରେ ଯାଇ ନ୍ୟାୟ ଆସିବ । ନ୍ୟାୟ ଆଉ କଦାପି ବହି ଭିତରେ ବୋକା ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ । ତେବେ ଯାଇ ଉଶ୍ୱାସ ଲାଗିବ, ତେବେ ଯାଇ ବିଶ୍ୱାସ ବଢ଼ିବ । ତେବେ ଯାଇ ଯୁଗ ଓଲଟିବ । ପାରିବାରିକତାର ସଂଜ୍ଞା ବଦଳିଯିବ ।

୨୭/୫/୯୬

●

ଦୁଃଖୀ ମହାପୁରୁଷମାନେ

ସତ ମହାପୁରୁଷମାନେ କେବେହେଲେ ସେମାନଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ-ଅନ୍ତେ ପୂଜା ପାଇବାକୁ ଚାହି ନଥିଲେ । ସେମାନେ ଜଗତର ମଣିଷମାନଙ୍କଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ କେତେ କ'ଣ ଆଶା କରିଥିଲେ । ସେମାନେ ସଂସାର ବଦଳିଯାଉ ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟାଶା ରଖିଥିଲେ । ସଂସାରର ମଣିଷମାନେ ଅନ୍ଧାରକୁ ଅନ୍ଧାର ବୋଲି ଜାଣି ଆଲୋକ ଭିତରକୁ ଆସନ୍ତୁ ବୋଲି ଅଭିଳାଷ ରଖିଥିଲେ । ଘୃଣା ଜାଗାରେ ପ୍ରେମ, ଦୂରତା ଜାଗାରେ ଆତ୍ମୀୟତା, ଅସମାନତା ଓ ଉପେକ୍ଷା ଜାଗାରେ ସମାନତା ଓ ସଦଭାବ, ମହାପୁରୁଷମାନେ ଏହିପରି କେତେ କ'ଣ ଇଚ୍ଛା କରିଥିଲେ । ଏହି ସଂସାରରେ ଅର୍ଥାତ୍ ସଂସାରର ମଣିଷମାନଙ୍କର ଜୀବନରେ ହିଁ ଏହିସବୁ ଘଟୁ ବୋଲି ସେମାନେ ବହୁତ ବ୍ୟାକୁଳତା ସହିତ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ । ସେଇଥିପାଇଁ ସାଧନା କରିଥିଲେ ଅର୍ଥାତ୍ ଜୀବନଟିଏ ବଂଚିଥିଲେ । ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ତାଙ୍କରି ନାମରେ ମଠ କଲୁ, ଗେରୁଆ ପିନ୍ଧିଲୁ, ସେମାନଙ୍କୁ ଭଗବାନ ବୋଲି କହି ବାବାଜୀ ହେଲୁ ଅର୍ଥାତ ସଂସାର ଛାଡ଼ିଲୁ, ସେମାନେ ମହାପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଆମ ତଥାକଥିତ ଉପାସନା ଏବଂ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ନାନା ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି ଭିତରେ ପୋତି ପକାଇଲୁ, ସେମାନଙ୍କ ସଂଦେଶର ଅସଲ ପ୍ରତିମାଟିକୁ ଆମେ ଅଦୃଶ୍ୟ କରି ରଖିଲୁ । ଏସବୁ ଭଗବାନଙ୍କ ନିୟମରେ ନୁହେଁ, ଆମ ନିୟମରେ ହେଲା ।

ଶ୍ରୀରାମକୃଷ୍ଣ ପରମହଂସ ଜଣେ ମହାପୁରୁଷ ଥିଲେ । ସିଏ ପୃଥିବୀକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ପୃଥିବୀର ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ବଦଳାଇବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଜୀବନକାଳରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଉତ୍ସାହରେ ପଡ଼ି ତାଙ୍କର ଜୀବନୀଟିଏ ଲେଖି ପକାଇଥିଲେ ବୋଲି ସିଏ ସେଥିରେ ଅପ୍ରସନ୍ନତା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କର ତିରୋଧାନ ପରେ ଅନୁଗାମୀମାନେ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ଚିତ୍ରପଟ ଥୋଇ ପୂଜା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ, ସେତେବେଳେ ସ୍ୱାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ ମଧ ବିରକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଏସବୁ ଶହେ ବର୍ଷ ତଳର କଥା । ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ଆମକୁ ଭଗବାନଙ୍କର କଥା କହିଥିଲେ ବୋଲି ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଆମ ଉତ୍ସାହରେ ଭଗବାନ ବୋଲି କହିଲୁ । ଭଗବାନଙ୍କୁ ନିଜେ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାର ଅସଲ ଆହ୍ୱାନଟିକୁ ଏଡିବା ନିମନ୍ତେ ଆମେ ଆଉ ଏଭଳି କଲୁ କି ? ଆମେ ଯେତିକି, ଆମେ ତାହାହିଁ କଲୁ । ଜଣେ ମଣିଷ ଯେତିକିରେ ଥାଏ, ନାନା କାରଣରୁ ସିଏ ଯେତେବେଳେ ସେତିକିରେ ରହିବାକୁ ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବାସନାର ସହିତ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ, ସେତେବେଳେ ସିଏ ତାହାହିଁ କରେ । ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଗୁଳା ଭିତରେ ପଡ଼ିଯାଇ ତାହାକୁ ହିଁ କାମ୍ୟତମ ବୋଲି ଆଦରି ନେଇଥିବା ଯତି, ଯୋଗୀ ଓ ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନେ ସଂସାରୀମାନଙ୍କୁ ଏଥିରେ ଭାରି ସାହାଯ୍ୟ

କରନ୍ତି । ଏହି ଉପଦ୍ରବରେ ପଡ଼ି ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧ ଭଗବାନ ହୋଇଛନ୍ତି । ଆହୁରି କେତେ କିଏ ବି ଭଗବାନ ହୋଇଛନ୍ତି । ପୂଜା ପାଉଛନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସତ୍ୟ ପାଖରୁ, ଅସଲ ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରୁ ଦୂର କରି ରଖିବାର ଏକ ଚକ୍ରାନ୍ତ କରାଯାଇ ଥିବାରୁ ପୃଥିବୀରେ ମୂର୍ତ୍ତିପୂଜାର ଭିଆଣ କରାଯାଇଛି କି ?

ମୂର୍ତ୍ତି ଭିତରେ, ପିତୁଳା ଭିତରେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଦେଖିବା, ଇଏ ତ କେଡ଼େ ନା କେଡ଼େ ବଡ଼ କଥା । ମାତ୍ର ଭଗବାନଙ୍କୁ ପିତୁଳାଟିଏ ବୋଲି ମନେକରି ଜୀବନର ଅଧିକାଂଶ ପ୍ରହର ତାହାରି ଭିତରେ ଛନ୍ଦି ହୋଇ ରହିବା- ଇଏ ହେଉଛି ଏକାବେଳେକେ ଆଉ ଗୋଟାଏ କଥା । ପୃଥିବୀରେ ଏହି ଦ୍ୱିତୀୟ କଥାଟି ହିଁ ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷଙ୍କୁ ମାଡ଼ିବସିଛି, ମନୁଷ୍ୟର ବିବେକକୁ ଆଦୌ ବିକଶିତ ହେବାକୁ ବାଟ ଛାଡ଼ି ଦେଇନାହିଁ । ଯିଏ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିଛି, ସିଏ ମୂର୍ତ୍ତି ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଭଗବାନଙ୍କୁ ହିଁ ଦେଖିବ । ତା'କଥା ବୁଝି ହେଉଛି । ମାତ୍ର, ମୂର୍ତ୍ତିପୂଜା କରି ଭଗବାନଙ୍କୁ ପାଇବାର ଆଣ୍ଟକରି କେତେ କେତେ ମଣିଷ, କୋଟି କୋଟି ମଣିଷ ଯେ ମୂର୍ତ୍ତିଟା ଭିତରେ ଜାକିହୋଇ ରହିଗଲେ, ଇତିହାସରେ ତା'ର ଚାକ୍ଷୁଷ ପ୍ରମାଣମାନ ରହିଛି । ଭଗବାନଙ୍କୁ ଧାରଣା କରୁ କରୁ ମଣିଷମାନେ ବ୍ରହ୍ମା, ବିଷ୍ଣୁ ଓ ଶିବମାନଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ଆଣିଲେ, ଏମାନଙ୍କ ଲାଗି ମଂଦିର ଆଣିଲେ, ଏକଥା ତଥାପି ବୁଝି ହେଉଛି; ମାତ୍ର, ଯିଏ ମୋଟେ ଶହେ ବର୍ଷ ତଳେ ପୃଥିବୀରେ ଥିଲେ, ଚମ ଓ ହାଡ଼ର ଶରୀର ମଧ୍ୟରେ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ଏକ ବିରାଟ ସତ୍ୟ ଓ ସଂଭାବନା ଲୁକ୍କାୟିତ ହୋଇ ରହିଛି ବୋଲି କହି ସଂପୃକ୍ତ ସମୟଟିର ସମକ୍ଷରେ ସର୍ବଦା ଏକ ନୂତନ ଆହ୍ୱାନ ଦେଇଥିଲେ, ତାଙ୍କୁ ଜୀଅନ୍ତା ମଣିଷ, ପାଖର ପରମ ମିତ୍ର ରୂପେ ନଦେଖି ମୂର୍ତ୍ତି ଥାପି ପୂଜା କରିବା, ଏଥିରେ କ'ଣ ଆଉ କିଛି ମଂଦ ମତଲବ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି କି ? ସତ୍ୟ ଘୁଞ୍ଚି ଘୁଞ୍ଚି ଯାଉଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କ'ଣ ପାଇଁ ପୃଥିବୀରେ ମୂର୍ତ୍ତି ଓ ମଂଦିରମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟାବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଛି ? ଏବଂ ମନ୍ଦିର ବଢୁଥିବା ସହିତ ଉପାସକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହିଂସା ବଢୁଛି, ଘୃଣା ବଢୁଛି । ଭଗବାନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ସଂପ୍ରଦାୟ ଭିତରେ ଲାଗି ରହିଥିବା ଟଣାଟଣି ଭିତରେ ନୟାନ୍ତ ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି ।

ଥାଇଲାଣ୍ଡର ରାଜଧାନୀ ବ୍ୟାଙ୍କକ୍ ସହରରେ ରାଜାଙ୍କର ନଅର ଭିତରେ ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ଏକ ଅଷ୍ଟଧାତୁ ନିର୍ମିତ ମୂର୍ତ୍ତି ରହିଛି । ସେହି ମୂର୍ତ୍ତି ଗଢ଼ିବାରେ କେତେ ଅର୍ଥ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଥିବ କେଜାଣି, ମୂର୍ତ୍ତିଟି ଯେଉଁ ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି ସେଇଟି ମଧ୍ୟ ସତେଅବା ଅଷ୍ଟାଦଶ ଧାତୁରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଛି । ବିଚରା ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧ ଏହିସବୁ ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ଯାବତୀୟ ଆଡ଼ମ୍ବର ଭିତରେ କେଡ଼େ ସାନ ଏବଂ ମଳିନ ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି । ବୋଧିର ସନ୍ଧାନରେ ଯିଏ ଦିନେ ରାଜନଅର ଛାଡ଼ିଥିଲେ, ରାଜନଅରର ବୁଦ୍ଧୁମାନେ ତାଙ୍କୁ

ଅଷ୍ଟଧାତୁ ନିର୍ମିତ ପୋଷା ନେଉଳଟିଏ ପରି ସଜାଇ ଦେଉଳ ଭିତରେ ରଖି ଦେଇଛନ୍ତି । ଏସବୁ ତାମସା ଦେଖି ଯେତେ ଦୁଃଖ ଲାଗୁନାହିଁ ତାଠାରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ହସ ହିଁ ଲାଗୁଛି । ପୃଥିବୀର ବଡ଼ଲୋକମାନେ ଏହିପରି ଭାବରେ ସତ୍ୟ ଓ ତାହାର ବାର୍ତ୍ତାବହମାନଙ୍କୁ ପଥର ଓ ଧାତୁଭିତରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଛନ୍ତି । ସତ୍ୟର ସନ୍ଦେଶ ଶୁଣି ଏହି ପୃଥିବୀରେ ମଣିଷମାନଙ୍କର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଥାନ୍ତା, ମାତ୍ର ସତ୍ୟକୁ ଭଳି ଭଳି ମୂର୍ତ୍ତିରେ କାବୁ କରି ରଖି କ୍ଷମତାଧରମାନେ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଆହୁରି ଶୁଆଇ ପକାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ବାବାଜୀମାନେ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ତାହାକୁ ସମର୍ଥନ କରି ଆସିଛନ୍ତି, ଏବେ ବି କରୁଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ପରମହଂସଙ୍କର ମର୍ମର ମୂର୍ତ୍ତି ଥାପନା କରି ସେଦିନ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଠିକ୍ ଏହିପରି ଭାବରେ ଭଣ୍ଡାଇ ଦିଆଗଲା ନାହିଁ ତ ? ଶ୍ରୀ ରାମକୃଷ୍ଣ ବେଦାନ୍ତର ବାଣୀ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିଥିଲେ । କର୍ମକାଣ୍ଡକୁ ଛାଡ଼ି ଜ୍ଞାନରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇଥିଲେ । ଭଗବାନଙ୍କୁ ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଅନୁଭବ କରି ତଦନୁରୂପ ଜୀବନଟିଏ ବଂଚିବାର ଆହ୍ୱାନ ଦେଇଥିଲେ । ତାଙ୍କଠାରୁ ଅଗ୍ନିନେଇ ସ୍ୱାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ ବେଦାନ୍ତର ଯେଉଁ ନୂତନ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଦେଲେ, ଏବର ଅବେଦାନ୍ତୀମାନେ ତାହାକୁ ସତେଅବା ପୁନର୍ବାର ଏହି ପୃଥିବୀରୁ ନିର୍ବାସିତ କରି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଏପରି ଏକ ପୃଥିବୀ ଲାଗି ସନ୍ନ୍ୟାସୀର ବିଶେଷ ବସ୍ତ୍ର ଧାରଣ କରି ଆମର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ବେଢ଼ିରହି ଆମକୁ ବିଚଳିତ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଏବଂ ଅନ୍ୟଅନୁଗତ କରି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି, ଯେଉଁଠି ମଠ ଥିବ, ମହନ୍ତମାନେ ଥିବେ, ମଂଦିର ଓ ମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଅନାବଶ୍ୟକ ଅତି ସଂଖ୍ୟାରେ ଏପରି ଭଣ ଭଣ ହେଉଥିବେ ଯେ, ଭଗବାନ ସେହିସବୁ କୋଳାହଳ ଭିତରେ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ପୋତି ହୋଇ ପଡୁଥିବେ । ମଣିଷମାନେ ଭାରି ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଭାବରେ ପୌତ୍ତଳିକ ହୋଇ ରହିଥିବେ, ଆଦୌ ଗାର ଡେଇଁ ପାରୁନଥିବେ ଏବଂ ପାହାଚ ଉଠି ପାରୁନଥିବେ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ କଥା ଯେ, ମଣିଷମାନେ ବେଦାନ୍ତକୁ ଚିହ୍ନିନେଇ ପାରିଲେ ଏହି ମଠମାନେ ରହିବେ ନାହିଁ । ଗେରୁଆ ସାମନ୍ତମାନଙ୍କର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ରହିବ ନାହିଁ-ମୂର୍ତ୍ତି, ମଂଦିର ଓ ଉପାସନା ନାମରେ ଲାଗି ରହିଥିବା ବର୍ତ୍ତମାନର ବହୁତ ବହୁତ ଭେସରାମି ଏକାନ୍ତ ଅଦରକାରୀ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଯିବ । ମଣିଷ ସବାଆଗ ତା ନିଜ ଭିତରେ ସତ୍ୟକୁ ଖୋଜିବ, ପାଇବ ଓ ତାହାର ଅନୁଶୀଳନ କରିବ ଏବଂ ତାହା ଫଳରେ ମଣିଷ ମଣିଷ ଭିତରେ ଯେଉଁ ବୃହତ୍ତର ସମ୍ବନ୍ଧଟିଏ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବ, ସେଥିରେ ହୁଏତ ସଂସାର ତ୍ୟାଗ କରି ଅଲଗା ହୋଇ ଗଡ଼ ଜିଣିବା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ରହିବ ନାହିଁ । ସଂସାରକୁ ବଦଳାଇବାକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ମୁହାଁଇନେବା ମଣିଷ ମୋଟେ ସଂସାର ଛାଡ଼ିବାକୁ ମନ କରିବ ନାହିଁ ।

ଯେଉଁ ସଂସାରତ୍ୟାଗୀମାନେ ସତ୍ୟ ଓ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ପାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଧରି ନେଇଛନ୍ତି, ସେମାନେ ମୂର୍ତ୍ତି—ଉପାସନାର ଭାଷ୍ୟ ବାହାର କରି କହନ୍ତି ଯେ, ଯେଉଁ ମଣିଷମାନେ ସଂସାରର ସାଧାରଣ ଚେତନାରେ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ମୂର୍ତ୍ତି ଓ ମନ୍ଦିର ପ୍ରଭୃତିର ଏକ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ସେମାନେ ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ମର୍ମ ପାଖକୁ ଆସିବେ, ପ୍ରତିଭାସକୁ ମାଧମ କରି ଯଥାର୍ଥ ସତ୍ୟରେ ଉପନୀତ ହେବେ । ପ୍ରାୟ ଆବହମାନ କାଳରୁ ଅସାଧାରଣମାନେ ସାଧାରଣମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହି କଥା କହି ଆସିଛନ୍ତି । ଏହି ମାର୍ଗରେ କେତେ ମଣିଷ ମୂର୍ତ୍ତିର ଗାରକୁ ପାର ହୋଇ ମର୍ମ ପାଖକୁ ଆସିଛନ୍ତି, ତାହାକୁ କେହି କେହି ହୁଏତ କିଛି ହିସାବ ଦେଇ କହି ପାରିବେ । ମାତ୍ର, ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ପୂଜା କରୁ କରୁ କିପରି ଅଗଣିତ ମଣିଷ ସେହି ମୂର୍ତ୍ତିଟା ପାଖରେ ଯେ ଅଟକି ରହି ଯାଇଛନ୍ତି, ସେକଥା କିଏ ମୁଣ୍ଡ ଗଣି କହିପାରିବ ? ମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଛି । ମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଭାବପ୍ରବଣତା ଏବଂ ଉଗ୍ରତା ମଧ ବଢ଼ିଛି । ମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସବୁକିଛି ଘୋଷଣା କରି ସଂପ୍ରଦାୟମାନେ ଗୋଳ ଲଗାଇଛନ୍ତି । ଏସବୁକୁ କ'ଣ ସଂସାରତ୍ୟାଗୀ ସନ୍ନ୍ୟାସମାର୍ଗୀମାନେ ବୁଝି ପାରିନାହାନ୍ତି ? ତେବେ ସେମାନେ ତଥାପି କାହିଁକି ମୂର୍ତ୍ତିଟାକୁ ଆଳକରି ସାଧାରଣଙ୍କ ସହିତ ଖେଳ ଖେଳିଛନ୍ତି ? ଏପରି ହୁଏତ ଆଶଙ୍କା କରାଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ବାହାରେ ତଥାକଥିତ ସଂସାରକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ ମଧ ତଥାପି ସଂସାରର ବହୁତ କିଛି ଅଭିଳାଷହିଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଭିତରେ କାମୁଡ଼ି ଧରିଛି ଓ ସେମାନେ ସେଥିପାଇଁ ସଂସାରବାସୀଙ୍କୁ ଏକ ମୂର୍ତ୍ତିକେନ୍ଦ୍ରିକ ସାଂସାରିକତା ଭିତରେ ଭଣ୍ଡାଇ ରଖି ଏକ ପ୍ରକାରର ସୁଖ ବି ପାଉଛନ୍ତି । ଯଦି ସମସ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମାନୁଭବର ସୁଖଟିକୁ ଲାଭ କରନ୍ତେ ତେବେ ସେମାନେ ହୁଏତ ନିଜେ ପରୋକ୍ଷରେ ଲୋଡୁଥିବା କେତେ କେତେ ସୁଖରୁ ବଂଚିତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତେ । ନିଜକୁ ଭାରି ଖଣ୍ଡିଆ ଅନୁଭବ କରୁଥାନ୍ତେ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ମଧରେ ସତ୍ୟ ରହିଛି, ବ୍ରହ୍ମର ଶକ୍ତି ବିରାଜମାନେ କରୁଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ନିଜ ଆଲୋକଟିକୁ ଚିହ୍ନିନେଇ ପାରିବାର ଆଖିଟି ବି ରହିଛି- ସଂସାରତ୍ୟାଗୀ ବାବାଜୀମାନେ ପୌତ୍ତଳିକତା ଆଦିରେ ମନ ନଦେଇ ଯଦି ଭେଟୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷକୁ ଏତିକି କହନ୍ତେ ଏବଂ ତାକୁ ଅନ୍ୟମନସ୍କ କରିଦେବା ପାଇଁ ଆଉ କୌଣସି ଧର୍ମକୌଶଳ ଅବଲମ୍ବନ ନକରନ୍ତେ, ତେବେ ଏହି ପୃଥ୍ୱୀଚେତନାରେ ହୁଏତ କେତେ କେତେ ଦୁଆର ଖୋଲି ଯାଆନ୍ତା । କେତେ ପ୍ରାଚୀର ଭାଙ୍ଗନ୍ତା, ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଅସଲ ସୂତ୍ରଟିକୁ ପାଇ ପ୍ରଚଳିତ ପୁରୁଣା ଗଠନଗୁଡ଼ିକ ବିରୋଧରେ ବିଦ୍ରୋହ କରନ୍ତେ । ସେତେବେଳେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ Holinessର ପ୍ରତୀକ ଏବଂ ସନ୍ତକ ହିସାବରେ ନିଜକୁ ଆବିଷ୍କାର କରନ୍ତା । କେତେଜଣ ବିଶେଷ ବସ୍ତ୍ରଧାରୀ ଅସାଧାରଣଙ୍କୁ His Holinessବୋଲି କହି ଆପ୍ୟାୟିତ କରିବାର ଆଉ କୌଣସି ସାମନ୍ତବାଦୀ ଛଇର ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ରହନ୍ତା ନାହିଁ । ଯିଏ ସତକୁ ସତ

ହୋଲିନେସ୍ ଭିତରେ ରହିଛି, ସିଏ କେଡ଼େ ସହଜରେ ଅନ୍‌ହୋଲିନେସ୍ ଗୁଡ଼ାକୁ ନିଜ ସ୍ୱୀକୃତିର ସ୍ପର୍ଶ ଦେଇ ପବିତ୍ର କରିଦିଅନ୍ତା । ମଣିଷର ସଙ୍ଗୀ ପରି ଦିଶନ୍ତା, ପୃଥିବୀର ସାଙ୍ଗ ପରି ଦିଶନ୍ତା । ସେତେବେଳେ ତାକୁ ଅଲଗା ହୋଇ ଉଚ୍ଚ ଥାନରୁ ଶାନ୍ତି, ମୈତ୍ରୀ ବା ସହାନୁଭବର କଥା କହିବାକୁ ପଡ଼ନ୍ତା ନାହିଁ । ତାକୁ ସଂସାରଟା ପ୍ରଭୁଙ୍କର ନିଜ ଘର ପରି ଲାଗନ୍ତା ଓ ସିଏ ମୋଟେ ବାରି ହୋଇନପଡ଼ି ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ରହି ହିଁ ସେହିସବୁ ଜୀବନମୂଲ୍ୟକୁ ବଂଚନ୍ତା । ସ୍ତୁତି, ମୂର୍ତ୍ତି ଏବଂ ଉପେକ୍ଷାର ପୁରୁଣା ପୃଥିବୀଟା ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ନ୍ତା । ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ବଂଚୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଏଇଠି ସାଧାରଣଙ୍କ ଭିତରେ ସାଧାରଣ ହୋଇ ବଂଚିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ତାହା ହିଁ ଆମର ଏହି ଯୁଗଟାକୁ ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କର ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ଭିତରେ କାବୁ କରି ରଖିଥିବା ଯାବତୀୟ ଅପସଂସ୍କୃତି ବିରୋଧରେ ଏକ ବଳବାନ୍ ଆଘାତ ହୋଇପାରନ୍ତା । ସାହସୀ ଜୀବନ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଐକ୍ୟ-ତାହା ହିଁ ତ ସ୍ୱର୍ଗ ।

୩/୬/୯୬

ବକ୍ତା ଛାଡ଼ିଗଲେ

ସେଦିନ ରାଜଧାନୀର ଏକ ବୃହତ୍ ସଭାକକ୍ଷରେ ରାମକୃଷ୍ଣ ମିଶନର ସର୍ବଜନ ପରିଚିତ ପ୍ରବକ୍ତା ସ୍ୱାମୀ ଶ୍ରୀ ରଂଗନାଥାନନ୍ଦ ତାଙ୍କର ଭାଷଣରେ କେଜାଣି କାହିଁକି ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ମଧ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ । ସତ୍ୟ ଏବଂ ଅହିଂସା ହେଉଛନ୍ତି ମାନବ ସମାଜକୁ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଦୁଇଟି ମହାନ୍ ଅବଦାନ ବୋଲି ସେ କହିଥିଲେ । ଏତିକି କହି ସିଏ ଆଉ ଆଉ କଥାକୁ ଡେଇଁ ପଳାଇଥିଲେ । ମୋତେ ସେତେବେଳେ ଭାରି କେମିତି କେମିତି ଲାଗିଲା । ଭାରତବର୍ଷକୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଣିବା ନିମନ୍ତେ ଗାନ୍ଧିଜୀ ଯେଉଁ ବାଟ ବତାଇଥିଲେ, ସେଥିରେ ସତ୍ୟ ଓ ଅହିସା ନାମକ ଦୁଇଟି ପୁରୁଣା କଥା ଅବଶ୍ୟ ଥିଲା । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ ପୁରୁଣା କଥା ଏଇଥିପାଇଁ କହୁଛି ଯେ, ପୃଥିବୀରେ ପୂର୍ବରୁ ମଧ ସତ୍ୟ ଏବଂ ଅହିଂସାର ବହୁ ଆଲୋଚନା ହୋଇଥିଲା । ଧର୍ମମାନେ ଯାହାସବୁର ପ୍ରଚାର କରିଥିଲେ, ସେମାନେ ତାହାକୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ । ଭାରତବର୍ଷରେ ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ଓ ଜୈନ ଧର୍ମ ଅହିଂସାକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅତିରଂଜିତ ଭାବରେ ପ୍ରାୟ ସ୍ୱର୍ଗଯାଏ ଉଠାଇ ନେଇ ଯାଇଥିଲେ । ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ କେବଳ ସତ୍ୟ ଏବଂ ଅହିଂସାକୁ ଯେ ଏକ ସମଗ୍ରତର ନୂତନ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ତା' ନୁହେଁ, ସିଏ ଏହି ଦୁଇଟି ସହିତ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ନାମକ ଆଉ ଗୋଟିଏ ତୃତୀୟ କଥା ଯୋଡ଼ି ଦେଇଥିଲେ । ଏବଂ, ଏହି କାରଣରୁ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ସନ୍ଦର୍ଭରେ ରଖି ଯେତେବେଳେ ଆମେ ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସାର ବିଚାର କରିବା, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ତୃତୀୟ କଥାଟିକୁ ମଧ ତା' ସହିତ ଯୋଡ଼ି କରି କହିବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ମନେ ରଖିଥିବା ।

'ସତ୍ୟ' ଶବ୍ଦଟି ଉପନିଷଦରେ ମଧ ଅଛି । ପୃଥିବୀକୁ ମାୟା କହୁଥିବା ମନୀଷୀମାନେ ବି ସତ୍ୟ ନାମକ ଏକ ତତ୍ତ୍ୱକୁ ଠାବ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ନିଜର ମତଲବ ଅନୁସାରେ ତାହାର ବିଶଦ ବ୍ୟାଖ୍ୟାମାନ କରିଛନ୍ତି । ଧର୍ମତତ୍ତ୍ୱରେ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦର ଯାବତୀୟ ଆଲୋଚନାରେ ମଧ ସତ୍ୟ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ରହିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମଧ ନିଜ ନିଜ ଗଣିତ ଅନୁସାରେ ସତ୍ୟର ଅନ୍ଦାଜ କରିଛନ୍ତି । ଆଚରଣର ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ଆସିବା ସମୟରେ ଅହିଂସାର କଥାକୁ ବି ବଡ଼ ଉଚ୍ଚ ସ୍ଥାନଟିଏ ଦିଆଯାଇଛି । ମାତ୍ର, ଏହି କୌଣସି ମଣ୍ଡଳ ଭିତରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଉଲ୍ଲେଖ ହିଁ ନାହିଁ । ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଅର୍ଥାତ୍ ସତ୍ୟରେ ଚାରଣା ! ସତ୍ୟରେ ବାଟ ଚାଲିବା ବିଷୟରେ ଅରଣ୍ୟରେ ଯେଉଁପରି ବିଧାନମାନ ରହିବ, ପୃଥିବୀରେ ଆଦୌ ସେପରି ବିଧାନ ରହିପାରିବ ନାହିଁ । ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଆରଣ୍ୟକ ନଥିଲେ । ଏକାନ୍ତରେ ସତ୍ୟ ଏବଂ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ନିମନ୍ତେ ସେ ଆପଣାର କୌଣସି ହିମାଳୟ ନାମକ ଏକାନ୍ତକୁ ପଳାଇ ଯାଇନଥିଲେ । ଏହି

ସଂସାର ଭିତରେ ଏଇଠି ମୋ' ହିମାଳୟ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଛି ବୋଲି ସିଏ କେଡ଼େ ନିର୍ଭୀକ ଭାବରେ କହି ପାରୁଥିଲେ । ସମ୍ଭବତଃ ଏହି ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଅନ୍ୟ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟଟି ଆସି ଯୋଡ଼ା ହେବାରୁ ଭଗବାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କର ସଂଜ୍ଞା ଏକଦା ବଦଳି ଯାଇଥିଲା । ପ୍ରଥମ କାଳରେ ସିଏ ଭଗବାନଙ୍କୁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଦେଖିଥିଲେ । ପରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ମାର୍ଗରେ ନିଜ ଜୀବନରେ କେଇ ପାଦ ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ଯିବାପରେ ସେ ସତ୍ୟକୁ ହିଁ ଭଗବାନ ବୋଲି କହିଲେ । ଏଇଟା ଆଦୌ ବାକ୍ୟଗୁଡ଼ାକର ଖେଳ ନୁହେଁ । ଆମେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଗାନ୍ଧୀଜୀବନକୁ ଦର୍ପଣ କରି ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନର କାରଣ ବିଷୟରେ ଏକ ଗବେଷଣା ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରିବ ।

ସ୍ୱାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ ,ଏକଦା ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଈଶ୍ୱର ଅର୍ଥାତ୍ ଅମାପ ଶକ୍ତିର ଉନ୍ମୋଚନ କରାଇ ଆଣିବାକୁ ଧର୍ମ ବୋଲି କହିଥିଲେ । ସେହି ଉନ୍ମୋଚନର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଅଧିକାଂଶ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଅସହାୟ ଏବଂ ଅଚେତନ କରି ରଖିଥିବା ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, କ୍ଷୁଧା ଓ ଅଜ୍ଞାନ ଯେ କାଳକାଳରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବାଧାରୂପେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେ ସେହି କଥାଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରୁଥିଲେ । ସେଥିଲାଗି ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, କ୍ଷୁଧା ଏବଂ ଅଜ୍ଞାନକୁ ଦୂର କରିବାର କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସେ ନିଜ ଜୀବନକୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ନିମିତ୍ତ ସମର୍ପଣ କରିଥିବା ଜଣେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀର ଗୋଟିଏ ମହାନ୍ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ । ଭାରତୀୟ ଧର୍ମଧାରଣାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ତୁମୁଳ ଆଲୋଡ଼ନ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ସ୍ୱାମୀଜୀଙ୍କର ସେହି ସମୟର ବାଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଠ କଲେ ତାଙ୍କୁ ସବାଆଗ ଜଣେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀର ରୂପରେ ହିଁ ଦେଖୁଥିବା ପରି ମନେ ହୋଇଥାଏ । ସମାଜ ବଦଳିଥାନ୍ତା, ମଣିଷମାନେ ସଚେତନ ହୋଇଥାନ୍ତେ, ସ୍ୱବଳର ଶକ୍ତିମାନ୍ ପରିଚୟ ଲାଭ କରିଥାନ୍ତେ,- ଏବଂ ସଂସାରତ୍ୟାଗୀ ସନ୍ନ୍ୟାସୀମାନେ ସଂସାର ଭିତରେ ରହି ଏହିସବୁ ଲକ୍ଷ୍ୟର ପୂର୍ତ୍ତି ନିମନ୍ତେ ନିମିତ୍ତ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାନ୍ତେ । ଦେଶରେ କୋଡ଼ିଏ ହଜାର ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଏହିପରି ବାହାରି ଆସିପାରିଲେ ସିଏ ଭାରତବର୍ଷର ଛାଞ୍ଚଟାକୁ ହିଁ ବଦଳାଇ ଦେଇପାରିବେ ବୋଲି ସ୍ୱାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇ ସେତେବେଳେ କହିଥିଲେ । ମାତ୍ର ତା'ପରେ କେଉଁଠାରେ କେଉଁ ବିରାଡ଼ି ଆସି ଛିଂକିଲା କେଜାଣି, ସେହି ଯାବତୀୟ ସଂକଳ୍ପବାର୍ତ୍ତା କ୍ରମେ ଦରିଦ୍ରନାରାୟଣଙ୍କ ସେବାର ସେହି ପୁରୁଣା ସ୍ତରଟାକୁ ଖସିଆସିଲା । ଆମର ପୁରୁଣା ଆଖିଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କୁ କେଡ଼େ ବଡ଼ କହି ପୂଜା କଲେ; ଯେଉଁମାନେ ସମାଜର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, କ୍ଷୁଧା ଓ ଅଜ୍ଞାନ ନିମନ୍ତେ ହୁଏତ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଦାୟୀ ହେବେ, ସେହିମାନେ ହିଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଲ୍ଲାସରେ ସ୍ୱାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ମଣି ଦରିଦ୍ରନାରାୟଣଙ୍କ ସେବାକୁ ବ୍ରତ କରିନେଲେ ।

ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ ଯିବାପରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ବି କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା କାହିଁକି କେଜାଣି ? ଏବଂ, ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ଚାଲିଯିବା ପରେ ସ୍ୱୟଂ ଗାନ୍ଧୀ ମଧ୍ୟ ସତେଅବା କୋଉଠି ଯାଇ ଲୁଚି ରହିଲେ । ଗାନ୍ଧୀ ମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇ ପୂଜା ପାଇଲେ । ପୋଲିସଥାନାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି

ଚର୍ମ ଘାରିଛି ସିନା,

କଏଦୀମାନଙ୍କର ଗୁହାଳ ଲଗାଏତ କୋର୍ଟ କଚେରୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁଜାଗାରେ ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ ଫଟୋ ହୋଇ କାନ୍ଥରେ ଝୁଲିଲେ । କାଳେ କାଳେ ପୌତ୍ତଳିକମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ପୃଥିବୀଯାକ ଏହି ତାମସା କରିଆସିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସତ୍ୟକୁ ସମ୍ଭବତଃ ନିଜ ପ୍ରୀତି ମୁତାବକ ଏବଂ ନିଜର ଅଭିପ୍ରାୟ ପୂରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କାମରେ ଲଗାଇ ପାରିବେ ବୋଲି କେଡ଼େ ବୁଦ୍ଧିମାନ ଭାବରେ ପିତୁଳାଟାଏ କରି ଥୋଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ଗାନ୍ଧୀଜୀବନର ଯେଉଁ ବାସ୍ତବ ସତ୍ୟଟି ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଆମରି ସାମୟିକ ଜୀବନ ସହିତ ନିଜକୁ ସଂପୃକ୍ତ କରି କେଡ଼େ ପ୍ରେରଣାମୟ ଭାବରେ ପ୍ରକଟ ହୋଇପାରୁଥିଲା, ସେହିଟାକୁ ଗାନ୍ଧିଙ୍କର ପରବର୍ତ୍ତୀ ମାହାଲମାଲିକମାନେ କେଡ଼େ ଆଚମ୍ବିତ ଭାବରେ ଏକ ସ୍ମୃତିରେ ପରିଣତ କରିଦେଲେ । ସ୍ମୃତିକୁ ନେଇ ବାହୁନିଲେ ଏବଂ ଆପଣାର ଜୀବନରେ ପାଜି ହେଲେ । ଏହି ସବୁକିଛି ମାତ୍ର ବିଗତ ୫୦ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ଘଟିଲା । ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ନାମରେ ଶାନ୍ତି ପୁରସ୍କାରମାନ ଦିଆଗଲା । ସିଂହାସନରେ ଅସତ୍ୟରାଜ୍ୟରେ ବସିଥିବା ବଡ଼ମାନେ ଗାନ୍ଧିଙ୍କ ନାମରେ କେତେ କେତେ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟର ବୟାନ କଲେ । ଗାନ୍ଧୀବାଦ ବିଷୟରେ ଗବେଷଣା ହେଲା । ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ହିଁ ପୃଥିବୀକୁ ଭାରତବର୍ଷର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦାନ ବୋଲି କିଏ କେତେ ମହାନ୍ ବ୍ୟକ୍ତି ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ଉଦ୍‌ଗାର ବି କଲେ ଏବଂ ସେସବୁ ନହବତ ଲାଗି ରହିଥିବା ବେଳେ ଏଣେ ଦେଶଟାକୁ ତସ୍କରମାନେ ଖାଇଗଲେ ।

ଅସତ୍ୟ ଭିତରେ ସତ୍ୟ ଆପଣାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବ, ଅନ୍ୟାୟ ଭିତରେ ନ୍ୟାୟ ଆପଣାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବ, ଦୁର୍ନୀତି ମଧ୍ୟରେ ନୀତି ଆପଣାର କଥାକୁ ତଥାପି ମୁଣ୍ଡ ସିଧାକରି କହିପାରିବ-ଏଥିପାଇଁ ଯେଉଁ ପନ୍ଥାଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ, ତାହାହିଁ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ । ରାଷ୍ଟ୍ରବଳ ଆଗରେ ସତ୍ୟବଳର ସଂଗ୍ରାମ । ଅନ୍ଧାରର ଯାବତୀୟ ଉପଦ୍ରବ ଆଗରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ତଥାପି ମାନବିକ ବଳର ଫଳପ୍ରଦତାକୁ ପ୍ରମାଣ କରି ବାହାରିଥିବା ସଂଗ୍ରାମ । ତୁମେ କ୍ଷମତାକୁ ଚୁନୌତି ଦେବ, କିନ୍ତୁ ତୁମ ଭିତରେ କ୍ଷମତା ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ଲାଳସା ନଥିବ । ତୁମେ ଖଣ୍ଡାମାନେ ଯେ କଦାପି ମନୁଷ୍ୟର ବିବେକକୁ ମାରିଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ, ସେହି କଥାଟିକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତ୍ୟୟର ସହିତ କହିପାରୁଥିବ, ମାତ୍ର ତୁମ ହାତରେ କୌଣସି ଖଣ୍ଡା ନଥିବ । ତୁମେ ସହିବ, ପ୍ରୟୋଜନ ହେଲେ ପ୍ରାଣପାତ କରିବ, ତଥାପି ଯାହାକୁ ତୁମେ ଅସତ୍ୟ ବୋଲି ଜାଣିଛ, ତାହା ଆଗରେ ଆଦୌ ମସ୍ତକ ଅବନତ କରିବ ନାହିଁ । ଏପରି ଏକ ପଥକୁ ଆତ୍ମବଳର ପଥ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଭାରତବର୍ଷର ସାମୟିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି ଆତ୍ମବଳର ସଂଗଠନ କରାଇ ମାହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଭାରତବର୍ଷର ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କୁ ରାଜନୀତିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଗି ଯୋଗ୍ୟ କରିଥିଲେ । ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀକୁ ଯେ ଖାଲି ଆଚମ୍ବିତ କରିଦେଇଥିଲେ ତା ନୁହେଁ, ପୃଥିବୀଯାକ ପ୍ରବଳ ମାନଙ୍କର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ଲାଗି ପରିବର୍ତ୍ତନକାମୀ ମନୁଷ୍ୟ ସକାଶେ ନୂଆ ବାଟଟିଏ ବି ବାହାର କରିଥିଲେ । ପୃଥିବୀରେ ସଂପ୍ରତି ବହୁତ ବହୁତ ସଫଳ ସଂଗ୍ରାମକୁ ଦେଖି ମନେହେଉଛି, ଏଣିକି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମଣିଷ ଯେପରି ଏହି ନୂଆ ବାଟଟିର ଉପାଦେୟତାକୁ ବୁଝୁଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ବାଟ ହିଁ ସହଜ ବାଟ ବୋଲି ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରୁଛନ୍ତି ।

ଭାରତବର୍ଷର ରାଜନୀତିକ ଏବଂ ସାମାଜିକ ଭାଗ୍ୟକୁ ନେଇ ଗତ ଚାରି ପାଞ୍ଚ ଦଶକ ହେବ ଯେଉଁମାନେ ପଶା ଖେଳୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଆଉ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ନାଁ ବି ଧରୁନାହାଁନ୍ତି, ସେମାନେ ହୁଏତ ମୋଟେ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଚାହୁ ନାହାଁନ୍ତି । ସେମାନେ ନିଜ ଲାଗି କ୍ଷମତା ଚାହୁଛନ୍ତି । ସମ୍ଭବତଃ ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ବିଗତ ବର୍ଷମାନଙ୍କରେ ଦେଶରେ କ୍ଷମତାକାମୀମାନଙ୍କର ଗଡ଼ାଗଡ଼ିଟାକୁ ହିଁ ଅଧିକ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ମାତ୍ର ପ୍ରକୃତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମାଡ଼ ଖାଇ ଯାଉଛି । ସତ୍ୟ ଓ ନ୍ୟାୟର ଅନ୍ତିମ ବିଜୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଲୋକମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ମଧ୍ୟ ମାଡ଼ ଖାଇଯାଉଛି । ଭଲ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ମାଡ଼ ଖାଇଯାଉଛି । ଉପସ୍ଥିତ କ୍ଷେତ୍ରମାନଙ୍କରେ ଉପଯୁକ୍ତ କୌଶଳ ଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିଲେ ଯେ ତୁମେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚିତା କାଟି ସଭା ଉପରେ ବସି ରାଜତ୍ୱ କରିପାରିବ, ସେହି ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ହାୱାଟା ଭାରତବର୍ଷରେ ପ୍ରବଳ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ବାହାରେ ପ୍ରବଳ, ଭିତରେ ଭୀରୁ ଏବଂ ବାହାରେ ଡୋଡ଼, ଭିତରେ ଫମ୍ପା । ତେଣୁ ବାହାରେ ଚକଚକ ଗୁଡ଼ାକ ବଢ଼ି ସବୁକିଛି ଲଙ୍କାପୁରୀ ଭଳି ଦେଖାଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭିତରେ ସବୁକିଛି ମଳିନ ହୋଇଯାଉଛି- କେଡ଼େ କେଡ଼େ ମଣିଷମାନେ କେଡ଼େ ନିଃଶଙ୍କ ଭାବରେ ପୃଥିବୀଟାକୁ ଠକି ପାରୁଛନ୍ତି ଓ ଦେଶଟାକୁ ତସ୍କର ଖାଇଯାଉଛନ୍ତି । ଲୋକଶକ୍ତିର ଜାଗରଣ ଦ୍ୱାରା ଏଗୁଡ଼ାକୁ ଯେ ଟଳାଇ ହେବ, ସେଇଟି ବିଷୟରେ ପ୍ରାୟ ଆଉ କୌଣସି ଚର୍ଚ୍ଚା ହେଉନାହିଁ । ସତ୍ୟାଗ୍ରହ କାଏମ ରହିଥିଲେ ଲୋକଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଭାରି ଦୃଶ୍ୟମାନ ଭାବରେ ଥାଆନ୍ତା ଏବଂ ସତ୍ୟ ଓ ଅହିଂସାର ଆଲୋଚନା କଲାବେଳେ ଆମେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହକୁ ଆଦୌ ପାଶୋରି ଦିଅନ୍ତେ ନାହିଁ ।

ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତବର୍ଷରେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ତଥାପି ସଂଗ୍ରାମର ଏକ ପ୍ରଣାଳୀ ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇପାରିବାର ଅବକାଶ ରହିବ କି ନାହିଁ, ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତରରେ ଗାନ୍ଧିଜୀ ହିଁ ବୋଲି ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ । କାରଣ ଜାତୀୟ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଦୌ ଅନ୍ତିମ ସତ୍ୟ ନୁହେଁ- ଗୋଟିଏ ସମୂହ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ସାମାଜିକ ପରିବର୍ତ୍ତନଗୁଡ଼ିକୁ ସାକାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ସମ୍ଭବତଃ ଅଧିକ ଭୂମିକାମାନ ରହିଛି । ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତରେ କୌଣସି କାରଣରୁ ସାହସୀ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ବିରଳ ହୋଇଆସିଲେ ବୋଲି ସତ୍ୟାଗ୍ରହକୁ ବସ୍ତାନି ଭିତରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଦିଆଗଲା କି ? ଏବେ ମଧ୍ୟ ଭାରତବର୍ଷର ଯେତେ ଯେତେ ମୌଳିକ ସମସ୍ୟା ଅସମାହିତ ପ୍ରାୟ ହୋଇ ରହିଛି ଓ ଚକଗୁଡ଼ିକ ଆଦୌ ଆଗକୁ ଯାଇପାରିବ ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟୟ ହେଉନାହିଁ, ସେଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ କରି ଆଗକୁ ବାଟ କାଢ଼ିବା ସକାଶେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଆବଶ୍ୟକତା ପ୍ରାୟ ପଦେ ପଦେ ଅନୁଭୂତ ହେଉଛି । ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ ନେତୃତ୍ୱ, ତାହା ଶାସନ, ରାଜନୀତି, ଶିକ୍ଷା ଅଥବା ଅନ୍ୟ ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହେଉ ପଛେକେ, ତାହାଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି ଯେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପାହାଚଗୁଡ଼ିକ ନିମନ୍ତେ ଆଉ କାମ ମୋଟେ ଦେଇପାରିବେ ନାହିଁ, ସେହି କଥାଟି ଏହି ଦେଶରେ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟହ ପ୍ରମାଣିତ ହେଉଛି । ଅସତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ନାକପୁଡ଼ାଯାଏ ବୁଡ଼ି ରହିଥିବା ସେହି ପୁରୁଣା ଫିସାଦଗୁଡ଼ାକ

ପ୍ରକୃତରେ ଆଉ କୌଣସି କାମର ହେବେନାହିଁ । ପରସ୍ପର ଭିତରେ ମୁଣ୍ଡ ଲଢ଼ାଲଢ଼ି ହୋଇ ସେମାନେ କ୍ରମେ ଆପେ ଆପେ ଅବଶ ଓ ଅକାମୀ ହୋଇଯିବେ । ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟାଟିକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ଘୋଷଣା କରି ଏପରି ଏକ ବିକଳ୍ପ ଶକ୍ତି ଦେଶରେ ବାହାରି ପାରିବା ଉଚିତ, ଯାହାକି ଯାବତୀୟ ଆଘାତକୁ ସହିନେବ ପଛକେ, ତଥାପି ପ୍ରତିବାଦ କରିବ, ଅସଭ୍ୟତାକୁ ଅସଭ୍ୟତା ବୋଲି କହିବ ଏବଂ ଅନ୍ୟାୟକୁ ଅନ୍ୟାୟ ବୋଲି କହିବ । ସେହି ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ କ୍ରମେ ପରସ୍ପରକୁ ଆବିଷ୍କାର କରନ୍ତୁ ।

ଗାନ୍ଧୀ ଥିବା ସମୟରେ ଯେଉଁମାନେ ଗାନ୍ଧୀବାଲା ବୋଲି ଚିହ୍ନଟ ଦେଇ ଅନୁରୂପ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭେକମାନ ପିନ୍ଧିଥିଲେ, ସେମାନେ ଏହି କେତେଟା ବର୍ଷରେ କୁଆଡ଼େ ଲୁଚି ଛପି ଗଲେ । ନିଜ ଭିତରେ ଝଗଡ଼ା କଲେ, ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷ ନୀତିବାଦୀ ହୋଇ ପରସ୍ପରକୁ ଅଧିକ ଦୁର୍ବଳ ହେବାରେ ସହାୟତା କଲେ । ତା'ପରେ ପୂରା ତୁନି ହୋଇଗଲେ । ସେମାନେ ବି ତାତ୍କାଳିକ ବହୁ ତାତ୍ତ୍ୱିକ ପେଖନା ଦେଖାଇ ସତ୍ୟାଗ୍ରହକୁ ମନ କଲେନାହିଁ । ସତେ ଅବା ହାଓ୍ୱା ଅନୁସାରେ ଏପାଖ ସେପାଖ ହେଲେ । ଗାନ୍ଧିଜୀ ବହୁବାର ଯାହାକୁ ଦୁର୍ବଳର ଅହିଂସା ବୋଲି କହୁଥିଲେ, ପ୍ରାୟ ତାହାକୁ ହିଁ ଆଦରି ରହିଲେ । ନାନା ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ଏବଂ ସେବାର କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକ ପ୍ରସାରିତ କରିବାର ଲୋଭରେ ପଡ଼ି ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ Establishment ଆଡ଼କୁ ଆଉଜି ବି ଗଲେ । ସେମାନେ ତେଣିକି ପରିବେଶ କଥା କହିଲେ । ସମାଜର ମୂଳଭୂତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ମଣିଷର ସ୍ୱୀକୃତି ମିଳିଲେ ଯେଉଁସବୁ ସମସ୍ୟାର ସୁସ୍ଥ ସମାଧାନ ସମ୍ଭବତଃ ବହୁତ ସହଜ ହୋଇଯାଆନ୍ତା, ସେମାନେ ସେହିଗୁଡ଼ିକର ଲାଙ୍ଗୁଳ ଧରି ନିଷ୍କ୍ରିୟତା ଭିତରେ ଲଟକି ରହିଲେ । ତେଣୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାତ ହେଲେ । ମନେହେଉଛି, ସେମାନଙ୍କ ପଛକୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଆଉ କାହାକୁ ତିଆରି କରିପାରିନାହାନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଯଥାର୍ଥ ଭୂମିକାଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ । ତଥାପି ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଯଥାର୍ଥରେ କୌଣସି ମାର୍ଗ ରହିଛିକି ? ଆଧୁନିକ ପୃଥିବୀ ପାଇଁ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କର ଅବଦାନଗୁଡ଼ିକୁ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ମାନୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଗୋଷ୍ଠୀମାନେ ଏହି ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ ।

୧୦/୬/୯୬

ସଂସ୍କୃତିନାମକ ଭାଲୁ

କେତେବର୍ଷ ତଳେ ତତ୍କାଳୀନ ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆମର ଏହି ଭୁବନେଶ୍ୱରକୁ ସଂସ୍କୃତିର ଏକ ସହର ରୂପେ ପରିଣତ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ସଭାରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତାବ ଅନୁସାରେ ରାଜଧାନୀରେ ପ୍ରତ୍ୟହ ରାତିରେ କୌଣସି ନା କୌଣସି ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ରହିବ । ଅର୍ଥାତ୍, କୋଉଦିନ ସାହିତ୍ୟ ସଭା ହେବ, ଆଉ କେଉଁଦିନ ଓଡ଼ିଶୀ ନାଚର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ରହିବ । ଆଉ ଦିନେ ଲୋକନୃତ୍ୟ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେବ । ଆଉ ରାତିଏ ଖାଲି ଚମ୍ପୂ ଓ ଛାନ୍ଦ ବୋଲାଯିବ । ଆଉଦିନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଭଜନଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରସାରଣ ହେବ । ଲୋକମାନେ ଏହିସବୁକୁ ଦେଖିବେ, ଶୁଣିବେ ଓ ଆପ୍ୟାୟିତ ହେବେ । ବିଚରା ମନ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ ! ସଂସ୍କୃତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ତାଙ୍କର ଅନ୍ଦାଜ ଭିତରେ ଏପରି ଆଦିମ ଧାରଣାଗୁଡ଼ାକ କାହିଁକି ଯେ ରହିଛି, ମୁଁ ସେହି କଥା ଚିନ୍ତାକରି ବିସ୍ମିତ ହେଉଥିଲି । ସମାଜରେ ବହୁ ବ୍ୟାଧି ଏବଂ ତଜ୍ଜନିତ ଦୁଃଖର କାରଣ ହୋଇଥିବା ବିଶେଷ କାଟର ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ହିଁ ଏପରି ଭାବିଥାନ୍ତି ଓ ଏପରି କହିଥାନ୍ତି ।

ଆମ କଲେଜ ଓ ଇସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଉତ୍ସବସଭା ସରିବାପରେ ଏକ ଅନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ହୋଇଥାଏ, ତାହାକୁ ଏକ ସୌଖୀନ ଅଭଦ୍ରତା ସହିତ ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବୋଲି କୁହାଯାଇଥାଏ । ଦଶହରା ବେଳର ମେଢ଼ମାନଙ୍କ ସାମନାରେ ରାତିଅଧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେଉଁ ଅଣ୍ଡାହଲା ପେଁକାଳିଆ ନାଚ ଓ ଗୀତ ହୋଇଥାଏ, ତାହାକୁ ବି ସେଗୁଡ଼ିକର ଆସ୍ୱାଦନ କରୁଥିବା ସମସ୍ତେ ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବୋଲି କହନ୍ତି । ଦେବୀ ଦିନଯାକ ପୂଜା ପାଉଥାନ୍ତି । ରାତିରେ ସିଏ ହାଲିଆ ହୋଇଗଲା ପରେ ପାଖରେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଏକ ଅନ୍ୟ ମଂଚରେ ନାଚ ଓ ଗୀତ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ଗାୟକମାନେ ବାଇଆ ହେଉ ହେଉ କେତେ କୁଆଡ଼େ ମାଡ଼ି ଯାଆନ୍ତି । ସମବେତ ଜନତା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଚେତାସହିତ ସେସବୁକୁ ପିଇ ଯାଉଥାଏ । ରାତି କେତେ ହେଲାଣି ବୋଲି କୌଣସି ହୋସ ନଥାଏ ।

ଜୀବନର ପଙ୍କ ଭିତରେ ମୋଟା ହୋଇ ବଢୁଥିବା ବଡ଼ ମାଛମାନେ ସଚରାଚର ସଂସ୍କୃତି କହିଲେ ଏହିସବୁ ଗମାତକୁ ବୁଝନ୍ତି । ସଂସ୍କୃତିକୁ ସେମାନେ ଏପରି ଏକ ନିଶାର ସେବନ କରିବା ବୋଲି ଧରି ନେଇଥାନ୍ତି, ଯାହାଫଳରେ ତୁମେ ଦିନରେ ଭିଆଇଥିବା ବ୍ୟଭିଚାର ଓ ଦୈତ୍ୟପଣ ଗୁଡ଼ାକୁ ପୂରା ଭୁଲିଯାଇ ପାରିବ । ଭୁଲିଯାଇ ପାରିବ, ଯେପରି ପୁନର୍ବାର ତହିଁ ଆରଦିନ ପୂରା ଦମ୍‌ରେ ଏବଂ ନିର୍ମଳ ନିଦା ବିବେକରେ ସେହି ବ୍ୟଭିଚାର ଏବଂ ଦୈତ୍ୟପଣ ଗୁଡ଼ିକୁ କରିପାରିବ । ଯେଉଁ ସମାଜରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମଣିଷ ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରେ ବଂଚିତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ସେଠାରେ ପ୍ରାୟ ସବୁକିଛି ସୁଯୋଗକୁ ହଡ଼ପ କରି ନେଇ

ନିଜେ ଭୋଗ କରୁଥିବା ସାମନ୍ତମାନେ ହିଁ ଏହିପରି ତଥାକଥିତ ସଂସ୍କୃତି ନାମକ ଭାଲୁର ଗୋଡ଼ରେ ଘୁଂଗୁର ପିନ୍ଧାଇ ଓ ତା' କାନକୁ ଧରି ନଚାଇବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ସେହି ସମାଜରେ ଯାବତୀୟ ପୂଜ୍ୟ ପୂଜା ସେହିମାନେ କରାନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରାୟ ସବୁଯାକ ବେଦୀରେ ସ୍ୱୟଂ ବର ହୋଇ ବସିଥାନ୍ତି ।

ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ସଂସ୍କୃତି କହିଲେ ତା' ଜୀବନର ପରିମଳସ୍ତରକୁ ବୁଝାଇବା ଉଚିତ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ସମୂହର ସଂସ୍କୃତି କହିଲେ ସେଠାରେ ରହିଥିବା ସାମୂହିକ ଜୀବନଟିର ପରିମଳ–ସ୍ତରକୁ ହିଁ ଅଧିକତର ଯଥାର୍ଥତା ସହିତ ବୁଝାଇବ । ଏବେ ଆଗ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ବହି ଛପା ହେଉଛି । ସେଇଥିରୁ କ'ଣ ଏକ ସମୂହରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ଅଗ୍ରଗତି ଘଟୁଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ? ଏବେ ଚାକିରିଆମାନେ ଆଗ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଦରମା ପାଉଛନ୍ତି । ତା' ବୋଲି ସେମାନେଙ୍କର କର୍ମନିଷ୍ଠାର ସଂସ୍କୃତି ମଧ୍ୟ ସେହି ଅନୁପାତରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି ବୋଲି ଦାବି କରାଯାଇ ପାରିବ କି ? ଏବେ ସ୍କୁଲ ଓ କଲେଜ ଯାଉଥିବା ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ ଅଧିକ ଭଲ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧୁଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଥିଲାଗି ଅଧିକ ଚହଟ ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ାକୁ ଦେଖି ଆମେ କ'ଣ ସେମାନେ ଅଧିକ ମନଦେଇ ପାଠ ପଢୁଛନ୍ତି ବୋଲି କହିପାରିବା କି ? ଦେଶରେ ଆଗ ଅପେକ୍ଷା ଦଶଗୁଣ ଅଧିକ କୋଠାଘର ହେଲାଣି । ସେଥିରେ ବାସ କରୁଥିବା ମଣିଷମାନେ ସେଥିଯୋଗୁଁ ଅଧିକ ଭଲରେ ଓ ଶାନ୍ତିରେ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି କିଏ କହିପାରିବ ? ସାହିତ୍ୟର ଆଲୋଚନା ନିମନ୍ତେ ଏବେ ଅଧିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ହେଲାଣି । ତାହାରି ଦ୍ୱାରା ହିଁ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରକୁ ଆମର ଅବଗାହନ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ସମ୍ଭବ ହେଉଛି ବୋଲି କିଏ ହିସାବ କରି କହିପାରିବ ?

ଆଗେ ସାହିତ୍ୟର ପୁରୁଣାମାନଙ୍କୁ ମନେ ପକାଇବା ନିମନ୍ତେ ଏତେ ସଭା ମୋଟେ ହେଉନଥିଲା । ଏବେ ତ ସରକାରୀ ବଡ଼ମିଆଁମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିୟମିତ ଭାବରେ କରାଯାଉଛି । ମିଛଦାନ୍ତ ଲଗାଇ ହସୁଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କ ପରି ଛଳାଭିଷିକ୍ତ ମନ୍ତ୍ରୀ ଓ ହାକିମମାନେ ସେଠାରେ ସତେଅବା ସର୍ବସିଦ୍ଧି ହାସଲ କରିଥିବା ପରି କେତେ କ'ଣ କହିପାରୁଛନ୍ତି । ପୂର୍ବର ବୀରମାନଙ୍କର ଏହି ବୀରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଅପମାନ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ମନେହେଉଛି ସରକାର ଆଉ କିଛି ଦୋସରା ମତଲବ ରଖି ଏହିସବୁ ସାଂସ୍କୃତିକ ଦିଗଆଡ଼କୁ ମନ ଦେଇଛନ୍ତି । ଅସଲ ଭୋକଗୁଡ଼ାକ ଯେପରି ଭୁଲିହୋଇ ଯିବ, ଅସଲ କ୍ରୋଧଗୁଡ଼ାକ ଯେପରି ନିଭିଯିବ ବା ଶୀତଳ ହୋଇଯିବ, ସତେଅବା ସେହି ଅଭିସନ୍ଧିରେ ଏହି ଅନ୍ୟ ବଜାର ଗୁଡ଼ାକ ବସିଛି । ସଂସ୍କୃତିକୁ ଭାଲୁକରି ନଚାଯାଉଛି । ସମାଜରେ ଯେଉଁମାନେ ସବାଉପରେ ଅଛନ୍ତି, ନିରୁପଦ୍ରବ ଭାବରେ ସେହିଠାରେ ହିଁ ସତେଅବା ସବୁକାଳ ନିମନ୍ତେ ବିରାଜିତ ରହିବା ନିମନ୍ତେ ଆମର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଭଳି ଭଳି ଆଖଡ଼ା ମେଲି ଦିଆଯାଉଛି ଏବଂ ତାହାକୁ ହିଁ କେଡ଼େ ବିଟପଣରେ ଆଜ୍ଞାମାନେ ସଂସ୍କୃତି ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି ।

ସମାଜରେ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ସର୍ବନିମ୍ନ ଜୀବନ-ସଂସ୍ଥାନର ଯୋଗାଡ଼ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ । ସବୁ ପିଲା ପାଠ ପଢ଼ିବାକୁ ସ୍କୁଲକୁ ଆସୁନାହାନ୍ତି । ଦିହରେ ଓ ମଥାରେ ବଳ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ କାମ ମିଳୁନାହିଁ । ନିଜର ବୋଲି କହିବାକୁ କୋଟି କୋଟି ମଣିଷଙ୍କର ଘରଡିହ ନାହିଁ । ସାମୂହିକ ଜୀବନଟାରେ ଯଦି ସୁସ୍ଥ ଲୋକମାନେ ସବାଆଗରେ ଥାଆନ୍ତେ ଓ ନେତୃତ୍ୱ ଦେଇ ପାରୁଥାନ୍ତେ, ତେବେ ସର୍ବାଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଓ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦିଆଯାଇ ସେହିଗୁଡ଼ିକର ପୂରଣ ନିମନ୍ତେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରୟାସ ସମ୍ଭବ ହେଉଥାନ୍ତା । ଆମର ଅସଲ ଭୋକଗୁଡ଼ିକୁ ସବାଆଗ ଚିହ୍ନାଇ ଦିଆଯାଉଥାନ୍ତା । ଦେଶର ଅର୍ଥନୀତି ଓ ରାଜନୀତି ସେଇଥିପାଇଁ ଆପଣାକୁ ନିଯୋଜିତ କରି ରଖିଥାନ୍ତେ ଏବଂ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ସଂସ୍କୃତି ଭିତରେ ଅଛୁ ବୋଲି ଅନୁଭବ ହେଉଥାନ୍ତା, କୁହା ବି ଯାଇପାରୁଥାନ୍ତା । ପରସ୍ପରକୁ ଲୋଡ଼ିବା,- ତାହାହିଁ ଅସଲ ସଂସ୍କୃତି । ଯେଉଁଠାରେ ଆଗରେ ରହିଥିବା ମଣିଷମାନେ । ମୂଳତଃ ନିଜକୁ ହିଁ ଲୋଡୁଥାନ୍ତି, ନିଜର ଅଣ୍ଟିଗୁଡ଼ିକୁ ଭର୍ତ୍ତିକରି ରଖିବାର ମତଲବରେ ଅନ୍ୟ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଶୋଷିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ତଥାକଥିତ ସଂସ୍କୃତି ବୋଲି ଉଲୁଗୁଣା ଦେଇ ବିଶାଶହେ ପ୍ରକାର ମଉଜର ଅବସର ମେଲାଇଦେଇ ମଣିଷମାନଙ୍କର ଭୋକକୁ ଭୁଲାଇ ରଖିଥାନ୍ତି । ସାହିତ୍ୟ ସେହି କାମରେ ଲାଗିଥାଏ । ସଂଗୀତ ସେହି କାମରେ ଲାଗିଥାଏ; ନିତାନ୍ତ ଲମ୍ପଟମାନେ ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପାରଂଗମତା ସହିତ ସେହି ଅପକାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ସଂସ୍କୃତିର ଅର୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ ନିତାନ୍ତ ସଂକୁଚିତ କରିଆଣି ତାକୁ କିପରି ଭାଲୁ ପରି ନଚା ଯାଇପାରେ, ଆମ ନିଜ ସମାଜଟାରେ ତାହାର ଖୁବ ପ୍ରମାଣ ମିଳିଯିବ ।

ଦେଶରେ ସବୁ ମଣିଷ ଯେପରି ନିଜର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଗୁଣ ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକାଶ କରିପାରିବେ, ସେଥିଲାଗି ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ଦେଶ ହିଁ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁକୂଳ ପରିସରଗୁଡ଼ିକୁ ଯୋଗାଇଦେଇ ପାରିବ ବୋଲି ଭାରତବର୍ଷରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ଏକ ସଂଗ୍ରାମ ଲଢ଼ା ଯାଇଥିଲା । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ସଂଗ୍ରାମ ଅବ୍ୟାହତ ରହିଛି । ଯେଉଁ ମୁଷ୍ଟିମେୟ ବର୍ଗ ଏଠାରେ ସବୁକିଛି ଭୋଗ କରିବେ ବୋଲି ଅଭିଳଷିତ ସାମାଜିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଗୁଡ଼ିକୁ ବାଟ ଓଗାଳି ରଖିଛନ୍ତି, ସମ୍ଭବତଃ ସେହିମାନେ ହିଁ ଚମ୍ପୁ, ସଂଗୀତ, ଅତୀତର ମନ୍ଦିର ଏବଂ ସଭାର ଆଲୋଚନାଗୁଡ଼ିକୁ ସଂସ୍କୃତି ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି । ଯାହା ସମସ୍ତଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସମ୍ମାନ, ସୁଯୋଗ ଏବଂ ସୌଭାଗ୍ୟ ଯୋଗାଇ ଦିଅନ୍ତା, ଯେଉଁମାନେ ତାକୁ ଏକୁଟିଆ ନିଜର ଅଂଗଭୋଗ ନିମନ୍ତେ ବାଧ୍ୟ କରି ରଖିବେ ବୋଲି ଉପଦ୍ରବୀ ହୋଇ ବାହାରି ଥାଆନ୍ତି, ସେମାନେ ଅସଲ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକର ମୁହଁକୁ ଚାପି ରଖିବା ସକାଶେ ଏହି ସଂସ୍କୃତି ନାମକ ଭାଲୁଟାକୁ ନଚାଇବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ସରକାର ବି ସେଇମାନଙ୍କର ହାତରେ ଥାଏ । ବଜାର ଗୁଡ଼ାକରେ ସେହିମାନଙ୍କ ଲାଗି ଅନାବଶ୍ୟକ ନାନା ସାମଗ୍ରୀ ବିକ୍ରି ହେଉଥାଏ । ଏବଂ ଖବରକାଗଜମାନେ ବିଜ୍ଞାପନ ଦେବାରେ ଦାରୀଘରମାନଙ୍କୁ ବଳି ଯାଇଥାଆନ୍ତି । ଏହି ଅସୁସ୍ଥତାର ଏକ ଅଂଗସ୍ୱରୂପ

ଚର୍ମ ଘାରିଛି ସିନା।

ଖେଳଗୁଡ଼ାକୁ, ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରକୁ ନାହିଁ ନଥିବା ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଏ । ଖେଳପଡ଼ିଆରେ ଜାତୀୟ କାମୁକତାଗୁଡ଼ାକୁ ନେଇ ଗୁଣ୍ଡାମି ଓ ମାଙ୍କଡ଼ାମି କରାଯାଏ, ସିନେମା ଜଗତରେ କାହାର ଅନ୍ତଃପୁରିଶାଳରେ କ'ଣ ସବୁ ଘଟିଲା, ତାହାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବରଣୀମାନ ବାହାରିଥାଏ । ସତେଅବା ସବୁ ଠିକ୍‌ଠାକ୍ ଚାଲିଛି ବୋଲି ଏକ ଭେଳିକିର ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଥାଏ । ଗେହ୍ଲାମାନେ ଦେଶଟା ସତେଅବା ସେହିମାନଙ୍କର ବୋଲି ଧରିନେଇ କେଡ଼େ ଆନନ୍ଦରେ ଦୋଳି ଖେଳୁଥାନ୍ତି । ଦେଶଟା ଉପରେ ଲଦିହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ।

ମଣିଷମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଯେଉଁମାନେ ଲୋମଶ ଭାଲୁଙ୍କ ପରି ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି; ପ୍ରାୟ ସେହିମାନେ ହିଁ ସଂସ୍କୃତିକୁ ଭାଲୁ କରି ନଚାଇବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଜଣେ ଜଣେ ମଣିଷ ହିସାବରେ ସେମାନଙ୍କର ଗୋଡ଼ ତଳେ ପ୍ରାୟ କୌଣସି ଭୂମି ନଥାଏ । ସେମାନେ ମନ୍ତ୍ରୀ ବା ହାକିମ ହୋଇଥାନ୍ତି, ଚଉକିଟା ବ୍ୟତୀତ ସେମାନଙ୍କୁ ପରିଚିତ କରାଇଦେବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରାୟ ଆଉ କୌଣସି ସନ୍ତକ ନଥାଏ । ଏବଂ, ଚଉକୀଟା ବି କଦାପି ସବୁଦିନ ଲାଗି ରହିବନାହିଁ । ସମ୍ଭବତଃ ସେହି ଅନିତ୍ୟତାବୋଧରୁ ହିଁ ଏକ ଉଗ୍ର କୋପନ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଜନ୍ମଲାଭ କରେ ଏବଂ ସେମାନେ ସବୁଠାରେ ନିଜ ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ପଶିଯାଇ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ିପାରିବେ ବୋଲି ଧରିନେଇଥାନ୍ତି । କ୍ଷମତାର ଗୁହାଳ ଭିତରେ ଖୋସାମତିଆର ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ କେତେଜଣ ମନଲାଖି ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟ ମହଜୁଦ ରହିଥାନ୍ତି । ଏବଂ, ସେଇଥିଲାଗି ତାମସାଗୁଡ଼ାକ ଭାରି ଜମେ । ସବୁ ଭେସରା ଦିଶୁଥାଏ । ହିରୋମାନେ ମୁଖା ଉପରେ ମୁଖା ପିନ୍ଧି ସଂସ୍କୃତି ନାମକ ଜଙ୍ଗଲରେ ସତେଅବା ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ସିଂହୀ ପରି ଶୋଭାବନ ଦିଶୁଥାନ୍ତି । ତଥାପି ସତେଅବା ସବୁକିଛି ଧରାପଡ଼ି ଯାଉଥାଏ । ପୂରା ଭିତରଟା ଫୁଟି ପଦାରେ ପଡ଼ିଯାଏ ।

ଏହି ଭାଲୁନଚାରେ ମଣିଷମାନେ କଦାପି ଭୁଲିଯିବେ ନାହିଁ । ମଣିଷ ଉପରେ ଯାହା ମୁଖାଟାଏ ପରି ଲଦା ହୋଇଥାଏ, ଅଥବା ତା' ପଛରେ ଚଉକୀଟାଏ ପରି ବନ୍ଧା ହୋଇଥାଏ, ସେଇଟା କଦାପି ସବୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ସବୁଦିନ ଲାଗି ଭୁଲାଇ ରଖିପାରିବ ନାହିଁ । ଯାହା ଅସଲ ସଂସ୍କୃତିର ପରିଚାୟକ, ତାହା ହେଉଛି ମଣିଷ ଭିତରେ ତାର ଆତ୍ମା । ଆତ୍ମା ବିକଶିତ ହେବ, ଆତ୍ମା ସୋପାନ ପରେ ସୋପାନ ଆରୋହଣ କରିବ, କ୍ଷୁଦ୍ର ସ୍ୱାର୍ଥଗୁଡ଼ିକର ପରିଧିଗୁଡ଼ିକୁ ଡେଇଁ ବୃହତ୍ତର ସମୂହିକତାଗୁଡ଼ିକ ନିମନ୍ତେ ମନ କରିବ, ଏକ ଯଥାର୍ଥ ପାରସ୍ପରିକତାକୁ ହିଁ ଲୋଡ଼ିବ । ପୃଥିବୀରେ ଜଣେ ମଣିଷର ଜୀବନରେ ଏହିଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି ଅସଲ ଭୋକ । ତୁମେ କୌଣସି ଭାଲୁର ନାଚ ଦେଖାଇ ସେହି ଭୋକକୁ ମୋଟେ ଶାନ୍ତ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ମଣିଷ କହିଲେ ଏଣିକି ସବୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ବୁଝାଇବ । ତେଣୁ ସଂସ୍କୃତି କହିଲେ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ଉନ୍ନୟନକୁ ବୁଝାଇବ । ଅଧିକ ଅନେକଙ୍କର ବାଟକୁ ଓଗାଳି ରଖି ଅଳପ ମଣିଷ ଭାଲୁ ନଚାଇବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ପୃଥିବୀରେ ନିର୍ମମତା ବଢୁଥିବ, ଉପେକ୍ଷା ଏବଂ ଅବଜ୍ଞା ରଜାହୋଇ ବସିଥିବେ ।

ତେଣୁ ସଂସ୍କୃତି ମଣିଷ ପାଖକୁ ଫେରିଆସୁ । ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ଜୀବନରେ ଯେପରି ଏକ ଆବଶ୍ୟକ ଉଦୟ ସମ୍ଭବ ହେବ, ସଂସ୍କୃତି ସେଥିଲାଗି ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଇଦେଉ । ତେଣିକି ସଂସ୍କୃତି କହିଲେ ସମଗ୍ର ଜୀବନର ପରିମଳକୁ ବୁଝାଉ । ଯେଉଁମାନେ ଜୀବନର ଚାଲେଞ୍ଜଗୁଡ଼ାକୁ ଭୁଲି ରହିବା ପାଇଁ ସଂସ୍କୃତିର ଲାଙ୍ଗୁଳକୁ ଯାଇ ଧରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ କ୍ରମେ ଧରାପଡ଼ି ଯାଆନ୍ତୁ । ଭାରତବର୍ଷରେ ଜାତିଭେଦ ଓ ଭାଗ୍ୟବାଦ ଭଗବାନ ହୋଇ ବସିଥିବେ, ଥୋକେ ଧୋବଲୁଗା ପିନ୍ଧି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଓ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କୁ ଭୋଗ କରୁଥିବେ, ଜୀବନର ପ୍ରାୟ ଯାବତୀୟ ସୁଯୋଗ ଓ ସାମଗ୍ରୀର ଅଧିକାରୀ ଭାବରେ ଥୋକେ ମାଂସଳ ହୋଇ ରହିଥିବେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଦଶଗୁଣ ଅଧିକ ମଣିଷ ପ୍ରତାରିତ ବଂଚିତ ହୋଇ ରହିଥିବେ,- ଏଥିରେ ତୁମେ ରାତିରେ ସଭା ମଣ୍ଡାଇ, ଢୋଲ ବଜାଇ କଦାପି ସଂସ୍କୃତି କରିପାରିବ ନାହିଁ । ତୁମେ ଯେ ନିଜ ଆତ୍ମକାମିତାର ଯେଉଁ କୋଟର ଭିତରେ ଯାଇ ପଶିଛ, କେବଳ ସେହି କଥାଟା ଯାହା ପଦାରେ ପଡ଼ି ଯାଉଥିବ । ଏ ରୀତି ବଦଳୁ । ସଂସ୍କୃତି ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ କଥା କହୁ, ଆହ୍ୱାନଗୁଡ଼ିକୁ ଏଡ଼ିଦେଇ ପଳାୟନ କରିବାକୁ ଆଦୌ ମନ ନକରୁ । ଅର୍ଥାତ୍ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ସର୍ବନିମ୍ନ ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ମୂଳଦୁଆଟିଏ ତିଆରି କରିବା ହିଁ ସବାଆଗ ସଂସ୍କୃତିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୋଇ ରହୁ । ତା' ନହେଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୂଳତଃ ସୌଖୀନମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୌଖୀନମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଚାଲିଥିବା ଏହି କଳା, ସାହିତ୍ୟ ଏବଂ ଅୟସର କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ରହିବ ନାହିଁ । ଘରେ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ଆନ ହେବ, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସ୍ୱୀକୃତି ମିଳିବ,- ସଂସ୍କୃତିରେ ଥିବା ମଣିଷମାନେ ସେହିକଥା ଏଣିକି ଅଧିକ ଭାବନ୍ତୁ ।

୧୭/୬/୯୬

ସତ୍ୟନାରାୟଣର ଚିଠି

ନବମ ଶ୍ରେଣୀକୁ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ସତେଅବା କୋଉ ଚାଳରେ ମୁଣ୍ଡ ବାଜିଲା କେଜାଣି, ନିଜର ସଂଶୟଗୁଡ଼ିକୁ-ପ୍ରକାଶ କରି ସତ୍ୟନାରାୟଣ ଚିଠିର ଶୈଳୀରେ ଲେଖାଟିଏ ଲେଖିଛି, ତାକୁ ସତେଅବା କିଏ ଦଗାଟାଏ ଦେଇଦେଲା ବୋଲି ସିଏ ଭାରି ଅନୁଭବ କରୁଛି । ଏହି ନବମ ଶ୍ରେଣୀଟା କୁଆଡ଼େ ଏଡ଼େ ରସହୀନ ଶୁଖିଲା ଶ୍ରେଣୀ ବୋଲି ସିଏ ଭାବୁଛି । ତା' ଭିତରୁ ପଢ଼ିବାର ଆନନ୍ଦ କୁଆଡ଼େ ଉଭାଇ ଯାଇଛି । ମନକୁ ପରୀକ୍ଷାର ଆତଙ୍କ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରି ପକାଇଛି । ତା' ଭିତରର ପିଲାଟିଠାରୁ ସବୁଆଡ଼ୁ ସମସ୍ତେ ଦାବି କରୁଛନ୍ତି ଯେ, ପରୀକ୍ଷାରେ ଏଣିକି ଘୋର ସଫଳତା ହାସଲ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଦୁଇଟା ବର୍ଷ ପରେ ତାକୁ ବୋର୍ଡ଼ ପରୀକ୍ଷା ଦେବାକୁ ହେବ ଏବଂ ସିଏ ଯେପରି ପ୍ରଥମ ୧୦ ଜଣ ସର୍ବୋଚ୍ଚଙ୍କ ଭିତରେ ରହିବ, ସେଥିଲାଗି ତାକୁ ଏଇଦିନୁ ସାଧନା ଆରମ୍ଭ କରିଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । କାରଣ, ଭଲ କଲେ ଭଲ କଲେଜରେ ସେ ନାମ ଲେଖାଇ ପାରିବ । ମଣହେବ, ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଯାଇ ଅମୁକ କିମ୍ବା ସମୁକ ପରୀକ୍ଷା ଦେବ, ଇଂଜିନିୟର ହେବ, ଡାକ୍ତର ହେବ, ଅଥବା ଭାଲୁପରି ଅଫିସରଟାଏ ହେବ, ଇନ୍ଦ୍ର କି ଚନ୍ଦ୍ର ଗୋଟାଏ କ'ଣ ଯେମିତି ହେଉ ବି ହେବ । ତା' ନହେଲେ ସିଏ ସଫଳ ହେଲା ବୋଲି ଲୋକମାନେ କିପରି ଜାଣିବେ ? ସିଏ ୫୦ ଜଣଙ୍କ ଭିତରେ କିପରି ଅଧିକ ମୋଟା ହୋଇ ଦିଶିପାରିବ ?

ବିଚରା ସତ୍ୟନାରାୟଣ ! ତା' ମନରେ ଭାରି ଦୁଃଖ । ଆଗକୁ ଯେଉଁସବୁ ଭୂତ ତାକୁ ପ୍ରାଲୋଭିତ କରି ଡାକିବାରେ ଲାଗିଲେଣି, ସେମାନଙ୍କର କଥାସବୁ ଶୁଣିବା ବେଳକୁ ଯେକୌଣସି ଛାତ୍ରର ଶ୍ୱାସରୁଦ୍ଧ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ସିଏ ଲେଖିଛି । ତଥାପି ସିଏ ଯେକୌଣସି ବାଧ୍ୟ ଓ ବୁଦ୍ଧିଆ ପିଲାପରି ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଭିତରେ ଆସି ପଶି ସାରିଲାଣି ଏବଂ ଗୁଣିଆମାନଙ୍କର ଗଦ ତାକୁ ଏହି କେତେଟା ମାସ ଭିତରେ ଏଭଳି ଧରି ନେଲାଣି ଯେ, ସିଏବି ଏହି ପ୍ରତିଯୋଗିତାରୁ ବାହାରି ଯାଇ ଆଉ କ'ଣ କରିବ ବା କୋଉଠି ତିଷ୍ଠିବ, ସେକଥା କଳ୍ପନା କରିପାରୁ ନାହିଁ । ତଥାପି, ତା ଭିତରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ କିଏ ବସି ରହିଛି କି କ'ଣ କେଜାଣି, ସିଏ ପ୍ରକୃତ ରାସ୍ତା କୋଉଟା ବୋଲି ପ୍ରଶ୍ନ କରୁଛି । ନିଜ ଭିତରେ ସତେଅବା ଦୁଇଫାଳ ହୋଇଯିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । ବାହାରର କୋଉ ଆକର୍ଷଣରେ ପଡ଼ି ନିଜ ଭିତରେ ଦୁଇଫାଳ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରୟାସ ଆରମ୍ଭ କରିଦେବା, ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଗଞ୍ଜଣାର କଥା । ଏ ଗଞ୍ଜଣାକୁ ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସତ୍ୟନାରାୟଣ ସ୍ୱୀକାର କରି କହୁଛି ଯେ, ପ୍ରଥମରୁ ପାଠ ପ୍ରତି ରହି ଆସିଥିବା ତା'ର ରୁଚି ଏଣିକି କମି କମି ଯାଉଛି । ଆଦୌ ଖୁସୀ

ମିଳୁନାହିଁ । ପାଠପଢ଼ାଗୁଡ଼ାକ ସତେ ଯେପରି ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ହେଉଛି । ନଗର ବିଜ୍ଞାନ ପଢ଼ି ନାଗରିକ ଜ୍ଞାନର ଉଦୟ ହେଉନାହିଁ । ବିଜ୍ଞାନ ପଢ଼ି ବିଜ୍ଞାନୀ ମନଟିଏ ହେଉନାହିଁ । ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତି କଳା ପ୍ରତି ଆଦର ଆସୁନାହିଁ । ୧୪ ବର୍ଷ ବୟସର ପିଲାଟିଏ ସତେ ଅବା ୫୪ ବର୍ଷ ବୟସର ପ୍ରୌଢ଼ଟିଏ ହୋଇ ନିଜକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରୁ କରୁ ନିଜ ଭିତରେ କି ଗଂଜଣା ନପାଉଛି !

କେଡ଼େ ବିଷାଦଗ୍ରସ୍ତ ସରାଗରେ ସତ୍ୟନାରାୟଣ ରୋମନ୍ଥନ କଲାପରି ଲେଖିଛି, ପୂର୍ବରୁ ଆମ ବିଶେଷ ବିଦ୍ୟାଳୟଟିର ଶିକ୍ଷା ଓ ସାଧାରଣ ଶିକ୍ଷା କିପରି ପରସ୍ପରଠାରୁ ଅଲଗା, ବିଭିନ୍ନ ତର୍କ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ସେକଥା ଦର୍ଶାଇଲା ବେଳେ ମୋର ଠିକ୍ ମନେ ଅଛି, ମୁଁ ଓ ଅନ୍ୟ କେତେଜଣ ଏହି ଶିକ୍ଷାପ୍ରଣାଳୀ ଯେ କିପରି ପ୍ରକୃତ ମଣିଷ ଗଢ଼ିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରେ, ସେ ବିଷୟରେ କହି ବହୁତ ହାତତାଳି ଓ ପ୍ରଶଂସା ପାଇଥିଲୁ । ମାତ୍ର ନବମ ଶ୍ରେଣୀକୁ ଉଠିବା ପରଠାରୁ ଲାଗିଲା, ଯେପରି ସେକଥା ଗୁଡ଼ାକର କୌଣସି ଜୋର ନାହିଁ, କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ । ସେସବୁ ହେଉଛି କେବଳ ବକ୍ତୃତା ବା ଭାଷାର ବିଷୟବସ୍ତୁ । ବାସ୍ତବତା ସହିତ ତାହାର କୌଣସି ସଂପର୍କ ନାହିଁ । ମୋହଭଙ୍ଗ ହେଲାପରି ସିଏ ଲେଖିଛି, ଧୀରେ ଧୀରେ ବୁଝିଲାଣି, ଏବେ ମୋତେ ଡର୍ବିର ଘୋଡ଼ାଦୌଡ଼ରେ ଭାଗ ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏବେ ସତ୍ୟନାରାୟଣ ଆଉ ମନ ମୁତାବକ ଅର୍ଥାତ୍ ମନର ଖୁସି ମୁତାବକ ଆଉ କିଛି କରି ପାରୁନାହିଁ । ''ପୂର୍ବରୁ କିଛି ନା କିଛି ନୂତନ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ଆଦର୍ଶ ରଖିଥିଲି । ମାତ୍ର ଏବେ ସେହି ଆଦର୍ଶକୁ ବଦଳାଇ ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମର ସ୍ରୋତରେ ବହିଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ ବୋଲି ଲାଗୁଛି । ବୋଧହୁଏ ଏଇଥିପାଇଁ ଅବସର ସମୟ ଚିତ୍ରଟିଏ କରିବସିଲେ ବା ଗପ ବହିଟିଏ ପଢ଼ିଲେ ପଛରେ ପଡ଼ିଯିବି ବୋଲି ମନେ ହେଉଛି । ସବୁ ସମୟ ଦେଇ ପଢ଼ିବାକୁ ପଡୁଛି । ଏପରିକି, ଦିନଟିଏ ସଂସ୍କୃତ ନଘୋଷିଲେ ମନ ଭିତରେ ଆଶଙ୍କା ଜନ୍ମୁଛି ।'' କେଡ଼େ ନିଷ୍ପାର ସହିତ ସତ୍ୟନାରାୟଣ ଏସବୁ କଥା କହିଛି !

ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମ ଆଦୌ ଏକ ସ୍ରୋତ ନୁହେଁ । ସ୍ରୋତରେ ତ କେବଳ ତଳକୁ ଓ ତଳକୁ ବୋହି ଚାଲିଯିବାକୁ ହୁଏ । ଏକାଧିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମକୁ ଆମେ ଏକ ଆରୋହଣ ବୋଲି କହିପାରନ୍ତେ । ଅସଲ ସଂଗ୍ରାମ ଆରୋହଣ ନିମନ୍ତେ । ସଂଗ୍ରାମୀ ଜୀବନରେ ମୋଟେ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାକୁ ନପଡୁ ବୋଲି ଯେଉଁ କାତର ଗୁରୁଜନମାନେ ନିଜ ପିଲାଟି ବିଷୟରେ ବାଞ୍ଛା କରୁଥାନ୍ତି, ସେହିମାନେ ହିଁ ଅତୀବ ପ୍ରେମରେ ତାକୁ ସ୍ରୋତଟା ଭିତରକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିବାକୁ କହନ୍ତି । ଖାଲି ବୋହିଯିବାର ସଦୁପଦେଶ ଦିଅନ୍ତି । ସେମାନେ ହୁଏତ ନିଜେ କେଉଁଠି କୌଣସି ଆରୋହଣ କରି ନଥାନ୍ତି, କେବେ କୌଣସି ପାହାଚ ଉଠିନଥାନ୍ତି; ତେଣୁ ବୋହିଯିବାକୁ ହିଁ ନିତାନ୍ତ ଗେଲବସର ଭାବରେ ସଂଗ୍ରାମ ବୋଲି ଭାବି ଆସିଥାନ୍ତି । ଡ଼ର୍ବି ଘୋଡ଼ାକୁ ସ୍ମରଣ କରିବା ମାତ୍ରକେ କ'ଣ ଗୋଟାଏ ବେଶ୍ ହିମ୍ମତବାଲା ଜୀବନ୍ତ ଓ ଛନଛନ ଏକ ବସ୍ତୁ ଆଖି ଆଗରେ ଆସି ଛିଡ଼ା ହୋଇଯାଏ । ତାକୁ ଦେଖି ମନଟା ବି ଖୁସି ହୋଇଯାଏ । ହଁ, ନିଜେ ବି ଗୋଟିଏ ଡର୍ବି ଘୋଡ଼ା ହେବାକୁ ମନ ହୁଏ । ଗୋଟାଏ ନିପଟ Rat raceକୁ ଆମେ ଡର୍ବି

ଘୋଡ଼ାର ଦଉଡ଼ ସହିତ ଆଦୌ ତୁଳନା କରି ପାରିବା ନାହିଁ । ପିଠି ଉପରର ଆରୋହୀଟା ବିଷୟରେ ମନ ନମାନିଲେ ସିଏ ତାକୁ ସଂଗେ ସଂଗେ ପିଠି ଉପରୁ ଭୂଇଁକୁ ପିଙ୍ଗି ବି ଦେଇପାରେ ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଂଗ୍ରାମ ପଛରେ ଏକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସବୁବେଳେ ରହିଥାଏ । ଏପରିକି, ଗଜପତି ରାଜାଙ୍କର କାତର ଯୁଦ୍ଧାଭିଯାନ ପଛରେ ମଧ ତାଙ୍କର ଏକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରହିଥିଲା । ସିଏ ନିଜ ପାଇଁ କନ୍ୟାଟିଏ ଆଣି ଯାଉଥିଲେ । କନ୍ୟାର ବାପା ରାଜି ନହେବାରୁ ବାପ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ କରି ତାଙ୍କର କନ୍ୟାକୁ ତାଙ୍କଠାରୁ ଛଡ଼ାଇ ଆଣିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ । ମାତ୍ର, ଏଣେ ପ୍ରଲୋଭିତ ହେଉଥିବ ତଥାପି ଭିତରେ ସୁକୁସୁକୁ ହେଉଥିବ, ଏଇଟା ପଛରେ କୋଉଠି କେଉଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରହିଛି ? ନିଜ ଭିତରେ ଦୁଇଫାଳ ହୋଇଯିବାକୁ ଜଣେ ମଣିଷର ଏକ ଜୀବନଲକ୍ଷ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ କି ? ପଞ୍ଚମ ଶ୍ରେଣୀର ବା ସପ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀର ସତ୍ୟନାରାୟଣ ନବମ ଶ୍ରେଣୀର ସେହି ଏକା ସତ୍ୟନାରାୟଣ ହୋଇ କ'ଣ ପାଇଁ ରହିବ ? ପଞ୍ଚମ ଶ୍ରେଣୀର ହେତୁ ବା ବିବେକକୁ ନବମ ଶ୍ରେଣୀ ବେଳକୁ ତା'ର ଦଶଗୁଣ ଅଧିକ ବାଛିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସିଏ ଅର୍ଜନ କରିଥିବା ବିଦ୍ୟା ଏହି ବାଛିବାରେ ତାକୁ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ । ଯଦି ତାହା ନକରି ପାରିଲା, ତେବେ ସେହି ବିଦ୍ୟାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଧିକ୍, ସେହି ଛବି ଆଙ୍କିବା ଓ ସେହି ଖାତାବହି ପଢ଼ିବାକୁ ମଧ ଧିକ୍ । ତା ଜୀବନଯାକ ସିଏ ଖାଲି ଛବି ଆଙ୍କୁଥିବ, ଗପବହି ପଢ଼ି ଯାଉଥିବ,- ଅଥଚ ଅଣ୍ଟାରେ ଏତେଟିକିଏ ଜୋର ଅଛି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରୁନଥିବ, ଏଇଟା ପ୍ରକୃତରେ ବଡ଼ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ଅବସ୍ଥା ।

ଆମ ସମାଜରେ ସଫଳତା ଦେବୀଙ୍କର ମନ୍ତ୍ରପାରାୟଣ କରି ସଫଳ ହୋଇ ଯେଉଁମାନେ କେତେ ଥାକୁଲୁ ଥାକୁଲ ହୋଇ ଆମ ଆଗରେ ଆତଯାତ ହେଉଛନ୍ତି, ସେମାନେ ନିଜ ଭିତରେ ପ୍ରକୃତରେ ବଡ଼ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛନ୍ତି । କ'ଣ ଗୋଟାଏ ପାଇଁ ଅଥଚ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆକର୍ଷଣକାରୀ ସ୍ରୋତର ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ି ଆପେ ଦୁଇଫାଳ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ପାଖରେ ହାକିମ ହୋଇଛନ୍ତି, ସାମୂହିକ ପରିମଳର ଯାବତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଟ ସାଜିଛନ୍ତି । ପୁଲିସି ବନିଛନ୍ତି, ପ୍ରଶାସନ ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି, ଅମୁକ ଓ ସମୁକ ମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇ ଶୋଭା ପାଉଛନ୍ତି ଏବଂ ତେଣେ ଏ ହାତର ଉପଦ୍ରବଗୁଡ଼ାକୁ ସେ ହାତଟା ଯେପରି ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ପାସୋରି ରହିପାରିବ, ସେଥିଲାଗି କବିତା ଓ ଗପ ଲେଖୁଛନ୍ତି, ଧର୍ମ ଓ ସଂସ୍କୃତି ବିଷୟରେ ଗଦା ଗଦା ଭାଷଣ ଦେଉଛନ୍ତି । ଏକାବେଳେକେ ଦୁଇଟା ରୂପରେ ଏମାନେ ଏକାନ୍ତ ସଫଳ ଭାରଣ୍ଡ ପକ୍ଷୀଟିଏ ପରି ଦିଶୁଛନ୍ତି । ସତେଅବା ଜୀବନଯାକ ନିରୀହ କ୍ରୀଡ଼ାପ୍ରେମୀ ବାଳକଟିଏ ହୋଇ ରହି ଯାଇଛନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କର ଭିତରଟା କୋଉଠି କ'ଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ଭାବରେ ଆଁ କରି ରହିଛି । ସ୍ରୋତରେ ବହିଯିବା ବ୍ୟତୀତ ଦ୍ୱିତୀୟ ଆନନ୍ଦ ପୃଥିବୀରେ କୋଉଠି ହେଲେ ନାହିଁ ବୋଲି କେଡ଼େ ଛଟାରେ କହୁଥିବା ପରି ଦେଖାଯାଉଛି । ଆଧୁନିକ ଜୀବନରେ ଭେରେସା

ଭାବରେ ସଫଳତା ଅର୍ଜନ କରିବା ଏବଂ ଅନ୍ୟ ନିର୍ବାଚିତ ପ୍ରହରମାନଙ୍କରେ ଜୀବନ ବହୁ ଭାଗ ହୋଇଗଲା ଓ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏକତ୍ର ଧରି ରଖିବା ଲାଗି ଆଉ ମୋଟେ କେନ୍ଦ୍ରଟିଏ ରହିପାରିଲା ନାହିଁ ବୋଲି କଳାବତୀ କନ୍ୟାଟିଏ ହୋଇ କବିତାରେ ଅଥବା ବକ୍ତୃତାରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭେରେସା ହୋଇ ବିଳାପ କରିବା, ଏହାକୁ ଏକ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ଜୀବନ ନକହି ତୁମେ ଆଉ କ'ଣ କହି ପାରିବ ? ସେମାନଙ୍କର ଉଦ୍ଧାର କେବଳ ସେହିମାନେ ସିନା କରିପାରନ୍ତେ !

ଆମର ଶିକ୍ଷା ଓ ଶିକ୍ଷାଦାତାମାନେ ଆମକୁ ଶକ୍ତିର ଶିକ୍ଷା ଦେଉଥାନ୍ତେ । ଅଣ୍ଟାସିଧା କରି ଚାଲିବାକୁ ଓ ଆଖି ସିଧାକରି ଦେଖିବାକୁ ଯେଉଁ ଶକ୍ତିର ନିରନ୍ତର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି, ତାହାକୁ ଶକ୍ତିର ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସର ଶିକ୍ଷା ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଆପଣାକୁ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ସମ୍ମାନ ଦେଇ ଦେଖି ପାରୁଥିବାର ଶିକ୍ଷା । ନିଜକୁ ଉଚିତ ସମ୍ମାନର ସହିତ ଦେଖି ପାରୁଥିଲେ ଯାଇ ଆମେ ଆଉ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସମ୍ମାନର ସହିତ ଦେଖି ପାରିବା । ଅନ୍ଧଙ୍କ ପରି କାହାପରି ହେବାକୁ ମୋଟେ ଇଚ୍ଛା କରିବା ନାହିଁ । କିମ୍ବା କାହାରିକୁ ଈର୍ଷା ମଧ୍ୟ କରିବା ନାହିଁ । ଆମର ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଯେ ଆମର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୁଭେଚ୍ଛୁ ଶିକ୍ଷାଦାତା ତଥା ଗୁରୁଜନମାନେ ନିଜେ କେବେ ବାଟଟିଏ ବାଛି ନାହାନ୍ତି, ନିଜେ କେତେବେଳେ ସିଧା ହୋଇ ନିଜ ଭିତରକୁ ଅଥବା ପୃଥିବୀ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ନାହାନ୍ତି । ସ୍ରୋତରେ ପଡ଼ିଯିବାକୁ ହିଁ ସଂଗ୍ରାମ ମଣିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ବାହାରେ ସଫଳ ଓ ଭିତରେ ଚାହାଳୀଚୋର ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ବଡ଼ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ଆମକୁ ପରାମର୍ଶ ହେଉଥିବା ଲୋକେ ନିଜେ ଖଣ୍ଡିଆ ବୋଲି ଆମେ ମଧ୍ୟ ଯେ ଖଣ୍ଡିଆ ହୋଇ ରହିବା ଓ ସେଥିଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ ଦାୟୀ କରୁଥିବା, ଇଏ ବି ଭାରି ଅବିବେକର କଥା ।

ସତ କଥାଟି ହେଉଛି : to be inspite of; ଅର୍ଥାତ anders sein als die andere ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଲଗା ପ୍ରକାରର ହେବା, ନିଜ ପ୍ରକାରର ହେବା- ଏବଂ ବାହାରେ ଶହେଟା ପ୍ରତିକୂଳତା ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସତକୁ ସତ କିଛି ହେବା- ନିଜର ବାସନାଟିକୁ ଠଉରାଇ ନେଇ ତାହାରି ସଂଗୀ ହୋଇ ବାଟ ଚାଲିବା- ବିପର୍ଯ୍ୟୟରୁ ରକ୍ଷା ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ସଂଭବତଃ ତାହା ହିଁ ହେଉଛି ସୁସ୍ଥତମ ପନ୍ଥା, ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ଶୈଳୀ । ଗୋଟିଏ ବାଟ ହେଉଛି ଟୁ ବି, ଆଉ ଗୋଟିଏ ବାଟ ହେଉଛି ସିମ୍ ଟୁ ବି, ଦୁଇଟି ଭିତରୁ ବାଛିନେବାକୁ ହେବ । କେବଳ ବୟସ ହେବାପରେ ନୁହେଁ, ନବମ ଶ୍ରେଣୀରେ ମଧ୍ୟ ବାଛି ନେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଜୀବନଯାକ ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷଣରେ ବାଛିନେବାକୁ ପଡୁଥିବ । ଏହି ବାଛିନେବାକୁ ଅନେକ ମଣିଷ ଜୀବନର ଏକ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି । ଏମାନେ ହେଉଛନ୍ତି, ଗେହ୍ଲା ମଣିଷ । ଗେହ୍ଲା ମଣିଷମାନେ ହିଁ ସଂଘର୍ଷ କରିବା ବାହାନାରେ ସ୍ରୋତକୁ ଡେଇଁପଡ଼ନ୍ତି ଏବଂ ପୃଥିବୀଟାକୁ ନିନ୍ଦା କରିବାରେ ଲାଗି ଥାଆନ୍ତି । ନବମ ଶ୍ରେଣୀର ଆଦୌ କୌଣସି ଦୋଷ ନାହିଁ, ପାଠର ବି କୌଣସି ଦୋଷ ନାହିଁ । ଏବଂ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ କଥା ହେଉଛି, ତୃତୀୟ ବା ପଞ୍ଚମ ଶ୍ରେଣୀକୁ

ଫେରିଗଲେ ମଧ୍ୟ ସମାଧାନ ହୋଇଯିବ ନାହିଁ । ନିଜ ଭିତରେ ନିତ୍ୟ ସର୍ଜନାତ୍ମକ ଯେଉଁ ପରମ ସଂଗୀଟି ବସିଛି, ତାହାରି ପାଖରେ ନିର୍ଭୟ ଚିତ୍ତରେ ଯାଇ ଛିଡ଼ା ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଗଣିତ, ସାହିତ୍ୟ ଅଥବା ଭୂଗୋଳ ଯାହା ପଢ଼ାଉଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ମୋର ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ ଯଦି ମୋତେ ସେହି ପରମ ସଂଗୀଟିର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କରି ଦେଉଥିବେ, ତେବେ ମୁଁ ତାଙ୍କରି ପାଖରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କୃତଜ୍ଞ ହୋଇ ରହିବି । ଯଦି ସେପରି କୌଣସି ଶିକ୍ଷାଳୟ ବା ଶିକ୍ଷକ ମୋ ବାଟରେ ନଜୁଟିବେ, ତେବେ ମୁଁ ନିଜେ ନିଜକୁ ଗୁରୁ କରିନେବି । ଏଇଟା ଆଦୌ ଅହଂକାରର କଥା ନୁହେଁ । ତାହା ହିଁ ଜୀବନର ଅସଲ କଥା । ଖୁସି ହୋଇ ପାହାଚ ଉଠିବାର ଅସଲ ରହସ୍ୟ ।

୨୪/୬/୯୬

•

ଓଡ଼ିଶାର କେଉଁ ସ୍ରୋତ ?

ଭାରତୀୟ ରାଜନୀତିକ ଆଲୋଚନାରେ ଏବେ ଯାହାକୁ ମୁଖ୍ୟ ସ୍ରୋତ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି, ଆମ ଓଡ଼ିଶା ସେଇଟି ଠାରୁ କେତେ ଦୂରରେ ବା କେତେ ନିକଟରେ ରହିଛି, ତାହାର ଏକ ବିଚାର କରାଯାଇପାରିବ । ବିଚାର ସତକୁ ସତ ବଳିଷ୍ଠ ହୋଇଥିଲେ ସେଥିରୁ ଆମେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଏକ ବିତର୍କ ମଧ୍ୟ ହୋଇପାରିବ । ଏବେ ସାରା ଦେଶରେ ଯେଉଁ ଲୋକସଭା ନିର୍ବାଚନ ହୋଇଗଲା, ସେଥିରୁ ବେଳେ ବେଳେ ଅଭାସ ମିଳିଯାଉଥିଲା ଯେ, ଓଡ଼ିଶା ଭାରତୀୟ ରାଜନୀତିର ମୁଖ୍ୟ ସ୍ରୋତଟିରୁ ସତେ ଅବା ବହୁ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବାହାରେ ବାହାରେ ରହିଛି । ହୁଏତ ଏପରି ବି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ଏଠି ଓଡ଼ିଶାରେ ସତେ ଯେପରି ଏକାବେଳକେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ସ୍ରୋତ, ଏକାବେଳକେ ଆଉ ଗୋଟେ ମତଲବ ଏବଂ ତେଣୁ ଆଉ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାରର ସକ୍ରିୟତା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସକ୍ରିୟତା ପଛରେ ଗୋଟାଏ ଚେତନା ତାହାର ଜନନୀ ପରି ହୋଇରହିଥାଏ । ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟର ରାଜନୀତିକ ସକ୍ରିୟତା ପଛରେ କେଉଁପରି ରାଜନୀତିକ ଚେତନାଟିଏ ରହିଛି କେଜାଣି ?

ଏଥର ନିର୍ବାଚନରେ ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟ କଂଗ୍ରେସ ସଂଭବତଃ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମାଡ଼ ଖାଇଲା । ମାତ୍ର ଆମ ଓଡ଼ିଶାଟା ଥିଲା ବୋଲି ଅନ୍ତତଃ ଗୋଟାଏ ଠାବରେ ତାହାର ମାନ ରହିପାରିଲା । ଓଡ଼ିଶାରେ ସେହି ଦଳ ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ମିଳିଲା । ଭାରତବର୍ଷର ହାୱା ଏଥର ଯେପରି ବହୁଥିଲା, ଓଡ଼ିଶାରେ ହାୱାଟା ଏପରି ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ କାହିଁକି ହୋଇଗଲା କେଜାଣି ? ଏହି କେଜାଣିଟା ବିଷୟରେ ଇତିମଧ୍ୟରେ କେତେ ପ୍ରକାର ଉପରଠାଉରିଆ ଅନୁମାନ ହୋଇଯାଇଛି । ସେଗୁଡ଼ାକ ଭାରି ଏକତରଫା ହେବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକ । ପ୍ରତ୍ୟେକେ ନିଜ ଦଳକୁ ସୁହାଇଲା ପରି ଭାବିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ଦେଶରେ ଯେଉଁ ୪/୫ଟା ନିର୍ବାଚନ ହୋଇଥିଲା, ସେତେବେଳେ ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟ କଂଗ୍ରେସ କହିଲେ ସମସ୍ତେ ଏକ ରାଜନୀତିକ ସଂଗଠନକୁ ବୁଝୁଥିଲେ । ସେହି ସଂଗଠନର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲକ୍ଷ୍ୟଗତ ବାପା ମାଆ ରହିଥିଲେ, ଏକ ଆଦର୍ଶଗତ ଅର୍ଥାତ ରାଜନୈତିକ ବିଚାରଗତ ଦର୍ପଣ ଉପରେ ତାହାର ନେତାମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ହେଉଥିଲା । ସେହିପରି ତତ୍କାଳୀନ ଅନ୍ୟ ଦଳମାନେ ନିଜ ନିଜର ପଇତା ଅନୁସାରେ ବେଶ୍ ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ଭାବରେ ଚିହ୍ନିହୋଇ ଯାଉଥିଲେ । ଡାହାଣ ଓ ବାମ ଭିତରେ ରହିଥିବା ରାଜନୀତିକ ଫରକଟାକୁ ବହୁତ ପରିମାଣରେ ବୁଝି ବି ହେଉଥିଲା । ମାତ୍ର ତା'ପରେ ବିଧିମାନେ ଭାରତବର୍ଷ ପାଇଁ କାହିଁକି ଏପରି ବାମ ହୋଇଗଲେଣି କେଜାଣି ? ରାଜନୀତିକ ଦଳଗୁଡ଼ାକ ଭିତରୁ ସେମାନଙ୍କର ରାଜନୀତିକ

ବିଚାରର ଯାବତୀୟ ସନ୍ତକ ସତେଅବା ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ହୁରୁଡ଼ି ପଳାଇଗଲା । ଦଳଗୁଡ଼ାକ ରହିଲା ସିନା ମାତ୍ର ଏପରି ନିଦକ ଓ ନିର୍ଲଜ୍ଜ ଭାବରେ ଦଳବଦଳ ହୋଇ ବ୍ୟାପାରଟାଏ ଚାଲୁ ହୋଇଗଲା ଯେ, କିଏ ନିଜକୁ ସତକୁ ସତ କେଉଁଠାରେ କିପରି ଗଅଁଠାଇ ବା ଗଣ୍ଠି ପକାଇ ରଖିଛି ସେ କଥାଟାକୁ ଠଉରାଇ ପାରିବା ଆଉ ଆଦୌ ସଂଭବ ହେଲା ନାହିଁ ।

ଶ୍ରୀମତୀ ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଅଧିପତିତ୍ୱ କାଳରୁ କଂଗ୍ରେସ ଦଳରେ ଖାଲି ବ୍ୟକ୍ତି । ରାଜନୀତି ବୋଲି ସୁଙ୍ଘିବାକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାୟ. କିଛି ନାହିଁ । କୌଣସି ଏକ ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତ ଭୟରେ ଦଳର ନେତା ଓ ଦଳ ତରଫରୁ ଗଢ଼ାଯାଉଥିବା ସରକାରୀ ଦଳର ନେତା ଜଣେ । ଦଳର ନିର୍ବାଚନ ହେଲେ ହେଲା ନହେଲେ ନାହିଁ । ରୋଗଟା ଓଡ଼ିଶା ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଚମତ୍କାର ଭାବେ ରାଜନୀତିକୁ କାମୁଡ଼ି ଧରିଛି । ଗତ ୪୦ ବର୍ଷ ଭିତରେ ସେହି ଗୋଟିଏ କୂଳରୁ ଚଂଦ୍ରମାମାନେ ବାହାରି ଯାଇ ସ୍ଥାନୀୟ ନାନା ନାମର ଦଳମାନ ଗଢ଼ି ଅଲଗା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଭେଳିକି ଦେଖାଇ କ୍ଷମତା ଭୁଂଜିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ବାହାରକୁ ସେମାନେ ସତେଅବା ରାମ-ରାବଣଙ୍କ ପରି ଯୁଦ୍ଧାଭିନୟ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଗୋବରର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେଇ ଗୋଟିଏ ମୂଳ ଗାଈର ଦ୍ରବ୍ୟ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ପ୍ରଧାନତଃ ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟକ୍ତିର ଲଢ଼ାଇରେ ଗୋଟାଏ ଦଳ କେତେ ଦଳରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଛି । ଏକଦା ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟକ୍ତି ଭିତରେ ମନ ନମାନିବାରୁ ଓଡ଼ିଶା ସମେତ ସମଗ୍ର ଦେଶଟାରେ ସମାଜବାଦୀମାନେ ଭିନେ ହୋଇଗଲେ । ତା'ପରେ ନିଜ ଭାଗ୍ୟର ପସରାଟାକୁ ନେଇ କିଏ ଯେ କେତେ ପ୍ରକାର ଘରେ ଯାଇ ପଶିଲେ ଏବଂ ପଦସ୍ଥ ହେଲେ ତାହାର କୌଣସି ବାଇଶ ରହିଲା ନାହିଁ । ରାଜନୀତିକୁ ଗୋଟାଏ ଗାଡ଼ିଆ ପରି ମନେକରି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିତାନ୍ତ ଅରାଜନୀତିକ ଗଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖାଇ ଯେପରି କ୍ରୀଡ଼ା କରନ୍ତି, ସେହିଟିକୁ ନବୁଝିଥିଲେ ଆପଣ ଏହି ଦେଶର ରାଜନୀତିରେ ଆଦୌ କିଛି ବୁଝି ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ତେଣୁ ରାଜନୀତିକ ମୁଖ୍ୟ ସ୍ରୋତ ଅପେକ୍ଷା ବ୍ୟକ୍ତି-ପଲଗୁଡ଼ାକର ଖବର ରଖିପାରିଲେ ଏଣିକି ଆମ ଚାରିପାଖରେ ଅଭିନୀତ ହେଉଥିବା ରାଜନୀତିର ପିଲ୍ଲଟାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଅଧିକ ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ ବୁଝି ହେଉଛି । କାହାର ଜୀବନଟା କୋଉ ଫରୁଆ ଭିତରେ ଯାଇ ରହିଛି, ସେଇଟା ଗୋଟାଏ ଭୋଟ ବେଳ ଆସିଲେ ଯାଇ ଜଣାପଡୁଛି । ରାଜନୀତିରେ ସତକୁ ସତ ଇପ୍ସିତ କୌଣସି ଲକ୍ଷ୍ୟ ପାଖକୁ ଯିବାର ଥିଲେ ସିନା ହୁଏତ ଆଉ ଜଣ ହେଉଥାନ୍ତା, ମାତ୍ର ରାଜନୀତିର ମାଧ୍ୟମରେ ଦେଶଟାକୁ ଭୋଗ କରିବାର ମତଲବ ରଖିଥିବା ଏ ବାବୁମାନଙ୍କର କେବଳ ଭୋଟ ସମୟରେ ଯାହା କିଛି କରିସ୍ମା ଥିବାପରି ବୋଧ ହେଉଛି । ନିର୍ବାଚନ ବେଳଟାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ କୋଉ ଦଳର କୋଉ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ରହିଛି ? ନିର୍ବାଚନଟାଏ ହେବ ବୋଲି ଘୋଷଣା ହୋଇଯିବା ପରେ ପାଣିକୁଆ ପରି କେତେ କେତେ ଆଶାୟୀ ଓ ବିଶୋୟୀମାନେ ଯେ ଆସି ଜଗମୋହନରେ ପହଂଚି ଯାଉଛନ୍ତି, ତାହାକୁ ଏକ ବିସ୍ମୟ ବୋଲି ବି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ରାଜନୀତିକୁ ତାର ପୁରୁଣା ସ୍ୱାଭାବିକ ଅର୍ଥଟା ଦେଇ ବୁଝୁଥିବା

ମଣିଷମାନେ ହୁଏତ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ବୋକା ବନିଯାଉଛନ୍ତି । ଏମାନେ ତ କେହି କେବେ ସାହି ଭିତରେ ନଥିଲେ ! ନିଜ ସଉକ ଭିତରେ ଥିଲେ ଏବଂ ନିଜର ଅନ୍ୟ ବହୁତ ବହୁତ ଧନ୍ଦାକୁ ଆଦରି ନେଇ ଆପଣାର ପେଟ ପୋଷୁଥିଲେ । ଭୋଟ ବେଳକୁ କ'ଣ ବିଚାରି ନିଜ ନିଜ ଭାଡ଼ି ଛାଡ଼ିଦେଇ ବାହାରି ଆସିଲେ କେଜାଣି ? ରାଜନୀତି କ'ଣ ଏପରି ଏକ ଗଣିକା କାରବାର ଯେ, ତୁମେ ଏଠି କେବେ ହେଲେ ମଂଜିଟିଏ ପୋତି ନଥିବ, ଅଥଚ କୋଳି ଖାଇବ ବୋଲି ବାହାରି ଆସିବ ! ହୁଏତ ବିଧାତାଙ୍କର ଆଉ କୋଉ ବରାଦରେ ଜନ୍ମ ହୋଇ ଆଉ କୋଉଠି କୋଡ଼ି ହାଣି ବୁଲୁଥିବ, ଏବଂ ବାସ୍ନା ବାରି ଏଠି ଆସି ପତରଟାଏ ପକାଇ ବସିଯିବ ।

ଆଗେ ରାଜନୀତିକ ଦଳମାନଙ୍କରେ କର୍ମୀ ଥିଲେ । ସେହି କର୍ମୀମାନେ ଏବେ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ କେଜାଣି ? ଗତ ତିରିଶି ଚାଳିଶି ବର୍ଷ ଭିତରେ ସେମାନେ ସହରରେ ଘର କଲେ । ପୁଅ ପୁତୁରାଙ୍କୁ ବଡ଼ ଚାକିରି ଯୋଗାଇଦେଲେ, ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ କେତେପ୍ରକାର ଠିକାଦାରୀ ବି ଖଞ୍ଜିଦେଇ ପାରିଲେ । ରାଜନୀତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କହିଲେ ସେମାନେ ସତେଅବା ସେତିକି ବୁଝୁଥିଲେ । ତେଣୁ ଆପଣାର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବଂଶଟା ଭିତରେ ବାନପ୍ରସ୍ଥ ଆଚରି ରହିଲେ । ଏବେ ସେମାନେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପୁରୁଷଟାକୁ ସତେଅବା ସେହି ଏକା ବିଦ୍ୟାରେ ତାଲିମ ଦେବେ ବୋଲି ଲାଗି ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଅସୀମ କରୁଣା ଯେ, ସେମାନଙ୍କର ପୁତ୍ର ଅଥବା ପୁତ୍ରତୁଲ୍ୟମାନେ ଯେଉଁଠି ରହିଥିଲେ, ସେଠାରେ ସେମାନଙ୍କର ମନ ଲାଗୁନଥିଲା ଅଥବା, ଆପଣାକୁ ନେଇ ସେମାନେ ହାତୀ ଆକାରର ଯେଉଁସବୁ ସ୍ୱପ୍ନର ଅତ୍ୟୁଚ୍ଚ ବୁଦ୍‌ବୁଦ ଗୁଡ଼ାକୁ ହିଁ ଆପଣାର ଯୋଗ୍ୟ ସ୍ଥାନ ବୋଲି ବିବେଚନା କରୁଥିଲେ, ସେଥିପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜର ପୁରୁଣା ଥାନଟା ଏକାନ୍ତ ଅଯଥେଷ୍ଟ ଲାଗୁଥିଲା । ବା, ସେହି ପୁରୁଣା ଥାନଗୁଡ଼ାକ ସେମାନଙ୍କୁ ହୁଏତ ବିନା ଶ୍ରମରେ ବା ବିନା ଆୟାସରେ ଏଭଳି ମାଗଣା ମିଳିବା ପରି ମିଳି ଯାଉଥିଲା ଯେ, ସେମାନଙ୍କର ଭିତରର alter ego ଟା ସେଥିରେ ଅପମାନିତ ପ୍ରାୟ ବୋଧ କରୁଥିଲା ଏବଂ ସେଇଥିପାଇଁ ନିଜେ ନିଜ ଶିଙ୍ଘରେ ଲଢ଼ି କିଛି ଅର୍ଜନ କରିପାରିଲେ ଯାଇ ତାହା ପ୍ରକୃତ ପୌରୁଷର ଏକ ପରିଚୟ ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ସେମାନେ ଭିତରେ ଭାରି ଛଟପଟ ହେଉଥିଲେ । ତେଣୁ ଭରସା ପାଇବା ମାତ୍ରକେ ତକ୍ଷଣେ କୁଦି ପଡ଼ିଲେ ।

ପୋଖତ ହେବାର ବି ଏକ ବୟସ ରହିଛି । ପୁରୁଷାର୍ଥର ନିଜସ୍ୱ କ୍ଷେତ୍ରଟିକୁ ଚିହ୍ନିବାର ବି ବୟସ ରହିଛି । ଯେଉଁମାନେ ସେଇଟିକୁ ସତକୁ ସତ ଚିହ୍ନିବା ଆଗରୁ ହଠାତ୍ ଅଧିକ ସିଦ୍ଧିର ଉଚ୍ଚାଟନରେ ପଡ଼ି ଏଠାରୁ ସେଠାକୁ ଲମ୍ଫ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି, ଆକସ୍ମିକ କେତେକ ଜାଗତିକ କାରଣ ଅର୍ଥାତ୍ ଅନୁକୂଳତାରୁ ସେମାନେ ବାହାରେ ହୁଏତ ସର୍ବସଫଳ ପରି ଦିଶନ୍ତି ସତ, ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ଭିତରେ ତଥାପି କୋଉଠି କ'ଣ ଗୋଟାଏ ଭାରି ଜଖମ ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ତାହାର କୋପଟାକୁ ସେମାନେ ଚିରକାଳ ଭୋଗ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି । ଭିତରେ ରହିଥିବା କ୍ଷତଟାକୁ ସେମାନେ ଯେତିକି ଲୁଚାଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାନ୍ତି, ବାହାରେ ସେତିକି ଉତ୍ତେଜିତ

ହୁଅନ୍ତି, ଯାତ୍ରୁସାତ୍ରୁ କ'ଣ ସବୁରେ ପଶିଯାଆନ୍ତି ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ର ହରାଇ ବସନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାର ରାଜନୀତି ଭିତରେ ଏହିଭଳି ଉତ୍ତେଜିତ ଉତ୍ସାହୀମାନେ ଯଦି ଆସିବାରେ ଲାଗନ୍ତି, ତେବେ ସେମାନଙ୍କର ଦାଉକୁ ସହିବା ଆମ ନିମନ୍ତେ କ୍ରମେ ଏକ ସମସ୍ୟାରେ ପରିଣତ ହେବ । ଯାହାର ପ୍ରକୃତରେ ମୂଳଟିଏ ତିଆରି ହୋଇନାହିଁ, ନିଜର ଜାତକଟାର ଅନୁଗ୍ରହରୁ ଯିଏ ଡଙ୍କ ମାଡ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ଯୋଉ ତୂଳିରେ ହେଉ ପଛକେ, ମନଇଚ୍ଛା ମାଖନ ଫଳାଇ ପାରିବାର ମହାସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିବ, ତାହାର ସାହସକୁ ଆମେ ସାବାସ୍ ବୋଲି କହିବା ସିନା, ମାତ୍ର ଓଡ଼ିଶାର ଭାଗ୍ୟ ବିଷୟରେ ସାବଧାନ ବି ହେବା । ଏମାନଙ୍କର ମୂଳାଧାରଚକ୍ରରେ କୋଉ ଭୈରବ ଯେ ଯାଇ ବସିଥିବ, ସେକଥା ହୁଏତ ସ୍ୱୟଂ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ଦାଜ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।

ସାହସୀମାନେ କହୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏଥର ଲୋକସଭାରେ ଓଡ଼ିଶାର ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ଏଡ଼େ ପାଟିରେ ଯାଇ କହିବେ । ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ମଣିଷ ଆଗ, ଓଡ଼ିଶା ବହୁତ ପଛରେ । ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା । ଆମେ ତ ଆଖି ଆଗରେ ବି ଦେଖିପାରୁଛୁ ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ଓଡ଼ିଶାରୁ ବଛା ହୋଇ ଆମର ପ୍ରତିନିଧି-ବନ୍ଧୁର ପରିଚ୍ଛଦମାନ ପିନ୍ଧି ଦିଲ୍ଲୀ ବା ଭୁବନେଶ୍ୱର ଯାଏ ଯାଇଛନ୍ତି, ସେମାନେ ନିଜ ପାଇଁ ଘର କରିଛନ୍ତି, ନିଜର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଯାବତୀୟ ନଅରରେ ଆଣି ରାଜା କରି ବସାଇଛନ୍ତି,- ସାହିତ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତି, ଅତୀତ ଓ ଜଗନ୍ନାଥ ସବୁଟି ଭିତରେ ପଶି ତୁଣ୍ଡ ବଜାଇଛନ୍ତି,- ମାତ୍ର ଓଡ଼ିଶାରେ ଦରିଦ୍ର ମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା, ବେକାରମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଏବଂ ଇସ୍କୁଲ ଯିବାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ଚାଲିଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ଓଡ଼ିଶାର କଥା ଦିଲ୍ଲୀରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପଡ଼ି ଓଡ଼ିଶାରେ ଅଧିକ ଆଉ କେତେଟା ଯଖ ହେଲେ ଓଡ଼ିଶାର ଦୁଃଖ ଯିବନାହିଁ । ଏବେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାରେ କ'ଣ କମ୍ ଯଖ ଅଛନ୍ତି ? ଖାଲି ପଇସାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୁହେଁ, ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ । ସରକାରୀ ଉଚ୍ଚ ହାକିମମାନେ ବି ଏକ ବିଶେଷ ପ୍ରକାରର ଯଖ ରୂପେ ଏଠି ବେଶ୍ ନାଆଁ କରିଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ଯେ, ଗତ ପ୍ରାୟ ଶହେ ବର୍ଷର ତଥାକଥିତ ଓଡ଼ିଆ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଏକ ପରିପକ୍ୱ ଅସ୍ଥିମାଂସ-ବିଶିଷ୍ଟ ରାଜନୀତିକ ଚେତନା ଖୁବ୍‌ବେଶୀ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇନାହିଁ । ଏବେ ବି ରାଜନୀତିକ ଦଳର ନିର୍ବାଚିତ ହିରୋମାନେ ରାଜନୀତିର ପ୍ରସଙ୍ଗମାନ ବେଶୀ ନପକାଇ ଓଡ଼ିଶାର କଥା ବେଶୀ କହୁଛନ୍ତି । ଏପରିକି, ବାମପନ୍ଥୀମାନଙ୍କର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସାମାଜିକ ଓ ରାଜନୀତିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ବିଶ୍ୱରେ ବିଦିତ ଥିଲେ ହେଁ ଓଡ଼ିଶାର ବାମପନ୍ଥୀମାନେ ସେସବୁ କଥା ନକହି ଓଡ଼ିଶା କଥା ହିଁ ବେଶୀ ପକାଉଛନ୍ତି । ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ଆମକୁ ଜଳକା କରିରଖିଛନ୍ତି କି ?

ନିର୍ବାଚନ ପରେ ଏବେ ଜନରବ ହେଲାଣି ଯେ, ଓଡ଼ିଶାରେ ଥୋକେ ପୁଣି ସ୍ଥାନୀୟ ଦଳମାନ ଗଠନ କରିବେ । ଅର୍ଥାତ୍ ରାଜନୀତିକୁ ଏକାବେଳେକେ ଓଡ଼ିଶା ଭିତରକୁ କିଳି ଆଣି ସେମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ଅଧିକ ସହଜରେ କ୍ଷମତାକୁ ଆସିବେ ଓ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଭୋଗ କରିବେ । ଏହି ଏକାଭଳି ବରାଦରେ ଆଗରୁ ବି ଜନକଂଗ୍ରେସ, ଉତ୍କଳ କଂଗ୍ରେସ ପ୍ରଭୃତି କେତେ କ'ଣର

ଅଭିନୟ ହୋଇଯାଇଛି । ରାଜନୀତିର ମୁଖ୍ୟସ୍ରୋତରୁ ଓଡ଼ିଶାକୁ କାଟିଦେଇ ସ୍ଥାନୀୟ ବୀରମାନେ ସାତହାତ ଲମ୍ବ ଦେଖା ଯାଇଛନ୍ତି । ନାନା ଐତିହାସିକ କାରଣରୁ ଓଡ଼ିଶାର ରାଜନୀତିକ ବୁଦ୍ଧିଟା ଭିତରେ ଭାବପ୍ରବଣତା ହିଁ ଅଧିକ ରହିଛି । ତେଣୁ ମଲୁକୁ ବଇଦ ଓ ବଇଦକୁ ମଲୁ ଖୁବ୍ ସୁହାଇଛନ୍ତି । ଏହି ଭଅଁର ଭିତରୁ କିଏ ଓଡ଼ିଶାକୁ ବାହାର କରି ଆଣିପାରିବ ? ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆଳ କରି ମୂଳତଃ ନିଜ ପିଲାକବିଲାଙ୍କର କଥା ଚିନ୍ତା କରୁଥିବା ତୁଙ୍ଗ ଅଥଚ ରାଜନୀତିକ ନିରକ୍ଷରମାନେ ସେକଥାକୁ ମୋଟେ ପାରିବେ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଏକ ନୂଆ ସମୂହ ବାହାରୁ, ଯିଏକି ରାଜନୀତିକ ଓ ସାମାଜିକ ସ୍ୱପ୍ନମାନ ସତକୁ ସତ ଦେଖିପାରୁ । ଏହି ଦେଶରେ ଅସଲ ସଂଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକ ତଥାପି ଲଢ଼ିବାକୁ ରହିଛି ବୋଲି ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଅନୁଭବ କରୁ । ସିଏ ବା ଆଉ କିଏ କାହାର ପୁଅ କିମ୍ବା ପୁତ୍ରତୁଲ୍ୟ, ସେଗୁଡ଼ାକର ମୋଟେ କଥା ନପଡୁ ଏବଂ ରାଜନୀତିରେ ଚାଲିଥିବା ଏମାନେ ଆଗ ରାଜନୀତି ଭିତରକୁ ମଣ ହୋଇ ଆସନ୍ତୁ । ତେବେ, ଖାଲି ଭାରତବର୍ଷର ନୁହେଁ, ଆମ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱଟିର ସାଂପ୍ରତିକ ମୁଖ୍ୟସ୍ରୋତର ସ୍ଥାନୀୟ ପ୍ରତିନିଧି ଭାବରେ ସେମାନେ ଓଡ଼ିଶାରେ ବହୁତ କିଛି କରିପାରିବେ ।

୧/୭/୯୬

•

ମୋ' ବୋଉ ଓ ବାଜପାୟୀମାନେ

ଆଗ୍ରାରେ ମନକାମେଶ୍ୱରଙ୍କର ମନ୍ଦିର ଅଛି । ମନକାମେଶ୍ୱର ଜଣେ ମହାଦେବଙ୍କର ନାମ । ମଣିଷମାନଙ୍କର ମନସ୍କାମନା ପୂରଣ କରନ୍ତି, ତେଣୁ ସେ ମନକାମେଶ୍ୱର । ଗୋଟିଏ ଗହଳି ରାସ୍ତାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଗହଳି ଏକ ଗଳି ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ ମନକାମେଶ୍ୱରଙ୍କର ମନ୍ଦିର । ସଂଧ୍ୟାବେଳେ ହଜାର ହଜାର ମଣିଷ ତାଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଆସନ୍ତି । ନିଜ ନିଜ ଦୁଃଖ ଜଣାଇବା ନିମନ୍ତେ ଆସନ୍ତି । ନିଜର ମନସ୍କାମନାଟା ଯେମିତି ହେଲେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉ ବୋଲି ଯିଏ ବଡ଼ ତୀବ୍ର ଭାବରେ ଭାବୁଥିବ, ତାହା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇନଥିବା ଯାଏ ସେହି ମଣିଷକୁ ପକୃତରେ ଦୁଃଖୀ ବୋଲି ହିଁ କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏହି ଦୁଃଖୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଭାରତବର୍ଷରେ ପ୍ରବଳ । ଠାକୁର ମନ୍ଦିରମାନଙ୍କରେ ଏହି ଦୁଃଖୀମାନଙ୍କର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଭିଡ଼ । ଅସଲ ଦୁଃଖୀ ଯେଉଁମାନେ ଜୀବନର ସର୍ବନିମ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତା ଗୁଡ଼ିକରୁ ହୁଏତ ତ୍ରେତା ବା ତା' ପୂର୍ବ ଯୁଗରୁ ମଧ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଦୁଃଖ ଦୂର କରିବା ଲାଗି ଭଗବାନଙ୍କର ବେଳ କାହିଁ ? ଗେହ୍ଲା ଦୁଃଖୀମାନେ ଆମ ଦେଶରେ ଭଗବାନଙ୍କ ପାଖରେ ଏତେ ଭିଡ଼ ଲଗାଇ ଥାଆନ୍ତି ଯେ, ସତ ଦୁଃଖୀମାନଙ୍କର ଦୁଃଖ ବିଷୟରେ ମନ ଦେବାଲାଗି ଭଗବାନମାନଙ୍କ ପାଖରେ ହୁଏତ ବେଳ ନଥାଏ, ବଳ ବି ନଥାଏ ।

ମୋ' ବୋଉ ଆମ୍ ପଲାଦକେ ତା' ପୁଅଝିଅମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ଦିନରାତି ଡାକୁଥିଲା । କେତେ କ'ଣ ମାନସିକ କରୁଥିଲା, ଅର୍ଥାତ୍ ଅମୁକ ମନାସଟି ପୂରଣ ହୋଇଗଲେ ସିଏ ଅମୁକ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଅମୁକଟିଏ ଦେବ ବୋଲି ଠାକୁରଙ୍କୁ ଜବାବ ଦେଇ ଆସୁଥିଲା । ଆମେ ଭାଇଭଉଣୀ ହୋଇ ତା'ର ଆଠଜଣ ସନ୍ତାନ ରହିଥିଲୁ । କାହାର କେତେବେଳେ କୋଉ ରିଷ୍ଟ, ସେକଥା କୁଞ୍ଜ ଅବଧାନେ ଆସି ବୋଉକୁ ବେଳସୁଁ କହି ଯାଉଥିଲେ । ରିଷ୍ଟ ଖଣ୍ଡନର କିଛି କିଛି ଉପାୟ ମଧ ବତାଇ ଯାଉଥିଲେ । ବୋଉ ସେହି ପରାମର୍ଶଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ଅଚଳ ନିଷ୍ଠା ସହିତ ସବୁକିଛି କରୁଥିଲା । ଉପାୟ ରୂପେ ତାକୁ ଜଣେ ଜଣେ ପିଲାଙ୍କ ସକାଶେ ସପ୍ତାହରେ ଦିନେ ଉପାସ ବି କରିବାକୁ ହେଉଥିଲା । ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଏହି ଉପବାସ-ଦିବସ ଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ହପ୍ତାରେ ସାତଦିନରୁ ପାଞ୍ଚଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ବିଚିତ୍ର ଜୀବନ ସେହି ବୋଉମାନଙ୍କର ଜୀବନ-ସତେ ଯେପରି ନିଜ ଜୀବନ କହିଲେ ସେମାନେ ଜନ୍ମ କରିଥିବା ପିଲାମାନଙ୍କର ଜୀବନ ବୋଲି ହିଁ ଭାବୁଥିଲେ । ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଠାକୁରମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯାହାକିଛି ଜଣାଉଥିଲେ । ନିଜେ କଷ୍ଟବରଣ କରିନେଲେ ଦେବତାମାନେ ପିଲାମାନଙ୍କର କଷ୍ଟକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଖଣ୍ଡନ କରିଦେବେ ବୋଲି ସବୁଟି ପଛରେ ଏକ ଦୃଢ଼ ନିଶ୍ଚିତ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥିଲା ।

ନିଜପାଇଁ କୌଣସି ଲକ୍ଷ୍ୟରଖି ସେହି ଅନୁସାରେ ନିଜର ଜୀବନଟିଏ ବଞ୍ଚିବା, ପାରମ୍ପରିକ ଭାରତବର୍ଷରେ ବୋଉମାନେ ସେପରି ଏକ ବାଟରେ କୌଣସି ବିଶ୍ୱାସ କରୁନଥିଲେ । ସେମାନେ ସତେଅବା ଏକ ଅନ୍ୟପ୍ରକାର ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ପିଲାଦିନୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଲାଭ କରୁଥିଲେ । ବୋଉ କାହିଁକି ଆମ ପିଲାଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଏତେ ମାନସିକ କରୁଛି ଓ ଉପବାସାଦି କରି ଏତେ କଷ୍ଟ ପାଉଛି; ଏସବୁ ଦେଖି ଆମକୁ ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର ଲାଗୁଥିଲା ସତ, ମାତ୍ର ସେଥିରେ ନିହିତ ଆନ୍ତରିକତାଟି ବିଷୟରେ ଆଦୌ ସନ୍ଦେହ ପୋଷଣ କରିବାର ଅବକାଶ ହିଁ ନଥିଲା ।

ସେପରି ବୋଉମାନେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବେ । ଏବର ଶିକ୍ଷା ପାଇଥିବା ବୋହୂମାନେ ହୁଏତ ମୋଟେ ସେପରି କରିବାକୁ ମନ କରିବେ ନାହିଁ ସତ ମାତ୍ର ତଥାପି ତାହା ପଛରେ ରହିଥିବା ଉତ୍ସର୍ଗଭାବଟିକୁ କେବେହେଲେ ଅସ୍ୱୀକାର କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ମୋ' ବୋଉର ଯାବତୀୟ କାଷା ଓ ବ୍ରତପାଳନ ପଛରେ ସ୍ୱାର୍ଥ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିଲା, ତଥାପି ତା' ନିଜପାଇଁ କୌଣସି କାମନା ନଥିଲା । ଯେତେ ସାନ ପରିଧିଟି ଭିତରେ ହେଉ ପଛକେ ସେଥିରେ ଏକ ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପରତା ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିଲା । ତା' ପୁଅ ବା ଝିଅମାନେ ବଡ଼ ହୋଇ ତାକୁ କ'ଣ ଦେବେ ବା ନଦେବେ, ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନବାଚୀ ହିସାବ କରି ଯେ ବୋଉ ସେସବୁ କରୁଥିଲା, ସେକଥା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଆମେ ପିଲାଏ ବୋଉର ଯାବତୀୟ ଉପବାସ ବିଷୟରେ ସବୁ ଜାଣୁଥିଲୁ । ମୋ' ବୋଉ ହୋଇ ସଂସାରରେ ଜନ୍ମିଥିବା ଆଉ ଜଣେ ମଣିଷ ଯେ ମୋର ଏତେ ଏତେ ଶୁଭଚିନ୍ତା କରି ମୋ' ଅଶୁଭ ଗୁଡ଼ାକର ଖଣ୍ଡନ ଲାଗି ନିଜେ ଏତେ କଥା କରୁଛି, ଖୁସି ହୋଇ କରୁଛି ଓ ସେଇଥିରୁ ତା' ନିଜ ଜୀବନଟି ଏକ ସାର୍ଥକତା ଲାଭ କଲାପରି ଅନୁଭବ କରୁଛି; ତାହାର ଏକ ପ୍ରଭାବ ସେତେବେଳେ ଆମ ପିଲାଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିବ । ନିଜ ଜୀବନରେ ଲକ୍ଷ୍ୟଟିଏ, ବାଟଟିଏ ବାଛିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଏକ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ ବି କରିଥିବ । ଭଗବାନ କରନ୍ତୁ, ଯେତେ ବାଲୁରୀ ଓ ସରଳବିଶ୍ୱାସୀ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ବୋଉମାନେ କାଳକାଳକୁ ପୃଥିବୀରେ ସମ୍ଭବ ହେଉଥାନ୍ତୁ । ପୃଥିବୀର ମାଟିକୁ ସତେଅବା ଏକ ହୃଦୟର ଆର୍ଦ୍ରତା ଦେଇ ରଖିଥାନ୍ତୁ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅଟଳବିହାରୀ ବାଜପାୟୀ ଭାରତର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ଅଭିଷିକ୍ତ ହେବାପରେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରତିନିଧି ସଭାରେ ନିୟମିତ ଏକ ଆସ୍ଥା ଲୋଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଅଳ୍ପ ସମର୍ଥନ ଥିବା ପ୍ରଧାନମାନେ ଅଧିକ ସମର୍ଥନ ହାସଲ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମ ଦେଶରେ ଆଖି ବୁଜି କେତେ କ'ଣ କରନ୍ତି- କେନ୍ଦ୍ରରେ କରନ୍ତି, ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ବି କରନ୍ତି । ବାଜପାୟୀଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ହେବନାହିଁ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିଲା । କ'ଣ ଗୋଟାଏ ଅସମ୍ଭବ ହେବ ଏବଂ ଆସ୍ଥାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ଆଶାୟୀ ବାଜପାୟୀ ବିଚାର କରିଥିଲେ । ଅସମ୍ଭବକୁ ସମ୍ଭବ କରନ୍ତି କେବଳ ଭଗବାନ । ବାଜପାୟୀ ନିଜର ସଫଳତା ନିମନ୍ତେ ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥ

ମନ୍ଦିରରେ ପୂଜା କରାଇଥିଲେ । ଆଖିର ଜଗନ୍ନାଥେ ଇପ୍ସିତ ଫଳ କେତେଦୂର କ'ଣ ଦେଲେ ବା ନଦେଲେ; ସେକଥା ବିଚାର କରିବାକୁ ମଣିଷର ସାମର୍ଥ୍ୟ ବା କ'ଣ ଅଛି ? ମାତ୍ର, ଖବରକାଗଜରେ ଏହି ଖବରଟିକୁ ପାଠ କରିବା ସମୟରେ ମୁଁ ବାଜପାୟୀଙ୍କୁ ମୋ' ବୋଉ ସହିତ ତୁଳନା କରୁଥିଲି ।

ବୋଉର ସ୍ୱାର୍ଥ ଥିଲା, ବାଜପାୟୀଙ୍କର ବି ସ୍ୱାର୍ଥ ଥିଲା । ଦୁଇଟାଯାକ କ'ଣ ଏକା ପ୍ରକାରର ସ୍ୱାର୍ଥ ? ବୋଉ ନିଜପାଇଁ ନୁହେଁ, ତା' ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ରା କରିଥିଲା । ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସିଏ ନିଜର ସଂପତ୍ତି ବୋଲି ଭାବୁଥିଲା । ଭାରତବର୍ଷର ହିତ ଓ ସମୃଦ୍ଧି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମୋର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ରହିବା ଉଚିତ, ତେଣୁ ହେ ଜଗନ୍ନାଥ, ମୋତେ ସମ୍ମୁଖସ୍ଥ ଆସ୍ଥା ଭୋଟରେ ବିଜୟୀ କରାଅ- ବାଜପାୟୀ ଏହିପରି କୌଣସି ମନାସ ନେଇ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପାଖରେ ପୂଜା କରାଇଥିଲେ କି ? ମୋ' ପରି ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଦାସ ଓ ଏଡ଼େ ଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ସୁଯୋଗ ନ ମିଳିଲେ ଭାରତବର୍ଷ ଅନ୍ୟପକ୍ଷର ଅଯୋଗ୍ୟମାନଙ୍କର କବଳରେ ପଡ଼ି ନଷ୍ଟଭ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ । ତେଣୁ ହେ ରାମ, ହେ କୃଷ୍ଣ, ହେ ଜଗନ୍ନାଥ, ମୋତେ ହିଁ ତୁମେ ସବ୍ୟସାଚୀ ବୋଲି ସାବ୍ୟସ୍ତ କରାଅ । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାଜପାୟୀ ସେହିପରି କୌଣସି ଅଭିଳାଷ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ବଡ଼ଠାକୁର ବୋଲି ବିଦିତ ଓ ବନ୍ଦିତ ପୁରୁଷୋତ୍ତମଙ୍କର ଅନୁକମ୍ପା ଭିକ୍ଷା କରିବାକୁ ମନ କରୁଥିଲେ କି ? ଭାରତବର୍ଷ ନାମକ ଦେଶରେ ସାଧାରଣତଃ ମଣିଷମାନେ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ଏତେ ଏତେ କାମରେ ଲଗାନ୍ତି ଯେ, ଶ୍ରୀ ବାଜପାୟୀଙ୍କ ବେଳକୁ ଯାହା ହେଲା, ତାହା ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଘଟଣା ହେଲା ବୋଲି ଆଦୌ କାହାରି ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିନଥିବ । ମୁଁ ମୋ ବୋଉକୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବି ଯେ ସିଏ ମୋତେ ଉକ୍ତ ଘଟଣାଟିକୁ ଏପରି ବିଶେଷ ଭାବରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ଏକ ଅବକାଶ ଆଣି ଯୋଗାଇ ଦେଲା ।

ଜଣେ ଜଣେ ମଣିଷ ଭଗବାନଙ୍କର ନିମିତ୍ତ ହୁଅନ୍ତି, ଆହୁରି ଜଣେ ଜଣେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ନିଜର ନିମିତ୍ତ ପରି ବ୍ୟବହାର କରିବାରେ କେତେପ୍ରକାରେ ଉତ୍ସାହ ଦେଖାନ୍ତି । ଦୁହେଁ ହେଉଛନ୍ତି ଏକାବେଳକେ ଅଲଗା ଅଲଗା ଧାତୁର ମଣିଷ । ଆମେ କାହାକୁ ଗାଳି ଦେବାନାହିଁ ଅଥବା କାହାରି ତାରିଫ ମଧ କରିବା ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଅଲଗା ଅଲଗା ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ ଚିହ୍ନିବା । ନିଜେ ନିମିତ୍ତ ହୋଇ ବାହାରିଲେ ବାହାରକୁ ମୋଟେ କିଛି ଜଣାପଡ଼େ ନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ନିମିତ୍ତ ରୂପେ କାମରେ ଲଗାଇବାକୁ ମନ କଲେ ମଣିଷମାନେ ଦାଣ୍ଡରେ ଭାରି ଧରା ପଡ଼ିଯାଆନ୍ତି । ଭାରତୀୟ ତନ୍ତ୍ର ଯେତେବେଳେ ସାଧନାର ଏକ ମାର୍ଗରୂପେ ଆପଣାର ମର୍ଯ୍ୟାଦାକୁ ହରାଇ କ୍ରମେ କାମନାପୂରଣର ଏକ ମାର୍ଗରୂପେ ଗୃହୀତ ହୋଇଗଲା, ସେତେବେଳେ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ କାମରେ ଲଗାଇବାର ଭଳି ଭଳି ବାଟ ଉଦ୍ଭାବିତ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା । ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରୀତ କରିବାର ଅହଙ୍କାରୀ ବିଦ୍ୟାଟି ବଡ଼ ସନ୍ତର୍ପଣ ସହିତ ଶାସ୍ତ୍ର

ଭିତରକୁ ଆସିଲା । ମହାଦେବ ମନକାମେଶ୍ୱର ହେଲେ । ହିମାଳୟର ମହାଯୋଗୀ ଆର୍ତ୍ତ ଓ ଅର୍ଥାର୍ଥୀମାନଙ୍କର ମାମଲତ ବୁଝିବା ସକାଶେ ଦେଉଳମାନଙ୍କରେ ଅଧିଷ୍ଠିତ ହେଲେ । ଏକ ନୂଆ ପ୍ରକାରର ଏଷ୍ଟାବ୍ଲିସ୍‌ମେଣ୍ଟ ଏବଂ ନୂଆ ପ୍ରକାରର ଆନୁଗତ୍ୟ ସଂଗଠିତ ହୋଇ ଆସିଲା ।

ତା'ପରେ, ଭଗବାନଙ୍କ ପାଇଁ ଖରଚ କଲେ ଭଗବାନ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରସନ୍ନ ହେବେ ବୋଲି ଏକ ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି ମଧ୍ୟ ପୃଥିବୀରେ ଯାବତୀୟ ଭାଗବତ ବିବେକକୁ ଆସି ମାଡ଼ି ବସିଲା । ତୁମେ ଯେତେ ବଡ଼ ବର ମାଗୁଛ, ଯେତେ ବଡ଼ ରିଷ୍ଟରୁ ମୁକୁଳି ଆସିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛ, ତୁମକୁ ସେହି ଅନୁପାତରେ ଖରଚ କରିବାକୁ ହେବ- ଏହିପରି ଏକ ଯୁକ୍ତିରେ ପୂଜା ଓ ପ୍ରତିକାର-ବିଧି ଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଥାକ ଥାକ କରି ବିଭକ୍ତ କରି ଦିଆଗଲା । ସମ୍ଭବତଃ ସେହି ଫିସାଦ ଭିତରେ ପଡ଼ି ଉପାସିତ ଭଗବାନମାନେ ଲାଳସାଯୁକ୍ତ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ବେଶୀ ଫଳ ପାଇଁ ବେଶୀ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ପୂଜା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଗୁଣିଆମାନେ ଓ ଗୁରୁମାନେ ସେହି ଅର୍ଥନୀତି ଦ୍ୱାରା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲାଭବାନ ବି ହେଲେ ଏବଂ ଠାକୁରମାନେ ଧନିକମାନଙ୍କର କବଳରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଗଲେ । ମୂର୍ତ୍ତିମାନେ ସୁନାରେ ଗଢ଼ାହେବେ, ମନ୍ଦିରର ଚଟାଣରେ ମର୍ମର ପଥର ଲାଗିବ, ଭଗବାନ ଅଗୁରୁ ଏବଂ ଚନ୍ଦନରେ ମର୍ଦ୍ଦିତ ହେବେ, ଏସବୁ ବଡ଼ଲୋକୀ ବିଧି ସେଇଥିରୁ ପ୍ରସରି ଆସିଲା । ବିଚରା ସମାଜସ୍ଥ ଅଧିକସଂଖ୍ୟକ ମଣଷ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ବାହାରେ ବାହାରେ ରହିଗଲେ । ଆନନ୍ଦ ବଜାରରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ଭଙ୍ଗା କୋଡ଼ୁଆରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । କୈବଲ୍ୟରେ ହିଁ ମୁକ୍ତି ମିଳିବ ବୋଲି କହି ସେମାନଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦିଆଗଲା । ଭାଗ୍ୟବାନମାନେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଭୋଗ କରିବାରେ ଲାଗିଲେ ।

୮/୭/୯୬

●

ଦନ୍ତାଙ୍କ ଦିନ ସରିଆସିଲା

କୋଉ କାଳେ ଏକଦା ଶ୍ରୀ ଜୟପ୍ରକାଶ ନାରାୟଣ ପଣ୍ଡିତ ଜବାହର ନେହରୁଙ୍କୁ ଏକ ବରଗଛ ସହିତ ତୁଳନା କରିଥିଲେ । ବରଗଛ ଏପରି ଏକ ଅନନ୍ୟ ମହିମାରେ ଆକାଶଟାକୁ ଆବୋରି ଝଙ୍କା ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଥାଏ ଯେ, ତା' ପାଖରେ ଆଉ ଯେତେ ଗଛ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ ଗଛ ପରି ଦିଶନ୍ତି ନାହିଁ । ଗୋଟାଏ ଗଛର ପରଭାରେ ଆଉ କୌଣସି ଗଛର ପରଭା ଅଛି ବୋଲି ମୋଟେ ମନେ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏବଂ, ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ କଥାଟା ହେଉଛି ଯେ, ବରଗଛ ତଳେ ଆଉ କୌଣସି ଗଛ କେବେ ଉଧେଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସତେଅବା ବରଗଛଟାର ହିଁ ଓହଳ ପରି ଦେଖା ଯାଉଥାନ୍ତି । ଶ୍ରୀ ଜୟପ୍ରକାଶ ପୂରା ସତ କହିଥିଲେ । ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ଏଠି ଜଣେ ଜଣେ ନେତା ଏତେ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ବଡ଼ ଦିଶୁଥିଲେ ଯେ, ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ମଣିଷ ବୋଲି, ବିଚାର ବୋଲି ଅଥବା ଅନ୍ୟମତ ବୋଲି କେଉଁଠି କିଛି ଅଛି ବୋଲି ମୋଟେ ବୁଝା ପଡୁନଥିଲା । ଜଣେ ମହାମହିମ ମହିଷଙ୍କ ସହିତ ସହସ୍ରସଂଖ୍ୟାରେ ହର୍ଷୋତ୍‌ଫୁଲ୍ଲ ମେଷ ରହିଥିଲେ ଏବଂ ରାଜନୀତି ତଥା ରାଷ୍ଟ୍ରନୀତି ମହାପୁଲକରେ ଚାଲିଥିଲା ।

ସେତେବେଳେ ବି ଅନ୍ୟମତ ଥିଲା, ମାତ୍ର ବରଗଛ ପାଖକୁ ଆସି ମାଡ଼ ଖାଇ ଯାଉଥିଲା । ଏହିପରି ଭାବରେ ରାଜେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦ ମାଡ଼ ଖାଇଗଲେ, ବିଚରା ରାଜର୍ଷି ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦାସ ଟଣ୍ଡନ ବି ମାଡ଼ ଖାଇଗଲେ । ପ୍ରୟୋଜନରେ ପଡ଼ି, ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଯିଏ ରହିଲେ, ତାଙ୍କର କଥାଟାକୁ ଏକମାତ୍ର କଥା ବୋଲି ଜାହିର୍ କରି ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ସେଇ ଦଳରେ ମଧ୍ୟ ସବା ବଡ଼ ହୋଇ ରହିଲେ । ସେଇ ଅଭିଷେକ୍ କଲେ ଓ ସେଇ ରାଜା ହେଲେ । ସମ୍ଭବତଃ ଏହିପରି ଭାବରେ ଭାରତୀୟ ରାଜନୀତିରେ ବିଚାର ଏବଂ ବିବେକର ଯଥାର୍ଥ ଏକ ଔଚିତ୍ୟ ବଦଳରେ କ୍ରମେ ପଦ ଏବଂ କ୍ଷମତାର ଅପସଂସ୍କାର ଗୁଡ଼ାକ ଆସି ପଶିଗଲା । ଜଣେ ଯାହା କହିଲା, ତାହାକୁ ସମସ୍ତେ ମାନିଲେ । ବଡ଼ଟା ସାନମାନଙ୍କୁ ନିଜଠାରୁ ଅବର ବୋଲି ଦେଖିଲା, ବେଳେ ବେଳେ ହୁଏତ ଗୋବର ବୋଲି ଭାବିଲା । ଗୋବରମାନେ ପ୍ରାୟ ସବୁ ଭାବିବା ବନ୍ଦ କରି ଦେଲେ,- ରାଜନୀତିରେ ଅନେକ ଗଧଙ୍କୁ ପରିଚାଳିତ କରି ନେବାପାଇଁ ଯେଉଁ ସବାବଡ଼ ପ୍ରାଣୀଟି ରହିଲା, ସମସ୍ତେ ତାହାକୁ ରଜକ ବୋଲି ମାନିଲେ ।

ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମ ସମୟରେ ହୁଏତ ଏହି ରୀତିଟିର କେତେ ପରିମାଣରେ ଏକ ତାତ୍କାଳିକ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥିଲା । ସ୍ୱାଧୀନତା ଆସି ପହଞ୍ଚିବାର ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଜବାହରଲାଲ୍‌ଙ୍କୁ ନିଜର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ବୋଲି କହି ପକାଇଥିଲେ । ହୁଏତ ସେହି ବଳରେ ଜବାହରଲାଲ୍ କ୍ରମେ ନିଜକୁ ଏହି ସମଗ୍ର ଐତିହ୍ୟ-ସମ୍ପତ୍ତିଟିର ମାଲିକ ବୋଲି ଭାବିଲେ ଏବଂ

ମହାତ୍ମାଙ୍କ ଅନ୍ତେ ବରଗଛଟିଏ ହୋଇଗଲେ । ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତବର୍ଷ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ଚାଲିବ ବୋଲି ସଭାରେ ସ୍ଥିର ହେଲା ଓ ଖାତାରେ ଲେଖାହୋଇ ରହିଲା ସିନା, ମାତ୍ର ବରଗଛ ନ୍ୟାୟରେ ଯାବତୀୟ ସବୁକିଛି ଚାଲିଲା । ଦଳଟେ କ୍ରମେ ସମସ୍ତେ ଆପଣାକୁ ଅନୁଗତ ସ୍ୱମତହୀନ ମେଷଟିଏ କରି ରଖିବାକୁ ହିଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିରାପଦ ବୋଲି ମନେ କଲେ । ବରଗଛ ଯାହା କହିଲା, ସେହି ଅନୁସାରେ ସମସ୍ତେ କ୍ରମେ ନିଜକୁ ମଣ କରିନେଲେ ଏବଂ, ବରଗଛର ତଳେ ଯେ ଆଉ କୌଣସି ଗଛ ଉଧାଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ, ବରଗଛ ବିଦାୟ ନେଇ ଯାଇ ସାରିବା ପରେ ଯାଇ ସେହି କଥାଟି ଜଣାପଡ଼ିଲା । ଜବାହରଙ୍କୁ ସବାବଡ଼ ବୋଲି କହି କହି ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କର ବଂଶଟାକୁ ମଧ୍ୟ ସତେଅବା ଏକମାତ୍ର ରାଜବଂଶ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରିବାକୁ ଶିଖି ଯାଇଥିଲେ । ତେଣୁ ପଛକୁ ପଛ ସେହି ବଂଶ ହିଁ ଦଳକୁ ବରଗଛ ଯୋଗାଇଲା ଏବଂ ସେହି ଦଳ ହିଁ ଦେଶକୁ ଶାସନ କଲା । ଏହି ପ୍ରକାରେ ଯେ ଦଳର ଅସଲ ବଳ ଏବଂ ଅସଲ ମୂଳ ଛିଡ଼ି ଛିଡ଼ି ଯାଉଥିଲା, ସେକଥା ଏବେ ଯାଇ ମାଲୁମ ହେଲା । ବିଚରା ଅନ୍ୟମାନେ ବି ଥାନ ପାଇଲେ । ତଥାପି, ଏମିତି କେତେ ଅନୁଗତ ଏବେ ବି ରହିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ବି ବିଗତ ବରଗଛଟିର ବଂଶରୁ ମଣିଷଟିଏ ନଆସିଲେ ଉଜୁଡ଼ି ଯାଉଥିବା ଘରଟାକୁ ମୋଟେ ରକ୍ଷା କରି ହେବନାହିଁ ବୋଲି ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଷ୍ପାପର ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛନ୍ତି ।

ପରମ୍ପରାଟି ସେହି ଦିନରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ତର୍ପଣ ସହିତ ଭାରତବର୍ଷରେ ଗଢ଼ି ଗଢ଼ି ଆସିଛି । ଦନ୍ତାମାନଙ୍କୁ ତାହା ଖୁବ୍ ସୁହାଇଛି ବୋଲି ଏପରି ହୋଇଛି । ଗୋଟିଏ ଦଳରୁ ପ୍ରାୟ ସବୁ ଦଳ ଭିତରକୁ ତାହା ସଂପ୍ରସାରିତ ହୋଇଯାଇଛି । ଏକ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଅବମୂଲ୍ୟନର ନିୟମରେ ଏବେ ଭାରତୀୟ ରାଜନୀତି ଏବଂ ଶାସନକୁ ପ୍ରାୟ ମ୍ଲେଚ୍ଛମାନେ ହିଁ ଅକ୍ତିଆର କରି ନେଇଛନ୍ତି । ବହୁ ସଂକଟର କାରଣ ହୋଇଛନ୍ତି । ରାଷ୍ଟ୍ରରୁ ରାଜ୍ୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁଠାରେ ଖେଦି ରହିଛନ୍ତି । ଏମାନେ ରାଜନୀତିର କୌଣସି ଧାର ଧାରନ୍ତି ନାହିଁ । କୌଣସି ଏକ ରାଜନୀତିକ ଭବିଷ୍ୟଦୃଷ୍ଟି ଦ୍ୱାରା ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ନୁହେଁ, ତୁଚ୍ଛା କ୍ଷମତାରେ ରହି ଟୁଚ୍ଛା ଗଣ୍ଡି ବଢ଼ାଇବେ ବୋଲି ସେମାନେ ରାଜନୀତି ଭିତରେ ଆସି ପଶିଥାନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦନ୍ତାଙ୍କ ପଛରେ ପଲେ କଥାକଥିତ ଅନୁଗତ ଓ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ରହିଥାନ୍ତି । ଦନ୍ତାମାନେ ଏକାଠି ବସିବାକୁ ଆଦୌ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ଭଦ୍ର ରାଜନୀତିରେ ସମସ୍ତେ ସଚରାଚର ଏକାବେଳେ ତଳୁ ଅରମ୍ଭ କରନ୍ତି, ନିଜର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଓ କୃତିତ୍ୱ ଦେଖାଇ ପାହାଚ ପାହାଚ ଚଢ଼ି ଉପରକୁ ଯାଆନ୍ତି । ଦନ୍ତାମାନେ ଉପରୁ ଆସି ଚଢ଼ାଉ କରନ୍ତି । ତଳେ ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଚେର ନଥାଏ । ରାଜନୀତିକ ପାଠଶାଳାରେ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ନିରକ୍ଷର ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଦନ୍ତାମାନେ ଦାନ୍ତ ବଳରେ ହିଁ ଉପରେ ରହିଥାନ୍ତି । ଦନ୍ତାମାନେ ସଭାରେ ବସିଲେ ଦାନ୍ତ ଗୁଡ଼ାକର ହିଁ ଲଢ଼ାଇ ହୁଏ । ନିଜ କଥା ଯଦି ନରହେ, ତେବେ ଏମାନେ ରୁଷନ୍ତି । ରୁଷି ନିଜ ନାମରେ ଏକାବେଳେକେ ଅନ୍ୟ ଦଳଟାଏ ଗଢ଼ନ୍ତି । ଭାରତବର୍ଷରେ କେତେକ ଦଳର ନାଆଁରେ ଦନ୍ତାଟିର ନାଆଁକୁ ସୂଚାଇ ଦେଇ ଏବେ ଯେଉଁ

ଅକ୍ଷର ସନ୍ତକମାନ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି, ସେଇଥିରୁ ପ୍ରତିପାଦିତ ହୋଇଯାଇଛି ଯେ ଏମାନେ ହେଉଛନ୍ତି କେବଳ ଗୋଟାଏ ଡାଳ, ମୂଳଟି ସହିତ ନପଟିବାରୁ ଆପଣା ବୃକ୍ଷତ୍ୱକୁ ଜାହିର କରି କୋଉଠୁ ଛିଣ୍ଡି ଆସିଛନ୍ତି ।

ଏଥର ସାଧାରଣ ନିର୍ବାଚନରେ ଯାହା ଫଳ ବାହାରିଲା, ସେଥିରୁ ପରିଷ୍କାର ଜଣାପଡ଼ିଲା ଯେ, ଭାରତବର୍ଷରେ ସ୍ୱୟଂ ବିଧାତା ମଧ୍ୟ ଆଉ ଦନ୍ତାମାନଙ୍କୁ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ମୋଟେ ରାଜି ହେଉନାହାନ୍ତି । ଏଥର କୌଣସି ଦଳକୁ ବିବାଦଶୂନ୍ୟ ବହୁମତ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଦନ୍ତାମାନଙ୍କର ଦାନ୍ତ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିବା ପରି ଅବସ୍ଥା ହେଲା । ଯାହାହେଲା, ଭଲ ହିଁ ହେଲା । ବିଚରା ଦନ୍ତାମାନେ ଦର୍ପ ତେଜି ପରସ୍ପରକୁ ଲୋଡ଼ିଲେ । ପାଖକୁ ଡକାଡକି ହେଲେ । ଅର୍ଥାତ୍ ଆପେ ତିଷ୍ଠି ରହିବା ନିମନ୍ତେ ଯେ ଆଉଟିକୁ ଥାନ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ, ସତେଅବା ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ସେହି କଥାଟିକୁ ମାନିଲେ । ଆମ ଦେଶ କାଳକାଳରୁ Pluralism ବା ଅନେକବାଦର ବାସ୍ତବ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତଟିଏ ହୋଇ ରହିଆସିଛି । ଏଥିରେ ଭିନ୍ନତା ରହିବ, ମତଭେଦ ରହିବ, ଦୃଷ୍ଟିଭେଦ ବି ରହିବ; ତଥାପି ସମସ୍ତେ ଏକାଠି ରହିବେ, ଏକତ୍ର ଚିନ୍ତା କରିବେ, - କେହି ବରଗଛ ହୋଇ ଆଉ ଗଛମାନଙ୍କୁ ଗିଳି ପକାଇବେ ନାହିଁ । ସର୍ବନିମ୍ନ ସାଧୁତାଟିଏ ରହିଥିବ ଏବଂ କେହି କାହାକୁ ମୋଟେ ଗନ୍ଧାଉ ନଥିବେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦଳ ପଛରେ ବିବେକଟିଏ ରହିଛି ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟେକେ ସ୍ୱୀକାର କରିବେ । ଗତ କେତେ ବର୍ଷ ହେଲା ଦେଶଟାକୁ ବକା କରି ରଖି ଯେଉଁ ଅସାଧୁତା ପ୍ରାୟ ଏକଛତ୍ର ହୋଇ ଆମର ସାମୂହିକ ଜୀବନକୁ ପ୍ରାୟ ଏକ ପଙ୍କଗାଡ଼ିଆରେ ପରିଣତ କରି ରଖିଥିଲା; ସେଥିଲାଗି ସବାଆଗେ ଆମ ପ୍ରିୟ ଏହି ଦନ୍ତାମାନଙ୍କୁ ହୁଏତ ଦାୟୀ କରାଯାଇ ପାରିବ । ସାଧାରଣ ମଣିଷମାନଙ୍କ ଆଖି ବୁଜି ଅସାଧୁ ହେବାପାଇଁ ହୁଏତ ସେଇମାନେ ହିଁ ଆବଶ୍ୟକ ଦୁଷ୍ଟ ସାହସମାନଙ୍କୁ ଯୋଗାଇ ଦେଉଥିଲେ । ଭଲ ହେଲା, ଆଉ ଅନ୍ୟଗୋଟାଏ କ'ଣ ଘଟିଲା ।

ଦନ୍ତାମାନଙ୍କର ଉତ୍ପାତ ଦେଶର ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ମଧ୍ୟ ସାମନ୍ତବାଦକୁ ଭାରି ଦୂରାଗ୍ରହିତା ସହକାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରି ରଖିଥିଲା । ରାଜନୀତିକ ଦନ୍ତାମାନଙ୍କଠାରୁ ଉତ୍ସାହ ପାଇ ପ୍ରଶାସନରେ ମଧ୍ୟ କମ୍ ଦନ୍ତା ଉତ୍ପାତ କରୁନଥିଲେ । ତେଣୁ, ଏକ ସର୍ବସମ୍ମତ ବିବେକ ଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ, ବିଭାଗୀୟ ବଜ୍ରଦନ୍ତମାନଙ୍କର ମର୍ଜି ଦ୍ୱାରା ହିଁ ବିଭାଗୀୟ ପ୍ରଶାସନ ଚାଲିଥିଲା । ଆଗେ ସାମନ୍ତ ସାମନ୍ତ ଭିତରେ ଲାଗୁଥିବା ଲଢ଼େଇ ପରି ବିଭାଗୀୟ ଦନ୍ତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବି ପରାପରି ଲାଗି ରହିଥିଲା ଓ ସେହି ଉପଦ୍ରବଟା ଦେଶବାସୀ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବଡ଼ ହନ୍ତସନ୍ତ କରି ରଖିଥିଲା । ପ୍ରଶାସନର ନିତାନ୍ତ ପରିକରଟିଏ ହୋଇ ମଧ୍ୟ କର୍ତ୍ତାମାନେ ସତେଅବା ନିଜକୁ କୋଉ ସିରସ୍ତାର ମାଲିକ ସଦୃଶ ମଣୁଥିଲେ ଓ ସରକାରଟାକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଗୋଟାଏ ଗଡ଼ଜାତରେ ପରିଣତ କରି ରଖିଥିଲେ । ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ନିୟମତଃ ଏପରି ଆଚରଣ କରି ଆସୁଥିଲେ, ସତେଯେପରି ସେମାନେ ଏହି ଦେଶର ନୁହନ୍ତି, ସତେଅବା ବାହାରୁ କୁଆଡୁ

ଇନ୍ଦ୍ରପଦ ଲାଭ କରି ଆମ ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ ସରବରାକାର ହୋଇ ବସିବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ନିଜର ଅଲଗା ବ୍ୟାକରଣଟାକୁ ମାନି ସେମାନେ ଆମ ଭାଷାରେ ନୁହେଁ, ଆମ ଭିତରୁ ଶତକଡ଼ା ଅଶି ଭାଗ ନବୁଝୁଥିବା ଗୋଟାଏ ଭାଷାରେ କଥା କହୁଥିଲେ ଓ ଆମ ଉପରେ ପାଞ୍ଚଣ ମାରିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ । ମନେ ହେଉଛି, ଏଥର ଅଲଗା ପ୍ରକାରର ହେବ । ମହୀ କିଞ୍ଚିତ୍ ଉଶ୍ୱାସ ହେବ । ଦନ୍ତାମାନେ ଯାଇ ଉପରେ ମଣିଷମାନେ ପ୍ରବେଶାଧିକାର ପାଇବା ସହିତ ପ୍ରଶାସନ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବତଃ ଅଧିକ ଭଦ୍ର ହେବ, ଅଧିକ ନମନୀୟ ହେବ । ଅଗତ୍ୟା ପରସ୍ପରକୁ ଲୋଡ଼ିବାର ଓ ଆଉମାନଙ୍କ ସହିତ ସାଙ୍ଗ ହୋଇ ବସିବାର ଏହି ଅନ୍ୟ ରୀତିଟିରେ ମଣ ହେଉ ହେଉ ସବାଉପରେ ରହିଥିବା ମଣିଷମାନେ ହୁଏତ କ୍ରମେ ତାହାକୁ ନିଜର ଗୋଟିଏ ଆଚରଣ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିନେବେ । ତଦ୍ୱାରା ଦେଶର ଅଣ୍ଟା ଟାଣ ହେବ, ରାଜନୀତିର ଅଣ୍ଟା ଟାଣ ହେବ, ଶାସନର ଅଣ୍ଟା ମଧ୍ୟ ଟାଣ ହେବ । ସମସ୍ତେ ଏଣିକି ନିଜ ନିଜର ଖିଆଲ ବା ଭାବପ୍ରବଣ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ହୁଏତ କମ୍ ଅଡ଼ିବସିବେ, - ଅଧିକ ଗ୍ରହଣଶୀଳ ହେବେ । ପରସ୍ପର ସହିତ ଅରାଜି ହେବାର ବହୁତ କ୍ଷେତ୍ର ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପରସ୍ପର ସହିତ ରାଜି ହେବାର ମଧ୍ୟ ଯେ ଏକାଧିକ କ୍ଷେତ୍ର ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି, ସେମାନେ ଏଣିକି ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ସେକଥା ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବେ ଏବଂ ସର୍ବନିମ୍ନ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଟିଏ ନେଇ ଏକତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଶିଖିବେ । କ୍ଷମତାସୀନମାନେ ଏହାଦ୍ୱାରା ଅଧିକ ଗ୍ରହଣଶୀଳ ହେବେ । ନିଜର ଜିଦ୍‌ଗୁଡ଼ାକୁ ପୃଷ୍ଠଭାଗରେ ରଖି ଅନ୍ୟର ମତ ବା ବକ୍ତବ୍ୟଟିକୁ ଶୁଣିବା, ଗଣତନ୍ତ୍ରୀୟ ଭଦ୍ରତାର ଏହି ସର୍ବପ୍ରଥମ ପାଠଟି ଆମ ଜୀବନରେ ଏକ ମୂଳ ପରିମଳରେ ପରିଣତ ହେବ ।

ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟାକ ସର୍ବନିମ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ? ଏକ ବିକାଶଶୀଳ ଦେଶରେ ତାହା ହେଉଛି; ସମସ୍ତେ କାମ ପାଇବେ, ତେଣୁ କେହି ଭୋକିଲା ରହିବ ନାହିଁ, ସମସ୍ତେ ଘରଡିହ ଖଣ୍ଡେ ପାଇବେ, ଚାଷୀ ସିଏ ଚଷୁଥିବା ଜମିର ନିଜେ ମାଲିକ ବୋଲି ସ୍ୱୀକୃତ ହେବ । ଏବଂ ସର୍ବୋପରି, ଦେଶର ସବୁ ପିଲା ପାଠ ପଢ଼ିବେ । ସେମାନଙ୍କୁ ମୂଳରୁ ହିଁ ଉଚ୍ଚ ଓ ନୀଚ ହୋଇ ରହିବାର ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କରୁଥିବା କୌଣସି ତାରତମ୍ୟକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦିଆଯିବ ନାହିଁ, ଉପରବାଲା ତଳକୁ ଦୟା ଦେଖାଇବେ ନାହିଁ, ତଳେ ଥିବା ମଣିଷ ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ଅସହାୟ ବୋଲି ଭାବିବନାହିଁ । ଯେଉଁ ଅସଲ ଧର୍ମଟିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ନିମନ୍ତେ ଭାରତୀୟ ସଂବିଧାନ ଧର୍ମନିରପେକ୍ଷତାକୁ ନିଜର ଏକ ମୂଳନୀତି ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲା, ତାହା ଏବେ ସାକାର ହୋଇ ଆସିବ । ତେଣୁ, ଯାହା ହେଲା, ଭଲ ହେଲା । ଏକ ଦିଗ୍‌ବଳୟ ଖୋଲିଯିବା ଭଳି ଲାଗିଲା । ବିଧାତାକୁ ସେଥିପାଇଁ ଅନେକ ଧନ୍ୟବାଦ ।

୧୫/୭/୯୬

●

ଆମ ଭାଷା, ତାଙ୍କ ଭାଷା

ଓଡ଼ିଶାରେ ଆମେ ଅଣଆଦିବାସୀମାନେ ଓଡ଼ିଆକୁ ଆମ ଭାଷା ବୋଲି କହୁ ଏବଂ ଆଦିବାସୀ ମାନଙ୍କର ଭାଷାକୁ ତାଙ୍କ ଭାଷା ବୋଲି କହୁ । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ଯେ ଆମ ଭାଷା ଆମର ହୋଇଥିବାରୁ ସେଇଟି ଆମକୁ ସବୁଠାରୁ ନିଜର ବୋଲି ଲାଗେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଅବର ହୋଇଥିବ ବୋଲି ଧରିନେଉ । ଏହି ଓଡ଼ିଶା ଭିତରେ ଅଞ୍ଚଳ ଅନୁସାରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରଙ୍ଗର ଏବଂ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମିଶ୍ରଣର ଭାଷାମାନ ରହିଛି । କଟକବାସୀଙ୍କର କଟକୀ ଭାଷା ଏବଂ ସମ୍ବଲପୁରବାସୀଙ୍କର ସମ୍ବଲପୁରୀ ଭାଷା । କୋଉଟା ଭାଷା ଏବଂ କୋଉଟା ଉପଭାଷା, ଭାଷାଶାସ୍ତ୍ରର ପାଣିନିମାନେ ସେହି କଥାଟାକୁ ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ପାଠର ଓଜମ ଧରି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିଛନ୍ତି ସିନା, ପ୍ରତ୍ୟେକ ହେତୁବାନ୍ ମଣିଷ ସିଏ କହୁଥିବା ଭାଷାକୁ ଭାଷା ବୋଲି ହିଁ କହିବ, ଉପଭାଷା ବୋଲି କଦାପି କହିବ ନାହିଁ । ପଣ୍ଡିତମାନେ ଖଡ଼ି ପକାଇ ତା ଭାଷାକୁ ଉପଭାଷାଟାଏ ବୋଲି କହିଦେଲେ ସିଏ ଅବଶ୍ୟ କ୍ଷୁନ୍ନ ହେବ । ଏଣୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଷାର ଯେ ଏକ ଭାବପ୍ରବଣ ଦିଗ ଅଛି; ଭାଷାଧ୍ୟୟନର ବିଶେଷଜ୍ଞମାନେ ସେକଥା ଅବଶ୍ୟ ମନେରଖିବା ଉଚିତ । ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଓଜନ କରି ଦେଖିଲେ ଏହି ଭାବପ୍ରବଣ ଦିଗଟା ହିଁ ଯେକୌଣସି ଭାଷାର ସର୍ବପ୍ରଧାନ ଦିଗ ଏବଂ ସେହି ଅନୁସାରେ ଆମ ଭାଷା ଓ ତାଙ୍କ ଭାଷାର ବିଧାନ ।

ଆଧୁନିକ ଶିକ୍ଷା-ବିଧାନଟା ଆରମ୍ଭ ହେବା ଦିନଠାରୁ ଓଡ଼ିଶାର ଆଦିବାସୀ ପିଲାମାନେ ଓଡ଼ିଆରେ ସବୁକିଛି ପଢ଼ି ଆସୁଛନ୍ତି । ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ତରଫରୁ କହିଲେ, ସେମାନେ ଆଦ୍ୟରୁ ହିଁ ଗୋଟାଏ 'ତାଙ୍କ' ଭାଷାକୁ ଗିଳିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି । ତେଣେ ସମ୍ବଲପୁର ଅଞ୍ଚଳରେ ପିଲାମାନେ ବି କଟକୀ ଭାଷାରେ ପାଠ ପଢୁଛନ୍ତି । ପାଠଘରେ ପ୍ରବେଶ କଲାବେଳକୁ ସବା ଆଗ ଭାଷାଟା ଉପରେ ଯାଇ ସେମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଢୁ କରି ବାଜୁଛି । ସାଧୁ କଟକୀ ଭାଷାରେ ଯେଉଁ ବହି ଲେଖାଯାଉଛି, ତାହାକୁ ହିଁ ଖାଣ୍ଟି ବହି ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । ସମ୍ଭବତଃ ସେହି କାରଣରୁ ଓଡ଼ିଶାର ହାଇସ୍କୁଲ ପରୀକ୍ଷାରେ ସେହି ଆରମ୍ଭରୁ ହିଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ କଟକୀ ଅର୍ଥାତ୍ ଉପକୂଳ ଇଲାକାରେ ପିଲାଏ ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଭଲ ଓ ପାଟପିଲା ହୋଇ ବାହାରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ଅନୁସାରେ ହିଁ ବଜାରରେ ସରସ ଓ ନୀରସର ମୀମାଂସା ହେବାରେ ଲାଗିଛି ।

ସଚେତନ ଭାବରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଲେଖୁଥିବା ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ପ୍ରାୟ ଶହେ ବର୍ଷ ତଳେ ଯେତେବେଳେ ନିଜ ଲେଖାକୁ ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟ ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ବୋଲି କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ, ସେତେବେଳେ ସମ୍ଭବତଃ ସାଧୁ ଅର୍ଥାତ୍ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତମାନେ ହିଁ ସାହିତ୍ୟ

ଲେଖୁଥିବାରୁ ହିଁ ଯାହା କିଛି ଲେଖଗଲା, ତାହା ସାଧୁଭାଷାରେ ଲେଖାଗଲା । ସାରଳା ଦାସ ସାଧୁ ଭାଷାର ବ୍ୟବହାର କରିନଥିଲେ । ବ୍ରଜନାଥ ବଡ଼ଜେନା ଅଥବା ଭକ୍ତଚରଣ ଦାସ ଯାହା ସବୁ ଲେଖିଥିଲେ, ସେଥିରେ ବହୁତ ସାଧୁ ଶବ୍ଦ ରହିଥିଲା ସତ, ତଥାପି ସମଗ୍ରତଃ ସେମାନଙ୍କର ଭାଷାକୁ ସାଧୁ ଭାଷା ବୋଲି ମୋଟେ କୁହାଯିବ ନାହିଁ । ରାଧାନାଥ, ମଧୁସୂଦନ, ଗଙ୍ଗାଧର ଏମାନେ ସାହିତ୍ୟର ଭାଷାକୁ ସତେ ଅବା ଏକ ଅନ୍ୟ ଯୋଜନା କରି ସାଧୁ କରିଆଣିଲେ । ତତ୍କାଳୀନ ସାହିତ୍ୟର ଏହି ଦିଗରୁ ଏକ ଚମତ୍କାର ଆଲୋଚନାଟିଏ କରାଯାଇ ପାରିବ । କେତେ ସଂସ୍କୃତ ସାହିତ୍ୟରେ ଯେପରି ରାଜାରାଣୀମାନେ ଶୁଦ୍ଧ ସଂସ୍କୃତରେ ଓ ନ୍ୟୂନ ଅପରମାନେ ମିଶାମିଶି ଅସାହିତ୍ୟିକ ଆଉ ଏକ ଭାଷାରେ କଥା କହିଛନ୍ତି, କବି ଗଙ୍ଗାଧର କ'ଣ ଭାବି ରାମଚନ୍ଦ୍ର, ସୀତା, କୀଚକ ଓ ସେହିପରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପାଖ୍ୟାନରେ ସାଧୁ ଭାଷାକୁ ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି ଓ କୃଷକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଲିଖିତ କବିତାଗୁଡ଼ିକୁ ସରଳ ଭାଷାରେ ଲେଖିଛନ୍ତି ।

ସେହି ଦିନଠାରୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ସାହିତ୍ୟିକ ଭାଷାଟା ସାଧୁ ହୋଇଯାଇଛି । କଥାବାର୍ତ୍ତାର ଭାଷା ଆଉପ୍ରକାରେ ହୋଇ ରହିଛି । କଥାବାର୍ତ୍ତାର ଭାଷାଟା ହିଁ ପୁରୁଣା, ସାଧୁ ଭାଷାଟା ଏକାବେଳେକେ ଏବର ଡିହଟା ଉପରେ ପନ୍ଦା ହୋଇ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଓ ଆମର ପ୍ରୀତ୍ୟର୍ଥେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଥିବା ଗୋଟାଏ ବିଶେଷ ଘର । ଏଇଟାରେ ଆମେ ସବୁ ସମୟରେ ମୋଟେ ରହୁ ନାହିଁ । ସଭା, ସାହିତ୍ୟ ଅଥିବା ଔପଚାରିକ ଅବସର ମାନଙ୍କରେ ହିଁ ସେହି ଘର ଭିତରେ କ୍ଷଣକ ଲାଗି ପଶୁ । କାମ ସରିଲେ ପୁଣି ନିଜ ସ୍ଥାୟୀ ସଦନକୁ ଫେରିଯାଉ । ଏକାଧିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦେଖିଲେ, ଆମ କଥାବାର୍ତ୍ତାର ଭାଷାଟି ହେଉଛି ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷା । ପଡ଼ୋଶୀ ସୀମାମାନଙ୍କରୁ ଭାଷାଗତ ପ୍ରଭାବ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅବାଧ ଭାବରେ ପଡ଼ି ଭାଷା ଭିତରକୁ ସ୍ଥାନୀୟ ବିଶେଷତାମାନ ପ୍ରବେଶ କରିଛି । ତଦ୍ୱାରା ସଂପୃକ୍ତ ଭାଷାମାନେ ଅଧିକ ସମୃଦ୍ଧିମନ୍ତ ଓ ଗ୍ରହଣଶୀଳ ହୋଇଛନ୍ତି । ନାନା ଅନ୍ୟ ଓ ପ୍ରାୟ ଅସାମାଜିକ କାରଣରୁ ସାଧୁଭାଷାମାନେ ଏହି ପ୍ରବୃତ୍ତିଟାକୁ ଭଲ ମନରେ ଗ୍ରହଣ କରିନାହାନ୍ତି ସିନା, ମାତ୍ର ସ୍ଥାନୀୟ ଭାଷାମାନେ ବହି ଯାଉଥିବା ନଈ ପରି ଅଧିକ ପ୍ରାଣବନ୍ତ ଓ ଅଧିକ ଗତିଶୀଳ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଏବଂ, ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତରେ ଦେଶର ସର୍ବତ୍ର ନାଗରିକ ଜାଗୃତିମାନ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସରବ ଏବଂ ସାକାର ହେବା ସଂଗେ ସଂଗେ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକର ସମର୍ଥନରେ କ୍ରମେ ନୂଆ ଆନ୍ଦୋଳନମାନ ସଂଗଠିତ ହୋଇଉଠିଛି । ଏଇଟିକୁ ସମାଜର ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ଓ ସାଧୁମାନେ ପ୍ରାୟ ନାକ ଟେକି ଆଞ୍ଚଳିକତା ବୋଲି ଅପବାଦ ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ସଂପୃକ୍ତ ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଔଚିତ୍ୟର ସହିତ ତାହା ଏକ ଭାଷା ଆନ୍ଦୋଳନର ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରୁଛି । ଆପଣାର ଭାଷାଟି ବିଷୟରେ ମଣିଷ ସ୍ୱଭାବତଃ କିଞ୍ଚିତ ସ୍ପର୍ଶସଚେତନ ହେବ ହିଁ ହେବ । ଓଡ଼ିଶାର ସମ୍ବଲପୁର ଅଞ୍ଚଳ ହେଉଛି ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଉଦାହରଣ । ଭାଷା ସହିତ ଜନଜୀବନର ନିବିଡ଼ ସଂପର୍କ ରହିଥିବା ହେତୁ ସମ୍ବଲପୁରୀ ଭାଷାକୁ ପ୍ରେରଣା ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରି ବେଳେବେଳେ ସେଥିରେ ରାଜନୀତିକ କେଁ ମାନ ପଶିଯାଉଛି ସିନା, ତଥାପି

ଏହା ହେଉଛି ଏକ ସୁସ୍ଥ ଆନ୍ଦୋଳନ । ଭାଷାକୁ ମଣିଷ ମାନଙ୍କର ଜୀବନମାଟିର ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କରାଇ ଆଣିବାର ଏକ ଆନ୍ଦୋଳନ । ବଦଳାଇ କହିଲେ, ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ସାଧୁମାନଙ୍କର କର୍ଣ୍ଣକଟୁ କଟକଣା ଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟରୁ ମୁକୁଳାଇ ଆଣିବା ନିମନ୍ତେ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନ୍ତରିକତାଯୁକ୍ତ ଆନ୍ଦୋଳନ । ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାର ପରିସର ମଧ୍ୟକୁ ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ସଂପ୍ରସାରିତ ହୋଇଗଲେ ତାହା ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ନିମନ୍ତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶୁଭଙ୍କର ହେବ । ଏବେ ରାଜ୍ୟରେ ମାତ୍ର ଥୋକେ ମଣିଷ ସାହିତ୍ୟ ଲେଖୁଛନ୍ତି ଓ ପଢୁଛନ୍ତି । ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାର ଅଧିକତର ସଂକ୍ରମଣ ହେଲେ ଅନେକ ଅଧିକ ଲୋକ ସାହିତ୍ୟ ଲେଖିବେ ଓ ସାହିତ୍ୟ ପଢ଼ିବେ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଧ୍ୟାପନାର ଓଡ଼ିଆ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଓଡ଼ିଆ ସାଧାରଣଙ୍କ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାଠାରୁ ଭାରି ପୃଥକ୍ ହୋଇରହିଛି । କେତେ ପରିମାଣରେ ହୁଏତ ସେହି କାରଣରୁ ଶିକ୍ଷିତ ଅଳ୍ପବର୍ଗ ଶିକ୍ଷାରୁ ବହିର୍ଭୂତ ଅନେକଙ୍କଠାରୁ ଦୂରଛଡ଼ା ହୋଇ ରହିଛି । ସାଧାରଣଙ୍କ କଥା ପକାଇବା ମାତ୍ରକେ ସତେ ଅବା ନାକ ଟେକି ଆଉ କୁଆଡ଼େ ପଳାଇ ଯିବାକୁ ମନ ବଳାଉଛି । ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ଭାବଗତ ସଂହତି ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ରହୁଛି । ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକର ଅଭ୍ୟୁଦୟ ଦ୍ୱାରା ଆଉ ଯାହାକିଛି ହେଉ ବା ନହେଉ ପଛକେ, ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷା ଅନ୍ତତଃ କେବେହେଲେ ନିଜକୁ ଏକ ସାଧୁଭାଷାର ସ୍ତରକୁ ଅଲଗା କରି ନେଇଯିବ ନାହିଁ । ଏପରିକି ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାର ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ମଧ୍ୟ ସେକଥା କଦାପି କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଏହା ଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଏକ ଅଭିନବ ଯୁଗ ଆସିବ । ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟ ଭାରି ଅଜାଣତରେ ଲୋକାଭିମୁଖୀ ହେବ । ଅସଲ ଲୋକାୟତର ଅନୁଭବଟି ଦୃଶ୍ୟମାନ ହୋଇଆସିବ । ଏବଂ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାର ସାଂପ୍ରତିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କର ଏହି ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରେ ଯେତେ ବିଭେଦକାରୀ ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆଗକୁ ଯାଇ ତାହା ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଶୁଭ ହିଁ କରିବ । ସଂପୃକ୍ତ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅଧିକ ଧନବାନ କରିବ ।

ସଭାରେ ଶୋଭାପାଇ ଆସିଥିବା ଆମ ସାଧୁଭାଷାଟିର ତୁଳନାରେ ଆଞ୍ଚଳିକ କଥିତ ଭାଷା ଅଧିକ ବର୍ଣ୍ଣାଢ଼୍ୟ, ଅଧିକ ବ୍ୟଞ୍ଜନାଯୁକ୍ତ ଏବଂ ଅଧିକ କଳ୍ପନାସବଳ । ଆମେ ସାଧୁମାନେ ଏକାଧିକ କାରଣରୁ ତାହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ଆସିଥିବାରୁ ତାହାର ବୈଭବଟି ବିଷୟରେ ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରାୟ କୌଣସି ନିକଟ ପରିଚୟ ପାଇପାରି ନାହୁଁ । ଯେଉଁମାନେ ଏଠି ଲୋକଗୀତ ଓ ଲୋକକଥା ଗୁଡ଼ିକର ସଂଗ୍ରହ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ସାଧୁଭାଷାରେ ହିଁ ନିଜର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରାୟ କଞ୍ଚାମାଲ ପରି ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ଏହା ହିଁ ଏକ ବିଶେଷ ଗୌରବ ଯେ, ସେଥିରେ ସାଧୁ ଭାଷା ନାମରେ ଅଲଗା ହୋଇ କୌଣସି ବର୍ଗ ଅଥବା ପ୍ରକରଣ ନାହିଁ । ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଆଖିଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ କରିବାକୁ ରାଜି ହେଲେ ଆମେ ଏହି କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିବା । ସାଧୁଭାଷା

ଅପେକ୍ଷା ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ଶବ୍ଦଭଣ୍ଡାର ବି ଅଧିକ, ଅଧିକ ସମ୍ଭାରମଣ୍ଡିତ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଏଗୁଡ଼ିକର ସଂଗ୍ରହ ହେଉ । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଲିଖିତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଭିତରକୁ ଅଣାଯାଉ । ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷା ଆନ୍ଦୋଳନମାନେ ଆମର ଏହି ଉଦ୍ୟମରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସହାୟକ ଏବଂ ପରିପୂରକ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବେ । ଏହିପରି ଭାବରେ ଆଞ୍ଚଳିକ ବହୁତ ବହୁତ ଶବ୍ଦ ମାନଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆ ଭିତରକୁ ଅଣାଯାଇ ପାରିବ । ସେତେବେଳେ ତାହାକୁ ଉପକୂଳର ଭାଷା ବୋଲି କହି କେହି ଅପବାଦ ଦେଇପାରିବେ ନାହିଁ । ତାହାକୁ ଆମ ଉପରେ ଲଦି ଦିଆଯାଉଛି ବୋଲି କହିବାକୁ ମଧ୍ୟ କୌଣସି କାରଣ ନଥିବ । ଏବଂ ତାହାଫଳରେ ମାନକ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଶବ୍ଦସଂଖ୍ୟା ହୁଏତ ଶହେଗୁଣ ବଢ଼ିଯିବ ।

ପୁନଶ୍ଚ, ବିଭିନ୍ନ ଆଞ୍ଚଳିକ ଶବ୍ଦରୁ ପର ନେଇ ମାନକ ଶବ୍ଦ ଗୁଡ଼ିକରେ ଯୋଡ଼ି ସେତେବେଳେ ଆମେ ଆହୁରି କେତେ କେତେ ନୂଆ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ ତିଆରି କରିପାରିବା । କଥିତ ଭାଷାଟି ମାନକ ଭାଷା ମଧ୍ୟରେ ଏକ ବିଶେଷ ଏବଂ ସ୍ୱୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ଉପାଦାନ ରୂପେ ପ୍ରବେଶ କଲେ ଓଡ଼ିଶାର ସାଧାରଣ ମଣିଷମାନେ ଆମ ସାହିତ୍ୟକୁ ଅଧିକ ସହଜରେ ବୁଝିପାରିବେ । ଏକ ସର୍ବନିମ୍ନ ସାକ୍ଷରତା ସମ୍ଭବ ହୋଇଯିବା ପରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମଣିଷ ସେହି ସାହିତ୍ୟକୁ ନିଜର ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର ବି କରି ନେଇପାରିବେ । ଆମ ଭାଷା ବହୁ ଅର୍ଥରେ ଏକ ଦ୍ୱିଜତ୍ୱ ଲାଭ କରିବ, ତାହାର ଏକ ନୂତନ ଉପନୟନ ହୋଇଯିବ । ଭାଷାଟା ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ସହଜବୋଧ ହୋଇଗଲେ ସମାଜରେ ଶ୍ରେଣୀ ଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଦୂରତାମାନେ ମଧ୍ୟ କ୍ଷୀଣ ହୋଇଆସିବେ । ପୃଥିବୀରେ ଯେଉଁ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ସାଧୁ ଭାଷା ଓ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କର ଭାଷା ବିଷୟରେ ସେପରି କୌଣସି ଅବମାନନାସୂଚକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ, ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ମଧ୍ୟ ସେହି ଦେଶଗୁଡ଼ିକରେ ସବୁ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଉପଲବ୍ଧ ହେଉଥିବା ସାଂସ୍କୃତିକ ସୁଯୋଗ ଗୁଡ଼ିକୁ ଲାଭ କରିପାରିବ ।

ଏପରି ଏକ ଓଡ଼ିଆ ମାନକ ଭାଷାର କଳ୍ପନା କରାଯାଉ, ଯେଉଁଥିରେ କି ସବୁଯାକ ଅଞ୍ଚଳର ବିଶେଷ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ମଣି ସହିତ ପ୍ରବାଳ ପରି ମିଶି କରି ରହିଥିବେ । ଏହା ଆମର ଅନେକ ସ୍ଥାନୀୟ ମିଥ୍ୟାଭିମାନକୁ କେଡ଼େ ସହଜରେ ଭାଙ୍ଗିଦେବ, ଆମକୁ କେଡ଼େ ଚଞ୍ଚଳ ପରସ୍ପରର ବନ୍ଧୁ କରି ଆଣିବ । ରାଜନୀତିବାଲାଏ ଆଞ୍ଚଳିକ ପରିଷଦମାନ ଗଢ଼ି ବା ଗଢ଼ିବାକୁ ନଦେଇ ମାଙ୍କଡ଼ାମି କରୁଥାନ୍ତୁ । ସାହିତ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳ ସହିତ ଅଞ୍ଚଳକୁ ମିଶାଇ ଅଞ୍ଚଳ ସହିତ ଅଞ୍ଚଳକୁ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କରି ଆଣିବାର ସେହି ଅନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରୁ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟି ସମ୍ଭବତଃ କେବଳ ସାହିତ୍ୟ ହିଁ କରିପାରିବ, କେବଳ ଲେଖକମାନେ କରିପାରିବେ । ବିଶ୍ୱକୁ ମଧୁମୟ ଦେଖୁଥିବା ଖାସ୍ ହୃଦୟମାନେ ହିଁ କରିପାରିବେ ।

୨୨/୭/୯୭

●

ଇଏ କ'ଣ ଏତିକି ?

ଢେର ବର୍ଷ ତଳେ,- ଭାବିବା ବେଳକୁ ତ୍ରେତୟା ଯୁଗର କଥା ବୋଲି ମନେ ହେଉଛି, ଜଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କର ଦୁହିତାଙ୍କୁ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ମେଡ଼ିକାଲରେ ନାଆଁ ଲେଖାଇ ଦେଇଥିଲେ । ମେଡ଼ିକାଲରେ ପାଠ ପଢ଼ିବାକୁ ଝିଅଟିର ମୌଳିକ ଯୋଗ୍ୟତା ନଥିଲା । କଥାଟା ଲୁଚୁ ଲୁଚୁ ଧରାପଡ଼ିଗଲା । ପିଲାଏ ଜାଣିଲେ । ସେଥିରୁ ବହୁତ ଗୋଳ ହେଲା । ଝିଅଟିକୁ ମେଡ଼ିକାଲ ଛାଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ସେହିଦିନଠାରୁ ସମୟର ନଈରେ କେତେ କ'ଣ ବୋହିଯାଇଛି ଅର୍ଥାତ୍ କେତେ କ'ଣ ଘଟିଯାଇଛି । ଆମ ସମାଜରେ ଯେଉଁମାନେ ରଜା, ସେମାନେ ସ୍ୱକୌଶଳ ପ୍ରୟୋଗ କରି କେତେ କ'ଣ କରାଇ ନେଇଛନ୍ତି ଓ ନେଉଛନ୍ତି । ତୁମେ ସାହସ କରି ପାରିଲେ ଏ କଳିଯୁଗରେ ସବୁକିଛି ସଂଭବ ବୋଲି ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତ ଅଥବା ଉଚ୍ଚଆସୀନ ମଣିଷମାନଙ୍କର ପୂରା ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇଯାଇଛି । ଏବଂ, ବିଶ୍ୱାସୀ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ପୁଣି କିଏ ପାରିବ ? ପୂରା ଯନ୍ତ୍ରଟା ଯାକ ଯଦି ମୋର, ତେବେ ଏହି ବୋକା ପୃଥିବୀଟାରେ ମୁଁ କାହିଁକି ଯାହା ଇଚ୍ଛା ତାହା ନକରି ପାରିବି ? ତେଣୁ ଏ ବର୍ଷ ପରୀକ୍ଷାରେ ନଂବର ବେଶୀ ବା ଅଳ୍ପ ଦେଇ ପିଲାଙ୍କୁ ଯେପରି ଆପ୍ୟାୟିତ କିମ୍ବା ହଇରାଣ କରାଗଲା, ତାହା ଅସହ୍ୟ ସିନା ଲାଗିବ, ମାତ୍ର କଦାପି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗିବ ନାହିଁ । ଏକ ଭାଗ୍ୟବାଦୀ ସମାଜରେ ଜଣେ ମଣିଷ ଯାହାକିଛି ଦୁଷ୍ଟ ଆଚରଣ କରେ, ହୁଏତ ସେଥିରେ ସେ ନିଜକୁ ମୋଟେ ଦୋଷୀ ବୋଲି ଭାବେ ନାହିଁ ।

ମୂଳକଟାରେ ଶିକ୍ଷାର ମହକୁମାରେ ଯେଉଁମାନେ ଉପର ଖୋପମାନଙ୍କରେ ଥାଆନ୍ତି, ସେମାନେ ଧର୍ମତଃ ଚାକିରିଆ, ସେମାନେ ଶିକ୍ଷାର ଧାର ଧାରନ୍ତି ନାହିଁ । କଟକ ବା ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଯାବତଚନ୍ଦ୍ରାର୍କେ ରହିବେ ବୋଲି ଆତୁର ଭାବରେ ମହାଦେବଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ଅଧିଆ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି । ସେଇମାନେ ଖଳାରେ ବସି ଆମ ପାଠଫସଲର ବେଙ୍ଗଳା ପକାନ୍ତି ଓ ଅମଳଘରେ ମାଲିକ ହୋଇ ବସିଥାନ୍ତି । ଚାକିରିଆମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁମାନେ ସବୁଠାରୁ ଛେରୁଆ, ସେହିମାନେ ଈଶକୃପା ଲାଭ କରି କୈଳାଶ ପର୍ବତର ଏହି କୋରଡ଼ ଦୁଇଟା ଭିତରେ ଜନ୍ମ ଜନ୍ମ କଟାଇ ଦିଅନ୍ତି । ଚତୁରତାର ଅତିଲାଳନରୁ ଏକାବେଳକେ ବିଣ୍ଡି ହୋଇ ଯାଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ବିଣ୍ଡି ପରି ଅଲିଅଳ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ବଦଳିକୁ ବନବାସ ପରି ଭାବନ୍ତି ଏବଂ ସତକୁ ସତ କାନ୍ଦିପକାନ୍ତି । ଆପଣାର ବୟସ ସତ୍ତ୍ୱେ ତଥାପି ଏକାବେଳକେ ପିଲାଟିଏ ପରି ଅପରିପକ୍ୱ ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ ସେହି ରୋଦନଠାରୁ ଭାରି ବଳ ପାଆନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ବଳରେ ସଂପୃକ୍ତ ଦେବତାମାନଙ୍କର ପରିତୋଷଣ କରାଇ ଧାମରେ ରହନ୍ତି । ଧାମ ଛଡ଼ି ମୋଟେ କୁଆଡ଼େ ଟଳନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଥରେ ଏଭଳି ହେଲା ଯେ, ଉପରେ ବଜ୍ରବାହୁ ଜିଦ୍ ଧରି ବସିଲେ ଯେ, ଯୋଉ ଗୁରୁମାନେ ଗୋଟାଏ ଥାନରେ ଏତେ ବର୍ଷ ରହିଲେଣି, ସେମାନଙ୍କର ବଦଳି ଅବଶ୍ୟ ହେବ । ରାଜ୍ୟଯାକ ସେହି ଜିଦ୍‌କୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଗଲା । ମାତ୍ର ଦୁଇ କଟକରେ, ସତେଅବା ଗୋଟାଏ ଖେଳ ଖେଳା ହେଲା । ସେ କଟକରୁ ଆଜ୍ଞାମାନେ ଏ କଟକକୁ ବଦଳି ହୋଇ ଆସିଲେ ଏବଂ ଏ କଟକୀମାନେ ସେ କଟକକୁ ଗଲେ । ନିଜ ଘରେ ରହିଲେ, ସେଠି ଡିଉଟି କରି ସଂଧ୍ୟାକୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ନିୟମ ରକ୍ଷା ଅଲବତ ହେଲା ଏବଂ ଠିକ୍ ଗୋଟାଏ ବରଷ ପରେ ପୁଣି ପ୍ରତ୍ୟେକେ ନିଜ ନିଜ ପୁରୁଣା ଗାଡ଼ିଆଟାକୁ ଫେରି ଆସିଲେ । ଏକଥା ସମସ୍ତଙ୍କର ଜାଣତରେ ହେଲା, ପ୍ରଗାଢ଼ ପ୍ରେମର ସହିତ ହେଲା । ଆମ ଶିକ୍ଷାଯନ୍ତ୍ରଟା ଯେ କିପରି ନିଷ୍ପାପର ଓ ନିୟମନିଷ୍ଠ ହେପାଜତ ଭିତରେ ରହିଛି, ନିତାନ୍ତ ହେରେଷାମି ସହିତ ତାହାର ଚାକ୍ଷୁଷ ପ୍ରତିପାଦନ ହୋଇଗଲା । ପ୍ରତିବାଦ କେହି କଲେ ନାହିଁ । ସଂପୃକ୍ତ ଦୁଇ କଲେଜର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଏହି ନାଟକଟା କିପରି ଲାଗିଥିବ କେଜାଣି ? ସେମାନେ ହୁଏତ ଆମ ପରମ୍ପରା ଅନୁସାରେ ଏହି ଦେଶର ଭବିଷ୍ୟତ ନାଗରିକ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଏହି ଘଟଣାଟାରୁ ଖୁବ୍ ପ୍ରେରଣା ପାଇଥିବେ ।

ପୃଥିବୀରେ ଶିକ୍ଷାବିଚାର ଏବଂ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରୟୋଗ ପାହାଚ ଚଢ଼ି କେତେ କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲାଣି । ଆମ ଚାକିରିଆମାନେ ଚୂଲୀରେ ଯାଇ ପଶିଛନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଦୋକାନ ସଦୃଶ ବୋର୍ଡ଼ ବୋଲି କ'ଣଟାଏ ଖୋଲା ହୋଇଛି ଯେ, ତାହା ଏକାବେଳକେ କେତେ ଲକ୍ଷ ପିଲାଙ୍କର ପରୀକ୍ଷା କରାଇ ପାରୁଛି । ସେହି ପରୀକ୍ଷାର ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ବ୍ୟୂହଟା ଭିତରେ ପଶି ଆମ ପିଲାମାନେ ଭାଗ୍ୟଜଂଗଲରେ ଆପଣାର ବାଟଟାକୁ ପାଇଯିବେ ବୋଲି ଡହଳ ବିକଳ ହେଉଛନ୍ତି । ଯୋଉ ଆଚାର୍ଯ୍ୟମାନେ ଦିନରେ ପ୍ରାୟ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଫାଙ୍କି ଦେଉଛନ୍ତି, ସେମାନେ ରାତିରେ ନିଜ ଘରେ ଆଶ୍ରମବତ୍ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଟିଉସନ ପଢ଼ାଉଛନ୍ତି । ବାପର ପଇସା ଅନୁସାରେ କଟକମାନଙ୍କରେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ପିଲା ପାଇଁ ଛଅଟା ବା ଆଠଟା ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଖଞ୍ଜା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସହଜ ଓ ଚଟାଚଟ ବହିଗୁଡ଼ିକ ବଜାର ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇଗଲାଣି । ମନେହେଉଛି ପାଠ ଆୟତ୍ତ କରି ପରୀକ୍ଷାରେ ପାସ୍ କରିବା ପାଇଁ ଘରୋଇ ଉଦ୍ୟୋଗରେ ଏତେ ଏତେ ନିପୁଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଥିବା ବେଳେ ଖାଲି ଚାକିରିଗୁଡ଼ାକ ରହିଥାଉ ବୋଲି ଯାହା ଆମ ସ୍କୁଲ ଓ କଲେଜମାନ ଚାଲିଛନ୍ତି ଓ ଏତେ ବଡ଼ ଶିକ୍ଷାବିଭାଗ ଚାଲିଛି ।

ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ପୂରା ପୋଲା ହୋଇଗଲେଣି, ତଥାପି ବାହାରକୁ ଚିତ୍ରଗ୍ରୀବ ପରି ଦିଶୁଛନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ନିତାନ୍ତ ଲଙ୍ଗଳା ହୋଇ ବଜାରରେ ବୁଲୁଛନ୍ତି, କେତେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିଶୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କୁ ଏହାହିଁ କାଳୋଚିତ ବୋଲି ବୁଝାଇ କହିବାକୁ ବାହାରି ପଡୁଛନ୍ତି । ନିଜ କୋପନଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜର ଭୂଷଣ ପରି ମୁଣ୍ଡାଇଥିବା ଏହି ବାବୁମାନଙ୍କର ଅସଲ ମନଟି କୋଉ କାଳରୁ ଖାସୁ ହୋଇ ସାରିଲାଣି ଏବଂ ଖାସୁମାନଙ୍କର ଆଦୌ କୌଣସି ହୃଦୟ କଦାପି ରହି ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଭଗବାନ ମୂଳରୁ ନିୟମ କରି ରଖିଛନ୍ତି ।

ସେଦିନ ଗୋଟିଏ କଲେଜରୁ କୌଣସି ଉତ୍ସବରେ ଅତିଥି ହୋଇ ଯାଇଥିଲି । ଉତ୍ସବ ଖରାବେଳେ । ତା'ପରେ ଆମ ପାଇଁ ଭୋଜନର ବରାଦ ହୋଇଥିଲା । ଭୋଜନ ପରେ ପିଣ୍ଡାକୁ ବାହାରି ଆସିବା ବେଳକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଉତ୍ସବର ଅଭିନୟ ଦେଖିବାର ଏକ ସୌଭାଗ୍ୟ ମିଳିଲା । ଯୁକ୍ତ ଦୁଇର ପରୀକ୍ଷା ଥାଏ । ପିଲାଏ ପରୀକ୍ଷା ଦେବା ନିମନ୍ତେ ଉପର କୋଠରୀକୁ ଯିବେ । ପାହାଚ ଉଠିବା ପୂର୍ବରୁ ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ୟାଣ୍ଟ କମିଜ ଭିତରେ ହାତ ମାରି ଦେଖୁଥିଲେ । ଝିଅ ପିଲାଏ ପାଖ ଅଫିସ ଘରକୁ ଯାଉଥିଲେ ଓ ମହିଳା ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ସେମାନଙ୍କର ସେହିପରି ତଦନ୍ତ କରୁଥିଲେ । ମୋର କଟକ ଜେଲ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଗଲା । ଯଦି କୌଣସି କଏଦୀର କଚେରୀରେ ମୋକଦ୍ଦମା ଥାଏ ତେବେ ବାହାରକୁ ଗଲାବେଳେ ଓ ପୁଣି ଭିତରେ ପଶିବାବେଳେ ତାହାର ଏହିପରି ତଲାସୀ ନିଆଯାଉଥିଲା । ମହିଳା କଏଦୀମାନଙ୍କର ତଲାସୀ ମହିଳା ପ୍ରହରୀମାନେ ନେଉଥିଲେ । ନିଜ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସହିତ ଏପରି ଆଚରଣ କରିବାକୁ ଏବେ ଅଧ୍ୟାପକମାନଙ୍କୁ ଆଉ ଲାଜ ମାଡୁନାହିଁ ।

ଆମ୍ଭମାନେ ଦୁଷ୍ଟ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟା ସହିତ ଏପରି ପୋଷ ମାନିଯାଇଛନ୍ତି ଯେ, ଏପରି ଏକ ଆଦେଶର ପାଳନ କରିବା ଯେ ଅଧ୍ୟାପନାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ନୁହେଁ, ସେମାନେ ଆଉ ସେକଥା ଅନୁଭବ ହିଁ କରୁନାହାନ୍ତି । ପ୍ରତିବାଦ କରିବା ତ ଅଧିକ ଦୂରର କଥା । ଆମ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଯଦି ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ନାନା ଅନାଚରଣ କ୍ଷେତ୍ରର ଗୋଇନ୍ଦା ହୋଇ ରହିବାକୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହନ୍ତା, ତେବେ କ'ଣ ହୁଅନ୍ତା ?

ବିଚରା ଆମ ପାଠ ପଢୁଥିବା ପିଲାମାନେ ! ଖଣ୍ଡିଏ ଖଣ୍ଡିଏ ପାଠକୁ ପାରି ହେବେ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ କ'ଣ ସବୁ କରିବାକୁ ନପଡୁଛି ! ସେମାନଙ୍କର ବାପମାଆଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ କମ୍ ଭେଳିକି ଭିତରେ ପଶିବାକୁ ପଡୁନାହିଁ । ଅଧିକ ଶ୍ରମ କରି ପାଠ ପଢାଇଲେ ଅଧିକ ଫଳ ଅର୍ଥାତ୍ ନଂବର ମିଳିବ, ସେଇଟା ଉପରେ ଆଉ ଭରସା ରଖି ହେଉନାହିଁ । ଆମ ପିଲାଦିନେ ଅନ୍ତତଃ ସେତିକି ଥିଲା । ଅଧିକ ପରିଶ୍ରମ କଲେ ଅଧିକ ଫଳ ଅବଶ୍ୟ ମିଳୁଥିଲା । ତେଣୁ, ଖଟିବାକୁ ମନ ହେଉଥିଲା । ଏବର ପିଲାମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଆଉ କାହା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବେ ? ଅସଲ ଜୀବନଟା ଭିତରକୁ ପ୍ରବେଶ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହି କଂଚା ବୟସରୁ ଯେ ସେମାନଙ୍କୁ ଏଭଳି ଧୋକାମାନ ଖାଇବାକୁ ହେଉଛି, ଏହି ଘଟଣାଟା ସେମାନଙ୍କର ଯାବତୀୟ ପ୍ରତ୍ୟୟବୋଧକୁ ହରଣ କରି ନେଇଯାଉଛି । ଅରାଜକତା ଗୁଡ଼ାକର ସାମନା କରି କରି ସେମାନଙ୍କର ଅନ୍ତର୍ବୁଦ୍ଧିଟା ମଧ୍ୟ କ୍ରମେ ଅରାଜକ ହୋଇଯାଉଛି । ହୀନମନ୍ୟତା ଓ ଅସହାୟ ଭାବ ଯେତିକି ବଢୁଛି, ତେଣେ ସତେଅବା ତାହାରି ପ୍ରକୋପରେ ପଡ଼ି କ୍ରୋଧ ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ସତେଅବା ଜୀବନଟାଯାକ ସେହି କ୍ରୋଧରେ ସେମାନେ ନିଜ ଭିତରଟାକୁ ଖୁମ୍ପି ଖୁମ୍ପି ଖଣ୍ଡିଆ କରି ଦେଉଛନ୍ତି ଓ ବାହାରେ ଖାଲି ଖାପ ଖାଇ ଯାଉଥିବା ଘୁଷୁରିଟିଏ ହୋଇ ରହୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ ଧନ୍ୟ ବୋଲି କହିବା । ଜଣେ ମଣିଷ କ'ଣ ଏତିକି ସହିବ ? ମାତ୍ର, ଆପଣ କହନ୍ତୁ ତ, ସିଏ କାହିଁକି ଏତେ ସହିବ, ନିଜକୁ ଘୁଷୁରି କରି ରଖିବ ?

ସଂଭବତଃ ସେହି କାରଣରୁ ଏହି ଦେଶରେ ପଢୁଆ ମଣିଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବେଶୀ କିଛି ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ କି ଘଟୁନାହିଁ । ସେଇ ପୁରୁଣା ଯନ୍ତଟା ଯାହା ଘଷର ଘଷର ହୋଇଚାଲିଛି । ଯୋଉମାନେ ଅଧିକ ନଂବର ରଖି କୃତିଛାତ୍ର ହୋଇ ବାହାରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ତୁଚ୍ଛା ନିଜକୁ ନେଇ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ଅମୁକ ହେବେ ଓ ତମୁକ ହେବେ ବୋଲି ନିଶା ଖାଇ ଦଉଡ଼ିଛନ୍ତି ଓ ଆଖର ସୁନାମୁକୁଟ ପିନ୍ଧିଥିବା ଘୁଷୁରିଟିଏ ହୋଇ ବାହାରୁଛନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ, ହତ୍ୟାକାରୀ ଅବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସେମାନେ ଗୋଇଠା ମାରି ଭାଂଗିଦେବାକୁ ସାହସ କରିପାରୁନାହାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଗଣିତ, ଭୂଗୋଳ, ସାହିତ୍ୟ, ଇତିହାସ ଓ ବିଜ୍ଞାନ ସେମାନଙ୍କୁ କାହିଁକି ଏପରି ଛେରୁଆ କରି ପକାଉଛି କେଜାଣି ? ବିଦ୍ୟା ମୁକ୍ତି ଦେଉଥାନ୍ତା, ମୁକ୍ତିରୁ ହିଁ ଅମିତ ବଳ ଆସୁଥାନ୍ତା । ଭାରତବର୍ଷରେ ପୁଳା ପୁଳା ବାବାଜୀ ଯେପରି ମୂଳତଃ ଛେରୁଆ ହୋଇଥିବାରୁ ନିଜ ମୁକ୍ତିରେ ବାଇଆ ହୋଇଗଲେ ଓ ଅଲଗା ହୋଇ ଅକ୍ରିୟ ହୋଇ ରହିଲେ, ଏହି ପାଠୁଆମାନେ ସହସ୍ର କାଙ୍ଗାଳଙ୍କ ଭିତରେ ଜଣେ ଜଣେ ସୁମଣ୍ଡିତ ଓ ସୁସ୍ଥାପିତ ହୋଇ ଦେଖାଯିବେ ବୋଲି ସେହିପରି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସଫଳତାର ନିରାପଦ ବାଟଟାକୁ ଆଦରି ନେଲେ କି ?

ମନେ ହେଉଛି, ଭାରତବର୍ଷର ଅସଲ ବିପ୍ଳବଗୁଡ଼ିକୁ ଅପାଠୁଆମାନେ କରିବେ । ଅସଲ ଆଘାତଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ସେଇମାନେ ଏକାଠି ହୋଇ ବାହାରିବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଶରେ ପାଠ ନାଆଁରେ ଯୋଉସବୁ ତାମସା ହେଉଛି, ତାହା ମଣିଷକୁ ଭାଗ ଭାଗ କରି ରଖୁଛି, ଉପେକ୍ଷାକୁ ହିଁ ସିଂହାସନରେ ବସାଇ ରଖୁଛି, ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅଲକ୍ଷଣାମାନେ ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପାରୁଆ ବୋଲି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପାଇ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭୂଡାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଅଲକ୍ଷଣାମାନଙ୍କ ହାତରେ ଧନ, କ୍ଷମତା, ସାହିତ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତି, ସଭାଘର ସବୁକିଛି ରହିଛି । ସେମାନଙ୍କର ଗମ୍ଭୀରିଗୁଡ଼ାକ ଭିତରେ କେତେ କ'ଣ ଘଟୁଛି । ଭଗବାନଙ୍କୁ ଅନେକ ଧନ୍ୟବାଦ, ମଝିରେ ମଝିରେ କାଳରୂପୀ ଖଳନାୟକଟା ସେମାନଙ୍କୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଧରାପକାଇ ଦେଉଛି । ଏପରି ଅଧିକ ହେଉ ଓ ଏଭଳି ଘଟଣା ଅଧିକ ଘଟୁ । ପିଲାମାନେ ସହଯୋଗ କଲେ ଓ ସଚେତନ ହେଲେ ଏହା ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଅବସରରେ ଘଟିବ, ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଗୁମରକୁ ଆଣି ପଦାରେ ପକାଇ ଦେବ । ଏହି ଚାକିରିଆମାନଙ୍କର ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ନିଜର ଲାଳସାଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦେଶ ନାହିଁ, ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ କି ବିବେକ ନାହିଁ, ସେକଥା ଧରା ପଡ଼ିଯିବ । ପଥରମାନଙ୍କର ନିଦ ଭାଂଗିବ । ସେତେବେଳେ କେତେ କ'ଣ ବଦଳିବ । ଶିକ୍ଷା ମଧ୍ୟ ବଦଳିବ । ଶିକ୍ଷା ନାମକ ବର୍ତ୍ତମାନର ଯନ୍ତଟା ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ହୋଇ ଭାଂଗିଯିବ । ହୃଦୟକୁ ଭିତ୍ତିକରି ଶିକ୍ଷାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେବ ଏବଂ ସେହି ଶିକ୍ଷା ହିଁ ଆମ କାମରେ ଲାଗିବ । ଆମେ ମଧ୍ୟ ଏହି ପୃଥିବୀର ପ୍ରକୃତରେ ବହୁତ କାମରେ ଲାଗି ପାରିବା ।

୨୯/୭/୯୬

●

ଯାହା ଭଲ ତାହା ହିଁ ରହିବ

ଆମେ ପିଲାଦିନେ ଲୁଙ୍ଗି ପିନ୍ଧିଲେ ବାପା ଆମକୁ ଗାଳି ଦେଉଥିଲେ । ଲୁଙ୍ଗି ପିନ୍ଧିବାକୁ ସେତେବେଳେ ଫାଲଟା ମାରିବା ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିଲା । ଫାଲଟା ମାରି ଆମେ ପଠାଣ ହୋଇଗଲୁ ବୋଲି ବାପା ଆମକୁ କୋପ କରି କହୁଥିଲେ । ଗାଆଁରେ ପୁରୁଷମାନେ ସମସ୍ତେ କଛା ମାରୁଥିଲେ । କଛା ନମାରିଥିବା ଲୋକ ପାଇଁ ଦେଉଳ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ମନା ଥିଲା । ଗାଆଁରେ ମାଠା ମଠରେ ଜଣେ ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ ବାବାଜୀ ଥିଲେ । କେବଳ ସେଇ ଧଳା ଫାଲଟା ମାରୁଥିଲେ । ସେଇଟାକୁ କ'ଣ ପାଇଁ କେଜାଣି କେହି ଲୁଙ୍ଗି ପିନ୍ଧିବା ବୋଲି କହୁନଥିଲେ । ଲୁଙ୍ଗି ପିନ୍ଧିବାର ସଂସ୍କାରଟିକୁ ମୋଗଲ ବା ମୁସଲମାନମାନେ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଆଣିଲେ କି ? ଅଥବା, ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତୀୟମାନେ ସିନ୍ଧୁ ସଭ୍ୟତା କାଳରୁ ହିଁ ଲୁଙ୍ଗି ପିନ୍ଧି ଆସୁଛନ୍ତି କି ? ଏବେ ତ ଲୁଙ୍ଗି ନପିନ୍ଧିଲେ ତୁମେ ତାମିଲନାଡୁ ଓ କେରଳରେ କୌଣସି ଦେବସ୍ଥାନରେ ପ୍ରବେଶ ବି କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଏହିସବୁ ବିଷୟରେ ଅଧିକ ଗବେଷଣା ହେଲେ ହୁଏତ ବହୁତ କଉତୁକିଆ କଥାମାନ ବାହାରନ୍ତା ଓ ଆମକୁ କେତେକ ମିଛ ଘୃଣାରୁ ମୁକ୍ତ କରି ଆଣିପାରନ୍ତା । ବିଧାତାଙ୍କର କ'ଣ ଇଚ୍ଛା ଥିଲା କେଜାଣି, ଲୁଙ୍ଗିଟା ହିଁ ରହିଲା । କଛା ନମାରିଲେ ଆଉ ଆଖିକୁ ମୋଟେ ଅସୁଖ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ମୁଁ ବେଳେବେଳେ ଉଦ୍ଭଟ ହୋଇ ଭାବେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେହରେ ଥିଲେ ବାପା ମଧ୍ୟ ସୁବିଧା ଲାଗୁଛି କହି ଫାଲ୍‌ଟା ମାରୁଥାନ୍ତେ ଓ ଲୁଙ୍ଗି ପିନ୍ଧୁଥାନ୍ତେ ।

ଜୀବନର ପ୍ରୟୋଜନଗୁଡ଼ିକ ବହୁପ୍ରସାରିତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଠିକ୍ ସେହି ନ୍ୟାୟରେ ଆମ ଧୋତି ପଛକୁ ହଟିଗଲା, ପ୍ୟାଣ୍ଟ ଆସିଲା । ଆମେ ସକାଳର ଜଳଖିଆ ରୂପେ ପୁରୁଣା ଓଡ଼ିଆ ବିଧିଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ କିଏ କେତେ ପ୍ରକାର ଖାଉଥିଲେ । ସେଇ ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତରୁ ଦୋଶା, ଇଡ୍‌ଲି ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ମୋର ମନେ ଅଛି, କଟକରେ ଆମ କଲେଜ ପାଖରେ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଥମ କରି ଦକ୍ଷିଣୀ ହୋଟେଲଟିଏ ଖୋଲିଲା, ଆମେ ପିଲାଏ ସେହିସବୁ ନୂଆ ଖାଦ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଆକର୍ଷିତ ହୋଇ ଧାଡ଼ି ଲଗାଇଲୁ । ଏସବୁ ଓଡ଼ିଆ ଖାଦ୍ୟ ନୁହେଁ ବୋଲି ଭାବିବାକୁ ବି ସମୟ ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଏବେ ତୁମେ ଭାରତର ଯୋଉ ଜାଗାକୁ ଯିବ, ତୁମକୁ ସେଠାରେ ଦୋଶା ଓ ଇଡ୍‌ଲି ମିଳିବ । ବଡ଼ ମଜାର କଥା ହେଉଛି ଯେ, ଏଇଟା ଆମର ଖାଦ୍ୟ, ତେଣୁ ଆମ ସଂସ୍କୃତିର ଏକ ଅଂଶ ବୋଲି କହି ସ୍ଥାନପ୍ରୀତି—ସଚେତନ ଦକ୍ଷିଣୀମାନେ ତାହାକୁ ନିଜ ସାହିଟାରେ ମୋଟେ ଅଟକାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ଆମ ବାପାମାନେ ଲୁଙ୍ଗି ଓ ପ୍ୟାଣ୍ଟକୁ ମଧ୍ୟ ଘରେ, ଦାଣ୍ଡରେ ଆସି ପଶିବାରୁ ଅଟକାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଏମିତି ଗତ ତିରିଶି ଚାଳିଶି ବର୍ଷର ହାଲଚାଲ ମଧ୍ୟରେ କେତେକେତେ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦିଆଯାଇପାରିବ । ଅର୍ଥନୀତି

ଶାସ୍ତ୍ରର ଗୋଟାଏ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ନିୟମ ଅନୁସାରେ କୁଆଡ଼େ ସଫା କାଗଜ ଟଙ୍କାଗୁଡ଼ାକ ପଛକୁ ହଟିଯାଆନ୍ତି ଓ ଚିରା, ଫଟା ଓ ମଇଳା ଚିକିଟାମାନେ ବେଶୀ ବଜାରରେ ଚଳନ୍ତି । ସଂସ୍କୃତିର ଦାଣ୍ଡରେ ଠିକ୍ ବିପରୀତଟା ଘଟିଥାଏ । ଯାହା ଭଲ ତାହା ହିଁ ରହେ । ଯାହାର ପ୍ରୟୋଜନ ନଥାଏ ତାହା ବିଦାୟ ନେଇ ଚାଲିଯାଏ । ନୂଆଗୁଡ଼ାକ ଆସି ଆମର ପ୍ରିୟ ପୁରୁଣା ଗୁଡ଼ାକୁ ନିକାଲି ପକାଇଲା ବୋଲି ବିଜ୍ଞମାନେ ଭାରି ପ୍ରତିବାଦ କରନ୍ତି ସିନା, ମାତ୍ର କାଳ ତଥାପି ଭଲଟାକୁ ବାଛିନିଏ, ସବୁ ପ୍ରତିବାଦ ସତ୍ତ୍ୱେ କେଡ଼େ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ବାଛିନିଏ ।

ହଁ, କାଳ ବାଛିନିଏ । ଯାହା ଭଲ, ମହାକାଳ ତାହାକୁ ବାଛିନିଏ । ଏହି ମହାକାଳ କ'ଣ ବାହାରେ କେଉଁଠି ଥାଏ ଯେ ତେଣୁ ଆସି ଚଢ଼ୋଉ କଲାପରି ଏଇଟା ବଦଳରେ ସେଇଟାକୁ ଆଣି ଲଦିଦିଏ ? ମହାକାଳ ମଣିଷମାନଙ୍କର ଭିତରେ ହିଁ ଥାଏ । ବିବେକ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଯାହାର ଆଉ ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ, ସେଇଟାକୁ ଆଡ଼େଇଦିଏ ଏବଂ ଯେଉଁଟାର ପ୍ରୟୋଜନ ଅଛି, ସେଇଟା ଗ୍ରହଣ କରିନିଏ । ଭାରି ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଏହା ହୁଏ । କେହି ବାଧ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । କେହି ବାଧ୍ୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଚାଲ କହିବା ଯେ କାଳ ଉପରେ ଗୋଟାଏ ମହାକାଳ ରହିଥାଏ । ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ାକ, ସ୍ଥାନୀୟ ଗୁଡ଼ାକ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ମହାସ୍ଥାନ ରହିଥାଏ । ସଂସ୍କୃତିମାନଙ୍କ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ସର୍ବକାଳର ସଂସ୍କୃତି ରହିଥାଏ । ଆତ୍ମାକୁ ଗଅଁଠାଇ ଗୋଟିଏ ପରମାତ୍ମା ଥାଏ । ସେହି ପରମାତ୍ମାର ବିବେକଟି ସହିତ ଯେତେବେଳେ ଆତ୍ମାଗୁଡ଼ାକର ଅର୍ଥାତ୍ କାଳାଧୀନ ଓ ସ୍ଥାନାଧୀନ ମାନଙ୍କର ବିବେକଟି ଆଉ ମୋଟେ ପଟେ ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ସବୁ ବଦଳିଯାଏ; ଅର୍ଥାତ୍ କିଛି ଭୁଷୁଡ଼ି ପଡ଼େ ଓ କିଛି ତା' ଜାଗାରେ ନୂଆ ହୋଇ ସ୍ଥାପିତ ହୁଏ, ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୁଏ । ବାପାମାନେ ରହ ରହ ବୋଲି କହୁଥାନ୍ତି, ପୁଅମାନେ ଆଉ କ'ଣଟାକୁ ବରଣ ଓ ଗ୍ରହଣ କରିନିଅନ୍ତି । ଆମେ ପଛକୁ ଅନାଇଲେ କାଳପୁରୁଷଟାର ସେହି ତାମସାଟାକୁ ଭାରି ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖିପାରିବା । ଖାଲି ନିଜ ଗାଆଁ, ନିଜ ପ୍ରାନ୍ତ ଅଥବା ନିଜର ଦେଶରେ ନୁହେଁ, ଆମେ ମନ କଲେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀରେ ଦେଖିପାରିବା । ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ଏକାବେଳକେ ମନ କରିପାରିଲେ ଯାଇ ଦେଖିପାରିବା । ସତକୁ ସତ କେଡ଼େ ସୁଖୀ ହେବା ।

ବହୁତ ଭଲ ରହିଛି, ଯାହା କେବଳ ଆମ ନିଜ ଘରଟାକୁ ଭଲ, ନିଜ ପିଲାଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଭଲ, ଯେଉଁ ଭବିଷ୍ୟତଟାକୁ ମୁଁ ସତେଅବା କୋଉ ଗୁମ୍ଫାଟା ଭିତରକୁ ଲୋସଡ଼ି ପଡ଼ି ନିତାନ୍ତ କାତର ଭାବରେ ନିଜର ଭବିଷ୍ୟତ ବୋଲି କହୁଛି, ସେଇଟି ପଛକୁ ମୋ ଘରକୁ ଘେରି କରି ମୋର ଗାଆଁ, ମୋର ପ୍ରତିବେଶ, ମୋର ଭୂଇଁ । ଏହି ଭୂଇଁଟା କ'ଣ ଏକାବେଳକେ ମୋର ଦେଶ ଓ ମୋ' ପୃଥିବୀ ? ମୁଁ ଯେଉଁଠାରେ ଅଟକିବି, ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ ବିଷୟରେ ମୋର ବିବେକ ମଧ ଠିକ୍ ସେହିଠାରେ ଅଲବତ ଅଟକି ରହିଯିବ । ଏଇଟାକୁ ଆମେ କାହାର ଲୀଳା ବୋଲି କହିବା କୁହନ୍ତୁ ! ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ବାଡ଼ ବସାଇ କାନ୍ଥ ଉଠାଇ ମାନଚିତ୍ର ଓ ଇତିହାସକୁ

ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଲିଅଳ କରି ସଜାଇଦେଇ ଏବଂ ଏହି ସବୁଟି ଉପରେ ଭାବପ୍ରବଣତାର ମାଞ୍ଜା ଲଗାଇଦେଇ ଏହି ଗୋଟାଏ ଚେନା ବା ଗୋଟାଏ ଅଂଶକୁ ସମସ୍ତ ଆକାଶ କିମ୍ବା ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀ ବୋଲି କହୁଛୁ, ସେଇଟା ଆମର ଲୀଳା, ଅଥବା ଯିଏ ଏହି ଯାବତୀୟ ଗାର, କାନ୍ଥ, ଚେନା ଓ ଅଂଶକୁ ଏତେ ଟିକିଏ ହେଲେ ବି ନମାନି ଆମର ସବାବଡ଼ ବୃତ୍ତଟି ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ସାନ ସାନ ବୃତ୍ତକୁ ନେଇ ତଦନୁରୂପ ମିଥ୍‌ମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମତ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଆମମାନଙ୍କର ସୁକୁଟ ଦେଖୁଛି, ତା'ର ଏକ ଲୀଳା ବୋଲି କହିବା ? ମାୟାବାଦୀ ଏବଂ ବ୍ରହ୍ମବାଦୀମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବୋଧହୁଏ ଏଇଠି ଗୋଟିଏ ଫରକ ରହିଛି । ସେହିପରି ଏକ ଫରକକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଯିବା ପାଇଁ ବୋଧହୁଏ ପୂର୍ବକାଳର ଋଷିମାନେ ପୂରା ଆକାଶଟାକୁ ପିତା ଓ ବହୁ ବୃହତ୍ତାଯୁକ୍ତ ପୂରା ପୃଥିବୀଟାକୁ ନିଜର ମାତା ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଆମ ନିଜ ନିଜ ଭଗବାନମାନଙ୍କୁ ଆମେ ନିଜ ନିଜର ଅନ୍ଦାଜ ଅନୁସାରେ କିପରି ଯେ ଜବତ କରିରଖିଛୁ, ବେଳେବେଳେ ସେଇଟା ଭାରି ଜଳ ଜଳ ହୋଇ ଦିଶିଯାଏ । ଆମ ନିଜ ମାପଗୁଡ଼ାକ ଅନୁସାରେ ଆମେ ହୁଏତ ଯେ କେଡ଼େ ଅଲକ୍ଷଣା ହୋଇ ରହିଛୁ, ସେଇଟା ଧରା ପଡ଼ିଯାଏ ।

ତେଣୁ, ଭୂଇଁ ଗୋଟାଏ ଅନ୍ଦାଜ, ଭୂଇଁ ଓଡ଼ିଶା ନୁହେଁ । ସଂସ୍କୃତି ଗୋଟିଏ ଅନ୍ଦାଜ ସଂସ୍କୃତି ଓଡ଼ିଶା ନୁହେଁ । ଭଗବାନ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ଦାଜ, ଭଗବାନ ଆଦୀ ଜଗନ୍ନାଥ ନୁହନ୍ତି । ସେହି କାଠିଟା ଅନୁସାରେ ଜଗନ୍ନାଥ ମଧ୍ୟ ଗୋଟାଏ ଅନ୍ଦାଜ, ଜଗନ୍ନାଥ ଏଇଟା ନୁହନ୍ତି ଅଥବା ସେଇଟା ନୁହନ୍ତି । ଆମର ବା ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର କାହାରି ସଂପତ୍ତି ନୁହନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଯେଉଁମାନେ କେଡ଼େ ସରାଗରେ ଅର୍ଥାତ୍ ନିଜ ଘରେ କଅଁଳା ବାଛୁରୀଟିଏ ପରି ବାନ୍ଧି ରଖିଥିବାର ଫୁଲାପଣ ଦେଖାଇ ଜଗା ବା କାଳିଆ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରନ୍ତି, ସେମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ନୁହେଁ, ନିଜ ଅନ୍ଦାଜଟାର ହିଁ ଭଜନ ଗାଆନ୍ତି, ନିଜ ଅନ୍ଦାଜର କୈବଲ୍ୟଟାକୁ ପାଇ ନିଜ ଅନ୍ଦାଜର ଆନନ୍ଦ ବଜାରରେ ବୁଲୁଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ବି ମଙ୍ଗଳ ହେଉ । ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ କଥା ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ଯେ, ପୃଥିବୀରେ ସଭ୍ୟତାର ଅଗ୍ରଗତି ସଂଗେ ସଂଗେ ମନୁଷ୍ୟର ଏହି ଅନ୍ଦାଜଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟ ବଦଳି ବଦଳି ଯାଇଛି । ଆହୁରି ଅଧିକ ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ କହିଲେ, ଅନ୍ଦାଜଗୁଡ଼ିକ ବଢ଼ି ବଢ଼ି ଯାଇଛି । ଦୂରତା କମିବା ସହିତ ଦୂରଗୁଡ଼ାକ ନିକଟ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି । ସାତ ସହସ୍ର ଯୋଜନର ଦୂରରେ ଥିବା ପରମାନେ ନିଜର ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଆମ ଭିତରର ଧର୍ମଷଣ୍ଢମାନେ ଦରିଆ ସେପାରିର ଗୋରାମାନଙ୍କୁ ପତିତ କହି ଠାକୁରଙ୍କ ଦ୍ୱାରକୁ ବନ୍ଦ କରି ରଖିଛନ୍ତି ସିନା, ମାତ୍ର ସେହି ଗୋରାମାନଙ୍କର ମାଇକ୍ ଆମ ବେଢ଼ା ଭିତରେ ବାଜୁଛି, ସେମାନଙ୍କ ଦେଶରୁ ଭିଆଣ ହୋଇଥିବା ଗୀତ କ୍ୟାସେଟରେ ସାଲବେଗ କେଡ଼େ ଖୁସୀରେ ଭଜନଗୁଡ଼ାକୁ ଗାଉଛନ୍ତି ଓ ଆମ ଆଖିରୁ ଅଶ୍ରୁ ଗଡ଼ାଇ ଆଣୁଛନ୍ତି । ଆମେ ଅନ୍ଦାଜ କରି ପାରୁନାହୁଁ ବୋଲି ତଥାପି ସ୍ଥାନୀୟ ହୋଇ ରହିଛୁ । ସ୍ଥାନୀୟ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଯଦି ଆମ ସମୟର ସବୁଠାରୁ ହୀନ ଅପରାଧ ଓ ପାପ ବୋଲି କୁହାଯିବ, ତେବେ ତାକୁ କ'ଣ ଅନୁଚିତ କୁହାଯିବ ?

ତେଣୁ, ତୁମ ଭଲ ତୁମର ଅନ୍ଦାଜ ପାଖରେ । ତୁମର ପ୍ରଭୁ, ତୁମର ଆଦର୍ଶ, ତୁମର ପ୍ରେମ, ତୁମର କ୍ରୋଧ ଓ ତୁମର ଅସନ୍ତୋଷ ଏବଂ ସନ୍ତୋଷଗୁଡ଼ିକ ସବୁ ତୁମର ଅନ୍ଦାଜ ଅନୁସାରେ । ତୁମେ ଯାହାକୁ ସ୍ୱାଭାବିକ ବୋଲି କହୁଛ, ସିଏ ବି ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ତୁମ ଅନ୍ଦାଜର ସର୍ଜନା, ତମୁର ପ୍ରିୟ ସାରମେୟ ସଦୃଶ ସେହି ଅନ୍ଦାଜର ପଟିଟିରେ ବନ୍ଧା ହୋଇ ରହିଛି, ତୁମକୁ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛି ଓ କେତେ ନା କେତେ ଆନନ୍ଦ ମଧ ଦେଉଛି । କିଏ ନିଜ ପରିବାର ନେଇ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଖେଳାଉଛି, ନିଜ ପୁଅ, ସଂପତ୍ତି, କୋଠା, ବାଡ଼ି, ଅର୍ଜନ, ଅରଣ୍ୟ, କ୍ଷମତା ଓ କ୍ୟାରିଅର ଭିତରେ ରହି ନିଜକୁ କେଡ଼େ ବଢ଼ିଆ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଛି । ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ତୁଷ୍ଟ କରି ଠାକୁର ମାନଙ୍କଠାରୁ ସତେଅବା ଅଧିକ ବଡ଼ ଓ ଅଧିକ ବର୍ତ୍ତୁଳ ହୋଇ ଦିଶିବି ବୋଲି ଗଉଁ କରି ରତିମତ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି । ଆଉ କିଏ ସାହିତ୍ୟକୁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଅନୁଧାବନ ବୋଲି ନାଗରା ପିଟି ସଭାରେ ନାଚୁଛି । ସାହିତ୍ୟକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ତାକୁ ସତେଅବା ଆଉ କିଛି ହେଲେ ରୁଚୁ ନାହିଁ । ସାହିତ୍ୟ ହିଁ ଗୋଟାଏ ସମୂହର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ସଂପଦ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିବା ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ନୂଆ ଅର୍ଥଶାସ୍ତ୍ର ଅଥବା ନୂଆ କୋକଶାସ୍ତ୍ର ଲେଖିବାରେ ରାତିଦିନ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି । କିଏ ଗୋଟାଏ ସଂପ୍ରଦାୟ ଭିତରେ ପଶିଛି, ଗୋଟାଏ ଗୁରୁଙ୍କ ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିଛି । ଆପଣା ପାଖରେ ଦୋଚାରୁଣୀ ହୋଇ ରହି ସିଏ ସେଇଟାକୁ ହିଁ ଜଗତର ଏକମାତ୍ର ଗତି ବୋଲି କହୁଛି । ତେଣେ ଜଗତର ଅନେକ ଦୁର୍ଗତିର କାରଣ ହୋଇ ରହିଛି, ତଥାପି ନିଜ ଭାବପ୍ରବଣତାର ଲାଞ୍ଜଟାକୁ ଭାରି ପ୍ରେମରେ ପାଟିରେ ପୂରାଇ ସତେଅବା ଗୋଟାଏ ରଜାପରି ଛାତି ଫୁଲାଇ ବୁଲୁଛି । ଏମାନେ ହୁଏତ ନିଜ ଅନ୍ଦାଜରେ ଭଲ, ପ୍ରକୃତ ଭଲ ଜଣେ କେହିହେଲେ ନୁହନ୍ତି । ଏମାନେ କେହି ରହିବେ ନାହିଁ । ଯୁଗର ଅସଲ ଚେତନାଗୁଡ଼ିକ, ଅର୍ଥାତ୍ ଅସଲ ପ୍ରୟୋଜନଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ଯାଉଥିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ଏମାନେ ରହିଯିବେ, ଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବେ ।

କାଛଦିଆ ଭଲ ମୋଟେ ଭଲ ନୁହେଁ, ଖଣ୍ଡପ୍ରୀତି ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରୀତିନୁହେଁ । ତେଣୁ ବହୁତ ପୁରୁଣା ଅଲବତ ଚାଲିଯିବ । ରାମ ଆସିଲେ ପର୍ଶୁରାମ ବାଟ ଓଗାଳି କିୟତ୍‌କାଳ କିଞ୍ଚିତ୍ ଫଟଫଟ ହେବେ ସିନା, ତଥାପି ରଙ୍ଗମଞ୍ଚରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଅବଶ୍ୟ ଚାଲିଯିବେ । କାଛଦିଆ ସ୍ୱାଭିମାନ ଶେଷରେ ଏକ ମନ୍ଦ ଅଭିମାନ ରୂପେ ପଦାରେ ପଡ଼ିଯିବ, ଲୋକହସା କରିବ । ପ୍ରୀତିଗୁଡ଼ାକ କାଛକୁ ଭଲ ପାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରକେ ସମ୍ଭବତଃ ଏକ କ୍ଷମତା-ନିଶାରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଆନ୍ତି । ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଜୀବନରେ ରାଜନୀତି ଏକ ପ୍ରୀତି ଥିଲା । ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଯେଉଁପରି ଅନ୍ଦାଜରେ ଦେଖୁଥିଲେ ଅର୍ଥାତ୍ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ, ତା'ର ସବାମୂଳରେ ପ୍ରୀତି ଥିଲା । ସେହି ଗୋଟିଏ କାଟରେ ଆମେ ଓଡ଼ିଶା ବିଷୟରେ ଉତ୍କଳମଣି ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କର ଅନ୍ଦାଜଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ କଳି ଦେଖିପାରିବା । ଶବ୍ଦଟିର ସର୍ବୋତ୍ତମ

ବ୍ୟଞ୍ଜନାରେ ସ୍ୱାଭିମାନକୁ ଯଦି ଆମେ dignity ବୋଲି କହିବା, ତେବେ ଗାନ୍ଧୀ ଓ ଗୋପବନ୍ଧୁ ହିଁ ତାହାର ବିବାଦଶୂନ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ଏବେ ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି ।

ତେଣୁ, ଚାଲ ଆମେ ତଥାକଥିତ ଭଲ ଭିତରୁ ବାହାରିଯାଇ ଯଥାର୍ଥ ଭଲଟିକୁ ଖୋଜିବା । ଆମ ନିଜର ଭୂଇଁ ଓ ନିଜର ପ୍ରତିମାଗୁଡ଼ିକୁ ଏକମାତ୍ର ଭୂଇଁ ଓ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରତିମା ବୋଲି ମୋଟେ କହିବା ନାହିଁ । ମୋହଗୁଡ଼ାକୁ କାଟିପାରିଲେ ଯାଇ ଆମେ ସତ୍ୟର ଭାଜନ ହେବା । ଅହମିକା ଓ ସ୍ଥାନୀୟତା ମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଲେ ଯାଇ ପ୍ରୀତିର ଭାଜନ ହୋଇପାରିବା ଏବଂ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଆଖର ପ୍ରୀତି ହିଁ ରହିବ । ଏବଂ ପ୍ରୀତି ରହିବାରୁ ସତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ରହିବ । ଅନ୍ଦାଜମାନେ ପ୍ରସାରିତ୍ ହୋଇ ଯାଉଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପିତୃଭୂମି ଓ ମାତୃଭୂମିର ସଂଜ୍ଞାମାନେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇ ଯାଉଥିବେ । ମୁକ୍ତିଲାଭ କରୁଥିବେ । ମନୁଷ୍ୟ ସଭ୍ୟତାର ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ହେଉଛି ଯଥାର୍ଥରେ ଏକ ବିମୋଚନର ପ୍ରକ୍ରିୟା । ଓଡ଼ିଶାରେ ମଧ୍ୟ ବିମୋଚନ ହିଁ ଆମର ସର୍ବପ୍ରଧାନ ଅଭିଳାଷ ହୋଇରହୁ । ତେବେ ଯାଇ ବିନ୍ଦୁଗୁଡ଼ିକ ଆମକୁ ସିନ୍ଧୁସ୍ପର୍ଶର ପୁଣ୍ୟ ଆଣି ଦେଇପାରିବେ । କାଳ ଆଗକୁ ବାଟ ପାଇଯିବ ।

୫/୮/୯୬

●

ଶିକ୍ଷକ ଜଣେ ଡିକୁ

ସେଦିନ ଶିକ୍ଷା ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ କର୍ମଶଳାରେ ଶିକ୍ଷକମାନେ ନିଜ ନିଜର ଅନୁଭୂତି ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଥିଲେ । କେବଳ ପାଠଶାଳାର ଅନୁଭୂତି ନୁହେଁ, ପିଲାଦିନରୁ ଏଯାବତ୍ ତାଙ୍କର ହୋଇଥିବା ଯାବତୀୟ ଅନୁଭୂତି । ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗର ବାବୁଭୟା କେହି ନଥିଲେ । ତେଣୁ, ସମସ୍ତେ ନିର୍ଭୟ ହୋଇ ନିଜ ଅଂଗେ ନିଭାଇଥିବା ଜୀବନ ବିଷୟରେ ସବୁକଥା କହିବେ ବୋଲି ପ୍ରଥମରୁ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିଲା । ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ଆମେ ସବାଆଗ ପରସ୍ପରକୁ ମଣିଷ ଭାବରେ ଚିହ୍ନିବୁ ଓ ତା'ପରେ ପାଇ ଶିକ୍ଷାରେ ଆମକୁ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡୁଥିବା ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟା ଏବଂ ଆହ୍ୱାନ ଗୁଡ଼ିକର ଆଲୋଚନା ହେବ । ଅଧିକାଂଶ କର୍ମଶାଳାରେ ଜଣେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ମଣିଷରୂପେ ପରିଚିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ଏହି ତଥାକଥିତ ସମସ୍ୟା ପର୍ବ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥାଏ । ସମସ୍ତେ ମୁଖା ପିନ୍ଧି, କବାଟ ବଂଦ କରି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଚାରରେ ଭାଷଣମାନ ଆରମ୍ଭ କରିଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟକୁ ଯଦି ସରକାରରୁ ଦୁଇ ତିନିଟା ବାବୁ ଗୋଟାଏ ଅଲଗା ଧାଡ଼ିରେ ରଜାଘରର ଡଗର ପରି ବସିଥାନ୍ତି, ତେବେ ଆଲୋଚନାଟି ଆହୁରି ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ରଂଗମଂଚ ବାଗରେ ହୋଇଥାଏ ।

ଜଣେ ଆଦିବାସୀ ଆଣ୍ଟା ତାଙ୍କର କାହାଣୀ କହୁଥାନ୍ତି । ସେଏ ନଜେ ଜଣେ ଆଦବାସୀ ଘରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଏବେ ବୃତ୍ତି ରୂପେ ଗୋଟିଏ ପାଠଶାଳାରେ ଆଦିବାସୀ ପିଲାଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼ାଉଛନ୍ତି । ଜଣେ ଆଦିବାସୀର ପିଲାଦିନ ଓ ଆଉ ଜଣେ ଅଣ-ଆଦିବାସୀର ପିଲାଦିନ, ଏ ଦୁଇଟା ଅର୍ଜୁନ ଓ ଏକଲବ୍ୟଙ୍କର ପିଲାଦିନପରି ଏକାବେଳକେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ । ଆଣ୍ଟା କହିଲେ, ଯେତେବେଳେ ସିଏ କୌଣସି ଆଶ୍ରମ ସ୍କୁଲରେ ପାଠ ପଢ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ଆସି ଭର୍ତ୍ତି ହେଲେ, ସେତେବେଳେ ମାଷ୍ଟରମାନେ ତାଙ୍କୁ ଜଣେ ଜଣେ ଡିକୁ ପରି ଦେଖାଗଲେ । ଡିକୁ ସାନ୍ତାଳୀ ଭାଷାର ଗୋଟିଏ ବ୍ୟଞ୍ଜନାତ୍ମକ ଶବ୍ଦ । ବାହାରୁ ଆସେ, ନିଜର ବାହାରିଆ ମତଲବରେ ଆସି ପହଂଚିଥାଏ । ଆପଣାର ବୋଲି କହିହୁଏ ଓ ଦେଖାଇହୁଏ- ଏବଂ ଆଖର, ଅର୍ଥାତ୍ ତା ଉପରେ କ୍ରମେ ପ୍ରତ୍ୟୟ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ବେଳକୁ ସିଏ ଭଣ୍ଡି ଦେଇ ପଳାଇଯାଏ ଅର୍ଥାତ୍ ମତଲବଟା ସିଦ୍ଧ ହୋଇଯିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ଚିତା କାଟେ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଥିବା ପରିଚିତ ଚରିତ୍ରମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଆମେ ବିଦ୍ୟାପତିଙ୍କୁ ହୁଏତ ସେହିଭଳି ଜଣେ ଡିକୁ ବୋଲି କହିପାରିବା । ତାଙ୍କ କୌଶଳରୁ ଆମେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ପାଇଛୁ ବୋଲି ଖୁସୀ ହୋଇ ଓଡ଼ିଶାର ଅଣ-ଆଦିବାସୀମାନେ ବର୍ଣ୍ଣାଢ଼୍ୟ ବଖାଣମାନ ଦେଇ ଅନ୍ୟ କ'ଣ କେତେ ଭାବୁଥିବେ ବା କହୁଥିବେ ପଛକେ, ଆଦିବାସୀମାନେ ତାଙ୍କ ଠାକୁରଙ୍କୁ ତାଙ୍କଠାରୁ ଛଡ଼ାଇ ନେଇ ଯାଇଥିବା ବହିରାଗତ ମଣିଷଟାକୁ କେବଳ ଡିକୁ ବୋଲି ହିଁ କହିବେ । ଆମକୁ ଅସଜ ଲାଗୁଥିଲେ ବି ତଥାପି କହିବେ ।

ପଛକୁ ମନେ ପକାଇ ସେଦିନ ସେହି ତରୁଣ ଶିକ୍ଷକ ଆଜ୍ଞା କହୁଥିଲେ; ମାଷ୍ଟର ଅନ୍ୟ ଭଳି ଦେଖାଯାଉଥିଲେ, ଅନ୍ୟ ପରିଧାନ ପିନ୍ଧୁଥିଲେ, ଅନ୍ୟ ଗୋଟାଏ ଭାଷାରେ କଥା କହୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଜୀବନର ସବୁଯାକ ନାଡ଼ି ବାହାର ସହିତ ଲାଗିଥିଲା । ସେମାନେ ଯେପରି ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଆମ ଏ ଅଂଚଳକୁ ଆସିଥିଲେ, ବନବାସ ଭୋଗୁଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ପାଠୁଆ ହୋଇଥିବାରୁ ଚାକିରି ପାଇଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ସେ ଆମକୁ ଯାହା କିଛି ପଢ଼ାଉଥିଲେ, ତାହାକୁ ପାଠ ବୋଲି ନିଶ୍ଚୟ ଭାବୁଥିବେ । ମାତ୍ର ତାହା ଆମ ତଣ୍ଟିରେ ଗଳୁନଥିଲା । ଆମଠାରୁ ସେମାନେ କେତେ ପ୍ରକାରର କାମ କରାଇ ନେଉଥିଲେ, ମାତ୍ର ଆମ ଜଂଗଲଟା ତାଙ୍କୁ ଭାରି ଅଡୁଆ ଅଡୁଆ ଲାଗୁଥିଲା । ମାଷ୍ଟରର ଯଦି ପାଠଶାଳାରେ ମନ ନ ଲାଗୁଥିବ, ତେବେ ଆମର ବି ସେହି ମାଷ୍ଟରଟା ଠାରେ ବି କିପରି ମନ ଲାଗନ୍ତା ? ଆଜ୍ଞାମାନେ ଯେତେବେଳେ ଯାହା କହୁଥିଲେ, ତାହାକୁ ସତେଅବା ହୁକୁମ ଦେଲାପରି କହୁଥିଲେ । ପୂର୍ବକାଳର ଋଷିମୁନିଙ୍କ ପରି ବଢ଼ିଆ ତୋଡ଼ ଦେଖାଇ କହୁଥିଲେ । ମନ ଭିତରେ ସିଏ ଆମଠାରୁ ବହୁ ଯୋଜନ ଦୂରରେ ରହୁଥିଲେ । ଆମେ ଆମ ବାପମାଆଙ୍କୁ ଝୁରି ହେଉଥିଲୁ ।

ତରୁଣ ଆଦିବାସୀ ଶିକ୍ଷକବନ୍ଧୁଙ୍କର କରୁଣ କ୍ରୋଧକାହାଣୀଟିକୁ ଶୁଣିବା ସମୟରେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ କିଞ୍ଚିତ୍ କ୍ରୋଧମିଶା ସୂତାଗୁଡ଼ାକୁ ଗଅଁଠାଇ ଗଅଁଠାଇ ଭାବୁଥିଲି, ସାରା ଭାରତବର୍ଷରେ ଏଠି ଯାହାକିଛି ରାଷ୍ଟ୍ରର ଶିରସ୍ତ୍ରାଣ ପିନ୍ଧି ଆମ ଜୀବନର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ କରିବ ବୋଲି ଆମ ଉପରେ ଶାସନ କରୁଛି, ସେଇଟାକୁ ମଧ୍ୟ ଏକ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ନ୍ୟାୟରେ ଆମେ ଗୋଟାଏ ଡିକୁ ବୋଲି କହିପାରିବା କି ? ଜଣେ ମଣିଷ ବିପଦରେ ପଡ଼ି ଯେତେବେଳେ ଥାନାକୁ ଯାଉଛି, ବିଚାରାଳୟକୁ ଅଥବା ଚିକିତ୍ସାଳୟକୁ ଯାଉଛି, ସେଠାରେ ତାକୁ ଘେରି ବସୁଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଡିକୁ ବୋଲି ଦେଖୁ ଓ ଜାଣୁ ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକ ତାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ଥାନାବାବୁ ସତେ ଯେମିତି ଆଉ କାହା ସହିତ ବଂଧା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସବୁଯାକ ପ୍ରୀତି ଏ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ସହିତ ନୁହେଁ; ଆଉ କାହା ସହିତ ସିଏ ନିଜକୁ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ଠାରୁ ଅଲଗା ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି । ସିଏ ସତେଅବା ଆଉ କେଉଁ ଅନ୍ୟ ଦେଶ ରାଜାଙ୍କର ଷଢ଼ ବା ଶ୍ୟାଳକ ପରି ନିଜକୁ ଭାବୁଛନ୍ତି । ସତେଅବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଦୟା ଦେଖାଇବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ସର୍ବସ୍ୱାନ୍ତ କରିବାକୁ ଏଠାକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ଆମ ନ୍ୟାୟର ଘରଗୁଡ଼ାକ ଯେପରି ଆଉ କାହା ମିଜାଜ ବା ଖିଆଲର ନ୍ୟାୟ ଅନୁସାରେ ଚାଲିଛି, ସେଠାରେ ହିରୋ ପରି କାରବାର ହେଉଥିବା ଓ ଆମେ ବୁଝୁନଥିବା ବୃହତ୍‌ମାନେ ଆଉ କେଉଁ ମୂଲକର ସଂସ୍କୃତିରେ ଏମିତି କାରବାର ହେଉଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ସତକୁ ସତ ଆମପଟେ କି ଆଉ କାହାପଟେ ଅଛନ୍ତି, ମୋଟେ କିଛି ଅନୁମାନ କରି ହେଉନାହିଁ । ବିଚରା ଆମେ ତାଙ୍କୁ ପଇସା ଗଣୁଚୁ, ମାତ୍ର ତାଙ୍କ ପଛରେ ନଗୋଡ଼ାଇଲେ ସେମାନଙ୍କର ପତ୍ତା ହିଁ ମିଳୁନାହିଁ ।

ଚିକିତ୍ସାକୁ କେବେ ଶୁଶ୍ରୁଷା ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିଲା । ଶୁଶ୍ରୁଷା ଆଉ ସେବା ସତେ ଅବା ଗୋଟିଏ ମାଆର ଦୁଇ ଯାଆଁଳା ଝିଅ ପରି ଲାଗୁଥିଲେ । ଯେଉଁମାନେ ସେହି ବିଦ୍ୟାଟାକୁ

ପଢ଼ିଲେ, ସେମାନେ କାଳକ୍ରମେ ଡିକୁ ହୋଇଗଲେ କାହିଁକି ? ଆମରି ପୁଅ, ପୁତୁରା ଅଥବା କକାପରି ଦେଖା ଯାଉଥିଲେ ମଧ କ'ଣ ଭାବି ଆମ ପାଇଁ ଡିକୁ ହୋଇ ରହିଲେ ? ଦେଶର ସବୁଯାକ ପାଠ ଯେ କେତେ ମଣିଷଙ୍କୁ ଡିକୁ ହୋଇ ତିଆରି ହେବାର ମନ୍ତ୍ର ଶିଖାଇଲା, ଏକଥା କିପରି ହେଲା, କାହିଁକି ହେଲା ? ଆମରି ଘରର ପୁଅଟା, କାଲି ତାକୁ ବୁଝି ହେଉଥିଲା, ଆଜି ଦିପଦ ପାଠ ପଢ଼ାଇବା ନାଆଁରେ ତାକୁ କିଏ କ'ଣ ଓଷଦ କରିଦେଲା ଯେ ଘରକୁ ଫେରି ସିଏ ଖାଲି ଗୋଡ଼ ଲମ୍ୱାଇ ବସିଲା, କୁଟାଖଣ୍ଡକୁ ଦି'ଖଣ୍ଡ କଲା ନାହିଁ, ଆମ ଉପରେ ଲଦିହୋଇ ରହିଲା ଓ ନିଜେ ତିନିଟଙ୍କା ରୋଜଗାର କରିବାର ଯୋଗ୍ୟ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ତିନିଶହରୁ ଅଧିକ ଟଙ୍କାର ପ୍ୟାଣ୍ଟ ପିନ୍ଧିଲା ? ଆମେ ଏହି ବିଡ଼ମ୍ବନା ସକାଶେ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କୁ ଯାଇ ଦାୟୀ କରିବା ? ଡିକୁ ହେବା ଯେ ଜୀବନରେ ସଫଳତା ଅର୍ଜନ କରିବାର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ କଳା, ଆମ ଦେଶର ସଂସ୍କୃତି ଢ଼ୋଲରେ ପଶିଥିବା କୋଉ ମୂଷାଟା ସେମାନଙ୍କୁ ଏଭଳି ଗୋଟାଏ ମନ୍ତ୍ର ଶିଖାଇବାକୁ ମନ କଲା ? ଡିକୁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗୋଟାଏ ଦେଶ କିପରି ଚାଲେ ବା ନଚାଲେ, ତାହାର ଗବେଷଣା କରିବା ଲାଗି ଏଣିକି ହୁଏତ ପଣ୍ଡିତମାନେ ଆସି ଭାରତବର୍ଷରେ ପହଂଚିଯିବେ ।

ଆମ ଦେଶର ସରକାରକୁ କ'ଣ ଖାଲି ଡିକୁମାନେ ଚଳାଉଛନ୍ତି ? ଅମଲାମାନେ ମଝିରେ ରହି ଦେଶପାଇଁ ଅର୍ଥାତ୍ ଏହି ଦେଶର ମଣିଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ କୋଟି କୋଟି ଟଂକା ଖରଚ କରୁଛନ୍ତି, ଅଥଚ ସେଇମାନେ କେତେ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ଡିକୁ ହୋଇ ତାହାକୁ ନିଜେ ଦୁହିଁ ନେଇଯାଉଛନ୍ତି ଯେ, ଘରଗୁଡ଼ାକ ତିଆରି ହେଉ ହେଉ ପାଣି ଗଳୁଛି । ଆବାସଗୁଡ଼ାକ ଗଢ଼ା ହେଉ ହେଉ ପୋଲା ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହେଉଛି । ଉପରେ ଅମଲାମାନେ ପୂରା ବର ପରି ଦିଶୁଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଠାଣିରେ କାରବାର ହେଉଛନ୍ତି, ସେହି ଠାଣିକୁ ଆଦୌ କୋଉ ଅକଲର ବି କୁଣ୍ଢ ପାଉନାହିଁ । ସେମାନେ ବାହା ନହେଉଣୁ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ମକାନ ତିଆରି ହୋଇଯାଉଛି ଏବଂ ତାଙ୍କ ପିଲାମାନେ ଏହି ଦେଶର ନାଗରିକ ହେବାକୁ ନୁହେଁ, ନିଜର ମହାନ ପିତାମାତାଙ୍କ ସଦୃଶ ଡିକୁ ହେବା ପାଇଁ ହିଁ ଏକାବେଳକେ ଅନ୍ୟ ଗୋବର ଦିଆଯାଇ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପାଠର କିଆରୀରେ ବିଦ୍ୟା ଲାଭ କରୁଛନ୍ତି । ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତର ଏତେବଡ଼ ସଂବିଧାନଟା ସେମାନଙ୍କୁ ତଥାପି ଏହି ଦେଶର ପଟ ହୋଇ ରହିବାକୁ ମଣ କରିପାରୁ ନାହିଁ ।

ଅମଲାମାନଙ୍କ ଉପରେ ନେତାମାନେ ଅଛନ୍ତି । ନେତାମାନେ କୋଉ ଦଳରେ ଅଛନ୍ତି କିଛି ଜଣା ପଡୁନାହିଁ । ମାତ୍ର ସମସ୍ତେ ଡିକୁ ହେବାର ୟୁନିଫର୍ମ ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି । ଆମରି ଗାଆଁମାନଙ୍କରେ ଜାତ ହୋଇ ସେମାନେ ଆମକୁ ଧୋକା ଦେବେ ବୋଲି ସତେଅବା ସେମାନଙ୍କର ଜାତକରେ ସ୍ୱୟଂ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲେଖାହୋଇ ରହିଛି । ନେତାମାନେ କେତେ ଧରା ପଡୁଛନ୍ତି, କେତେ ନାଆଁ ପକାଉଛନ୍ତି, ତଥାପି ନିଜ ପିଢଟାରେ ଏଡ଼େ ଟାଣ ହୋଇଛନ୍ତି ଯେ, ଏମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ ଲାଜ ବୋଲି କିଛି ମାଡୁନାହିଁ । ଗୋଟାକୁ ଗୋଟା ସିନ୍ଦୂକ ଫିଟାହୋଇ

ଗୋଟାକୁ ଗୋଟା କାହାଣୀ ବାହାରୁଛି । ତଥାପି ବିପଣିମାନେ କେଡ଼େ ମଗଜରେ ଚାଲୁ ରହିଛନ୍ତି । ବେଳେବେଳେ ମନେହେଉଛି, ସବା ଉପରେ ଥାଇ ଏମାନେ ସବାଆଗ ଲଜ୍ଜା ଛାଡ଼ି ଡିକୁ ହୋଇଗଲେ ବୋଲି ଆମ ଦେଶରେ ସେହି ଅନୁକ୍ରମରେ ଦଶଟାଯାକ ସବୁ ଦିଗରେ କଳ ଚଳାଉଥିବା ଓ ଆମ ଭାଗ୍ୟର ଭଣ୍ଡାର ଗୁଡ଼ାକର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନ କରୁଥିବା ଆଉ ସମସ୍ତେ ସମାନ ଫୂର୍ତ୍ତିରେ ଡିକୁ ହେବାକୁ ପ୍ରେରଣା ପାଇଗଲେ କି ? ଏହି ଦେଶର ରାଜନୀତିକୁ ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଅନ୍ୟ ପବନ ଆସି କିଂଚିତ୍ ସାହସୀ କରିପାରନ୍ତା, ହୁଏତ ସେତେବେଳେ ଯାଇ ପ୍ରକୃତ ପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକୁ ସଂବଳ କରି ଏହିସବୁର ଆଲୋଚନା ହୋଇପାରନ୍ତା ଏବଂ ଆଲୋଚନାରୁ ଅସଲ ବୁଦ୍ଧିଟିଏ ବାହାରି ପାରନ୍ତା । ଅସଲ ବିବେକମାନ ଅସ୍ତ୍ର ପରି ସଂକଳ୍ପ ନେଇ ବାହାରି ଆସିପାରନ୍ତେ ।

ଛାପାକଳର କୃପାରୁ ଏବେ ଆମକୁ କାବା କରିଦେଇ ଯେଉଁ ଥାକ ଥାକ ବହି ବାହାରୁଛି, ତାକୁ ଆମେ ବହୁତ ସରାଗରେ ଆମର ସାହିତ୍ୟ ବୋଲି କହୁଛୁ । ଗୋଟାଏ ଜାତିର ବା ଦେଶର ସାହିତ୍ୟ ସେହି ଜାତି ଅଥବା ଦେଶକୁ ବଡ଼ କରେ ବୋଲି ଡିକୁମାନେ ସଭାରେ କେଡ଼େ ପ୍ରେମରେ କହୁଛନ୍ତି । ସାହିତ୍ୟର ଆଇନାଟାକୁ ଦେଖାଇ ସେମାନେ ସତେଅବା ଆମର ଜିଦ୍‌ଗୁଡ଼ାକୁ ଅନ୍ୟଆଡ଼େ ବାଆଁରେଇ ନେବାକୁ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କରୁଛନ୍ତି ।ସେମାନେ ଯାହାସବୁ ଲେଖୁଛନ୍ତି, ତାହା ଆମକୁ ଅବଶ କରି ପକାଉଛି । ସଂଭବତଃ ନିଜେ କ'ଣ ସବୁ ରୋଗରେ ବାଧିକି ପଡ଼ିଛନ୍ତି ବୋଲି ଏମାନେ ସତେଅବା ଦଣ୍ଡେ ଭୁଲିବା ଅଥବା ଭୁଲାଇବା ଲାଗି ସାହିତ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ଦିନଯାକ ଚିତାକଟା ଦରବାର ମାନଙ୍କରେ କେଡ଼େ ବଡ଼ ଆସ୍ଥାନ ବା ଅଥାନ ମାନଙ୍କରେ ବସିଛନ୍ତି ଓ ରାତିକୁ ସାହିତ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଘୋର ଭାବପ୍ରବଣତାମାନ୍ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି । ଜୀବନଟିଏ ବଂଚିବାର ଯାବତୀୟ ବିବେକ ଏବଂ ସାହସକୁ ଭଣ୍ଡୁର କରି ପକାଉଛନ୍ତି । ସାହିତ୍ୟ-ବାକ୍ୟକୁ ମେରୁଦଣ୍ଡହୀନ ଅଥଚ ଚତୁରତାପୂର୍ଣ୍ଣ ଚାରୁବାକ୍ୟରେ ପରିଣତ କରୁଛନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ଓଳମ ଧରି ବଞ୍ଚୁଛନ୍ତି ଓ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଓଳମ ଧରି ଲେଖୁଛନ୍ତି । ଏହାକୁ ସେମାନେ ଆଧୁନିକ ଶୈଳୀ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି । ପୂର୍ବକାଳର ସାହିତ୍ୟରେ ଶୈଳୀ ନଥିଲା ସିନା, ଅନ୍ତରଟିଏ ଥିଲା । କବିର ଲେଖା ଦେଇ ତାକୁ ଦେଖି ହେଉଥିଲା, ପରଖି ହେଉଥିଲା, ତା' ସହିତ ମନ ହେଲେ ମିତ ବସି ହେଉଥିଲା । ଏହି ଡିକୁମାନଙ୍କର ସାହିତ୍ୟ କୋଡ଼ୁଛି ଯେତେ, ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ମାଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଛି । ଅଧିକ ଘୋଡ଼ାଇ ପକାଉଛି, ଅଧିକ ଲୁଚାଇ ରଖୁଛି । ନିଜକୁ ଲୁଚାଇ ଉପରକୁ ସତେଅବା ଦୋଷୀ ପରି ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସୁଛି, ତରକା ବିଲେଇ ପରି ଚୁପି ଚୁପି ଚାଲୁଛି ।

ଏମିତି ଡିକୁମାନଙ୍କୁ ସଙ୍ଖୋଳି ସଙ୍ଖୋଳି ପାହାଚ ପାହାଚ ଉଠିଗଲେ ସବା ଉପରେ ଆମେ ଧର୍ମକୁ ଭେଟିବା । ଧର୍ମ କହିଲେ ଡିକୁମାନଙ୍କର ବହି ଅନୁସାରେ ମଂଦିରଗୁଡ଼ାକୁ ବୁଝାଏ । ସେଥିରେ ପୂଜା ପାଉଥିବା ପିତୁଳାମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଏ । ମଉରସୀ ଡିକୁମାନେ ଆମ

ଠାକୁରମାନଙ୍କର ରଥ ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ କେତେ ଜୋଶ୍‌ରେ ଘଣ୍ଟ ପିଟୁଛନ୍ତି ଓ ଛୋପରା ହୋଇ ଛେରାପହଁରା କରୁଛନ୍ତି, ଏବଂ ଏଣେ ଆମ ଭାଗ୍ୟର ନଡ଼ିଆଗଛ ଗୁଡ଼ାକରେ କୋଉ ଭୂତ ସବାର ହୋଇ ବସିଛି କେଜାଣି ଖାଲି ଗୋଟମା ହୋଇ ସବୁ ତଳକୁ ଝଡ଼ିପଡୁଛି । ଚଣା ଏବଂ ଚଅଁରରେ ଗଛ ଭାଂଗିପଡୁଛି, ମାତ୍ର ନଡ଼ିଆ ବୋଲି କିଛି ଫଳୁ ନାହିଁ । ଉପରୁ ଡିକୁମାନେ ଧର୍ମ ଉପଦେଶ ଦେଉଛନ୍ତି; ଏପରି ଚିତ୍ତହରଣ କରି ନେଉଛନ୍ତି ଯେ ସେମାନଙ୍କର ପିତ୍ତରେ କ'ଣ ସବୁ ରହିଛି, ତାହା ମୋତେ ବୁଝି ହେଉ ନାହିଁ । ଡିକୁମାନେ ଆହୁରି ହାଉଜାଉ ହୋଇ ସଂଖ୍ୟାରେ ବଢ଼ନ୍ତୁ, ପ୍ରକୋପରେ ମଧ ବଢ଼ନ୍ତୁ । ସେମାନେ ଏହିପରି ବଢୁ ବଢୁ ଯୁଗ ହୁଏତ ଏପରି ଆଖିଟିଏ ପାଇଯିବ ଯେ ସିଏ ଯାବତ ଭେଶ ଭିତରୁ ତଥାପି ଡିକୁଟାକୁ ବାରି ନେଇପାରିବ । ତାପରେ କେତେ କ'ଣ ହେବ । ତା'ପରେ ନଡ଼ିଆ ଗଛରେ ନଡ଼ିଆ ଫଳିବ । କାଳ ଜାଣି ମେଘ ବରଷିବ । ଭଗବାନ ରଥ ଉପରେ ନୁହେଁ, ଏହି ଭୂଇଁ ଉପରେ ମଧ ଦେଖାଯିବେ !

୧୨/୮/୯୬

●

ଆର ଜଣେ ଥିଲେ ବୋଲି

ହିସାବର ସବୁଯାକ ଖାତା ଅନୁସାରେ ଓଡ଼ିଶା ବହୁତ ପଛରେ । ପୁଣି ଏହି ଓଡ଼ିଶା ଭିତରେ ମଧ୍ୟ କେତେଟା ବିଶେଷ ଅଞ୍ଚଳ ଅନ୍ୟ ଅଞ୍ଚଳଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ପଛରେ । ସେଠାରେ ପାହାଡ଼ ଅଛି, ଜଙ୍ଗଲ ଅଛି । ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସେହି ଅଞ୍ଚଳର ଅଧିକାଂଶ ଆୟତନକୁ ଗଡ଼ଜାତ ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିଲା । ୧୯୩୬ ମସିହାରେ ଯେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଶା ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦେଶ ହେଲା, ସେତେବେଳେ ସେହି ଗଡ଼ଜାତମାନେ କାହିଁକି ନୂଆ ଘୋଷଣାଟା ଭିତରେ ସାମିଲ ହେଲେ ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ସଂପୃକ୍ତ ବୀରମାନେ କୌଣସି ପାଟି ଫିଟାଇ ନଥିଲେ । ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ଶଗଡ଼ଗାଡ଼ି ପରି ଆଗୋଉଛି । ଓଡ଼ିଶା ଭଙ୍ଗା ଶଗଡ଼ପରି ଆଗୋଉଛି ବୋଲି ଯଦି କୁହାଯାଏ, ତେବେ ସେହି ବିଶେଷ ଜିଲ୍ଲାଞ୍ଚଳରେ ହାଲଚାଲକୁ ପୁଣି କେଉଁଭଳି ଉପମା ଦେଇ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିହେବ ? ସେହି ଅଞ୍ଚଳରେ ଅବଶିଷ୍ଟ ଅଞ୍ଚଳ ତୁଳନାରେ ଶିକ୍ଷା ଅଧିକ ପଛରେ ପଡ଼ିଛି । ସେମାନଙ୍କୁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଦଉଡାଇ ନନେଲେ ସେମାନେ ହୁଏତ କେବେହେଲେ ସାଙ୍ଗକୁ ଆସିପାରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି କେତେଟା ଜିଲ୍ଲାକୁ ଗୁନ୍ଥାଯାଇ ଏବେ ଗୋଟାଏ ନୂଆ ଶିକ୍ଷା ତହବିଲ ଖୋଲା ଯାଇଛି । ତହବିଲ ଟଙ୍କା ଭାରତ ବାହାରୁ ମିଳିଛି । ସରକାରୀ ରାଉଳମାନେ ଯୋଜନାଟାକୁ ଗୋଟାଏ ନୂଆ ଇଂରାଜୀ ନାଆଁ ବି ଦେଇଛନ୍ତି । ଏବେ ସେହି ଯୋଜନାର ଉଦ୍‌ଘାଟନ ଉତ୍ସବଟି ବହୁ ଆଡ଼ମ୍ବରରେ ପାଳିତ ହେଲା ।

ଏହା ରାଜଧାନୀ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପାଳିତ ହେଲା । ସଂପୃକ୍ତ ଜିଲ୍ଲାମାନେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ପ୍ରାୟ ରାତିଏ ବାଟ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହିଠାରେ ବହୁତ ଧୁମ୍‌ଧାମରେ ପାଳିତ ହେଲା । ଯଦି ନିହାତି ଉତ୍ସବଟି ପାଳିବା କଥା, ତେବେ ସଂପୃକ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଥାନଟିଏ ଦେଖି ତମ୍ବୁଟିଏ ପକାଇ ସେହିଠାରେ ପାଳିତ ହୋଇଥାନ୍ତା । ପୃଥିବୀର କଲ୍ୟାଣ ନିମନ୍ତେ ସତେଅବା ଦେବତାମାନେ ନିଜ ମହକୁମାରେ ବସି ଉତ୍ସବଟିଏ ପାଳନ କଲେ । ଯାହାର ଜନ୍ମଦିନ ତାକୁ ତା' ନିଜଘରୁ ଡାକିଆଣି ସତେଅବା ଆଉ କେହି ଆପଣା ଆଡୁ ଧରମବାପ ହୋଇ ଜନ୍ମଦିନ ମନାଇଲେ । ସେଦିନ ସଭାଘର ପ୍ରକୃତରେ ଲୋକାରଣ୍ୟ । ପୂରା ଫାଟକ ପାଖରୁ ସ୍କୁଲ ପିଲାଙ୍କୁ ବରଗି ଆଣି ସେମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ କୁକୁଡ଼ାଚୂଳିଆ ଟୋପି ଓ ଦେହରେ ମାଟିଆ କୁରୁତା ପିନ୍ଧାଇ ଦେଇ ଅଧାପୋଲିସ ପରି ଧାଡ଼ି କରି ସଜାଇ ଦିଆଯାଉଛି । ସେମାନେ କାହିଁକି ଯେ ଧରମ ମାମୁଁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଡକାହୋଇ ଆଜି ଏହାକୁ ଆସିଛନ୍ତି, ବିଚରା ବାଳକମାନେ ହୁଏତ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଜାଣିନଥିବେ । ବିଭାଗୀୟ ମହାଭୃତ୍ୟମାନେ ପୂରା ଜୀଅନ୍ତା ଦିଶୁଛନ୍ତି । ସତେଅବା

ସେମାନଙ୍କର ସାଆନ୍ତ ଘରର ବାହାଘରରେ ବିଭିନ୍ନ କାମରେ ସେମାନଙ୍କୁ ମୁତୟନ କରି ରଖାଯାଉଛି । ଏହି ଉତ୍ସବ ଏବଂ ଉଦ୍‌ଘାଟନ ବେଳକୁ ହଠାତ୍ ଜୀଇ ଉଠିବାର ବିଶେଷ ପରମ୍ପରାଟିକୁ ମଉଜିଆ ଅମଲାତନ୍ତ୍ର ପ୍ରାୟ ସର୍ବତ୍ର ଏକ ଧର୍ମ ପରି ପାଳନ କରିଥାଏ ।

ସଭାଭବନ ଭିତରକୁ ପଶିଯିବା ମାତ୍ରକେ ଗୋଟାଏ ଏକାବେଳକେ ଅଲଗା ପ୍ରକାରର ଗନ୍ଧ ନାକରେ ଆସି ବାଜିଲା । ବସିବାର ଥାନମାନ ଭରପୂର ହୋଇ ରହିଥିଲା ସିନା, ମାତ୍ର ଆଗନ୍ତୁକମାନେ ମୋଟେ ଏହି ରାଜଧାନୀର ବୋଲି ଲାଗୁନଥିଲେ । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଡକାହୋଇ ଆସିଥିଲେ । ବିଭାଗୀୟ ବରକନ୍ଦାଜମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଚିଟାଉ ପଠାଇ ଡାକି ଆଣିଥିଲେ । ସମସ୍ତେ ଶିକ୍ଷକ, ତେଣୁ ଶିକ୍ଷାର ନହେଲେ ମଧ୍ୟ ଶିକ୍ଷାବିଭାଗର ଦାସ । ବଡ଼ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆସୁଛନ୍ତି, ସାନମନ୍ତ୍ରୀ ଆସୁଛନ୍ତି, ସରକାରୀ ଶିକ୍ଷାଯୋଜନା ପଛରେ କେତେ କେତେ ଦାସଙ୍କର ଯେ ସଶରୀର ସମର୍ଥନ ରହିଛି, ସମ୍ଭବତଃ ତାହାହିଁ ପ୍ରମାଣିତ କରିଦେବାକୁ ବିଭାଗର ଉଚ୍ଚଖାମିନ୍ଦମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଷ୍ଠାପର ଭାବରେ ଯାବତୀୟ ଉଦ୍ୟମ କରିଥିଲେ । ମୁଁ ଭିତରେ ବସିବାର ଥାନଟିଏ କଷ୍ଟେ ମଷ୍ଟେ ଯୋଗାଡ଼ କରିନେଲି । ସମୟ ହୋଇଗଲାଣି, ଅତିଥିମାନେ ପହଞ୍ଚି ନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ଦୁଇ ପାଖରେ ଉପବିଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ସହିତ ଦୁଃଖସୁଖ ହେଲି ଓ ସତ ସତ ବାରତାମାନ ପାଇପାରିଲି । ଅତିଥିବୃନ୍ଦ ସମାନ ଚାଳିଶି ମିନିଟ୍ ବିଳମ୍ବରେ ବିଜେକଲେ । ତେଣୁ ଦୁଃଖସୁଖ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରଚୁର ସମୟ ମିଳିଗଲା ଏବଂ ବହୁତ ଗୁମର ମାଲୁମ ହୋଇପାରିଲା ।

ମଞ୍ଚ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁସଜ୍ଜିତ । ଗୀତଟିଏ ବୋଲି ସଭାପୁରୁଷ ମାନଙ୍କର ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ସକାଶେ ଅପାମାନେ ଔପଚାରିକ ପ୍ରସ୍ତୁତି ସହିତ ଅନିସା କରି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ସାରିଲେଣି । ହଠାତ୍ ମୋର ଆଖି ପଡ଼ିଗଲା ମଞ୍ଚ ଉପରେ ଏକଣା ହୋଇ ଫୁଲ ଧଣ୍ଡାରେ ମଣ୍ଡିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଆକୃତିଟି ଉପରେ । ଓଡ଼ିଶୀ ନାଚର ଅବସରରେ ନୃତ୍ୟବିଳାସୀମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ବସାନ୍ତି, ସେକଥା ହୁଏତ ବୁଝିହେବ । ମାତ୍ର ଶିକ୍ଷାଭିଳାଷୀମାନେ ଅନ୍ୟ କେଉଁ ଅଭିଳାଷ ରଖି ମୂର୍ତ୍ତିଟିକୁ ଏଠାରେ ଆଣି ବସାଇଥିଲେ କେଜାଣି ? ଅନୁନ୍ନତ ପାଞ୍ଚୋଟି ଜିଲ୍ଲାରେ ଆମର ନୂତନ ଶିକ୍ଷାଭିଯାନର ଯୋଜନାଟିର ଅନ୍ତତଃ ଏହି ଉଦ୍‌ଘାଟନ ଉତ୍ସବଟି ସଂପୃକ୍ତ କର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କର ପ୍ରୀତିବିଧାନ ପୂର୍ବକ ସଫଳ ହେଉ ବୋଲି ମନାସ କରି ସେମାନେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଆଶ୍ରା କରିଥିଲେ କି ? ଦୀର୍ଘ ପ୍ରତୀକ୍ଷା ଅନ୍ତେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବେଶଟା ଭାରି କିଲିକାଲିଆ ଲାଗୁଥାଏ । ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ସଙ୍ଗୀତରେ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ଦୀର୍ଘାବୟବ ''ଗତିସ୍ତ୍ୱଂ ଗତିସ୍ତ୍ୱଂ ତ୍ୱମେକା ଭବାନି'' ସ୍ତୋତ୍ରଟି ଏକାବେଳକେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱତମ ପଞ୍ଚମତାନରେ ବୋଲା ହେଲା । ମୁଁ ଭାବୁଥାଏ ଯଦି ନିହାତି ଜଣେ ଦେବୀଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ଥିଲା, ତେବେ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କର ଆବାହନ କାହିଁକି କରାଗଲାନାହିଁ ? ବୋଲା ହୋଇଥିବା ସ୍ତୋତ୍ରଟି ସଂସାରବୈରାଗ୍ୟର ସ୍ତୋତ୍ର । ଆମ ଶାସନକଳରେ ଯେତେ

ମନସ୍ୱୀ ଓ ଯଶସ୍ୱୀମାନେ ରହିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏହି ସଂସାରରେ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ରହିଥିବା ସବୁକିଛି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ପିତୁଳି କରି ପକାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି କାତର ଭାବରେ ସଂସାରରୁ ସୁରୁଖୁରୁରେ ବିଦାୟ ନେଇ ଏହାପରେ ଭଲ ଥାନଟିଏ ପାଇବାର କାତର ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ଆଉ ଦେବୀ ଭବାନୀଙ୍କର ଆବାହନ କରୁଥିଲେ କି ? ମୋତେ କେଜାଣି କାହିଁକି ସବୁ ଭାରି କଉତୁକିଆ ଲାଗୁଥାଏ । ସମସ୍ତେ ମୁଖା ପିନ୍ଧିଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଥାଏ ।

ତା'ପରେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ରଜାଙ୍କର ଶିକ୍ଷାଗୋଦାମରେ ପୋଷା ହେଉଥିବା ହାତୀମାନଙ୍କର ପାଳି ପଡ଼ିଲା । ସେମାନେ ସ୍ୱାଗତ କରିବେ । ପ୍ରଥମ ହାତୀ ନିଜ ବକ୍ତବ୍ୟଟିକୁ ଲେଖି ଆଣିଥିଲେ । ସେଇଟି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଲେଖା ହୋଇଥିଲା । ଖୁବ୍ ବେଶୀ ହେଲେ ବାର କି ପନ୍ଦରଧାଡ଼ି ହେବ । ସେଇଟିକୁ ମଧ୍ୟ ସିଏ ସ୍ପଷ୍ଟ କରି ପଢ଼ି ପାରୁନଥିଲେ । ସତେଅବା ତାଙ୍କୁ କିଏ ପେଲି ପେଲି କୋଉଠିକି ନେଉଥିଲା ଓ ସିଏ ପଘା ଏପାଖରେ ଥାଇ ପଛକୁ ପଛକୁ ଟାଣି ହୋଇ ରହୁଥିଲେ । ଯେତିକି ଚଞ୍ଚଳ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ସେତିକି ଚଞ୍ଚଳ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ମୁକ୍ତି ପାଇଲେ । ନିହାତି ନିଜ ବିଭାଗଟା ଏବଂ ସ୍ୱୟଂ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆସୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଯାହା ଆସିବା କଥା । ନହେଲେ ସିଏ କିଏ ଓଡ଼ିଆ କିଏ ? ଇଂରାଜୀରେ ହୋଇଥିଲେ ତ ସିଏ ପୂରା କାବ୍ୟଟିଏ ଲେଖି ସଭାକୁ ଆଣିଥାନ୍ତେ । ତାଙ୍କ ପଛକୁ ଆଉ ଜଣେ ଭଲ ଓଡ଼ିଆରେ ପଢ଼ିଲେ, ମାତ୍ର ସତ ଏକ ନାଟକୀୟ ଅତ୍ୟୁତ୍ସାହର ଅବତାରଣା କଲେ । ଉତ୍ସାହ ପ୍ରଖର ହେଉଥିବା ବେଳକୁ ତୋଫା ଇଂରାଜୀ ଆଡ଼କୁ ମାଡ଼ି ଯାଉଥିଲେ । ତୁମକୁ ଓଡ଼ିଶାର ରାଣ, ତୁମେ ସେମାନଙ୍କୁ ମୋଟେ ଦୋଷ ଦେବନାହିଁ । ସେମାନେ ରଜାଘରେ ଚାକିରି କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଶିକ୍ଷାର ଯାବତୀୟ ବ୍ୟାପାରରେ ଯେଉଁ ପ୍ରକୃତ ମଣିଷମାନେ ସଂପୃକ୍ତ, ଏମାନଙ୍କର କୌଣସି ଖୁଅ ତାଙ୍କ ସହିତ ଲାଗିନାହିଁ । ରାଜା ଏମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁଠି ଆଣି ଥୋଇ ଦେଉଛନ୍ତି, ଏମାନେ ସେଠି ଆସି ଛନ୍ଦି ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ନାଚି ନ ଜାଣିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ ଗୋଡ଼ରେ ଘୁଙ୍ଗୁର ଓ ଆଖିରେ କଜଳ ନାଇବାକୁ ପଡୁଛି । ସାନ ପିଲାଙ୍କୁ କେବେ ପାଠ ପଢ଼ାଇ ନାହାନ୍ତି । ତାହାର ମଧ୍ୟ ଏକ ଅଲଗା କଦର ରହିଛି ବୋଲି କେବେ ଚିନ୍ତା ମଧ୍ୟ କରିନାହାନ୍ତି । ସରକାର ଆଣି ସେମାନଙ୍କୁ କ'ଣ ମନ କରି କାହିଁକି ଯେ ଏହି ତୁଠଟାରେ ଆଣି ବାନ୍ଧିଛି, ସେଥିରେ ସେମାନଙ୍କର ଦୋଷ କ'ଣ ? ସେମାନେ କେତେଦିନ ଲାଗି ଏହି ତୁଠରେ ରହିବେ, ସେଇଟା ମଧ୍ୟ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ସରକାରଙ୍କ ହାତରେ ।

ତା'ପରେ ବିଭାଗୀୟ ମନ୍ତ୍ରୀ ଉଠିଲେ । ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସମୟ କହିବେ ବୋଲି ସରାଗ ବାନ୍ଧି ଟାଣ ହୋଇ ଆସିଥିଲେ । ଅବସରଟିରେ ସିଏ ଆପଣାକୁ କନ୍ୟାପିତା ପରି ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ । ସିଏ ଗୁଡ଼ାଏ କହିଲେ । ଏମୁଣ୍ଡରୁ ସେମୁଣ୍ଡ ଯାଏ ଲାଗାତାର ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ ହୋଇ କହିଲେ । ମାତ୍ର ଆମେ ସଭାଯାକର ଏତେ ମଣିଷ ମୁଖ୍ୟତଃ ଯାହା ଶୁଣିବା ପାଇଁ

ସେଠାକୁ ଯାଇଥିଲୁ, ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସିଏ ହୁଏତ ଆଦୌ କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଅନ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ବାମ ପାର୍ଶ୍ୱରେ ସିଏ ଆସୀନ ଥିଲେ, ସିଏ ତାଙ୍କରି ପ୍ରଶସ୍ତି ଗାନ କରି ଗଉଣିକି ଗଉଣି ଅଜାଡ଼ି ଦେଲେ ।

ଏପରି ଏକ ନେତୃତ୍ୱ ହିଁ ଓଡ଼ିଶାରେ ସବୁ କିଛି ଭାବୁଛି, ସବୁକିଛି କହୁଛି ବୋଲି ସିଏ ଗଦ୍ୟରେ ସତେଅବା ଗୋଟାଏ ଚମ୍ପୂ ଗାଇବାରେ ଲାଗିଥିଲେ । ସେ ହୁଏତ ସତକଥା କହୁଥିଲେ, ମାତ୍ର ତାହାର ଆଦୌ କୌଣସି ଅବସର ନଥାଇ ସିଏ ସେଗୁଡ଼ାକୁ କହୁଥିଲେ ବୋଲି କ'ଣ ଗୋଟାଏ ଭାରି ଭଣ ଭଣ ହୋଇ ଗନ୍ଧାଉଥିଲା । ସିଏ ସତେଅବା ବଡ଼ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ପ୍ରଶସ୍ତି ଗାନ କରି ନିଜକୁ ତାଙ୍କର ଭୁଜତଳେ ଏମିତି ରହିବାରେ ଅନୁଗ୍ରହ ମିଳୁ ବୋଲି ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ରସହୀନ ଦଇନୀର ଅବତାରଣା କରୁଥିଲେ । ନିରାସକ୍ତ ଭାବରେ ବିଚାର କଲେ ତୁମେ ତାଙ୍କର ଦୁରବସ୍ଥାକୁ ବି ଅବଶ୍ୟ କ୍ୱଞ୍ଚିଂ କ୍ୱଞ୍ଚିଂ ବୁଝି ପାରିବ । ସିଏ କିଏ ଆଉ ଶିକ୍ଷା କିଏ ? ସିଏ ଯେ ବିଭାଗଟିଏ ପାଇଛନ୍ତି, ଅମୁକ ବିଭାଗଟିରେ ମୋର ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହ ଅଛି, ତେଣୁ ମୋତେ ସେହି ବିଭାଗଟି ମିଳୁ ବୋଲି ଅଳି କରିଥିବାରୁ ସିଏ ଯେ ଶିକ୍ଷା ନାମକ ବିଭାଗଟିଏ ପାଇଛନ୍ତି, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ । ମୋତେ ଯେଉଁ ବ୍ୟାପାର କିମ୍ବା ଅବ୍ୟାପାର ମିଳୁ ପଛକେ, ଛାମୁଙ୍କ ଦିଓ୍ୱାନ-ଇ-ଖାସ୍‌ରେ ମୋତେ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବିଭାଗଟିଏ ମିଳୁ ବୋଲି ହୁଏତ ସିଏ ନିବେଦନ କରିଥିବେ । ତାଙ୍କର ପହୁଞ୍ଚ ସେତିକି ଯାଏ । ଏହିପରି ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନ ଭାବରେ ଆଟିକାଗୁଡ଼ାକୁ ଆବୋରି ଧରିବାର ନାଟରେ ବିଗତ ପଚାଶବର୍ଷରେ ପଦ-ରାଜନୀତି ଆମ ଦେଶଟାକୁ ଯେ କୋଉଯାଏ ଆଣିଲାଣି, ସେକଥା କାହିଁକି କିଏ କଳନା କରିବାକୁ ମନ କରିବ ?

ସବାଶେଷକୁ ଆର ମନ୍ତ୍ରୀ ଉଠିଲେ । ସେଇ ମହତ ରଖିଲେ । ଶୁଣିଲାଭଳି କେତେ ପଦ କହିଲେ । ଆଗରୁ ଚିନ୍ତା କରି ଆସିଥିଲେ, ସମ୍ଭବତଃ ସେହି ସଭାରେ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲେ । ଆବଶ୍ୟକ ହିସାବଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଲେ । ଶିକ୍ଷାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂପୃକ୍ତ ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକର ଦୁରବସ୍ଥା ବିଷୟରେ ସୂଚାଇ ଦେଲେ । ଆଲୋଚ୍ୟ ଯୋଜନାରେ ଏତେ କୋଟି ଖରଚ ହେବ ଓ ସରକାରୀ କଳରେ ନୂଆ ଖାତା ଓ ନୂଆ ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନ ହେବ ସିନା, ମାତ୍ର ଜନସହଯୋଗ ଅର୍ଥାତ୍ ଆନ୍ଦୋଳନ ବ୍ୟତୀତ ଏସବୁ ବିଫଳ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ସେ ସତର୍କ କରି ଦେଇଥିଲେ । ଜନ-ଆନ୍ଦୋଳନ ସରକାର କରନ୍ତି ନାହିଁ । ବିଶେଷତଃ ଭାରତବର୍ଷରେ ସରକାରର ଧାତୁ ଯାହା, ସେଥିରେ ଜନଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଅସଲ ଓ ସମର୍ଥତମ ପନ୍ଥା ବୋଲି କହିଲେ ସରକାର ଭିତରେ କେହି ବୁଝିବେ ନାହିଁ । ଭୃତ୍ୟମାନେ ଥକାବକା ହୋଇ ଅନାଇ ରହିବେ । ହୁଏତ ପ୍ରମାଦ ଗଣିବେ । ଭାରତବର୍ଷରେ ଜନଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଗଲାଣି । ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ବିକଳ୍ପ ପ୍ରୟାସମାନ ଆରମ୍ଭ ହେଲାଣି । ସରକାରୀ ବାବୁମାନେ ସେକଥା ଦେଖିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ପଣ କରି ଆଖିକୁ ବୁଜି ରଖିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ନିଜର ଧର୍ମପାଳନ କରୁଛନ୍ତି । ଶିକ୍ଷା ଉଆସର

ଯନ୍ତ୍ରମାନ ଯାହାକିଛି କରୁଛନ୍ତି, ତଦ୍ୱାରା ଅଶିକ୍ଷା ମାଡ଼ି ମାଡ଼ି ଯାଉଛି । ଶିକ୍ଷାର ସମଗ୍ର ଆହ୍ୱାନଟି ବିଷୟରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନିରକ୍ଷର ହୋଇ ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିଜର ଚାକରିଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ଭାଳୁ ସମ୍ଭାଳୁ ଶିକ୍ଷା ଘରେ ପ୍ରାୟ ସବୁକିଛିକୁ ଅସମ୍ଭାଳ କରି ସାରିଲେଣି । ସେହି ଅଯୋଗ୍ୟତାର ଘୁରାଣମାନ ଏବେ କ୍ରମେ ଫୁଟି ପଦାକୁ ବି ବାହାରିଲାଣି !

ଦେଶରେ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ କିଛି ଘଟାଇବାକୁ ହେଲେ ସବାଆଗ ଯେଉଁ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ଦରକାର, ମୋଟା ବେତନ ପାଉଥିବା ଉପରଆଖିଆ ହାକିମ ମାନଙ୍କର ଗମ୍ଭିରୀ ଭିତରେ ସେହି ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି କିପରି ସମ୍ଭବ କରିହେବ ? ଯଦି ଜନଆନ୍ଦୋଳନ କେବେ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରେ, ତେବେ ତାହା ସତକୁ ସତ ଏକ ବିପ୍ଳବରେ ହିଁ ପରିଣତ ହୋଇଯିବ । ବେଶ ପିନ୍ଧି ଭୃତ୍ୟ ବନି ରହିଥିବା ଏହି ସ୍ଥୂଳ ଓ ମହାସ୍ଥୂଳ ଅଲିଅଳମାନଙ୍କୁ ତୁମେ ସବୁ କହିବ ପଛକେ, ବିପ୍ଳବର କଥା କେବେ କହିବ ନାହିଁ । ସେମାନେ ଭାରି କଷ୍ଟ ପାଇବେ । ତୁମକୁ ଭୟ କରିବେ ପଛକେ, ତଥାପି ବଦଳିବାକୁ ରାଜି ହେବେ ନାହିଁ ।

୧୯/୮/୯୬

ପ୍ରଭୁହନ୍ତା ମାତୃହନ୍ତା

ପ୍ରାୟ ଏକ ଐତିହାସିକ କାଳରୁ ଇହୁଦୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ ଜଗତର ଭାରି ରାଗ ଯେ ଇହୁଦୀମାନେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ମାରି ଦେଇଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ପାଲେଷ୍ଟାଇନ ରୋମ୍‌ର ସମ୍ରାଟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶାସିତ ହେଉଥିଲା । ସେହି ଶାସନ ହିଁ ଯୀଶୁଙ୍କୁ ଗିରଫ କରିଥିଲା । ତାଙ୍କର ବିଚାର କରାଇଥିଲା ଏବଂ ସିଏ କ୍ରୁସବିଦ୍ଧ ହୋଇ ମରିବେ ବୋଲି ତାହାରି ଦ୍ୱାରା ଆଦେଶ ବି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ସେହି ଆଦେଶଟିକୁ ଜଣେ କର୍ମଚାରୀ ହିସାବରେ ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଟି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିଥିଲା, ଅର୍ଥାତ୍ ଯୀଶୁ ବୋହି ଆଣିଥିବା କ୍ରୁସ ଉପରେ ତାଙ୍କୁ କଣ୍ଟାରେ ଗୁଞ୍ଛିଥିଲା ଓ ଅଲିଭ୍ ପାହାଡ଼ର ହତ୍ୟାଭୂମିରେ ସେହି କ୍ରୁସକୁ ନେଇ ପୋତି ଦେଇଥିଲା, ସେଇ ବିଚରା ଇହୁଦୀଥିଲା । ତଥାପି ଯୀଶୁଙ୍କୁ ନେଇ ଗୋଟାଏ ଧର୍ମ ତିଆରି କରିଥିବା ଓ ସେହି ଧର୍ମକୁ ନିଜର ଧର୍ମ ବୋଲି କହି ଆସିଥିବା ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନମାନେ ଏକାନ୍ତ ଧର୍ମଗତ କାରଣରୁ ଇହୁଦୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁହନ୍ତା ବୋଲି ମାନି ଆସିଛନ୍ତି ଓ ସେହି ଘଣ୍ଟଟାକୁ ପିଟା ଯାଇ ଇଉରୋପରେ ଇହୁଦୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଯାବତ ପ୍ରକାରର ଉପଦ୍ରବ ଏବଂ ଅତ୍ୟାଚର କରାଯାଇଛି ।

ମଧ୍ୟଯୁଗର ଧର୍ମଗୁରୁ ମାର୍ଟିନ୍ ଲୁଥର ମଧ୍ୟ ଇହୁଦୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିୟାନ ମାନଙ୍କର ଶତ୍ରୁତାଚରଣ କରିବା ଏକ ଧର୍ମଗତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ପରାମର୍ଶ ଦେଇ ପୁସ୍ତକ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଇହୁଦୀ ଘୃଣାର ଚରମ ପରିପ୍ରକାଶ ଘଟିଛି ହିଟଲରଙ୍କର ନାତ୍‌ସୀ ଜର୍ମାନୀରେ । ସେହି ଧର୍ମଘୃଣାର ଚକ୍ରାନ୍ତରେ ପଡ଼ି ସେତେବେଳେ ଦଶଲକ୍ଷ ସାନ ପିଲାଙ୍କ ସମେତ ଷାଠିଏ ଲକ୍ଷ ଇହୁଦୀଙ୍କୁ ବଧ କରାଯାଇଛି । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନାଆଁରେ ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ମଣିଷମାନେ ଯେ କେଡ଼େ ପୈଶାଚିକ ହୋଇ ପାରନ୍ତି, ବିଶ୍ୱ ଇତିହାସରେ ତାହାର ଏକ ଲଜ୍ଜାକର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ରହିଯାଇଛି । ଏବଂ, ମିଛ ପ୍ରଭୁମାନଙ୍କର ନାଆଁରେ ଏହି ମଣିଷମାନେ ଅଧିକ ଉତ୍ତେଜନା ସହିତ ମାତିଯିବା ଲାଗି ପ୍ରଶ୍ରୟ ପାଇଛନ୍ତି । ପ୍ରାୟ ଚାରିଶହ ବର୍ଷ ତଳେ ମାର୍ଟିନ୍ ଲୁଥର ଦେଇ ଯାଇଥିବା ପରାମର୍ଶ ଗୁଡ଼ିକୁ ହିଟଲରର ଶାସନ ଏକ ଆଧୁନିକ ନିଷ୍ଠାପରତା ଏବଂ ଆଗ୍ରହର ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିଛି । ଗୋଟାଏ ମିଛ ଧର୍ମରେ ଜୁଆ ହୋଇ ଆସିଥିବା ଲୋକମନ ଯେ ନାତ୍‌ସୀ ଶାସନର ଇହୁଦୀମାରଣକୁ ପରୋକ୍ଷରେ ସମର୍ଥନ କରିଛି, ସେପରି ଅନୁମାନ କରିବାପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏକାଧିକ କାରଣ ରହିଛି । ଧର୍ମର ତାତି ଭିତରେ ଅବିବେକୀପ୍ରାୟ ହୋଇ ଇହୁଦୀମାନଙ୍କୁ ଘୃଣା କରି ଆସିଥିବା ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନମାନେ କେଡ଼େ ବାଲୁରା ଭାବରେ ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି ଯେ, ସ୍ୱୟଂ ଯୀଶୁ ଗୋଟିଏ ଇହୁଦୀ ଘରେ ହିଁ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ଆମ ଭଗବତ୍‌ପୁତ୍ର ଯେଉଁ ଜାତିର

ଜଣେ ମାଆଦ୍ୱାରା ଲାଳିତ ହୋଇଥିଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଆମେ ପ୍ରଭୁଦ୍ୱେଷୀ ବୋଲି କହିବାକୁ କିପରି ମନ କରିବା ? ଏବେ ମଧ୍ୟ ଇହୁଦୀଜାତିକୁ ଯେଉଁ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନମାନେ ପ୍ରଭୁହନ୍ତା ବୋଲି ଭାବୁଥିବେ, ସେମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ସମ୍ଭବତଃ ଆଦୌ କମ୍ ହେବନାହିଁ । ଏବେ ଗୋଟିଏ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ସମ୍ପାଦକଙ୍କୁ ପତ୍ର ଲେଖି ଜଣେ ବନ୍ଧୁ ଜଣାଇଛନ୍ତି ଯେ, ହିନ୍ଦୁମାନେ ଗାଈକୁ ନିଜର ମାଆ ବୋଲି ମାନନ୍ତି । ହିନ୍ଦୁଧର୍ମର ବିଶ୍ୱାସ ଖାତାରେ ଗାଈକୁ ଗୋମାତା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ଆସିଛି । ତେଣୁ ଯେଉଁ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମର ଲୋକମାନେ ଗୋମାଂସକୁ ଖାଦ୍ୟରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କର ଆଖିରେ ମାତୃହନ୍ତା । ବନ୍ଧୁ ମୁସଲମାନମାନଙ୍କୁ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି ଏହି କଥାଟିକୁ କହିଛନ୍ତି ଏବଂ ମାତୃହନ୍ତାମାନଙ୍କ ସହିତ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱ କିପରି ସମ୍ଭବ ହେବ ବୋଲି ପ୍ରଶ୍ନଟିଏ ଉଠାଇଛନ୍ତି । ହିନ୍ଦୁର ବିଶ୍ୱାସ ଅନୁସାରେ ଭଗବାନ କେବଳ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଭିତରେ ନୁହନ୍ତି, ମଣିଷମାତ୍ରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଛନ୍ତି । ଯେହେତୁ ସିଏ ସକଳ ଘଟରେ ଅଛନ୍ତି, ତେଣୁ ମାତୃହନ୍ତାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି । ଏହି ବିଶ୍ୱାସଟିରେ ଅବିଚଳିତ ରହିବାକୁ ଏବେ ପଲେ ହିନ୍ଦୁ କୌଣସି କାଳାଧୀନ ଉତ୍ତେଜନାର କାରଣରୁ ହୁଏତ ସମର୍ଥ ହେଉନାହାନ୍ତି ବୋଲି ନିତାନ୍ତ ଅହିନ୍ଦୁ ନାନାବିଧ ଯୁକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ପଡୁଛନ୍ତି । ଧର୍ମରୁ ଚ୍ୟୁତ ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । କେବଳ ମୋରି ଧର୍ମରେ ରହିଲେ ମୁକ୍ତି ଅଛି- ପୃଥିବୀର ଇତିହାସରେ ଏକାଧିକ ଧର୍ମ ସେପରି ଏକ ଅନ୍ୟ ନ୍ୟାୟ ଚଳାଇ ନେଇଛନ୍ତି ବୋଲି ପୃଥିବୀରେ ଅତୀତରେ ଅନେକ ଅନର୍ଥ ହୋଇଛି, ଆମ ସାଂପ୍ରତିକ କାଳରେ ବି କମ୍ ଅନର୍ଥ ହେଉନାହିଁ । ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ୱୟଂ ତାହାର ପରିଣାମ ଭୋଗ କରିଛି । ଭାରତବର୍ଷର ହିନ୍ଦୁ ଯଦି ସତେଅବା କୌଣସି ଆଶୁ ରଣଜୟର ପ୍ରଲୋଭନରେ ପଡ଼ି ସେହିପରି ଭାବିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ, ତେବେ ଏହି ଦେଶର ଅସଲ ହିନ୍ଦୁତ୍ୱଟି ଧର୍ମ ହରାଇ ବସିବ, ଭାରି ଦୋହଲି ଯିବ, ବିବେକର ଦରବାରରେ ବଡ଼ ଲୋକହସା ହେବ ।

ଆମ ପିଲାଦିନେ ମଝିରେ ମଝିରେ ଗାଆଁକୁ ପଠାଣମାନେ ଆସୁଥିଲେ । ସେମାନେ ଗାଆଁରୁ ଗୋରୁ କିଣିବାକୁ ଆସୁଥିଲେ । ଏବେ ମଧ୍ୟ ଆସୁଥିବେ । ଯେଉଁ ବୁଢ଼ୀ ଗାଈମାନେ ପଡ଼ିଆ ହୋଇ ସାରିଥିଲେ ଓ ଯେଉଁ ବଳଦମାନେ ହଡ଼ା ହୋଇଯିବାରୁ ଆଉ ହଳକାମକୁ ମୋଟେ ପାରୁ ନଥିଲେ, ଅର୍ଥାତ୍ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଖାଲି କ୍ଷତି ସହ୍ୟ କରି ଖାଇବାକୁ ଦେବାକୁ ପଡୁଥିଲା, ପଠାଣମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କିଣି ନେଇ ଯାଉଥିଲେ । ହିନ୍ଦୁ ଗୃହସ୍ୱାମୀମାନେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କୁ ବିକ୍ରୀ କରୁଥିଲେ । ସେମାନେ ଯେ ଆଉ କାହା ଘରେ ଭୋଜନ ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବାକୁ ଯାଉଥିଲେ, କ୍ରେତାମାନେ ସେହି ଗାଈମାନଙ୍କୁ ଗାଆଁ ଦାଣ୍ଡରେ ଗୋଠ କରି ଅଡ଼ାଇ ନେଉଥିବା ସମୟରେ ଆମର ବାପା ଓ କକାମାନେ ଏହି କାରବାରର ସେହି ଅନ୍ତିମ ଦଶାଟି ବିଷୟରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସଚେତନ ରହିଥିଲେ । ଆମେ ପିଲାମାନେ ଆମ ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କର ସାଂସାରିକ ବୁଦ୍ଧି ଦେଖି ତାଜୁବ ହୋଇ ଯାଉଥିଲୁ, ହୁଏତ ତାହାକୁ ମାନବୀୟ

ହାସ୍ୟାସ୍ପଦତାର ଗୋଟିଏ ଉଦାହରଣ ବୋଲି ଜାଣି କିଞ୍ଚିତ ଉପଭୋଗ ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲୁ । ଗୋରୁ ଖାଇବା ଯଦି ପାପ ହେଲା; ତେବେ ନିରୋଳା ଖିଆ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଗୋରୁମାନଙ୍କୁ ବିକିବାଟା ମଧ୍ୟ କାହିଁକି ପାପ ହେଉନାହିଁ ବୋଲି ସତେଅବା କାହାକୁ ଯାଇ ପଚାରିବୁ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲୁ ।

ଓଡ଼ିଶା ଇତିହାସରେ ଗୋଟିଏ କାଳ ବିଷୟରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି ଯେ, କୌଣସି ରାଜଧାନୀର ନଈ ଏପଟେ ସବର୍ଣ୍ଣମାନେ ବାସ କରୁଥିଲେ । ନଈ ସେପଟେ ଅବର୍ଣ୍ଣମାନେ ! ସବର୍ଣ୍ଣମାନେ ପଶୁହତ୍ୟା କରୁନଥିଲେ, ମାତ୍ର ପଶୁମାଂସ ଭୋଜନ କରୁଥିଲେ । ଅବର୍ଣ୍ଣମାନେ ପଶୁ ହାଣି ମାଂସ ବିକ୍ରୀ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ସବର୍ଣ୍ଣମାନେ ଆବଶ୍ୟକ ମତେ ନଦୀ ସେପଟକୁ ଯାଇ ବିକ୍ରୀ ହେଉଥିବା ମାଂସକୁ କିଣି ଆଣୁଥିଲେ । ଏପରି କରିବା ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କୁ ପଶୁହତ୍ୟାର କୌଣସି ପାପ ଲାଗୁନଥିଲା । ଏହି ଅତ୍ୟନ୍ତ ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ତାମସାଗୁଡ଼ାକ କ'ଣ କେବଳ ସେହି ଯୁଗରେ ହେଉଥିଲା ? ପ୍ରତ୍ୟେକ ଯୁଗରେ ସାମାଜିକ ନୀତିନିୟମର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ spot ଭାରି ଜାକଜମକରେ ରହିଥାଏ । ଆଚାରସର୍ବସ୍ୱ ମଣିଷମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ଅନେକାନେକ ଦୂରାଚାର ଭିତରେ ନିଜର ଅନ୍ତବୁଜୁଳା ଗୁଡ଼ାକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏପରି ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ଯେ, କୌଣସି ନା କୌଣସି ଗଳିରାସ୍ତାର ସମର୍ଥନ ଯୋଗାଡ଼ କରି ଗୋଡ଼ ଖସାଇ ଦେବାକୁ ଭାରି ଆତୁର ହୋଇ ରହିଥା'ନ୍ତି । ଗାଈ ଯଦି ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କଠାରୁ ମାଆର ଆଦର ଏବଂ ଶୁଶ୍ରୂଷା ପ୍ରକୃତରେ ପାଉଥାନ୍ତା, ତେବେ କେବଳ ଗାଈମାନେ ନୁହନ୍ତି, ଭାରତବର୍ଷରେ ହିନ୍ଦୁମାନେ ମଧ୍ୟ ହୁଏତ ସତକୁ ସତ ଲକ୍ଷଣଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତେ । ମାତ୍ର ସଂସାରରେ ଏହି କଥାକଥିତ ପ୍ରୟୋଜନଗୁଡ଼ିକୁ ସବାବଡ଼ ତାରକା ସଦୃଶ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖି ବାଟ ଚାଲୁଥିବା ମଣିଷମାନେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ବି ବେଳେ ବେଳେ ପୂରା ବାଇଆ କରି ଦେଉଥିବେ । ସିଏ ସବୁରି ଘଟରେ ଅଛନ୍ତି ଓ ସବୁ ବୁଝୁଛନ୍ତି ବୋଲି ସମ୍ଭବତଃ ସବୁ ସହ୍ୟ କରି ପାରୁଛନ୍ତି । ଭଗବାନଙ୍କର ବିନୋଦନଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯାବତୀୟ ଶକ୍ତି ପରି ନିଶ୍ଚୟ ଅନନ୍ତ ହୋଇଥିବ । ପୃଥିବୀରେ ପ୍ରଭୁହନ୍ତା ଓ ମାତୃହନ୍ତା ପ୍ରଭୃତି ଶବ୍ଦର ଉଲୁଗୁଣା ଦେଇ ପୃଥିବୀଟାକୁ ପ୍ରାୟ ଭଗବତ୍‌ବର୍ଜିତ କରି ରଖିଥିବା ଆମ ଅନେକଙ୍କଠାରେ ଯଦି ସେହି ବିନୋଦନଶକ୍ତିର ଶତାଂଶ ବି ରହିଥାନ୍ତା, ତେବେ ମଣିଷମାନେ ଏକ ଆରେକୁ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ନାଆଁ ଦେଇ ଏପରି ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ଭାବରେ କାମୁଡ଼ି ଗୋଡ଼ାଉ ନଥାନ୍ତେ ।

ପୃଥିବୀରେ ବା ଭାରତବର୍ଷରେ କେବଳ ମୁସଲମାନମାନେ ଗୋମାଂସ ଭକ୍ଷଣ କରନ୍ତିନାହିଁ । ଇଉରୋପର ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନମାନଙ୍କ ପରି ଭାରତର ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ଗୋମାଂସ ଖାଆନ୍ତି । ଭାରତୀୟ ଜନସମୂହର ପ୍ରାୟ ଚଉଠେ ଅଂଶ ଆଦିବାସୀମାନେ ଗୋମାଂସ ଆହାର କରନ୍ତି । ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣକାତର ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ କ'ଣ ଏମାନଙ୍କୁ ବି ମାତୃହନ୍ତା ବୋଲି କହିବ ? ଇତିହାସର ଗବେଷଣା କରୁଥିବା କେହି କେହି ତ ଏପରି କହିଥା'ନ୍ତି ଯେ ଆର୍ଯ୍ୟଗୋଷ୍ଠୀମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ

ଗୋମାଂସ ଆହାରର ପ୍ରଚଳନ ରହିଥିଲା । ଆମେ କ'ଣ ଖାଇବା ନ ଖାଇବା, ତାହା ଆମର ରୁଚି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଏହି ରୁଚିକୁ ଧର୍ମର ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାପାରରେ ପରିଣତ କରିଦେବା ପଛରେ କେଉଁ ଅସହିଷ୍ଣୁମାନଙ୍କର କି ଚକ୍ରାନ୍ତ ରହିଛି କେଜାଣି ? ଏବଂ କଥାକଥିତ ହିନ୍ଦୁମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଅଛୁବ ଏବଂ ଉପେକ୍ଷିତ କରି ରଖାଯାଇଛି, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ବି ଅନେକ ଗୋମାଂସ ଆହାର କରିଥା'ନ୍ତି । ଗୋମାଂସ ଆହାର କରୁଥିବା ମନୁଷ୍ୟ ନର୍କରେ ପଡ଼େ ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ ପୁରାଣ ଲେଖିଛନ୍ତି, ସେହି କାହାଣୀକାରମାନେ ସତେଅବା କେବଳ ନିଜକୁ ହିଁ ସ୍ୱର୍ଗାଞ୍ଚଳର ଅଧିବାସୀ କରି ରଖିବାର ମନ୍ଦ ମତଲବ ରଖି ସେପରି ଲେଖିଛନ୍ତି ।

ଏକ ସାମୂହିକ ଜୀବନକୁ ସୁସ୍ଥ କରି ଗଢ଼ିବାକୁ ହେଲେ, ଏଥିପାଇଁ ଯେଉଁମାନେ ସବାଆଗ ମନ କରିବେ, ସେମାନେ ଗୋଟାଏ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସବାପଛରେ ରହିବେ । ଅର୍ଥାତ୍ ଆଗ ଆମରି ଖଣ୍ଡସମୂହଟି ଅନୁସାରେ ସବୁକିଛିର ନିଶ୍ଚୟ ହେଉ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଖଣ୍ଡମାନେ ତାହାକୁ ମାନିବାଲାଗି ବାଧ ହୁଅନ୍ତୁ ବୋଲି ସେମାନେ କେବେହେଲେ ଜିଦ୍ ଧରି ବସିବେ ନାହିଁ । ଯିଏ ବେଶି ବୁଝେ ସିଏ ବେଶି ଛାଡ଼ିଦିଏ । ଯିଏ ସତକୁ ସତ ଜ୍ଞାନୀ, ସିଏ ଅଜ୍ଞାନ ସହିତ ଅଜ୍ଞାନୀ ହୋଇ ଯୁଝିବାକୁ ବାହାରେ ନାହିଁ । ଯିଏ ସତକୁ ସତ ଧର୍ମରେ ଥାଏ, ଅଧର୍ମମାନଙ୍କୁ ସାବାଡ଼ କରିବ ବୋଲି ସିଏ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଅଧର୍ମୀଙ୍କ ପରି ତୋଡ଼ ଦେଖାଇବାକୁ ମୋଟେ ମନ କରେ ନାହିଁ । ଏହାକୁ ଆମେ ମନ କଲେ ଅହିଂସା ବୋଲି କହିପାରିବା । ମାତ୍ର ଏହା କେବଳ ଏକ ଆଚରଣ ନୁହେଁ । ଏହା ହେଉଛି ଏକ ମନୋଦୃଷ୍ଟି । ନୂଆ ଧର୍ମ, ନୂଆ ଆଦର୍ଶ ଓ ନୂଆ ମାର୍ଗ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ଏହି ଭାରତ ସମେତ ତମାମ ପୃଥିବୀରେ କେତେ କେତେ ମନୀଷୀ ଆସିଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ସତେ ଅବା ଏକ ଆତ୍ମକାମିତାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ସେମାନେ ଯୁଗର ଚିତ୍ତରେ ବିଭ୍ରମ ସୃଷ୍ଟି କରି ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ସଂପ୍ରଦାୟର ଭିତରେ କିଳି ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଅସଲ ଧର୍ମଲାଗି ସଂପ୍ରଦାୟମାନେ ସତେ ଅବା ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ଆମ ସ୍ଥାନୀୟ ଭାବନା ଗୁଡ଼ିକୁ ଠୁଳ ରୂପ ଦେଇ ଆମଦ୍ୱାରା ତିଆରି ହୋଇଥିବା ଆମ ଠାକୁରମାନେ ଯେପରି ଆମର ଭଗବତ୍‌ପରିଚୟର ପଥରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୋଇଛନ୍ତି, ଏକଥା ଠିକ୍ ସେହିପରି ।

ଏକାବେଳକେ ସବୁଗୁଡ଼ିକ ଦେଖୁଥିବା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତିଆରି କରି ସକଳ ଘଟରେ ବିଜେ କରିଥିବା ଭଗବାନଙ୍କୁ ସହଚର କରି ବାଟଟିଏ ଚାଲିବା, ଇଏ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଧର୍ମ । ଇତିହାସର ପ୍ରଦୂଷିତ ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଏହାର କୌଣସି ତୁଳନା ହିଁ କରି ହେବନାହିଁ । ଏହି ଯାବତୀୟ ଧର୍ମ ସେହି ଧର୍ମଟି ଆଡ଼କୁ ବାଟ କଢ଼ାଇ ଦେଇଥାନ୍ତେ । ଅନ୍ତତଃ ଆମର ଏହି ଆଧୁନିକ ପୃଥିବୀରେ ଧର୍ମମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ଭେଟିଲା ଏବଂ ଚିହ୍ନିଲା ପରେ ଓ ସେମାନେ ମଣିଷକୁ ମୁକ୍ତ ପବନ ଭିତରକୁ ଅଧିକ ଗ୍ରହଣଶୀଳ କରାଇନେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ତାକୁ ବହୁ କାତର ନିର୍ଭରଶୀଳତାର ଗାତ ଭିତରେ ଯେ ପୂରାଇ ଦେଇଛନ୍ତି, ତାହା ଉପଲବ୍ଧି କଲାପରେ,

ସେମାନେ ଚ଼େତା ହୋଇ ପାରିଥାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ସେକଥା ବହୁ କାରଣରୁ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ । ଭିନ୍ନତାବୋଧ ବଢ଼ୁଛି, ବିଦ୍ୱେଷ ବଢ଼ୁଛି । ସେହି ଅନ୍ୟଟା ମୋରି ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ଅଲବତ ବଦଳିଯାଉ ବୋଲି ଦାବି କରି ଆମେ ବେଳେବେଳେ ନିଜର ମନୁଷ୍ୟସୁଲଭ ସର୍ବନିମ୍ନ ଉଦାରତାକୁ ମଧ ହରାଇ ବସୁଛୁ । ପାହାଚ ଉଠୁଥିବା ମଣିଷ, ସତ୍ୟକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ନିବିଡ଼ କରି ପାଉଥିବା ମଣିଷ ଆଉଜଣକୁ ବାଧ କରାଇବା ସକାଶେ ହୁଏତ ବେଳ ହିଁ ପାଆନ୍ତାନାହିଁ । ନିଜ ଗାଡ଼ିଆର ପଙ୍କଗୁଡ଼ାକ ଭିତରେ ସବୁକିଛି ପାଇଛି ବୋଲି ଦମ୍ଭ କରୁଥିବା ମଣିଷ ହିଁ ଅନ୍ୟ ଉପରେ ଆପଣାର ଫରମାସଗୁଡ଼ାକୁ ନେଇ ଲଦି ଦେବାକୁ ବଳ ପାଇଥିବ । ଆଚାର ଗୁଡ଼ିକୁ ସର୍ବସାର କରି ମାନି ଆଚାର ଗୁଡ଼ାକ ହିଁ ମଣିଷକୁ ପବିତ୍ର କରେ ବୋଲି ନାଗରା ବଜାଇବାକୁ କୋଉ ଦୁଷ୍ଟ ଗୁରୁମାନେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ କାହିଁକି ଶିଖାଇଲେ କେଜାଣି ? ଭଗବାନ ଆମକୁ ବଳ ଦିଅନ୍ତୁ, ଆମେ ସକଳ ଆଚାର ସତ୍ତ୍ୱେ ମଣିଷ ଭିତରେ ବାଟ ଚାଲୁଥିବା ପଥିକଟିକୁ ହିଁ ସଂଖୋଳି ପାରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଉ ।

୨୬/୮/୯୬

●

ପୁରୁଣା ଯିବ, ପୁରୁଣା ଥିବ

ନୂଆ ଚାଷ କରିବାକୁ ମନ କଲେ ପୁରୁଣା ଜମିକୁ ନୂଆ କରି ହଳ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ଓଡ଼େ ନୁହେଁ, ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିଲେ ଦୁଇ ଓଡ଼, ତିନି ଓଡ଼ ବି ହଳ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ଘାସ ବାଛିବାକୁ ହୁଏ, ଗୋଡ଼ି ବାଛିବାକୁ ହୁଏ; ମୁଣ୍ଡା ଥିଲେ ଭାଙ୍ଗିଦେବାକୁ ପଡ଼େ । ମାତ୍ର, ବିହନ ଆଗରୁ ଥାଏ । ସାଇତା ହୋଇ ରହିଥାଏ । ପୂର୍ବର ଚାଷ ଭିତରୁ ଯାହାସବୁ ସରସ ଭାବରେ ଫଳିଥାଏ, ଯାହା ଭିତରେ ଅଙ୍କୁର ବାହାରିବାର ଶକ୍ତି ରହିଥାଏ ତାହାକୁ ହିଁ ବିହନ ରୂପେ ବଛାଯାଏ । ବିହନ ପୁରୁଣା ବୋଲି ନୂଆ ହଳ ହୋଇଥିବା ଜମି କୌଣସି ଆପତ୍ତି କରେ ନାହିଁ । ଜମିଟା କାହିଁକି ନୂଆ ହୋଇ ଚଷା ହେଲା ବୋଲି ପୁରୁଣା ବିହନ କେଉଁଠି ଆପତ୍ତି କରୁଥିବା କଥା କେଉଁଠି ଶୁଣା ଯାଏନାହିଁ ।

ନୂଆ ସଂସ୍କୃତି ମାଡ଼ି ଆସୁଛି । ସ୍ପର୍ଶକାତରମାନେ ଯଦି ଦୁଆର ନଖୋଲିବେ, ତେବେ ଦୁଆର ଗୁଡ଼ିକୁ ଭାଂଗିଦେଇ ସିଏ ଆମ ଘର ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିବ ବୋଲି ସତେଅବା ବିଧିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇ ସିଏ ଆସୁଛି । ସିଏ ଏପରି ଏକ ଶକ୍ତି ନେଇ ଆସୁଛି, କାରଣ ସତେଅବା ତାହାରି ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ଆସି ଉପନୀତ ହୋଇଛି । ଯାହାର ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ସତକୁ ସତ ଆସି ପହଞ୍ଚିଥାଏ, ତାହା ପ୍ରାୟ ନିୟମତଃ ଏକ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜ ଭାବରେ ଆମ ଘରେ, ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଥାଏ । ଯେଉଁମାନେ ତଥାପି ତାହାର ପ୍ରତିରୋଧ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଗାଲରେ ସେହି ନୂଆ ସତେଅବା ଠାଏ ଠାଏ ଚଟକଣା ବସାଇଦିଏ ଏବଂ ଆମ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଆସେ । ଯାହାର ଆବଶ୍ୟକତା ଥାଏ କେବଳ ତାହାହିଁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତ୍ୟୟର ଦର୍ପ ନେଇ ଆମକୁ ସାମ୍ନା କରିବାକୁ ଆସେ । ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରତିରୋଧ ମାନେ ନାହିଁ । ପ୍ରତିରୋଧ ହୁଏ ମାତ୍ର କାଟୁ କରେ ନାହିଁ ।

ସତ୍ୟମାନେ ବିହନ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ମାତ୍ର, ଯାହାର ଜମିଟି ଆବଶ୍ୟକ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣଶୀଳ ହୋଇ ତିଆରି ହୋଇନଥାଏ, ସତ୍ୟମାନେ ତା'ଘରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଆଲୋଡ଼ନ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ବିମୋଚନଟିଏ ସମ୍ଭବ କରିବା ତ ଆହୁରି ଅଧିକ ଦୂରର କଥା । ଜମିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିନଥିବା ଅରାଜୀମାନେ ସତ୍ୟଗୁଡ଼ାକୁ ବହି ଭିତରେ ନେଇ ଭର୍ତ୍ତିକରି ରଖିଥାନ୍ତି । ଆମ ମୁନିଋଷିମାନେ ସେହି ସେକାଳରେ ମଧ୍ୟ କେଡ଼େ କେଡ଼ ବଡ଼ କଥା ଚିନ୍ତା କରିଥିଲେ ଓ କହିଥିଲେ ବୋଲି କେତେ ଫୁଲାଇ ହେଉଥାନ୍ତି । ଆମ ଭାରତବର୍ଷରେ ଆମେ ସେହି ବହିମାନଙ୍କୁ ନେଇ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଫୁଲାଇ ହେଉ । ଜ୍ଞାନ ଅଳସୁଆ ହେଲେ ଶାସ୍ତ୍ର ଭିତରେ ଯାଇ ଲୁଚି ରହିଥାଏ । ପଣ୍ଡିତମାନେ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ବସିବା ନିମନ୍ତେ ସତେଅବା ଏକ

ଅଳଟିଆ ବ୍ରତ ନେଇ ବସିଥିଲେ ହିଁ ଯାଉଣୁ ଆସୁଣୁ ଶାସ୍ତ୍ରର ଉଲୁଗୁଣା ଦେଉଥାନ୍ତି । ଭାରତବର୍ଷରେ ବିହନ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଥାଏ, ମାତ୍ର ଜମିକୁ ଯାଇପାରେ ନାହିଁ । ଜମି ତିଆରି ହୋଇନଥାଏ । ତେଣୁ ବିହନ ଖତରା ହୋଇଯାଏ । ଜୀବନରେ ନଲାଗି ପାରିଲେ ବିଦ୍ୟା ଖତରା ହିଁ ହୋଇଯାଏ । ଭାରତୀୟ ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ଓ ମାନବସତ୍ୟର ବହୁ ରତ୍ନ ସମ୍ଭବତଃ ସେହି କାରଣରୁ ନିଜର ପ୍ରଭବସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ହରାଇ ବସିଛନ୍ତି ଏବଂ ମୁଖ୍ୟତଃ ଜଡ଼ବତ୍ ମାନଙ୍କର ମୁଖରୋଚକ ସଦୃଶ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ସତ୍ୟର ଅସଲ ଆବେଦନ ଗୁଡ଼ିକୁ ଭାରତୀୟ ଜୀବନରେ କାମରେ ଲଗାଇବା ନିମନ୍ତେ ସତେଅବା ଏବେ ମଧ୍ୟ ଭିତ୍ତିଭୂମିଟିଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇପାରି ନାହିଁ । ଏହି ଭିତ୍ତିଭୂମି ଯେପରି କେବେହେଲେ ତିଆରି ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ, ସେଥିଲାଗି ଆମ ସିଆଣିଆମାନେ ବାଟ ଓଗାଳି ବସିଛନ୍ତି ।

ସତ୍ୟ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ସତ୍ୟ । ମଂଗଳ କହିଲେ ଅନ୍ତତଃ ଏକ ସର୍ବନିମ୍ନ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ମଂଗଳକୁ ବୁଝାଇବା ଉଚିତ । ଏହି ଜଗତରେ ଯାହାକିଛି ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନ ଭିତରେ ସୁନ୍ଦର ଲାଗି ରୁଚିଟିକୁ ଆଣିଦିଏ ତାହା ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ପହୁଞ୍ଚ ଭିତରକୁ ଆସି ପାରୁଥିବା ଉଚିତ । ଭାଗ୍ୟବାଦୀ ଭାରତବର୍ଷରେ ସେକଥା ଏବେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇନାହିଁ । ଗୋଳିଆ ପଙ୍କ ଭଳି ହୋଇ ରହିଥିବା ଆମ ସାମୂହିକ ଜୀବନରେ ଯେଉଁମାନେ ଭାଗ୍ୟବାନ ହୋଇ ପ୍ରାୟ ସବୁଯାକ ସମ୍ପଦକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଦ୍ଧତ ଭାବରେ ମାଡ଼ି ବସିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଆମ ବିହନଗୁଡ଼ାକୁ ଖେତଯୋଗ୍ୟ ହେବାକୁ ସତେଅବା ମୋଟେ ବାଟ ଛାଡ଼ୁନାହାନ୍ତି । ଖେତଟି ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରୁ ନାହିଁ, ତେଣୁ ବିହନମାନେ ପ୍ରଧାନତଃ ବିତ୍ତଲୋଭୀ ମାନଙ୍କ ହାତରେ ସୁନା ରୂପା ଗହଣା ପରି ଲଦା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ମୋଟେ କାମରେ ଲାଗି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି କାମରେ ଲାଗି ପାରୁନାହିଁ, ଭାତରୀୟ ସାହିତ୍ୟ ବାବୁମାନଙ୍କର ପ୍ରାୟ ଏକ ମାଇଚିଆ ବିଳାସରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିଛି । ଭାରତୀୟ ଶିକ୍ଷିତମାନେ ଏହି ଦେଶରେ ସମ୍ଭବତଃ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବିଦ୍ୟାବିହୀନ ଏବଂ ବିବେକହୀନ ପରି ଆଚରଣ କରୁଛନ୍ତି । ଭାରତୀୟ ରାଜନୀତିକୁ ନିତାନ୍ତ ନିର୍ଲଜମାନେ ବେକରେ ରତ୍ନହାର ପରି ପକାଇ ପାତିମାଙ୍କଡ଼ ପରି ଦାଣ୍ଡରେ ନାଚୁଛନ୍ତି । ନ୍ୟାୟର ଘରମାନଙ୍କରେ କଳାକାଉର ବେଶ ପିନ୍ଧି ନିତାନ୍ତ ଲୋଭଗ୍ରସ୍ତମାନେ ସତେଅବା କେବଳ ସେହିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଖଞ୍ଜା ହୋଇ ରହିଥିବା ଭୋଗମଣ୍ଡପ ମାନଙ୍କରେ ଉଖୁଡ଼ା ଖୁମ୍ପି ନେବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଛନ୍ତି । ସଂସ୍କୃତି ସଭାରେ ଉଚ୍ଚାରଣ କରା ଯାଉଥିବା କେତେଟା ସ୍ୱାଧିକାରପ୍ରମତ୍ତ କଥା ଭିତରେ ସୀମିତ ହୋଇ ରହିଛି ।

ଏହି ସବୁକିଛି ତାମସା ଲାଗିଥିବ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ନୂଆ ମନରେ ନୂତନ ଆସ୍ପୃହାରେ ଏକ ଏକାବେଳେକେ ନୂଆ ସହାନୁଭବ ସହିତ ଭାରତର ଭିତ୍ତିଭୂମିଟିକୁ ନୂଆ କରି ତିଆରି ନକରିବା । ସେହି ଭିତ୍ତିଭୂମିରେ ଏବର ନିଲଠା ଅନ୍ଦାଜଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ଉପରବାଲା ଦୟା କରି ତଳମାନଙ୍କୁ ସୁଆଗ ଦେଖାଇଲା ପରି ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଯୋଜନା ବଖାଣି ବୋଧ

କରି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ତଳେ ରହିଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ମଣିଷ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବେ । ଉପରେ କେତେ ମଣିଷ ଦୈତ୍ୟୋପମ ଉତ୍ତମ ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇ ସବୁକିଛିକୁ ମାଡ଼ି ବସିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଏବଂ ମାଡ଼ି ବସିବାଟାକୁ ହିଁ ଜୀବନକୁ ବଞ୍ଚିବାର ସର୍ବୋତ୍ତମ ସୁଆଦ ବୋଲି ଭ୍ରମ କଲେ ବୋଲି ଯେ ତଳେ କୋଟି କୋଟି ମନୁଷ୍ୟ ସତେଅବା ଝଅଳ ମାରି ଅଧମ, ଅରକ୍ଷ ଏବଂ ଅବର ହୋଇ ରହିଲେ, ନୂଆଁ ଭିତ୍ତିଭୂମିଟିକୁ ସେହି ସ୍ୱୀକାରୋକ୍ତିଟି ଉପରେ ସବୁକିଛିକୁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ ଗଢ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଦେଶର ସମ୍ବିଧାନ ଦେଇଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିଟି ଅନୁସାରେ ହିଁ ଭିତ୍ତିଭୂମିଟିଏ ଗଢ଼ାହେବ । ଗୋଟାଏ ମୁହଁରେ ସଂବିଧାନକୁ ପବିତ୍ର ବୋଲି କହି ଯାବତୀୟ ସୁଯୋଗ ଏବଂ ସଚେତନତାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେଶଟାକୁ ଥାକ ଥାକ ଓ ଭାଗ ଭାଗ କରି ରଖିବା ଆଉ ମୋଟେ ଚଳିବ ନାହିଁ ।

ଭାରତୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା କୌଣସି ଯୁଗରେ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ କଥା ଚିନ୍ତା କରିନଥିଲା । ସେକଥା କରିଥିଲେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଭାଗ୍ୟବାଦ ଭଗବାନଙ୍କ ଠାରୁ କଦାପି ଅଧିକ ବଳୀୟାର ହୋଇ ନଥାନ୍ତା ବା ଭାରତୀୟ ସମାଜରେ ଜାତିଭେଦ ପ୍ରବେଶ କରିନଥାନ୍ତା । ଭାଗ୍ୟବାଦ ଏବଂ ଜାତିଭେଦ ନାମକ ପୁରୁଣା ଗୁଡ଼ିକୁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏବଂ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଏବଂ ସତକଥା ହେଉଛି,ଏଠି ସବୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ସ୍ୱୀକୃତିର ପରିଧି ମଧ୍ୟରେ ଗଣିବା ଲାଗି ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବା ମାତ୍ରକେ ଭାଗ୍ୟବାଦ ଓ ଜାତିଭେଦ ମଧ୍ୟକୁ ଆଦୌ ମନ ବଳିବ ନାହିଁ । ଅସଲ ଅଧ୍ୟାତ୍ମକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବାରେ ବଳ ହାସଲ କରିପାରିବାର ମଣିଷଟିଏ ଯେପରି ନାନା ବେଢ଼ା ଏବଂ ବାଡ଼ ଭିତରେ ପ୍ରଧାନତଃ ଆତ୍ମକାମୀ ହୋଇ ରହିଥିବା ସାଂପ୍ରଦାୟିକ ଆଡିଚର୍ଯ୍ୟା ଗୁଡ଼ିକ ଆଡ଼କୁ ଆଦୌ ମନ ବଳାଏ ନାହିଁ, ଏହା ଠିକ୍ ସେହିପରି । ପିଲା କହିଲେ ଏ ଦେଶରେ ସବୁ ପିଲାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ବୁଝାଇବ । ଏହା ମଧ୍ୟ ଏକାବେଳେକେ ଏକ ନୂତନ ଭିତ୍ତିଭୂମି । ଗତ ପଚାଶ ବର୍ଷ ଧରି ଭାରତ ନାମକ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଯାବତୀୟ ଘୋଷଣାରେ ପିଲାଙ୍କ ବିଷୟରେ ଯାହାକିଛି ଉଚ୍ଚାରିତ ହୋଇଛି, ତାହା ସବୁ ପିଲାଙ୍କ ବିଷୟରେ କୁହାଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଯାହାକିଛି ହୋଇଛି, ତାହା କେବଳ କେତେକ ପିଲାଙ୍କ ନିମନ୍ତେ କରାଯାଇଛି । ପାଠ ପଢ଼ାଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥାଟାକୁ ବି ଆମେ ଏପରି ତିଆରି କରିଛୁ ଯେ, ସେଥିରେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନାନା ଥାକର ଓ ନାନା ବାଡ଼ର ପାଠ ପରିବେଷଣ କରାଯାଉଛି ଏବଂ, ଏହି ପିଲାମାନେ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଟିଏ ଦେଶର, ପିଲାମାନଙ୍କର ବଡ଼ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସେହି ଅବବୋଧ ମୋଟେ ନହେବାର ଲାଗି ହିଁ ଅଧିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଉଛି ।

ଦେଶର ସବୁ ପିଲା ପାଠ ପଢ଼ିବେ, ସବୁ ପିଲା ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ପାଠ ପଢ଼ିବେ, ଯେଉଁମାନେ କାଳକାଳର ଅବିଚାର ଫଳରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ପଛରେ ରହି ଯାଇଛନ୍ତି, ସେମାନେ ବି ସାଂଗରେ ଆସିପାରିବା ଲାଗି ସହାୟକ ଅଧିକ ସୁଯୋଗର ସୃଷ୍ଟି କରାଯିବ,- ସର୍ବନିମ୍ନ ସୁଯୋଗ ସବୁ ପିଲାଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ରହିବ ଏବଂ ତା'ପରେ ପ୍ରତିଭା ଅନୁସାରେ ହିଁ

ସୁଯୋଗ ଗୁଡ଼ିକର ବଣ୍ଟନ କରାଯିବ,- ଏହି ନୂତନ ଭିତ୍ତିଭୂମିଟି ସକାଶେ ରାଷ୍ଟ୍ର କେବେଯାଇ ଯଥାର୍ଥ ଆନ୍ତରିକତା ସହିତ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ ? ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ନିଷ୍ପତ୍ତିମାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଉଥିବା ଆନମାନଙ୍କରୁ ପୁରୁଣାଟା ହଟିଗଲେ ଯାଇ ତାହା ସମ୍ଭବ ହେବ । ସେଭଳି ନ ହୋଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଦେଶର ତଥାକଥିତ ଜ୍ଞାନ ଓ ବିଜ୍ଞାନ ଆମ ଦେଶରେ ସାମନ୍ତବାଦୀ ଅଗାଡ଼ିଗୁଡ଼ାକୁ ହିଁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେବାରେ ଲାଗିଥିବ । ନିତାନ୍ତ ଜଡ଼ ଏବଂ ଅଯୋଗ୍ୟମାନେ ହିଁ ସବାଉପରେ ଯାଇ ବସିଥିବେ, ନରୋତ୍ତମ ମାନଙ୍କର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପାଉଥିବେ ଏବଂ ଦେଶଟା ପୋଲା ହୋଇ ଯାଉଥିବ । ଏବଂ, ଏହି ସ୍ଥିତିଟା ହିଁ ରଜା ହୋଇ ବସିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୁରୁଣା ବିହନଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ଆଉ କେଉଁ କାମରେ ଲାଗିବ ?

ଭିତ୍ତିଭୂମି ନୂଆ ହେଲେ ଯାଇ ଆମ ଘରର ଅସଲ ବିହନଗୁଡ଼ିକ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଜୀବନମୂଲ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରିବେ । ଭିତ୍ତିଭୂମି ନୂଆ ହେବ ଅର୍ଥାତ୍ ଆଭିମୁଖ୍ୟମାନେ ବଦଳିଯିବେ । ଅର୍ଥାତ୍ ନେତୃତ୍ୱ ବଦଳିବ । ମାତ୍ର, ନେତୃତ୍ୱ କଦାପି ଆପଣାଛାଏଁ ବଦଳି ଯିବନାହିଁ । ଅଯୋଗ୍ୟମାନେ କଦାପି ଅପଣା ଇଚ୍ଛାରେ ଗାଦୀ ଛାଡ଼ିବେ ନାହିଁ । ସଂସ୍କୃତିର ଇତିହାସରେ ସଚରାଚର କେବେ ସେକଥା ଘଟିନାହିଁ । ଉପରର ଅନୁଗ୍ରହ ଦ୍ୱାରା କେବେହେଲେ ତାହା ହୋଇନାହିଁ । ତଳେ ରହିଥିବା ମଣିଷ ସଚେତନ ଓ ସକ୍ରିୟ ହେଲେ ଯାଇ ଭିତ୍ତିଭୂମି ନୂଆ ହୋଇଛି । ମଣିଷ ନିଜକୁ ପଣ୍ୟ ବା Commodity ବୋଲି ନଭାବି ମନୁଷ୍ୟ ବୋଲି ଅନୁଭବ କଲେ ଯାଇ ପୁରୁଣା ଭିତ୍ତିଭୂମି ଟଳିଯିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଛି ଏବଂ ତା'ପରେ ବହୁ ଅଭାବନୀୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି । ବିହନ ବିଲକୁ ଯାଇଛି । ଭାରତବର୍ଷର ସାମାଜିକ ଅତୀତଟା ଅଧିକାଂଶତଃ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ସେହି Commodity Statusଟା ଉପରେ ହିଁ ସର୍ବାଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଆସିଛି । ତେଣୁ ସତ୍ୟମାନେ ନିତାନ୍ତ ପଙ୍ଗୁ ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି । ନିତାନ୍ତ ଅଯୋଗ୍ୟ ତୁଣ୍ଡମାନଙ୍କର ଶବ୍ଦମୈଥୁନରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଯାହା ଏହି ଦେଶରେ ସବାଆଗ ହେବା କଥା, ତାହା କେତେ ପଛରେ ଯାଇ ରହିଛି । ମଣିଷର ଦୁଃଖ ଯାଉନାହିଁ । ପ୍ରତାରଣାର ରାତି କେବେହେଲେ ପାହିବ ନାହିଁ ବୋଲି ସତେଅବା ଖୁଣ୍ଟ କରି ବସିଛି ।

ଯାହା ଅସଲ, ତାହା କେବେହେଲେ ଯାଏ ନାହିଁ, ତାହା ଅପେକ୍ଷା କରିଥାଏ । ଯାହା ସତକୁ ସତ କଲ୍ୟାଣକାରୀ, ତାହା କଦାପି ହଜି ଯାଏନାହିଁ । ଯଥାର୍ଥ ଭିତ୍ତିଭୂମି ପାଇଲେ ତାହା ପ୍ରକଟ ହୋଇଆସେ । ଭିତ୍ତିଭୂମିଟି ନବଦଳୁ ବୋଲି ପୁରୁଣା ଅସନାଗୁଡ଼ାକ ଦ୍ୱାରା ଉପକୃତ ହେଉଥିବା ଚତୁର ବାବୁମାନେ ଜିଦ୍ ଧରି ବସିଥାନ୍ତି ଓ କ୍ଷମତାରେ ରହିଥାନ୍ତି । ତେଣୁ, ବାବୁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପକୃତ ହେଉଥିବା ଚତୁର ବାବୁମାନେ ଜିଦ୍ ଧରି ବସିଥାନ୍ତି ଓ କ୍ଷମତାରେ ରହିଥାନ୍ତି । ତେଣୁ, ବାବୁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଭିତ୍ତିଭୂମି ବଦଳେ ନାହିଁ । ବାବୁ ହୋଇ ବସିବାଠାରୁ, ନିର୍ଘାତ ଭାବରେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଭୋଗ କରିବାର ଏକ ସ୍ଥିତିଠାରୁ ଜୀବନରେ

ବୃହତ୍ତର କିଛି ମୂଲ୍ୟସମ୍ପଦ ଏବଂ ସଂଜ୍ଞା ରହିଛି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିବା ମଣିଷମାନେ ସଚେତନ ଭାବରେ ଏକତ୍ର ହେଲେ ଯାଇ ଚାକ୍ଷୁଷ ଭାବରେ କିଛି କରିପାରନ୍ତି । ଭାରତବର୍ଷରେ ଏହି ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି କ୍ରମେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଆସୁଛି । ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ସତେଅବା ଆଉ ଗୋଟାଏ କ'ଣ ଘଟିବ ବୋଲି ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀ ସରିଆସିବା ବେଳକୁ ଅନୁରୂପ ପ୍ରକ୍ରିୟାଟିଏ ଆରମ୍ଭ ହେଲାଣି । ଏହାପରେ ସତେଅବା ଉପଯୁକ୍ତ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିବା ପରି ପୁରୁଣା ଅନେକ ଅନେକ ମିଥ୍ ଭାଙ୍ଗିଯିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ । ଏକ ନୂଆ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଲାଗି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମଣିଷ ସାହସ କରି ବାହାରିବେ,- ଅତୀତର ଅସଲ ଆବିଷ୍କାର ସେତିକିବେଳେ ହେବ ।

୨/୯/୯୬

●

ସାଧବମାନେ ସିଆଡ଼େ ରହିଲେ

ଆଗେ ଯେଉଁମାନେ ଆମର ଏହି ଉତ୍କଳ ଅଥବା କଳିଙ୍ଗରୁ ସାଗର ପାର ହୋଇ ଜାଭା, ସୁମାତ୍ରା ଓ ବାଲିଦ୍ୱୀପ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଉଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ସାଧବ ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିଲା । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ କାହ୍ନୁ ଚରଣ ମହାନ୍ତିଙ୍କର 'ବାଲିରାଜା' ଉପନ୍ୟାସରେ ତାହାର ଅନ୍ୟତମ ବର୍ଣ୍ଣନାମାନ ରହିଛି । କବି ମାୟାଧର ମାନସିଂହ ମଧ୍ୟ ମହାନଦୀରେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ବିହାର କରୁ କରୁ ଆପଣାର କଳ୍ପନାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରିଛନ୍ତି । ସାଧବ ଶବ୍ଦଟିର 'ସାଧୁ' ନାମକ ସେହି ଅନ୍ୟ ଶବ୍ଦଟି ସହିତ ଆଦୌ କୌଣସି ସମ୍ବନ୍ଧ ରହିଛି କି ନାହିଁ ମୁଁ ସେ କଥା ବେଳେ ବେଳେ କମ୍ ଭାବିନାହିଁ । ସାଧବମାନେ ବିତ୍ତର ବଣିଜ କରି ଯାଉଥିଲେ । ପଣ୍ୟ ଆକାରରେ ବିତ୍ତ ନେଉଥିଲେ । ତେଣୁ ବି ପଣ୍ୟ ଆକାରରେ ବିତ୍ତ ବୋହି ଆଣୁଥିଲେ । କାର୍ତ୍ତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦିନ ପାଳିତ ହେଉଥିବା ଡଂଗାଭସା ପର୍ବକୁ ଏକ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଦେଉଥିବା ମମତା ସହିତ ସାଧବମାନଙ୍କର ସେହି ପଣ୍ୟବାଣିଜ୍ୟ ସହିତ ଯୋଡ଼ିଦେଇ ଆମେ ଏବେ ମଧ୍ୟ କେତେ ଆନନ୍ଦ ଅନୁଭବ କରୁଛୁ । ସେଥିରେ ଏକ ସାଂପ୍ରତିକ ଆଂଗିକ ଗୁଞ୍ଛିଦେଇ ଏବର ସରକାର ପାରାଦ୍ୱୀପ ବନ୍ଦରରେ ଉତ୍ସବଟିଏ ବି ପାଳନ କରୁଛନ୍ତି ।

ବିଗତ ୩/୪ ଦଶନ୍ଧି ଭିତରେ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଯେଉଁମାନେ ବିଲାତ କିମ୍ବା ଆମେରିକା ଗଲେ, ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ କେତେ ଯୁକ୍ତିର ସହିତ ହୁଏତ ସାଧବ ବୋଲି କହିପାରିବା । ସେମାନେ ଭାଗ୍ୟର ବଣିଜ କରି ଯାଇଥିଲେ । ଭାଗ୍ୟ ଲାଭକଲେ । ଏଠାରେ ଶୈଶବ କଟାଇଥିଲେ । ମାତ୍ର ଆଗକୁ ହେତୁ ପାଇଯିବା ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ବାସନାପକ୍ଷୀ ଏମିତି କ'ଣ ଡେଣାଟିଏ ପାଇଗଲା ଯେ, ସେମାନେ ସବୁଯାକ ଭାଗ୍ୟ ପୃଥିବୀର ସେହି କଣଟାରେ ରହିଛି ବୋଲି ଅନୁଭବ କଲେ । ସେଇଥିରୁ ଏହି ପ୍ରଥମ ଗୃହଟା ବିଷୟରେ ଏକାନ୍ତ ନିର୍ଲିପ୍ତ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ଆମେରିକା ଏପରି ଗୋଟାଏ ଭୂଖଣ୍ଡ, ଯେଉଁଠାରେ କି ଭାଗ୍ୟ ସୁନାହୋଇ ସତେଅବା ଭୂଇଁ ଉପରେ ବିଂଚା ହୋଇରହିଛି । ଯିଏ ଯିବ, ସିଏ ଗୋଟାଇ ଆଣିପାରିବ । ଏବଂ ଥରେ ଗଲେ ସେହି ଆନନ୍ଦଟା ଏମିତି କ'ଣ କରିଦେବ ଯେ, ଆଉ ଘରକୁ ଆସିବାକୁ ଆଦୌ ମନ ହେବନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ବିଲାତ ବା ଆମେରିକା ଗଲେ, ଏହା ଏକାନ୍ତ ସତକଥା ଯେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଏଠାରେ ବଡ଼ ଅସଂତୋଷ ଲାଗିଥିଲା । ଏଠାରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ କ'ଣ ଅଛି ଯେ, ଆଧୁନିକ ଉଚ୍ଚଆଶାମାନ ରହିଥିବା ଜଣେ ମଣିଷକୁ ଏ ଭୂଇଁ ଭଲ ଲାଗିବ ? କେଡ଼େ ଅଭୂତ ଦେଶ ସେହି ଆମେରିକା ବା ଇଂଲଣ୍ଡ- ଯେଉଁଠାରେ କି ଅଳ୍ପ ମଣିଷ ଆଉ ଅଧିକ ଧନ ! ଧନଗୁଡ଼ାକ ଖାଲି ଲହଡ଼ା ମାରୁଛି । ଘର ଖୋଲାରହିଛି । ଯିଏ କାଗଜପତ୍ର ଯୋଗାଡ଼

କରିପାରିବ, ସିଏ ପହଂଚିଯାଇ ପାରିବ । ଏବଂ ସେହିଠାକୁ ଯାଇ ତା'ର ଭାଗ୍ୟ ସହିତ ଭେଟହେବ । ଭାଗ୍ୟର ହାଟଟା ଭିତରେ ତୁମେ ଏପରି କୁଆଡ଼େ ଉଭାନ ହୋଇ ମିଶିଯିବ ଯେ, ତୁମକୁ କେହି ଈର୍ଷା କରିବାକୁ ବି ତୁମର ଠିକଣା ଖୋଜି ପାଇବେ ନାହିଁ ।

ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ କେତେଶହ ବର୍ଷ ତଳେ ଯେଉଁମାନେ ୟୁରୋପରୁ ଆମେରିକା ପଳାଇ ଯାଇଥିଲେ, ସେମାନେ ବିତ୍ତ ପାଇଁ ଯାଇନଥିଲେ, ଏକ ଅନ୍ୟଭଳି ବିବେକର ତାଡ଼ନାରେ ଯାଇଥିଲେ । ୟୁରୋପର ତୁଳନାରେ ଆମେରିକା ସେତେବେଳେ ଅନାବାଦୀ ତଇଲା ଜମି ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ଏହି ଆଗନ୍ତୁକମାନେ ସେଠାରେ ଯାଇ ମୂଳରୁ ସବୁକିଛି ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ସେହି ନୂତନ ସଂସ୍ଥାନଟିକୁ ତା'ର ଆଜିର ଚେହେରାଟା ଯାଏ ତିଆରି କରି ଆଣିବାକୁ କେତେ କ'ଣ ହରକତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ସେହି ଭୂଇଁରେ ଆଗରୁ ବାସ କରି ଆସୁଥିବା ମଣିଷ ଗୋଷ୍ଠୀଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରାୟ ନିର୍ମୂଳ କରିଦେବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ଯେତକ ତଥାପି ବଂଚିଗଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ନୂଆ ଦଖଲକାରୀଙ୍କ ବରାଦ ଅନୁସାରେ ଖାସୁ ହୋଇ ରହିବାକୁ ହେଲା । ମୂଲିଆ ଧରିବାକୁ ଆଫ୍ରିକାର ଜଂଗଲମାନଙ୍କରୁ ଅପହୃତ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ହାଟରେ କିଣିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ପୃଥିବୀର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବିତ୍ତଶାଳୀ ଦେଶ, ସବୁଠାରୁ ମହାନ୍ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଏବଂ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଧ୍ୱଂସୀ ଅସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଆବିଷ୍କାରକ ଓ ମାଲିକ ହୋଇ ଏକାଧାରରେ ତଥାପି ଆପଣା ପାଇଁ ଏକ ଏକକ ପରିଚୟର ପ୍ରତୀତି ଆଣିବାକୁ ବିଚରା ଆମେରିକାକୁ ଏବେ ମଧ୍ୟ କମ୍ ଧଇଁସଇଁ ହେବାକୁ ପଡୁନାହିଁ । ଆମେରିକାବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ ଆମେରିକା ଏବେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଚ୍ୟାଲେଂଜ୍ ହୋଇ ରହିଛି । ସେହି ଚ୍ୟାଲେଂଜ୍‌ଟିର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଆମେରିକାକୁ ଅଳ୍ପବହୁତ ବୁଝି ବି ହେଉଛି, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଭାବେ ଚିହ୍ନି ବି ହେଉଛି ।

ଓଡ଼ିଶାରୁ ଯେଉଁମାନେ ଭାଗ୍ୟର ସନ୍ଧାନରେ ଏତେବାଟ ଯାଇ ଆମେରିକାରେ ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି, ଆମେରିକାର ନିର୍ମାଣରେ ସେମାନଙ୍କର ମୋଟେ କୌଣସି ହାତ ନାହିଁ । ଆମେରିକା ଯାହା ହେବାର କଥା, ତାହା ହୋଇସାରିଛି । ସେଠା ମଣିଷଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସେହି ରାଷ୍ଟ୍ରବ୍ୟବସ୍ଥା ଏକ ଘର ଯୋଗାଇଦେଇ ସାରିଛି । ସେହି ଘରର କାମମାନ ଚଳିବା ପାଇଁ ଯହୁଁ ଯହୁଁ ଅଧିକ ମଣିଷଙ୍କର ପ୍ରୟୋଜନ ହେଉଛି, ତାହାର ପୂରଣ ନିମନ୍ତେ ଆମେରିକା ନିଜ ଦୁଆରଟିକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସକାଶେ କିଂଚିତ୍ ଖୋଲା ରଖୁଛି । ଅଥବା, ଆମେରିକାରେ ଧନ, ସୁଯୋଗ ଏବଂ ସଂସ୍ଥାନମାନ ଏତେ ଉଦ୍‌ବୃତ୍ତ ପରିମାଣରେ ପଡ଼ିଛି ଯେ, ବାହାରୁ କେତେ ଲକ୍ଷ ଲୋକ ଆସି ଉଦର ଭରଣ କଲେ, ତଦ୍ୱାରା ସେହି ଦେଶର ମୂଳ ଆର୍ଥିକ, ରାଜନୀତିକ କିମ୍ବା ସାଂସ୍କୃତିକ ଛାଂଚରେ ଆଦୌ ବ୍ୟାଘାତ ଜନ୍ମିବାର କୌଣସି ଆଶଂକା ନାହିଁ । ଏବଂ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ବରାଦ ଏପରି ଯେ, ଆମେରିକାକୁ ଆତ୍ମୋନ୍ନତିର ସନ୍ଧାନରେ ଯେଉଁମାନେ ବାହାରୁ ଆସୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ସେହିଠାରେ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବେ ରହିଯିବା ସକାଶେ ଏକ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଆକର୍ଷଣ ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି । ସେଠି ସମସ୍ତେ କ'ଣ ସବୁ ସମ୍ମୋହକ ଗନ୍ଧ ସୁଂଘି ସେଇଠି ଦେଶୀ ହୋଇ

ଯାଉଛନ୍ତି । ମାନବିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମେରିକା କ୍ରମଶଃ ଏକ ଚିଡ଼ିଆଖାନା ଅର୍ଥାତ୍ ମଣିଷମାନଙ୍କ ଲାଗି ଏକ ମୁକ୍ତ ଅରଣ୍ୟ ପରି ଦିଶିଲାଣି । ସେଠାରେ ବଡ଼ ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ହଜି ଯାଇହେବ । ତଥାପି ନିଜ କ୍ଷୁଦ୍ର ଅନୁଧାବନ ଗୁଡ଼ିକର ଗୁମ୍ଫାଟି ଭିତରେ ନିଜକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବୋଲି ଲାଗୁଥିବ ।

ଓଡ଼ିଶାରୁ ଆମେରିକା ଯାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେତେ ଅନୁପାତରେ ସେହି ଦେଶରେ ନାଗରିକ ହୋଇ ସାରିଲେଣି, ସେକଥା ହିସାବ କରି କହିହେବ । ଗୋଟିଏ ଦେଶର ନାଗରିକ ହେବା କହିଲେ କେବଳ ସେହି ଦେଶରେ ରହି ଭାଗ୍ୟଗତ ଫାଇଦା ଉଠାଇବାକୁ ହିଁ ଆଦୌ ବୁଝାଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଗୋଟିଏ ଦେଶର ନାଗରିକ ହେବାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି, ସେହି ଦେଶପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ହେବା, ତାହା ପ୍ରତି ସତକୁ ସତ ଆନୁଗତ୍ୟ ରଖିବା ଏବଂ ନିଜକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁସ୍ଥ ଓ ସଂହତ ଭାବରେ ସେହି ଦେଶର ବୋଲି ଭାବିବା । ତୁମେ ବାହାରୁ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଦେଶରୁ ଯିବ, ସେହି ଦେଶର ମଣିଷଙ୍କ ସହିତ ଆବଶ୍ୟକ ଭାବାତ୍ମକ ସଂହତିଟିକୁ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ତଥାପି ମନ କରୁନଥିବ- ଏପରି ଗୋଟିଏ ଅବସ୍ଥାରେ ତୁମକୁ ଦେଖି ସେହି ମୂଳ ଦେଶର ପ୍ରକୃତ ଲୋକମାନେ ତୁମକୁ ପ୍ରାୟ ନ୍ୟାୟତଃ କ'ଣ ବୋଲି ଅଥବା କ'ଣ ଭଳି ଭାବିବେ, ସେହି ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ କିଂଚିତ୍ ସୁସ୍ଥ ହୋଇ ବିଚାର କରାଯାଇ ପାରେ ।

ଏମାନେ ଆମର ଏଠାକୁ ତାଙ୍କ ସିଦ୍ଧି ଓ ତାଙ୍କ ବଣିଜ ପାଇଁ ଆସିଛନ୍ତି, ମୂଳତଃ ସେହି ଆବଶ୍ୟକତାରୁ ହିଁ ଆମର ଏଠି ନାଗରିକ ଖାତାରେ ନାମ ଦରଜ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏପରି ଭାବୁଥିଲେ ଆମକୁ ତାହା ଭଲ ସିନା ଲାଗିବ ନାହିଁ, ତଥାପି ସେମାନଙ୍କର ଏପରି ଭାବିବାଟାକୁ କଦାପି ଅନ୍ୟାୟ ବୋଲି କହି ହେବନାହିଁ । ଟେବୁଲ ଚଉକୀରେ ବସି ଖାଉଥିବ, ତଥାପି ଭିତର ଘର ପିଣ୍ଡା ଦୁଆରମୁହଁରେ ଚୂଲୀ ପାଖରେ ବସି ବୋଉପରଷା ଖାଇବାକୁ ଝୁରି ହେଉଥିବ, ଏଇଟା ଭାରି ହଇରାଣିଆ କଥା ହୋଇପାରେ । ସନ୍ତାନ ପ୍ରସବ କରିବାକୁ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଯିବ ଓ ଏଣେ ନିଜ ଗାଆଁର ଅନ୍ତୁଡ଼ି ଶାଳକୁ ଝୁରି ହେଉଥିବ, ଏକଥା ପ୍ରକୃତରେ ଭାରି ମର୍ମନ୍ତୁଦ ହୋଇପାରେ ।

ଆମେରିକାରେ ଥିବା ଓଡ଼ିଆମାନେ ସେଠାରେ ତାଙ୍କରି ଭଳି ରହିଥିବା ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କ ସହିତ ବେଶୀ ସଂପର୍କ ରଖନ୍ତି ନା ଅନ୍ୟ ଆମେରିକାବାସୀଙ୍କ ସହିତ ବେଶୀ ସଂପର୍କ ରଖନ୍ତି, ସେ କଥାଟିର ଏକ ଅଧ୍ୟୟନ କରାଯାଇପାରେ । ଆମେରିକାରେ ଓଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଅଲଗା ସାଂସ୍କୃତିକ ସଂଗଠନ ରହିଛି । ସେମାନେ ବିଧିବଦ୍ଧ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କରେ ଏକତ୍ର ହୁଅନ୍ତି, ଓଡ଼ିଶାକୁ ମନେ ପକାଇଦେବା ପାଇଁ ଗୀତ ଓ ନୃତ୍ୟାଦିର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ହୁଏ । ଅନ୍ତତଃ ଘଡ଼ିକ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶାରେ ଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ଉଭୟ ଦୁଃଖାନୁଭବ ଏବଂ ସୁଖାନୁଭବରୁ ଖୁସୀ ପାଆନ୍ତି । ଆମେରିକାଯାକ କିଏ କୋଉଠି କେତେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଖେଳାଇ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ତାହାର କୌଣସି ଠିକଣା ନଥାଏ । ତେଣୁ ଭେଟାଭେଟିଟା କମ୍ ସୁଖ ଦେଉନଥିବ । ସମସ୍ତେ

ଘରୁ ପଘା ଛିଣ୍ଡାଇ ଆସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ହାଟରେ ନିଜକୁ ଗୋଟିଏ ଅବସର ଭିତରେ ଦେଖି ତଥାପି କେଉଁଠି ନା କେଉଁଠି ଡୋରଟିଏ ଲାଗିଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରୁଥିବେ । ଆଧୁନିକ ଆମେରିକୀୟ ସମାଜରେ ସ୍ୱୟଂ ଆମେରିକାବାସୀ ଆତ୍ମିକ ସ୍ତରରେ ନାନା ନିଃସଂଗତା ଭିତରେ ଅଶ୍ୱସ୍ତି ଭୋଗ କରୁଥିବା ସମୟରେ ଏହି ସୁଦୂର ପ୍ରବାସରେ ଥିବା ଓଡ଼ିଆମାନେ ନିଜକୁ ପରସ୍ପର ସହିତ ପାଇ କମ୍ ଖୁସୀ ହେଉନଥିବେ ।

ଆମେରିକାରେ କେଉଁ ଓଡ଼ିଆମାନେ ବିଶେଷ ନାଆଁ ଅର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି, ଏବେ ଖବରକାଗଜରେ ତାହାର ଏକ ଧାରାବାହିକ ବିବରଣୀ ବାହାରୁଥିଲା । ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ଓଡ଼ିଶା ପାଇଁ ଗର୍ବ ବୋଲି ମନ୍ତବ୍ୟଟିଏ ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ପଢୁଥିବା ସମୟରେ କେମିତି କେମିତି ଲାଗୁଥିଲା । ଘରର ପୁଅ ଘରଟା ତା' ମୁତାବକ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ବୋଲି ଅସଂତୋଷ ପ୍ରକାଶ କରି ଆଉଗୋଟିଏ ଦେଶର ଉଆସରେ ଯାଇ ସୁଖରେ ରହିଲା ଶୁଣି ସିଏ ଛାଡ଼ି ଯାଇଥିବା ମାଆଟି କେତେ ସୁଖ ପାଉଥିବ ବା ନପାଉଥିବ, ସେ କଥା ଏକା ମାଆ ସିନା କହିପାରିବ ! ଭଗବାନ କରନ୍ତୁ, ସେମାନେ ସବୁବେଳେ ସୁଖରେ ରହନ୍ତୁ ।

ଯିଏ ସତକୁ ସତ ଯାହା ପାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ, ଭଗବାନ ଯେତେବେଳେ ତାକୁ ସେଇଆ ଦେବାର କୃପା କରନ୍ତି, ତେବେ ତା'ଠାରୁ ବଳି ସୁଖ ଆଉ ପୃଥିବୀରେ କ'ଣ ଅଛି ? ମାତ୍ର ସେମାନେ ତଥାପି ଦୁଃଖ ପାଇବେ, ଯଦି ସେମାନେ ଆମେରିକା ଆଉ ଓଡ଼ିଶା ଭିତରେ ବିଭାଜିତ ହୋଇ ରହିଥିବେ । ଗୋଟାକରେ ସଉଦା କରୁଥିବେ ଏବଂ ଆଉ ଗୋଟାକୁ ଝୁରି ହେଉଥିବେ । ସେମାନେ ଗୋଟାଏ ଦେଶର ନାଗରିକ ହୋଇସାରିବା ପରେ ନିଜର ପୂର୍ବ ଜନ୍ମଟାକୁ ଝୁରିଲେ ନିଜେ ତ କଷ୍ଟ ପାଇବେ, ଏବଂ ଯୋଉ ଦେଶ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସୁନା ପଞ୍ଜୁରିଟିଏ ଖଂଜିଦେଲା, ସେପଟୁ ବିଚାର କଲେ ସେହି ଦେଶ ପ୍ରତି ସଂଭବତଃ ଏକ ଅନ୍ୟାୟ ମଧ୍ୟ କରିବେ ।

ସେକାଳରେ ଯେଉଁମାନେ ଜାଭା, ସୁମାତ୍ରାକୁ ଯାଉଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେତେ ସାଧବ ସେଇଆଡ଼େ ରହି ଯାଉଥିଲେ ଓ କେତେ ଫେରି ଆସୁଥିଲେ, ସେକଥା ବର୍ତ୍ତମାନ କିଏ ହିସାବ କରି କହିପାରିବ ? ସମ୍ଭବତଃ ଅଳପ ରହୁଥିଲେ, ଅଧିକ ଫେରି ଆସୁଥିଲେ । ଯେଉଁମାନେ ରହିଲେ, ସେମାନେ କାଳକ୍ରମେ କୁଆଡ଼େ ସେଇଠି ମିଶିଗଲେ । ତାହା ଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଶାର ଆଦୌ କୌଣସି କ୍ଷତି ହେଲାନାହିଁ । ଓଡ଼ିଆ ଓ ଅନ୍ୟ ପୂର୍ବ-ଭାରତୀୟମାନେ ସେହି ଦ୍ୱୀପାଞ୍ଚଳରେ ଉପନିବେଶ ସ୍ଥାପନ କରିବା ଦ୍ୱାରା ସେହି ଭୂମିରେ ସେତେବେଳେ ହୁଏତ ଯେଉଁ କ୍ଷତି ହୋଇଥିବ, ସେକଥା ବି ଏବେ କାହାରି ମନେ ନଥିବ ।

ପୃଥିବୀଟା ଏମିତି ତିଆରି ହୋଇଛି ଯେ, ଦୁଇଶହ ବର୍ଷ ପରେ ଓଡ଼ିଶା ଆଉ ବର୍ତ୍ତମାନର ଓଡ଼ିଶା ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ । ଏବଂ, ମାତ୍ର ପଚାଶ ବର୍ଷ ପରେ ଏବର ଆମେରିକା ବି ଆଉ କ'ଣ ହୋଇଯିବ ଓ ଆଉ କ'ଣଟିଏ ପରି ଦିଶିବ । ତେଣୁ, ଝୁରିବାର କିଛି ନାହିଁ କି ପଛକୁ ଅନାଇବାର କିଛି ନାହିଁ ।

ଝୁରିଲେ ନିଜ ପାଇଁ ଦୁଃଖ, ପୃଥିବୀ ପାଇଁ ବି ଦୁଃଖ । ନିଜର ଗୋଡ଼ ଦୁଇଟା ଯାହାର ଯେଉଁଠି ମାଟି ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି, ସିଏ ସେହି ମାଟିକୁ ଚିହ୍ନୁ, ସେଇ ମାଟିକୁ ଆଦରି ଶିଖୁ ଏବଂ ସେଇଥିରୁ ଖୁସୀ ହେଉ ।

ବାଉଁଶ ଉପରେ ଥିବା ନଟୂଟା ଉପରେ ଥାଇ ସାଇଁ ସାଇଁ ବୁଲୁଥିବା ବାଉଁଶରାଣୀ ଯଦି ଦୁର୍ଯୋଗକୁ ମାଟିଟାକୁ ମନେ ପକାଇ ଝୁରିବସେ, ତେବେ ହୁଏତ ତଳେ ଆସି ପଡ଼ିଯିବାଟା ହିଁ ସାର ହେବ । ଆମେରିକାରେ ଶୁଖୁଆ ଓ ପଖାଳ ଭୋଜି କଲେ ବା ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ରଥରେ ବସାଇ ଟାଣିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେରିକା ତଥାପି ଓଡ଼ିଶା ହୋଇ ଯିବନାହିଁ । ନୂଆ ଘରେ ପୁରୁଣା ଘରଟାକୁ ଝୁରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହୁଏତ ନୂଆ ଓ ପୁରୁଣା ଦୁହେଁ କେବଳ ବେଖାପ ଲାଗୁଥିବେ,- ଜୀବନଟା ମୁଖା ପିନ୍ଧି ବୁଲୁଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଥିବ । ଆମେ ଦୁଇ ପାଖରୁ ହିଁ ଧକ୍କା ଖାଇବାରେ ଲାଗିଥିବା ।

୯/୯/୯୬

●

ମାନବ ଓ ଅତିମାନବ

ହିଟଲରଙ୍କ ପ୍ରତି ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଏକ ଦୁର୍ବଳତା କୋଉକାଳୁ ରହିଛି ବୋଲି ମୋର ଜଣେ ତରୁଣ ବନ୍ଧୁ ଚିଠିରେ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଏପରିକି ହିଟଲରଙ୍କର ଆତ୍ମଜୀବନୀ Mein Kampf ପୁସ୍ତକଟି ଓଡ଼ିଆରେ ଅନୁବାଦ ହେଉ ବୋଲି ସିଏ ବ୍ୟଗ୍ରତା ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ଆମ ପିଲାଦିନେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ 'ଜନନାୟକ' ବୋଲି ଖଣ୍ଡେ ବହି ବାହାରିଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ କି ଆଡ଼ଲଫ୍ ହିଟଲରଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଏକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ରୂପେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରା ଯାଇଥିଲା । ଜର୍ମାନୀର ଦାର୍ଶନିକ ନୀତ୍‌ଶେ ମଧ୍ୟ ଏକଦା ଅତିମାନବ କଥା କହିଥିଲେ । ମାନବମାନେ କାହିଁକି ଅତିମାନବ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଥାଆନ୍ତି, ସେ ବିଷୟରେ ପୃଥିବୀରେ ଏକାଧିକ ଅଧ୍ୟୟନ କରାହୋଇଛି । ଅନ୍ଧ ବା ଛୋଟା ମଣିଷଟିଏ ନିଜ ବାଡ଼ିଟିର ଆଶ୍ରାରେ ଚାଲି ପାରୁଥିବାରୁ ଅନେକ ସମୟରେ ସମ୍ଭବତଃ ବାଡ଼ିଟାକୁ ହିଁ ନିଜଠାରୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଓ ଅଧିକ ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ବିଚାର ବି କରିଥାଏ । ଭାରତବର୍ଷର ଲୋକମାନେ ପ୍ରାୟ ଏକ ସଂସ୍କୃତିଗତ ଖୋଇ ହିସାବରେ ଜଣେ ଜଣେ ଅବତାରଙ୍କ ଉପରେ ଅସ୍ଥା ରଖି ଆସିଛନ୍ତି ।

ଯେଉଁଠାରେ ମଣିଷ ନିଜକୁ କିଛି ନୁହେଁ ବୋଲି ଭାବିବାକୁ ଏକ ବିଚିତ୍ର ତାଲିମ ପାଇ ଆସିଥାଏ, ସେହିଠାରେ ସିଏ କେଡ଼େ ମନଉଷତରେ ଅତିମାନବମାନଙ୍କୁ ଝୁରି ହେଉଥାଏ । ଭଗବାନଙ୍କୁ ନିଜ ଭିତରେ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁନଥିବା ମଣିଷଟିଏ ହିଁ ତାଙ୍କୁ କୋଉଠି କେତେ ଉପରେ ବୈକୁଣ୍ଠ ବା କୈଳାସରେ ବସାଇ ରଖିଥାଏ । ଜଗତ ଭାସି ଯାଉଥିବା ସମୟରେ ଏହି ଜଗତରେ ତାହାର ପ୍ରତିକାର ନଖୋଜି ସେଇ ଉପରୁ କୁଆଡୁ ପ୍ରତିକାର ରୂପକ ସୁଦର୍ଶନ ଚକ୍ର ଆସି ଏଠି ଆମର ରକ୍ଷା କରୁ ବୋଲି ପୁରୁଣାମାର୍ଗୀୟ ଯେଉଁ କଳ୍ପନା, ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ବିଚିତ୍ର କଳ୍ପନା । ପୃଥିବୀର ପ୍ରଥମ କାଟର ରଜାମାନେ ଆପାଣାକୁ କେଡ଼େ ବାଗରେ ପ୍ରାୟ ଅତିମାନବର ସ୍ତରକୁ ଉଠାଇ ନେଇଛନ୍ତି । ପ୍ରଜାମାନେ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି । ରଜାମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱୟଂ ନାରାୟଣଙ୍କର ଅବତାର ବୋଲି ସେହିକାଳର ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ କେଡ଼େ ଉଲ୍ଲସିତ ଭାବରେ କୁହାଯାଇଛି । ଇତିହାସକୁ କେବଳ କେତେକ ମଣିଷ ତିଆରି କରନ୍ତି, ଏହି ପୃଥିବୀର ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ଛେଳି ବା ମେଣ୍ଢା ପରି ଖାଲି ଅନୁସରଣ କରୁଥାନ୍ତି, ଏଇଟି ହେଉଛି ଏକ ପୈଶାଚିକ ନୈତିକତା । ନାନା ତତ୍କାଳିକ କାରଣରୁ ମଣିଷମାନେ ନିଜ ଉପରୁ ଯାବତୀୟ ପୁରୁଷାର୍ଥବୋଧକୁ ହରାଇ ବସିଲେ ସତେଅବା ପିଶାଚ ହୋଇଯାଆନ୍ତି ଓ ସେହିମାନଙ୍କର ପିଶାଚଇଚ୍ଛା କ୍ରମେ ଦାନା ବାନ୍ଧି ଗୋଟାଏ କାହାକୁ ହିଟଲର କରି ବାହାର କରିଆଣେ । ସେଇ ବାପ ହୁଏ, ସେଇ ନେତା ହୁଏ, ସେଇ ଗୋଟାଏ ନୂତନ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଗୁରୁ ହୁଏ । ଅତିମାନବର

ପ୍ରକୋପ ପ୍ରବଳ ହେବାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଶ୍ରୟ ପାଏ ଏବଂ ତାହାରି ବୋଲ ମାନି ନିଜକୁ ସତେଅବା ଭାରି ନିଦା ପରି ଅନୁଭବ କରୁଥିବା ମାନବମାନେ ଅନ୍ତତଃ ସେହି ରତୁଟା ଲାଗି ମେଷ ବା ଛାଗଳ ହୋଇ ରହନ୍ତି । ଆମ ଧର୍ମ, ରାଜନୀତି, ଆଦର୍ଶବାଦର ଇତିହାସରେ ତାହାର ବହୁତ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମିଳିବ ।

ପୃଥ୍ୱୀପ୍ରବୃତ୍ତି ଏବଂ ପୃଥ୍ୱୀଚେତନାର ବହୁ ସମୀକ୍ଷକ କହିଲେଣି ଯେ ଏଣିକି ମାନବର ଯୁଗ ଆସିବ, ଅତିମାନବର ଯୁଗ ଅପସରି ଯିବ । ବୀରପୂଜାର ଯୁଗ ଯିବ, ଦାୟିତ୍ୱବୋଧର ଯୁଗ ଆସିବ । ବୋଲ ମାନିବାର ଯୁଗ ଯିବ, ବିଚାରର ଯୁଗ ଆସିବ । ପୁରାଣ ଏବଂ ପୁରୁଣା ଧର୍ମମାନଙ୍କର ଯୁଗ ଯିବ, ବେଦାନ୍ତର ଯୁଗ ଆସିବ । ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଜାତି ଭଗବାନଙ୍କଠାରୁ ସତେଅବା କୌଣସି ବିଶେଷ ପଂରମାସ ବା ପରମିଟ ନେଇ ପୃଥିବୀରେ ସବାବଡ଼ ହୋଇ ଦିଶିବାକୁ ଏବଂ ଉପଦ୍ରବ କରିବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ବୋଲି ଗୋଟାଏ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ପୃଥିବୀର କୋଟି କୋଟି ମଣିଷଙ୍କୁ ଯେପରି କାବୁ କରି ରଖିଥିଲା ବା ରଖିଛି, ତାହାର ଅନ୍ତ ହେବ । ପୁରୁଣା ଭାଗ ବାଇବେଲଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଆମ ଓଡ଼ିଶାର ଜଗନ୍ନାଥୀ ଭାବାତୁରତା ଯାଏ Chosen peopleର ଯେଉଁ ମିଛ ବାଚନିକତା ଗୁଡ଼ାକ ପୃଥିବୀରେ କାଳେ କାଳେ ଓଜସ୍ୱିତା ଦେଖାଇ ଆସିଛନ୍ତି, ତାହା ଅପସରି ଯିବ । ଏଣିକି ମଣିଷ ମଣିଷକୁ ଲୋଡ଼ିବ । ମଣିଷ ମଣିଷର ସହଯୋଗୀ ହେବାରେ ହିଁ ଅଧିକ ଖୁସୀ ପାଇବ ।

ସେହି ପୁରୁଣା ମୋହ ଭିତରେ ତଥାପି ଗରୁ ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ ସରକାରମାନେ ବି ନିଜକୁ ମଣିଷମାନଙ୍କ ଉପରେ ରଜା ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି । ସରକାର କହିଲେ ପ୍ରଧାନତଃ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଓ କ୍ଷମତାକୁ ବୁଝାଉଛି ବୋଲି କ୍ଷମତା ବ୍ୟତୀତ ଜୀବନର ଅନ୍ୟ ଯାବତୀୟ ଗୌରବର ହୁଏତ କୌଣସି ସ୍ପର୍ଶ ପାଇନଥିବା ଗଧମାନେ ଏବେ ଆମ ସାଧାରଣଙ୍କ ଉପରେ ରଜା ହୋଇ ବସିବାକୁ ହିଁ ନିରନ୍ତର ତତ୍ପରତା ଦେଖାଉଛନ୍ତି । ଦୟାଟା ପରମଧର୍ମ ହୋଇ ରହିଛି । ଦୟା ନିମନ୍ତେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ରହି ମଣିଷମାନେ ଆପଣାର ଅସଲ ଗୌରବକୁ ଭୁଲି ତୁଚ୍ଛା ଭାଗ୍ୟବାଦୀ ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଅଧିକଙ୍କ ଉପରେ ଅଳ୍ପଙ୍କର ଜୁଲୁମ ଚାଲିଛି । ସବୁ ମଣିଷ ଏକା ପରି ଦିଶୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏବଂ ଏକା ସନ୍ଦେଶର ବାହକ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ବଡ଼ ସାନ ନ୍ୟାୟରେ ବାଣ୍ଟି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ରାଜତନ୍ତ୍ର, ସାମନ୍ତବାଦ, ଗୁରୁବାଦ, ଅବତାରତତ୍ତ୍ୱ, ସ୍ୱର୍ଗରେ ନିକିତି ଧରି ବସିଥିବା ଓ ପୁଣ୍ୟ ତଥା ପାପ ମୁତାବକ ମଣିଷମାନଙ୍କର ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରୁଥିବା ଏକ କାଳର କଳ୍ପନା—ଏହି ଯାବତୀୟ ବିଚାର ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ସତେଅବା ଆଉ ମୋଟେ ଆକର୍ଷିତ କରି ପାରିବନାହିଁ । ଆଧୁନିକ ପୃଥିବୀରେ ମଣିଷ ମଣିଷ ଭିତରେ ଯେଉଁ ନୂତନ ପରିଚୟଟି କ୍ରମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ଆସୁଛି, ସେଥିରେ ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ହିଁ ଅଧିକ ଦେଖାଯିବ, ପରସ୍ପରର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଅନ୍ତରଂଗ ହୋଇ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ସଖାରୂପେ ଉପଲବ୍ଧି କରିବେ । ଏକ ଅନ୍ୟ ପୃଥିବୀ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଆସିବ ।

ପୁରୁଣା ପୃଥିବୀରେ ଗୁରୁ ପରମ୍ପରା ବେଳେ ବେଳେ ଅତିଶୟ ପ୍ରବଳ ଭାବରେ ରାଜ୍ୟବିସ୍ତାର କରି ରହିଥିଲା । ଗୁରୁ ବ୍ରହ୍ମା, ଗୁରୁ ବିଷ୍ଣୁ ବା ଗୁରୁ ସାକ୍ଷାତ୍ ପରଂବ୍ରହ୍ମ ଅଥବା ଆହୁରି କେତେ କ'ଣ, ସେହି ଶ୍ଳୋକଟିକୁ କୌଣସି ଗୁରୁ ହିଁ ଫାନ୍ଦି ବାହାର କରିଥିବ । ଗୁରୁବାକ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଶ୍ରୋତବ୍ୟ, ଅବଶ୍ୟ ମନ୍ତବ୍ୟ ଓ ନିଦିଧ୍ୟାସିତବ୍ୟ, ମାତ୍ର ତାହାକୁ ଆଖି ବୁଜି ବୋଲ ପରି ମାନିବ, ନିଜର ମନନଶକ୍ତିକୁ ମୋଟେ ଖଟାଇବ ନାହିଁ,- ଏହିସବୁ ଅକଥାକୁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯୁଗମାନଙ୍କରେ ହୁଏତ ଅଯୋଗ୍ୟ ଗୁରୁମାନେ ତା' ସହିତ ଆଣି ଯୋଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି । ଘରେ ବାପା ସତେଅବା ଗୁରୁପରି ଆଚରଣ କରିଛନ୍ତି,- ପରିବାରର ଆଉ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କରି କଥା ହିଁ ମାନିଛନ୍ତି । ଏବେ ବି ବହୁ ପରିବାର ଏପରି ରହିଛି, ଯେଉଁଠାରେ କି କେବଳ ବାପା ଭାବୁଛନ୍ତି ଓ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁଗତ ଭାବରେ ତାଙ୍କ କଥାକୁ ପାଳନ କରୁଛନ୍ତି । ତାହାକୁ ହିଁ ଧର୍ମ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । ବାପା ଯଦି ପରିବାରରେ ଅତିମାନବ ହୋଇ ରହିବେ, ତାଙ୍କୁ ସେହି କାରଣରୁ ବହୁ ସର୍ବନିମ୍ନ ମାନବୀୟ ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ଏବଂ ସୌଭାଗ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଭାଗ୍ୟକୁ ଯୁଗ ଏପରି ବଦଳି ଯାଉଛି ଯେ, ଜଣେ ବାପାଙ୍କ ତୁଳନାରେ ସନ୍ତାନମାନେ ଏବେ ଅଧିକ ଜାଣିଲେଣି, ଅଧିକ ଦେଖିଲେଣି ଏବଂ ଅଧିକ ସମଗ୍ର ଭାବରେ ବିଚାର କରି ଶିଖିଲେଣି । ସେମାନେ ବାପା ମାଆଙ୍କୁ ବୁଝାଇଦେଇ ପାରୁଛନ୍ତି । ଅତିମାନବ ହେବାଲାଗି ସେମାନଙ୍କର ଆଦୌ ଏତେ ଟିକିଏ ହେଲେ ସ୍ପୃହା ନାହିଁ ।

ପାରମ୍ପରିକ କାଳରୁ ଭାରତବର୍ଷରେ ଗୁରୁମାନେ ପ୍ରାୟ ଏକ ଅତିମାନବୀୟ ଦୂରତା ଅବଲମ୍ବନ କରି ଭାରି ସଂକୁଚିତ, ଏବଂ ଅପାଳକ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସେହି ଗୁରୁମାନେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଆମ ସ୍କୁଲ ଓ କଲେଜମାନଙ୍କରେ ବହୁସଂଖ୍ୟାରେ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଯେତିକି ଜାଣିଛନ୍ତି, ଜ୍ଞାନ ସତେଅବା କେବଳ ସେତିକି ବୋଲି ଗୋଟାଏ ଅଭିସନ୍ଧିମୂଳକ ଭ୍ରମଦ୍ୱାରା ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ କାବା କରି ରଖାଯାଇଛି । ଅସଲ ଜ୍ଞାନୀ ଯେତିକି ହାସଲ କରିଥାଏ ତାହାର ଦଶ ସେତିକି ତଥାପି ହାସଲ କରିବାକୁ ରହିଛି ବୋଲି ସଦା ସତୃଷ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଆହୁରି ଆଗକୁ ଯିବାଲାଗି ସିଏ ସାଂଗ ଖୋଜୁଥାଏ ଏବଂ ନିଜର ଛାତ୍ରମାନେ ହିଁ ତାକୁ ସେହି ସଂଗ ଯୋଗାଇ ଦେଇଥାନ୍ତି । ଗୁରୁମାନେ ଯେତେବେଳେ ଏହିପରି ଭାବରେ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆସୁଥାନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଛାତ୍ରମାନେ ମଧ୍ୟ ସାତଗୁଣ ଅଧିକ ଉତ୍ସାହରେ ଗୁରୁଙ୍କ ସହିତ ବାଟ ଚାଲୁଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରୁଥାନ୍ତି । ଶିକ୍ଷକ ଓ ଛାତ୍ର ଦୁହିଁଙ୍କୁ ଏହିପରି ଅସଲ ବ୍ୟାକୁଳତାଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ବାହାରିଥିବା ସମୟରେ ଦେଖି ସ୍ୱୟଂ ଜ୍ଞାନ ବି ହୁଏତ କେଡ଼େ ଖୁସୀ ହୋଇ ଯାଉଥିବ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜ ଏବଂ ସମ୍ମତ ଭାବରେ ଅଜାଡ଼ି ହୋଇ ପଡ଼ିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବ । ଆଗାମୀ କାଲିର ଶିକ୍ଷକକୁ ତା' ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକାଠି ବାଟ ଚାଲିବା ପାଇଁ ଏକ ନୂତନ ଆହ୍ୱାନ ଆସିବ; ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ବୋଝକୁ ଗଧ ପରି ପିଠି ଉପରେ ଲଦି ତାକୁ ଆଉ ମୋଟେ ଗୋଟାଏ ଅତିମାନବର ହନ୍ତସନ୍ତ ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

ବିଧାତା ଜଣକୁ ଜଣକୁ ବାଛି ଅତିମାନବ କରି ମାନବମାନଙ୍କ ଉପରେ ରାଜତ୍ୱ କରିବା ପାଇଁ ପୃଥିବୀକୁ ପଠାନ୍ତି, ଏଇଟା ହେଉଛି ସ୍ୱୈରତନ୍ତ୍ରର ଭାବନା । ଏଥର କେତେଟା ମଣିଷଙ୍କୁ

ଅଫିମ ଖାଇ ଉପଦ୍ରବ କରିବାର ଏକ ପ୍ରଶସ୍ତ ସୁଯୋଗ ମିଳି ଯାଇଥାଏ । ମାନବ ମାତ୍ରେ ସବୁରି ଭିତରେ ବିଧାତା ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ପ୍ରକାଶଲାଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛନ୍ତି, ଏଇଟି ଗଣତନ୍ତ୍ରର ବିଶ୍ୱାସ; ସ୍ୱାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ ଏହାକୁ ହିଁ ତାଙ୍କ ଅର୍ଥରେ ବେଦାନ୍ତ ବୋଲି କହିଥାନ୍ତେ । ବେଦାନ୍ତ ଭାତୃତ୍ୱର ଦ୍ୟୋତନା କରାଏ, କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱକୁ ସବାବଡ଼ ବୋଲି କହେନାହିଁ । ସେଠାରେ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ କହିଲେ ନେତୃତ୍ୱକୁ ବୁଝାଏ । ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ରହିବି, ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ରହିଥିବି, ସମସ୍ତଙ୍କ ପରି ବାଟ ଚାଲୁଥିବି । ଏହିପରି ଭାବରେ ବାଟ ଚାଲୁଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜଣେ ଅନ୍ୟ ଜଣକୁ ଆଗକୁ ଯିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିବ,- ଆଦୌ କାହାକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେବନାହିଁ, ନିଜ ପାଖରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ କରି ରଖିବନାହିଁ- ଜଣେ ଯଥାର୍ଥ ସଖା ଖୋଜି ବାହାରିଥିବ, ଏହାକୁ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଗଣତନ୍ତ୍ର ବୋଲି କହିପାରିବା । ଅସଲ ଶିକ୍ଷକ ନିଜ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସଖା ଖୋଜି ବାହାରିଥାଏ, ଜଣେ ଅସଲ ଗୁରୁ ତା'ର କଥାକଥିତ ଶିଷ୍ୟ ବା କନିଷ୍ଠମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସଖା ଖୋଜି ବାହାରିଥାଏ । ଭଗବାନ କରନ୍ତୁ, ପୃଥିବୀରେ ରାଜାମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା କମିଯାଉ, ଶାସକମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା କମିଯାଉ- ସଖା ଓ ସହୋଦରମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧିପାଉ ।

ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଅତିମାନସର କଥା କହିଥିଲେ । ପାରମ୍ପରିକ ସମାଜରେ ଅତିମାନବର ଯେତେ ଯେତେ କଳ୍ପନା କରାଯାଇ ଆସିଛି, ସେସବୁ ହେଉଛି ଅଫିମ ଖାଇ ଏକ ଉଗ୍ର ମାନସସ୍ତରରେ ଖୁଣ୍ଟରେ ବନ୍ଧା ହୋଇ ପଡ଼ିଥିବା ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଉପଦ୍ରବୀ ଅଭିସନ୍ଧି,- ମାନବର ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଅଭ୍ୟୁଦୟ ବିରୋଧରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର । ଯିଏ ମାନସର ବାଡ଼ଗୁଡ଼ାକୁ ଡେଇଁଯିବ, ସିଏ କଦାପି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ରଜା ବା ଗୁରୁର ଗାରିମାଗୁଡ଼ାକୁ ନେଇ ଜୁଲମ କରିବାକୁ ଯିବନାହିଁ । ସିଏ ଅନାୟାସରେ ଓହ୍ଲାଇ ଆସି ପାରିବ, ମୋଟେ ଉଚ୍ଚରେ ଅଲଗା ହୋଇ ବସି ରହିବନାହିଁ । ସିଏ ଆମକୁ ସଖା ଭାବରେ ସ୍ପର୍ଶ କରିବ, ସାକ୍ଷାତ୍ ସଖାର ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେବ ଓ ହାତଧରି ସାଂଗରେ ନେଇଯିବ । ସିଏ କଦାପି ପୃଥିବୀର ନିର୍ଭରଶୀଳତା ବଢ଼ାଇବ ନାହିଁ । ପୃଥିବୀକୁ ସିଏ ଏପରି ଏକ ବଗିଚାରେ ପରିଣତ କରିଦେଇ ପାରିବ, ଯେଉଁଟିରେ ଅଜସ୍ର ଫୁଲ ବିବିଧ ଗୌରବରେ ପାଖ ପାଖ ହୋଇ ଫୁଟି ଉଠି ପାରୁଥିବେ ଓ ପରସ୍ପରକୁ ଆନନ୍ଦ ଦେବେ । ଭଗବାନଙ୍କର ଆଖିକୁ ମଧ୍ୟ ତାହା ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଆନନ୍ଦଦାୟକ ଲାଗିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାନବ ଭଗବତ୍-ଗୌରବର ବାହକ ହେବ । ତେଣୁ ଆମେ ଷଣ୍ଢ ହେବାନାହିଁ ଅଥବା ଗଧ ବି ହେବାନାହିଁ । ଆମେ ନିଜର ଜୀବନରେ ସତ୍ୟର, ଏକ ଭାଗବତ ପାରସ୍ପରିକାର ପ୍ରତିଫଳନ ଘଟାଇବା । ତେବେଯାଇ ଆଗାମୀ ପୃଥିବୀର ନିର୍ମାଣରେ ଆମର ମଧ୍ୟ ଏକ ଭୂମିକା ରହିବ । ମାନବତ୍ୱର ସିଡ଼ିରେ ପାହାଚ ଉଠୁଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ସେଥିରେ ଏକ ଭୂମିକା ଅବଶ୍ୟ ରହିବ ।

୧୬/୯/୯୬

●

ଜୀବନ ପାଇଁ ସଂଘର୍ଷ

ଆମ ଏ ଯୁଗରେ ଜୀବନ କହିଲେ କେତେ କେତେ ଲୋକ ସଂଘର୍ଷକୁ ହିଁ ବୁଝନ୍ତି । ଏହି ସଂଘର୍ଷ ସେମାନେ କାହା ସହିତ କରୁଛନ୍ତି, ସେକଥା ଆଗ ଥିର ହୋଇ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିବା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ କ'ଣ ଭାବି ବା କାହାକୁ ଭୟ କରି ସଂଘର୍ଷଟିଏ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଥାନ୍ତି ବୋଲି କ'ଣ ସେମାନେ ସଂପ୍ରତି ପରସ୍ପର ସହିତ ସଂଘର୍ଷ କରିବାରେ ଏପରି ଲିପ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି କି ? ଆମ ପିଲାଦିନେ ଆମ ଗାଆଁରୁ ଚାଲିବା ବାଟରେ କୋଣାର୍କ ପହଂଚିବା ପାଇଁ ଦୁଇଦିନ ଲାଗୁଥିଲା । ତେଣୁ ଏକାଠି ଦଳ ବାନ୍ଧି ଯିବାକୁ ହେଉଥିଲା । ବାଟ ପାଇଁ ଖାଇବା ସରଂଜାମ ନେବାକୁ ପଡୁଥିଲା । ବାଟରେ ରୋଷେଇବାସ ପ୍ରାୟ ଏକାଠି ହେଉଥିଲା । ଚାଲିବାବେଳେ କିଏ ଡଗଡଗ ହୋଇ ଚାଲୁଥିଲା ତ ଆଉକିଏ ଦୁର୍ବଳିଆ ଥିବାରୁ ପଛରେ ପଡ଼ି ଯାଉଥିଲା । ଖଣ୍ଡେ ବାଟ ପରେ ସମସ୍ତେ ଦୁର୍ବଳିଆମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ । ସେମାନେ ସାଂଗରେ ଆସି ମିଶିବା ପରେ ପୁଣି ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ ହେଉଥିଲା । କେହି କାହାରି ସହିତ ସଂଘର୍ଷ କରି ବାହାରିଛନ୍ତି ବୋଲି ଆଦୌ ଅନୁଭବ କରୁନଥିଲେ । ସମସ୍ତେ ଯେତେବେଳେ ଗୋଟାଏ ଜାଗାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି, ତେବେ ସଂଘର୍ଷ କାହିଁକି କରିବେ ? ସେତେବେଳେ ଏହି ଯାତ୍ରୀଦଳକୁ ଦେଖି ମନେ ହେଉଥିଲା, ଏମାନଙ୍କର ସମୟ ଅବଶ୍ୟ ଅଛି । ନିଜ ପାଇଁ ସମୟ ଅଛି ଏବଂ ପରସ୍ପର ପାଇଁ ବି ସମୟ ଅଛି । ଏବଂ, ଯେତେବେଳେ ମଣିଷମାନଙ୍କର ସମୟ ଥାଏ ସେତେବେଳେ ଭଗବାନଙ୍କର ସମୟ କାହିଁକି ବା ନରହିବ ?

ଏବେ ମଣିଷମାନଙ୍କର ସମୟ ଅଣ୍ଟୁନାହିଁ; ତେଣୁ, ସେମାନେ ତରତର ହୋଇ କ'ଣ ଗୋଟାଏ ଇପ୍ସିତକୁ ଭଗବାନ ବୋଲି ଭାବି ପକାଇ ନିଜ ନିଜ ଗାତରେ ପଶିବାକୁ ସଦା ଧାବମାନ ଓ ସଦାବ୍ୟଗ୍ର ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଗାତଟା ଯେମିତି ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ନିଜର, ଭଗବାନ ପ୍ରାୟ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ନିଜର । ସେହି ଭଗବାନଙ୍କୁ ନିଜ କାମରେ ଲଗାଇହୁଏ, ତାଙ୍କୁ ଭୋଗରାଗ ଦେଇ ମନେଇ ହୁଏ, ମଣ କରି ହୁଏ । ଯୋଉ ଭଗବାନ ମୋତେ ମୋର ଗାତରେ ପଶିଯିବା ନିମନ୍ତେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ଆଉଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ତା' ଗାତରେ ପଶିଯିବାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଭଗବାନ ସେଇ ଗୋଟିଏ ଭଗବାନ ମୋଟେ ହୋଇ ନଥିବେ । ତେଣୁ ସାଂପ୍ରତିକ ବ୍ୟଗ୍ର ମଣିଷମାନଙ୍କର କବଳରେ ପଡ଼ି ଭଗବାନମାନେ ମଧ୍ୟ କ୍ରମେ ଅଲଗା ହୋଇଗଲେଣି । ଭଗବାନଙ୍କୁ ଅଲଗା ଅଲଗା କରି ଦେଖାଇବା ସକାଶେ ଅର୍ଥାତ୍ ଆଉଟିକିଏ ନିଦାନକୁ ଯାଇ କହିଲେ, ତା' ଭଗବାନଟାକୁ ମୋ' ଭଗବାନଙ୍କଠାରୁ କମ୍ ସରସା କରି ଦେଖାଇବାର ମତଲବରେ ଏକଦା ଭାରତବର୍ଷରେ ପୁରାଣମାନ ଲେଖା ହୋଇଥିଲା । ସଂପ୍ରଦାୟମାନ ସୃଷ୍ଟି

କରି ମାର୍ଗ ଆଉ ମାର୍ଗ ଭିତରେ ସଂଘର୍ଷ ଲଗାଇଦେବା ପାଇଁ ତଦନୁରୂପ ଗୁରୁମାନେ ବାହାରିଥିଲେ ଏବଂ ଭଗବାନଙ୍କୁ ସାତଟା ଅଥବା ସତରଟା ନାମରେ ବାଣ୍ଟିଦେଇ ଅଲଗା ଅଲଗା ପୁରାଣ ଲେଖି ପକାଇଥିଲେ । ତା'ପରେ ଜୀବନରେ ମାର୍ଗଟିଏ ଚାଲିବା ଯେଡ଼େ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନହେଲା, ମାର୍ଗ ମାର୍ଗ ଭିତରେ ଲଢ଼େଇ ଲଗାଇଦେବାଟାରେ ମଣିଷମାନେ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ମଜା ପାଇଲେ । ତା'ପରେ ପ୍ରାୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କଲାପରି ମନ୍ଦିରମାନ ଗଢ଼ାହେଲା । ପୃଥିବୀର ତଥାକଥିତ ଅନ୍ୟ ଧର୍ମମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ କମ୍ ଦେଉଳ ତୋଳା ହେଲାନାହିଁ । ଦେଉଳତୋଳା ଜନନୀ ହୋଇ ଦେଉଳଭଂଗା ନାମକ ସେହି ଅନ୍ୟ ଉତ୍ସାହଟିକୁ ବି ପ୍ରସବ କରିପକାଇଲା । ସଂଘର୍ଷ ରାଜା ହେଲା । ସଂଘର୍ଷ ହିଁ ଜୀବନର ଅସଲ ପ୍ରତିପାଦକ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଗଲା । ବାଟଗୁଡ଼ାକ ପାସୋର ଗଲା, ସମସ୍ତେ ଆସି ଦେଉଳରେ ପଶି ଖଣ୍ଡା ପଜାଇଲେ ।

ଆମ ସମାଜରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜ ନିଜ ଦୁଃଖରେ ଅର୍ଥାତ୍ ନିଜ ନିଜ ସଂଘର୍ଷରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ବଡ଼ି ସକାଳୁ ରାସ୍ତାଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲେ ସବାଆଗ ଯେଉଁ ମଣିଷପିଲାଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ୍ ହେଉଛି, ସେମାନେ କେଡ଼େ ସହଜ ଏହି ସଂଘର୍ଷବେଦରେ ଯେ ପ୍ରବୀଣ ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି, ସେକଥା ଦେଖି ପ୍ରକୃତରେ ଆଚମ୍ବିତ ହେବାକୁ ପଡୁଛି । ସେମାନେ ଜରି ଗୋଟାଉଛନ୍ତି, ଭଂଗା ଟିଣ ଓ ଭଂଗା କାଚ ଗୋଟାଇ ନେଉଛନ୍ତି,- କେଉଁଠି ନିଜର ଅଶରଣ ଭାଗ୍ୟଟାକୁ ଇଂଚେ ଅଧଇଞ୍ଚ ବଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ସଂଘର୍ଷ ଜାରି ରଖିଛନ୍ତି । କିଏ କେତେ ସକାଳୁ ଆସି ରାସ୍ତାରେ ପରିବେଷିତ ହୋଇଥିବା ଗୋବରମେଦ ଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ନେଇଯାଇ ପାରିବ, ସିଏ କେଡ଼େ ଖୁସୀ ହୋଇ କାଉ ରାବିବା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ଘରୁ ବାହାରି ପଡୁଛି । କିଏ ଅପରାହ୍ନ ଗଡ଼ି ଆସିବା ମାତ୍ରକେ ହିଁ ହାଣ୍ଡିଏ ଗରମ ଘୁଘୁନି ନେଇ ରାସ୍ତାକାଛରେ ବସିଯାଉଛି । ତଳେ ରଡ଼ନିଆଁ ଓ ତା' ଉପରେ ଘୁଘୁନିର ପସରା । ରାସ୍ତା ନାମକ ଗୃହର ଦୁଇପାଖ ବାରଣ୍ଡା ଉପରେ ଜୋତା, କପଡ଼ା, ଓ କେତେ କ'ଣ ବିପଣି ଆଣି ଯୋଉମାନେ ବସାଉଛନ୍ତି, ସେମାନେ ବି ସଂଘର୍ଷ କରୁଛନ୍ତି । କୋଉ ପଣ୍ଡିତ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଚିତାଟାଏ ମାରିଦେଇ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଭାଗ୍ୟକୁଣ୍ଡଳୀ ଦେଖିବ ବୋଲି ଭଦ୍ର ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ପରି ବିଚରା କେଡ଼େ ସୁଧୀର ହୋଇ ଯେ ବସି ରହୁଛି, ତା' ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ଜନ୍ମିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ତା' ସଂଘର୍ଷକୁ ଦେଖି ଅନୁକମ୍ପା ହିଁ ଜାତ ହେଉଛି ।

ସାନମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ବଡ଼ମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଆସିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଇ କିଟିମିଟିଆ ସଂଘର୍ଷ । ଏହି ବାବୁମାନେ ପାଠ ପଢ଼ିଛନ୍ତି, ଚାକିରିର ଡାଳମାନଙ୍କରେ କେଡ଼େ ଶୃଙ୍ଖଳାର ସହିତ ଉପର ଓ ତଳ ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି । ଉପରେ କେଡ଼େ ସାଧୁ ଓ ସମାହିତ ହୋଇ ଦିଶୁଛନ୍ତି; ମାତ୍ର ତଥାପି ଉପର ଡାଳରେ ବସିଥିବା ନନ୍ଦସୁତମାନଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରି ସତେଅବା ଈର୍ଷାରେ ଓ

ଅସୂୟାରେ ମୁଣ୍ଡ କୋଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଯଥାଶୀଘ୍ର ଉପର ଡାଳମାନଙ୍କୁ ଚାଲିଯିବା ପାଇଁ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କର ଏହି ପୃଥିବୀରେ ସାଧନା କରୁଛନ୍ତି । ସେଥିଲାଗି ସମାଜରେ ଶାସନ ଅପେକ୍ଷା ଲଢ଼ାଲଢ଼ିଟା ଅଧିକ ମାତ୍ରାରେ ଚାଲିଛି ।

ପୁଅଟି ବା ଝିଅଟି ପରୀକ୍ଷାରେ ଭଲ କିମ୍ବା ଆହୁର ଭଲ କରବ ବୋଲ ବଚରା ସଂଘର୍ଷପ୍ରେମୀ ବାପାମାନେ କେତେ କେଉଁଠାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ଯାଉଛନ୍ତି । ନିଜ ପିଲାଟା ଉପରେ ସେମାନଙ୍କର ଆଦୌ ପ୍ରତ୍ୟୟ ହୋଇ ପାରୁନଥିବା ପରି ସେମାନେ କେତେ କେତେ କଳ ଭିତରେ ଗଳିଯାଇ ପାରୁଛନ୍ତି, ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଭିତରଆଡୁ ବଂକା କରି ଦେଉଛନ୍ତି, କଳର ଦାୟିତ୍ୱରେ ରହିଥିବା ଡାଆଣାମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଂସ୍କୃତିସମ୍ପନ୍ନ ଭାବରେ ହାତ କରି ନେଉଛନ୍ତି ଓ ସଂଘର୍ଷରେ ସଫଳତା ଲାଭ କରୁଛନ୍ତି । ମଣିଷମାନଙ୍କର ଏହିସବୁ ସଂଘର୍ଷନିଷ୍ଠା ଦେଖି ହୁଏତ ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ ତାଟକା ହୋଇ ଯାଉଥିବେ । ଏହି ମଣିଷମାନେ ଯାହାଇଚ୍ଛା ତାହା କରନ୍ତୁ ବୋଲି ବାଧ୍ୟ ହୋଇ କହୁଥିବେ ।

ଆମ ଶାସନରେ ଶାସନ ଯେତେ ନାହିଁ, କାହାକୁ ମାଡ଼ି ଦେଇ ଆଗକୁ ବଳିଯିବାକୁ ସଂଘର୍ଷଟା ହିଁ ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ରହିଛି । ବିଗତ ପଚାଶବର୍ଷ ହେଲା ଯେଉଁମାନେ ଆମ ଶାସନର ଉଆସମାନଙ୍କରେ ରହିଥିଲେ, ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ଗାତରେ କେତେ କେତେ ନେଇ ପୂରାଇଛନ୍ତି, ଏବେଯାଇ ତାହାର କିଂଚିତ୍ ବାରତା ମିଳିବାପରି ଲାଗୁଛି । ଯେଉଁମାନେ ଏତେ ଏତେ ସଂଗ୍ରହ କରି ପାରିଲେ, ସେମାନଙ୍କର ଗାତଗୁଡ଼ାକ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ କେଡ଼େ ବିଶାଳ ଏବଂ ଅତିମାନବୀୟ ହୋଇଥିବ, ନିରୀହ ସାଧାରଣମାନେ ତା'ର କଳ୍ପନା ହିଁ କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଚୋରି କରିବା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ମେଳରେ ରହିବାକୁ ପଡ଼େ । ଆମ ସାଧାରଣ ଜୀବନର ସବାବଡ଼ ଚୋରଗଙ୍ଗମାନେ ଏବେ ଯେ ଧରା ପଡ଼ିଯିବାରେ ଲାଗିଲେଣି, ପୃଥିବୀରେ ଆଉ ସଭିଙ୍କୁ ବଳିପଡ଼ି କେବଳ ନିଜେ ହିଁ ସବାବଡ଼ ଦିଶିବେ ବୋଲି ଏକ ଅତିପ୍ରୀତିରେ ବାଇଆ ହୋଇ ସଂଘର୍ଷ କରିବାର ଭେଳିକି ଭିତରେ ଯାଇ ପଶିଯିବା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ବିଚରାମାନଙ୍କର ଏଭଳି ଦଶା ହେଉଛି । ସଂଘର୍ଷ ଦ୍ୱାରା ମଣିଷମାନେ ଆଦୌ ବେଶୀ ବାଟ ଯାଇ ପାରିବେନାହିଁ ବୋଲି ସମ୍ଭବତଃ ସେଇଥିରୁ ହିଁ ସୂଚନା ମିଳିଯାଉଛି ।

ବିଜ୍ଞାନର ଜାମା ପିନ୍ଧାଇ ଶହେ ତିରିଶିବର୍ଷ ତଳେ ଯେତେବେଳେ ଚାର୍ଲସ୍ ଡାରଉଇନ୍ ଜୀବନସଂଘର୍ଷକୁ ଏକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ରୂପେ ବାଢ଼ିଦେଲେ, ସେତେବେଳେ ଗିଳି ପକାଇବାକୁ ହିଁ ସତେଅବା ମୂଳ ଧର୍ମ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ବାଘମାନେ କେତେ ନା କେତେ ଖୁସୀ ହୋଇଗଲେ । ଜୀବବିଜ୍ଞାନ ଓ ଜୀବବିବର୍ତ୍ତନର ଗୋଟାଏ ଅନୁମାନକୁ ଆଣି ସେମାନେ ସମାଜଚିନ୍ତା ସହିତ ଖଂଜିଦେଲେ । ସେଇଥିରୁ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ରାକ୍ଷସ ବାହାରିଲା । ଜାତୀୟତାବାଦର ଚୁଙ୍ଗ ଭୂତମାନେ ବି ବାହାରିଲେ । ତେଣିକି ସାହିତ୍ୟକୁ ବି ଜାତୀୟ ସାହିତ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଗଲା । କଳା, ସଂଗୀତ, ନୃତ୍ୟ, ବିଦ୍ୟାବିନୋଦ ଓ ଦର୍ଶନଚିନ୍ତା ସବୁକିଛି ଗାତରେ

ପଶି ଜାତୀୟ ହେଲେ, ଆମର ହେଲେ । ଏକ ଆରେକ ସହିତ ଯୁଝି ବାହାରିଲେ । ଇଉରୋପରୁ ସେହି ଆଦିମ ମନଟା କ୍ରମେ ଅପସରି ଯାଉଥିବା ସମୟରେ ଭାରତରେ ତାହା ନୂଆ ନୂଆ ଲାଂଜ ବାହାର କରି ଦର୍ପିଷ୍ଠ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲାଣି । ଇଂରେଜ ଶାସନ ସହିତ ଲଢ଼େଇ ଚାଲିଥିବା ସମୟରେ ଏକଦା ଭାରତବର୍ଷକୁ ଦେଶବୋଲି କୁହାଯାଉଥିଲା ସିନା, ଏବେ ସଂଘର୍ଷବ୍ୟାଧିର ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଓ ଆନ୍ଧ୍ରରେ ଆନ୍ଧ୍ରକୁ ଦେଶ ବୋଲି କହିଲେଣି । ଆମ ଶିଶୁସାହିତ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଉତ୍କଳଜନନୀଙ୍କ ନାମରେ ନୂଆ ମେଢ଼ ତିଆରି ହେଲାଣି । ବାଟ ଚାଲିବା ନିମନ୍ତେ ସଂସାରକୁ ଆସିଥିବା ଏହି ମନୁସନ୍ତାନମାନେ କାହିଁକି ଏପରି ନୂଆ ବୁଦ୍ଧିମାନ କରୁଛନ୍ତି କେଜାଣି ?

ଚାର୍ଲ୍ସ୍ ଡାର୍‌ଉଇନ୍ କେବଳ ଏହି ସଂଘର୍ଷ ଓ ପ୍ରତିଯୋଗିତା କଥା କହିନଥିଲେ । ସିଏ ସହଯୋଗର କଥା ମଧ୍ୟ କହିଥିଲେ । ଜୀବଜଗତର ବିବର୍ତ୍ତନ ଉଭୟ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଏବଂ ସହଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ହେଉଛି ବୋଲି ସେ ସ୍ପଷ୍ଟ ସଂକେତମାନ ଦେଇଥିଲେ । ମାତ୍ର, ସେତେବେଳଟାର ହାୱାରେ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ବାନାଟା ଏପରି ଉଚ୍ଚ ଓ ଫରଫର ହୋଇ ଉଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା ଯେ ସହଯୋଗର ସେହି ଅନ୍ୟ ଆବେଦନଟି ଗୌଣ ହୋଇ ରହିଲା । ସହଯୋଗର ଦିଗଟି ଉପରେ ସର୍ବାଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ଦେଇ ଜୀବଜଗତରୁ ଅଜସ୍ର ଉଦାହରଣ ବାଛି ରୁଷିଆର କ୍ରୋପର୍ଟ୍‌କିନ୍ ସମାନ ଭାବରେ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଜର ଗ୍ରନ୍ଥଟିଏ ଲେଖିଲେ ସିନା, ମାତ୍ର ପରସ୍ପରକୁ ଗିଳିବା ନିମନ୍ତେ ଧାବମାନ ଗୋଷ୍ଠୀମାନେ ସେଇଟି ଉପରେ ସେତେ ବେଶୀ ନଜର ଦେଇନଥିଲେ । ଏବେ ମଣିଷର ବୁଦ୍ଧି ସୁଧୁରି ଆସୁଛି । ସେଥିପାଇଁ ତା'ର ଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ସ୍ନେହଶୀଳ ହେଉଛି, ଦୃଷ୍ଟି ଏକାବେଳକେ ଅନେକ କଥା ଦେଖିବାକୁ ସାହସ କଲାଣି । ତେଣୁ, ଏବେ Symbiosis ଓ Syncretismର ପ୍ରସଂଗମାନ ବି ପଡ଼ିଲାଣି । ସାରା ପୃଥିବୀକୁ ଭିତ୍ତିଭୂମି କରି ଅର୍ଥବିନିଯୋଗର, ଶିକ୍ଷାର ଏବଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଯୋଜନା ହେଲାଣି । ଆମେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ସାନ ବା ବଡ଼ ଦ୍ୱୀପ ମଥା ହରାଇ ବସିଥିବା ପରି ପରସ୍ପର ସହିତ ଶିଙ୍ଗ ଲଢ଼ାଲଢ଼ି ହେଉଥିବା, ଏକଥା ଆଉ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମଣିଷଙ୍କୁ ଆଦୌ ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ । ଏଣିକି ଏହି ମନୁଷ୍ୟମହାଖଣ୍ଡଟା ହିଁ ସତେଅବା ଯାବତୀୟ ଅର୍ଥରେ ଆମର ଘରରେ ପରିଣତ ହେବାକୁ ଯାଉଛି । ତେଣୁ, କିଏ କାହିଁକି କାହାସହିତ ଲଢ଼ିବ, କିଏ କାହିଁକି କାହାର ପତରକୁ ଝାମ୍ପିନେବ ।

ଯାହା ହେବ, ତାହା ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ହେବ । ଆଦର୍ଶ ଶାସନ ତାହା, ଯାହା ସବୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖିଥାଏ । ଆଦର୍ଶ ସୁଖ ଆଉ କାହାରି ସୁଖରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହୁଏନାହିଁ । ଆଦର୍ଶ ଶିକ୍ଷା ତାହା ହିଁ, ଯାହାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସବୁ ପିଲାଙ୍କୁ ନେଇ କରାଯାଏ । ଏବଂ, ସହଯୋଗ ହିଁ ଅସଲ ସମାଧାନ; ସଂଘର୍ଷର ଦର୍ପଣ ଉପରେ ପୃଥିବୀକୁ ଦେଖୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୃଥିବୀରେ ଛୁରୀ ପଜାଇବା ଚାଲିଥିବ । ସହଯୋଗକୁ ମନ କରିବା ମାତ୍ରକେ ସବୁ ମଣିଷ ଏକାପରି ଦିଶିବେ । ସବୁ ପେଟକୁ ଭୋକ ହୁଏ ବୋଲି ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ତା'ପରେ ଆଉ

କୌଣସି ଶାସ୍ତ୍ର ମୁଖସ୍ଥ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବନାହିଁ । ବୈଜ୍ଞାନିକ ବୀକ୍ଷଣଯନ୍ତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ସାହାଯ୍ୟରେ ଯଦି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀଟା ସଫା ହୋଇ ଦିଶିପାଇ ପାରିଲାଣି, ତେବେ ମୁଁ ଆଉ ଗାତରେ ପଶିବି କାହିଁକି ? ମୁଁ ଆଉ ଭୟ କରିବି କାହିଁକି । ମୁଁ ଆଉ ପିତୁଳା ପୂଜିବି କାହିଁକି । ବଡ଼ ଆକାଶଟା ତଳେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲେ ମଧ ମୁଁ କେବଳ ନିଜର ସାନ ଅରାଟିକୁ, ସାନ ନଜରଗୁଡ଼ିକୁ ଓ ସାନ ସ୍ୱାର୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ବଡ଼ାଇ କାହିଁକି କରିବି ? ଆମର ସଂସ୍କୃତି, ଆମର ସାହିତ୍ୟ, ଖୁସୀ ହୋଇ ରହିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆମେ ସ୍ଥାନୀୟ ଭାବରେ କରୁଥିବା ଯାବତୀୟ କଉତୁକ ଓ ଖେଳ,- ଏସବୁ ଆମକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସହଜରେ ସବୁରି ପାଖକୁ ଟାଣି ନେଇଯାଉ । ଗାତଗୁଡ଼ାକର ମାୟାରୁ ଆମକୁ ମୁକ୍ତ ଓ ସହଜ କରି ବାହାର କରିଆଣୁ ।

୨୩/୯/୯୬

•

ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ-ବିଳାପ

ସରକାର ହିଁ ମାରି ଦେଇଥିବା ଆମ ଓଡ଼ିଶାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ କେଉଁଠାରେ ଗଢ଼ାହେବ, ସେଥିଲାଗି ବିରାଡ଼ିମାନେ ଆନ୍ଦୋଳନ କରୁଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଶିକା, ସେଥିରେ ଥିବା କଳ୍ପିତ ହାଣ୍ଡିମାନଙ୍କରେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ସବୁ ଅଛି ବା ନଅଛି, ସେକଥା କିଏ ବା ଜାଣିଛି ? ତଥାପି ଆଞ୍ଚଳିକ ବିରାଡ଼ିମାନେ ସରକାରଙ୍କ ସହିତ ଝଗଡ଼ା କରି ବାହାରିଲେଣି । ବିରାଡ଼ିମାନେ ସାଧାରଣତଃ ନିଜ ଭିତରେ ଝଗଡ଼ା କରନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟରୂପୀ ବିରାଡ଼ିମାନଙ୍କର ଯଦି ହୋସ୍ ଥାଆନ୍ତା, ସେମାନେ ଡକାଡକି ହୋଇ ଥାଆନ୍ତେ, ସେମାନେ ଡକାଡକି ହୋଇ ଏକାଠି ବସନ୍ତେ, ନିଜ ନିଜ ବୟାନ ଓ ବଖାଣମାନ ଦିଅନ୍ତେ-ତଥାପି ଶେଷକୁ ସମସ୍ତେ ଏକ ବିବେକସ୍ତରକୁ ଆସି ଗୋଟାଏ କ'ଣ ରାଜିନାମାରେ ପହଂଚନ୍ତେ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ମିଶି ଅମୁକ ଜାଗାରେ ବିଶ୍ୱିଦ୍ୟାଳୟଟି ବସୁ ବୋଲି ସ୍ଥିର କରିଛୁ ବୋଲି ସରକାରଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦିଅନ୍ତେ- ସରକାରଙ୍କର କାମ ତା'ପରେ କେତେ ସହଜ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତା !

ସେ କଥା ବହୁ ଅପସାଂସ୍କୃତିକ କାରଣରୁ ଆମର ଏହି ଭୂଇଁଟାରେ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ । ତେଣୁ ଲଢ଼ାଇ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ଏହି ଲଢ଼ାଇରେ ଭୀଷ୍ମ ପିତାମହମାନେ ବି ଜୀବନର ଶରଶଯ୍ୟାରୁ ଜବାନ ବଳରେ ଉଠି ଆସୁଛନ୍ତି । ସ୍ଥାନୀୟ ବିଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଅପାର ଧୀଷଣା ପ୍ରୟୋଗ କରି ନିଜ ନିଜର ପକ୍ଷ ସମର୍ଥନ କରି ଶ୍ୱେତପତ୍ରମାନ ପେସ୍ କରି ପକାଉଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ଗବେଷଣା କରି ନିଜର ବକ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛନ୍ତି । ବୋଲିବା ବାହୁଲ୍ୟ, ଆମର ଖବରକାଗଜମାନେ ସେହି ରଣକ୍ଷେତ୍ରରେ ପରିଣତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଏବେ ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲାର ଦାବିଗୁଡ଼ିକୁ ସମର୍ଥନ କରି ପ୍ରକାଶିତ ଏକ ବକ୍ତବ୍ୟକୁ ଦେଖି ଅନେକଙ୍କର ସୁପ୍ତ ଚିତ୍ତ ସଂଭବତଃ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଗ୍ରତ ଓ ପୀଡ଼ିତ ହୋଇ ଉଠିଥିବ । ଏକଦା ସେହି ବାଲେଶ୍ୱରର ସେନାପତି ଫକୀରମୋହନ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ତା'ର ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଂକଟମୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତରୁ ମୁକୁଳାଇ ଆଣିବା ନିମନ୍ତେ କି ବୀରୋଚିତ ସଂଗ୍ରାମ କରିଥିଲେ, ଆମକୁ ସେହି କଥାଟିକୁ ସ୍ମରଣ କରାଇ ଦିଆଯାଇଛି । ଏକଦା ଖଇରା ଓ ଇରମ୍‌ରେ ଗୁଳି ଚାଲିଥିଲା । କେତେ ମଣିଷ ଶହୀଦ ହୋଇଥିଲେ । ତେଣୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୱାଳୟର ସ୍ଥାନ ନିରୂପଣ କରାଯିବା ସମୟରେ ଏପରି ଏକ ଐତିହ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରାନଯାଉ । ଏତେ ବ୍ୟାକୁଳତା ସହିତ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ କୁହାଯାଇଛି, ଅର୍ଥାତ୍ ଯୁକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ବାଢ଼ି ଦିଆଯାଇଛି ଯେ, ପଢ଼ିବା ସମୟରେ ହଠାତ୍ ମନେ ହେଉଛି ଫକୀରମୋହନ ଏବର ଗେହ୍ଲାପୁଅ ମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପାଇଁ ଦାବିଟିକୁ ଗୋଟିଏ ବଳଯୁକ୍ତ କାରଣ ଯୋଗାଇ ଦେବା ଲାଗି ହିଁ ସତେଯେପରି ତାଙ୍କ ସମୟରେ

ଏତେ ଏତେ କଥା କରିଥିଲେ । ଏବଂ ରକ୍ତତୀର୍ଥରେ ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ଠିକ୍ ଏହିଭଳି ଏକ ଗୋଳ ବେଳେ କାମରେ ଲାଗିବେ ବୋଲି ଯେ ସଗ୍ରାମ କରିଥିଲେ ସେକଥା କେହି ଜଣେ କହୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଶୁଣିବା ମାତ୍ରକେ ସବାଆଗ ସେହି ଯୋଦ୍ଧାମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ କ୍ଷମାଭିକ୍ଷା କରି ଆସିବା ସକାଶେ ହିଁ ହୃଦୟଟା ଉଚ୍ଚାଟ ହୋଇଉଠେ ।

ବାରିପଦାର ବାବୁମାନେ ଏହି ଧରାପରା ଭିତରେ ନିଜର ଜବାବ ଦେଇ ବାଘାଯତୀନ୍ଙ୍କର କଥା ମଧ୍ୟ କହିପାରନ୍ତେ, ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଂଜଦେଓଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସାକ୍ଷୀ କରି ଡାକି ଆଣି ପାରନ୍ତେ । ଯାଜପୁର, ଭଦ୍ରକ ଏବଂ କେନ୍ଦୁଝରର ଶିଷ୍ଟମାନେ ସରାଗ କଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ କମ୍ ଉପାଦେୟ ସାମଗ୍ରୀ ମିଳନ୍ତା ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଆମର ଅହୋଭାଗ୍ୟ ଯେ, ଆମ ଆଧୁନିକ ଜଂଜାଳଗୁଡ଼ାକରେ ଯାବତୀୟ ସଘନତା ଆଣି ଦେବା ପାଇଁ ଆମ ଘରେ ଆମ କାମରେ ଲାଗିବାକୁ ଏତେ ଏତେ ସଂପତ୍ତି ଓ ସାମଗ୍ରୀ ମହଜୁଦ ହୋଇ ରହିଛି । ଯେଉଁଠି ହେଲେ ହେଉ ପଛକେ, ଏହି ଯେଉଁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟଟି ହେବ, ସେଇଟି ପ୍ରକୃତରେ କିପରି ହେବ, ସେ ବିଷୟରେ କେହି କୌଣସି ଚର୍ଚ୍ଚା କରୁନାହାନ୍ତି । ଭାରତବର୍ଷରେ ବିଶ୍ୱବଦ୍ୟାଳୟ କିଭଳି ହେବା ଉଚିତ, ସେ ବିଷୟରେ ସରକାର ବାହାଦୁରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିୟୋଜିତ ହୋଇ ରାଧାକୃଷ୍ଣନ୍ ଓ କୋଠାରୀମାନେ ଯାହାସବୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ, ତାହାରି ଦର୍ପଣ ଉପରେ ଚନଖି ଦେଖିଲେ ଭାରତର କୌଣସି ଗୋଟିଏ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ହୁଏତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ବୋଲାଇବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ହେବେ ନାହିଁ ।

ନୂଆ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପାଇଁ ବିଳାପ କରୁଥିବା ଆମ ହୀରୋମାନେ ଅନ୍ତତଃ ମାତ୍ର ଘଡ଼ିକ ଲାଗି ସେହି ବିଷୟରେ ଯଦି ଏକାଠି ଚର୍ଚ୍ଚା କରନ୍ତେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସତକୁ ସତ ଏକ ସର୍ବନିମ୍ନ ସଚେତନତା ବା ସାଧୁତା ରହିଛି ବୋଲି ସୂଚନା ମିଳୁଥାନ୍ତା । ମାତ୍ର ତୁମେ ଯଦି ଆନ୍ଦୋଳନ କରି ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଯଥାର୍ଥ ଡିହଟିଏ ତିଆରି କରିଦେଇ ପାରିବ ବୋଲି ଆଣ୍ଠି କରି ଦାଣ୍ଡକୁ ବାହାରିଥିବ, ତେବେ ତୁମ କବଳରୁ ଭଗବାନ ଏଣିକି ନିଜେ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରନ୍ତୁ ବୋଲି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାକୁ ହେବ ।

ଏଠା ବିଶ୍ୱିଦ୍ୟାଳୟର ଯେଉଁ ବୃହତ୍ ଗୃହଟି ଭିତରକୁ ପଶିଗଲା ମାତ୍ରକେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଖାଁ ଖାଁ ଲାଗେ, ସେହି ଗୃହର ଅଗଣାରେ ଥାପନା କରାଯାଇଥିବା ମୂର୍ତ୍ତିଟିର ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ମୋର ସବୁଥର ସେହି ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ହୁଏ । ପଣ୍ଡିତ ଗୋଦାବରୀଶଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତିଟି ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଦେବା ମାତ୍ରକେ ମୋର ସତ୍ୟବାଦୀ ମନେପଡ଼ିଯାଏ, ଗୋପବନ୍ଧୁ ମନେ ପଡ଼ନ୍ତି, କେବଳ ଏକ ନୂତନ ଭାରତବର୍ଷ ଲାଗି ନୁହେଁ, ଏକ ନୂତନ ସମାଜର ସ୍ଥାପନା ନିମନ୍ତେ ଏକ ନୂତନ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରୟୋଗ ଲାଗି କରାଯାଇଥିବା ଏକ ସଂଗ୍ରାମ ମନେପଡ଼େ ।

ପଣ୍ଡିତ ଗୋଦାବରୀଶ ସେହି ସଂଗ୍ରାମରେ ଜଣେ ସ୍ୱକ୍ରିୟ ସୈନିକ ଥିଲେ । ସତ୍ୟବାଦୀର ସୈନିକ ଓ ଶିକ୍ଷକ ଗୋଦାବରୀଶ ଏବଂ ଏଠି ଏହି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟଟାର ଧଡ଼ା

ପାଖରେ ମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇ ବସିଥିବା ଗୋଦାବରୀଶ, ସିଏ କ'ଣ ଜଣେ ଗୋଦାବରୀଶ ? ମନେ ମନେ ମୁଁ ନିଜକୁ ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ପଚାରି ବସେ । ସତ୍ୟବାଦୀ କହିଲେ ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ମହାନ୍ ପ୍ରୟାସଯୁଗର ଗୋଟିଏ ସନ୍ତକକୁ ବୁଝାଏ; ତାହା ଏକ ଅନ୍ୟ ସ୍ୱପ୍ନର ସନ୍ତକ, ଅନ୍ୟ ସଂକଳ୍ପର ସନ୍ତକ, ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷାର୍ଥର ସନ୍ତକ ।

ସେହି ପ୍ରଥମ ସନ୍ତକଟି ପାଖରେ କୌଣସି କାରଣରୁ ପରାଭୂତ ହୋଇ ପଣ୍ଡିତ ଗୋଦାବରୀଶ ଏଠି ଆଉ ଏକ ଗୋଦାବରୀଶ ଭିତରକୁ ନିଜକୁ କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ କରିଆଣି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟଟି ତିଆରି କରାଇବାରେ ନିମିତ୍ତ ହେବାକୁ ମନ କରିଥିଲେ କି ?

ସତ୍ୟବାଦୀରେ ଶିକ୍ଷାର ମାଧ୍ୟମରେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏକ ନୂଆ ନକ୍ସାକୁ ଜୀବନର ବ୍ରତ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଲାଗି ସେଠାରେ ମଣିଷପିଲାକୁ ତାଲୀମ ଦିଆଯିବାକୁ ପାଞ୍ଚ ହେଉଥିଲା । ସତ୍ୟବାଦୀରେ ବୋମା ତିଆରି କରିବା ନିମନ୍ତେ ପଣ୍ଡିତ ଗୋଦାବରୀଶ ଓ ତାଙ୍କର ସଖାମାନେ ଏକଜୁଟ ହୋଇଥିଲେ । ଶିକ୍ଷାର ଅସଲ କାମ ସମ୍ଭବତଃ ଏକାଧିକ ଅର୍ଥରେ ଠିକ୍ ସେଇଆ ।

ସେହି କଥାଟିକୁ ତାତ୍ତ୍ୱିକ ସମର୍ଥନ ଦେଇ ଏବେ ଶିକ୍ଷାର ଜଗତରେ Education is a subversive activity ବୋଲି କୁହାଗଲାଣି । ସେଠାରୁ କଣ ପାଇଁ ଅଥବା ନିଜ ଭିତରର କେଉଁ ଅବସାଦରେ ଓହରି ଆସି ପଣ୍ଡିତ ଗୋଦାବରୀଶ ପ୍ରଧାନତଃ ମଣିଷଗୁଡ଼ାକୁ ଖାସୁ କରିଦେବାକୁ ବ୍ରତ କରି ବାହାରିଥିବା ଏକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ମୂଳଦୁଆ ପକାଇବାର ନିଶାରେ ଆସି ସାମିଲ ହୋଇଗଲେ ? ତା'ପରେ ମଧ ଓଡ଼ିଶାରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ନାମରେ ଯେତେଯେତେ କାରଖାନା ବସିଛି, ସେଗୁଡ଼ାକୁ ମଧ କ'ଣ ପାଇଁ ସେହି ଏକା ଛାଞ୍ଚରେ ତିଆରି କରାଯାଉଛି ?

ଆମ ଘରୁ, ଆମର ଗାଆଁ ଓ ସହରମାନଙ୍କରୁ ଆମ ପୁଅଝିଅମାନଙ୍କୁ ଧରିନେଇ ଆମରି ପଇସାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସଂକଳ୍ପହୀନ, ଚକ୍ଷୁହୀନ ଓ ବୀର୍ଯ୍ୟହୀନ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ମିଛ ବୋଦାରେ ପରିଣତ କରିଦେବାକୁ ଯେଉଁ ଆଧୁନିକ ଅପକୌଶଳ ବିଶ୍ୱିଦ୍ୟାଳୟ ମାନଙ୍କରେ ଚାଲିଛି, ଓଡ଼ିଶାର ପରବର୍ତ୍ତୀ ବିଶ୍ୱିଦ୍ୟାଳୟଟି ଠିକ୍ ତାହାରି ଛାଞ୍ଚରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ତିଆରି ହେବ ବୋଲି ହୁଏତ ଶପଥ କରି ବାହାରିଛି ।

ଏହି ନୂଆ ବିଶ୍ୱିଦ୍ୟାଳୟଟି ଆମର ଏହିଠାରେ ହିଁ ବସୁବୋଲି ଯେଉଁମାନେ ଅସ୍ତ୍ରଧାରଣ କରି ଆନ୍ଦୋଳନରେ ବାହାରିଛନ୍ତି, ସେଇଟି ପଛରେ ବା ସେମାନଙ୍କ ପଛରେ ମଧ କୋଉଠି ଆଉଏକ ଯୁଦ୍ଧରେ ପରାଭୂତ ହୋଇ ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ଏକ ଆତ୍ମସାନ୍ତ୍ୱନା ବା ହୁଏତ କେତେଟା କ୍ଷତର ପରିପୂରଣ ଲାଗି ଏଣେ ବାହାରି ଆସିଥିବାର ନେତଗୁଡ଼ାକ ଫରଫର ହୋଇ ଉଡୁଛି । ସେମାନେ ବି ଏକଦା ସଂଗ୍ରାମରେ ଲଢ଼ିଥିଲେ, ସଂଗ୍ରାମ ପରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ମନୁଷ୍ୟ-ବ୍ୟବସ୍ଥାର

ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଥିଲେ, ମଣିଷକୁ ମୂଳ କରି ରାଜନୀତିର ସ୍ୱପ୍ନମାନ ଦେଖିଥିଲେ । ମାତ୍ର, କୋଉଠି କୋଉ ଗୋଡ଼ କାହିଁକି ଖସିଗଲା କେଜାଣି, ସେମାନଙ୍କର ଛାମୁଡ଼ିଆଟି ଭୁଷୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ।

ଫକ୍ତି ଭାଂଗିଗଲା; ତଥାପି ଅନ୍ତତଃ ନିଜକୁ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବାହାଲ କରି ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନେ କେତେ ପିଣ୍ଡା ହେଲେ ଓ କେତେ ହନୁମାନଂକର ଚାଳିଶାକୁ ଗର୍ଭସ୍ଥ କଲେ । ଏବଂ ପରାଭୂତ ହେଲେ । ନିଜର ବିବେକ ପାଖରେ ଓ ବ୍ରତ ପାଖରେ ପରାଭୂତ ହେଲେ । ବୟସ ବି ବଢ଼ିଗଲା, ବେଳ ବି କଣ କମ୍ ଗଡ଼ିଗଲା ? ତେଣୁ, ଯୋଉ ବେଳଟା ରାଜା ହୋଇ କେଡ଼େ ସଫଳ ଭାବରେ ଏକାବେଳେକେ ସବୁ ମଣିଷଂକୁ କିଣିନେଇ ସେମାନଙ୍କର ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରିଦେବ ବୋଲି ପ୍ରବଳ ହୋଇ ଦେଖାଯାଉଥିଲା, ସେମାନେ ତାହାରି ଆଡ଼କୁ ଆଉଜି ପଡ଼ିଗଲେ । ଯୋଉ ପୁରୁଣାଗୁଡ଼ାକ ସହିତ ଲଢ଼ିବାର ମନ୍ତ୍ରନେଇ ଏକଦା ବାହାରିଥିଲେ ପୁଣି ତାହାରି ବଶକୁ ଫେରିଗଲେ, ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୋଗଦେଲେ । ଏବଂ, ବେଳଟା ସେମାନଙ୍କର ଏହି ସ୍ଥିତିକୁ ଦେଖି କିପରି କିରି କିରି ହୋଇ ହସୁଥିବ, ସେକଥା ସେମାନେ ଜାଣି ମଧ୍ୟ ଜାଣିବାକୁ ମନ କଲେନାହିଁ । ଏକାବେଳେକେ ବୁଢ଼ା ହୋଇଗଲେ ।

ଏହି ଦେଶର ଶିକ୍ଷାବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସତକୁ ସତ କିଛି ଘଟୁ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରି ପାରିବାକୁ ଓ ସେହି ଅନୁସାରେ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟଟିଏ ସ୍ଥିର କରିବାକୁ ଯଦି ଆଜ୍ଞାମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ହୃଦୟ ଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ସେମାନେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ନାମକ ଏକ ଆଲୋଡ଼ା ଭୂତକୁ ନେଇ ଏପରି ମୋଟେ ନାଚିବାକୁ ମନ କରନ୍ତେ ନାହିଁ । ହୃଦୟ ତ ଅନେକ ସ୍ତରର । ଯିଏ ଯୋଉଥିପାଇଁ ନିଜର ହୃଦୟଟିକୁ ଦେବାପାଇଁ ସ୍ଥିର କରିଛି, ତାର ହୃଦୟ ପ୍ରକୃତରେ ସେଇଠି ଯାଇ ରହିଛି । ଆଗେ ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ୱାଧୀନତାପ୍ରାପ୍ତି ପୂର୍ବରୁ ଦେଶରେ ଗୋଟିଏ ରାଜନୀତିକ ହୃଦୟ ମଧ୍ୟ ରହିଥିଲା । ରାଜନୀତିରେ ରହିଛ ଓ ରାଜନୀତି ଦ୍ୱାରା ଚଳୁଛ ବୋଲି ଯଦି ତୁମର ଅନ୍ତତଃ ଏକ ରାଜନୀତିକ ହୃଦୟ ରହିଥାନ୍ତା, ତେବେ ଏହି ଦେଶରେ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ତୁମେ କଦାପି ସବାଆଗ ସେହି ପୁରୁଣା ନକ୍ସାର ଗୋଟାଏ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ସକାଶେ ସକସକ ହୁଅନ୍ତ ନାହିଁ । ତୁମେ ତଳଟାକୁ ବି ଦେଖି ପାରନ୍ତ । ସବାତଳେ ଦେଶର ବା ପ୍ରାନ୍ତର ଅଧେ ପିଲା ଏବେ ମଧ୍ୟ ସ୍କୁଲକୁ ଆସି ପାରିନାହାନ୍ତି । ଏବଂ, ଯେଉଁ ଅଧିକ ସ୍କୁଲକୁ ଆସୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ବିଭାଗୀୟ ସାମନ୍ତମାନେ ଏପରି ବିଗାଡ଼ି ଦେଉଛନ୍ତି ଯେ ନିରକ୍ଷର ରହିଥିଲେ ଅନ୍ତତଃ ଯେତିକି ହୃଦୟ ଓ ହୃଦୟୋଚିତ ସାହସ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ରହୁଥାନ୍ତା, ସାକ୍ଷର ବା ଶିକ୍ଷାପ୍ରାପ୍ତ ହେବାପରେ ସେମାନେ ସେତିକିକୁ ମଧ୍ୟ ହରାଇ ବସୁଛନ୍ତି । ବଡ଼ ଗଧମାନଙ୍କର ଚକ୍ରାନ୍ତରେ ସାନ ସାନ ଗଧ ପାଲଟି ଯାଉଛନ୍ତି । ଠକିବାର ଯେତିକି ବାଟ ପାଇ ଯାଉଛନ୍ତି, ସେତିକି ଠକି ବି ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଭାରି ହାରି ଯାଉଛନ୍ତି, ଭାରି ଭୀରୁ ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି ।

ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ତରର ଶିକ୍ଷା ଟାଣ ନ ହେଲେ କୌଣସି ଦେଶରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ମୋଟେ ଟାଣ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ତରର ଶିକ୍ଷାରେ ପନ୍ଦର କିସମର ଓ ପନ୍ଦରଟା ସ୍ତରର

ପାଠପଢ଼ା ଯାଉଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟମାନେ କାର୍ଯ୍ୟତଃ କେବଳ କେତେପୁଞ୍ଜା ଗେଧଙ୍କର ଆଖଡ଼ା ହୋଇ ରହିଥିବେ । ସେମାନେ ଅଲଗା ବୋଲି ନିଜକୁ ପ୍ରମାଣିତ କରିବାର ମତଲବରେ ଗୋଟାଏ ଅଲଗା ଭାଷାରେ କଥା କହୁଥିବେ, ଅସଲ ଦେଶଟାକୁ ଅନାଇ ନାକ ଟେକୁଥିବେ, ତଳକୁ ଗଲେ ଦେହରେ ମଇଳା ଲାଗିଯିବ ବୋଲି ଭୟ କରୁଥିବେ । ଏମାନଙ୍କର ଆଖଡ଼ାଗୁଡ଼ାକୁ ବଦଳାଇବାକୁ ହେଲେ ତଳଟା ହିଁ ଟାଣ ହୋଇ ତିଆରି ହେବା ଉଚିତ । ତଳେ ସବୁପିଲା ଗୋଲାମଙ୍କର ଗୋଲାମୀ ଖଟିବାକୁ ନୁହେଁ, ଜାଗ୍ରତ ମଣିଷ ହିସାବରେ ନିଜର ପୃଥିବୀକୁ ଶକ୍ତିମାନ କରି ଗଢ଼ିବାର ସର୍ବମୂଳ ପ୍ରେରଣାଟିକୁ ଲାଭ କରିବା ଉଚିତ । ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଏକଦା ତାହାକୁ ହିଁ ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷା ବୋଲି କହୁଥିଲେ । ସେହି ମୌଳିକ ଶିକ୍ଷାକୁ ମଧ୍ୟ ଅଯୋଗ୍ୟମାନେ ଭଣ୍ଡୁର କରିଦେଲେ । ଥୋକେ ମଣିଷ ଉପରେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ସୁଖରାମ ହୋଇ ବସିବେ ବୋଲି ଦେଶଟାକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ରଦି କରି ରଖିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନର ପ୍ରାଥମିକ ପାଠଶାଳା ଗୁଡ଼ିକ ଆମ ଦେଶରେ ତାହାର କରୁଣ ସାକ୍ଷୀ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଏଗୁଡ଼ାକ ବଦଳୁ । ଏକାବେଳେକେ ତଳୁ ଆମର ଯାବତୀୟ ଶିକ୍ଷା ଟାଣ ହୋଇ, ଭଦ୍ର ହୋଇ ତିଆରି ହେଉ । ତେଣୁ ଏହି ଭୂମିକୁ ନିଜର ଭୂମି ବୋଲି ଭାବୁଥିବା ଆତ୍ମାମାନେ ଆଉ ମୋଟେ ଚଗଲା ନ ହୁଅନ୍ତୁ ।

୩୦/୯/୯୬

●

ମଳ-ପରିମଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ

ଏବର୍ଷ ଖରାଛୁଟିରେ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାର କୌଣସି ଗାଆଁରେ ଆମେ ରାତି ଥାଉଁ ଝାଡ଼ା ଫେରି ଯାଉଥିଲୁ । ପୋଖରୀର ତିନିପାଖରେ ଯାହାକୁ ଯେତେ ଫୁଙ୍ଗୁଳା ବିଲ, ମାତ୍ର ଓଡ଼େ ଚଷା ହୋଇ ବର୍ଷାକାଳକୁ ଅପେକ୍ଷା କିର ରହିଛି । ଫରଚା ହୋଇ ଆସୁଥାଏ । ତଥାପି ଅନ୍ଧାର ରହିଥାଏ । ଆମେ ନିତ୍ୟକର୍ମ କରି ବସିବା ବେଳକୁ ଘୁଷୁରି ମାଆଟିଏ କୋଉଠି ତାହାରି ଭିତରେ ଥାଏ । ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇଆସେ । ସାଙ୍ଗରେ ପିଲା ଦୁଇଟି । ଆମେ ମଇଳା କରି ଉଠି ଆସିଲେ ସେମାନେ ସଫା କରି ଦେଉଥାନ୍ତି । ଆଦୌ କୌଣସି କୋଳାହଳ ହୁଏ ନାହିଁ । ଆମ ନିଜ ଗାଁରେ ନଈରେ ବାଲି ଯାହାକୁ ଯେତେ । ବାଲିରେ କର୍ମ ସାରି ଆର କଣ୍ଠିଆ ପାଖରେ ଯାଇ ଶୌଚ ହେବାକୁ ହୁଏ । ମଣିଷଟିଏ ସମୟ ଅସମୟରେ ନଈ ଭିତରକୁ ଗଡ଼ିଲେ କୁକୁରଟିଏ ବି କୁଆଡ଼େ ଥାଏ, ସହଚର ପରି ଆସି ପହଞ୍ଚିଯାଏ । ମଣିଷ ବସେ, ମଳତ୍ୟାଗ କରେ, କୁକୁରଟିଏ ବି ଖଣ୍ଡେ ଦୂରରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଥାଏ । ମନୁଷ୍ୟର କର୍ମ-ସମାପନରେ କୌଣସି ଅଶାନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରେନାହିଁ । ଛାର ଜନ୍ତୁଟାର ଏତେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଓ ଏତେ ବୁଝିବା ଶକ୍ତି, ଭାବିଲେ ଭାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗେ । ପ୍ରକୃତି ଭିତରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଯେଉଁ ନିୟମଟିକୁ ଆମେ Symbiosisବୋଲି କହୁ, ଆମ ଦୈନନ୍ଦିନ ନିତ୍ୟକର୍ମ- ସଂସ୍କୃତିରେ ପ୍ରାୟ ସେହି ନିୟମଟି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଥିବା ପରି ମନେହୁଏ ।

ସେଦିନ ମସ୍ତ ମସ୍ତ ବଡ଼ମାନେ ମଳ-ସଂସ୍କୃତି ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରୁଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଶହେରେ ନବେ ମଣିଷ ପାଇଖାନା ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି ଟିକିନିଖି କେତେ ହିସାବକୁ ଅଲୋକଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ କମକୁଟ କରି ଦେଖୁଥିଲେ । ପାରମ୍ପରିକ ରୀତିରେ ମଳତ୍ୟାଗ କରିବାଦ୍ୱାରା କ'ଣ ସବୁ ରୋଗ ବଇରାଗ ହେଉଛି, ଗୁଣୀମାନେ ସେହିସବୁ ବିଜ୍ଞାନର ଉପାଖ୍ୟାନ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଥିଲେ । ବିଶୁଦ୍ଧ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ଗଭୀର ଖେଦ ପ୍ରକଟ କରି ଆଲୋଚନାମାନ ହେଉଥିଲା । ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କୁ ଏହି ଅଧୋଗତିରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ସକାଶେ ଅଧୀରତା ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିଲା । ଜନସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବିଷୟରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ତରରେ କର୍ମଠ ହୋଇ ରହିଥିବା ଗୋଟିଏ ଅନୁଷ୍ଠାନର ଡାକରା ପାଇ ସମସ୍ତେ ଏକତ୍ର ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କୁ ଏଣିକି ପୂର୍ବ ବଦଭ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକୁ ପରିହାର କରି ପାଇଖାନା ବ୍ୟବହାର କରିବାପାଇଁ ଶିକ୍ଷା ଦେବେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷା ଦେବାର ଉପର ବାବୁମାନଙ୍କ ଲାଗି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସ୍ଥିର କରିବା ଲାଗି ଏହି ପରିମଳ ସଭାଟି ଆହୂତ ହୋଇଥିଲା । ଅଳପ ଭଦ୍ର ଭାଷାରେ to train the tranersକୁ ଏହି ସୁଧୀ ସମାବେଶର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବୋଲି

ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ପାଇଖାନା ତିଆରି କରିବାର କାରିଗରମାନଙ୍କୁ କିପରି ତାଲିମ ଦିଆଯିବ, ସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଗୋଟିଏ ପାଇଖାନା ପ୍ରତି କେତେ ରିହାତି ମିଳିବ, ଏହିସବୁ କାମ କୋଉ ପାହିଆରେ କାହା ଦାୟିତ୍ୱରେ ରହିବ, ସମସ୍ତେ ବହି ପଢ଼ି ଆସିଥିବା ପରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଖୁଣ ଭାବରେ ସେହିସବୁ ବିଷୟର ଆଲୋଚନା କରୁଥିଲେ । ଜିରାରୁ ଶିରା କାଢ଼ି ଭାରି ନିର୍ଲିପ୍ତ ଭାବରେ ଆପଣା ପାଣ୍ଡିତ୍ୟର ପରିଚୟ ଦେଉଥିଲେ ।

ଯିଏ କେବେହେଲେ ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥା ଭୋଗିନାହିଁ, ଆମ ଦେଶରେ ମୁଠା ମୁଠା ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ପ୍ରବଳ ସମବେଦନା ଜ୍ଞାପନ କରି ସିଏ ବା ସେହିମାନେ ମୁଣ୍ଡବ୍ୟଥାର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଚର୍ଚ୍ଚା ପକାଇବାକୁ ସଭାରେ ବସନ୍ତି । ଆମ ଦେଶରେ ଅର୍ଦ୍ଧଶତାବ୍ଦୀ ହେଲା ବାବୁମାନେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ବିଷୟରେ ଏହିପରି ଚିନ୍ତାକରି ଆସୁଛନ୍ତି, trainer ମାନଙ୍କୁ training ଦେବା ବିଷୟରେ ବୃହତ୍ ଭାଳେଣିମାନ କରୁଛନ୍ତି । ପଇସାଗୁଡ଼ାକ ହାୱାରେ ଉଡ଼ିଯାଉଛି । ବେଳେ ବେଳେ ହାୱାଲାରେ ବି ଖଇରାତ ହୋଇଯାଉଛି । ଯେଉଁଦିନ ତଳବାଲା ପ୍ରକୃତରେ ନିଜର ସମସ୍ୟା-ଘରଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜେ ସମ୍ଭାଳିବାକୁ ମନ କରିବେ, ସେତେବେଳେ ଏହି ବାବୁମାନେ ସତକୁ ସତ ବେକାର ହୋଇଯିବେ । ପଙ୍ଗତରେ ବସି ଏହିସବୁ ଛଦ୍ମ ଦେଖୁଥିବା ସମୟରେ ମୋର କେତେ କେତେ କଥା ମନେପଡ଼ି ଯାଉଥିଲା । ସ୍କୁଲରେ ପାଠ ପଢ଼ିବାବେଳେ ଆମେ ପିଲାଏ ରବିବାର ସକାଳ ଓଳିଟା ରାସ୍ତାକଡ଼ମାନଙ୍କରୁ ଗୁହ ସଫା କରୁଥିଲୁ । କିଏ ତାରିଫ କରୁଥିଲେ, ଆଉ କିଏ ଉପହାସ ବି କରୁଥିଲେ । ଖାସ୍ ହଗୁଥିବା ଲୋକମାନେ ବି କ'ଣ ଭାବି ସମବେଦନା ଜଣାଉଥିଲେ । ଅନୁଗୁଳର ବାଜିରାଉତ ଛାତ୍ରାବାସରେ ସମସ୍ତେ ବାଲଟିରେ ହଗୁଥିଲେ ଓ ଆମେ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ଓ ଶିକ୍ଷକ ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳେ ବାଉଁଶ ଗଳାଇ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କାନ୍ଧେଇ ଆମ ବଗିଚା ଜମିରେ ପୋତିଦେଇ ଆସୁଥିଲୁ । ଏକଥା ସପ୍ତାହକୁ ସପ୍ତାହ ପାଳିକରି ହେଉଥିଲା । ଯୋଗକୁ ତତ୍କାଳୀନ ଓଡ଼ିଶାର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ନବକୃଷ୍ଣ ଚୌଧୁରୀ ମଧ୍ୟ ଛାତ୍ରାବାସରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ଆମ ସହିତ ସାମିଲ ହୋଇ ଯାଉଥିଲେ ।

ଥରେ ଖରାଦିନେ ଫିନ୍‌ଲାଣ୍ଡ ଦେଶକୁ ଯାଇଥିଲି । ପୂରା ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳକୁ । ତା'ପରେ ଆହୁରି କେତେଥର ଯାଇଛି । ସବୁଥର ସେଇ ଗୋଟିଏ କଥା ଦେଖିଛି । ଏବେ ପାଇଖାନା କହିଲେ ସଭ୍ୟମାନେ ଯାହା ବୁଝିବେ, ସେତେବେଳେ ସେହି ପାଇଖାନା କାହାରି ନଥିଲା । ଘରଠାରୁ ଖଣ୍ଡେ ଦୂରରେ କାଠ ତିଆରି ସାନ ଗୋଟିଏ ଢାବଲ ଘର । ସେଇଠିକୁ ସମସ୍ତେ ଯାଉଥିଲେ । ମଳ ଯାଇ ତଳେଥିବା ଗୋଟିଏ ଗାତରେ ପଡୁଥିଲା । ଖବରକାଗଜକୁ ସାନ ସାନ କରି କାଟି ଝୁଲାଇ ଦିଆଯାଉଥିଲା, ଯାହା ସାହାଯ୍ୟରେ ତୁମେ ଶୌଚକାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବ । କେତେ କେତେ ଢ଼ାବଲଘରେ ଅକଟା ଖବରକାଗଜ ବି ସାଲୁରୁ ବାଲୁରୁ ହୋଇ ଝୁଲୁଥିବାର ଦେଖିଛି, କାମସରିଲେ ଯେଉଁଥିରୁ ତୁମେ ଖଣ୍ଡେ ହାତରେ ଛିଣ୍ଡାଇ ଆଣି ପିଚାକୁ ପୋଛିଦେଇ ପାରିବ । କୋଉଠି ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ଅରାଏ ଜମି, ଚାଷୀ ପରିବାର ସେଠାରେ ଚାଷ କାମ

କରିବାକୁ ଯାଇଛି । ସେଠାରେ ଝାଡ଼ା ତଳବ ଦେଲେ ତୁମେ ସିଧା ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରକୁ ଚାଲିଯାଇ ପାରିବ । ଲୁଚି କରି ଗଛମୂଳେ କୋଉଠି ବସିଯିବ ଓ ଉଶ୍ୱାସ ହେବ । ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ଶିଉଳି ଜାତୀୟ ଉଦ୍ଭିଦ ଫୁଲି କରି ସ୍ପଞ୍ଜ୍ ପରି ହୋଇଛି । ତା' ଉପରେ ଚାଲିବା ବେଳକୁ ଆଣ୍ଠୁଯାଏ ଗୋଡ଼ ଗଳିଯିବ । ଉଶ୍ୱାସ ହେବାପରେ ତୁମେ ହାତ ବଢ଼ାଇ ପାଖରୁ ସେଥିରୁ ପୁଳାଏ ଦୁହିଁଆଣି ପାରିବ ଓ ପିଚା ପୋଛିଦେବ ।

ଶୀତଦିନେ ତ ଶୌଚକାମ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରାକୃତିକ ରୀତିରେ କରି ହେଉଥିଲା । ଚାରିଆଡ଼େ ଖାଲି ବରଫ ଆଉ ବରଫ । ଉତ୍ତର ମେରୁବୃତ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଦିନର ଉତାପ ବି ଶୂନ ଡିଗ୍ରୀରୁ ପଚାଶ ବା ପଞ୍ଚାବନ ତଳକୁ ଖସିଆସେ । ସତେଅବା ସେହି ବରଫ ହିଁ ଏହି ଜଗତ ପାଇଁ ଭଗବାନଙ୍କର ଏକମାତ୍ର ବଦାନ୍ୟତମ ଦାନ ବୋଲି ଅନୁଭବ ହୁଏ । ମଳତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ତୁମେ ଯୋଉଠିକି ମନ ସେଠାକୁ ଯାଇପାରିବ । କେବଳ ଟାଣ ହୋଇ ବସିପାରିବା ସକାଶେ ଜାଗାଟିଏ ପାଇଗଲେ ହେଲା ! ବସିବ, ମଳତ୍ୟାଗ କରିବ ଏବଂ ତା'ପରେ ସଦ୍ୟ ବରଫରୁ ମୁଠାଏ ଆମ୍ପୁଡ଼ି ଆଣି ପିଚାରେ ନେଇ ଘଷିଦେବ । ବରଫକୁ ବିଧାତା କି ଗୁଣ ଦେଇଥାଏ କେଜାଣି, ତାହାରି ଦ୍ୱାରା ଶରୀରରେ ଲାଗିଥିବା ମଳାଂଶ ନିକ ହୋଇ ପୋଛିହୋଇ ଆସିବ । ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ବି ଦୂର ହୋଇଯିବ ।

ଏବେ କାଳ ବଦଳି ଗଲାଣି । ଏହି ୧୯୮୯ ମସିହା ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁରେ ପୁଣି ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ସେହି ଦେଶକୁ ଗଲି, ଯେତେ ଝୁରିଦେଲେ ମଧ୍ୟ ଆଗ କିସମର ମଳତ୍ୟାଗ ପଦ୍ଧତି ଆଦୌ କେଉଁଠାରେ ହେଲେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି ନାହିଁ । ଗାଆଁରେ ସବୁରି ଘରେ ଆଧୁନିକତମ ପାଇଖାନା । ପାଇଖାନା ଘରର ପରିମଳ ଏମିତି ଯେ ଭାତ କୁଢ଼ାଇ ଖାଇବାକୁ ମନ ହେବ । ହଗି ବସିଲେ ନିଜକୁ ସତେଅବା କୋଉ କୁବେରର ଜୁଆଇଁ ପରି ଲାଗିବ । ଉଷତ ଲାଗିବ, ଦୁଃଖ ଦୂର ହୋଇଯିବ । ଏପରି ଏକ ପାଇଖାନାରେ ତୁମକୁ ଆଦୌ କୌଣସି କୋଷ୍ଠବଦ୍ଧତାରୁ କଷ୍ଟ ପାଇବାର ପ୍ରଶ୍ନ ହିଁ ଉଠିବ ନାହିଁ ।

ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନ କିପରି ଆସିଲା, କିଏ କରାଇଲା ? ଏଥିପାଇଁ ବାବୁଭୟାମାନଙ୍କ କୌଣସି ସଭା ଡାକି ଗମ୍ଭୀର ଭାବରେ ମିଛ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ସବୁ ଲୋକଙ୍କର ସମ୍ବଳ ଅବଶ୍ୟ ବଢ଼ିବ । ତା'ପରେ ସହରରୁ କିମ୍ବା ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ନାନା ଆଡ଼ମ୍ବରରେ ଲୋକମାନଙ୍କ ଘରେ ପାଇଖାନା ବସାଇବା ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ମୋଟେ ପ୍ରେରଣା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ମଣିଷମାନେ କ'ଣ ଜାଣିନାହାନ୍ତି ବୋଲି ପାଇଖାନା ଆଡ଼କୁ ମଂନ କରୁନାହାନ୍ତି ? ପାଇଖାନାଟିଏ ଗମ୍ୟ ଭାବରେ ବସିବା ଆଗରୁ ଆଉ ଯେଉଁ ପ୍ରାଥମିକ ଆବଶ୍ୟକତା ଗୁଡ଼ିକର ଆଗ ପୂରଣା ହେବା ଉଚିତ, ଏହି ଦେଶରେ ସେଗୁଡ଼ିକରୁ କୋଟି କୋଟି ଲୋକଙ୍କୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖାଯାଇଛି । ଅଳପ ମଣିଷ ନବାବଙ୍କ ପରି ରହିପାରିବେ ବୋଲି ଅଧିକଙ୍କୁ ଅସହାୟ କରି ରଖାଯାଇଛି ଏବଂ ଅସଲ ଅସହାୟତା ଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି ଦୂର ହେବ,

ସେଆଡ଼କୁ ମୋଟେ ମନ ନଦେବେ ବୋଲି ସତେଅବା ବାଆଁରେଇ ହୋଇ ବଡ଼ମାନେ ଓ ଅଳପ ସଂଖ୍ୟକ ଭାଗ୍ୟବାନମାନେ ଗ୍ରାମରେ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ପାଇଖାନାର ପରିମଳ ଶିଖାଇବାର ବିଚାର କରି ବସୁଛନ୍ତି । କାଆଁ ଭାଆଁ ଗାଆଁକୁ କିମ୍ବା ବସ୍ତିକୁ ଗଲେ ସେମାନଙ୍କ ହୁଏତ ନାକରେ ଲୁଗା ଦେବାକୁ ପଡୁଛି ବୋଲି ଏମାନେ ଏକ ପ୍ରତିକାରର ଉପାୟ ଖୋଜୁଛନ୍ତି । ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ମୋଟେ ଲୋଡୁନାହାଁନ୍ତି ।

ସେଦିନ ଆଲୋଚନାରେ ଖୁଞ୍ଚା ଦେଇ କହିବାକୁ ମନ ଦେଉଥିଲା, ଆଜ୍ଞାମାନେ, ଦେଶକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବାର ନାଆଁରେ ଆପଣମାନେ ଆଉ ବେହେଲ ହୁଅନ୍ତୁନାହିଁ । ଯଦି ଗାଆଁମାନଙ୍କରେ ପାଇଖାନା ବସୁ ବୋଲି ଆପଣମାନେ ସତକୁ ସତ ମନ କରୁଛନ୍ତି, ତେବେ ସହରରେ ଏହି ସଉକିନିଆ ଆଲୋଚନାରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଉଥିବା ପଇସାରେ ଅନ୍ତତଃ କେତୋଟି ଗାଆଁର ସ୍କୁଲମାନଙ୍କରେ କେତୋଟି ପାଇଖାନା ବସାଇଦେଇ ଆସନ୍ତୁ । ସ୍କୁଲର ପିଲାମାନେ ହଗିବାପାଇଁ, ମୁତିବାପାଇଁ ତାହାକୁ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ । ସେତିକିରେ ହିଁ ସାରା ଗାଆଁରେ ସତ୍ୟ, ତ୍ରେତା ଓ ଦ୍ୱାପର ଯୁଗରେ ମଧ ଯାହା ହୋଇପାରି ନଥିଲା ଏତିକି କଲେ ତାହା ସମ୍ଭବ ହୋଇଯିବ । ଗାଆଁରେ ଜାତି ଅନୁସାରେ ଅଲଗା ଅଲଗା ଘୁଅବଣ । ଯୋଉ ଦାଣ୍ଡରେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଦିବାଲୋକରେ ଉଚ୍ଚ ଜାତିର ଲୋକେ କାନରେ ପଇତା ଦେଇ ବସି ଯାଉଛନ୍ତି, ସେଠି ସାନ ଜାତିର ଅବରମାନେ ବସିପଡ଼ିଲେ ଅନେକ ଗାଆଁରେ ଏବେ ମଧ ଲହୁନୁହାଣ ଯାଏ କଥା ଚାଲିଯିବ । ଥରେ ଭାବିଲେ, ଆମ ପାଇଖାନାକୁ ସଫା କରିବାକୁ ଆସିଥିବା ଚାକରାଣୀଟା ଅବେଳରେ ଝାଡ଼ା ମାଡ଼ିବାରୁ ଯୋଉ ପାଇଖାନାକୁ ସିଏ ସଫା କଲା, ଯଦି ସେଇ ପାଇଖାନାରେ ବସିପଡ଼େ, ତେବେ ପୃଥିବୀ ଆଉ ରହିବଟି ! ରାମାୟଣ, ମହାଭାରତରୁ ଆମେ ଶିଖିଥିବା ସଂସ୍କୃତି ଆମକୁ ମୋଟେ ଆୟତ୍ତରେ ରଖି ପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଅନ୍ତତଃ ପାଇଖାନାକୁ ନିମିତ୍ତ କରି ଗାଆଁରେ ଥିବା ବିଦ୍ୟାଳୟରୁ ହିଁ ଅସଲ ଭଙ୍ଗାଭଙ୍ଗିଟା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଉ !

ବାବୁ, ଗାଆଁରେ ମଣିଷ ମଣିଷ ଭିତରେ ଅସଲ ଭେଟାଭେଟିଟା ସମ୍ଭବ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ତୁମେ ଯୋଉମାନେ ପାଇଖାନା ବିଷୟରେ ଶାସ୍ତ୍ରଆଖ୍ୟାନ କାଢ଼ି ବାହାରିଛ, ତୁମେ ସତକୁ ସତ ଚାଲାଖି କରି ତାହା କରୁନାହିଁ ତ ? ଏମିତି ତାଳି ପକାଇ ପକାଇ ତୁମ ଅୟସ ଗୁଡ଼ାକ ଭିତରେ ତୁମେ ଆଉ କେତେଦିନ ଯାଏ ଲୋସଡ଼ି ହୋଇ ରହିଥିବ ? ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଦୂରରେ ରହିବ ବୋଲି ହିଁ ଲୋକଙ୍କ ନିମନ୍ତେ କଲ୍ୟାଣର ଯୋଜନାମାନ କରୁଥିବ ଏବଂ ତଥାପି ଉପକାରୀ ବୋଲାଉଥିବ ? ତେଣୁ ଅସଲ କଥାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଆଖି ଆଗ ପଡୁ । ପାଠ ପଢ଼ିଲେ ଯଦି ହୃଦୟଟାକୁ କାଢ଼ି ରଖିଦେଇ ଆସିବାକୁ ପଡୁଛି, ତେବେ ସେହି ଦୁଷ୍ଟବୁଦ୍ଧି ପାଠ ଯେପରି ପଢ଼ା ନହେବ, ଆଖିଥିବା ମଣିଷମାନେ ସେଥିପାଇଁ ଆନ୍ଦୋଳନ କରନ୍ତୁ !

୭/୧୦/୯୬

ମୋ' ଭାଷା ମୋତେ ଆସୁନାହିଁ

ଓଡ଼ିଶା ନାମରେ ଗୋଟିଏ ସମ୍ମିଳନୀ ସେଇ ପଣଅଜାଙ୍କ ଅମଳରୁ କେତେ କ'ଣ କାମ କରି ଆସୁଛି । ଓଡ଼ିଶା ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦେଶରେ ପରିଣତ ହେବା ପରେ ଓ ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ କରି ସାରିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ସଂସ୍ଥା ନିଜର ଡେଣାଗୁଡ଼ାକୁ ଫଡ଼ ଫଡ଼ କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ଉତ୍କଳଗୌରବ ମଧୁସୂଦନ କ'ଣ ମନ କରି ଓଡ଼ିଶାର ତତ୍କାଳୀନ କେତେଜଣ ରାଜା ଓ ଜମିଦାରଙ୍କୁ ସାଂଗରେ ଧରି ଓଡ଼ିଶା ପାଇଁ ଲଢ଼ିବାକୁ ବାହାରିଥିଲେ, ସେହି ବିଷୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମତ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ, ମାତ୍ର ଏଥିରେ ଆଦୌ କେହି ଦ୍ୱିମତ ହେବେ ନାହିଁ ଯେ, ସେହି ରାଜାମାନେ ଶାସନ କରୁଥିବା ଗଡ଼ଜାତର ପ୍ରଜାମାନେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସାମିଲ ହୁଅନ୍ତୁ ବୋଲି ସେତେବେଳେ କେହି ପାଟି ଫିଟାଇ କହି ନଥିଲେ । ପଣ୍ଡିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ବି ସମ୍ମିଳନୀ ଭିତରକୁ ଆସିବାପରେ ସେହି ପ୍ରସଙ୍ଗଟିକୁ ନଉଠାଇବାଟା ହିଁ ଅଧିକ ନିରାପଦ ହେବ ବୋଲି ଭାବି ମାନି ନେଇଥିଲେ । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ବିଚ୍ଛିନ୍ନାଞ୍ଚଳର ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅଧିକ ମନ ଦେଇଥିଲେ । ଏବେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶା ନାମରେ ବସୁଥିବା ସମ୍ମିଳନୀ ଗୁଡ଼ିକ ଠିକ୍ ସେହି ଆଗପରି ବାଆଁରେଇ ହେଉଛି, ଅସଲ କଥାମାନ ଆଦୌ କହୁନାହିଁ । ଅସଲ କଥା କହିଲେ ହୁଏତ ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି ହେବ ବୋଲି ଡରି ତାହା ଆମକୁ ପୁଣି ସେହି ବିଚ୍ଛିନ୍ନାଞ୍ଚଳ ଆଡ଼କୁ ଅନ୍ୟମନସ୍କ କରି ନେଇଯାଉଛି ।

ଯିଏ ଯେଉଁଠାରେ ଅଛି, ତାକୁ ସେହିଠାରେ ହିଁ ପ୍ରତିକୂଳ ଅବସ୍ଥା ସହିତ ଲଢ଼ିବାକୁ ହେବ । ଯଦି ନିଜ ଗାଡ଼ିଆଟାରେ ପଙ୍କ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଛି ବୋଲି ତୁମେ ଜାଣିବ, ତେବେ ସବାଆଗ ସେହି ଗାଡ଼ିଆର ପଙ୍କୋଦ୍ଧାର କରିବାକୁ ମନ କରିବ । ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ଭାଷା ଓଡ଼ିଆ ବୋଲି ଜଣେ ଓଡ଼ିଆ ହିସାବରେ ଯଦି ତୁମର ହୃଦ୍‌ବୋଧ ହେବ, ତେବେ ଏଇଠି ତୁମ ଘରଟା ଭିତରେ ଯେଉଁଠି ଓଡ଼ିଆମାନେ ଇଂରାଜୀ କହି ଫୁଲେଇ ହେଉଛନ୍ତି, ତୁମେ ସବାଆଗ ସେଇଠି ଅବଶ୍ୟ କିଛି କରିବ ବୋଲି ପଣ କରିବ, ଗେହ୍ଲାଙ୍କ ପରି ବିଚ୍ଛିନ୍ନାଞ୍ଚଳରୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଲୋପ ପାଇଯାଉଛି ବୋଲି ରୋଦନ କରିବନାହିଁ । ବିଚ୍ଛିନ୍ନାଞ୍ଚଳରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ସେଠାରେ ବାସ କରୁଥିବା ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ । ତୁମେ ସେମାନଙ୍କ ଇଚ୍ଛାଟିକୁ ସମର୍ଥନ କରିବ, ସେମାନେ ନିଜ ଭାଷାର ରକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଆନ୍ଦୋଳନ କରି ବାହାରିଲେ ତୁମେ ସେହି ଆନ୍ଦୋଳନ ଯଥାର୍ଥ ବୋଲି ଏଠି ଥାଇ ଅବଶ୍ୟ କହିବ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ସହଯୋଗ ମଧ୍ୟ ଦେବ । ମାତ୍ର, ତୁମର ସବାପ୍ରଥମ କାମ ତୁମର ଘରେ, ଏଇଠି ଓଡ଼ିଶା ଭିତରେ । ଯଦି ଆଉ କୌଣସି ମତଲବରେ ଘରେ ଦେଖି ନ ଦେଖିଲା ପରି ହୋଇ ବିଚ୍ଛିନ୍ନାଞ୍ଚଳର ଦୁଃଖକୁ ପୁଞ୍ଜି କରି ବୁଲୁଥିବ,

ତେବେ ଅବଶ୍ୟ ତାହା ଅନ୍ୟ କଥା ହିଁ ହେବ ଓ ତୁମର ସିଆଣିଆପଣ ଦିନେ ନା ଦିନେ ଧରା ପଡ଼ିଯିବ । ଏବଂ, ତୁମର ସବୁକିଛି ନସରପସର ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଫସର ଫାଟି ଯିବ ।

ଯାବତୀୟ ଉଚ୍ଚସ୍ତରୀୟ ଜ୍ଞାନକୁ ଓଡ଼ିଶାର ପିଲାମାନେ କାହିଁକି ନିଜ ଭାଷାରେ ପଢ଼ି ପାରିବେ ନାହିଁ ? ହଲାଣ୍ଡ, ଡେନ୍‌ମାର୍କ ପ୍ରଭୃତି ଏକକ ଭାଷାଞ୍ଚଳ ଓ ଦେଶ ତୁଳନାରେ ଓଡ଼ିଶା ବିସ୍ତାରରେ ଏବଂ ଲୋକସଂଖ୍ୟାରେ ବହୁତ ବଡ଼ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ଭାଷାକୁ ଆଶ୍ରୟ କରି ଓଡ଼ିଆମାନେ କାହିଁକି ବୃହତ୍ତର ପୃଥିବୀକୁ ବଣିଜ କରି ଯିବେନାହିଁ ? ଆମ ଅଧ୍ୟାପକମାନେ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁ ବ୍ୟାଧିରେ କାହିଁକି ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ଯେ, ଗୋଟାଏ ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଷାରେ ପାଠ ପଢ଼ିଛନ୍ତି ବୋଲି ନିଜର ପ୍ରଥମ ଭାଷାଟିକୁ ପାସୋରି ଦେଉଛନ୍ତି ? ବହୁ ଦେଶରେ ହାଇସ୍କୁଲ ସ୍ତରରୁ ହିଁ ପିଲାମାନେ ଦ୍ୱିତୀୟ, ତୃତୀୟ ଓ ଚତୁର୍ଥ ଭାଷା ଶିକ୍ଷା କରି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଯାଆନ୍ତି, ମାତ୍ର ଶିକ୍ଷାର ମାଧ୍ୟମ ସେହି ପ୍ରଥମ ଭାଷା ଅର୍ଥାତ୍ ମାତୃଭାଷା ହିଁ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଯେଉଁ ବିଦ୍ୟାପ୍ରବରମାନେ ନିଜର ମଞ୍ଜ ଭିତରେ ଏଡ଼େ ଦୁର୍ବଳ ଅଥବା ଏଡ଼େ ଚଗଲା ଯେ, ଇଂରାଜୀ ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଭାଷାରେ ଆୟତ୍ତ କରିଥିବା ପାଠକୁ ସେମାନେ ନିଜ ଭାଷା ଓଡ଼ିଆରେ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି, ସେମାନେ ନିଜର ସେହି ଅଯୋଗ୍ୟତାରେ ଲଜ୍ଜା ଅନୁଭବ କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି କିପରି ଓ ଆପଣାକୁ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ? ଏକ ଅନ୍ୟ ଭାଷାରେ ପିଇଥିବା ପାଠକୁ ସେମାନେ ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ ବୁଝିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ତାହାକୁ ନିଜର ଭାଷାରେ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ପାଖରେ ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ।

ଏହି ସରକାର ଏଠି ବାସ କରୁଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଯଦି ଚାଲୁଛି, ତେବେ ତାହା ଶତକଡ଼ା ନବେ ଭାଗ ମଣିଷଙ୍କର ଭାଷାରେ କାହିଁକି ଚାଲି ପାରୁନାହିଁ ? ଆମ ପାଇଁ ଚାକିରୀ କରିଥିବା ବଡ଼ ଓ ସାନ ବିନିଯୁକ୍ତମାନେ କ'ଣ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଆରେ ସଫାକରି ପଦେ କହି ପାରୁନାହାନ୍ତି ବା ଲେଖି ପାରୁନାହାନ୍ତି ? ଆମ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନ୍ୟାୟବ୍ୟାପାର ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷଙ୍କର ବୁଝିବା ଭାଷାରେ କାହିଁକି ଚାଲି ପାରୁନାହିଁ ? ଅର୍ଥାତ୍ ଗୋଟିଏ କଥାରେ କହିଲେ, ଆମ ପାଇଁ ନିତାନ୍ତ ଅଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଥିବା ମଣିଷମାନେ କାହିଁକି ଆମକୁ ଶାସନ କରୁଛନ୍ତି ? ଆମରି ପଇସାରେ ବର୍ତ୍ତନ ଓ ଭାତିଆ ପାଉଥିବା ଏହି ପ୍ରକାଣ୍ଡ ଓ ପ୍ରବରଗଣ କାହିଁକି ଆମ ଭାଗ୍ୟ ପାଖରେ ନିମକହରାମି କରୁଛନ୍ତି ? ଆମ ଦେଶରେ ବୁଦ୍ଧିର ଓ ପାରଂଗମତାର ପରୀକ୍ଷା ହୋଇ ଯଦି ଉଚ୍ଚ ହାକିମମାନଙ୍କୁ ମୁକରର କରାଯାଉଛି; ତେବେ ଆମ ଭାଷାକୁ କହିବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ ଏପରି ଅମଂଗ ଓ ଅପାରଗ ହେଉଛନ୍ତି କାହିଁକି ? ଓଡ଼ିଶା ନାମକ ଭୂଇଁରେ ଓଡ଼ିଶାର ଶାସନବିଧାନଟା ଯେ ଅଧିକାଂଶଙ୍କ ପାଇଁ ଆକାଶକଇଁଆ ହୋଇ ରହିଛି, ଓଡ଼ିଶାର ବହୁତର ଦୁର୍ଗତି ନିମନ୍ତେ ହୁଏତ ତାହାକୁ ହିଁ ଆଗ ଦାୟୀ କରାଯିବ । ଏହି ବାବୁମାନେ ସମସ୍ତେ ଓଡ଼ିଶାର କୌଣସି ଗାଆଁରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଛନ୍ତି, ତଥାପି କାହିଁକି

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା କହୁନାହାନ୍ତି ବୋଲି ଗୌରବ ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି,- ଏହି ଆରୋପଣର ଶିରାଗୁଡ଼ାକୁ ଉଖାରି ବସିଲେ ଏମାନଙ୍କ ଭିତରେ କେତେ ହୀନମନ୍ୟତା ଯେ ଚେର ମାଡ଼ି ଅସଲ ମଣିଷଟାକୁ ଅସଜ ଓ ଅକଳ କରି ରଖିଛି, ତାହା ଧରା ପଡ଼ିଯାଆନ୍ତା ।

ଏହି ବ୍ୟାଧିତ ଓ ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତମାନେ ଆମ ମହୁଡ଼ମାନଙ୍କରେ ବହପ ଦେଖାଉଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶାର କେବେ କୌଣସି ଉନ୍ନତି ହେବନାହିଁ । ନିଜ ଘରେ ଯାଉଣୁ ଆସୁଣୁ ଅପମାନିତ ହେଉଥିବା ଯାଏ ବାହାରେ କିଏ ଆମକୁ କାହିଁକି ସମ୍ମାନ ଦେବ ? ଯେଉଁଠାରେ ଗୋଟିଏ ଗଛର ଡାଳଗୁଡ଼ାକ ଫୁଲ ଆଉ ପତରରେ ଲଦି ହୋଇ ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଦିଶୁଛନ୍ତି ବୋଲି ସେହି ଗଛର ଚେରମାନଙ୍କୁ ଘୃଣା କରନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନେ ଆଦୌ କୌଣସି ଚେର ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ପଶ୍ଚାତ୍‌ପଦ ହୁଅନ୍ତି, ସେହି ଗଛର ରୋଗକୁ ଭଲ କରିବାକୁ ହେଲେ ଏହି ଘର ଭିତରେ ହିଁ ଆମକୁ କିଛି କରିବାକୁ ହେବ । ଏବଂ, ଏପରି ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବତଃ ହୋଇପାରେ ଯେ, ଘର ଭିତରେ ଆମେ ଅସଲ ଗୌରବଗୁଡ଼ିକୁ ବଞ୍ଚିପାରିଲେ ଏବଂ ଜୀବନରେ ଆମର ଅସଲ ସନ୍ତକ ଗୁଡ଼ିକୁ ବହନ କରି ବାଟ ଚାଲିପାରିଲେ ତାହା ଓଡ଼ିଶାର ବର୍ତ୍ତମାନ ସୀମାର ବାହାରେ ରହିଥିବା ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ପ୍ରାଣରେ ନୂତନ ଉତ୍ସାହର କାରଣ ହେବ ଓ ସେଠା ଅଧିବାସୀମାନେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆସିବାଲାଗି ଇଚ୍ଛା କରିବେ, ଆବଶ୍ୟକ ମନେକଲେ ଆନ୍ଦୋଳନ ବି କରିବେ । ସମ୍ମିଳନୀର ନେତାମାନେ ତେଣୁ ଘରକୁ ଫେରନ୍ତୁ, କମ୍ ଭାବପ୍ରବଣ ହୁଅନ୍ତୁ ।

ପ୍ରାୟ ଦଶବର୍ଷ ତଳେ କଟକ ରେଭେନ୍ସା କଲେଜରେ ନିତ୍ୟସ୍ମରଣୀୟ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସଦାଶିବ ମିଶ୍ର ପିଲାମାନଙ୍କର କୌଣସି ବାର୍ଷିକ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଇଂରାଜୀରେ ବକ୍ତୃତା ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଏସବୁ ଅବସରରେ ତାହାହିଁ ହେବା ଉଚିତ ବୋଲି ଏକାଧିକ କାରଣ ବାଢ଼ିଥିଲେ । ଦୁଇବର୍ଷ ତଳେ ମଧ୍ୟ ସେହି କଲେଜରେ ପୋଲିସ ବିଭାଗରୁ ଡକା ହୋଇ ଆସିଥିବା ବକ୍ତାମହାଶୟ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ଗଳ ଗଳ କରି କେତେ କ'ଣ ଅଜାଡ଼ି ପକାଇଲେ । ଅନ୍ୟତମ ଅତିଥି ହିସାବରେ ମୁଁ ଆଁ କରି ଅନାଇ ରହିଥାଏ ଏମାନଙ୍କର ଖୋଳ ଭିତରୁ ଏମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ । ମୋ' ଭିତରର ଭଗବାନ ସେମାନଙ୍କୁ ସତେଅବା ଅତୀବ କୃପାଦୃଷ୍ଟିରେ ଅନାଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଶ୍ରୋତା ଓଡ଼ିଆ, ବକ୍ତା ଓଡ଼ିଆ, ମଉଛବଟା ଏହି ଓଡ଼ିଶାରେ ହେଉଛି । ତଥାପି ଆମ ଭିତରେ ଆମକୁ କେଉଁ ଆଧି ବା ବ୍ୟାଧି କାମୁଡ଼ି ଧରିଥିବ ଯେ, ଆମେ ଓଡ଼ିଆରେ କହିବାକୁ କୁଣ୍ଠାବୋଧ କରୁଥିବା ଓ ଭାଣ୍ଡଙ୍କ ପରି ଇଂରାଜୀ କହିବା ? ଏଥିରୁ ଶ୍ରୋତା ପିଲାମାନେ ଯେ କେବଳ ଖୁମ୍ବଆଳୁ ବୁଝୁଥିବେ, ସେକଥା କ'ଣ କାହାକୁ ବୁଝାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ? ଏବଂ, ଯେଉଁ ଭାଷାକୁ ଶ୍ରୋତାମାନେ ଖମ୍ବଆଳୁ ସଦୃଶ ବୁଝିଲେ, ସେଠି ବକ୍ତାଙ୍କର ବକ୍ତୃତାଟାକୁ ମଧ୍ୟ କାହିଁକି ଖମ୍ବଆଳୁ ବୋଲି କୁହାନଯିବ ? ଆମର ଅଧିକାଂଶ କଲେଜର ପାଠପଢ଼ାରେ ମଧ୍ୟ ତାହାହିଁ ଚାଲିଛି ବୋଲି ପିଲାମାନେ ଶ୍ରେଣୀରେ ବସି

ହୁଏତ କିଛି ବୁଝୁନାହାନ୍ତି । ଅଧ୍ୟାପକ ଆଚାର୍ଯ୍ୟମାନେ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ବୁଝ ନ ବୁଝ ଘୋଷିଥିବା କଥାଗୁଡ଼ାକୁ ବାନ୍ତିକରି ପକାଉଛନ୍ତି । ଏବଂ, ସମ୍ଭବତଃ ସେହି ହାସ୍ୟାସ୍ପଦତାର କାରଣରୁ ପିଲାଏ ଗାଇଡ଼ ବହି ପଢ଼ି ପଢ଼ି ଖତରା ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି ଓ ଯୋଉ କରିତ୍କର୍ମା ଗୋବର ଗଣେଶ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସେହି ବହିଗୁଡ଼ିକୁ ଲେଖି ଡିଙ୍ଗରପଣ ଦେଖାଉଛି, ତାକୁ ଆମେ କ'ଣ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରିବା ବୋଲି ଚାଲ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋପାଳ ପ୍ରହରାଜଙ୍କୁ ପଚାରି ଆସିବା ।

ଓଡ଼ିଆ ଘରେ ଜନ୍ମ ହୋଇ ପାଠ ପଢ଼ି ଚାକିରି କଲ ଓ ହାକିମ ହେଇ ବୋଲି ଓଡ଼ିଆ କହି ନଆସୁଥିବା ସେହି ବିଶେଷ ଜୀବମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ମୋର ବେଳେ ବେଳେ ମହାଭାରତର କୁନ୍ତୀଙ୍କ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ । ତୀକ୍ଷ୍ଣମତି କୁନ୍ତୀ ଜ୍ଞାନ ପାଇବା ପୂର୍ବରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ବରଣ କରି ମାଆ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ କଥା କହିବାକୁ ଆମ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଲାଜ ମାଡୁନାହିଁ, ଅର୍ଥାତ୍, ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ଭୂମିରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ନନେଲେ ଆମେ ଓଡ଼ିଶାରେ କୌଣସି କାମକୁ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବାନାହିଁ ବୋଲି ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ସତକୁ ସତ ଅନୁଭବ କରୁଛେଁ, ଏଣିକି ଆମ ବିଟମାନଙ୍କୁ ବାସନ୍ଦ କରିବା । ଇଂରାଜୀ ଉଠାଇ ହିନ୍ଦୀର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ଏକଦା ସ୍ୱର୍ଗତ ରାମମନୋହର ଲୋହିଆଙ୍କର ବରାଦରେ ଗୋଟିଏ ଆନ୍ଦୋଳନ ହୋଇଥିଲା । ସେତେବେଳେ ବଜାରରେ, ରେଲଷ୍ଟେସନରେ ଯାବତୀୟ ଇଂରାଜୀ ଲେଖା ଉପରେ କଳା ବୋଳି ବିକୃତ କରିଦିଆ ଯାଉଥିଲା । ଅନୁରୂପ ଉତ୍ସାହରେ ବଂଗଳା ଓ ଓଡ଼ିଶାରେ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ସାମୟିକ ଅତ୍ୟୁତ୍ସାହମାନ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇଥିଲା । ଆମେ ସେସବୁ ରାଜନୀତିକ ଖଳବ ଭିତରେ ମୋଟେ ପଶିବାନାହିଁ । ମାତ୍ର, ଯେଉଁଠାରେ ଶ୍ରୋତା ଓଡ଼ିଆ ଥିବେ, ଆମେ ସେଠାରେ ଓଡ଼ିଆରେ ହିଁ କହିବା । ଯେଉଁ ସଭାରେ ଅନ୍ୟମାନେ ଇଂରାଜୀ ଚୋବାଇ ନାଆଁ ପକାଉଥିବେ, ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଓଡ଼ିଆରେ ନିଜର ମତପ୍ରକାଶ କରିବା । ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ସଭାରେ ଅଥବା ସମ୍ମିଳନୀରେ କେହି ଓଡ଼ିଆ ଇଂରାଜୀରେ କହିବାକୁ ସରାଗ ଦେଖାଇଲେ ଆମେ ବିନୟର ସହିତ ଅଥଚ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ତାଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆରେ କହିବାଲାଗି ଅନୁରୋଧ କରିବା । ଓଡ଼ିଶା ଭିତରେ ଯାବତୀୟ ଆନୁଷ୍ଠାନିକତାରେ ଆମେ ନିଜର ନାଆଁକୁ ଓଡ଼ିଆରେ ହିଁ ଦସ୍ତଖତ କରିବା । ଏବଂ, ଯଦି ଆମେ ଲେଖକ ହୋଇଥିବା, ତେବେ ମୂଳତଃ ଓଡ଼ିଆରେ ହିଁ ଲେଖିବା; ଆଉ କେଉଁ ସଭାରେ ପୋଇଲାଟିଏ ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପାରିବା ଲାଗି ହକହକ ହୋଇ ଇଂରାଜୀରେ ଲେଖି ପକାଇବା ନାହିଁ ।

ଏତିକି କରିପାରିବା ପରେ ଆଗକୁ ଆହୁରି କେତେ କ'ଣ କରିବାଲାଗି ବି କାମ ଅବଶ୍ୟ ମିଳିଯିବ । ଯଦି ଆମେ ଅଧ୍ୟାପକ ହୋଇଥିବା, ତେବେ ଶହେରେ ଜଣେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଅଧ୍ୟାପନାର ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଆମେ ଓଡ଼ିଆ ମାଧ୍ୟମରେ କରିବା । ସେତିକିରେ ହିଁ ଆମ କଲେଜ ଗୋଟାକରେ କୋଳାହଳ ଲାଗିଯିବ । ଛାତ୍ର ଓ ଅଧ୍ୟାପକ ମଧ୍ୟରେ ବିଚାର ବିନିମୟର

ଏକ ପ୍ରଶସ୍ତତର କ୍ଷେତ୍ର ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇଯିବ । ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅଧିକ ଫଳପ୍ରଦ ହେବ । ଇଂରାଜୀରେ ପାଠ ପଢ଼ାଇ ଆସୁଥିବା ଅଯୋଗ୍ୟମାନେ ଧରା ପଡ଼ିଯିବେ । ତା'ପରେ ପିଲାମାନେ ହିଁ ହୁଏତ ସେମାନଙ୍କୁ ଇଂରାଜୀ ଛାଡ଼ି ଓଡ଼ିଆକୁ ଆସିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ କରିବେ, ସେମାନଙ୍କର ମୁକ୍ତିର କାରଣ ହେବେ । ଏବଂ, ଯିଏ ଆମର ସଭାମାନଙ୍କୁ ଅତିଥି ହୋଇ ଆସନ୍ତୁ ବୋଲି ଆମେ ମନ କରୁଥିବା, ସିଏ ଓଡ଼ିଆରେ ହିଁ କହିବେ ବୋଲି ତାଙ୍କୁ ଆମେ ଆଗରୁ କହି ଦେଇଥିବା । ସିଏ ଯଦି ସେଥିପାଇଁ ସମର୍ଥ ନହେଉଥିବେ, ତେବେ ଆସିବାକୁ ବଳେ ବଳେ ମନା କରିଦେବେ । ତଦ୍ୱାରା ଉଭୟ ପକ୍ଷର ହିଁ କଲ୍ୟାଣ ହେବ । ଓଡ଼ିଶା ଓଡ଼ିଶା ପରି ଦିଶିବ । ଓଡ଼ିଶା ଓଡ଼ିଶାବାସୀଙ୍କର ବୋଲ ଅନୁସାରେ ଚାଲୁଛି ବୋଲି ଚାକ୍ଷୁଷ ପ୍ରମାଣ ମିଳିଯିବ ।

୧୪/୧୦/୯୬

•

ସନାତନ ରକ୍ଷଣଶୀଳତା

ଧର୍ମକୁ ଆଶ୍ରା କରି ରହିଥିବା ମଣିଷର ଅଥବା ମଣିଷମାନଙ୍କର ଦୁଇଟି ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି । ତୁମେ ମନ କଲେ ଓ ନିଜର ମନ କରିବା ଅନୁସାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇପାରିଲେ ଧର୍ମ ତୁମକୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଆଡ଼କୁ ପରିଚାଳିତ କରି ନେଇପାରିବ । ଏବଂ ଅପରପକ୍ଷରେ ଯଦି ତୁମ ଭିତରେ ସେପରି କୌଣସି ଶୁଭବାସନା ନଥିବ ଓ ଯଦି ଜୀବନର ମୂଳଭୂତ ନିଷ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ନେବା ଲାଗି ତୁମ ଭିତରେ କୌଣସି କେନ୍ଦ୍ର ନଥିବ, ତେବେ ତୁମେ ଭାରି ଗେଲବସର ଭାବରେ ଧର୍ମ ବୋଲି ଭାବି କୌଣସି ଏକ ସଂପ୍ରଦାୟ ଭିତରେ ଆସି ପଶିଯିବ ଏବଂ ସେହିଠାରେ ଲାଖି ରହିଯିବ । ସେତେବେଳେ ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ ତୁମର ନିଦ ଭଙ୍ଗାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ବା ତୁମକୁ ସେଥିଭିତରୁ ମୁକୁଳାଇ ନେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ସନାତନ ଧର୍ମ କହିଲେ ଅନେକ ହିନ୍ଦୁ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମକୁ ବୁଝନ୍ତି । ସେମାନେ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ଭିତରେ ଅଟକି ଯାଇଥାନ୍ତି । ଜୀବନରେ କିଛି ବାଛିନଥାନ୍ତି, କିଛି ଖୋଜି ନଥାନ୍ତି ଏବଂ କୌଳିକ ଅଥବା ଭୌଗୋଳିକ କାରଣରୁ ଜନ୍ମାବଧି ଯେଉଁ ଧର୍ମଗାଡ଼ିଆଟା ଭିତରେ ଆସି ପଡ଼ି ଯାଇଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ତାହାକୁ ହିଁ ସନାତନ ଧର୍ମ ବୋଲି ମାନନ୍ତି; କ୍ରୁର ହୁଅନ୍ତି, ଏକଆଖିଆ ହୁଅନ୍ତି, - ଏବଂ ଯାବତୀୟ ଘୃଣା ଓ ଅନମନୀୟତାକୁ ଘରସାର କରି କୁଣ୍ଢାଇ ଧରିଥାନ୍ତି । ସନାତନ ଧର୍ମକୁ ଆମେ ଏପରି ଏକ ପାବଚ୍ଛଶ୍ରେଣୀ ରୂପେ ଅନୁଭବ କରିପାରିବା, ଯାହାକି ଏଠୁ ମୋ ଆଖି ପାଉଥିବା ଏକାବେଳେକେ ଶେଷ ଯାଏ ପଡ଼ିଛି । ମୋ ଆଖି ପାଇବାର ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ଅନ୍ତ ନାହିଁ; ତେଣୁ ସେହି ସୋପାନଶ୍ରେଣୀର ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଅନ୍ତ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଧର୍ମକୁ ଜୀବନର ଧର୍ମ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିନେଲେ ନିଜର ଭିତରେ ଏବଂ ବାହାରେ ସତତ ପାହାଚ ଉଠିବାକୁ ପଡୁଥାଏ ଓ ଚିହ୍ନା ପୁରୁଣା ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଆହୁରି କେତେ କେତେ ନୂତନ ପ୍ରସ୍ଥ ତଥା ବିସ୍ତୃତି ମଧ୍ୟରେ ଆବିଷ୍କାର କରିପାରିବାର ସେହି ବିଶେଷ ଶ୍ରଦ୍ଧାଟି ମିଳି ଯାଉଥାଏ, ଆମେ ତାହାକୁ ହିଁ ସନାତନ ଧର୍ମ ବୋଲି କହିବା ।

ସନାତନ ଧର୍ମ ଆମକୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାର ଯୋଗ୍ୟତା ଆଣି ଦେଇଯାଏ । ଆମକୁ ଯାବତୀୟ ସାଂପ୍ରଦାୟିକତାରୁ ମୁକ୍ତ କରି ଆହୁରି ଆଗକୁ, ଆହୁରି ଗଭୀରକୁ ପରିଚାଳିତ କରିନିଏ । ଗୋଟିଏ ଦେଶରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବୃହତ୍ତର ପୃଥିବୀକୁ ଦେଖିବା ପରେ ଯେପରି ଭୂମିର ଧାରଣାମାନ ବଦଳିଯାଏ ନିଜ ଜୀବନରେ ଏକ ସନାତନ ପାବଚ୍ଛଶ୍ରେଣୀର ଆହ୍ୱାନ ପାଇଲେ ସେହିପରି ଆଗର ସୀମାଗୁଡ଼ିକ କୁଆଡ଼େ ଖସି ଖସି ଯାଉଥାଏ । ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ନୂଆ ହୋଇ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ପରି ଅନୁଭବ ହୁଏ ଏବଂ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ କଥାଟି ହେଉଛି ଯେ, ସନାତନ ଧର୍ମର ସରଣୀଟିଏ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇ ପାରିଥିଲେ ସଂପୃକ୍ତ ପଥଚାରୀଟି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଗ୍ରହଣଶୀଳ ହେବାରେ

ଲାଗିଥାଏ । ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଗ୍ରହଣଶୀଳ ହୋଇପାରିବା ଓ ପୃଥିବୀ ମୋତେ ଗିଳି ପକାଇବ ବୋଲି ଆଦୌ କୌଣସି ଭୟ ନକରିବା, ସମ୍ଭବତଃ ଏହାହିଁ ହେଉଛି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାର ଅସଲ ଲକ୍ଷଣ ଓ ଅସଲ ସନ୍ତକ । ତାହାହିଁ ସନାତନ ଧର୍ମର ସନ୍ତକ ।

ଭାରତୀୟ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ସନାତନ ଧର୍ମ ନାମକ କଥାଟି ଉଚ୍ଚାରିତ ହେବା ସମୟରେ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ନଥିଲା । ସତ୍ୟକୁ ସନ୍ଧାନ କରିବାର ସେହି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉଚ୍ଚତାରୁ ତଳକୁ ଖସି ଆସି ଯେତେବେଳେ ବିବିଧ ଉପାସନାମାର୍ଗ ଗୁଡ଼ିକର ସୃଷ୍ଟି ହେଲା, ସେତେବେଳେ ଭାରତୀୟ ସାଧନାର ହୃଦୟକୁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟମାନେ ଗ୍ରାସ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇଥିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ସଂପ୍ରଦାୟର ରାଢ଼ ଗୁରୁମାନେ ରହିଥିଲେ; ଦୃଷ୍ଟିକୁ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ କରିଆଣିବା ମତଲବରେ ଅନୁରୂପ ଶାସ୍ତ୍ରମାନ ଲେଖାହେଲା । ଏପରିକି ସଂପ୍ରଦାୟ ଗୁଡ଼ାକର ନେତ ଉଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ତଦନୁସାରୀ ଉପନିଷଦମାନ ଲେଖା ଯାଇଥିଲା । ଉପନିଷଦ କହିଲେ ଆଗରୁ ଯେଉଁ ପରିମଳକୁ ବୁଝାଇ ଆସିଥିଲା, ସେହି ପରି ଳକୁ ନଷ୍ଟ କରାଗଲା । ସଂପ୍ରଦାୟ ମୁତାବକ ପୁରାଣମାନ ଲେଖା ହେଲା । ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଭେକ, ବିଧି ,ବଂ ଆଚାରମାନଙ୍କର ଭିଆଣ ହେଲା । ମଣିଷମାନେ ବାଣ୍ଟି ବାଣ୍ଟି ହୋଇଗଲେ । ରଜାମାନେ ବି କାଳକୁ ଆସି ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି ଘୋଟିବା ପରି ଯେତେବେଳେ ନିଜକୁ ସ୍ୱୟଂ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାର୍ଗର ବୋଲି ଘୋଷଣା କଲେ, ସେତେବେଳେ ଏହି ମାର୍ଗଗୁଡ଼ିକର ହୁଏତ ଇଜ୍ଜତ୍ ବି ଗଲା । ରଜାମାନଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କ ପ୍ରଜାମାନେ ମଧ୍ୟ ମାର୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦରି ନେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲେ । ବୈଷ୍ଣବ, ଶାକ୍ତ, ଶୈବ ଓ ପାଶୁପତ ଏହିପରି ନାନା ମାର୍ଗର ରଜା ଏବଂ ଗୁରୁମାନଙ୍କଠାରୁ ସତ୍ୟ, ସତ୍ୟାନୁସନ୍ଧାନ ଏବଂ ସତ୍ୟର ଉପଲବ୍ଧିର ଯାବତୀୟ ଆହ୍ୱାନ ବହୁ ଦୌରାତ୍ମ୍ୟ ସହ୍ୟ କଲା । କିଏ ଧଣ୍ଡା ଧରି, କିଏ ଦଣ୍ଡ ଧରି ଓ ଆଉ କିଏ ବାନା ଧରି ଭାରତବର୍ଷର ଏ ମୁଣ୍ଡରୁ ସେମୁଣ୍ଡଯାଏ ଖେଦି ବାହାରିଲେ, ସେହି ଆଡ଼ମ୍ବରଟାକୁ ସାଂପ୍ରଦାୟିକ ଅଭିଧାନରେ ଦିଗ୍‌ବିଜୟ ବୋଲି କୁହାଗଲା ।

ଏବଂ, ଲଜ୍ଜା ଭୁଲିବାର ନିମ୍ନତମ ପର୍ଯ୍ୟାୟକୁ ଆସି ପ୍ରତ୍ୟେକେ ନିଜର ମାର୍ଗଟାକୁ କେଡ଼େ ପୁଲକିତ ଭାବରେ ସନାତନ ଧର୍ମ ବୋଲି କହିଲେ । ତାପରେ କାଳକ୍ରମେ ସେହି କଳ୍ପନାଟିକୁ ନାନା ଲଜ୍ଜାକର ଅବମୂଲ୍ୟାୟନର ଦାଉ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଛି । ସନାତନ ଧର୍ମ ସତେ ଅବା ଏକ ସନାତନ ରକ୍ଷଣଶୀଳତାରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଏକ ପୋଖରୀର ହୁଡ଼ାଗୁଡ଼ାକ ତା'ର ଅସଲ ପରିଚୟ ନା ତା' ଭିତରେ ସଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଜଳ ତା'ର ଅସଲ ପରିଚୟ ? ହୁଡ଼ାର ଚତୁଃସୀମା ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଜଳର ସରିତ, ସାଗର ଓ ମହାସାଗର ସହିତ ଏକ ସାଧର୍ମ୍ୟ ନିରନ୍ତର ରହିଥିବ । ଏବଂ, ହୁଡ଼ାଟିକୁ ହିଁ ସେହି ଜଳର ସର୍ବପ୍ରଧାନ ପରିଚୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବାର ମନ୍ଦ,ବୁଦ୍ଧି ବାହାର କଲେ, ଆମେ ନିଜ ଜୀବନଦୃଷ୍ଟିର ଯାବତୀୟ ନିହିତାର୍ଥକୁ ହିଁ ହରାଇ ବସିବା । ଏଠି ଭାରତବର୍ଷରେ ଧର୍ମମାନେ, ବା ଆହୁରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରି କହିଲେ ସମ୍ପ୍ରଦାୟମାନେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନିଃସ୍ୱ ଏବଂ ତେଣୁ ଉଗ୍ର କରି ଆଣିବାରେ ଏହିପରି ଭାରି ସାହାଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ କରୁଛନ୍ତି । ପିତୁଳାକୁ ପ୍ରତୀକ କରି, ସେତୁ

ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରି ବ୍ୟବଧାନଗୁଡ଼ିକୁ ଡେଇଁ ସତ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା,- ତାହାହିଁ ହେଉଛି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା । ଅପରପକ୍ଷରେ, ସତ୍ୟକୁ ଘିଚି ଆଣି ନିଜର ଗୁଳାଟି ଭିତରେ, ଗୁରୁଦତ୍ତ ପେଟିକାଟି ଭିତରେ, ସଂପ୍ରଦାୟର ଖୁଣ୍ଟ ଭିତରେ ସଙ୍କୁଚିତ କରି ରଖିବା ଓ ସେଥିରେ 'ମୁଁ ପାଇଛି' ବୋଲି ଗର୍ବ ଅନୁଭବ କରିବା,- ଏହା ହେଉଛି ନିଜ ଭିତରେ ରହିଥିବା କେନ୍ଦ୍ରଟି ପାଖରୁ ଭୁଲି ରହିବା ନିମନ୍ତେ ଅଫିମ ଖାଇବା, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁରାଗ୍ରହ ସହିତ ଗୋଟାଏ କୋଉଠି ଅଟକି ରହିଯିବା ।

ଧର୍ମ ନାମରେ ଭାରତବର୍ଷରେ ହୋଇ ଆସିଥିବା ଯାବତୀୟ ତକରାଳ ହେଉଛି ଏହି ଅଫିମିଆମାନଙ୍କ ଭିତରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ତୀବ୍ରତା ସହିତ ଲାଗି ରହିଥିବା ତକରାଳ ଓ ଦର୍ପ-ପ୍ରଦର୍ଶନ । ଏହି ଅଫିମିଆମାନେ ହିଁ ଏବେ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମକୁ ସନାତନ ଧର୍ମ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି । ଆହୁରି ନିରେଖି କଥାଟିକୁ କହିଲେ, ନିଜର ଚିହ୍ନା ଗୁଳାଟିକୁ ହିଁ ସେମାନେ ସନାତନ ଗୁଳା ବୋଲି ପ୍ରତିପାଦିତ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀଯାକ ସମସ୍ତେ ସେହି ଗୁଳାଟିକୁ ଏକମାତ୍ର ମାର୍ଗ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରନ୍ତୁ ବୋଲି ତଣ୍ଡ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀଟା ଇତିମଧ୍ୟରେ କେଡ଼େ ବଡ଼ ହୋଇଗଲାଣି ଓ ମନୁଷ୍ୟର ଆଖିଗୁଡ଼ାକୁ ତଦନୁରୂପ ଭାବରେ ବଡ଼ ହେବା ସକାଶେ ଆହ୍ୱାନ ଦେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲାଣି । ସେମାନେ ସେହି ଖବର ଏବେ ମଧ୍ୟ ପାଇନାହାଁନ୍ତି । ପୃଥିବୀରେ ଆଲୋକାନ୍ୱେଷଣ ଘଟିବାର ପ୍ରଥମ କାଳରୁ ହିଁ ଏଠି ମଣିଷମାନେ ବାଟ ଚାଲି ଆସିଛନ୍ତି । ଆମର ଏ ଯୁଗଟାରେ ପାଇ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭେଟାଭେଟି ହେବାର ପ୍ରଶସ୍ତ ସୁଯୋଗମାନ ମିଳିବା ପରେ ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ସହଚାରୀ ଓ ସୁହୃତ୍ ହିସାବରେ ଚିହ୍ନୁଛନ୍ତି । ଏକାବେଳେକେ ଏକ ନୂତନ ସମଧର୍ମିତାର ଉଦୟ ହୋଇ ଆସୁଛି,- ସତେଅବା ଏକ ବିଶ୍ୱହୃଦୟର ଆବିଷ୍କାର ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଇତିହାସରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ନୂତନ ଆଲୋଡ଼ନ ଏବଂ ଉତ୍ତୋଳନର ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଆମେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଆମର ଦ୍ୱାରଦେଶରେ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହେଲାଣି । ଆମେ ହୁଡ଼ାଗୁଡ଼ିକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବା, ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଗ୍ରହଣଶୀଳ ହେବା । ଏକ ନୂଆ ସଂସ୍କାର ଏବଂ ନୂତନ ସଂସ୍କୃତିର ଯୋଗ୍ୟ ହେବା । ନହେଲେ ଏଇଠି ଅଟକି ରହିଯିବା ।

ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା କହିଲେ ମୂଳତଃ ଏକ ଅନେକାନ୍ତବାଦୀ ଆସ୍ପୃହାକୁ ବୁଝାଇବ । ଅସଲ ସନାତନ ଧର୍ମ ସେହି ଆସ୍ପୃହାକୁ ହିଁ ଆମ ହୃଦୟ ଭିତରୁ ଜାଗ୍ରତ କରିଆଣିବ । ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ଆସ୍ପୃହାକୁ ଘ୍ରାଣ କରିପାରିବା ଲାଗି ଆମ ହୃଦୟକୁ ଅନୁରୂପ ଭାବରେ ବିମୋଚିତ କରି ଆଣିବ । ଭାରତବର୍ଷରେ ଯେଉଁ ଖଳ ଗୁରୁ ଓ ଖଳ ସଂପ୍ରଦାୟୀମାନେ ଆପଣାକୁ ଏବେ ସନାତନୀ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି ଓ ଏକମାତ୍ର ହିନ୍ଦୁଧର୍ମକୁ ହିଁ ସନାତନ ଧର୍ମ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବାର ଉତ୍ସାହ ଦେଖାଉଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଆମକୁ ଏକାନ୍ତବାଦ ମଧ୍ୟରେ ବାନ୍ଧି ରଖିବାର ଚକ୍ରାନ୍ତ କରୁଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାରେ ସମ୍ଭବତଃ ସେହି ଚକ୍ରାନ୍ତରେ ପଡ଼ି ଆମ ଜଗନ୍ନାଥ ମଧ୍ୟ କ୍ରମେ ଆମ ଏକାନ୍ତବାଦୀ ଅନ୍ଧତାଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ଆମକୁ ଗୋଳିଆ ପାଣି ଯୋଗାଇ ଦେବାର ଏକ

ସାଧନରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଲେଣି । ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଗ୍ରହଣଶୀଳ ହେବାଲାଗି ଆମଠାରେ କାଳର ପ୍ରତ୍ୟାଶା ରହିଥିବା ବେଳେ ଏମାନେ ଆମକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ରକ୍ଷଣଶୀଳ କରି ପକାଇଲେଣି । ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲାଗି କାତର ମଣିଷ ଅଥବା ସମୂହ କିପରି ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ଭାବରେ ଗୁଳାମାନଙ୍କୁ ଓ ସଂପ୍ରଦାୟୀ ମୂଢ଼ତାଗୁଡ଼ିକୁ କାମୁଡ଼ି ରହି ପଡ଼ି ରହିବାକୁ ଭଲ ପାଏ, ଭାରତବର୍ଷରେ ଲାଗିଥିବା ଅନେକ ମିଛ ଗୋଳରୁ ତାହାର ନଜିର ମିଳିଯାଇ ପାରିବ ।

ରଣକ୍ଷଣଶୀଳ ମଣିଷ ତା' ଭଗବାନଙ୍କୁ ବଡ଼ ଏକଣା କରି ଦେଖିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ମନ୍ଦିରରେ ଦେଖିଲେ ମସ୍‌ଜିଦ୍‌ରେ ଦେଖିପାରେ ନାହିଁ, ମସ୍‌ଜିଦ୍‌ରେ ଦେଖିଲେ ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ଦେଖିପାରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଜନ୍ମ ସମୟରୁ ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ଦେଖିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଆସିଥିଲେ ସେ ମସ୍‌ଜିଦ୍ ତାଡ଼ିବାକୁ ବାହାରେ ଓ ତାହାକୁ କେଡ଼େ ନିର୍ବୋଧ ଭାବରେ ଭଗବାନଙ୍କର କାମ ବୋଲି କହେ । ଅଥିବା, ଜନ୍ମ ସମୟରୁ ତାଙ୍କୁ ମସ୍‌ଜିଦ୍ ଭିତରେ ଦେଖିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ଆସିଥିଲେ ସିଏ ମନ୍ଦିର ତାଡ଼ିବାକୁ ବାହାରେ ଓ ତାହାକୁ କେଡ଼େ ନିର୍ବୋଧ ଭାବରେ ଭଗବାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି କହୁଥାଏ । ଧର୍ମଗୁରୁମାନେ ଆଗ ଧର୍ମସ୍ଥ ନହୋଇ ଚଲାଖ ହେବା ନିମନ୍ତେ ମନ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ଦିନଠାରୁ ଆମ ପୃଥିବୀରେ ସେହି ତାମସାଗୁଡ଼ାକ ବେଶ୍ ଲାଗି ରହିଛି । କ୍ଷମତାକାମୀମାନେ ସେହି ତାମସାରୁ କେଡ଼େ ଫାଇଦା ଉଠାଇଛନ୍ତି, ଏବେ ମଧ ଖୁବ୍ ଉଠାଉଛନ୍ତି । ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ବୋକା କରି ରଖିବାକୁ ମନ୍ଦିର, ମସ୍‌ଜିଦ୍ ଓ ସେହିପରି ଗୁଳା ଓ ଗାଡ଼ିଆମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ହୁ ହୁ ହୋଇ ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଛି ।

ସଂପ୍ରଦାୟୀମାନେ ଓ ମତଲବୀମାନେ ହଟିଲେ ଯାଇ ମଣିଷ ଓ ସମୂହମାନେ ନିଜ ନିଜ ସନାତନ କେନ୍ଦ୍ରକୁ ଫେରିଆସିବେ । ମାତ୍ର, ମଣିଷ ଓ ସମୂହମାନେ ଯଦି କେନ୍ଦ୍ରକୁ ଫେରିଆସିବା ପାଇଁ ବାହାରିବେ, ତେବେ ସଂପ୍ରଦାୟ ଏବଂ ମତଲବର ଦିନ ସରିଯିବ । ଏକ ରକ୍ଷଣଶୀଳ ସମାଜରେ ଶୋଷଣ ଅବଶ୍ୟ ଲାଗି ରହିଥିବ ଏବଂ ଏକ ଗ୍ରହଣଶୀଳ ସମାଜ ଶୋଷଣର ପ୍ରତିକାର କରିବା ସକାଶେ ନିଜ ଭିତରୁ ନୂଆ ବଳ ପାଇବ । ଏକ ରକ୍ଷଣଶୀଳ ସମାଜରେ କିସମ କିସମର ଭେଦବିଚାର ଦ୍ୱାରା ମଣିଷ ବହୁ ଅସହାୟତା ଦ୍ୱାରା ପୀଡ଼ିତ ହୋଇ ରହିଥିବ, ଭାଗ୍ୟବାଦୀ ହେବାଲାଗି ଅଧିକ ଉତ୍ସାହ ପାଉଥିବ । ଗ୍ରହଣଶୀଳ ହୋଇପାରିଲେ ଏକ ସ୍ଥାନୀୟ ସମାଜରେ ବାସ କରୁଥିଲେ ମଧ ସିଏ ତଥାପି ମୁକୁଳି ବାହାରି ଯିବାକୁ ବାଟ ପାଇଯିବ । ଭାରତବର୍ଷରେ ଏଭଳି ନୂଆ ଗୁରୁମାନଙ୍କର ଅପେକ୍ଷା ରହିଛି, ଯେଉଁମାନେ କି ଅଧିକ ଗ୍ରହଣଶୀଳ ହେବାପାଇଁ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇପାରିବେ; ଏପରି ଯଥାର୍ଥ ସୁହୃତ୍‌ମାନଙ୍କ ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା ରହିଛି, ଯେଉଁମାନେ ଭେକ ତଳେ ରହିଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ନିଜେ ଚିହ୍ନିବେ, ପରସ୍ପରକୁ ଚିହ୍ନିବାର ଅର୍ଥାତ୍ ଆଖିଟିର ବାର୍ତ୍ତା ଆଣି ଦେଇପାରିବେ,- ଏହି ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକ ଅପେକ୍ଷା ସତ୍ୟ ହିଁ ସାରତର ବୋଲି ହୃଦ୍‌ବୋଧ କରାଇଦେଇ ପାରିବେ ।

୨୮/୧୦/୯୬

●

ଏକ ଅମୂଲ୍ୟ ଅବଦାନ

''ଭିନ୍ନ ଜଣେ ବିବେକାନନ୍ଦ'' ପୁସ୍ତକଟିର ଆଗରୁ କେତୋଟି ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ମାତ୍ର କୌଣସି ବିତର୍କ ହୋଇନଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାରେ ସମ୍ଭବତଃ ବିତର୍କ ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମହରଗ ପଦାର୍ଥ । ସମସ୍ତେ ଆପଣା ଆପଣାର ସତ୍ୟଜ୍ଞାନ ଗୁଡ଼ିକୁ ଏପରି ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ପାଇଥାନ୍ତି ଓ ନିବୁଜ ଭାବରେ ସାଇତି ରଖିଥାନ୍ତି ଯେ, ଭିତରକୁ ଧାନେ ଆଲୁଅ ପଶିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ସେମାନେ ସେହି ଘଟଣାରେ ଚିହିଙ୍କି ଉଠନ୍ତି । ସେଥିଲାଗି ଏଠି ଏକାଠି ବସି କୌଣସି ଚର୍ଚ୍ଚା ସାଧାରଣତଃ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । କିଏ ଏକ ଭିନ୍ନ ମତ ପୋଷଣ କଲେ ହିଁ ବୈମନସ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଏ । ଆମ ଗୁରୁମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ ଧନ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ ଯେ ସେମାନେ ଆମମାନଙ୍କୁ ଏପରି ସ୍ପର୍ଶକାତର କରି ରଖିଛନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍, କମ୍ ଗ୍ରହଣଶୀଳ କରି ପକାଇଛନ୍ତି ।

ବନ୍ଧୁ ସୌରୀବନ୍ଧୁ କର ଏହି ପୁସ୍ତକଟି ବିଷୟରେ ଚାରି ମୁଠ ମନ୍ତବ୍ୟମାନ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ତଦ୍ୱାରା ଏକ ବିତର୍କ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଆମେ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇବା । ''ଭିନ୍ନ ଜଣେ ବିବେକାନନ୍ଦ'' ବହିଟିର ନାମକରଣରୁ ପରିଷ୍କାର ହୋଇ ଯାଉଥିବା ଉଚିତ ଯେ ଏକ ଭିନ୍ନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେଇଟିକୁ ଲେଖା ଯାଇଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ପାରମ୍ପରିକ ଭାବରେ ଜୀବନୀ ଲେଖିବାର ଅବସରରେ ସାଧାରଣତଃ ବହୁ ବିବରଣୀ ଖଞ୍ଜିଦେଇ ଓ ବହୁ କୁସୁମହାର ଗୁନ୍ଥି ଦେଇ ଯାହା ଲେଖାଯାଏ ତାହା ଯେ ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଏକ ଭୁଲ୍ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର ତାହା ଅନ୍ୟ ଏକ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା । ସେପରି କୌଣସି ପ୍ରଚେଷ୍ଟାର ନମୁନାରେ ''ଭିନ୍ନ ଜଣେ ବିବେକାନନ୍ଦ'' ଆଦୌ ଲେଖା ଯାଇନାହିଁ । ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସୌରୀବନ୍ଧୁ ବାବୁ ନିଜେ ସ୍ୱାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କ ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ ପୁସ୍ତକ ଲେଖିଛନ୍ତି ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ତାହାକୁ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି,- ଏହା ଗୋଟିଏ ନିଛକ ଜୀବନୀ ପୁସ୍ତକ । ଯେକୌଣସି ପାଠକ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କଲେ ଦୁଇଟିଯାକକୁ ଏକାଠି ପଢ଼ିବା ମାତ୍ରକେ ଦୁଇଟି ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଅନ୍ତର୍ପାର୍ଥକ୍ୟଟିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବେ । ହଁ, ଜୀବନୀଟିକୁ ଆଳ କରି ଏକ ସମୀକ୍ଷାପୁସ୍ତକ ଅବଶ୍ୟ ଲେଖାଯାଇପାରେ । ସ୍ୱାମୀଜୀଙ୍କ ପରେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଶହେଟି ବର୍ଷ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଛି । ଏହି ଅବଧିଟିକୁ ଏକ ପ୍ରିଜ୍ମ୍ ପରି ବ୍ୟବହାର କରି ଯଦି ଆମେ ସେହି ମନୀଷୀଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା, ତେବେ ଶୁଦ୍ଧ ନିରାପଦ ଜୀବନୀଟିଏ ନଲେଖି ସମ୍ଭବତଃ ସମୀକ୍ଷାମୂଳକ ଅଧ୍ୟୟନଟିଏ କରିବାକୁ ଅଧିକ ମନ କରିବା । ଗାନ୍ଧୀ, ମାର୍କ୍ସ, ଅଥବା ନିଜର ସମୟଟିକୁ ମହନୀୟ ପ୍ରକାରେ ଚହଲାଇ ଦେଇଥିବା ସବୁ ମନୀଷୀଙ୍କ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ସେହି କଥା କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ଯୁଗ ଯେତିକି ଯେତିକି ଆଗକୁ

ଯାଉଥିବ, ଶଂସିତ ପୁରୁଷମାନେ ଆମକୁ ସେତିକି ଅଧିକ ସମଗ୍ର ଭାବରେ ଦିଶି ଦିଶି ଯାଉଥିବେ ।

କିଞ୍ଚିତ୍ ଦୂରରୁ ଦେଖିଲେ ହିଁ ନିୟମତଃ ଅଧିକ ସମଗ୍ର ଭାବରେ ଦେଖିହୁଏ । ଏବଂ, ଏପରି ଦେଖିବସିଲେ, ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଅଂଶ ବା ଦିଗ ପ୍ରାୟ ମହତ୍ତ୍ୱହୀନ ଦେଖାଯାଏ ଓ ଆଉ କେତୋଟି ଦିଗ ବା ବିଭାବ ଅଧିକ ପ୍ରଧାନ ବୋଲି ହୃଦ୍‌ବୋଧ ହୁଏ । ଏବଂ, ଯିଏ ଯେପରି ଦେଖେ, ତାକୁ ପ୍ରଧାନ ଓ ଅପ୍ରଧାନ ଅଂଶଗୁଡ଼ିକ ସେହିପରି ଅଲଗା ପ୍ରକାରରେ ଦେଖା ଯାଆନ୍ତି । ତେଣୁ ଠିକ୍ ବା ଅଠିକ୍ ବାଛିବା ଅବାନ୍ତର ହୋଇପଡ଼େ । ମୁଁ ଯାହା, ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ମୋର ସକଳ ଦେଖିବା ମଧ୍ୟ କାଣ୍ଟଛାଣ୍ଟ ହୋଇଯାଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ମୋତେ ଭୂମି କରି ମୋର ଦେଖିବାଟା ବି ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଠିକ୍ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଯେତେ ମଣିଷ, ଯେତେ ପ୍ରକାର ଆଖି- ଯେତେ ଭଳି ଗ୍ରହଣପାତ୍ର, ସମ୍ଭବତଃ ସେତେ ଭଳି ଠିକ୍ । ସେମାନେ ନିଜ ଭିତରେ କଳହ ନ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ତାହାକୁ କାହିଁକି ଯାବତୀୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏକ ସୁସ୍ଥ ରୀତି ବୋଲି ନ କହିବା ? ଆଧୁନିକ ପୃଥିବୀ ପାରସ୍ପରିକ ପରିଚିତିରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ନିକଟ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ସମୟରେ ବାହାରକୁ ପରସ୍ପରର ବିରୋଧୀ ଅଥବା ଠିକ୍ ଅଠିକ୍ ବୋଲି ଦିଶୁଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଆମେ ଏକାବେଳେକେ ଏକାଧିକ କଥାକୁ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ବୋଲି କହିପାରିବା । ପୁରୁଣାମାନେ, ଏକପାଦୀମାନେ ନାକ ଟେକିବେ, ଆମ ଆଚରଣକୁ ଅରୀତି ବୋଲି କହିବେ । ରୀତି ବଦଳି ଯାଉଛି ବୋଲି ବୁଝି ମଧ୍ୟ ବୁଝିବେ ନାହିଁ, ସାବାଳକତାର ଶତନେତ୍ରରେ ସତ୍ୟକୁ ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବେ ନାହିଁ । ସମ୍ଭବତଃ ସ୍ୱାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କର ଏକ ତୁଳନାଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଇ କହିହେବ ଯେ ସେମାନେ ଅବଧାରଣାର ସେହି କିଣ୍ଡରଗାର୍ଟ୍‌ନ୍ ସ୍ତରରେ ହିଁ ପଡ଼ି ରହିବେ, ନିଜକୁ ସେହିଠାରେ ହିଁ ସୁରକ୍ଷିତ ମଣିବେ ।

ସତ୍ୟ ବୋଲି ସାମନାରେ ରେଡ଼ିମେଡ୍ ହୋଇ କିଛି ନାହିଁ ଯେ ମୁଁ ତାହାରି ଅନୁସାରେ ନିଜକୁ କାଣ୍ଟଛାଣ୍ଟ କରି ତିଆରି କରିବି । ଧର୍ମସମ୍ପ୍ରଦାୟମାନେ, ବାଦ ଓ ବାଦୀମାନେ ଗୁରୁମାନଙ୍କର ପ୍ରରୋଚନାରେ ଏପରି କାଳେ କାଳେ କରି ଆସିଛନ୍ତି, ଏବେ ମଧ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ଜାତି ଜାତିରେ ଭାଗ ଭାଗ ନହୋଇ ସତ୍ୟର ଭାଜନ ହେବାକୁ ଉଦ୍‌ଘୋଷମାନ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ନିଜେ ଏକ ଜାତିରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଭାରତବର୍ଷରେ ଖାଲି ସାଧାରଣ ମଣିଷମାନଙ୍କର ସମାଜରେ ଜାତି ନାହାନ୍ତି, ତଥାକଥିତ ଧର୍ମଗୋଷ୍ଠୀମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଜାତି ରହିଛନ୍ତି । ଏବେ ତ ରାଜନୀତିମଣ୍ଡଳର କର୍ତ୍ତାମାନେ ଯାଉଣୁ ଆସୁଣୁ କେତେ ଜାତିରେ ବିଭାଜିତ ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଆପଣାଟାକୁ ହିଁ ଠିକ୍ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି । ସଂସାର ତ୍ୟାଗ କରିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ତଥାପି ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଜାତି ଭିତରେ ସ୍ୱମଣ୍ଡିତ ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ହୋଇ ଦିଶିବାର ନିଶା ଅନେକଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ପାରୁନାହିଁ ।

ଆମେ ଯେତିକି, ଆମର ସତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସେତିକି । ତେଣୁ, ଆମ ଅନୁସାରେ ଆମର ସତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ । ଆମର ମାପଯନ୍ତ୍ର ଅନୁସାରେ ସେହି ସତ୍ୟର ଭାଷ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ । ଆମେ ବଢୁଥିବା ତ ଆମର ସତ୍ୟ ବି ବଢୁଥିବ । ଆମର ଆତ୍ମକଳନା ଅଧିକ ଗଭୀର ଏବଂ ନିଶ୍ଛଳ ହେଉଥିବ ତ ଆମର ସତ୍ୟକଳନା ମଧ୍ୟ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମହିମାର ଯୋଗ୍ୟ ହେଉଥିବ । ଅଧ୍ୟାତ୍ମର ଆହ୍ୱାନକ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ସତତ ବୃଦ୍ଧିଲାଭ କରିବା, ପ୍ରସାରିତ ହେଉଥିବା ହେଉଛି ମନୁଷ୍ୟର ସର୍ବବୃହତ୍ ଧର୍ମ, ସେଇଥିରେ ହିଁ ପୃଥିବୀରେ ଅଧିକତର ସ୍ୱାର୍ଥ ଏବଂ ଅଧିକତର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ନିହିତ ହୋଇ ରହିଛି ।

ତେଣୁ, ଆମର ମନୀଷୀମାନଙ୍କୁ ଯଦି ଆମେ ପାବଚ୍ଛ ପରି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତେ, ତେବେ ମନୀଷୀମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଖୁସି ହୁଅନ୍ତେ । ଉନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷଭାଗରେ ଭାରତବର୍ଷରେ ବୃହତ୍ ଆଖିସମ୍ପନ୍ନ କେତେ କେତେ ମନୀଷୀଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇଥିଲା । ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ଭାଗରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ ହୋଇ ସେହିମାନଙ୍କର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ନିଜକୁ ଓ ନିଜର ଚାରିପାଖକୁ ଅନାଇ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ସବୁ ଦେଖୁଛୁ ? ଆମ ନିଜ ଘରଟାକୁ ଆମେ ହଗି ମୁତି କ'ଣ ନକଲୁଣି, - ମଣିଷ ମଣିଷ ପ୍ରତି ଏଠି କି ଉଦାସୀନ ହୋଇ ନ ରହିଛି ! ତଥାପି ଗୁରୁମାନଙ୍କର ପୂଜାର୍ଚ୍ଚନା ଚାଲିଛି, ପୌତ୍ତଳିକତା ପ୍ରାୟ ପ୍ରଦୂଷଣର ସ୍ତରରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲାଣି । ବଡ଼ ବଡ଼ ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ଓଜସ୍ୱିନୀ କଥାଗୁଡ଼ିକର ଉଲୁଗୁଣା ଦେଇ ନିତାନ୍ତ ଲମ୍ପଟମାନେ ଗୋଟିଏ ସମୂହ ହିସାବରେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଇଜ୍ଜତକୁ ଲୁଟିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସ୍ୱାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କୁ ନିଜର ଜୀବନରେ ସତକୁ ସତ ଏକ ପ୍ରେରଣା ରୂପେ ଅନୁଭବ କରୁଥିବା ଜଣେ କେହି କହୁ ତ, ସିଏ ଆଜି ଆମରି ଭିତରେ ରହିଥିଲେ ଆମରି ପରି ନିଜ ନିଜର ଗୁଳା ଓ ଗମ୍ଭୀରିଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ଲାଖି ରହିଥାନ୍ତେ ? ହୁଏତ ଆମର ଅନେକ ପିତୁଳା ଓ ଅନେକ ନିରାପତ୍ତାକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେଇ ବାହାରି ଆସିବାକୁ ଆହ୍ୱାନ ଦେଇଥାନ୍ତେ । ଦେହ ଧରି ରହିଥିବାବେଳେ ସେ ତତ୍କାଳୀନ ଅନେକ ଶାନ୍ତି ଓ ଅନେକ ଶ୍ଲଥତାକୁ ଭାଙ୍ଗିବାରେ ନିଜକୁ ନିମିତ୍ତ କରି ବାହାର କରିଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମର ଏହି ଉପସ୍ଥିତ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ସଚେତନ ଦୃଷ୍ଟିପଟରେ ରଖି ସ୍ୱାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କର ସେହି କ୍ରୋଧର ଅଧିକ ଆଲୋଚନା ହେଉ, ସେହି ଅସହିଷ୍ଣୁତାର ହିଁ ଅଧିକ ଆଲୋଚନା ହେଉ । ମାତ୍ର, ଯଦି ଆମେ ସ୍ୱୟଂ ଶୀତଳ ହୋଇ ରହିଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା, ଯଦି ଆମେ ହାଟଲୁଟି ହୋଇ ଯାଉଥିବାର ଏହି ଦୁଃସମୟରେ ଭଲରେ, ସୁଖରେ ଓ ଆମ ଅନ୍ଦାଜଗୁଡ଼ିକର ସଫଳତାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଯିବାକୁ ମନକରୁଥିବା, ତେବେ ଅଷ୍ଟଧାତୁନିର୍ମିତ ପ୍ରତିମାମାନ ହିଁ ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ଆମର ଚିତ୍ତକୁ ଅଧିକ୍କ ଆର୍କଷଣ କରିବେ । ଆମ ପାଇଁ ପ୍ରଶମକ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ ।

''ଭିନ୍ନ ଜଣେ ବିବେକାନ୍ଦ'' ବହିଟିକୁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସୌରୀବନ୍ଧୁ କର ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ପାଇଁ ଏକ ଅମୂଲ୍ୟ ଅବଦାନ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ବିତର୍କର ଶେଷ ଆଡ଼କୁ ସିଏ ସେହି ମନ୍ତବ୍ୟଟିକୁ

ଦେଇଛନ୍ତି । କ'ଣ ପାଇଁ ପୁସ୍ତକଟି ଏକ ଅମୂଲ୍ୟ ଅବଦାନ, ନିଜ ଲେଖାର ଚାରୋଟିଯାକ କିସ୍ତିରେ ସିଏ ସେହି କଥାଟିକୁ କେଉଁଠାରେ ଆଲୋଚନା କରିନାହାନ୍ତି । ସମ୍ଭବତଃ ସେ ସେଇଥିରେ ଅଧିକ ମନ ଦେଇଥାନ୍ତେ । ତା' ହେଲେ ଯାଇ ବହିଟିର ଭିନ୍ନ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ବିଷୟରେ ସିଏ କିଛି ଚର୍ଚ୍ଚା କରିପାରିଥାନ୍ତେ । ବିତର୍କଟି ଆହୁରି ସକାରାତ୍ମକ ହୋଇଥାନ୍ତା । ତାଙ୍କୁ ଯେଉଁସବୁ କଥା ଭଲ ଲାଗିଥାନ୍ତା, ବହିଟିରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଅଭାବ ରହିଛି ବୋଲି ଦେଖାଇ ଦେବାକୁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଦ୍ୱାରା ସିଏ ତାହା କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସ୍ୱାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କୁ ଆଧାର କରି ଏବେ ବହୁତ ଅବକାଶରେ ପ୍ରଧାନତଃ ଭାଷଣମାନ ଦିଆଯାଉଛି । ପ୍ରଶସ୍ତିମାନ ଗାନ କରାଯାଉଛି । ମନୀଷୀମାନେ ଆମ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରକୃତରେ କେବଳ ସେତିକିଠାରୁ ଅନେକ ଅଧିକ ଆଶା କରନ୍ତି । ଆମର ପ୍ରଶସ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ବାଜି ସେମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ଖଣ୍ଡିଆ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି, ବ୍ୟଥା ପାଆନ୍ତି । ମନୀଷୀମାନଙ୍କର ସମ୍ମୁଖରେ ସର୍ବଦା ଏକ ଭବିଷ୍ୟଚିତ୍ର ରହିଥାଏ । ମଣିଷ ହିଁ ସେହି ଚିତ୍ରଟିର ସବାମଝିରେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସିଂହାସନରେ ଉପବିଷ୍ଟ ରହିଥାଏ । ସେହି ମଣିଷ ଆଜି ତଥାପି ଲଜ୍ଜିତ ଏବଂ ଲାଞ୍ଛିତ ହୋଇ ରହିଛି ।

ଏବଂ, ହୁଏତ ସର୍ବାଧିକ ବିଡ଼ମ୍ବନାର କଥାଟି ହେଉଛି ଯେ, ଅଧିକ ମଣିଷଙ୍କୁ ଲଜ୍ଜିତ ଏବଂ ଲାଞ୍ଛିତ କରି ରଖିବାରେ ନିମିତ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ହିଁ ମନୀଷୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମନ୍ଦିର ତୋଳନ୍ତି, ତାଙ୍କର ଉପାସନା ଲାଗି ବିଧିବିଧାନ ଗଢ଼ନ୍ତି, ଅସଲ ଚିତ୍ରଟିକୁ ଜୀବନର ଏହି ଏକାବେଳେକେ ତଳିଯାଏ ନ ଆଣିବାର ଏକ ଚକ୍ରାନ୍ତର ଶିକାର ହୋଇ ସେମାନେ ଏପରି କରୁଥାଆନ୍ତି । ଏହି ଦେଶରେ ଶିଷ୍ଟମାନେ, ସାମନ୍ତମାନେ ଓ ବୁଦ୍ଧିମାନ୍‌ମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ ତାହାହିଁ କରି ଆସିଛନ୍ତି । ଶହେବର୍ଷ ତଳେ ସ୍ୱାମୀଜୀ ଭାରତୀୟ ମନୁଷ୍ୟସମାଜ ବିଷୟରେ ଯାହାକିଛି କହିଥିଲେ, ଶହେବର୍ଷ ପରେ ସେହି ସମାଜ ଆହୁରି ଶ୍ରୀହୀନ ଏବଂ ନିର୍ମମ ହୋଇଯାଇଛି । ଆମେ ଯଦି ସେତିକିକୁ ସ୍ୱାମୀଜୀଙ୍କର ଐତିହ୍ୟ ଏବଂ ଆମ ଲାଗି ଇଙ୍ଗିତ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି କିଞ୍ଚିତ୍ ସକ୍ରିୟ ଭାବରେ ଅନ୍ତତଃ ନିଜପାଇଁ ଏକ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ କରିପାରନ୍ତେ, ତେବେ ଉପାସନାର ଅନେକ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ରହିଥିବା ଓ ଆମର ସର୍ବୋତ୍ତମ ବନ୍ଧୁ ରୂପେ ଆମରି ଅତି ନିକଟରେ ଆସି ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ମନୀଷୀମାନଙ୍କର ଉପାସନା କରିବାଲାଗି ଆମକୁ ଫୁରସତ ହିଁ ମିଳନ୍ତା ନାହିଁ । ସ୍ୱାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ ସଂସାର ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ, ମାତ୍ର ସତ୍ୟ, ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ଏବଂ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାୟ ଏକ ଅନନ୍ୟ ବ୍ୟଞ୍ଜନା ଦେଇ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବାରୁ ସିଏ ଏହି ସଂସାରଟା ବିଷୟରେ ହିଁ ଅଧିକ ଭାବୁଥିଲେ ଓ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ । ଏକ ଅନ୍ୟ ସାଧୁତା, ଅନ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଉଦ୍ୟତତାର ସ୍ପର୍ଶ ବାଜିଲେ ଏହି ସଂସାର ଯେ କେଡ଼େ ଅଲଗା ପ୍ରକାରର ହୋଇପାରନ୍ତା, ସ୍ୱାମୀଜୀ ଆମ ଦେହରେ ପ୍ରାୟ କଣ୍ଟା ଫୋଡ଼ି ସେହିକଥା କହିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ।

ଆମ ପରି ସଂସାରୀମାନଙ୍କଠାରୁ ସଂସାର ବିଷୟରେ ସ୍ୱାମୀଜୀ ଅଧିକ ସଂବେଦନଶୀଳ ଭାବରେ ଭାବୁଥିଲେ । ଆଧୁନିକ ପୃଥିବୀରେ ଅଧମ୍ କହିଲେ କ୍ରମେ ତାହାକୁ ହିଁ ବୁଝାଉଛି । ଆମେ ଅଧିକ ଚେତିବା, - ନିଜ ଭିତରୁ ହିଁ ସ୍ୱାମୀଜୀଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ବୋଧିତ କରି ଆଣିବା । ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରଲୋଭନରେ ମଧ କୋଉଠି ଲାଖିରହିବା ନାହିଁ । ଲାଖି ନ ରହିଲେ ଯାଇ ଆମେ ଆମ ଯୁଗର ଅନ୍ତର୍ପ୍ରବେଶ କରିପାରିବା । ସ୍ୱାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କ ବିଷୟରେ ଆମର ସବୁ ଅଧୟନ ଓ ସବୁ ମନନ ଆମକୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ନାନାବିଧ ଜଳାଶୟରୁ ବାହାର କରିଆଣୁ । କାରଣ, ଯେଉଁ ପୃଥିବୀଟି ଆସୁଛି, ସେଥିରେ ଭିତରର ଯାବତୀୟ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତା ହିଁ ବାହାରକୁ ଆସିବ, ସତ୍ୟର ମେଘମାନେ କ୍ରମେ ଏହି ତଳକୁ ଲାଗି ଆସିବେ, ଏବଂ ସେହି ବୃଷ୍ଟି ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀଟାକୁ ନୂତନ ଧାରାରେ ଗଢ଼ିଆଣିବ ।

୪/୧୧/୯୬

●

ତହୁଁ କାଞ୍ଜି ଗଲା ଖରେ

ପିଲା ଦିନେ ପାଲାବାଲାମାନେ ଯେତେବେଳେ କାଞ୍ଜିର ଖର ଗତି ବିଷୟରେ ଗୀତ ଫାନ୍ଦି ଲୋକରଞ୍ଜନ କରୁଥିଲେ, ସେତେବେଳେ କିଏ ଜାଣିଥିଲା ଯେ ଦିନେ ଏହି ଦେଶରେ କାଞ୍ଜି କହିଲେ ସତକୁ ସତ ଏକ ଲୋକବିବେକକୁ ବୁଝାଇବ ? ଏକ ଲୋକକ୍ରୋଧ ବା ଯୁଗସଂକଳ୍ପକୁ ବୁଝାଇବ ? ପୋଲିସବାଲା ତ ଆଗରୁ ମଧ୍ୟ ଏହି ଦେଶରେ ରହିଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ପୁସ୍ତକମାନ ଥିଲା; କାନୁନ୍‌ର ବେତ ଥିଲା । ତଥାପି ଏହି ଦେଶରେ କିଛି ଘଟୁନଥିଲା । ଯାହା ଘଟୁଥିଲା, ଅନ୍ଧାରରେ ଘଟୁଥିଲା । ବଡ଼ମାନେ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ହିଁ ଯାବତୀୟ ଜୀବିକା କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଉପରେ, ସଭାରେ; ଉଦ୍‌ଘାଟନ ଅଥବା ଉଦ୍‌ଯାପନର ଉତ୍ସବମାନଙ୍କରେ ଆମକୁ ଉପଦେଶ ଦେଉଥିଲେ, ନୀତିଶତକ କହୁଥିଲେ ଏବଂ ନିଜ ଜୀବନଗୁଡ଼ାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧୁମ ଓ ନିର୍ମମ ଶୃଙ୍ଗାରବତ୍ ଉପଭୋଗ କରୁଥିଲେ । ସଂସ୍ଥାମାନେ ବି ସେମାନଙ୍କର ଅଧୀନ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କୁ କାହିଁକି କି କାଳ ଘୋଟିଲା ଯେ ସେମାନେ ନିର୍ମଳ ବିବେକୀଙ୍କ ପରି କାଞ୍ଜିକୁ ଘର ଘର ହୋଇ ପଶିବାକୁ ଅଦେଶ ଦେଲେ ? କାଞ୍ଜି ବି କମ୍ ସିଆଣିଆ ନୁହେଁ । ଆଦେଶ ପାଇବା ମାତ୍ରକେ ଖର ହୋଇ ବାହାରିଗଲା; ପ୍ରଥମେ ମାଲିକର ଆଦେଶ ଅନୁସାରେ ଯା'ଘରେ ତା'ଘରେ ପଶିଲା; ଏବଂ ତା'ପରେ କୋଉଠୁ କ'ଣ ବିବେକ ପାଇଲା କେଜାଣି, ଯାହାର ହୁକୁମ ପାଇଁ ଖର ହୋଇଥିଲା, ଶେଷକୁ ତାହାରି ଘରେ ଅଥବା ସେହିମାନଙ୍କର ଘରେ ଯାଇ ପଶିବାକୁ ମନ କଲା । ଦେଶରେ ଯେ ଏପରି ଗୋଟାଏ ଘଟଣା ଘଟିବ, ସ୍ୱୟଂ ଲୋକବିବେକର ବୋଲ ମାନି ଏପରି ଗୋଟାଏ ଧରପଗଡ଼ ପ୍ରକୃତରେ ଆରମ୍ଭ ହେବ, ଏକଥା ବିଚରା ପାଷଣ୍ଡ ହାକିମମାନେ ବି ଠଉରାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

କାଞ୍ଜିଟା ଯେ କେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କର ହାତରୁ ଖର ହୋଇ ଖସିଗଲା ଏବଂ ଫଣା ଓଲଟାଇ ସେହିମାନଙ୍କୁ ଚୋଟ ମାରି ବାହାରିଲା, ସେକଥା ସ୍ୱୟଂ ସେହିମାନେ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ଦାଜ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ରହ ରହ ବୋଲି କହିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସତେଅବା ଆଉ ମୋଟେ ବେଳ ନଥିଲା । କାଞ୍ଜି ଏଥର ସତେଅବା ଆଉକାହାର ନିମିତ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା, ସତେଅବା ଯୁଗନାମକ ଅଥବା ଲୋକନାମକ ଏକ ଶୂଳପାଣି ଏବଂ ଚକ୍ରପାଣିଙ୍କ ହାତରେ ଅସ୍ତ୍ର ହୋଇ ସାରିଥିଲା । ଇଏ ଏକ ଅଭିନବ ପ୍ରସଙ୍ଗ କୁରୁକ୍ଷେତ୍ରରେ ଘଟିଲା । ପଚାଶ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଯାହା ନ୍ୟାୟତଃ ଘଟିଥାଆନ୍ତା ଅଥଚ ଘଟୁନଥିଲା, ତାହାହିଁ ଘଟିଲା । ଉପକାରୀ କାଞ୍ଜି ସତେ ଯେପରି ଏଣିକି ଆଉ କୋଉଠି ହେଲେ କଦାପି ଅଟକିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଏକ ଦୁର୍ଦ୍ଦମ ସଂକଳ୍ପ ନେଇ ପଦାକୁ ବାହାରିଛି । ଏଥର ସେ ତାକୁ ପଇସା ଦେଇ ପାଳି ଆସିଥିବା ଓ ପେଡ଼ିରେ ପୂରାଇ ପୋଷି ଆସିଥିବା ଖାମିଦ କଥା ମାନିବ ନାହିଁ, ଏଥର ଯୁଗକ୍ରୋଧର ଆୟୁଧ ହେବ, କାଳକ୍ଷୟକୃତ୍

ଭଗବାନଙ୍କର କଥାକୁ ହିଁ ମାନିବ,- ସତେଅବା ଘଟଣାର ସବୁଯାକ ଚକ ତାହାରି ଅନୁରୂପ ହୋଇ ଗଡ଼ିଯିବ ବୋଲି ପଣ କରି ବାହାରିଛି । ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗଟାର ଅନ୍ତ କେଉଁଠି ? ସମୁଦ୍ର ମନ୍ଥନ କରିବାକୁ ସଂପୃକ୍ତ ପକ୍ଷମାନେ ମେରୁ ଦିହରେ ନାଗସାପକୁ ବାନ୍ଧି ଖୁଆ ବୁଲାଇବାକୁ ବାହାରୁଥିବା ବେଳେ ଏହି ମନ୍ଥନରୁ କ'ଣ ସବୁ ବାହାରିବ, ସେକଥା ସେମାନେ ଜାଣିଥିଲେ କି ? ସେହିପରି ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ମନ୍ଥନରୁ ହୁଏତ ଅମୃତ ଓ ବିଷ ଅବଶ୍ୟ ବାହାରିବ । ତଥାପି, ଆଗ ଗୋଟାଏ ମନ୍ଥନ ହୋଇଯାଉ ବୋଲି ଯୁଗଟା ସତେଅବା ଖୁବ୍ ଜିଦ୍ ଧରି ବାହାରିଛି । ଯୁଗକୁ ଯୋଉମାନେ ନିଜ ପକେଟ୍ ଭିତରେ ନେଇ ରଖିଥିଲେ, କାଞ୍ଜି ସେମାନଙ୍କ ଘରେ ଯାଇ ପଶିବାକୁ ସାହସ କରିବା ପରେ ପୁରୁଣା ଗର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ାକର ସତେଯେପରି ଅକଲଗୁଡୁମ ହୋଇଗଲାଣି । ଚାଲ, ସମସ୍ତେ ମିଶି କାଞ୍ଜିକୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବା ।

ଏମାନଙ୍କର ଘରେ ପଶି କାଞ୍ଜି କ'ଣ ସବୁ ଆବିଷ୍କାର କଲା ? ଏମାନେ ଗତ ପଚାଶବର୍ଷ ହେଲା ରାଜନୀତି କରି ଆସୁଥିଲେ, ମହା ମହା ଦ୍ରୁମପରି ଆମ ଭାଗ୍ୟର ଦାଣ୍ଡମାନଙ୍କରେ ଠିଆହୋଇ ରହିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କୁ ଆମେ ଆମର ପ୍ରତିନିଧି ବୋଲି କହୁଥିଲୁ, ବିଜ୍ଞ ବୋଲି ଭାବୁଥିଲୁ, ଆମ ନୌକାଟି ଏହିମାନଙ୍କ ହାତରେ ଟେକିଦେଇ ଆମେ ସୁରକ୍ଷିତ ହୋଇ ରହିବୁ ବୋଲି ଧରି ନେଇଥିଲୁ । କାଞ୍ଜି ଏବେ ସେମାନଙ୍କର ଘରେ ପଶି ଆମକୁ କହିବାରେ ଲାଗିଛି ଯେ, ଏହି ବିବେକ ସମସ୍ତେ ଆମେ ଏମାନଙ୍କୁ ଯାହା ବୋଲି ଭାବୁଥିଲୁ ଏମାନେ ସେଗୁଡ଼ାକ କିଛି ନୁହନ୍ତି, - ନିଜ ନିଜର ପିଉରେ ଏମାନେ କେବଳ ଆତ୍ମରତି ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ସେମାନେ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଆତ୍ମଅର୍ଥେ କୃଷ୍ଣବାଞ୍ଛା କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଏବେ ଧରାପଡ଼ିଗଲେ । ଆମର ମୋହଭଙ୍ଗ କରାଇଲେ । ଅର୍ଥାତ୍, ପଚାଶବର୍ଷର ଗୋଟାଏ ଯୁଗ ଏଥର ସରିଆସିଲା ଅର୍ଥାତ୍ ପାହିବାକୁ ଯାଉଛି ବୋଲି ଆମକୁ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଦେଇଗଲେ । ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ଦେଶରୁ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ହଟାଉଥିଲେ, ମଣିଷମାନଙ୍କର ଉଦୟ ପାଇଁ ଭୀଷ୍ମ ଦ୍ରୋଣ ହୋଇ ବିରାଜୁଥିଲେ । କାଞ୍ଜି ଆସି କହିଲା ଯେ ସେମାନେ ଦେଶଟାକୁ ପୋଲାକରି ନିଜର ଘରଟାକୁ ହିଁ ଭର୍ତ୍ତି କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ । ଦେଶର ଦୈନିକ ଗୁଜରାଣ ଗୁଡ଼ିକ ପଇସାରେ ହିସାବ ହୋଇ ପାରୁନଥିବା ସମୟରେ ସେମାନେ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କାରେ ନିଜ ଭାଗ୍ୟର ଅଭିଷେକ କରାଇବାରେ ଲାଗିଥିଲେ । ଏମାନଙ୍କର ବଂଶରେ ଏତେ ଏତେ ଅପତ୍ୟ, ଦୁହିତା, ଶ୍ୟାଳକ, ଜାମାତା, ଭିଣୋଇ ଓ ଭାଗିନେୟ ଯେ ରହିଛନ୍ତି, ସେସବୁ ଏବେ ଯାଇ ଜଣାପଡ଼ିଲା । ସରକାରଟାକୁ ଖୋଳ କରି ଏତେ ଏତେ ପଇସାରେ ଚାଲିଥିବା ବିପଣି ଓ ବେଉସାଗୁଡ଼ାକର ଗୁମର ଏବେ ଫିଟିଯିବା ଫଳରେ ଯାଇ ସେମାନଙ୍କର ନାଆଁଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟ କାଗଜରେ ବାହାରିଲା । ମଣିଷଟାଠାରୁ ତା'ର ଲୋଭ ବଡ଼ ନା ସିଏ ସ୍ୱୟଂ ତା' ଲୋଭଟାଠାରୁ ବଡ଼, ସୁଧୀମାନେ ସେହି କଥାଟିର ମୀମାଂସା କରନ୍ତୁ ।

କୋଉଠି ପଶୁମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଖାଦ୍ୟ କିଣାଯିବାର କଥାଥିଲା, ଏହି ମନୁଷ୍ୟ ପଶୁମାନେ ସେଠି ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଜିଭ ଲହଲହ କରି ତାହାକୁ ଚାଟିନେବା ପାଇଁ ଚହଟିଗଲେ । କୋଉଠି ବିଚରା ସିପାହୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପୋଷାକ କିଣାହେବାର ଥିଲା, ଏମାନେ ସେଠି

ଲୁଟିଯାଇ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ମାରିନେଲେ । କିଏ ଡଲାର କିଣିଲା, ଆଉ କିଏ ନିଜ ଗାତଗୁଡ଼ାକୁ ଭର୍ତ୍ତି କରିନେବା ଲାଗି ନିଜର ମନ୍ତ୍ରିତ୍ୱର ସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର କଲା । କିଏ ଜମିବଣ୍ଟାର ହାଟରୁ ବାଳିଆ ମାରି ନେଇ ଆସିଲା, କିଏ ପରମିଟ୍ ହାଣ୍ଡିରେ କଣାଟାଏ କରିଦେଇ ଆପଣାର ଏକ ଅଭାବନୀୟ ଭାଗ୍ୟର କଳ୍ପନା ଦ୍ୱାରା ଲୋସଡ଼ି ପଡ଼ି ତହିଁରୁ ଗୁଡ଼ଗୁଡ଼ାକୁ ସିଧା ଚାଟି ପକାଇଲା । ପଶୁରାଜମାନେ ଯେତେବେଳେ ସ୍ୱୟଂ ଚାଟିବାର ମହାକାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଥିଲେ, ସେତେବେଳେ କେତେ କେଡ଼େ ବଡ଼ ଓ ସାନ ଅମଲା ଏବଂ ହାକିମ ଯେ ସବୁ ଦେଖି ନଦେଖିଲା ପରି ଭଙ୍ଗିମା କରିଥିବେ ଓ ସିଂହ ତଥାପି ଛାଡ଼ିଯାଇଥିବା କେଇଖଣ୍ଡ ହେଡ଼ାକୁ ଗୋଟାଇ ଆଣି ଘରେ ସୋଫାସେଟ୍ ପକାଇଥିବେ କିମ୍ବା ସହଧର୍ମିଣୀର ହାତ ଲାଗି କେଇପଟ ସୁନାକାଚ ଗଢ଼ାଇବାକୁ ମନ କରିଥିବେ, କାଞ୍ଜି ମନକଲେ କ୍ରମେ ସେସବୁ ହିସାବ ମଧ ଖାତାରୁ ଫଡ଼ାହୋଇ ବାହାରିଆସି ପାରିବ ।

ଆମ ଦେଶରେ ପଲେ ଆଦର୍ଶବାଦୀ ବୃହସ୍ପତି ବେଶ୍ କେତେବର୍ଷ ହେଲା ହୁରି ପକାଇଥିଲେ ଯେ ବହୁଦେଶୀୟ ଡକେଇ୍‌ମାନେ ତେଣୁ ଆସି ଆମକୁ ଖିନ୍‌ଖରାପ କରିଦେବାର ଚକ୍ରାନ୍ତ କଲେଣି, ଏଠି ଆମ ବଜାରର ଜଳଖିଆ ଦୋକାନଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଚାଷ ଖାଦାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁକିଛିକୁ ଅକ୍ତିଆର କରିନେଇ ସେମାନେ ଆମକୁ ସର୍ବସ୍ୱାନ୍ତ କରିପକାଇବେ,- ଆମକୁ ବିଶ୍ୱହାଟକୁ ଟାଣିନେଇ କାଙ୍ଗାଳ କରିଦେବେ ଇତ୍ୟାଦି, ଇତ୍ୟାଦି । ନିଜ ଘରେ ଲାଗିରହିଥିବା ନାଟଗୁଡ଼ିକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନେ ଏସବୁ ତାତ୍ତ୍ୱିକ କୋଳାହଳ ଲଗାଇ ରଖିଥିଲେ କି ? ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ଆମ ଦେଶକୁ ଯଦି ଆମ ଘରର ଚୋରମାନେ ମାରିନେଇ ନଥାନ୍ତେ, ଯଦି ଏହି ଦେଶରେ ରାଜକୋଷାଗାରରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଯାଏ ସାଧୁ ନେତୃତ୍ୱଟିଏ ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାନ୍ତା, ଯଦି ଲୋକଶକ୍ତିର ପକ୍ଷରେ ଆମ ଦେଶରେ ବିଦ୍ୟାବନ୍ତ ସାଆନ୍ତମାନେ ରହିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ବହୁଦେଶୀୟମାନେ କାହିଁକି କୋଉ ଅକଲରେ ଆମ ବାଡ଼ି ଭିତରେ ପଶି କଫି ବା କଦଳୀ ଲଗାଇବାକୁ ମନକରିଥାନ୍ତେ ? ଭାରି ଭଲ ହେଲା, କାଞ୍ଜି ଆମ ଘରର ଅସଲ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକୁ ଲୋକଗୋଚରକୁ ଆଣିଲା । ଆମେ ମିଛଟାରେ ଘରକଙ୍କଡ଼ାମାନଙ୍କୁ ପୁଷମାସର ଅୟସ କରିବା ପାଇଁ ଛାଡ଼ିଦେଇଛୁ ବୋଲି ଯେ ତେଣେ ଶୂନ୍ୟରୁ ଛଞ୍ଚାଣମାନେ ଆସି ଆମକୁ ଚେତାଇ ଦେବାକୁ ଯନ୍ତ୍ରପରି କାର୍ଯ୍ୟକରୁଛନ୍ତି, ନିତାନ୍ତ ଜାଣିସିଆଣିଆ ନହୋଇଥିଲେ ଆମେ ସେ ବିଷୟରେ ଅବଶ୍ୟ ଚେତିବା, ନିଜର କଛା ଓ ଖୋସଣିଗୁଡ଼ାକୁ ଅବଶ୍ୟ ସଜାଡ଼ିବା ଏବଂ ନିଜର ମେରୁଦଣ୍ଡଟିଏ ଅଛି ବୋଲି ସଚେତନ ହେବା । କାଞ୍ଜି ତା' ଆପଣା ବାଟରେ ଆମକୁ ଅନ୍ତତଃ ଏତିକି ବିବେକ ଆଣିଦେବାରେ ନିମିତ୍ତ ହେଉ !

ହସ୍ତିନାପୁର ଛାଡ଼ି କାଞ୍ଜି ଆମ ଓଡ଼ିଶାଯାଏ ଆସିବାକୁ କେବେଯାଇ ମନ କରିବ କେଜାଣି ? ମୌସୁମୀ ବାୟୁଟା ସିନା ତା' ଭିତରୁ ବାରୁଦ ସରିଗଲେ ଅବଳ ହୋଇ ଫୁସିକିଯାଏ ଓ ବାହୁଡ଼ି ଚାଲିଯାଏ, ମାତ୍ର ଯୁଗର ସିଂହାସନରେ ବସିଥିବା ଦେବତା ସତେଅବା ଅଶେଷ

ନିର୍ଭର ଦେଇ କହୁଛନ୍ତି ଯେ କାଞ୍ଜି ଏଠାକୁ ମଧ୍ୟ ଆସିବ । ଏଠି ମଧ୍ୟ ଧଡ଼ାଖୋଲି ଖଳାବାରିରେ ପଶିବ । ପ୍ରଜାଙ୍କର ପଇସାକୁ ଲୁଟିକରି ଯେଉଁ ବଳିବର୍ଦ୍ଧମାନେ ନିଜ ଗାଆଁରେ ମକାନ ବନାଇଛନ୍ତି, କ୍ଷମତା ମିଳିବା ମାତ୍ରକେ ଯୋଉମାନେ ରଙ୍ଗିଆ ଦୁଆରୀ ହୋଇ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦେଉଳରେ ଭୋଗ ଲଗାଇବେ ବୋଲି ସବାଆଗ ପୁରୀ ବାହାରି ଯାଉଛନ୍ତି, କାଞ୍ଜି ସେମାନଙ୍କର ଘରେ ମଧ୍ୟ ପଶିବ । ନିପଟ ଗୋଧିମାନଙ୍କୁ ଭାଡ଼ିତଳୁ, ସଂସ୍କୃତି ତଳୁ ଏକାବେଳେକେ ପଦାକୁ ବାହାର କରି ଆଣିବ । ଏବଂ ଏଥର ଜଗନ୍ନାଥ ଗୋଧିମାନଙ୍କର ପଟର ନ ହୋଇ କାଞ୍ଜିର ପକ୍ଷ ନେବେ ଏବଂ କାଳକୁ ଅଗ୍ରସର କରାଇନେବେ । ଗୋଟାଏ କାଳର ଅନ୍ତ ହେବ । ଲୋକକ୍ରୋଧ, ଲୋକବିବେକ ଯେଉଁ ଅନ୍ୟକାଳଟିକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି, ସେଥିଲାଗି ବାଟ ଫିଟିଯିବ । ସମସ୍ତେ କହୁଛନ୍ତି, ଦିଲ୍ଲୀରେ ଜବତ ହୋଇଥିବା ଖାତାମାନଙ୍କରୁ ଏତେ ନାଆଁ ବାହାରିଲା, ମାତ୍ର ଓଡ଼ିଶାର ଗୋଟିଏ ହେଲେ ନାଆଁ ବାହାରିଲା ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶାର ସୁଙ୍କ ଓ ସାଧବମାନଙ୍କ ପରି ଓଡ଼ିଶାର ଲମ୍ପଟମାନେ ମଧ୍ୟ ଭାରି ସ୍ଥାନୀୟ । ଓଡ଼ିଶାର ସବୁଯାକ ବାଣିଜ୍ୟ ସ୍ଥାନୀୟ ବାଣିଜ୍ୟ । ସ୍ଥାନୀୟ ବାଣିଜ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିରାପଦ ବାଣିଜ୍ୟ । ତଥାପି, କାଞ୍ଜି ଯେ ଆମ ରାଜ୍ୟର ଏହି ସ୍ଥାନୀୟ ଆଖଡ଼ାଗୁଡ଼ାକୁ ମଧ୍ୟ ଭାଙ୍ଗିଦେବାକୁ ନ ଆସିବ, ସେକଥା କିଏ କହିବ ? ଏଠି ମଧ୍ୟ ଜହ୍ନି ଓ କାକୁଡ଼ି ଚୋରାଉ ଚୋରାଉ ଗୁଣୀ ଓ ମହାଗୁଣୀମାନେ ବଡ଼ ଚୋର ହୋଇଛନ୍ତି, ପଚାଶ ସାଆନ୍ତର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପାଇ ଦିନ ଗୁଡ଼ାକାର ଆଖିରେ କଜ୍ଜଳ ବୋଳିଦେଇ ମହୁଡ଼ଯାକ ରାତି କରି ରଖିଛନ୍ତି । ତଥାପି, ନିଜ ଗଣିତଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ସେମାନେ ସ୍ଥାନୀୟ, କେବଳ ଉତ୍କଳୀୟ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କରିଛନ୍ତି । କାଶୀପୁରର ଝାଡୁଚୋରୀଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି କନ୍ଧମାଳର ଖଲିପତ୍ର କାରସାଦି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ନିଜର ବହୁ ଶୋଭାବନ୍ତ ପରିଚୟ ଦେଇ ସାରିଲେଣି । ଖଣିପଟାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବିଡ଼ିପତ୍ର ଏବଂ ଶାଳମଞ୍ଜି ଯାଏ ଏଠାରେ ଆଧୁନିକତମ ଲମ୍ପଟତାର କେତେ କେତେ ଉପନ୍ୟାସ ଲେଖା ହୋଇ ରହିଛି । ସଚିବମାନଙ୍କର ଆଳୟରେ ପ୍ରତ୍ୟହ ଲେଖା ହେବାରେ ଲାଗିଛି । କେତେ ଛଳରେ ଓ କେତେ ଛଦ୍ମରେ ଜୀବନଧର୍ମର ପାପଅର୍ଜନ ବଳବତ୍ତର ରହିଛି । ଲଙ୍ଗଳା ଆଦିବାସୀମାନେ ସମ୍ବଳହୀନ ହୋଇ ଶୂନ୍ୟକ ନିର୍ଭର କରି ବୁଲୁଥିବା ସମୟରେ କୋଉ ସୁଶେଣ ବା ଜାମ୍ବବଙ୍କର ଆମ୍ବ ଓ ବାଦାମ ବଗିଚା ମାଣ ମାଣ କାୟା ବିସ୍ତାର କରିରହିଛି । ଭାଗ୍ୟବାନ ଉପଭୋକ୍ତା ଏଠୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ତାହାର ସୁଆଦ ଚାଖୁଛନ୍ତି । କାଞ୍ଜି ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆସିବ, ଅଲବତ ଆସିବ । କାଞ୍ଜି ଭାରତ ପର୍ଯ୍ୟଟନ କରିବ । ଗଙ୍ଗାରୁ ଗୋଦାବରୀ ହୋଇ କାବେରୀ ଓ କୃଷ୍ଣା କିଛି ନମାନି ସବାଶେଷରେ କନ୍ୟାକୁମାରୀଠାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବ । ବାଟରେ ନେତାମାନେ ବାହୁଥିବା ଏ ରଥ ବା ସେ ରଥ ସହିତ ମଧ୍ୟ ହୁଏତ ତା'ର ସାକ୍ଷାତ ହେବ । ହେ ରଥବାହୀମାନେ, ଆଗରୁ ସାବଧାନ ହୁଅ, ନହେଲେ କାଞ୍ଜି ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ମତ୍ତହସ୍ତୀ ହୋଇ ତୁମ ରଥ ସହିତ ତୁମକୁ ମଧ୍ୟ ଶୁଣ୍ଢରେ ଟେକି ଜାତୀୟ ଭାଗ୍ୟମାର୍ଗର ବାହାରକୁ ଫିଙ୍ଗିଦେବ । ଆଗକୁ ଚାଲିଯିବ ।

୧୮/୧୧/୯୬

●

ସୁଖୀ ଭାରତ ଦୁଃଖୀ ଭାରତ (୧)

ରାୟଗଡ଼ା ଜିଲ୍ଲାର ଡଙ୍ଗାସିଲ୍ ଗାଆଁକୁ ଏବେ ଦୁଇଆଡୁ ପୋଲ ହୋଇ ଗଲାଣି । ବାହାରର ଦୁନିଆ କ୍ରମେ ନିକଟ ହୋଇ ଆସୁଛି । ରୟଗଡ଼ାରୁ ଡଙ୍ଗାସିଲ୍ ବସ୍ ମଧ୍ୟ ଚାଲିଲାଣି । ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଆଖପାଖ ଗାଆଁର କେତେକ ମାଆ ଓ ବାପାମାନଙ୍କ ସହିତ ଆମେ ଏକାଠି ବସିଥିଲୁ । ବାରଆଡୁ ବାରକଥା ପଡ଼ିଥିଲା, ଆମ ଲୋକଭାଷାରେ ଯାହାକୁ ଦୁଃଖସୁଖ ବୋଲି କହନ୍ତି । ମାଆମାନେ ବେଶୀ କହୁଥିଲେ, ଆଲୋଚନାରେ ବେଶୀ ଭାଗ ନେଉଥିଲେ । ଆଦିବାସୀ ସଂସ୍କୃତିରେ ମାଆ ହେଉଛି ସତକୁ ସତ ସର୍ବସଂହା । ସବୁ ସହେ, ସେଇଥିପାଇଁ ହୁଏତ ସବୁକିଛିର ସାମନା କରେ, ସମାଧାନ ଖୋଜେ ଓ ସମାଧାନ ପାଏ । ନିଜର ଭାଗ୍ୟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନିଏ, ସ୍ୱୀକାର କରିନେବା ଦ୍ୱାରା କ୍ରମେ ସେହି ଭାଗ୍ୟକୁ ବଦଳାଇ ଦିଏ । ସୁଖୀ ମଣିଷ ସବୁ ସହେ, ସବୁଟିର ସାମ୍ନା କରେ, ସବୁକିଛି ବଦଳିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସେଇ ସବା ଆଗରେ ରହିଥାଏ । ସୁଖୀ ମଣିଷ ଆପତ୍ତି କରେନାହିଁ, ବରଂ ନିଜେ ଯେଉଁଠି ଅଛି, ନିଜ ମେହେନତରେ ଓ ନିଜ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଏକାବେଳେକେ ସେହିଠାରୁ ହିଁ ପାହାଚ ପକାଉଥାଏ ଏବଂ ପାହାଚ ପରେ ପାହାଚ ଉଠିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ସୁଖୀ ମଣିଷ ନିଜ ମେହେନତ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥାଏ ତେଣୁ କାହାରିଠାରେ ଇର୍ଷା ରଖେନାହିଁ । ଡଙ୍ଗାସିଲ୍‌ରେ ସେଦିନ ସେହି ସୁଖୀ ମଣିଷମାନଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ ହେଲା । ସୁଖୀ ଭାରତ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ ହେଲା । ଆଉ ଦିନେ ଦଶମନ୍ତପୁର ଅଞ୍ଚଳର ଗିର୍ଲିଗୁମାଠାରେ ସେହିପରି ସୁଖୀଭାରତ ସହିତ ଆଉଏକ ଭେଟ ହୋଇଥିଲା । ସେଠାରେ ବି ମାଆ ଓ ବାପା ଉଭୟ ପକ୍ଷ ଏକତ୍ର ହୋଇଥିଲେ । ସେଦିନ ଝୁ ଝୁ ବର୍ଷା ଗାଳୁଥାଏ । ଚାରିପାର୍ଶ୍ୱର ପ୍ରକୃତି ଆଖିରେ ବର୍ଷାଧୂଆଁର କଜ୍ଜ୍ୱଳ ଲଗାଇ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଯାଉଥାଏ । ପୂରା ପ୍ରଖଣ୍ଡଟିରେ ଶହେରୁ ଅଧିକ ସ୍କୁଲ । ସରକାର ପଇସା ଖରଚ କରନ୍ତି, ଆଜ୍ଞାମାନଙ୍କୁ ବେତନ ଦିଅନ୍ତି । ଆଜ୍ଞାମାନେ କାଗଜପତ୍ରରେ ବାଟଶାଳୀକୁ ଚଳମାନ କରି ରଖିଥାନ୍ତି । ମୋଟେ ଦଶ କୋଡ଼ିଏଟା ସ୍କୁଲ ଚାଲିଲାପରି ଚାଲେ । ଏବେ ସେହି ଅଞ୍ଚଳରେ ଦଶଟା ରାତିରେ ସ୍କୁଲ ଚାଲିଛି । ସେଠାକୁ ପିଲା ଆସୁଛନ୍ତି । ପାଠ ପଢୁଛନ୍ତି । ଦିନମାନ କାମ କରୁଛନ୍ତି, ବୟସ୍କମାନଙ୍କ ପରି ସଂସାରର ଭାର ବୋହିବାରେ ନିଜ ବାପାମାଆଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ଯେଉଁଠାରେ ମେହେନତ କରିବାକୁ କାହାରି ମନରେ କୌଣସି ଲାଜ ନାହିଁ, ଯେଉଁଠି ଅସାଧୁତା ନାହିଁ, ସେଠି ବୟସ୍କ ଓ ପିଲାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଭେଦ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ଶ୍ରମନାମକ ପାଠଶାଳାରେ ସମସ୍ତେ ପାଠ ପଢୁଛନ୍ତି, ଜୀବନକୁ ସତତ ଚଞ୍ଚଳ କରି ରଖିଛନ୍ତି । ଦିନ ଯାକ କାମ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସଂଜକୁ ସନ୍ଧ୍ୟାସ୍କୁଲକୁ ଆସୁଛନ୍ତି । ଖାଲି ମୁହଁଟା ନୁହେଁ, ପୂରା ଦେହଟା ମଧ୍ୟ ଖୁସୀରେ ଉଚ୍ଛୁଳି ପଡୁଛି । ମୁଁ ମାଆମାନଙ୍କୁ ଛଳେଇ କରି କିହିଲି, ତୁମରି ଗୋଟାଏ

ଗାଆଁରେ ସ୍କୁଲ ଚାଲିଲା ବୋଲି କେବଳ ତୁମର ପିଲାମାନେ ସିନା ପାଠ ପଢ଼ିବେ, ସେଥିରେ କ'ଣ ଦଶମନ୍ତପୁର ମଣ୍ଡଳରେ ଥିବା ସବୁ ଗାଆଁର ସବୁ ପିଲାଙ୍କର ପାଠପଢ଼ା ହୋଇଯିବ ? ମାଆମାନେ ମୋର ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣି ଚିନ୍ତାମଗ୍ନ ହୋଇଗଲେ । ତା'ପରେ ଜଣେ ମାଆ କେଡ଼େ ସହଜ ଭାବରେ କହିଲେ, ନାଇଁ, ନାଇଁ, ସେମାନେ ବି ପାଠ ପଢ଼ିବେ, ସବୁ ପିଲା ପାଠ ପଢ଼ିବେ । କାମ କରିବେ, ପାଠ ପଢ଼ିବେ । ଆମେ ସେଥିଲାଗି ଅଞ୍ଚଳଯାକ ମଣିଷ ଆନ୍ଦୋଳନ କରିବୁ । ଅଞ୍ଚଳଯାକ ଜାଗରଣ ଆଣିବୁ । ଇଏ ପୁଣି କିଭଳି ଜାଗରଣର କଥା କୁହାଯାଉଛି ବୋଲି ମୁଁ ମନକୁ ମନ ପଚାରି ହେଉଥିଲି । ଉତ୍ତର ପାଉନଥିଲି ।

ସେତିକିବେଳେ ପୂର୍ବ ରାତିର ଡଙ୍ଗୀସିଲ୍ କଥା ମନେପଡ଼ିଲା । ସେଠାରେ ମାଆମାନେ ଗାଆଁମାନଙ୍କରୁ ହଳଦୀ କିଣି ଆଣିଛନ୍ତି । ତାକୁ ଧୋଇ ପରିଷ୍କାର କରି ହେମଦସ୍ତାରେ ରୁଟି ଗୁଣ୍ଡ କରିଛନ୍ତି । ଶୁଦ୍ଧ ଗୁଣ୍ଡକୁ ପ୍ଲାଷ୍ଟିକ୍ ମୁଣାରେ ପୂରାଇ ଗଚ୍ଛିତ କରି ରଖିଛନ୍ତି । ଏବର୍ଷ ଦଶ କୁଇଣ୍ଟାଲ ହଳଦୀରେ କାରବାର ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି, ଏତିକି ବିକ୍ରୀ ହୋଇଗଲେ ଆଏବା ବର୍ଷକୁ ଅଧିକ ହଳଦୀ କିଣାହେବ, ବଜାରକୁ ଯିବ ଓ ବିକା ହେବ । ଗୋଟିଏ ପୂରା କୋଠୀରେ ହଳଦୀ ପେକେଟ ଗୁଡ଼ିକ ଗଦା ମରାହୋଇ ରହିଛି । ଦେଖିଲାକ୍ଷଣି ହୃଦୟଟା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲସିତ ହୋଇଯାଉଛି । ମାଆମାନଙ୍କୁ ପଚାରିଲି ଅଳପ ହଳଦୀ ଅଧିକ ହେବ, ବେଶୀ ପେକେଟ ବଜାରକୁ ଯିବ, ବିକ୍ରୀ ହୋଇ ଆହୁରି ବେଶୀ ପଇସା ଆସିବ । ସେଉଠୁ କ'ଣ ହେବ ? ବାହାରକୁ ଭାରି ଶାନ୍ତ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଅଥଚ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଶାଳଗଛପରି ସଂକଳ୍ପ ସହିତ ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ କରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିବା ମାଆଟିଏ ଉତ୍ତର ଦେଲା, ପଇସା ବଢ଼ାଇ ଆମେ ଗୋଟିଏ ସ୍କୁଲ କରିବୁ । ସେଥିରେ ଆମ ପିଲାମାନେ ପଢ଼ିବେ । ଆମ ଯୋଜନାରେ ସ୍କୁଲ ଚାଲିବ । ସରକାର ଦେଖିବେ ଯେ ତାଙ୍କ ଯୋଜନାରେ ଖୋଲୁଥିବା ସ୍କୁଲ ଗୁଡ଼ାକ ମୋଟେ ଚାଲୁନଥିବା ସମୟରେ ଆମର ନିଜ ଧନରେ, ନିଜ ଉଦ୍ୟମରେ ଚାଲୁଥିବା ସ୍କୁଲଟି ପ୍ରକୃତରେ ଚାଲୁଛି । ମୁଁ ସାଧୁଭାଷା ଲଗାଇ ଏଠି ଯାହା କହୁଛି, ସେଇ ମାଆଟି ତା' ସହଜ ଓ ସରଳ ଭାଷାରେ ଯାହା କହିଗଲା, ସେଥିରେ ମୋ' କଥା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ସତ୍ୟ ଥିଲା, ଅଧିକ ନିଷ୍ଠା ରହିଥିଲା ।

ମୋତେ ସମାଧାନଟାଏ ମିଳିଗଲା । ଜାଗରଣ କହିଲେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ବୁଝାଏ, କୋଉ ଆନ୍ଦୋଳନ ପ୍ରକୃତରେ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ବାଟ କଢ଼ାଇନିଏ ଏବଂ ବାହାରୁ ଆସି ଉପରେ ଲଦି ହୋଇଥିବା ନେତା ଓ ଡିକୁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଦୌ ଛେଚେରା ହୋଇଯାଏ ନାହିଁ, ମୁଁ ସେହି କଥାଟିର ଗୁମର ମଧ୍ୟ ପାଇଗଲି । ଭାରତବର୍ଷର ଯେଉଁ ଚିତ୍ରଟା ଆଖିଆଗରେ ନାଚି ନାଚି ଚାଲିଗଲା, ମୁଁ ତାହାକୁ ଯାବତୀୟ ଅର୍ଥରେ ଏକ ସୁଖୀ ଭାରତ ବୋଲି ହିଁ କହିବି । ଏହି ହଳଦୀ ପୁଡ଼ିଆଗୁଡ଼ିକୁ ଯଦି ବଜାରକୁ ବାଟଟିଏ ମିଳିଯିବ, ତେବେ କେତେ କେତେ ବିଜୟ ବିଷୟରେ ଯେ ମୁଁ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଯିବି, ମୁଁ ସତେ ଅବା ଗୋଟିଏ ବିହ୍ୱଳ କବି ପରି ତାହାରି ହିସାବ

କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲି । ଆଦିବାସୀ ତା' ହଳଦୀର ବେପାର ନିଜେ କରିବ, ତା' ଜଙ୍ଗଲରୁ କେଣ୍ଡା କାଟି ସିଏ ଫୁଲଝାଡୁ ତିଆରି କରିବ ଓ ବିକିବ, ତା' ସର୍ଗି ମଂଜିକୁ, ତା' ମହୁଲକୁ ଓ ତା' ଚାହାରକୁ ସିଏ ନିଜେ ସଂଗ୍ରହ କରିବ ଓ ସେହି ଆୟରେ ତା' ଜୀବନର ଅଟ୍ଟାଳିକାଟି ପାଇଁ ନିଜ ପସନ୍ଦ ଓ ନିଜର ଅନ୍ଦାଜଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ଅନୁରୂପ ମୂଳଦୁଆଟିଏ ପକାଇବ । ଶାଳଗଛରୁ ଶାଳପତ୍ର ତୋଳି ଆଣିବ ଓ ସେଥିରୁ ଖଇପତ୍ର ସିଇଁ ବଜାରରେ ବିକିବ ।

ତା'ପରେ, ସେଇଥି ଭିତରୁ ଏପରି ଏକ ସୁଖୀ ଜୀବନଟିଏ ଅର୍ଥାତ୍ ସୁଖୀ ଭାରତଟିଏ ସାକାର ହୋଇ ଉଠିବ ଯେ, ଦେଶର ଧବଳପୁଚ୍ଛ ସରକାରମାନଙ୍କୁ ଆଉ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ବସି କୌଣସି ଅଲଗା ଯୋଜନା ଫାନ୍ଦିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ପୋଡୁଚାଷ ବନ୍ଦ ହେଉ ବୋଲି କହିବାକୁ କୌଣସି ପ୍ରଚାରବିଭାଗ ରଖିବାକୁ ବି ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଆହୁରି ଆଗକୁ ଯାଇ କହିଲେ, ତା' ତୁତଗଛ ସିଏ ନିଜେ ଲଗାଇବ, ପୋକ ରଖିବ, ରେଶମ ବାହାର କରିବ । ଏହିସବୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ପଣ୍ୟ ଓ ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଭିତ୍ତିକରି ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣର ସାଧନମାନ ସେଇଠି କରିବ ଓ ଆବଶ୍ୟକ ତାଲିମ ପାଇ ସିଏ ନିଜେ ତାକୁ ଚଳାଇବ । ତା'ପରେ କୋଉ ଆଦିବାସୀ କାହିଁକି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁଗ୍ରହ ମାଗି ଅଲଗା କାଗଜରେ ନାମ ଦରଜ କରି ଅସରମିଆ କିଲଣ୍ଟରଟିଏ କି ଫରେଷ୍ଟ ବାବୁଟିଏ ହେବାକୁ ମନ କରିବ ? ସରକାରଙ୍କର ନଅରରେ ବେହେରାଣିଆ ପୁଅଟିଏ ହୋଇ ରହିବାଲାଗି ତାକୁ ଆଉ କାହିଁକି ଭଲ ଲାଗିବ ?

ସୁଖୀ ଭାରତର ସମସ୍ତ ସମ୍ଭାବନାକୁ ପଣ୍ଡ କରି ଯୋଉ ମହାମେଷମାନେ ସରକାରୀ ରଥ ଉପରେ ବସି ଦେଶଟାକୁ ହାଲୋଳମୟ କରିଦେବେ ବୋଲି ହାକିମ ବନିଛନ୍ତି, ବହୁତ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦୁଃଖୀ ଭାରତ ବୋଲି କହିବା କି ? ଦରିଦ୍ରର ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ସେମାନେ ନୂଆନାଆଁ ଦେଇ କେତେ କେତେ ମଲା ଅନୁଷ୍ଠାନ ପ୍ରସବ କରୁଛନ୍ତି ଓ ହଣ୍ଡା ହଣ୍ଡା ପଇସାକୁ ହଜମ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଜୀବନ ସହିତ ନୁହେଁ, ଜଣେ ସୁସ୍ଥ ମଣିଷ ଦେଖିପାରିବାଭଳି କୌଣସି ସ୍ୱପ୍ନ ସହିତ ନୁହେଁ, ସେମାନେ ନିଜ ଚାକିରିଟା ସହିତ ପୂରା ବାହା ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି, ଏବଂ ଦେଶଟାକୁ ସତେଅବା ଯୌତୁକ ସୂତ୍ରରେ ପାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରି ହେଣ୍ଡି ମାରୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ପାଠ ବୋଲି ଅର୍ଜନ କରିଥିବା ଚଷୁ ହିଁ ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି ବିଶ୍ୱାସଟାକୁ ଆଣିଦେଇଛି ଓ ଦମ୍ଭଯୁକ୍ତ କରି ରଖିଛି । ସେମାନେ ଦିନେହେଲେ ନିଜ ହୃଦୟ ଭିତରେ କୋଠା ଉପରୁ ପାହାଚ ଓହ୍ଲାଇ ଦାଣ୍ଡଯାଏ ଆସିନାହାନ୍ତି । ଆପଣାକୁ କୋଉ ମହେନ୍ଦ୍ର ପର୍ବତର ମହାଶୂକର ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି କି କ'ଣ କେଜାଣି, ମଣିଷକୁ ମଣିଷର ପରିଚୟରେ ମୋଟେ ଚିହ୍ନି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ମଣିଷର ପରିଚୟ ଠାରୁ ଜଣେ ମଣିଷପାଇଁ ତା ଚାକିରିର ପରିଚୟଟା ଅଧିକ ବଡ଼ ଏବଂ ଅଧିକ ଲାଭଦାୟକ ବୋଲି ବଡ଼ ବାଉଳା ହୋଇ ପଇଟାଇ ରଖିଛନ୍ତି । ଚାଲ, ଆମେ ଏଇମାନଙ୍କୁ ହିଁ ଦୁଃଖୀ ଭାରତ ବୋଲି

କହିବା । ଭଗବାନଙ୍କୁ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ, ଭାରତବର୍ଷରେ ସବୁଯୁଗ ପରି ଏବେ ମଧ୍ୟ ଏତାଦୃଶ ଦୁଃଖୀମାନଙ୍କଠାରୁ ସୁଖୀମାନେ ହିଁ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଅଛନ୍ତି ।

ଯାହା ଲାଭଦାୟକ, ତାହା ହିଁ କ'ଣ ସୁଖଦାୟକ ? ଯଦି ତୁମେ ହଁ ବୋଲି ଉତ୍ତର ଦେବ, ତେବେ ତୁମେ ତୁମର ସକଳ ଆଭରଣ ଏବଂ ଆଡ଼ମ୍ବର ସତ୍ତ୍ୱେ ତଥାପି ସେହି ଦୁଃଖୀ ତାଲିକାରେ ହିଁ ନାମ ଲେଖାଇବ । ଦୁଃଖୀମାନଙ୍କର ଜୀବନରେ କୌଣସି ସଂକଳ୍ପ ନଥାଏ । ସେମାନେ ଜୀବନଯାକ ଆଦୌ କୌଣସି ଭୂମିର ସାଧନା କରିନଥାନ୍ତି କି କ'ଣ କେଜାଣି, ସବୁଠାରେ ସତେଅବା କେବଳ ଉପରୁ ଆସି ପଡ଼ନ୍ତି । ଏକାବେଳେକେ ସବାଉପରେ ଯାଇ ବସନ୍ତି । ଭିତରେ କେଉଁ କୁତ୍ସିତ ହୀନମନ୍ୟତା ସେମାନଙ୍କୁ କାମୁଡ଼ି ଧରିଥାଏ କେଜାଣି, ସେମାନେ ମଣିଷଙ୍କ ସହିତ ନିଶ୍ଛଳ ମଣିଷଙ୍କ ପରି ବସିବାକୁ ସର୍ବଦା ପଛଘୁଞ୍ଚା ଦେଉଥାନ୍ତି । ତଳମାନଙ୍କୁ ହାକିମୀ ଦେଖାନ୍ତି ଓ ଉପରଟାକୁ ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ଭାବରେ ତୋଷାମଦ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଆନ୍ତି । ଏପରି ଗୋଟାଏ ଭାଷାକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ବଗପର ପରି ଖୋସିଥାଆନ୍ତି ଯେ, ତାହା ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ଭିତରକୁ ଅନାଇବାର ଯାବତୀୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ବଡ଼ ପାଂଶୁଳ କରି ରଖିଥାଏ । ଏମାନଙ୍କର ନିଜର କୌଣସି ଦେଶ ନଥାଏ, କୌଣସି ସୁହୃତ୍ ନଥାନ୍ତି, ତେଣୁ ମଙ୍ଗରାଜଙ୍କ ଘରେ ଚମ୍ପାପୋଇଲୀ ପରି ଫୁଲେଇ ହେବା ବ୍ୟତୀତ ଏମାନଙ୍କର ହୁଏତ ଆଉ କୌଣସି ଦ୍ୱିତୀୟ ଜୀବନ ନଥାଏ । ଦିହକଯାକ ସେମାନେ ନିଜ ଭିତରେ ଦୁଇଫାଳ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ଭାରି ଦୁଃଖ ପାଉଥାନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ପାଖ ହୁଏତ ସତକୁ ସତ ନିଦା ହୋଇ କିଛି ହେବାକୁ ମନ କରିବା ସମୟରେ ଅନ୍ୟ ପାଖଟି ଫୁଲେଇ ହୋଇ ବୟସ ସାରିଦେବାକୁ ହିଁ ପରମ ସୁକୃତି ବୋଲି ମଣୁଥାଏ । କାଳ କହୁଥାଏ ତୁମର ବାବୁ ଯଦି ଫୁଲେଇ ହେବାକୁ ଏତେ ମନ ଥିଲା, ତେବେ ତୁମେ ମଣିଷମାନଙ୍କର ଏଠି ଏହି ସଂସାର ଭିତରକୁ ଆସିଲ କାହିଁକି ? ସ୍ୱର୍ଗର କୌଣସି ସାରୁଗଛ ତଳେ ଫୁଲେଇ ବେଙ୍ଗୁଲୀଟିଏ ହୋଇ ରହିଗଲ ନାହିଁ କାହିଁକି ?

ସୁଖୀ ଭାରତକୁ ଔପଚାରିକ ଭାବରେ ସଜାଡ଼ିବା ପାଇଁ ଏବେ ଦେଶରେ ଦୁଃଖୀ ଭାରତ ଠିକା ନେଇଛି । ସେଥିଲାଗି ଅମାପ ପରିମାଣର ପଇସା ପାଉଛି, ଆତ୍ମରତି ହୋଇ ରହିବାର ଏକ ଉଗ୍ର କୁସଂସ୍କାରଗତ ନିଶାରେ ସିଏ ଆପଣା ପାଖରେ ଭାରି ଆତ୍ମଘାତୀ ହୋଇ ରହିଛି । ଭାରତବର୍ଷକୁ ଭାରି କ୍ଷତବିକ୍ଷତ କରି ପକାଉଛି । ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତରେ ହୁଏତ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ ଏଠାରେ ନିଜ ଭିତରକୁ ସଳଖ ଦେଖି ନ ପାରୁଥିବା ଅସହଜ ଦୁଃଖୀ ମଣିଷମାନେ ଉପରେ ରାଜକୀୟ ପଦବୀ ଏବଂ ପୋଷାକମାନ ପିନ୍ଧି ଆମ ଉପରେ କର୍ତ୍ତାହୋଇ ବସିଛନ୍ତି ଓ ଦେଶକୁ ତଳକୁ ନେଇଯିବାର ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରରେ ସକ୍ରିୟ ହିରୋର ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ଦଶମନ୍ତପୁର ଏବଂ ଡଙ୍ଗାସିଲ୍‌ର ସ୍ୱପ୍ନକୁ ଏହି ଢେଙ୍ଗା ଭୁବନେଶ୍ୱରିଆମାନେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ କମ୍ ବୁଝିବେ ! ପାହାଚଗୁଡ଼ାକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେବାକୁ ହିଁ ଦରମା ଖାଉଥିବା ଅବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ପାହାଚ ଉପରେ ପାହାଚ ଉଠି ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ନିଜର ସୁଯୋଗ୍ୟ ଏକ ଘରରେ

ପରିଣତ କରିବାକୁ ବାହାରିଥିବା ସହଜ ଅଥଚ ଦୃଢ଼ମୂଳ ମଣିଷମାନଙ୍କର ଅସଲ ପ୍ରୟୋଜନଗୁଡ଼ିକୁ ସମଝି ପାରିବେ କିପରି ? ଏମାନେ ଯେତେ ପଇସା ପାଇବେ ବୋଲି ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଥାଇ ଦଶମନ୍ତପୁରକୁ ସଜାଡ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ଭାଡିଆ ନେଉଛନ୍ତି, ଠାକୁର ସେମାନଙ୍କୁ ଦଶଗୁଣ ତାହାହିଁ ଦିଅନ୍ତୁ । ସେମାନେ ପୂରାପୂରି ଫାଟିଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭଗବାନ ସେମାନଙ୍କୁ ଧନ ଦିଅନ୍ତୁ, ମାନ ଦିଅନ୍ତୁ, ଇଂରାଜୀଭାଷାର ବୋତଲ ଠିପିଟାକୁ ସେମାନଙ୍କ ତୁଣ୍ଡ ଭିତରେ ମାଡ଼ି ଧରିଥାନ୍ତୁ ।

ଏବଂ, ସେହି ଠାକୁର ଦଶମନ୍ତପୁର ଓ ଡଙ୍ଗାସିଲ୍‌ର ମାଆ ଓ ବାପାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ବଳ ଦିଅନ୍ତୁ, ଆଖି ଦିଅନ୍ତୁ । ସେମାନଙ୍କର ରଥଟିକୁ ବାହିନେବା ଲାଗି ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ହିଁ ଉପଯୁକ୍ତ ସାରଥିମାନେ ଜନ୍ମଲାଭ କରନ୍ତୁ । ସେମାନେ ଆଗକୁ, ଆହୁରି ଆଗକୁ ଆସିଲେ ଯାଇ ଭାରତବର୍ଷ ବଦଳିବ, ଭାରତବର୍ଷ ସାବାଳକ ହେବ, ସୁଖୀ ଭାରତ ଉପରେ ଦୁଃଖୀ ଭାରତର ଏହି ଉପଦ୍ରବର ଅବସାନ ଘଟିବ । ଏବଂ ତା'ପରେ କ'ଣ ହେବ ? ଏହି ସବୁକିଛି ଭଦ୍ର ହେଲେ ଯାଇ ସମଗ୍ର ଭାରତ ସୁଖୀ ହେବ । ଦୁଃଖୀମାନେ ଭଦ୍ର ହେଲେ ଆଉ ଦୌରାତ୍ମ୍ୟକୁ ମନ କରିବେନାହିଁ । ଦ୍ୱିଜ ହେବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଲାଭ କରିବେ ।

୨୫/୧୧/୯୬

•

ସୁଖୀ ଭାରତ ଦୁଃଖୀ ଭାରତ (୨)

ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାପରେ ଦେଶକୁ ନୂଆକରି ଗଠନ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ମାତାମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆସି ପଡ଼ିଲା । ସେହି ନିର୍ମାତାମାନେ ରାଜନୀତିରେ ଥିଲେ, ଶାସନରେ ଥିଲେ,- ସେମାନେ ଇଚ୍ଛା କରିଥିଲେ କେଡ଼େ ବଡ଼ ଗୌରବ ଅର୍ଜନ କରିଥାନ୍ତେ ! ଗୋଟାଏ ଅସମାନ ସମାଜକୁ ସମାନ କରି ଗଢ଼ିବା, ଗୋଟାଏ ସାମନ୍ତବାଦୀ ପରମ୍ପରାକୁ ବଦଳାଇ ଏଠି ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟକୁ ମନୁଷ୍ୟର ସମ୍ମାନରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରି ରଖିବା,- ଏକ ନେତୃତ୍ୱ ପାଇଁ ଇଏ କ'ଣ ଅଳପ କଥା ? ଆମ ଇତିହାସର ଏକ ବୃହତ୍ ବିଡ଼ମ୍ବନା ଯେ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ହାତରେ ଦାୟିତ୍ୱଟି ନ୍ୟସ୍ତ ହେଲା, ସେମାନେ ତାହାର ଯୋଗ୍ୟ ହେଲେନାହିଁ । ଦେଶ ଗଢ଼ିବାର, ଦେଶକୁ ବଦଳାଇବାର କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସେମାନେ ତୁଚ୍ଛା ଚାକିରି ବୋଲି ମନେକଲେ ଏବଂ ତେଣୁ ନିଜ ପଦର ସୁଯୋଗ ନେଇ ନିଜ ଘରଟାକୁ ଭର୍ତ୍ତିକଲେ । ଚୋରି କରି ନିଜର ଭାଗ୍ୟକୁ ଉଚ୍ଚ କରିବେ ବୋଲି ନିଜ ପାଖରେ ଦ୍ରୋହୀ ହେଲେ, ବିବେକ ସାରିଲେ, ପଶୁ ହେଲେ । ସେହିମାନଙ୍କର ବରାଦରେ ଦେଶରେ ଏପରି ଏକ ଶିକ୍ଷାବ୍ୟବସ୍ଥା ଚାଲିଲା, ଯାହାକି ମଣିଷକୁ ପାଷଣ୍ଡ ହେବାରେ ହିଁ ଅଧିକ ସାହାଯ୍ୟ କଲା । ମଣିଷ ଭିତରୁ ତା'ର ହୃଦୟକୁ କାଢ଼ି ନେଇଗଲା । ତାକୁ ନିର୍ଲଜ୍ଜ ଗୋଟାଏ ବାବୁରେ ପରିଣତ କରିଦେଲା । ଯେଡ଼େ ବଡ଼ ବାବୁ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଏମାନେ ଭାରି ଦୁଃଖୀ,- ଆମ ଦୁଃଖୀ ଭାରତର ଜଣେ ଜଣେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପ୍ରତିନିଧି ।

ତୁମକୁ ଯଦି ଗୋଟିଏ ଫୁଲ ବଗିଚାର ମାଳି କରି ରଖାଯାଏ ତେବେ ତୁମେ ଗଛଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜର ଯତ୍ନ, ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ବିଦ୍ୟାଦେଇ ବଢ଼ାଇବାର ଚେଷ୍ଟା କରିବ ନା ତସ୍କରଙ୍କ ପରି ଗଛ ଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜ ଘରକୁ ଚୋରି କରି ନେଇଯିବ ? ଆମ ଦେଶରେ ଗତ ପଚାଶବର୍ଷ ହେଲା ଯେଉଁମାନେ ନେତା ହେଲେ, ସେମାନେ ନେତୃତ୍ୱ ନଦେଇ କାଳକ୍ରମେ ଏପରି ପେଟା ହୋଇଗଲେ କାହିଁକି କେଜାଣି ? ଯୋଉମାନେ ଦେଶ ଶାସନର ମଥାନରେ ରହିଲେ, ମୁଠା-ମୁଠା ଦରମା ପାଇଲେ, ସେମାନେ ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧିରେ ପଡ଼ି କାହିଁକି ଗୋଦଡ଼ା ହୋଇଗଲେ ? ଆମ ପାଠୁଆମାନେ କାହିଁକି ଭୀରୁ ହେଲେ ? ଏମାନଙ୍କୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆମେ ଦୁଃଖୀ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କ'ଣ ବୋଲି କହିପାରିବା ? ଯେଉଁମାନେ ଏହି ଦେଶରେ ଫୁଲ ଫୁଟାଇ ଥାଆନ୍ତେ, ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଚିତ୍ତରେ ଆପଣାଲାଗି ଗୌରବମୟ ଅସ୍ଥାନଟିଏ ତିଆରି କରି ପାରିଥାନ୍ତେ, ସେମାନେ ଏମିତି ନିମକହାରାମ ହେବାକୁ କାହିଁକି ମନକଲେ ? ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଏମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆଜି ବେଶୀ ଧନ, ବେଶୀ ଟଙ୍କା, ବଡ଼ କୋଠା ଏବଂ ମୋଟା କ୍ଷମତାଗୁଡ଼ାକୁ ଠୁଳ ହୋଇ ରହିଛି । ମାତ୍ର, ଏମାନଙ୍କର ଅପାରୁଆପଣ ଏବଂ ଅକର୍ମମାନ ପଦାରେ ପଡ଼ି ଏମାନଙ୍କର ଖୋଳଗୁଡ଼ାକ ଖସିପଡ଼ିବା ପରେ ଏମାନେ ପ୍ରକୃତରେ କେଡ଼େ ଦୁଃଖୀ ହୋଇ

ଦେଖା ନ ଯାଇଛନ୍ତି ! ଭାରତବର୍ଷ ପାଇଁ ଏମାନେ କ'ଣ ମନେକରି ଏତେ ଦୁଃଖର କାରଣ ହେଲେ, ଏମାନଙ୍କୁ ପାଖକୁ ଡାକି ସେହିକଥା ପଚାରିବାକୁ ମନ ହେଉଛି । ସବୁ ଥାଇ ଏମାନେ କାହିଁକି ଏପରି ନାଆଁ ପକାଇଲେ କେଜାଣି ?

ଦେଶରେ ଯେଉଁମାନେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପାଠୁଆ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପରସା, ଯେଉଁମାନେ ଦାଣ୍ଡରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସଫଳ ଓ ସୁବେଶ ଦେଖା ଯାଉଛନ୍ତି, ଆମ ଦେଶରେ ସେହିମାନେ କାହିଁକି ଏପରି ଅପାରଗ ଓ ଅଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ଏବେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଗଲେ ? ଏମାନେ ଏଠି ଶହେରେ ଦଶଭାଗ ମଧ୍ୟ ହେବେନାହିଁ । ଏହିମାନେ ହିଁ ଗୋଟାଏ ଅନ୍ଧାର ବାଣମାରି ଦେଶର ନବେଭାଗ ସୁଯୋଗ ଏବଂ ସମ୍ପତ୍ତିର ମାଲିକ ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି । ଅଥଚ୍ ଅଯୋଗ୍ୟ ବୋଲି ଧରାପଡ଼ି ଯାଉଛନ୍ତି । ଦୁଃଖୀ ଭାରତ କହିଲେ ସବାଆଗ ଏହିମାନଙ୍କୁ ହିଁ ବୁଝାଇବା ଉଚିତ । ଯେକୌଣସି ଘରେ ଯାହାକୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଭୁଞ୍ଜାଇ ଦିଆଯାଉଛି, ଅଲିଅଳ କରି ରଖାଯାଇଛି, ଯଦି ସିଏ ନିଜ ଭିତରେ ବା ବାହାରେ ସବୁବେଳେ ରୋଗଣା ହୋଇ ରହିଲା, ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧିଗ୍ରସ୍ତ ଓ ଅପାରଗ ହେଲା, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ହିଁ ଅସଲ ଦୁଃଖୀ ବୋଲି କୁହାଯିବା ଠିକ୍ ହେବ । ଆହୁରି ଅଧିକ ଦୁଃଖର ବିଷୟ ଯେ, ସେମାନେ ସେଥିଲାଗି ଲଜ୍ଜା ବୋଧ କରୁନାହାନ୍ତି, ଓଲଟି ଅଧିକ ଦମ୍ଭ ଦେଖାଉଛନ୍ତି, ଆମ ଅଧିକଙ୍କଠାରୁ ଦି'ହାତ ଉଞ୍ଚରେ ଯାଇ ରହିଛନ୍ତି ଓ ଆମ ଭାଷାର ଅନ୍ତୁଡ଼ିଶାଳରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଭାଷାରେ କଥା କହି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଚେରଛିଣ୍ଡା ମଣିଷମାନେ ହିଁ ଗୋଟିଏ ସମୂହର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଦୁଃଖୀ ମଣିଷ ଏବଂ ଦୁଃଖର କାରଣ ।

ଦେଶରେ ନ୍ୟାୟ ପାଇଁ, ସତ୍ୟ ପାଇଁ ଓ ବିବେକ ପାଇଁ ଯେଉଁ ସଂଗ୍ରାମ ହେବ, ସେଥିରେ ଏହି ଦୁଃଖୀମାନେ ପ୍ରକୃତରେ କୋଉପଟେ ରହିବେ ? ସାରା ପୃଥିବୀରେ ଯେତେବେଳେ ସେହି ସଂଗ୍ରାମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଗଲାଣି, ସେତେବେଳେ ଭାରତବର୍ଷ କଦାପି ସେଥିରୁ ବାହାର ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ । ଡଙ୍ଗାସିଲ ଓ ଦଶମନ୍ତପୁର ମଧ୍ୟ ବାହାର ହୋଇ ରହି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ମଣିଷମାନଙ୍କୁ କେହି ଚିରଦିନ ସକାଶେ ଦବାଇ ରଖିପାରିବ ନାହିଁ । ପାହାଡ଼ଗୁଡ଼ାକର ନିଦ ଅବଶ୍ୟ ଭାଙ୍ଗିବ । ଅନ୍ୟାୟର ନଅରଗୁଡ଼ାକ ଅବଶ୍ୟ ଭାଙ୍ଗିରୁଜି ଯିବ । ଭିତରେ ଆପଣା ଭିତରର ମଣିଷଟାକୁ ପୂରା ଅସ୍ୱୀକାର କରି ଉପରେ ଅଯୋଗ୍ୟ ରାଜପୁତ୍ର ବନି ହେଣ୍ଡି ମାରୁଥିବା ଦୁଃଖୀମାନେ ଦିନେ ନା ଦିନେ ପଦାରେ ପଡ଼ିବେ, ଛତ୍ରଭଙ୍ଗ ଦେବେ । ପୃଥିବୀର ଇତିହାସ ଆବହମାନ କାଳରୁ ହୁଏତ ସେଇଥି ସକାଶେ କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଆସିଛି । ଚାଲାଖ ମଣିଷମାନେ ଶାସ୍ତ୍ର ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି, ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି, ଦେଶ ଓ ଜାତୀୟତାବାଦର ଧୂଆଁବାଣ ମାରିଛନ୍ତି, ସଂସ୍କୃତିର କଥା କହିଛନ୍ତି, ଧର୍ମର ମିଛବେଢ଼ାମାନ ତିଆରି କରି ମଣିଷକୁ ଫୁସଲାଇ ରଖିବାର ବହୁ ଢ଼ଙ୍ଗ ବାହାର କରିଛନ୍ତି ।

ଶାସନ ଚାବୁକ ଉଞ୍ଚାଇଛି, ହାକିମ ବାନ୍ଧିନେବ ବୋଲି ଧମକ ଦେଇଛି, ତଥାପି ମଣିଷ ଭିତରେ ଆଲୋକକାମୀ, ଉନ୍ମୋଚନକାମୀ ଅସଲ ଜିଦ୍‌ଟାକୁ କେହି ମୁଦ ଦେଇ ଅଟକାଇ ରଖି ପାରିନାହାନ୍ତି । ସେହି ଜିଦ୍‌ଟାକୁ ତୁମେ ମନ କଲେ ମଣିଷର ଆତ୍ମା ବୋଲି କହିପାର । ଯିଏ ସେହି ଆତ୍ମାଟାକୁ ଭୁଲି ରହିବ ବୋଲି ବାହାରେ ଧନ ଜମାକରି, କୋଠା ଗଢ଼ି ଓ କ୍ଷମତା ଠୁଳ କରି ଇନ୍ଦ୍ର ହୋଇଛି; ସିଏ କଦାପି ସବୁଦିନ ଲାଗି କାଳର ଆସ୍ପୃହାଗୁଡ଼ିକୁ ଅଟକାଇ ରଖି ପାରିବନାହିଁ । ପୁରୁଣା ଫାଟକଗୁଡ଼ାକ ଅବଶ୍ୟ ଭାଙ୍ଗିବ, କାଳ କାଳ ଧରି ପଶୁ ପରି ଅନ୍ୟାୟ ସହି ଆସିଥିବା ମଣିଷମାନେ ସାହସୀ ହେବେ ଓ ସେହିମାନଙ୍କର ସଂକଳ୍ପ ଓ ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରୁ ସୁଖୀ ଭାରତର ଅଭ୍ୟୁଦୟ ଘଟିବ ।

ଅନ୍ଧାର ଗୁଡ଼ାକୁ କାଟି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆଲୋକ ମଧ୍ୟକୁ ଅଗ୍ରସର କରାଇ ନେବା ସକାଶେ ପୃଥିବୀରେ କେତେ ଉଦ୍ୟମ ଓ ଆନ୍ଦୋଳନ ହୋଇଆସିଛି । ଏଥିରେ ନେତା ହେବାପାଇଁ କେତେ କିଏ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଇଛନ୍ତି । ସମ୍ଭବତଃ ଅଧିକାଂଶ ନେତା ଚିତା କାଟିଛନ୍ତି, ଧୋକା ହିଁ ଦେଇଛନ୍ତି । ଆନ୍ଦୋଳନ ଗୁଡ଼ାକ ବିଫଳ ହୋଇଛି ସିନା, କିନ୍ତୁ ଆନ୍ଦୋଳନ ଲାଗି ରହିଛି, ଅସଲ ବନ୍ଧୁଟି ଲାଗି, ଅସଲ ଅଗ୍ରଗାମୀ ସହଚାରୀଟି ଲାଗି ତଥାପି ଅପେକ୍ଷା ରହିଛି ।

ପୃଥିବୀଟି ଯେ ମଣିଷମାତ୍ରକେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଘରରେ ପରିଣତ ହେବ, ଏଠି ଯେ କେହି କାହାରିକୁ ଗିଳି ପକାଇବେ ନାହିଁ, ସେକଥା ଅନାଗତର ଦରବାରରେ ଘୋଷିତ ହୋଇ ସାରିଲାଣି । ସତେଅବା କେବଳ ସାଥୀମାନଙ୍କ ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା ରହିଛି । ସଦିଚ୍ଛା ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ରହିଛି, ଦୟା ଦେଖାଇବାକୁ ବି କମ୍ କଉଶଳୀମାନେ ଆସିନାହାନ୍ତି । ମାତ୍ର ସେହି ସବୁକିଛି ଅଯଥେଷ୍ଟ କିମ୍ବା ଅନୁପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ପ୍ରତିପାଦିତ ହୋଇଯାଇଛି । ପୃଥିବୀର ସରକାରମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଦୟା ଦେଖାଇଛନ୍ତି, ତେଣୁ ଭାରି ଦୂରଛଡ଼ା ହୋଇ ରହି ଯାଇଛନ୍ତି । ଭଗବାନଙ୍କର ଅସଲ ଶକ୍ତିର ପ୍ରକାଶ ଲାଗି ଭଗବାନଙ୍କୁ ଏହି ଭିତରୁ ହିଁ ଆପଣା ଅସ୍ତିତ୍ୱର ପ୍ରତୀତି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ସତକୁ ସତ ଗଛଟିଏ ସମ୍ଭବ କରିବାକୁ ହେଲେ ଏଇଠି ଏହି ଭୂଇଁରେ ହିଁ ମଞ୍ଜିଟିକୁ ପୋତିବାକୁ ହେବ । ଗଛମାନେ ବାହାରୁ ଆସି ଆମକୁ ଛାୟାଦାନ କରିବେ, ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଇବେ, ଭଗବାନ ବାହାରୁ ଚକ୍ର ପେଷି ଆମ ନକ୍ରମାନଙ୍କୁ ହୁରୁଡ଼ାଇ ନେବେ,- ଏଇଟା ମୋଟେ କାମ ଦେବନାହିଁ । ହୁଏତ ଏକ ନୂଆ ରୀତି ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ।

ସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ହେଉ ବା ଅସ୍ୱେଚ୍ଛାରେ ହେଉ, ଯେଉଁମାନେ ଖାଲି ସେବା କରିବାକୁ ଦଶମନ୍ତପୁର ଯିବେ ବା ଡଙ୍ଗାସିଲ ଯିବେ, ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସେହିସବୁ ଥାନର କପାଳ ମୋଟେ ବଦଳିବ ନାହିଁ । ସେମାନେ ହୁଏତ ଆଜି ଦୁଇ ଟ୍ରକ୍ ସଦିଚ୍ଛା ନେଇ ସେଠାରେ ଥିବା ପୁଞ୍ଜାଏ ବା ଛଅଟା ଗାଡ଼କୁ ଭର୍ତ୍ତି କରିଦେଇ ଆସିବେ, ମାତ୍ର ତଥାପି ପୁଣି ଗାଡ଼ଗୁଡ଼ାକ ହୋଇ

ଯାଉଥିବ । ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀମାନେ ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ପୋଷା ହେଉଥିବେ । ଅବଶ୍ୟ ସେତିକି ମଧ୍ୟ ଆଦୌ ଏକ କମ୍ ଭଲ କାମ ନୁହେଁ । ଦେଶରେ ପାଠ ପଢ଼ିଥିବା ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ପାଉ ହେବାକୁ ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କରୁଥିବା ସମୟରେ କେତେକ ଯେ ତଥାପି ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ହେଉଛନ୍ତି, ସେଥିରୁ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏକ ଅନ୍ୟ ଆଗ୍ରହ ରହିଛି ଅର୍ଥାତ ଅନ୍ୟ ହୃଦୟଟିଏ କାମ କରୁଛି ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ ସଙ୍କେତ ମିଳୁଛି । ତଥାପି ସେତିକିରେ ସବୁ ସେର ମାଣ କଦାପି ପୂରିବ ନାହିଁ । ଖାଲି ସେବା ବା ଖାଲି ତଥାକଥିତ ଜନଜାଗରଣ ଦ୍ୱାରା କଦାପି ନୂଆ ଘରଟିଏ ଗଢ଼ି ଉଠିବ ନାହିଁ । ଭାରତବର୍ଷରେ ଖାଲି ନିଷ୍ଠାବାନ୍‌ମାନେ ନୁହନ୍ତି, ନିଷ୍ଠାହୀନମାନେ ବି କେତେ ଭଳି ସେବା କରି ଆସିଛନ୍ତି । ଏବେ ବି ତ ଦରିଦ୍ରନାରାୟଣ ସେବା, ଦେଶସେବା ଓ ଦେବତାସେବା କେତେ କେତେ ଜାକଜମକରେ ଚାଲିଛି । ଜାଗରଣ ବି ଗଦା ଗଦା ହେଉଛି । ନାରୀ-ଜାଗରଣ, ହିନ୍ଦୁତ୍ୱ ଜାଗରଣ ଓ ହିତାଧିକାରୀ ଜାଗରଣରେ ଦାଣ୍ଡ କମ୍ପି ଉଠୁଛି । କଲେକ୍ଟରମାନେ ସାକ୍ଷରତା ନିମନ୍ତେ ଜାଗରଣ ଘଟାଇବେ ବୋଲି ରାତି ଅନିଦ୍ରା ରହୁଛନ୍ତି । ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନେ ଆଜି ଗଛ ଲଗାଇବା ଲାଗି ଜାଗରଣ କରାଉଛନ୍ତି ତ କାଲି ପାନୀୟଜଳ ଲାଗି ଅଥବା ପବନକଳ ଲାଗି ଜାଗରଣ ନାମରେ ହରିବୋଲ ହୁଳହୁଳି ଦେବାକୁ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ଏକତ୍ର କରାଉଛନ୍ତି । ଏଗୁଡ଼ିକ ଅବଶ୍ୟ ଭଲ କାମ, ମାତ୍ର ଅସଲ କାମଟି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏସବୁ ସତେଅବା ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଫିସାଦ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇ ଯାଉଛି, ଫସର ଫାଟି ଯାଉଛି । ସମ୍ଭବତଃ ଅସଲ କଥାଟି ହେଉଛି ଯେ, ଅସଲ କାର୍ଯ୍ୟଟି ପାଇଁ ସେମାନେ ଦାତାମାନଙ୍କଠାରୁ କୌଣସି ଅର୍ଥଦାନ ପାଉନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ, କିଛି ପୁଣ୍ୟ ସିନା କରୁଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ଅର୍ଗଳଟାକୁ ଫିଟାଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି ।

ଚାଲ ଆମେ ଦଶମନ୍ତପୁରରେ ଯାଇ ରହିବା, ଡଙ୍ଗାସିଲରେ ରହିବା । ଆଗରୁ ବି କେତେ କିଏ ଏଣୁ ଯାଇ ସେଠି ରହିଛନ୍ତି, ରହୁ ରହୁ ସାହୁକାର ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଆଗେ ଗଡ଼ଜାତ ଅମଳରେ ଏଣୁ କେତେ ମଣିଷ ରାଜଦରବାରରେ ଚାକିରି କରୁ କରୁ ସେଇଠି ଜାଗିର ପାଇ ରହିଗଲେ । ସେମାନେ ଡିକୁ ହୋଇ ରହିଲେ । ସାଥୀ ହେଉ ହେଉ ଛାତି ଉପରେ ଚଢ଼ିଗଲେ, ମୁଖ୍ୟତଃ ସେହିମାନଙ୍କର ମଦତରେ ରଜାମାନେ ସେଠା ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର କଲିଜାକୁ ଖାଇଗଲେ । ଆମେ ସେପରି କୌଣସି ମତଲବରେ ଦଶମନ୍ତପୁର ଯିବାନାହିଁ । ଆମେ ଯାଇ ସେଠି ରହିବା । ସେଠିକାର ବାସିନ୍ଦା ହେବା । ଏକ ନୂଆ ଆଖି ନେଇ ସେଠା ବାସିନ୍ଦାମାନଙ୍କ ସହିତ ରହିବା । ଆଧୁନିକ ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତ ଜିଦ୍ ସହିତ ସେଠାକୁ ଯିବା । ସେହି ପୁରୁଣା ଭୂମିଗୁଡ଼ିକରେ ନୂଆ ପବନ ବାଜିଲେ ଯାହାସବୁ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ, ଆମେ ନିଜେ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ସେଇକଥା ଦେଖାଇଦେବା । ତାହାହିଁ ସେଠାରେ ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ଜଡ଼ବତ୍ ରହିଥିବା ଲୋକଚିତ୍ତକୁ ହଲାଇ ଉଠାଇ ଦେବ । ଆମର ସାହସ, ପ୍ରକୃତ ସହଚରଟିଏ ହୋଇ ରହିବା ନିମନ୍ତେ ଆମର ନିଷ୍ଠା, - ଏସବୁ ସେଠାରେ ବିଜୁଳି ଖେଳାଇଦେବ । ସେଠିକାର ପିଲାମାନେ

ବୃହତ୍ତର ପୃଥିବୀ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ଦେଖିବାର ହିମ୍ମତ ପାଇବେ । ନିଜର ସାନ ସାନ ଜୀବନକୋଣ ଗୁଡ଼ିକୁ ଆଉ ଗୋଟେ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ବୋଲି ଧରି ନେବେ ନାହିଁ । ଅଧିକ ହେବାପାଇଁ ମନ କରିବେ । ସେମାନେ ଆମ କାନ୍ଧ ଉପରେ ବସି ଆହୁରି ଆଗକୁ ଦେଖିପାରିବେ । ନିଜକୁ କେନ୍ଦ୍ରରେ ସ୍ଥାପନ କରି ସମୁଚିତ ସମ୍ମାନ ଦେଇ ଆଗକୁ, ବହୁତ ଆଗକୁ ଦେଖିପାରିବେ ।

ଅର୍ଥାତ୍, ଏଥର ଆଲୁଅ ଘର କରି ରହିବାଲାଗି ଅନ୍ଧାର ଭିତରକୁ ଯାଉ । ସେଠାରେ ଆଲୁଅର ସ୍ୱାଭାବିକତା ସହିତ ବଞ୍ଚୁ । ଅନ୍ଧାରକୁ ସଂକ୍ରମିତ କରୁ । ପାରମ୍ପରିକ ଅସୁରମାନେ ଅନ୍ଧାର ଉପରେ ଉପଦ୍ରବ କରିବାକୁ ଆସିଲେ ସିଏ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ଧାରର ପକ୍ଷ ନେଇ ତାହାର ପ୍ରତିବାଦ କରୁ, ପ୍ରତିରୋଧ କରୁ । ଏହିସବୁର ମାଧ୍ୟମରେ ସିଏ ସେଠାରେ ନୂଆ ମଞ୍ଜିଟିଏ ପୋତୁ । ନୂଆ ଉଦ୍‌ବେଳନର ମାଧ୍ୟମ ହେଉ । ସାଥୀ ହେବାପାଇଁ, ସାଙ୍ଗରେ ଯିବାପାଇଁ ଜଣେ କିଏ ଅଛି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଦଶମନ୍ତପୁରବାସୀ ଅଥବା ଡଙ୍ଗାସିଲବାସୀ ତା' ଜୀବନରେ ହୁଏତ ସର୍ବ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ପାଉ, ପ୍ରତ୍ୟୟଟିଏ ପାଉ । ତା'ପରେ କାଳ ଆପେ ଆପେ ଅବଶିଷ୍ଟ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କରିନେବ ।

୨/୧୨/୯୬

●

ମ୍ଳେଚ୍ଛମାନେ ମାନିଯାଆନ୍ତୁ

ଏବେ ଖବରକାଗଜ ମାନଙ୍କରେ ମ୍ଳେଚ୍ଛମାନଙ୍କର ପ୍ରସଙ୍ଗ ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବାହାରୁଛି । ମ୍ଳେଚ୍ଛମାନେ ଆମରି ଭିତରେ ଥିଲେ । ଆମକୁ ଶାସନ କରୁଥିଲେ । ଆମର ଭାଗ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରୁଥିଲେ । ଆମକୁ ଉପଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିଲେ । ସାହିତ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତି ଜାତୀୟତା, ଜାତୀୟ ଏକତା, ଧର୍ମ ଓ ଆଦର୍ଶ ବିଷୟରେ ସେମାନେ କେତେ କ'ଣ ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଇ ଦେଉଥିଲେ । ସେଇମାନଙ୍କର ଅନୁଗ୍ରହରୁ ଦେଶରେ ସବୁକିଛି ଯେ ଛତରା ହୋଇ ଯାଉଥିଲା, ସେକଥା ଏବେ ଯାଇ ଜଣାପଡ଼ିଲା । ମଣିଷ ଚଲାଖ ହେଲେ ମ୍ଳେଚ୍ଛ ହୁଏ ଅଥବା ମ୍ଳେଚ୍ଛ ହୋଇଗଲେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଚଲାଖ ହେବାର ପ୍ରଚୋଦନା ପାଏ, ସେକଥା କିଏ କହିପାରିବ ?

ମ୍ଳେଚ୍ଛମାନେ ଆହୁରି ଧରାପଡ଼ିବେ । ଏହି ଦେଶର ଶାସନରେ ସାର୍ବଜନୀନ ଜୀବନକ୍ଷେତ୍ରରେ କ୍ଷମତାର ଭାଡ଼ିମାନଙ୍କରେ ତୁମେ ଯେଉଁଠାରେ ଆଙ୍ଗୁଠି ପୂରାଇ ସୁଙ୍ଘିବାକୁ ଆଗ୍ରହ କରିବ, ସେହି ସବୁଠାରେ ହିଁ ତୁମର ଆଙ୍ଗୁଠି ଅବଶ୍ୟ ଗନ୍ଧାଇବ । ପଚାଶ ବର୍ଷ ହେଲା ତୁମର ଦେଶ ଯେ କିପରି ଚାଲିଥିଲା, କାହିଁକି ସେପରି ଚାଲିଥିଲା ଅଥବା ଆଦୌ ଚାଲିଥିଲା କି ନାହିଁ, ତୁମକୁ ସେସବୁ କଥାର ମଧ୍ୟ କିଛି କିଛି ବେଉରା ମିଳିଯିବ । ମ୍ଳେଚ୍ଛମାନେ ଏହି ଦେଶରେ ହିଁ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ । ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ଧାତୁରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚାଶୀ ଥିଲେ । ଏହି ଉଚ୍ଚାଶା ସହିତ ପାହାଚ ପାହାଚ ଉପରକୁ ଉଠିଲେ ଏବଂ ସବା ଉପରକୁ ଆସି ବଡ଼ ଦୟନୀୟ ଭାବରେ ଫାଟିଲେ, ଅର୍ଥାତ୍ ଧରାପଡ଼ିଲେ । କଳ୍କି ଅବତାରରେ ମ୍ଳେଚ୍ଛ ସଂହାର ଘଟିବ ବୋଲି ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଯାହା କୁହାଯାଇଥିଲା, ଏବେ ତାହାର ଅଧିବାସ ହେବାକୁ ଯାଉଛି କି ? ଭିତରୁ ବିବେକଟା କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି, ଭଗବାନ ତୁମ ଆମ ପରି ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ମ୍ଳେଚ୍ଛ ହେବାଲାଗି ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦିଅନ୍ତି କାହିଁକି ଓ ପୁଣି ରସିକତା କରି ସେମାନଙ୍କୁ ସଂହାର କରିବା ସକାଶେ ଗନ୍ଧିଆ ଅବତାରଟାଏ ବି କାହିଁକି ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ? ଏବଂ ଏଗୁଡ଼ାକ କ'ଣ ସତକୁ ସତ ଭଗବାନ କରନ୍ତି ? ହୁଏତ ଏପରି ମଧ୍ୟ ହୁଏ ଯେ, ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ରହି ରହି ମଣିଷମାନେ କ୍ରମେ ଏପରି ଅସହାୟ ହୋଇଯାଇଥାନ୍ତି ଯେ, ଯାହା ଘଟୁଥାଏ ସେମାନେ ସେଗୁଡ଼ାକୁ କେବଳ ଭଗବାନ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି କହିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ପେଡ଼ିଗୁଡ଼ାକ ଯେ ଫିଟିବାରେ ଲାଗିଛି, ସେଗୁଡ଼ାକ କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ ଭଗବାନ ଫିଟାଉଛନ୍ତି ? ଅଥବା, ଏଣିକି ପେଡ଼ିମାନେ ଫିଟିବାର ବେଳ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲଲା ବୋଲି ସେପରି ହେଉଛି ?

ପେଡ଼ି ପଛକୁ ପେଡ଼ି ଏହିପରି କେତେ କ'ଣ ଫିଟିବ । ବିଗତ ପଚାଶ ବର୍ଷ ହେଲା ଯେତିକି ବାନ୍ଧି ହୋଇଯାଇଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ସେତିକି ସେତିକି ଫିଟିବ । ଏବଂ ଫିଟିବାକୁ ଆଦୌ ପଚାଶ ବର୍ଷ ସମୟ ଲାଗିବ ନାହିଁ । ଭୁସଭାସ ହୋଇ ସବୁ ଭୁଷୁଡ଼ି ପଡ଼ିବ ଓ ସବୁ ଦେଖାଯିବ ।

ପରସ୍ତଗୁଡ଼ାକ ତଳେ ଲୁଚି ରହିଥିବା ବହୁତ କିଛି ପଦାକୁ ଆସିବ । ପୂରା ପୋଖରୀଟା ଉଝୁଳା ହେଉଥିବା ପରି ଲାଗିବ । ପୋଖରୀଟା ଖାଲି ଶାସନ ଭିତରେ ନାହିଁ କି ଖାଲି ରାଜନୀତିରେ ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ଏତିକି କଥା ସତ ଯେ ରାଜନୀତିବାଲା ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ନାଆଁ ପକାଇଥିଲେ ଏବଂ ଏବେ ଶାସନରେ ରହିଥିବା କୋଦମାମାନେ ଅଧିକ ନାଆଁ ପକାଉଛନ୍ତି । ସେସବୁ ଦେଖି ଦୁଇ କ୍ଷେତ୍ରର ବାହାରେ ଥିବା ଅନ୍ୟମାନେ ସମ୍ଭବତଃ କିଛି ଖୁସି ବି ହେଉଛନ୍ତି । ରାଜନୀତିବାଲାଏ ଗୋଡ଼ ଖସାଉ ଖସାଉ ଯଦି ଶେଷକୁ ବୋକାଙ୍କ ପରି ଗୋଡ଼ ଖସାଇବେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ ରକ୍ଷା କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ସିନେମାବାଲା ରାଜନୀତିକୁ ଆସିଲେ ଯେମିତି ଲୋକେ ହସିବେ, ରାଜନୀତିବାଲା ସେମିତି ଖେଳ ଭିତରକୁ, କଳା ଭିତରକୁ, ସାହିତ୍ୟ ଓ ସଙ୍ଗୀତ ଭିତରକୁ ଆସିଲେ ନିଜେ ଲୋକହସା ହେବା ସଂଗେ ସଂଗେ ସେହିସବୁ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଲୋକହସା କରି ଥୋଇଦେବେ । ଆପଣାର ମ୍ଲେଚ୍ଛଗିରିକୁ ସେମାନେ ସର୍ବବ୍ୟାପୀ କରି ପକାଇବେ । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶାସନ ଭିତରେ ରହିଥିବା ମ୍ଲେଚ୍ଛମାନେ ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଚିହ୍ନଟ ହେଉଥିବା ବେଳେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରହିଥିବା ମ୍ଲେଚ୍ଛମାନେ କିଞ୍ଚିତ୍ ଆନନ୍ଦ ପ୍ରକାଶ କରୁଥିବେ ସିନା, ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ପାଳି ଆସିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ସମୟ ଲାଗିବ ନାହିଁ । କାଳର ତରବାରୀ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଧରିବ, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଫାଡ଼ି ଦେଖାଇଦେବ । ତା'ପରେ ହୁଏତ ଏକ ଅନ୍ୟ ଧାରାରେ ଭାରତବର୍ଷ ଗଢ଼ାହେବ ।

ମ୍ଲେଚ୍ଛମାନଙ୍କୁ ଧରାଇବା, ସିଏ ଏକ ଅତି ଦୀର୍ଘ ପ୍ରକ୍ରିୟା, ହୁଏତ ଅନେକ ଦିଗରୁ ବିଚାର କରି ଦେଖିଲେ ଏକ ନିତାନ୍ତ ବିଫଳ ପ୍ରକ୍ରିୟା । ଚୋରମାନଙ୍କୁ ଧରାଇବାରେ ଯେଉଁମାନେ ଇତିହାସରେ କେତେ ନା କେତେ ଉତ୍ସାହ ଦେଖାଇ ଆସିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ନିଜେ ହୁଏତ ପରେ ଚୋର ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଅତ୍ୟାଚାରୀମାନଙ୍କୁ ନିପାତ କରିବାର ବୀରମାନେ ସ୍ୱୟଂ ଅତ୍ୟାଚାରୀ ହୋଇଛନ୍ତି । ନାସ୍ତିକମାନଙ୍କୁ ଶୂଳିରେ ଚଢ଼ାଇ ଆନନ୍ଦ ଲାଭ କରିଥିବା ଧର୍ମବିଶ୍ୱାସୀମାନେ ବି କମ୍ ନାସ୍ତିକତା ଓ ନିର୍ମମତାର ପରିଚୟ ଦେଇନାହାନ୍ତି । ଯିଏ କ୍ଷମତାରେ ରହିଛି, ତାକୁ ଟଳାଇ ଦେବାକୁ କ୍ଷମତାରେ ନଥିବା ଅନ୍ୟମାନେ ରାଜନୀତିର ରଣରେ କମ୍ ବୀରତ୍ୱ ଦେଖାଇ ନାହାନ୍ତି ସତ, ମାତ୍ର ଅଚିରେ ସ୍ୱୟଂ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅଧିକ ପ୍ରକୃଷ୍ଟୀକୃତ ନିଦର୍ଶନ ହୋଇ ସେହି ପୁରୁଣା ସୁଆଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ଜାରି କରି ରଖିଛନ୍ତି । ଆମ ଭାରତବର୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଏହି ମଜା ଆଉ କେତେଦିନ ଦେଖୁଥିବା ?

ତେଣୁ ମ୍ଲେଚ୍ଛମାନେ ଧରା ହୁଅନ୍ତୁ ଅଥବା ମାମୁଁଘରକୁ ଯାଆନ୍ତୁ ପଛକେ, ମାତ୍ର ତାହାରି ଅନ୍ତରାଳରେ ଆଉ ପଲେ ମ୍ଲେଚ୍ଛ ଆତ୍ମଗୋପନ କରି ରହିବାର ପ୍ରଶ୍ରୟ ଲାଭ ନ କରନ୍ତୁ । ନହେଲେ ଦେଶ ପୁଣି ଆହୁରି କେତେବର୍ଷ ବା କେତେ ପୁରୁଷ ହୁଡ଼ିଯିବାଟା ହିଁ ସାର ହେବ । କୁତ୍ସିତ ଇତିହାସର ପୁନରାବୃତ୍ତି ହେଉଥିବ । ଇତିହାସର ପୁନରାବୃତ୍ତି ଯେପରି ନହେବ, ସେଥିଲାଗି ଅନ୍ୟଭଳି ବ୍ୟକ୍ତି ତଥା ଗୋଷ୍ଠୀମାନେ ବେଳହୁଁ ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ । ସବୁଠାରୁ ହୁଏତ ଭଲ ହେବ, ଯଦି ମ୍ଲେଚ୍ଛମାନେ ମାନିଯିବେ । ଦାଣ୍ଡରେ ନହେଉ ପଛକେ ନିଜ ପାଖରେ ମାନିଯିବେ । କାଳ ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦିନେ ନା ଦିନେ ଅବଶ୍ୟ ଟାଣିବ, ଏକଥା ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିପାରିଲେ

ଯାଇ ସେମାନେ ନିଜ ପାଖରେ ସବୁ ମାନିଯିବେ ଓ କାଳର ଦାବି ଅନୁସାରେ ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ ଆଚରଣ ଦେଖାଇବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଯିବେ । ଯେଉଁ ଦୁରାଗ୍ରହୀମାନେ ଧରା ନ ପଡ଼ିବା-ଯାଏ ତଥାପି ମ୍ଳେଛପଣ ଭିତରେ ପଡ଼ି ରହିଥିବେ, ସେମାନେ ଆପଣା ଭିତରେ ମଣିଷ ନାମକ ଦୋସରଟିର ସୁରାଖ ପାଇପାରିଲେ ଯାଇ ସେକଥା ସମ୍ଭବ ହେବ । ଖାଲି ଭାରତବର୍ଷକୁ ନୁହେଁ, ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ଯେଉଁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଯୁଗଟି ଆସୁଛି, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ପୃଥିବୀର ରାଜନୀତି ବଦଳି ବଦଳି ଯାଉଛି ଓ ଆଦିମତାମାନେ ହ୍ରାସ ହେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ତାହାରି ବିଷୟରେ କିଞ୍ଚିତ୍ ସଚେତନ ହୋଇପାରିଲେ ସମ୍ଭବତଃ ତାହା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ସହଜ ହୋଇଯିବ । ନିଜକୁ ନିଜ ପାଖରେ ଲୁଚାଇ ରଖିଲେ ଯେ ନିଜର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ହାନି ହୁଏ, ସେହି କଥାଟିକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କଲେ ଯାଇ ଏବେ ଅସମ୍ଭବପ୍ରାୟ ହୋଇ ରହିଯିବା କଥାଗୁଡ଼ାକ କ୍ରମେ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ଆସିବ ।

ଆମର ଶିକ୍ଷାଘରକୁ ମ୍ଳେଛମାନେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚଳାଇ ଆସୁଛନ୍ତି ବୋଲି ସେହି ଘରର ଆଜି ଏତେ ଏତେ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ହେଲାଣି । ସେହି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାଗୁଡ଼ିକ ଆମର ଆଖିସୁହା ହୋଇଗଲାଣି । ଆମ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ କୋଉଠି ମ୍ଳେଛପଣ କରିବାର କନକନ ସରାଗଟିଏ ଲୁଚି ରହିଛି ବୋଲି ତାହା ଆମର ଆଖିସୁହା ହୋଇଗଲାଣି । ସମସ୍ତେ ତ ମ୍ଳେଛ ହେଲେଣି । ତେଣୁ ଏଣିକି ଯୁଗଟାଯାକ ମ୍ଳେଛ ହୋଇଯିବ ବୋଲି ସତେ ଅବା ହାତରୁ ନିଜ ଦଉଡ଼ିଗୁଡ଼ାକୁ ହୁଗୁଳା କରି ବସିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମକୁ ସବୁକିଛି ଦେହସୁହା ଲାଗିବ । ଯଦି ନିଜ ଭିତରୁ ଅନ୍ୟ ବୋଲଟିକୁ ଶୁଣି ଆମେ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ଥରେ ମନ କରିବା, ତେବେ ଅନ୍ୟାୟ ଦେଖି କଦାପି ସଜ୍ଜନ ପରି ଉଦାସୀନ ହୋଇ ବସିରହି ପାରିବାନାହିଁ । ନିଜେ ଶିକ୍ଷାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ରହିଥିଲେ ଆମେ ହୁଏତ ଆମ ଦ୍ୱାରା କିଛି ବିକଳ୍ପ ସମ୍ଭବ ହେଉଛି କି ନାହିଁ, ସତକୁ ସତ ଆନ୍ତରିକତା ସହିତ ତାହା ଭାବିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା, ଅନ୍ୟ ବାଟଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଜିବା । ଅନ୍ୟ ବାଟଟିଏ ଖୋଜୁ ଖୋଜୁ ହୁଏତ ଠିକ୍ ଆମରି ଭଳି ବାଟ ଖୋଜୁଥିବା ଅନ୍ୟ ସାଥୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଭେଟିବା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ମୂଳତଃ ନିଜର ପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ହିଁ ସାଥୀମାନଙ୍କୁ ପାଇଥାଏ । ବାହାରେ ମ୍ଳେଛପଣଗୁଡ଼ାକୁ ଦେଖି ଯଦି ଆମ ଭିତରୁ ସେହି ମୂଳ ବିଶ୍ୱାସଟି ଏକାବେଳକେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଇ ନଥିବ, ଯଦି ବାହାରର ଯାବତୀୟ ଭୀରୁତା ସତ୍ତ୍ୱେ ଆମ ଭିତରେ ସାହସୀଟିଏ ଅର୍ଥାତ୍ ବିଶ୍ୱାସୀଟିଏ ତଥାପି ରହିଥିବ, ତେବେ ବହୁତ କିଛି ସମ୍ଭବ ହେବ ।

ତେବେ, ଆମେ ତା'ପରେ ଯାହାକିଛି କରିବା, ତାହାରି ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ବିକଳ୍ପର ପ୍ରକ୍ରିୟାଟିଏ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯିବ । ଅନ୍ଧାର ଘୋଟି ରହିଥିବ, ତଥାପି ଆଲୋକଟିଏ, ସମ୍ଭାବନାଟିଏ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୋଇ ଆସିବ । ଆମେ ନିଜ ଭିତରେ ସତେ ଅବା ବୀରଟିଏ ବସିଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରିବା, ଭଗବାନଟିଏ ବସିଥିବାର ଅନୁଭବ କରିପାରିବା । ସେହି ଭଗବାନ ମ୍ଳେଛମାନଙ୍କର ସଂହାର ନିମନ୍ତେ କଦାପି ଅସ୍ତ୍ରଟିଏ ପଜାଉ ନଥିବ । ସେହି ଭଗବାନ ସାଥୀ ଖୋଜୁଥିବ, ପୃଥିବୀରେ ସାଥୀମାନେ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବ । ଆମ ଭିତରେ

ଏତିକି ଘଟିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ହିଁ ଆମେ ଶିକ୍ଷକଟିଏ ହୋଇଥିଲେ ନୂଆ କରି, ନିର୍ମଳ କରି ଓ ନିଷ୍କପଟ ହୋଇ ଆଉ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରେ କ'ଣଟିଏ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସମ୍ମତ ହୋଇଯିବା । ଆମ ଚାରିପାଖରେ ମ୍ଳେଚ୍ଛମାନେ ଖୁବ୍ ରହିଥିବେ, ଆମେ ବି ଅବଶ୍ୟ ଝୁଣ୍ଟିପଡ଼ିବା ଓ ସେହିମାନଙ୍କ ପରି ମ୍ଳେଚ୍ଛ ହୋଇଯିବା ବୋଲି ମନାସି ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସୁଥିବେ । ମାତ୍ର, ଯଦି ଆମେ ତଥାପି ଆମ ନିଜ ପ୍ରତ୍ୟୟରେ ପାହାଚେ ଦି'ପାହାଚ ଆଗକୁ ଚାଲିଯାଇ ପାରିବା, ତେବେ ପଥର ମଧ୍ୟ ତା' ଭିତରେ ପ୍ରତ୍ୟୟଟିଏ ପାଇଯିବ । ମ୍ଳେଚ୍ଛପଣର ଭାଣ କରି ନିଜ ଭିତରର ଶିକ୍ଷକଟିକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିଥିବା ଆହୁରି କେତେ କେତେ ମଣିଷ ଆମକୁ ନିରୀଖି ଦେଖିବେ, ନିଜ ଭିତରେ ସତେ ଅବା ଆଉ କ'ଣଟିଏ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିବା ପରି ସେମାନେ ବି ସଚଳ ହେବେ, ହରାଇଥିବା ଖୁଅଗୁଡ଼ିକୁ ପାଇଯିବେ । ଏକଥା ପୃଥିବୀରେ ବହୁବାର ବହୁକ୍ଷେତ୍ରରେ ଘଟିଛି । ବିକଳ୍ପ କ'ଣ ହେବା ବା ନହେବା ଉଚିତ, ସେହି କଥାର ଚଷୁ ନକୁଟି ନିଜ ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ବିକଳ୍ପଟିଏ ହୋଇପାରିବା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ନୂଆ ରାସ୍ତାଟିଏ ହୋଇପାରିବା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ନୂଆ ରାସ୍ତାଟିଏ ଖୋଲିଛି ଓ ନୂଆ ବିଶ୍ୱାସଟିଏ ସାକାର ହୋଇଛି ।

ଶାସନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ସେକଥା ଅବଶ୍ୟ ଘଟିପାରିବ । ଅଧିକାଂଶ ଶାସକ ଅନ୍ଧାରଗୁଡ଼ାକ ଭିତରେ ହାକିମୀ କରି ଚିରଞ୍ଜୀବୀ ହେବାର ମ୍ଳେଚ୍ଛ ଆଶା କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ଶାସକ ମନ କଲେ ବିକଳ୍ପ ଶାସକଟିଏ ହୋଇପାରିବ । ହଠାତ୍ ଅନେକେ ତା' ଉପରେ ତୋଡ଼ ଦେଖାଇବାକୁ ଆସିବେ ବା ତାକୁ ହଠାତ୍ ଏକୁଟିଆ ହୋଇଗଲା ପରି ଲାଗିବ ସତ, ମାତ୍ର ତଥାପି ତା' ଆଲୋକ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ବାଟ ଦେଖାଇ ପାରିବ । ତା' ଭିତରର ଦୋସର ତାକୁ ବଳ ଦେବାରେ ଲାଗିଥିବ । ସେହି ଦୋସର ପାଖରେ ନିଜର ମ୍ଳେଚ୍ଛପଣଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାଠି ବାନ୍ଧି ସମର୍ପଣ କରିଦେଇ ପାରିଲେ ତଦ୍ୱାରା ଏକ ବିଶେଷ ବଳ ମଧ୍ୟ ଆମ ଭିତରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ଆସିବ । ସେହି ବିଶେଷ ବଳ ଆମକୁ ବିକଳ୍ପ ହେବାର ଅଧିକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଆଣିଦେବ । ତେଣୁ, ମ୍ଳେଚ୍ଛମାନେ ମାନି ଯାଆନ୍ତୁ । ମାମୁଁ ଘର ଦଉଡ଼ା ଆସି ଘୋଷାଡ଼ିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ମୋଟେ ଅପେକ୍ଷା ନକରନ୍ତୁ । ସେମାନେ ସବାଆଗ ନିଜ ପାଖରେ ମାନିଯାଆନ୍ତୁ । ବୁଝୁଥିବା ସନ୍ତାନଟିଏ ଯେପରି ମାଆ ପାଖରେ ମାନିଯାଏ, ସେହିପରି ମାନିଯାଆନ୍ତୁ । ତେବେ ସବାଆଗ ନିଜକୁ ଦେଖି ପାରିବାର ଆଖିଟା ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ହୋଇଯିବ । ତା'ପରେ ନିଜକୁ ଆଉ ଚୋର ପରି ମୋଟେ ମନେହେବ ନାହଁ । ନିଜକୁ ଚୋର ପରି ଲାଗୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଣିଷମାନେ ନିଜକୁ ଲୁଚାଇବାକୁ ଭାରି ମନ କରନ୍ତି ! ତଥାପି, କାଳପୁରୁଷର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆସି ପହଂଚିଯାଏ । ମ୍ଳେଚ୍ଛମାନଙ୍କର ଚିହ୍ନଟ ହୋଇଯାଏ । ବିଧାତାର ମନରେ ସତେ ଅବା ଆଉ କ'ଣ ଅଭିପ୍ରାୟ ରହିଥାଏ ବୋଲି ଏମିତି ଗୋଟିଏ ଚିହ୍ନଟର ପ୍ରକିୟା ଆରମ୍ଭ ହେବାଲାଗି ଏତେ ବର୍ଷ ଲାଗିଲା । ତେଣୁ ଆମେ ଏହି ସୁଯୋଗକୁ ମୋଟେ ହରାଇବା ନାହିଁ । ସାବାଳକ ହେବା । ଅନ୍ତତଃ ନିଜ ପାଖରେ ସାବାଳକ ହେବା । ନିଜ ପାଖରେ ସାବାଳକ ହେଲେ କାଳ ପାଖରେ ସାବାଳକ ହେବା ପାଇଁ ହୁଏତ ଆଉ ଆଦୌ ଏତେ କଷ୍ଟ ଲାଗିବ ନାହିଁ ।

୯/୧୨/୯୬

●

ରାବଣପୋଡ଼ି ସଂସ୍କୃତି

ଆଗରୁ ଓଡ଼ିଶାବାସୀ ରାମାୟଣ ପଢ଼ିଥିଲେ ଓ ରାବଣକୁ ଜାଣିଥିଲେ ସତ, ମାତ୍ର ରାବଣକୁ ପୋଡ଼ିବାର ମହତ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରୁନଥିଲେ । ସେହି ମଜାଟି ଏବେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆସିଲା । ମୋର ଯେତେଦୂର ମନେ ପଡୁଛି, ପୂର୍ବେ ରାଜଧାନୀ ଦିଲ୍ଲୀରେ ରାବଣପୋଡ଼ି କରାଯାଉଥିଲା । ସେ ଉପଚାରଟି କାହିଁକି ଅର୍ଥାତ୍ କେଉଁ ଆବଶ୍ୟକତାଟିକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ସକାଶେ ଯେ ଆମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଆସି ପହଂଚିଲା, ଅନେକ ସମୟରେ ତାହା ଭାବିବାକୁ ଭାରି ଇଚ୍ଛା ହୁଏ । ରାବଣପୋଡ଼ି ମାତ୍ର ଏବେ ଆମ ସଂସ୍କୃତିର ପଞ୍ଚୁକୋଶ ଭିତରକୁ ଆସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ କ୍ରମେ ଖୁବ୍ ଜନପ୍ରିୟ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ବାହାରିଥିବା ହିସାବ ଅନୁସାରେ, ଏବର୍ଷ କେବଳ ରାଜଧାନୀରେ ନୁହେଁ; କଟକରେ ଓ ଆହୁରି ଦୁଇପୁଞ୍ଜା ଜାଗାରେ ମଧ୍ୟ ରାବଣପୋଡ଼ି ହୋଇଛି । ହଜାର ହଜାର ମଣିଷ ଏହି ପୋଡ଼ି ଉତ୍ସବକୁ କେତେ ଖୁସୀ ହୋଇ ନିଶ୍ଚୟ ଦେଖିଥିବେ ।

ବରଷରେ ଥରେ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ରାବଣଟାଏ ତିଆରି କରି ତାକୁ ପୋଡ଼ିବା ପଛରେ ଆମ ସାଂସ୍କୃତିକ ଅବଚେତନ ଭିତରେ ହୁଏତ କେତେ ନା କେତେ ଆଖିଦୃଶିଆ ଅଭିସନ୍ଧିମାନ ରହିଛି । ରାବଣକୁ ପୋଡ଼ିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଅସତ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାୟକୁ ପୋଡ଼ିବା ବୋଲି ମାନନୀୟ ବକ୍ତାବୃନ୍ଦ ପୋଡ଼ିସଭାରେ କେଡ଼େ ଫୁଲାଇ ହୋଇ କହିଛନ୍ତି ।

ଦୀପାବଳୀରେ ଦୀପ ଜଳାହୁଏ, ବାଣ ଫୁଟାଯାଏ । ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ବହୁତ ପୋକ ମରନ୍ତି । ସବୁ ପୋକ ମରୁନଥିଲେ ତଥାପି ବହୁତ ବହୁତ ପୋକ ଅବଶ୍ୟ ମରନ୍ତି ବୋଲି ନିଶ୍ଚୟ ଦାବୀ କରାଯାଇ ପାରିବ । ମାତ୍ର, ରାବଣପୋଡ଼ି ମହୋତ୍ସବରେ ଅସତ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାୟୀମାନେ କିପରି ଯେ ପୋଡ଼ି ପାଉଁଶ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି, ସେକଥା ଟିକିଏ ଭାବିଲା ମାତ୍ରକେ, ଆମେ ହୁଏତ କେଉଁ ଅପସଂସ୍କୃତିର ଚକ୍ରାନ୍ତରେ ପଡ଼ି ନିଜକୁ ନିଜେ ବୋକା ବନାଇବାରେ ଲାଗିଛୁ ବୋଲି ଏକ ଆଶଙ୍କା ମଧ୍ୟ ହେଉଥାଏ । ଏହିସବୁ ମନଉଲ୍ଲାସକାରୀ ପୋଡ଼ି- ଅନୁଷ୍ଠାନର ଭିଆଣ କରି ଆମକୁ କେହି ଭୁତାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁନାହାନ୍ତି ତ ?

ପୁରାଣର ବର୍ଣ୍ଣନା ଅନୁସାରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ତ୍ରେତୟା ଯୁଗରେ ରାବଣକୁ ବଧ କରିଥିଲେ । ସିଏ ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ପ୍ରସାଦରେ ଏହି ବୃହତ୍ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରି ପାରିଥିଲେ । ବିଜୟା ଦଶମୀର ପର୍ବଟିକୁ ଭାରତବର୍ଷର ହିନ୍ଦୁମାନେ ସେଇ ଦିନୁଁ ପାଳନ କରି ଆସିଛନ୍ତି । ରାମଚନ୍ଦ୍ର କ୍ରମେ ଅବତାରରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଆସିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ରାବଣ ମଧ୍ୟ କ୍ରମେ ଅସତ୍ୟ ଏବଂ ଅନାଚାରର ପ୍ରତୀକରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଆମ ସାମୂହିକ କଳ୍ପନାର ପୁରାଣ ତଥା

ଉପନ୍ୟାସମାନଙ୍କରେ ଯାବତୀୟ ମନ୍ଦ ଓ ପାପର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରି ଆସିଛି । ଦୁର୍ଗାଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ନିର୍ମାଣ କରି ମେଢ଼ରେ ବସାଇ ପୂଜା କରିବାର ପଦ୍ଧତିଟି ଆମ ପିଲାଦିନେ ଖୁବ ବେଶୀ ପ୍ରଚଳିତ ନଥିଲା । ଲୋକମାନେ ଦେବୀ ଦେଖିବାପାଇଁ ସେତେବେଳେ କଟକ ଆସୁଥିଲେ । ଆମ ଗାଆଁରେ ଦଶହରାକୁ ମେଢ଼ରେ ମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଖଂଜି ପୂଜା କରିବାର ସେହି ବିଚାରଟି ଏବେ ମଧ୍ୟ କାହାରି ହୋଇନାହିଁ । ଆମ ପଡ଼ିଶାରେ ଆଉଗୋଟିଏ ଗାଆଁରେ କେଇଘର ବଙ୍ଗାଳି ଅଛନ୍ତି । ମେଢ଼ପୂଜା ନିୟମିତ ସେହିମାନଙ୍କ ସାହିରେ ହେଉଥିଲା । ହୁଏତ ଏକଦା ବଂଗାଳିମାନଙ୍କ ସହିତ ଏହି ବିଧାନଟି ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆସିଥିଲା । ଏବେ ତ ସହର ଓ ମଫସଲ କେତେ କେତେ ଜାଗାରେ ମେଢ଼ ହେଉଛି ଏବଂ ବଂଗୋପଚାରରେ ପୂଜାମାନ ହେଉଛି । ଅବଶ୍ୟ ଏବେ ମଧ୍ୟ ସହରମାନଙ୍କରେ ଏହି ପୂଜା ଅଧିକ ଧୂମ୍‌ଧାମ୍ ଏବଂ ଅଧିକ ନିଶା ସହିତ କରାଯାଉଛି ।

ଏବର୍ଷ ସେହି ଖବରକାଗଜ କହିଲା ଯେ, ରାଜଧାନୀରେ ଗତବର୍ଷ ପଂଚଷଠିଟି ଥାନରେ ମେଢ଼ ହୋଇଥିଲା, ଏଥର ଛୟାନବେଟି ଥାନରେ ହେଲା । କଟକରେ ଏବର୍ଷ ଏକଶହ ତେତିଶଟି ସ୍ଥାନରେ ମେଢ଼ମାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଆସନ୍ତା ବର୍ଷକୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ମେଢ଼ସଂଖ୍ୟା କଟକସହରକୁ ମଧ୍ୟ ଟପିଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ଖୁବ ଅଛି ବୋଲି ଅନୁମାନ କରାଯାଉଛି । କେବଳ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଏବର୍ଷ ଦଶଟି ଜାଗାରେ ରାବଣପୋଡ଼ି ହୋଇଛି ବୋଲି ହିସାବରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ଯେଉଁ ରାବଣ ତ୍ରେତୟାଯୁଗରେ ଥିଲା, କଳିଯୁଗରେ ବୀର ହିନ୍ଦୁମାନେ ସେହି ରାବଣକୁ ପୋଡ଼ି କାହିଁକି ଯେ ଏତେ ବେଶୀ ଉଲ୍ଲସିତ ହେଉଛନ୍ତି, ସେକଥାର ଉତ୍ତର ଖୋଜିବାକୁ ସେମାନଙ୍କର ବିବେକ ସେମାନଙ୍କୁ କାହକି ବାରଣ କରିଛି କେଜାଣି ? କଳିଯୁଗରେ ବି ରାବଣ ଅଛନ୍ତି । ଆମ ଅଯୋଧ୍ୟାମାନଙ୍କରେ ବି ରାବଣ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଦଶହରାକୁ ଆମ ରାମଣପୋଡ଼ି ମହୋତ୍ସବ ମାନଙ୍କୁ ସେହିମାନେ ସମ୍ମାନିତ ପୋଡ଼ାଳି ଭାବରେ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ହୋଇ ଆସୁଛନ୍ତି, ସତେଅବା ରାମଙ୍କର ଫେରକୁ କାନ୍ଧରେ ପକାଇଥିବା ପରି ସେମାନେ ଛଳଚତୁର ହୋଇ କେଡ଼େ ବାଗିଆ ବକ୍ତୃତାମାନ ଦେଉଛନ୍ତି । ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ଏହି ବରାହମାନଙ୍କୁ ଅତିଥିରୂପେ ଆମନ୍ତ୍ରିତ କରି ଆଣୁଛୁ, ଆମେ ସ୍ୱୟଂ ହୁଏତ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ରାବଣଟାକୁ ହିଁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଆମ ପ୍ରାତ୍ୟହିକ ଜୀବନର ଫିକର ଏବଂ ଫିସାଦମାନଙ୍କରେ କୁଣ୍ଢାଇ କରି ଧରିଛୁ । ଯୁଗରେ ଆମମାନଙ୍କ କୃପାରୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର ଯେତେ ନଚଳୁଛି, ଏହି ରାବଣଟାର ହିଁ ଅଧିକ ଚଳୁଛି । ଗୋଟାଏ ଦଶମୁଣ୍ଡିଆ ଖେଳନାରେ ନିଆଁ ଲଗାଇଦେଇ ଏହାରିଦ୍ୱାର ଅନ୍ତତଃ ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ଭାବେ ଅସତ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାୟର ବିନାଶ କରାଗଲା ବୋଲି ଆମକୁ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଉଥିବା ରାବଣମାନେ ସେହି କୋଳାହଳ ଭିତରେ କେବଳ ନିଜଟାକୁ ଯେ ଲୁଚାଇ ରଖିଛନ୍ତି ତା’ ନୁହେଁ, ସେମାନେ ନିର୍ଧୂମ୍ ଅସତ୍ୟର ଏହି ଯୁଗଟାକୁ ମଧ୍ୟ ବଳବତ୍ତର କରି ରଖିଛନ୍ତି ।

ରାବଣର ପୁତ୍ତଳିକାଟାକୁ ପୋଡ଼ିଲେ ଦେଶରୁ, ସମାଜରୁ ଓ ଆମମାନଙ୍କର ଜୀବନରୁ କଦାପି ଅସତ୍ୟ ଯିବନାହିଁ । ଅସତ୍ୟକୁ ଚିହ୍ନିଲେ ଏବଂ ଅସତ୍ୟ ଯାଉ ବୋଲି ସତକୁ ସତ ଇଚ୍ଛା କଲେ ହିଁ ଅସତ୍ୟ ଦୂର ହୋଇଯିବାର କୌଣସି ଯଥାର୍ଥ ଉଦ୍ୟମ ହୋଇ ପାରିବ । ରାବଣକୁ ଅସତ୍ୟ ଅନ୍ୟାୟର ପ୍ରତୀକ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରି ଯେଉଁମାନେ ରଂଜକରେ ଅଗ୍ନିସଂଯୋଗ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଅସତ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାୟକୁ କୁଣ୍ଢାଇ ଧରିଛନ୍ତି ବୋଲି କ୍ଷମତାରେ ଅଛନ୍ତି । ଭାରତବର୍ଷ ନାମକ ଦେଶରେ ଅସତ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାୟକୁ ଆଦରି ନେଇନଥିବା କେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଟି ଯେ କ୍ଷମତା ଭିତରେ ରହିଛି, ସେହି କଥାଟିକୁ ଜାଣିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଆମ ଦେଶରେ ଏକ କମିଶନ୍ ବେଶ୍ ବସିପାରେ । ଏଠି ଅସତ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାୟକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିବାଲାଗି ହିଁ ହୁଏତ ଅଧିକସଂଖ୍ୟକ କମିଶନ୍‌ମାନ ବସାଯାଇଛି । ଏବେ ମଧ୍ୟ କମ୍ ବସା ଯାଉନାହିଁ । କମିଶନ୍ ବସାଇ କର୍ତ୍ତାମାନେ ଆମକୁ ଠକୁଛନ୍ତି । କ'ଣ ଗୋଟାଏ ସମାଧାନ ହୋଇଗଲା ବୋଲି ଭ୍ରମ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଉଛି ଓ ତଥାପି କୌଣସି ସମାଧାନ ହେଉନାହିଁ । ଲୋକମାନେ ଅସତ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାୟକୁ ସହି ସହି ଗଇଁଆ ହୋଇଗଲେଣି । ଅସତ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାୟ ଯଦି ସତକୁ ସତ ଯାଆନ୍ତା, ତେବେ ଏହି କର୍ତ୍ତାମାନେ କଦାପି ରହି ପାରନ୍ତେ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ କ୍ଷମତାସୀନ ବୃହତ୍‌ମାନେ ଏକାବେଳକେ ଚିତ୍‌ପଟାଙ୍ଗ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତେ । ଦେଶଟା ଏକ ଅନ୍ୟ ଶୈଳୀରେ, ଅନ୍ୟ ଆଚାରରେ ଚାଲନ୍ତା ।

ରାବଣକୁ ପୋଡ଼ିବାଦ୍ୱାରା ଯଦି ରାବଣମାନଙ୍କର କବଳରୁ ରକ୍ଷା ମିଳିଯାଆନ୍ତା, ତେବେ ରାବଣପୋଡ଼ି ଭଳି ଏକ ବଜାରି ଆୟୋଜନର ବି ସମ୍ଭବତଃ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ରହନ୍ତାନାହିଁ । ଅସତ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାୟ ଦୂର ହୋଇଗଲେ ଦେଶରେ ରାବଣର ଭୂତପିତୁଳା ଗୁଡ଼ାକୁ ପୋଡ଼ି ପ୍ରହସନ କରାଇବା ଲାଗି ହୁଏତ ଆଉ ମଣିଷମାନେ ବି ମୋଟେ ମିଳନ୍ତେନାହିଁ । ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ପଇସା ବି ଏମିତି ଏକ ଅସତ୍ୟ ପଛରେ ଖରଚ କରିବାଲାଗି ଆଦୌ ଆଦାୟ ହୋଇ ପାରନ୍ତାନାହିଁ । ତ୍ରେତାଯୁଗରେ ରାବଣ ମଧ୍ୟ ଅସତ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାୟର ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ବିନାଶ କରାଇବା ଲାଗି ଥରେ କିମ୍ବା କେତେଥର ଆଉକାହାରି ପିତୁଳାର ପୋଡ଼ିଉତ୍ସବ ଅନୁଷ୍ଠିତ କରାଇ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଯେ ଭୂତାଉ ନଥିଲେ, ସେକଥା ବି କିଏ ମନାକରି ପାରିବ ? ଯେଉଁ ଦିନଠାରୁ ମଣିଷକୁ ଭଣ୍ଡାଇବା ପାଇଁ ଏହିପରି ଉତ୍ସବ କରାଇବାରେ ଜାଲ ଭିତରକୁ ଧର୍ମକୁ ଟାଣି ଅଣାଗଲାଣି, ସମ୍ଭବତଃ ସେହି ଦିନରୁ ହିଁ ଏହିଭଳି ଯାବତୀୟ ପର୍ବ ଓ ଆପ୍ୟାୟନର ଭିଆଣ କରାଯାଇଛି । ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଅଫିମ ଖୁଆଇ ରାକ୍ଷସମାନେ ଅଚେତା କରି ରଖିଛନ୍ତି । ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ପ୍ରମାଣମାନ ଖଂଜି ଦେବାଲାଗି ଏକାବେଳକେ ସେହିଦିନରୁ ହିଁ ପୁରାଣମାନେ ଫନ୍ଦା ହେଇଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀର ପ୍ରାୟ ସବୁଯାକ ଧର୍ମରେ ଏହିଭଳି ଫିସାଦମାନ କରାଯାଇଛି । ଲୋକମାନଙ୍କର ନିଦ ନଭାଂଗିବା ଯାଏ ସେହି ଫିସାଦ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମଂଜୁଳ ଭାବରେ ଚାଲିଆସିଛି । ଆହୁରି ଅନ୍ୟକୌଣସି ଉପାୟ ଦ୍ୱାରା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ମୋହଭଙ୍ଗ ହେଲେ ଯାଇ ଏଗୁଡ଼ାକରୁ ରକ୍ଷା ମିଳିଛି ।

ରାବଣପୋଡ଼ିର ମୁଖାତଳେ ହିଁ ରାବଣମାନେ ଲୁଚି ରହିଛନ୍ତି । ଆମ ସମାଜ - ଗୋଟାକର ଭାଗ୍ୟକୁ ଏକୁଟିଆ ଭୋଗ କରିବେ ବୋଲି ରାବଣମାନେ ହିଁ ରାବଣପୋଡ଼ିର ଉଦ୍‌ଭାବନ କରିଛନ୍ତି । ସର୍କସ ଦେଖିବାର ନିଶାରେ ପଡ଼ିଗଲେ ମଣିଷ ଯେ ଭାରି ସହଜରେ ସତ୍ୟକୁ ଭୁଲିଯାଏ, ତାହାର ପ୍ରମାଣ ଇତିହାସରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଛି । ଯୋଉ ରାମ ସତ୍ୟପ୍ରତିଷ୍ଠା ଏବଂ ନ୍ୟାୟପ୍ରତିଷ୍ଠାର ପ୍ରତୀକ ବୋଲି ଆଖ୍ୟାନମାନଙ୍କରେ ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଛି, ଆମର ଏହି ତାମସାଗୁଡ଼ାକୁ ଦେଖି ତା'ଙ୍କୁ ଭାରି ତାଜୁବ ଲାଗୁଥିବ ଏବଂ ଆମକୁ ଅସଲ କଥାଟିକୁ କୁହାଇ ପାରିବା ପାଇଁ ସିଏ ହୁଏତ ଆମର ବିବେକରୂପେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବେ । ମାତ୍ର, ଆମେ ଅବିବେକୀ ଭାବରେ ଷଣ୍ଢମାନଙ୍କର ଏହି ପୋଡ଼ି ଉତ୍ସବରେ ମାତି ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଜର ବିବେକର କଥାକୁ ଶୁଣିବା ଲାଗି ଆଉ କାହୁଁ ଫୁରସତ ପାଇପାରିବା ? ଯାହା ସତକୁ ସତ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ଭିତରେ ବିବେକରୂପେ ଆବିଷ୍କୃତ ହୋଇ ପାରନ୍ତା, ତା'ର କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧର୍ମ ନାହିଁ ଏବଂ ତାହାକୁ କୌଣସି ସମାଜରେ ସଂସ୍କୃତିହୀନ କ୍ଷମତାସୀନମାନେ କଦାପି ନିଜର ଆୟତ୍ତ ଭିତରେ ରଖି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ମଣିଷ ବିବେକକୁ ଲୋଡ଼ିଲେ ଧର୍ମକୁ ନୁହେଁ, ଆଧମକୁ ହିଁ ଲୋଡ଼େ । ବଜାର ଭିତରୁ ଘରକୁ ଫେରି ଆସି ସେତିକିବେଳେ ହିଁ ସିଏ ରାବଣମାନଙ୍କୁ ହିଁ ଚିହ୍ନିପାରେ ଓ ସେହି ଚିହ୍ନିବାରୁ ହିଁ ଅମିତ ଶକ୍ତି ଲାଭ କରେ । ସତ୍ୟକୁ ଅସତ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଏବଂ ନ୍ୟାୟକୁ ଅନ୍ୟାୟ ଦ୍ୱାରା ଯେ କଦାପି ଘୋଡ଼ାଇ ଅଥବା ଭେଷ କରି ରଖି ହେବ ନାହିଁ, ସିଏ ସେତିକିବେଳେ ଯାଇ ସେହି କଥାଟିକୁ ଜଳ ଜଳ ଦେଖିବାକୁ ପାଏ । ସିଏ ଦଶଟା ହାତରେ ଦଶଟା ଆୟୁଧର ବଳ ପାଏ । ଲଙ୍କାଗଡ଼ ଗୁଡ଼ାକୁ ସତକୁ ସତ ଜୟ କରେ । ସତ୍ୟ ପାଇଁ, ନ୍ୟାୟ ପାଇଁ ସଂଗଠିତ ହୁଏ । ବହୁବିଧ ପରିବର୍ତ୍ତନ ନିମନ୍ତେ ନିମିତ୍ତ ହୋଇ ବାହାରେ । ତା' ଭିତରର ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଆଉ ରାବଣପୋଡ଼ିରେ ହିଁ ମୋଟେ ବାଇଆ ହୋଇ ରହି ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ତେବେ ଯାଇ ଅସତ୍ୟ ଉପରେ ସତ୍ୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୁଏ ।

ପୃଥିବୀରେ ଖଳମାନେ ଓ ଖରମାନେ ଶାସନ କରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମର ଧର୍ମ ଏହିପରି ଶୀତଳ ହୋଇ ରହିଥିବ । କାହାଣୀ କହି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଭଣ୍ଡାଇ ରଖିଲା ପରି ରାବଣପୋଡ଼ିର ଅନୁଷ୍ଠାନ କରାଇ ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ଅସତ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟାୟ ଉପରେ ବିଜୟ ହାସଲ ହୋଇଗଲା ବୋଲି ସରଳବିଶ୍ୱାସୀ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଭାଲୁ ଧରାଇ ଦିଆଯାଉଥିବ । ତଥାପି ଅସତ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାୟମାନେ ଦୋରସ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବେ; ଆମ ପ୍ରତିମାମାନଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦରେ ତାହା ଦିବ୍ୟ ସୁନ୍ଦର ସଂସ୍କରଣ ଗୁଡ଼ିକର ମାଧ୍ୟମରେ ଆମର ଅସଲ ବୁଦ୍ଧି ଏବଂ ଅସଲ ବିବେକ ଉପରେ ପଥର ପରି ଲଦାହୋଇ ରହିଥିବ । ଯେଉଁ ମଣିଷମାନେ ସତକୁ ସତ ନ୍ୟାୟ ଓ ସତ୍ୟକୁ ଚାହିବେ, ସେମାନେ ରାବଣପୋଡ଼ି କରୁଥିବା ଓ କରାଉଥିବା ଅସତ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟାୟମାନଙ୍କୁ ସବାଆଗ ଚିହ୍ନିବେ, ସେମାନଙ୍କର ଜାଲଗୁଡ଼ାକୁ ମଧ୍ୟ ଚିହ୍ନିବେ ଓ ଜାଲଗୁଡ଼ାକୁ ଫାଡ଼ି ଫିସାଦମାନଙ୍କୁ ପଦାରେ ପକାଇବେ । ଆଗାମୀ ଯୁଗରେ ଯେଉଁ ଧର୍ମ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ

ପ୍ରକୃତରେ ସତ୍ୟରେ ଏବଂ ନ୍ୟାୟରେ ଏକାଠି ବାନ୍ଧି ରଖିବ, ତାହା କଦାପି ରାବଣପୋଡ଼ିକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେବନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ବର୍ତ୍ତମାନର ବହୁ ଶାସ୍ତ୍ର, ବହୁ ଉପନ୍ୟାସ ଏବଂ ବହୁ ମିଛ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅକାମୀ ବୋଲି ଧରା ପଡ଼ିଯିବ ।

ବରଷକେ ଥରେ ରାବଣର ଚେହେରାଟାକୁ ପୋଡ଼ି ଆମକୁ, ଯୁଗକୁ ଏବଂ ବିଧାତାକୁ ଧୋକା ଦେଉଥିବା ମଣିଷ-ରାବଣମାନେ ବି ମନ କଲେ ଚେତା ହୋଇପାରିବେ । ଏ ଦେଶରେ ଧର୍ମ, ସତ୍ୟ ଓ ନ୍ୟାୟ ଯେପରି ଦୈତ୍ୟମାନଙ୍କ ହାତରେ କାବୁ ହୋଇ ରହିଛି ଓ ତାହା ଦ୍ୱାରା ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଉଣ୍ଡାଇ ରଖିଛି, ସତ୍ୟର ପାତ୍ରଟି ଉପରେ ଯେପରି କାଞ୍ଚନର ଢାଙ୍କୁଣି ହୋଇ ପଡ଼ିଛି, ସେହି କଥାଟିକୁ ସମଝି ପାରିଲେ ଯାଇ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଠିକଣା ଆଖିରେ ନିଜ ଭିତରକୁ ଦେଖିପାରନ୍ତେ ଏବଂ ମୁକ୍ତିଲାଭ କରନ୍ତେ । ମାତ୍ର, ସେଥିଲାଗି ବହୁତ ସାହସ ଦରକାର । ନିଜର କାଞ୍ଚନ ଢାଙ୍କୁଣିଟିକୁ ବିଦୀର୍ଣ୍ଣ କରିଦେବା ନିମନ୍ତେ ସାହସର ସହିତ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଆବାହନ କରିପାରିବା ବି ଦରକାର । ନିଜ ଭିତରେ ଏକ ସୂର୍ଯ୍ୟଦର୍ଶନ ହୋଇପାରିବା ଦରକାର । ଏବଂ ନିଜ ଭିତରେ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଦର୍ଶନ ହୋଇପାରିଲେ ମଣିଷ କଦ୍ୟପି ରାମ ହେବାର ମୁଖା ପିନ୍ଧି, ଉତ୍ସବର ମିଛ ରାବଣଟାକୁ ପୋଡ଼ି ବିନାଶ କରିବାର ଛଳ ଭିତରେ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବ ନାହିଁ । ନିଜେ ରାଜୀ ହୋଇ ସିଏ ନିଜ ଭିତରର ରାବଣଟାକୁ ସବାଆଗ ମାରିବ, ରାମଙ୍କର ପୃଥିବୀ ଲାଗି ଯୋଗ୍ୟ ହେବ,- ପୃଥିବୀକୁ କଦାପି ଧୋକା ଦେବନାହିଁ । ରାମଙ୍କ ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି କାହାକୁ ଧୋକା ଦିଏ ନାହିଁ । ସିଏ ମଣିଷ ଉପରେ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼େନାହିଁ, ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ସତକୁ ସତ ଲୋଡ଼ି ବାହାରେ ।

୧୬/୧୨/୯୬

•

ଗଣତନ୍ତ୍ରର ବିକଳ୍ପ ଗଣତନ୍ତ୍ର

ଭାରତବର୍ଷରେ ଚାଲିଥିବା ଗଣତନ୍ତ୍ର ମୋଟେ ମନକୁ ଆସୁନାହିଁ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ କରିବା ପାଇଁ ଆମ ପାଖରେ ଶହେ ଷାଠିଏଟା ଯୁକ୍ତି ରହିଛି । ତଥାପି କହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ, ଭାରତବର୍ଷରେ ଆଗକୁ ଯାହାକିଛି ଉଚିତ ରାସ୍ତା ଦେଖାଯାଉଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ଏହି ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ହିଁ ଭୂମି କରି ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି । କେବଳ ଗଣତନ୍ତ୍ର ହିଁ ଖାଲି ଭାରତବର୍ଷରେ ନୁହେଁ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀରେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ବିକଳ୍ପ ହୋଇପାରିବ । ଆଗେ ମଣିଷର ଭାଗ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେତେ ଯାହା ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଆସିଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ମଣିଷମାନଙ୍କର ଅସଲ ନିୟତିଟିକୁ ଭଣ୍ଡୁର କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଆଦର୍ଶ, ଜଣେ ଜଣେ ମହାତ୍ମା ଅଥବା ଡିକ୍ଟେଟର ପୃଥିବୀଟାକୁ କ୍ଷଣେ ବା କେତେ କ୍ଷଣ ଲାଗି ସମ୍ମୋହିତ କରି ରଖିଛନ୍ତି ସିନା, ମାତ୍ର ମଣିଷର ଅସଲ ଉଦୟଗୁଡ଼ିକୁ ଓଗାଳି ରଖିବାରେହିଁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ସଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଧର୍ମ କେବଳ ତାହାରି ଭିତରେ ସବୁଯାକ ସତ୍ୟ ସାଇତା ହୋଇ ରହିଛି ବୋଲି କେତେ ବାହାଦୁରି କରିଛି, ସତ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସତେଅବା କିଳି ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଭବ୍ୟ ଦେବସ୍ଥାନମାନ ତିଆରି କରିଛି, ବିଧିବିଧାନ ଓ ବହୁ ସଂସ୍କାରର ଆଡ଼ମ୍ବରରେ ନିଜକୁ ହିଁ ନିୟନ୍ତା ବୋଲି ଦେଖାଇ ହୋଇଛି, ତଥାପି କାଳର ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ଭାରି ଶୋଚନୀୟ ଭାବରେ ପୋଲା ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି ।

ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ତନ୍ତ୍ର ହେଉଛି ଗଣତନ୍ତ୍ର । ଯାହାକିଛି ହେବ, ତାହା ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ହେବ । ଅଧିକାର ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର, କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବି ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର । ନେତାମାନେ ଏଇ ମଣିଷମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ହିଁ ବାହାରିବେ । ଉପରୁ ଆସି ମୋଟେ ଲଦିହୋଇ ପଡ଼ିବେ ନାହିଁ । କେତେଟା ବ୍ୟକ୍ତି ବା କେତେଟା ବର୍ଗ ଆପଣା ପାଇଁ ଗୋଟାଏ ଦେଶକୁ ଚଳାଇବାର ଠିକାଦାରୀ ନେବେ ନାହିଁ । ଜାତି ଜାତି, ବଡ଼ ସାନ, ଉଚ୍ଚ ନୀଚର କୌଣସି ଅନ୍ୟାୟ ବାରଣ ନଥିବ । ମଣିଷ ସର୍ବାଦୌ ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ସତ୍ତା ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରାଯିବ ଏବଂ ସବୁ ମଣିଷ ଆପଣାର ସେହି ସତ୍ତାମୂଳ ପରିଚୟଟି ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୋଇପାରିବେ, ସେଥିଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ ସର୍ବନିମ୍ନ ଓ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଭିତ୍ତିଭୂମିର ନିର୍ଭର ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ । ଶାସନ ହିଁ ସେହି ନିର୍ଭରଟିକୁ ଯୋଗାଇଦେବ । ଶାସନ ରଜା ହୋଇ ବସିବ ନାହିଁ । ଶାସନ ବାଧାଗୁଡ଼ିକୁ ଦୂର କରିବାରେ ହିଁ ନିମିତ୍ତବତ୍ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ । ମଣିଷମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ହିଁ ପ୍ରତିନିଧି ବଛାହେବେ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କଲେ ଆମ ଜାତୀୟତାବାଦ ମଧ୍ୟ ଆମର ଅସଲ ଉଦୟଗୁଡ଼ିକର ମାର୍ଗରେ ଅନେକ ସମୟରେ ବାଧା ହୋଇ କାମ କରିବ, ଆମକୁ ମିଛଟାରେ ଗୁଡ଼ାଏ ଭାବପ୍ରବଣତା ଭିତରେ

ଭୁଲାଇ ରଖିବାର ଫିସାଦ କରୁଥିବ । ପୃଥିବୀର ଧର୍ମମାନେ ଯେପରି ମଣିଷକୁ ଅନେକତଃ ଭାବପ୍ରବଣ ଓ ତେଣୁ ନିର୍ମମ କରି ରଖିବାରେ ବେଳେବେଳେ ଭାରି ସହାୟତା କରି ଆସିଛନ୍ତି, ଇଏ ପ୍ରାୟ ସେହିପରି ଗୋଟିଏ କଥା, ପୃଥିବୀ ପାଇଁ ପ୍ରାୟ ସେହିପରି ଏକ ପ୍ରମାଦ ।

ଭାଗ୍ୟକୁ ଭାରତବର୍ଷରେ କିଛି ନହେଲେ ନାମକୁ ମାତ୍ର ଏକ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଚାଲୁଛି ବୋଲି ଆମେ ମଉକା ପାଇବା ମାତ୍ରକେ ଏଇଟା ମୋଟେ ଗଣତନ୍ତ୍ର ନୁହେଁ ବୋଲି କହିବାକୁ ମଉକା ମଧ୍ୟ ପାଉଛୁ । ଏହି ଦେଶର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ସରକାର ଓ ଶାସନ ବୋଲି ଯେଉଁ ପିଶାଚୁଣୀ-ତନ୍ତ୍ରମାନ ଚାଲିଛି, ସେଗୁଡ଼ାକର ତୁଳନାରେ ଆମକୁ ଖୁବ୍ ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ । ଗଣତନ୍ତ୍ର ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଏବଂ ସେହି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିକୁ ଭିତ୍ତି କରି ଆମକୁ ଗଣତନ୍ତ୍ର ନାମକ ଏକ ତାରା ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଭାରତବର୍ଷର ସମାଜ ଆବହମାନ କାଳରୁ ଯେଉଁ ବିଶ୍ୱାସଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ବାନ୍ଧିହୋଇ ରହିଆସିଛି, ତା' ଭିତରେ ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ତଥାପି ଅଗ୍ରସର କରାଇ ରଖିବାକୁ ହେଲେ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ନେତୃତ୍ୱଗୁଡ଼ିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାହସ ଅବଲମ୍ବନ କରିବାକୁ ହେବ । ତେବେ ଯାଇ ଆମର ସାମୂହିକ ଜୀବନରେ ଗଣତନ୍ତ୍ର ନିମନ୍ତେ ସତକୁ ସତ ଏକ ଗତିଶୀଳତା ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ । କର୍ମବାଦ, ଭାଗ୍ୟବାଦ, ଜାତିବ୍ୟବସ୍ଥା, ଏଗୁଡ଼ିକ ଅସଲ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ପରିପନ୍ଥୀ ରୂପେ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଆସିଛନ୍ତି । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ କୌଣସି ସଂସ୍କୃତିଗତ ଲାଳସାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିବାକୁ ମୋଟେ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ନାହିଁ । ଏବଂ, ଯେଉଁମାନେ ଶାସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକଠାରୁ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟଦେଇ ଦେଖୁଥିବେ, ସେମାନେ କଦାପି ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିବାର ଫିସାଦ ଭିତରେ କେବେହେଲେ ପଡ଼ିବାକୁ ମନ କରିବେ ନାହିଁ । ଅସଲ ମଣିଷ, ନିଜକୁ ସମ୍ମାନ ଦେଇ ଦେଖୁଥିବା ମଣିଷ ଏବଂ ନିଜ ଭିତରେ ଏକ ନିରନ୍ତର ଗତିଶୀଳତାକୁ ଅନୁଭବ କରି ପାରୁଥିବା ମଣିଷ କିପରି ଓ କାହିଁକି ଅନ୍ୟ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଗୋଡ଼ରେ ଦଳି ଚାଲିଯିବାର ମତଲବରେ ଶାସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ାକୁ ମୁଣ୍ଡାଇ ବୁଲିବାକୁ ଭଲ ପାଇପାରିବ ?

ମଣିଷକୁ, ସବୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ମଣିଷ ପରି ଦେଖିବା ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେବା, ଏହା ହିଁ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସର୍ବମୂଳ କଥା । ସେପରି ଦେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ, ଯେଉଁମାନେ ଏକ ଅସମାନ ସମାଜରେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଯାଇ ରହିଛନ୍ତି, ଗେହ୍ଲାହୋଇ ସଂସ୍କୃତି କରୁଛନ୍ତି ବା ହାକିମ ହୋଇ ମଣିଷମାନଙ୍କ ଉପରେ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ିବାକୁ ମନ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ସହାୟକ ବୋଲି ମନେ କରିବାକୁ ଆଉ ମୋଟେ ଇଚ୍ଛା ହେବନାହିଁ । ଦେଶରେ ଶହେରେ ନବେ ଲୋକ ବୁଝି ପାରୁନଥିବା ଭାଷାରେ ଯେଉଁମାନେ ପିଲାଟି ଦିନରୁ ହିଁ ମଣ ହେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏପରି ସବୁ ଅଦ୍ରବ୍ୟଗୁଡ଼ାକର ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ି ଯାଉଛନ୍ତି ଯେ, ସେମାନେ ଏହି ଦେଶର ମଣିଷଙ୍କଠାରୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଭିନେ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଏବଂ ତେଣୁ ଭିନେ ହୋଇ ଦିଶିବାକୁ ଆପ୍ରାଣ ସାଧନା କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେ

ଫୁଲେଇ ହୋଇ ବଢୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଠି ଗଣତନ୍ତ୍ର ନିମନ୍ତେ ଆଦୌ ଖୁବ୍ ବେଶୀ କାମରେ ଲାଗି ପାରିବେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ଏ ଦେଶର ଦାନା ଖାଇ ଆପଣାକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ବପୁବନ୍ତ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବେ । ସେମାନେ ଅନେକତଃ ଜାତୀୟତାର କଥା କହିବେ, ସଭାରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତିକୁ ରଖି ନିର୍ମଳ ମନରେ ମିଛ ଉଦ୍‌ଗାରୁଥିବେ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ମୋଟେ କୌଣସି କଥା ଯେପରି ପଡ଼ି ନପାରିବ, ସେଥିଲାଗି ଅତୀତଟାକୁ ହିଁ ଏଡ଼େବଡ଼ କରି ଦେଖାଇ ହେଉଥିବେ । କାଳେ କାଳେ ଏହି କିସମର ଜୀବମାନେ ହିଁ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କରି ଆସିଛନ୍ତି ଓ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଲାଗି ଏକ ବଡ଼ ବାଧା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କର ଦିନ ସରି ଆସିଲାଣି ।

ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ଆଗାମୀ ଧର୍ମ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରି ଏବେ ପୃଥିବୀଯାକ ଏକ ଶକ୍ତିମନ୍ତ ଆନ୍ଦୋଳନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲାଣି । ଭାରତବର୍ଷରେ ତାହାର ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ଅବଶ୍ୟ ହେବ ଓ ଆମକୁ ଏକ ଅନ୍ୟ ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଉଦ୍‌ବୋଧିତ କରିବ । ପରମ୍ପରାର ଦ୍ୱାହି ଦେଇ ଇତିହାସରେ ଅଳପ ମଣିଷ ପୃଥିବୀରେ ରାଜାହୋଇ ବସିଥିଲେ ଏବଂ ବହୁତ ମଣିଷଙ୍କୁ ବୋକା ବନାଇ ରଖିଥିଲେ । ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଧର୍ମ ନାମରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଗାଦୀମାନେ ସର୍ବଦା ଶୋଷକମାନଙ୍କର ପକ୍ଷରେ ହିଁ ରହି ଆସିଥିଲେ । ଆମ ଆଧୁନିକ ଯୁଗରେ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ଅଧିକ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭାବରେ ଜାଣିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇ ଆସିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେହି ଭ୍ରାନ୍ତିଗୁଡ଼ାକ ସତେଅବା କେଡ଼େ ବେଗରେ କଟି କଟି ଯାଉଛି । ପୃଥିବୀରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମନୁଷ୍ୟ ଧର୍ମ କହିଲେ ଆଉ ପିତୁଳା ବା ପୁରାଣଗୁଡ଼ାକୁ ନଅନାଇ ନିଜ ଭିତରେ ଗଭୀରତମ ଏବଂ ଅନ୍ତରଙ୍ଗତମ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏପରି ଗୋଟିଏ କେନ୍ଦ୍ରକୁ ଅନାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେଣି, ତାହାକି କାହାକୁ ଈର୍ଷା କରେନାହିଁ । କାହାକୁ ଜଳିବାରେ କିମ୍ବା କାହାଠାରୁ ଅଧିକ ବଡ଼ ହୋଇ ମୋଟେ କୌଣସି ଆନନ୍ଦ ପାଏ ନାହିଁ । ଯିଏ ଯେତେ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟତା ଓ ଦିବ୍ୟତା ହାସଲ କରେ, ସିଏ ସେତିକି ନଇଁଆସେ, ସେତିକି ଅଧିକ ଡୋର ଲଗାଇ ଓ ନିଜକୁ ସେତିକି ଅଧିକ ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ କରି ରଖି ଶିଖେ, ନିଜକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ପୃଥିବୀର କାମରେ ଲଗାଇ ଜାଣେ । ଏଇଟି ହେଉଛି ଗଣତନ୍ତ୍ରର ପ୍ରେରଣା । ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ଆଧୁନିକତାର ଯାବତୀୟ ଅନୁକୂଳତାକୁ ସମ୍ବଳ କରି ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ପ୍ରେରଣାଟିର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଭାରତବର୍ଷ କଦାପି ଏଥିରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ରହି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ଏଥିରେ ବାଧା ବହୁତ ଆସିବ, ଗୁରୁଜନ ଅର୍ଥାତ୍ ଗାଦୀରେ ଗୁରୁ ହୋଇ ବସିଥିବା ସ୍ୱାର୍ଥମାନେ ବହୁତ ଗୋଳ କରିବେ, ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ରହିଥିବା ଆୟୁଧଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖାଇ କେତେ ଚେତାବନୀ ବି ଦେବେ, ତଥାପି ଯାହା ହେବାର କଥା ତାହାହିଁ ହେବ । ଯଦି ଆମେ ଚେତି ପାରିବା, ଯଦି ଆମେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଦମ୍ଭଗୁଡ଼ିକୁ ବର୍ଜନ କରିପାରିବା, ତେବେ ଆମେ ବିବର୍ତ୍ତନର ଆର ପାହାଚଟିକୁ ଉଠିଯାଇ ପାରିବା, ନଚେତ୍ କାଳଦ୍ୱାରା କୁଆଡ଼େ ଗିଳି

ହୋଇଯିବା ଏବଂ ମଣିଷ ଅନ୍ତତଃ ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ କଦାପି ଏତେବେଶୀ ବୋକା ନୁହନ୍ତି ଯେ, ସେମାନେ ଗିଳିହୋଇ ଯିବେ ପଛକେ, ତଥାପି ପୁରୁଣାକୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ମନ କରିବେନାହିଁ । ଆଧୁନିକ ମଣିଷର ନିଜ ବିବେକକୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ତାହାରି ବୋଲ ମାନିବା ପାଇଁ ଯାବତୀୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅବଶ୍ୟ ଅଧିକ ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଛି । ତେଣୁ, ଯେଉଁ ସମ୍ଭାବନାଟି ଆସୁଛି, ତାହାକୁ କଦାପି ଅତୀତରେ ମଣିଷ ଆଗରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଥିବା ସମ୍ଭାବନାଚୟ ସହିତ ତୁଳନା କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଏଭଳି ଏକ ସମ୍ଭାବନା ଇତିହାସରେ କେବେହେଲେ ଆସିନଥିଲା ଏବଂ ମାନବସମାଜ ଏହି ସମ୍ଭାବନାକୁ କଦାପି ହରାଇବ ନାହିଁ ।

ବ୍ରିଟିଶ୍ ଜାଠଦଳର ଭୁର୍ସୁଣ୍ଡା ନେତା ଚର୍ଚ୍ଚିଲ୍ ଏକଦା କହିଥିଲେ ଯେ, ଗଣତନ୍ତ୍ର ପରି ଏତେ ଦୋଷଯୁକ୍ତ ଶାସନବ୍ୟବସ୍ଥା ପୃଥିବୀରେ ନାହିଁ ସିନା, ମାତ୍ର ଗଣତନ୍ତ୍ରର କୌଣସି ଅଧିକ ଭଲ ବିକଳ୍ପ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ । ଚର୍ଚ୍ଚିଲ ଆଜ୍ଞା ନିଜ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ବିବେକ ରହିଛି ବୋଲି ସଚେତନ ଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ସେହି କଥାଟିକୁ କହିଥିବେ । ଗଣତନ୍ତ୍ର ଭିତରେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ନା କେତେ ଦୋଷ ରହିଛି । ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ପୃଥିବୀର ଏକଛତ୍ର ଶାସକମାନେ ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଭୟ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ରଖାଇ ନଦେବା ପାଇଁ କଂସ ପରି ଆଚରଣ କରି ଆସିଛନ୍ତି । ଏବେ ମଧ୍ୟ କମ୍ କରୁନାହାନ୍ତି । ସମ୍ଭବତଃ ଗଣତନ୍ତ୍ର ହିଁ ଏକମାତ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯାହାକି ସାହସର ସହିତ ନିଜର ଦୋଷଗୁଡ଼ିକୁ ଉଖାରି ଦେଖିବାଲାଗି ସାହସ କରିପାରିବ, ସେଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ଖୋଜିବ ଏବଂ ପାହାଚେ ଆଗକୁ ପାଦ ପକାଇ ଯାଇପାରିବ । ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିଜକୁ କଦାପି ସର୍ବଦା ଭ୍ରମାତୀତ ବୋଲି ଭାବିବେ ନାହିଁ । କଂସମାନେ ହିଁ ସେହି ନିର୍ବୋଧତା ଦେଖାଇ ପାରିବେ । ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ଏକ ଶାସନ କେବେହେଲେ ନିଜକୁ ଲୁଚାଇବାର ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି କରିବ ନାହିଁ । କେବଳ ଗଣତନ୍ତ୍ର ହିଁ ରାଜି ହୋଇ ଆଉଜଣଙ୍କର କଥାକୁ ଶୁଣିବ, ନିଜ ଭିତରେ ଅନ୍ୟର ମତକୁ ସହାନୁଭୂତି ସହିତ ସ୍ଥାନଦେଇ ପାରିବ । ଗଣତନ୍ତ୍ର ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ହିଁ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ଓ ପରସ୍ପରର ଅଗ୍ରଗତିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ କୁଣ୍ଠିତ ହେବେନାହିଁ ।

ଭାରତବର୍ଷର ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଏକ ଗତିଶୀଳ ତତ୍ତ୍ୱ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବା ଓ ସେହି ମୁତାବକ ନିଜର ବିବେକକୁ ବି ସଦାଗତିଶୀଳ କରି ରଖିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରୁଥିବା ଏବଂ ଏହିପରି ଗତିଶୀଳ ରହିବା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ବାଟ ପାଇ ଯାଉଥିବା । ଯେଉଁମାନେ ଏକ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ତୁଚ୍ଛା ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥସାଧନରେ ଲଗାଉଛନ୍ତି, ଆମେ ସେମାନଙ୍କୁ ଘରର ଚାବି ଧରାଇ ଦେଇଛୁ । ଯେଉଁମାନେ ତୁଚ୍ଛା ଆପଣା ସହିତ ହିଁ ରତିରତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ଏମାନେ ସମସ୍ତେ କୁଆଡ଼େ ପାସୋର ହୋଇଯିବେ ଏବଂ ଭାରତବର୍ଷ ଆଗକୁ ଚାଲିଯିବ ।

ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମଣିଷ ସାହସୀ ହେଉଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦେଶଟାକୁ ରାତି ବୋଲି ଭାବି ଆମ ଘରେ ସିନ୍ଧି ଖୋଳୁଥିବା ପାମରମାନେ କେତେପ୍ରକାରେ ଧରା ପଡ଼ିଯିବେ ଏବଂ ନାକୋଇ ହେବେ । ଭାରତବର୍ଷରେ ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ସଙ୍କଟ ମାଡ଼ି ଆସୁନାହିଁ, ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଦିଗ୍‌ବଳୟ ଗୁଡ଼ିକ କ୍ରମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସଫା ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଆମେ ସମସ୍ତେ ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟାଟିର ସ୍ୱାଗତ ହିଁ କରିବା । ଗତ ପଚାଶବର୍ଷର ପତନ ତଥା ଅଭ୍ୟୁଦୟ ଦ୍ୱାରା ବନ୍ଧୁର ହୋଇ ରହିଥିବା ପଥଟି ବର୍ତ୍ତମାନ ସତେଅବା ଏକ ଅନ୍ୟ ପାହାଚକୁ ଉନ୍ନୀତ ହୋଇଯିବାରେ ଲାଗିଛି । ଆମେ ବିଶ୍ୱାସୀମାନେ ସେହି ଉତ୍ତରଣଟିକୁ ନିଜ ଭିତରେ ଅନୁଭବ କରିବା, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରିବା । ତା'ପରେ ଆମେ ଆଉ କାହାକୁ କାହିଁକି ଗୋଡ଼ରେ ଦଳିଦେଇ ଆଗ ଆଗକୁ ଚାଲିଯିବା ସକାଶେ ଧୃଷ୍ଟତା କରିବା ? ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଶୁଭବାସନା ଗୁଡ଼ିକ ଭାରତବର୍ଷକୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ହିଁ ସାକାର ହୋଇଉଠୁ । ଭାରତବର୍ଷ କହିଲେ ଏଣିକି ଗଣତନ୍ତ୍ର ଲାଗି ରାଜି ହୋଇଥିବା ଏକ ନୂତନ ଭୂମିକୁ ହିଁ ବୁଝାଉ ।

୨୩/୧୨/୯୬

•

ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ଜାତି ନାହିଁ

ଭଗବାନ ଏହି ଓଡ଼ିଶା ନାମକ ମଣ୍ଡଳଟିକୁ କିଛି ନଦେଇଥାନ୍ତୁ ପଛକେ, ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ନାମକ କ୍ଷେତ୍ରଟିଏ ଦେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଅଶେଷ ମାତ୍ରାରେ ଧନାଢ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ଅନେକ ସିଆଣିଆ ମଣିଷ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରର ଦ୍ୱାହି ଦେଇ କେଡ଼େ ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ଆତ୍ମଗୋପନ କରି ରହି ପାରୁଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶା ଯାହା ଥିଲା, ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର କ'ଣ ତାହାରି ପ୍ରତୀକ ନା ଓଡ଼ିଶା ଯାହା ହେବ, ତାହାରି ପ୍ରତୀକ ? ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ଓଡ଼ିଶାବାସୀ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଅତୀତ ମଧ୍ୟକୁ ଭୁଲାଇ ନେବାରେ ଅଧିକ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି ନା ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଆମର ଯେ କୌଣସି ସଂକଳ୍ପ ରହିଛି, ତାହାରି ବିଷୟରେ ସଚେତ କରିଦେଉଛି ?

ଯଦି ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ଜାତି ନାହିଁ, ତେବେ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ବାହାରେ କାହିଁକି ଜାତି ରହିଛି ? ଯଦି, ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବେଢ଼ାଟି ମଧ୍ୟରେ ଭଗବାନ ଆମକୁ ସତକୁ ସତ ଏତେ ଆକୁଳ ଭାବେ ଟାଣି ପାରୁଛନ୍ତି ଓ ବାନ୍ଧି ପାରୁଛନ୍ତି, ତେବେ ବେଢ଼ାଟାର ବାହାରେ ଆମେ କାହିଁକି ଏପରି ଶୋଚନୀୟ ଭାବରେ ଭଗବଦ୍‌ବିଚ୍ୟୁତ ହୋଇ ରହିଛୁ ? ଯଦି ବାଇଶିଟା ବିଶେଷ ପାହାଚ ଆମକୁ ସତକୁ ସତ ଏକ ପରମ ସାନ୍ନିଧ୍ୟର ସ୍ୱର୍ଗ ଆଡ଼କୁ ଉତ୍ତୋଳିତ କରିନେଇ ପାରୁଛି, ତେବେ ଠାକୁର ଦର୍ଶନ କରିସାରି ଦାଣ୍ଡକୁ ବାହାରି ପଡ଼ିବା ମାତ୍ରକେ ଆମେ କାହିଁକି ବିଲେଇ କୁକୁରଙ୍କର ଅଧମ ଜୀବନ ଭିତରକୁ ଏଡ଼େ ସରାଗରେ ଏକାବେଳେକେ ଡେଇଁ ପଡୁଛୁ ? ଆମ ସାହିତ୍ୟ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରକୁ ସତେ ଅବା ଏତେବଡ଼ ନିଧି ସଦୃଶ କରି ମୁଣ୍ଡରେ ମୁଣ୍ଡାଇ ଧରିଛି । ଆଉ କିଏ ନୀଳଚକ୍ରେ ହୋ ଦେଖ ଉଡୁଛି ବାନା ବୋଲି ସ୍ଲୋଗାନ ଦେଇ ହୁରି ପକାଉଛି । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ହିଁ କିଏ ଯାବତୀୟ ସଂସ୍କୃତିର ମୂଳ ମାର୍ଗଟିଏ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରି କେଡ଼େ ଉଲ୍ଲସିତ ହୋଇପଡୁଛି । ମାତ୍ର ଜଗନ୍ନାଥେ ଆମ ଜୀବନ ଭିତରକୁ ଆସି ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ ବୋଲି ଏମାନେ ନିଷ୍ଠାର ସହିତ କାହିଁକି ଅଳି କରିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ? ଜୀବନକୁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କରି ଦେବାପାଇଁ ଯାହା କିଛି ରହିଛି, ତାକୁ ଏଠି ମଣିଷମାନେ କାହିଁକି ଗୋଟାଏ ବିଶେଷ ଘର ବା ମନ୍ଦିରର କନ୍ଦି ଭିତରେ ନେଇ କିଳି ରଖିଛନ୍ତି ? ଯଦି ଆମର ଠାକୁର ଆମକୁ ଶୁଆଇ ପକାଇବାରେ ଏକ ନିମିତ୍ତ ପରି ବ୍ୟବହୃତ ହେଲେ, ତେବେ ଆମେ ସେଥିପାଇଁ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଧିକ୍ ବୋଲି କହିବା ନା ଆମର ଏହି ଅଧମ ବୁଦ୍ଧିଟାକୁ ଧିକ୍ ବୋଲି କହିବା ?

କବିର କଳ୍ପନା କ'ଣ କେବଳ କଳ୍ପନା ମାତ୍ର ? ଭକ୍ତର ସ୍ତୁତି କ'ଣ କେବଳ ସ୍ତୁତି ? ପର୍ବଦିନଗୁଡ଼ିକର ମାହାତ୍ମ୍ୟ କ'ଣ କେବଳ ସେହି ପର୍ବଦିନ ମାନଙ୍କରେ ହିଁ ସୀମିତ ହୋଇ ରହିଥିବ ? ତେବେ ବୃହତ୍ତର ସଂସାରର ସମ୍ବନ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରରେ ମଣିଷ ଯେ ଏପରି ଆତ୍ମରତି

ହୋଇରହିଛି, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଗିଳି ପକାଇ ଆପେ ବୃହତ୍ ହୋଇ ଦିଶିବ ବୋଲି ସିଏ ଯେଉଁ ନୃଶଂସ ସଂସ୍କାରଗୁଡ଼ିକୁ କଷିକରି କାମୁଡ଼ି ଧରିଛି, ଏଇଟା କ'ଣ ଭଗବାନଙ୍କର ବରାଦରେ ହୋଇଛି ନା ସତେଅବା ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥଣକୁ ମନ କରୁଥିବା ପରି ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଜୀବନ ଭିତରୁ ବହିଷ୍କୃତ କରି ରଖିଛନ୍ତି ଏବଂ ପୃଥିବୀରେ ନିଜର ହିଁ ଏକ ରୀତିରେ ସଂସାରଟାକୁ ମାଡ଼ି ବସିଛନ୍ତି ?

ଭଲଗୁଣଗୁଡ଼ିକ, ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ିକ, ହୃଦୟଗୁଡ଼ିକ- ଏମାନେ କ'ଣ ଚିରଦିନ ସେହି ବହିଭିତରେ ରହିଥିବେ ଏବଂ କେବଳ ବହିଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ପବିତ୍ର, ଅପବିତ୍ର ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିବ ? ତମାମ ଜୀବନଟାକୁ ବହୁ ଉତ୍ତେଜନା ଦ୍ୱାରା ଅପବିତ୍ର କରି ରଖି ଜଣେ ମଣିଷ ଖାଲି ପର୍ବ ପାଳନ କରି, ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ପହଁରି ଏବଂ ନିଜର ଯାବତୀୟ ପ୍ରୀତିକାମନାକୁ କଥାରେ ହିଁ ପୋତି ରଖି କିପରି ନିଜର ମୁକ୍ତିବିଧାନ କରିପାରିବ ? ତେଣୁ ଯେଉଁ ମଉଜିଆ ଭକ୍ତ ଭଜନ ଓ ଜଣାଣ ଭିତରେ ଆନନ୍ଦ ବଜାରରେ ଖାଲି ମଜାରେ ବୁଲିବ ବୋଲି ଯେତେବେଳେ ଠାକୁରଙ୍କ ପାଖରେ ମାଗୁଣି କରୁଛି, ସେତେବେଳେ ତା ନିଜ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଭଗବାନ ସତକୁ ସତ କେଡ଼େ ଦୁଃଖିତ ହୋଇ ନପଡୁଥିବେ । ଏବଂ ଭିତରର ଭଗବାନ ଦୁଃଖିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଯାଏ ବାହାରେ କୋଉ ଭଗବାନ ଆମକୁ ସୁଖୀ କରିଦେଇ ପାରିବେ ? ଯୁଗେ ଯୁଗେ କେତେଟା ଚତୁର ଶାସ୍ତ୍ରଲେଖକ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖଦ ଭାବରେ ବଂଚିତ କରି ରଖିବା ପାଇଁ ଏହି ମିଛ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଫାନ୍ଦି ନାହାନ୍ତି ତ ? ପୃଥିବୀରେ ମଣିଷମାନେ ଯେତିକି ଯେତିକି ନିଜ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଆଖିଗୁଡ଼ିକର ସନ୍ଧାନ ପାଇବେ, ନିଜ ଡେଣାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଯେତିକି ନିର୍ଭର କରି ଶିଖିବେ, ସେତିକି ସେତିକି ଏହି ପୁରୁଣା ଫନ୍ଦିମାନେ ପଦାରେ ପଡ଼ି ଯିବେନାହିଁ କି ? ସେତେବେଳେ ହୁଏତ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରର ସଂଜ୍ଞା ବି ବଦଳିଯିବ । ଏକ ଭୌଗୋଳିକ ସ୍ଥାନକୁ ନ ବୁଝାଇ ତାହା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉପଲବ୍ଧି ବା ଚେତନାକୁ ବୁଝାଇବ । ମଣିଷର ଭିତରେ ଏପରି କ'ଣ ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ଘଟିବ ବା ଥଳଟିଏ ମିଳିଯିବ, ଯେତେବେଳେ କି ସଂସାରଟାଯାକ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ଭଳି ଦିଶିବ, ସଂସାରରେ ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ସତ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦିର ଆଡ଼କୁ ବାଟ ଚାଲୁଥିବା ପଥଚାରୀ ଭକ୍ତ ସଦୃଶ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉଥିବେ ।

କିଞ୍ଚିତ୍ ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ ଭାବି ଜାଣିଲେ ହୁଏତ ଆମକୁ ନିଜ ମୁକ୍ତିର ଏକ ମାର୍ଗ ମଧ୍ୟ ମିଳିଯାଇ ପାରିବ । ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରର ବାହାରେ ଜାତି ଅଛି, ଭେଦ ଅଛି, ବିଦ୍ୱେଷ ରହିଛି ଏବଂ ଘୃଣା ରହିଛି, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଏହିସବୁ କଥା ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି,- ଆମକୁ ଏହିପରି ଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ହେବ । ମଣିଷ ସହିତ ମଣିଷର ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡିକ ବାସନ୍ଦଧର୍ମୀ ହୋଇ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭଗବାନଙ୍କ ସହିତ ମଧ୍ୟ ତା' ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ କଦାପି ପ୍ରୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ନିଜ ଭିତରେ ନିଷ୍କପଟ ହୋଇ ନପାରିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ଭଗବାନଙ୍କର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ କଦାପି କପଟଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ଘଡ଼ିଏ ମଧ୍ୟ ଚଳିପାରିବା ନାହିଁ ।

ସେତେବେଳ ଯାଏ ତାଙ୍କୁ କେବଳ ନିଜ ପାଇଁ ଲୋଡୁଥିବା । ତାଙ୍କୁ ଅମୁକ ଦିଅ, ଅମୁକ ଶତ୍ରୁ ଉପରେ ମୋତେ ବିଜୟୀ କରାଅ ଓ ସେହି କାତର ଆହୁରି କେତେ କ'ଣ ଗୁହାରି କରିବାରେ ଲାଗିଥିବା ଏବଂ ଭଗବାନଙ୍କ ଲାଗି ଗୋଟାଏ ମାରାତ୍ମକ ବୋଝ ହୋଇ ସର୍ବଦା ରହିଥିବା । ଆମକୁ ନେଇ ଭଗବାନ ଭାରି ଗୋଲକଧନ୍ଦାରେ ପଡ଼ି ରହିଥିବେ ।

ମଣିଷମାନେ ସ୍ୱାର୍ଥୀ ହେବାରୁ ଠାକୁରଙ୍କୁ ଭୋଗ, ରାଗ ଓ ଭଜନ ଦେଇ ତୁଷ୍ଟ କରିବାକୁ ମନକଲେ ଅଥବା ଏହିସବୁ ମାର୍ଗରେ ତାଙ୍କୁ ତୁଷ୍ଟ କରିବାକୁ ମନ କରିବାରୁ ହିଁ ସ୍ୱାର୍ଥୀ ହୋଇଗଲେ, ହୁଏତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟର କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବିଚାରମାନ କରାଯାଇପାରିବ । ମଣିଷ ସ୍ୱାର୍ଥୀ ହେବାରୁ ହିଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ଜାଗାରେ କିଳି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲା ଅଥବା କୌଣସି ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧିରେ ପଡ଼ି ଭଗବାନଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥାନରେ ଆଣି ଥାପିଦେବାରୁ ସ୍ୱାର୍ଥୀ ହେଲା, ସେହି କଥାଟିର ମଧ୍ୟ ନାନା ଭାବରେ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନୁସାରେ ବିଚାର କରାଯାଇପାରିବ । ଯେଉଁମାନେ ଏହି ସଂସାର ଭିତରେ ଥାଇ ସତକୁ ସତ ଭଗବାନଙ୍କର ସାକ୍ଷାତ ପାଇଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କର ଆଖିରେ କାହିଁକି କ'ଣ ଏପରି ମଇଳା ରହିଥିଲା, ଯାହାଫଳରେ କି ସେମାନେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧାମରେ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନେଇ କିଳି ରଖିବାକୁ ଆବଶ୍ୟକ ମନେକଲେ ? ଏହିପରି ଏକ ସଂଶୟ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ସେମାନଙ୍କର ସେହି ସାକ୍ଷାତ୍‌କାରକୁ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ସମୟରେ ସନ୍ଦେହ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ । ସତ୍ୟ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ୍‌କାର ଘଟିଲେ, ଭଗବାନଙ୍କର ପରିଚୟ ମିଳିଗଲେ ଏବଂ ନିଜ ଭିତରେ ଅସଲ ପବିତ୍ରତାଟିର ଅନୁଭବ ସମ୍ଭବ ହୋଇଗଲେ ମଣିଷ ନ୍ୟାୟତଃ ଅଳପକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଅଧିକ ମଧ୍ୟକୁ ଚାଲିଆସିବା କଥା ଏବଂ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ବାଡ଼ ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ହିଁ ଭଗବାନଙ୍କର ପରିପ୍ରକାଶ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିନେବା କଥା । ମାତ୍ର ପୃଥିବୀରେ ବହୁତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ, ବହୁତ ପୀଠ ଏବଂ ବହୁତ କ୍ଷେତ୍ରର ଭିଆଣ କରି ଯେଉଁମାନେ ପୃଥିବୀଯାକର ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ୟମନସ୍କ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏତେ ବୁଦ୍ଧି ଖର୍ଚ୍ଚ କଲେ, ସେମାନେ କୌଣସି ଅର୍ଦ୍ଧସତ୍ୟ ଅଥବା ଅସତ୍ୟକୁ ସବାବଡ଼ ଠାକୁର ବୋଲି ଭ୍ରମକରି ପକାଇଲେ ନାହିଁ ତ ?

ପୃଥିବୀଯାକ ଖାଲି ପୀଠ, କ୍ଷେତ୍ର ଏବଂ ଧାମରେ ଭଗବାନଙ୍କୁ କିଳିରଖି ପୃଥିବୀକୁ କେଉଁ ବିଭ୍ରାନ୍ତମାନେ ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ପକାଇ ରଖିବାକୁ ଚକ୍ରାନ୍ତ କରି ଆସିଛନ୍ତି କେଜାଣି ? ଏହି ବୃହତ୍ତର ପୃଥିବୀ ଓ ସେଥିରେ ବାସ କରୁଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ବର୍ଜନ କରି ଯେଉଁମାନେ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ଆସି ମଠ ବସାଇଛନ୍ତି; ସେମାନେ ହୁଏତ ସମସ୍ତେ ସେହିପରି ଏକ ଭ୍ରମ ଭିତରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମର ସଂସାରଟାକୁ ପ୍ରାୟ ଏକ ଉଷର ଭୂମିରେ ପରିଣତ କରି ରଖିବାର ଷଡଯନ୍ତ୍ରରେ ଅଳ୍ପ ବହୁତ ସହଯୋଗ ମଧ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀକୁ ନାନା ମଳିନତା ଭିତରେ ଅକିଞ୍ଚନ ଓ ଅଧମ କରି ରଖି ସେମାନେ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ନାମକ ପବିତ୍ର ଖାସମାହାଲରେ

ଆସିବୁଲିବା ଦ୍ୱାରା ଜୀବନରେ ଚତୁର୍ବର୍ଗ ଫଳ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଗଲା ବୋଲି ଭାବିବାର ମିଛ ଲୋଭକୁ ସୃଷ୍ଟିକରି ରଖିଛନ୍ତି । ଆମ ପୃଥିବୀରେ ହୁଏତ ବହୁ ନିରାନନ୍ଦର କାରଣ ହୋଇ ରହିଥିବା ଅନେକ ମନୁଷ୍ୟ ଆନନ୍ଦ ବଜାର ଭିତରେ କ୍ଷଣେ ମଜା ଭୁଞ୍ଜିବା ଦ୍ୱାରା କୈବଲ୍ୟ ପାଇଯିବେ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀ ଭିତରେ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ମାଡ଼ିବସି ଘୋଡ଼ା ଚଢୁଥିବା ରାଜାମାନେ କାହିଁକି ଏଡ଼େ ଉତ୍ସାହର ସହିତ ଭବ୍ୟ ମନ୍ଦିରମାନ ତିଆରି କରାଇ ଦେଇଛନ୍ତି ଓ କେତେ ଚାତୁର୍ଯ୍ୟ ସହିତ ଆପଣାକୁ ଠାକୁରମାନଙ୍କର ଆଦ୍ୟସେବକ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି, ସମ୍ଭବତଃ ଏଥିରୁ ସେହି କଥାଟିର କିଛି ସୁରାଖ ମଧ୍ୟ ମିଳିଯାଇ ପାରିବ ।

ତେଣୁ ଚାଲ, ଏହି ବଜାରଗୁଡ଼ାକରୁ ଆମେ ସଂସାରକୁ ଫେରି ଆସିବା । ବାଇଶି ପାହାଚରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସି ଜୀବନର ପାହାଚଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ଅଧିକ ମନଦେବା, ଅଧିକ ନିଷ୍ଠା ସହିତ ସେହିଗୁଡ଼ିକୁ ମନ କରିବା । ମଣିଷଠାରୁ ମଣିଷ ଅଲଗା ହୋଇ ରହିଲେ ଓ ଜାତିରେ ଜାତିରେ ବିଭାଜିତ ହୋଇ ରହିଲେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଦୁଃଖ ହୁଏ ବୋଲି ଆମେ ଯଦି ପ୍ରକୃତରେ ବୁଝୁଥିବା, ତେବେ ଚାଲ ଏହି ପୃଥିବୀଟାକୁ ହିଁ ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ ଗଢ଼ିବା । ପୃଥିବୀରୁ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଯେଉଁ ଉତ୍ତମମାନେ ସଂସାର ଛାଡ଼ି ପଳାଇ ଯାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଯେଉଁଠାରେ ନିର୍ବାସିତ ହୋଇ ରହି କେବଳ ସେହି ସ୍ଥାନଟାକୁ ହିଁ ପବିତ୍ର ବୋଲି କହି ହୁରି କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ପୃଥିବୀଟାକୁ ଘୃଣା କରୁଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀକୁ ପାରିଲେ ନାହିଁ ବୋଲି ପୃଥିବୀକୁ ଘୃଣା କରୁଛନ୍ତି । ନିଜର ଆଖିଗୁଡ଼ିକୁ ସମୁଚିତ ଭାବରେ ସଫା ରଖିପାରିଲେ ପୃଥିବୀ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁ ପବିତ୍ରତା ସହିତ ସାକ୍ଷାତକାର ହୋଇପାରିବ, ତଦ୍ୱାରା ଆମକୁ ପୃଥିବୀରେ ହିଁ ଭଗବାନ ଦେଖାଯିବେ; ନିତି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହେବେ ଓ ନିତି ଆମକୁ ଉଦ୍‌ବୋଧିତ କରି ରଖିଥିବେ । ସିଏ ଏକ ଅନ୍ୟ ଅନୁଭବ, ଯେଉଥି ପାଇଁ କି ପୃଥିବୀର ବିବର୍ତ୍ତନ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆହ୍ୱାନ ଦେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲାଣି । ସେହି ଆହ୍ୱାନର ଭାଷାଟିକୁ ବୁଝିପାରିଲେ ଆହ୍ୱାନ ଆଦୌ କୌଣସି ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଦେଖାଯିବେ ନାହିଁ,- ପାଚେରୀ ବୋଲି ବି କୋଉଠି କିଛିହେଲେ ରହିବ ନାହିଁ । ଏହି ଠାକୁରମାନେ ସଂସାର ଭିତରେ ଆମର ବହୁ ସମ୍ବନ୍ଧ ମଧ୍ୟରେ ସାମିଲ ହୋଇଯିବେ, ପରିତ୍ରାଣ ଲାଭ କରିବେ । ସେମାନେ ସେହି ପରିତ୍ରାଣଟିକୁ ପାଇନାହାନ୍ତି ବୋଲି ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୋଟାକ ସହିତ ଆଉ ଗୋଟାକର କଳହ ଲାଗିଛି । ଏହି ମାର୍କାଟା ସେ ମାର୍କାଟାକୁ ଛୋଟ ବୋଲି କହୁଛି । ପୁରୁଣା ଗୁରୁ ଓ ପୁରୁଣା ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଘରସାର କରି ରଖିଥିବା କେତେକ ମଣିଷଙ୍କୁ ହତିଆର ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରି ହିଁ ସେହି କଳହ ବଳବତ୍ତର ରହିଛି । କ୍ଷମତାକୁ ଜୀବନର ଉଚ୍ଚତମ ଧ୍ୟେୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ରାଡ଼ମାନେ ସେଥିରୁ ଚମତ୍କାର ଫାଇଦା ଉଠାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ।

ମଣିଷମାନେ ଚେତା ହୋଇ ଆସୁଥିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ସେହି ତାମସା ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବ । ଏହି ତାମସା ବନ୍ଦ ହୋଇ ଆସିଲେ ଯାଇ ଅସଲ ସତ୍ୟମାନେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହେବେ, ମଣିଷର ଦିଗ୍‌ଦର୍ଶନ କରାଇବେ । ମଣିଷର ସାନ ବଡ଼ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକ ଅନ୍ୟ ନ୍ୟାୟ,

ଅନ୍ୟ ପରିମଳ ଓ ଅନ୍ୟ ଆଚାର ପରିସ୍ଫୁଟ ହୋଇ ଆସିବ । ତା'ପରେ ଆଉ ମଣିଷମାନେ ଶାନ୍ତି ଖୋଜି କୌଣସି ପ୍ରକାରର ବେଢ଼ା ଭିତରକୁ ପଳାଇ ଯିବାକୁ ମୋଟେ ମନ କରିବେ ନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ପାହାଚ ଉଠିବା, ପରସ୍ପରର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆସିବାକୁ ହିଁ ଯଥାର୍ଥ ସିଦ୍ଧି ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଆମ୍ଭେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଯେତେ ମଣିଷ ଏହି ଅନ୍ୟ ମାର୍ଗଟିକୁ ମନ କରିବା, ସେହି ଅନ୍ୟ ଆହ୍ୱାନଟିକୁ ଶୁଣିପାରିବା ଲାଗି ସାହସ କରିବା, ସେହି ସିଦ୍ଧି ସେତିକି ସହଳ ଆସିବ । ଆମେ ଆଉ କେହି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱୀପ ଉପରେ ଅଲଗା ହୋଇ ରହି ନିଜକୁ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ବଡ଼ ବୋଲି କହିବାର କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ରୟ ପାଇବା ନାହିଁ । ଏହି ତଥାକଥିତ ଶାସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ାକର ମୋହ ସେତିକିବେଳେ ଯାଇ ତୁଟିବ, ସମଗ୍ର ଜୀବନ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଛୁଇଁକରି ରହିଥିବା ପରି ଲାଗିବ । ବିବର୍ତ୍ତନବାଦୀମାନେ ନିଜ ନିଜ ଭାଷାରେ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ସେହି କଥା କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେଣି । ଅନୁରୂପ ବାଟଗୁଡ଼ିକ ଖୋଜାହେଲେଣି, ଅନୁରୂପ ସଂସ୍ଥାମାନେ କ୍ରମେ ଜନ୍ମଲାଭ କରି ଆସୁଛନ୍ତି । ଭଗବାନ ସାଙ୍ଗ ପରି ଏଇଠି କୋଉଠି ଅତି ପାଖରେ ଠିଆହୋଇ ଥିବା ପରି ଲାଗିଲେଣି । ହୁଏତ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ଆଶ୍ରାକରି ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରମାନଙ୍କରେ ରହିଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କର ଦିନ ଏଣିକି ସରିଆସିଲା ।

୩୦/୧୨/୯୬

●

ହୃଦୟବାନ ମଣିଷଙ୍କର ଅଭାବ

ଯାହା ପାଖରେ ନିଜର ଏକ ହୃଦୟ ଥାଏ ଅର୍ଥାତ୍ ଭିତରେ ଏକ ହୃଦୟ ରହିଛି ବୋଲି ଯିଏ ସଚେତନ ଥାଏ ଓ ସେହି ଅନୁସାରେ ଜୀବନଟିଏ ବଞ୍ଚୁଥାଏ, ସିଏ ଅନ୍ୟ ମଣିଷଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ସବାଆଗ ହୃଦୟଟିକୁ ଦେଖେ, ଅର୍ଥାତ୍ ସିଏ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସେମାନଙ୍କ ହୃଦୟକୁ ହିଁ ଉଦ୍‌ବୋଧିତ କରି ଆଣେ । ଏବେ ଭାରତରେ ହୃଦୟବାନ ମଣିଷଙ୍କ ଅଭାବ ରହିଛି ବୋଲି ଯିଏ କହୁଛି, ତା'ର ନିଜ ହୃଦୟଟିକୁ ସବା ଆଗରେ ରଖି ସିଏ ଜୀବନ ବଞ୍ଚୁଛି ତ ? ମୋ ଆଖିଗୁଡ଼ିକ ଯେପରି, ମୁଁ ଠିକ୍ ସେହି ଅନୁସାରେ ଯେ ସବୁକିଛି ଦେଖିବି- ଏହା ହେଉଛି ପୃଥିବୀରେ ବିଧାତାଙ୍କର ନିୟମ । ସ୍ୱୟଂ ନୀତିରେ ବାଟ ଚାଲୁଥିବା ମଣିଷ ସବା ଆଗ ନୀତିକୁ ହିଁ ଦେଖିବ ଏବଂ ଦୁର୍ନୀତି ଭିତରେ ରହିଥିବା ମଣିଷ ପୃଥିବୀକୁ ଦୁର୍ନୀତି ପ୍ରବଳ ହେଲା ବୋଲି ଏଡ଼େ ବଡ଼ପାଟିରେ କହିବାରେ ଲାଗିଥିବ । ଯିଏ ସ୍ୱୟଂ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଥିବ, ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ଭଲ ପାଉଛନ୍ତି ବୋଲି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ସିଏ ଅନୁଭବ କରିପାରୁଥିବ । ମାତ୍ର ଯୋଉ ବିଚାରାଟି ନିଜେ ଭଲପାଇ ଜାଣିନଥିବ, ପୃଥିବୀ ଯାକର ଭଲପାଇବା ଭିତରେ ବଢୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ତଥାପି ଭଲ ପାଇବାର ପ୍ରମାଣ ପାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ସେଦିନ ବକ୍ତା ଭୁଷ୍‌ଭାସ୍ କରି କହିପକାଇଲେ ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ସମାଜରେ ହୃଦୟବାନ ମଣିଷଙ୍କର ଅଭାବ ରହିଛି । ବକ୍ତା ଏକ ସଭାରେ ଭାଷଣ ଦେଉଥିଲେ । ତେଣୁ ନିଶ୍ଚୟ କିଞ୍ଚିତ୍ ଭାବପ୍ରବଣ ହୋଇ ଏକଥା କହିଥିବେ ଏବଂ ସେହି ସଭାରେ ଯେତେ ଯେତେ ହୃଦୟହୀନ ମଣିଷ ରହିଥିବେ, ସେମାନଙ୍କୁ କଥାଟି ଭାରି ଭଲ ଲାଗିଥିବ ଏବଂ ସେମାନେ ସମର୍ଥନ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ହୁଏତ ତାଳି ବି ବଜାଇଥିବେ । ଯଦି ଏହି ପୃଥିବୀରେ ହୃଦୟବାନ୍ ମଣିଷଙ୍କର ଅଭାବ ରହିଛି ବୋଲି ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ଅନୁଭବ କରୁଥିବି ଏବଂ ଆମ ସାମୂହିକ ଜୀବନରେ ହୃଦୟର ହିଁ ଅଧିକ ବିକାଶ ହେଉ ବୋଲି ଯଦି ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବି, ତେବେ ମୁଁ ନ୍ୟାୟତଃ ନିଜ ହୃଦୟଟିର ବିକାଶ କରି ଆଣିବାକୁ ହିଁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଚେଷ୍ଟା କରିବି । ଆଉ କାହାର ହୃଦୟ ଅଛିକି ନାହିଁ ବୋଲି ହିସାବ କରି ବାହାରିବା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ମୁଁ ନିଜର ହୃଦୟଟିକୁ ସବା ଆଗରେ ରଖି ବଞ୍ଚିବାକୁ ପ୍ରୟାସ ହେବି । ସଭାରେ, ସାଂଗମେଳରେ ଓ ଯାବତୀୟ ଅବସରରେ ମୁଁ ସବା ଆଗ ସେହି ପ୍ରୟାସଟିର କଥା କହିବି, ଅନୁରୂପ ପ୍ରୟାସଟିଏ ଦେଖିଲେ ଖୁସି ହେବି ଓ ତା' ସହିତ ମିତ ବସିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବି ଏବଂ ଏହିପରି ମିତମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିପାରିଲେ ଏହି ପୃଥିବୀଟା ମଧ୍ୟ ଭାରି ଚଞ୍ଚଳ ବଦଳି ଯାଇପାରିବ । ମଣିଷ ସହିତ ମଣିଷର ବେଭାର ଏକାବେଳେକେ ଅନ୍ୟ

ପ୍ରକାରର ହୋଇଯିବ ଏବଂ ମୁଁ ତାହାକୁ ହିଁ ପୃଥିବୀର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବର୍ତ୍ତନ ବୋଲି କହିବି, ଖୁସି ହେବି । ମଣିଷମାତ୍ରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ହୃଦ୍‌ଯନ୍ତ୍ର ରହିଛି, ତେବେ ହୃଦୟ ନାମକ ସେହି ବସ୍ତୁଟି ମଧ୍ୟ କାହିଁକି ନଥିବ ? ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ହୃଦୟ ତାକୁ କିପରି ଭାବରେ ପରିଚାଳିତ କରୁଛି, ତାହା ତା' ହୃଦ୍‌ଯନ୍ତ୍ରର ସୁସ୍ଥତାକୁ ମଧ୍ୟ ଯେ ଅନେକ ପରିମାଣରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରୁଛି, ଏପରି ଅନୁମାନ କରିବାଲାଗି ମଧ୍ୟ ଏବେ ଅନେକ କାରଣ ଜଣାପଡ଼ିଲାଣି । ତେବେ ହୃଦୟହୀନ ମଣିଷ କାହିଁକି କୋଉ କାରଣରୁ ଏ ପୃଥିବୀରେ ରହିବେ ? ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ଯେପରି ମସ୍ତିଷ୍କଟିଏ ରହିଛି, ଯେପରି ଚିନ୍ତା କରିବାର ଏବଂ ଇଚ୍ଛା କରିବାର ଶକ୍ତି ରହିଛି, ଠିକ୍ ସେହିପରି ହୃଦୟଟିଏ ଆବଶ୍ୟ ରହିଥିବ । ସବୁ ମଣିଷ କ'ଣ ନିଜର ମସ୍ତିଷ୍କକୁ ଏକାଭଳି ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି ? ସବୁ ମଣିଷ ଏକାଭଳି ଚିନ୍ତା କରୁଛନ୍ତି ନା ଏକାଭଳି ଇଚ୍ଛା କରି ପାରୁଛନ୍ତି ? ଠିକ୍ ସେହିପରି ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ହୃଦୟ ସମ୍ଭାବନା ରୂପେ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତେ ଯେ ସେହି ହୃଦୟକୁ ଏକାଭଳି କାମରେ ଲାଗାଉଛନ୍ତି, ତାହା କଦାପି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଯାହାର ହୃଦୟ ଯେଉଁଠାରେ ରହିଛି, ସିଏ ମଧ୍ୟ ସେଇଠାରେ ରହିଛି ବୋଲି ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଏବଂ ପ୍ରାଚ୍ୟ ଉଭୟ ବିଦ୍ୟାରେ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି ।

କାହାର ହୃଦୟକୁ କିଏ କେଉଁଭଳି କାମରେ ଲଗାଇବ, ଆଦୌ ସମୁଚିତ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଇବ କି ନାହିଁ, ସେକଥା ମୁଖ୍ୟତଃ ତା'ର ନିଜ ଉପରେ ହିଁ ନିର୍ଭର କରିବ । ନିଜ ନିଜର ବୁଦ୍ଧିକୁ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଯେପରି ନିଜ ନିଜର ମତଲବ ଅନୁସାରେ କାମରେ ଲଗାଇଥାଉ, ଏଇଟି ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଗୋଟିଏ କଥା । ବୁଦ୍ଧି ଖରଚ ପରି ମଣିଷ ଜୀବନରକ୍ଷାକାରୀ ଔଷଧ ଯେପରି ବାହାର କରୁଛି, ଜୀବନନାଶକାରୀ କମାଣ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ବାହାର କରୁଛି । ପରିବେଶ ଯେ ମଣିଷକୁ ଏଆଡ଼େ ନଚେତ୍ ସେଆଡ଼େ ନେଇଯାଉଛି, ସେକଥା ମଧ୍ୟ ନିଧଡ଼କ ଭାବରେ ଆଦୌ କହିହେବ ନାହିଁ । ପରିବେଶକୁ ମଣିଷ ହିଁ ତିଆରି କରିଛି ଏବଂ କରୁଛି । ପୁନଶ୍ଚ, ନାନାବିଧ ପରିବେଶ ମଣିଷର ବାହାରେ ଏବଂ ଭିତରେ ନିରନ୍ତର ଅବସ୍ଥିତ ରହିଛି । ମଣଷ ଯେଉଁ ପରିବେଶଟିକୁ ବାଛି ନେଉଛି, ସିଏ ତାହାରି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ଏବଂ ପ୍ରଗଠିତ ହେଉଛି । ଜୀବନଧାରଣର ଭୂମି ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଏକ ସର୍ବନିମ୍ନ ପରିବେଶକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଅବଶିଷ୍ଟ ଯାବତୀୟ ପରିବେଶକୁ ମଣିଷ ସ୍ୱୟଂ ବାଛୁଛି ଏବଂ ଗ୍ରହଣ କରୁଛି । ହୃଦୟର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ନ୍ୟାୟତଃ ସେହି କଥାଟିକୁ କୁହାଯାଇପାରିବ ।

ଏହି ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ଅତୁଳ ଶକ୍ତି ରହିଛି, ଅସୀମ ସମ୍ଭାବନା ରହିଛି । ଜୀବନର ପଥଚାରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ସେହି ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ କିପରି ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର କରିବା, ତାହା ପ୍ରଧାନତଃ ଆମ ନିଜ ଉପରେ ହିଁ ନିର୍ଭର କରିବା ଉଚିତ । ଅବଶ୍ୟ ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ

ସଂସ୍କୃତି ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀରେ ରହିଛି, ଯାହାକି ମଣିଷକୁ ତା' ହୃଦୟକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ କାମରେ ଲଗାଇବାକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଅବକାଶ ଦେଉନାହିଁ । ତଥାପି ଏକ ସମ୍ଭାବନା ରୂପେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ସାମର୍ଥ୍ୟଟିଏ ରହିଛି, ଯାହା ବଳରେ ସିଏ ଆପଣା ସଂସ୍କୃତିର ବହୁ ପ୍ରସୀମନକୁ ମଧ୍ୟ ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଇ ପାରିବ । ସେହି ଶକ୍ତି ବଳରେ ହିଁ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ପୃଥିବୀରେ ସଂସ୍କୃତିର ମୋଡ଼ଗୁଡ଼ିକୁ ବଦଳାଇ ଦେଇଛନ୍ତି, ଜୀବନକୁ ନୂଆ ମୂଲ୍ୟବୋଧମାନ ଆଣି ଦେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟର ସଭ୍ୟତାରେ ନୂତନ ପ୍ରସ୍ଥମାନ ଆଣି ଯୋଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି । ହୃଦୟକୁ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ କ୍ରିୟାଶୀଳ ଓ ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ କରି ରଖିବା ସକାଶେ ସମ୍ଭବତଃ ବିଶେଷ ପ୍ରକାରର ଏକ ସାହସର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । କ୍ରିୟାଶୀଳ ଏବଂ ସୁସମର୍ଥ ହୃଦୟ କହିଲେ ସର୍ବଦା ଏପରି ଏକ ସର୍ଜନାତ୍ମକତାକୁ ବୁଝାଇଥାଏ ଏବଂ ସାହସୀ ନହେଲେ ଆଦୌ କୌଣସି ସର୍ଜନାତ୍ମକତାକୁ ଜୀବନରେ ମୋଟେ ବଞ୍ଚି ହୁଏ ନାହିଁ । ସେହି ସାହସକୁ ଆମେ ମନୁଷ୍ୟର ଏକ ସହଜାତ ସଂପଦ ବୋଲି କଦାପି କହିପାରିବା ନାହିଁ । ଆମର ଚେତନା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ତରକୁ ସ୍ପର୍ଶ କଲେ ଏବଂ ଆମର ବିଶ୍ୱାସ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଗଭୀରତା ଯାଏ ଉତ୍ତୋଳିତ ହୋଇପାରିଲେ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଯେଉଁ ସ୍ତରରେ ନିଜର ଜୀବନକୁ ବଞ୍ଚେ, ଆମେ ତାହାକୁ ହିଁ ସାହସର ସ୍ତର ବୋଲି କହିପାରିବା ।

ଭାରତବର୍ଷରେ ଆମ ଏ ଯୁଗରେ ସେହି ସାହସର ଘୋର ଅଭାବ ଆଉ ଘଟିଲା କି, ଏବଂ ସେହି ସାହସର ଅଭାବ ଘଟିଲା ବୋଲି ହୃଦୟର ତା' ଧର୍ମୋଚିତ କ୍ରିୟାଶୀଳତାଗୁଡ଼ିକ ମାନ୍ଦା ପଡ଼ିଗଲା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ କି ? ଏବେ ପାଠ ଯଦି ଦଶଗୁଣ ବଢ଼ିଛି, ତେବେ ଧନସଂପଦ ହୁଏତ ଆହୁରି ଦଶଗୁଣ ଅବଶ୍ୟ ବଢ଼ିଥିବ । ଆଗେ ମଣିଷମାନଙ୍କ ପାଖରେ ପରସ୍ପରକୁ ଜାଣିବାର ଯେତିକି ସମ୍ବଳ ବା ସାଧନ ରହିଥିଲା, ଏବେ ତାର କେତେଗୁଣ ଅଧିକ ସମ୍ବଳ ଓ ସାଧନ ମହଜୁଦ ହୋଇ ରହିଛି । ବାହାରର ଦୂରତାମାନେ ବିଜ୍ଞାନର ସାଧନଚୟ ଦ୍ୱାରା ହ୍ରାସ ହୋଇ ଆସିବା ସଂଗେ ସଂଗେ ମଣିଷମାନଙ୍କର ଆଗ୍ରହକ୍ଷେତ୍ର ଓ ଆକାଂକ୍ଷାକ୍ଷେତ୍ର ବହୁଗୁଣରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି । ମାତ୍ର ଆମର ଅସଲ ସାହସଗୁଡ଼ାକୁ କୋଉଠି କାହିଁକି ଗୋଡ଼କୁ ଗୋଡ଼ ଛନ୍ଦି ରଖି ଦିଆଯାଉଛି କେଜାଣି, ହୃଦୟଟା ମଧ୍ୟ ଅଚଳ ହୋଇ ରହିଯାଇଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଛି । ସମ୍ଭବତଃ ଡାକିବା ମାତ୍ରକେ ହୃଦୟଟା ଆସି ପହଞ୍ଚିଯାଇ ପାରୁନାହିଁ ।

ମଣିଷର ସାହସଘରେ ସବୁ ଠିକ୍ ରହିଥିଲେ ତା'ର ହୃଦୟ ହିଁ ତା' ମସ୍ତିଷ୍କକୁ ନେତୃତ୍ୱ ଦେଉଥାଏ । ଅଥବା ହୃଦୟଟା ମସ୍ତିଷ୍କକୁ ନେତୃତ୍ୱ ଦେଇପାରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଣିଷର ସାହସଘର ସୁସ୍ଥ ଭାବରେ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇରହିଥାଏ । ମାତ୍ର ଯେତେବେଳେ ମସ୍ତିଷ୍କଟା ସତେଅବା ଆଗକୁ ବାହାରିପଡ଼ି ହୃଦୟ ଉପରେ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ, ହୁଏତ ସେତିକିବେଳେ ମଣିଷର ସାହସକ୍ଷେତ୍ରରେ ଦୁର୍ବିପାକ ଆସି ପହଞ୍ଚେ । ମଣିଷ ଭୀରୁ

ହୋଇଯାଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ସୁବିଧାବାଦୀ ହୋଇଯାଏ । ସନ୍ଦେହ କରେ, ସନ୍ଦେହ କରିବାରୁ ହିଂସ୍ର ବି ହୁଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତବର୍ଷରେ ଆମ ଅନେକଙ୍କୁ ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ଦଶା ଆସି ମାଡ଼ିବସିଛି କି ? ଏଠି ଯିଏ ଯେଡ଼େବଡ଼ ଥାନରେ ଯାଇ ବସିଛି, ତାକୁ ସତେଅବା ସେତିକି ଭୟ ମାଡ଼ି ବସିଛି । ଭୟ ହେତୁ ସିଏ ସେତିକି ସ୍ୱାର୍ଥସଚେତନ ହୋଇ ବସିଛି-ପୃଥିବୀଟା ରସାତଳକୁ ଚାଲିଗଲେ ମଧ୍ୟ ସିଏ ଯେକୌଣସି ମତେ ତଥାପି ବଂଚି ରହିବ ବୋଲି ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ବସିଛି । ସନ୍ଦେହ କରୁଛି, ହିଂସ୍ର ହେଉଛି । ଭଗବାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ମୂଳତଃ ଆପଣା ପାଇଁ ଡାକୁଛି, ନିଜ ଭିତରର ଦେବତାଟି ବାଟ ପାଇ ବାହାରକୁ ଆସିବାକୁ ସିଏ ଡରୁଛି ବୋଲି ବାହାରେ ଦେବତାମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ମନ୍ଦିରମାନ ତିଆରି କରୁଛି । ଇଏ ଏକ ବିଚିତ୍ର କିସମର ଧୃଷ୍ଟତା । ସେହି ଧୃଷ୍ଟତାର ପଶ୍ଚାତରେ ମଧ୍ୟ ଏକ ବିଶିଷ୍ଟ କିସମର ଭୀରୁତା ଲୁକ୍କାୟିତ ହୋଇ ରହିଛି । ବାହାରେ କିଏ କ'ଣ ପାଇଁ ଉତ୍ତେଜନା ଓ ଉତ୍ସାହ ପ୍ରକାଶ କରୁଛି, ସେଥିରୁ ତା' ଭିତରେ ସିଏ ଲୁକ୍କାୟିତ କରି ରଖିଥିବା ଭୀରୁତାର ବିହନଟି ବିଷୟରେ ବେଶ୍ ଅନ୍ଦାଜ କରାଯାଇ ପାରିବ ।

ଆମର ଶିକ୍ଷା ମଣିଷର ସାହସକୁ ମାରି ଦେଉଛି । ଆତ୍ମକାମୀ କରାଉଛି ଏବଂ ତେଣୁ ଭାରି ପରକାତର କରି ରଖୁଛି । ପରକାତର ମଣିଷଟା ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ହୃଦୟଟିଏ ରହିଥାଏ ସତ, ମାତ୍ର ମୂଷାମାଟି ଏବଂ ବିଲେଇ ଗୁହ ଭିତରେ ଭାରି ଅବହେଳିତ ଓ ନିନ୍ଦିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ସମାଜର ପାଠୁଆମାନେ କୋଉଠି କ'ଣ ଭୀରୁ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି କେଜାଣି, ସେମାନେ ଆପଣାକୁ କିଂଚିତ ବଡ଼ କରି ଦେଖାଇବେ ବୋଲି ହୃଦୟଟାକୁ ଲୁଚାଇ ରଖି ଆହୁରି କେତେ କ'ଣର ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଅହଙ୍କାରକୁ ଦେଖାଇ ଦେଉଛନ୍ତି, ଆସନଗୁଡ଼ାକୁ ଦେଖାଇ ଦେଉଛନ୍ତି, ଅର୍ଥବଳକୁ ବି କମ୍ ଦେଖାଇ ହେଉନାହାଁନ୍ତି । ସତେ ଅବା ସେଇମାନଙ୍କ ସକାଶେ ସହରମାନଙ୍କରେ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ଦୋକାନମାନ ବସିଛି । ସମସ୍ତେ ବେଶ ପିନ୍ଧି ବଢ଼ିଆ ଦିଶିବେ ବୋଲି ଫଳ ଫଳ ହେଉଛନ୍ତି । ବେଶ ଅନୁସାରେ ବଢ଼ିଆ ବଢ଼ିଆ କଥା କହି ବୁଲୁଛନ୍ତି । ଭିତରେ ଆପଣାର ଅସଲ ଜାଗାରେ ପଥର ମଡ଼ାଇ ରଖିଛନ୍ତି ଏବଂ ଦେଶଟାକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଦୁହିଁ, ବକା-ବନାଇ ସତ୍ୟାନାଶ କରିଦେବେ ବୋଲି ବାହାରିଛନ୍ତି ।

ଏହି ଦେଶରେ ସାହସୀମାନଙ୍କର ହିଁ ଅଭାବ ରହିଛି । ସାହସୀ ମଣିଷ ଯାବତୀୟ ଖୋଳ ଏବଂ ଯାବତୀୟ ମୁଖାକୁ ଘୃଣା କରୁଥାଏ । ତେଣୁ ହୃଦୟ ସହିତ ତା'ର ଖିଅ ଲାଗି ରହିଥାଏ । ହୃଦୟ ସହିତ ଖିଅ ଲାଗି ରହିଥିଲେ ମଣିଷ ନିଜକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଦେବାକୁ ହିଁ ଆଗ୍ରହ ରଖିଥାଏ । ଦେଇ କରି ଉଶ୍ୱାସ ହୁଏ, ଧନ୍ୟ ହୁଏ, ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ । ଆମ ସାଧାରଣ ଜୀବନରେ ରହିଥିବା ଅଧିକାଂଶ ନେତୃତ୍ୱ ଆପଣାକୁ ଦେବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରି

ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ରହିଛି । ତେଣୁ ନିଜ ହୃଦୟ ସହିତ ତା'ର ସତେ ଅବା ଆଦୌ କୌଣସି ଯୋଗସୂତ୍ର ନାହିଁ । ଯିଏ ଯେତେବଡ଼ ଆସନରେ ବସିଛି, ତା' ଭିତରେ ସେତେବଡ଼ ଭୀରୁଟିଏ ଲୁଚି କରି ବସିଥାଏ । ଦେଶରେ ପିଲାମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ବଡ଼ମାନେ ହିଁ ଅଧିକ ଭୀରୁ ଏବଂ କଥାକଥିତ ଅଶିକ୍ଷିତମାନଙ୍କଠାରୁ ତଥାକଥିତ ଶିକ୍ଷିତମାନେ ଅଧିକ ଭୀରୁ । ଅଧିକ ଭୀରୁ, ତେଣୁ ଅଧିକ କପଟୀ । ସେମାନଙ୍କର ମସ୍ତିଷ୍କ ଉପରେ ସେମାନଙ୍କ ହୃଦୟର ଆଉ କୌଣସି କାବୁ ରହିପାରୁ ନାହିଁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ମସ୍ତିଷ୍କ ସେହି ମଉକାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ଅମଣିଷ ହୋଇ ରହିବାରେ ହିଁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି । ଆମ ଦେଶରେ, ଆମ ଶାସନରେ ଓ ଆମର ପାଠଶାଳାମାନଙ୍କରେ ସବାଉଚ୍ଚ ଡିହମାନଙ୍କରେ ଏହି ଅମଣିଷମାନେ ହିଁ ପରାକ୍ରମ ବିସ୍ତାର କରି ରହିଛନ୍ତି । ପ୍ରତାପୀ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ରାଜନୀତିରେ ଭୀରୁମାନଙ୍କର ଉତ୍ତେଜିତ ନାଟଟା ହିଁ ସର୍ବାଧିକ ପରିମାଣରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ଏଠି ସାହସୀମାନେ କେବେ ପଣ କରି ବାହାରିବେ, ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ସକାଶେ ଅପେକ୍ଷା ରହିଛି । ସାହସୀମାନେ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଖସିବେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ଏହି ଅନ୍ଧାର ଭିତରୁ ଅନ୍ଧାରକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ବାହାରିବେ ।

୬/୧/୯୭

•

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦେଶରେ

ଓଡ଼ିଶାରେ ପଞ୍ଚସଖାଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସାଲବେଗଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଆମେ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପାଖରେ ନିବେଦିତ ବୋଲି ଜାଣିଛୁ, ସେମାନେ କେହି ଓଡ଼ିଶାକୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଦେଶ ବୋଲି କହିନଥିଲେ । ଏବର ଆଦର୍ଶ ଭାଣ୍ଡମାନେ ହିଁ ସେପରି କହୁଛନ୍ତି ଓ ସେପରି କହି ଜଗନ୍ନଥଙ୍କର ମହତ ସାରୁଛନ୍ତି । ଭକ୍ତର କୌଣସି ଦେଶ ନାହିଁ । ପଣ୍ଡିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଓଡ଼ିଆ କବିତାରେ ଓ ଗଦ୍ୟରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଶା ସହିତ ଆଣି ଗୁନ୍ଥିବାକୁ ପ୍ରଥମେ ମନ କରିଥିଲେ । ନାରାୟଣଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଶାର ନେତା ବୋଲି ଆଖ୍ୟାୟିତ କରିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶା ଯଦି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ନେତା ବୋଲି ମାନୁଥାନ୍ତା, ତେବେ ଆମେ କଦାପି ଏପରି ଅଲକ୍ଷଣାଙ୍କ ପରି ଆଚରଣ କରୁନଥାନ୍ତେ । ଗୋପବନ୍ଧୁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଆମ ଜୀବନରେ ସେହିପରି ଏକ ନେତୃତ୍ୱକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବା ବୋଲି ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇ ସେପରି ଏକ କଳ୍ପନା କରିଥିଲେ । ଗୋପବନ୍ଧୁ ଅଫିମ ଖାଇ ମୋଟେ ସେପରି ଲେଖି ନଥିଲେ । ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆନ୍ତରିକତା ସହିତ ସିଏ ତାହାକୁ ଲେଖିଥିଲେ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ଅନୁଭବ ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ତେଣୁ ସେହି ଅନୁସାରେ ଏକ ଭିନ୍ନ ଜୀବନ ବଞ୍ଚୁଥିଲେ ।

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଦେଶରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଓଡ଼ିଶାରେ ଇସ୍‌ଲାମ୍ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ମାନଙ୍କର କାହିଁକି ଏକ ସମ୍ମିଳନୀ ବସୁଛି ବୋଲି ପ୍ରତିବାଦ କରି କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ବା କୌଣସି ଗୋଷ୍ଠୀ ଏବେ କେତେ ଜାଗାରେ କାନ୍ଥରେ ଲେଖିଥିଲେ । ଇତିମଧ୍ୟରେ ସେହି ସମ୍ମିଳନୀ ହୋଇ ସାରିଲାଣି । ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେ ସେପରି ସମ୍ମିଳନୀଟିଏ ବସିଲା, ସେଥିରେ ଉତ୍ତେଜିତ ହେବାର ଆଦୌ କୌଣସି କାରଣ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଓଡ଼ିଶାରେ ହଜାର ହଜାର ମୁସଲମାନ ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଧର୍ମପରମ୍ପରା ରହିଛି । ଓଡ଼ିଶା ଓ ଭାରତବର୍ଷରେ ରହିଛି । ସାରା ପୃଥିବୀରେ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ସେହି ପରମ୍ପରାରୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଆମେ ଅମୁସଲମାନମାନେ ମଧ୍ୟ ବହୁତ କିଛି ଶିକ୍ଷା କରିପାରିବା । ଗୋଟିଏ ଧର୍ମମାର୍ଗ ସହିତ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଧର୍ମମାର୍ଗର ତୁଳନା କରି ଆମେ ଆମ ନିଜ ଜୀବନର ବହୁ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା ଓ ସ୍ଥାନୀୟତାକୁ ଅତିକ୍ରମ ବି କରିପାରିବା । ଆମର ତଥାକଥିତ ନିଜ ଗଡ଼ିଆଟିର ପଙ୍କୋଦ୍ଧାର କରିବାରେ ତାହା ଆମକୁ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ । ଜଣେ ମଣିଷ ସତକୁ ସତ ଶିଖିବାକୁ ମନ କଲେ ପୃଥିବୀଯାକର ଇତିହାସ, ସଂସ୍କୃତି ଓ ଧର୍ମ ତାକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପାଠଶାଳା ପରି ଲାଗିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ । ଆପଣାର ଘରଟିକୁ ଖୋଲା ରଖି ପାରିଲେ ସିଏ ଚଉଦିଗର ସବୁଯାକ ପବନର ପ୍ରେରଣାମୟ ସ୍ପର୍ଶ ଅବଶ୍ୟ ପାଇପାରିବ । ଯେଉଁଦିନଠାରୁ ପୃଥିବୀରେ ଦୂରର ମଣିଷମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ନିକଟରୁ ଚିହ୍ନିବା ଲାଗି ଆବଶ୍ୟକ ସାଧନଗୁଡ଼ିକର ଅଧିକାରୀ ହେଲେଣି, ସେହି ଦିନଠାରୁ ଆମ

ଜୀବନର ଝରକାଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସମ୍ମତ ଭାବରେ ଖୋଲିଯିବାକୁ ସାହସ ମଧ୍ୟ କରି ପାରିଲେଣି ।

ଆଦି ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ ଅଷ୍ଟମ ଶତାବ୍ଦୀର ମଣିଷ ବୋଲି ଇତିହାସରୁ ଅନୁମାନ କରାଯାଉଛି । ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ଭୂମି କେରଳକୁ ଇସ୍‌ଲାମ ଧର୍ମ ଆସି ସାରିଲାଣି ଏବଂ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମ ତ ତାହାର ଆହୁରି କେତେ ଶତାବ୍ଦୀ ପୂର୍ବରୁ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲା । ସ୍ୱୟଂ ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ ହିନ୍ଦୁ ଘରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ ସିନା, ମାତ୍ର ଯେଉଁପରି ଜଳବାୟୁଟିରେ ସିଏ ପାକଳ ହୋଇଥିଲେ, ସେଇଟି ଭିତରେ ଇସ୍‌ଲାମ୍ ଓ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଉଭୟ ଧର୍ମର ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ ଭରପୂର ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଗ୍ରହଣଶୀଳ ମନ ସେଗୁଡ଼ିକୁ କଦାପି ଏଡ଼ି ଦେଇ ଚାଲିଯାଇ ପାରିନଥାନ୍ତା । ସେହି କାଳରୁ ଯେଉଁ ଅଦ୍ୱୈତବାଦର ଦାର୍ଶନିକ ଦୃଷ୍ଟିଟି ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ନାମ ସହିତ ଯୋଡ଼ା ହୋଇ ରହିଛି, ତାହା ଇସ୍‌ଲାମରୁ ଏବଂ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ମାର୍ଗରୁ ମଧ୍ୟ ବିଚାରର ସାର ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲା ବୋଲି ସମୀକ୍ଷକମାନେ ମତ ଦେଇଛନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ଆପଣାକୁ ଶୁଦ୍ଧ ହିନ୍ଦୁ, ଶୁଦ୍ଧ ମୁସଲମାନ, ଶୁଦ୍ଧ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଅଥବା ଶୁଦ୍ଧ ଆଉ କିଛି ବୋଲି ଅନୁମାନ କରନ୍ତି, ସେମାନେ ଯେ କେତେ ପ୍ରକାରେ ଯାବତୀୟ ଅନ୍ୟ ମାର୍ଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଛନ୍ତି, ସେହି କଥାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ କୌଣସି ଯୁକ୍ତି ନାହିଁ । ଯାବତୀୟ ନାମ ଓ ରୂପ ପଛରେ ଯେଉଁ ସତ୍ୟଟି ରହିଛି, ତାହାର ପ୍ରକୃତରେ କୌଣସି ଜାତି ନାହିଁ । ରମିଲେ ଓ ଗମିଲେ ଯେ ମାର୍କାଗୁଡ଼ାକ ଅନାୟାସରେ ଖସି ପଡ଼ନ୍ତି ଓ ମଣିଷକୁ ଯଥାର୍ଥରେ ଏକ କୈବଲ୍ୟର ଅଧିକାର ଦେଇଯାଆନ୍ତି, ବିଶ୍ୱସତ୍ୟର ଶୁଦ୍ଧତମ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କର ଜୀବନରେ ଆମକୁ ତାହାରି ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମାନ ନିଶ୍ଚୟ ମିଳିଯିବ ।

ଦେଉଳଟିଏ ନିଘା କରି ବାହାରିଥିବା ଜଣେ ଯାତ୍ରୀକୁ ଦେଉଳର ବେଢ଼ାଟା ହିଁ ସବାଆଗ ଦେଖାଯାଏ ସତ, ମାତ୍ର ଦେଉଳ ଭିତରକୁ ଯିବାକୁ ହେଲେ ବେଢ଼ାଟାକୁ ଡେଇଁବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିଥାଏ । ହିନ୍ଦୁ, ମୁସଲମାନ ବା ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ଯାହା ହେଉ ପଛକେ, ବେଢ଼ାଟାକୁ ଡେଇଁବା ମାତ୍ରକେ ଜଣେ ମଣିଷ ଏପରି ଗୋଟିଏ କ'ଣର ମୁହାଁମୁହିଁ ହୋଇଯାଏ ଯେତେବେଳେ କି ସିଏ ନିଜକୁ ଆଉ ମୋଟେ କେବଳ ହିନ୍ଦୁ, କେବଳ ମୁସଲମାନ କିମ୍ବା କେବଳ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ବୋଲି କହି ପାରେନାହିଁ । ସତେଅବା ଏପରି ଆଉ କିଛି ଦେଖାଯାଏ; ଯାହାଫଳରେ ଛାଞ୍ଚଗୁଡ଼ାକ ଦିଶେ ନାହିଁ । ଛାଞ୍ଚଗୁଡ଼ିକ ଥାଏ ମାତ୍ର ଦେଖା ଯାଏନାହିଁ । ଯିଏ ଆପଣାର ଧର୍ମ ପାଖରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆନ୍ତରିକତା ସହିତ ଆପଣାକୁ ଧରା ଦେଇପାରିଥିବ, ସିଏ ନିଶ୍ଚୟ ଏହି କଥାଟିକୁ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇଥିବ । ତୁମେ ବେଢ଼ା ଭିତରକୁ ଯାଇଛ ଅଥବା ବେଢ଼ା ପାଖରେ ଅଟକି ରହିଯାଇଛ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷର ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ମାନଦଣ୍ଡ ଉପରେ ଏକ ପରୀକ୍ଷା ମଧ୍ୟ କରା ଯାଇପାରେ । ଭଗବାନଙ୍କୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ମୋର ବୋଲି କରିନେଇ ପାରିଲେ ସିଏ ଆଉ କଦାପି ମୋର ସମ୍ପତ୍ତି ହୋଇ ରହନ୍ତିନାହିଁ । ସିଏ ଚରାଚର ବିଶ୍ୱର ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି, ଚରାଚର ବିଶ୍ୱର

ହୋଇ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହୁଅନ୍ତି । ଏହି ଓଡ଼ିଶା ଭିତରେ ଯିଏ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ କିଳି କରି ଦେଖୁଛି, ଓଡ଼ିଶାକୁ ନ ଦେଖି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଆଦୌ ଦେଖିପାରୁ ନାହିଁ, ସିଏ ହୁଏତ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଦେଖିବାର ଅସଲ ଆଖିଗୁଡ଼ିକୁ ହରାଇ ପକାଇ ନାହିଁ ତ ? ସିଏ ହୁଏତ ନିଜକୁ ସବାଆଗ ଦେଖୁଛି, ତା'ପରେ ଯାଇ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଦେଖିଛି । ନିଜ ଅନ୍ଦାଜରେ ଦମ୍ଭୀ ହୋଇ ରହିଛି ଓ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଅନ୍ଦାଜରେ ପାତକୀ ହୋଇ ରହିଛି ।

ଜଗନ୍ନାଥ ଖାଲି ଓଡ଼ିଶାର ନୁହନ୍ତି, ସିଏ ସାରା ଜଗତର । ସାରା ଜଗତର, ତେଣୁ ଓଡ଼ିଶାର । ଯେଉଁ ମୌଳବାଦୀ ତାଙ୍କୁ ଖାଲି ଓଡ଼ିଶାର ସମ୍ପତ୍ତି ପରି ଦେଖୁଛି, ସିଏ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ସାନ କରି ପକାଉଛି । ଓଡ଼ିଶାର ରାଜାମାନେ ଯେଉଁ ଦିନଠାରୁ ପ୍ରାୟ ଏକ ଅଶୁଭ ଆବଶ୍ୟକତାରେ ପଡ଼ି ନିଜକୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଆଦ୍ୟସେବକ ବୋଲି କହିଲେଣି, ସେହି ଦିନଠାରୁ ସେମାନେ ଆମକୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର କଳାଗୁଡ଼ିକୁ ହରଣ କରିବାର ଅଭିସନ୍ଧି ଗୁଡ଼ାକୁ ବତାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏବେ ଥୋକେ ଥିଲାବାଲା ଲୋକ ଓଡ଼ିଶା ଆମର ବୋଲି ଯେପରି ତୁଚ୍ଛା ଚିତ୍କାର କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେଣି, ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ଏହି ପୂରା ବେଢ଼ାଗୁଡ଼ାକୁ ଦଖଲ କରି ରହିବାକୁ ମନସ୍ଥ କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଅଫିମ ଖାଇବାକୁ ପଣ କରିଛନ୍ତି, ଏବଂ ତେଣୁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସଂପୃକ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କର କ୍ଷତି କରିବାକୁ ବାହାରିଛନ୍ତି । ଗତ କେତେବର୍ଷ ହେଲା ପ୍ରଧାନତଃ ସେହିମାନେ ହିଁ ଅନୁରୂପ ଭଜନ ଓ ଜଣାଣମାନ ଲେଖି ସେଥିଲାଗି ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ବଣା କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଯିଏ ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ ବିହ୍ୱଳ କରି ରଖିବାର ଚକ୍ରାନ୍ତ କରେ, ସେଇ ଭକ୍ତିର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ହାନି ଘଟାଏ । ସେଇ ଭଗ୍ନ ହୁଏ, ଅନ୍ୟ ଅନେକଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଭଗ୍ନ ହେବା ପାଇଁ ବିଷ ଯୋଗାଇ ଦିଏ ।

ଯେଉଁ ଭୂମିରେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ସବାବଡ଼ ଠାକୁର ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରି ନିଆଯାଇଛି, ସେଠି ଯାବତୀୟ ଧର୍ମର ସମାନ ଅଧିକାର ଅବଶ୍ୟ ରହିବ । ଏଠି ଭେକଗୁଡ଼ାକ, ବେଢ଼ାଗୁଡ଼ାକ ଆଦୌ କୌଣସି ଅତ୍ୟାଚାର କରି ବାହାରିବେ ନାହିଁ । ଏଠି କେହି ଠାକୁରଙ୍କୁ ମୋର କିମ୍ବା ଆମର ବୋଲି କହିପାରିବ ନାହିଁ । ବେଢ଼ା ଅଲଗା, ଭେକ ଅଲଗା, ସଂସ୍କାରମାନେ ଅଲଗା,- ତଥାପି ବେଢ଼ା ସେପାଖରେ ରହି ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଯୁଗେଯୁଗେ ଆକର୍ଷିତ କରି ଆସିଥିବା ଭଗବାନ ହେଉଛନ୍ତି ଗୋଟିଏ, ଅଫିମର ମୋହ କଟିଯାଇ ପାରିଲେ ଆମେ ମଧ୍ୟ କେଡ଼େ ସହଜରେ ସେହି ସତ୍ୟଟିକୁ ଆମ ଆଧ୍ୟାତ୍ମର ଏକ ଅଙ୍ଗରୂପେ ସ୍ୱୀକାର କରିନେଇ ପାରିବା । ଦ୍ୱେଷ କମିବ, ବିଶ୍ୱାସ ବଢ଼ିବ । ଦ୍ୱେଷ କମିବାରୁ ହିଁ ବିଶ୍ୱାସ ବଢ଼ିବ ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସ ବଢୁଥିବାରୁ ହିଁ ଦ୍ୱେଷ ଆଡୁ ମନ ଛାଡ଼ି ଛାଡ଼ି ଯାଉଥିବ । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ମାନିଲେ ଅଳପକୁ ମୋଟେ ମନ ହେବନାହିଁ । ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଯାହାକୁ କେଡ଼େ ମହନୀୟ ଭାବରେ ଭୂମା ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି, ସେଇଆଡ଼କୁ ମନ ହେବ । ତାହାରି ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆମେ ମିଛ ବେଢ଼ାଗୁଡ଼ିକୁ ପାର ହୋଇଯାଇ ପାରିବା, ନିଜ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଗାରଗୁଡ଼ିକୁ ପାରହୋଇ ଆମେ ଅନ୍ତରଗଭୀରକୁ ପ୍ରବେଶ

କରିପାରିବା । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଭିତରେ ଆମକୁ ସମସ୍ତେ ଦିଶିବେ, ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ଜଗନ୍ନାଥ ବି ଦିଶି ଯାଉଥିବେ । ତା'ପରେ ଆମ ଆଖିଗୁଡ଼ାକରୁ ଯାବତୀୟ କ୍ଷୁଦ୍ରତାର ମଳି ସବୁ ଧୋଇ ହୋଇଯିବେ । ଜଗନ୍ନାଥ ଏଠି ଏକ ସଦାଉନ୍ମୋଚିତ ଶ୍ରଦ୍ଧାଭାବର ସନ୍ତକ ହୋଇ ରହିବେ । ଓଡ଼ିଶା ଧନ୍ୟ ହେବ । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ନିଜର ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି କହି ଏଠି ମଣ୍ଡୁକମାନେ ଯେତିକି ପ୍ରମାଦର କାରଣ ହୋଇଛନ୍ତି ଓ ହେଉଛନ୍ତି, ସେହିସବୁ ପ୍ରମାଦ ଦୂର ହୋଇଯିବ । ଆମେ ମନ କଲେ ଓ ଉପଯୁକ୍ତ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରିଲେ ଏଠି ଏହି ଓଡ଼ିଶାରେ ବି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱ ଏକନୀଡ଼ ହୋଇ ରହିପାରିବ । ଆମରି ବାଟଗୁଡ଼ିକର ସହୋଦର ଭାବରେ ଏଠି ସବୁଯାକ ବାଟ ଏକାଠି ପଡ଼ିଛି ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହୋଇପାରିବ । ଆମେ ଗୋଟା ସୁଦ୍ଧା ସେହି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ହୋଇଯିବା, ଧନ୍ୟ ହୋଇଯିବା, ପୂରା ଆକାଶଟାକୁ ଆଉ ମୋଟେ ନିଜର ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି କହିବାକୁ ଲୋଭାସକ୍ତ ହେବା ନାହିଁ ଓ ବୋକା ବନିବା ନାହିଁ ।

ଆଗକୁ ଯେଉଁଭଳି ପୃଥିବୀଟିଏ ଆସୁଛି, ସେଥିରେ ଯାବତୀୟ ଧର୍ମ ଜଗତଧର୍ମ ନାମକ ଏକ ବୃହତ୍ତର ବୃତ୍ତର ଅନ୍ତର୍ଗତ ହୋଇ ରହିବେ । ନହେଲେ ସେମାନେ ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ ବହୁ ପ୍ରମାଦର କାରଣ ହେବେ । ମଣିଷମାନେ ଯଦି ପରସ୍ପର ନିମନ୍ତେ ପ୍ରମାଦର କାରଣ ହୋଇ ରହିବେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କର ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ତଥାକଥିତ ଧର୍ମ ଥାଇ କ'ଣ ଲାଭ ହେବ, ଆଦୌ କୌଣସି ଧର୍ମ ନଥାଇ ମଧ କ'ଣ କ୍ଷତି ହୋଇଯିବ ? ଯୋଉ ମନ୍ଦିର ମସ୍‌ଜିଦ୍‌କୁ ଈର୍ଷା କରୁଥିବ କିମ୍ବା ଯୋଉ ମସ୍‌ଜିଦ୍ ମନ୍ଦିରକୁ ଈର୍ଷା କରୁଥିବ, ସେମାନେ ଆମ ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ କାଳ ହୋଇ ରହିବେ ଏବଂ ଆମକୁ ବହୁ ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ଆଦିମତା ଭିତରେ ହିଁ ପକାଇ ରଖିଥିବେ । ତେଣୁ, ମନ୍ଦିରମାନେ ଇତିହାସ ହୋଇ ରହନ୍ତୁ, ଠାକୁରମାନେ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ସଞ୍ଚୟ ହୋଇ ରହନ୍ତୁ ଓ ସତ୍ୟର ପରିଧିଗୁଡ଼ିକ ବିସ୍ତୃତ ହେବାରେ ଲାଗିଥାଉ । ଯଥାର୍ଥ ସତ୍ୟ ଏହି ପରିଧିବିସ୍ତାରକୁ ହିଁ ସମ୍ଭବତଃ ଆପଣାର ସର୍ବପ୍ରଥମ ପରିଚାୟକ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ରହିଥାଏ । ମଣିଷମାନେ ମୋହରେ ପଡ଼ି ସେହି ପରିଧିକୁ ସଙ୍କୁଚିତ କରି ଆଣିବାରେ ଭାରି ଉତ୍ସାହ ଦେଖାନ୍ତି । ସେମାନେ ସ୍ୱୟଂ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇ ରହିଯାଆନ୍ତି ।

ମଣିଷ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇ ରହିଲେ ତା'ଉପରେ ବହୁ ଅପବିତ୍ରତା ଅଧିକାର ବିସ୍ତାର କରି ରହିବାକୁ ମାଡ଼ି ଆସନ୍ତି । ବହୁ ସରାଗରେ ସଂପ୍ରଦାୟଗୁଡ଼ିକର ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ, ଧର୍ମମାନେ ଭେକର ବଢ଼ାଇ କରନ୍ତି । ଏହି ମିଛ ତାମସାରେ ଇନ୍ଧନ ଯୋଗାଇବାକୁ ରଜାମାନେ ଦେଉଳ ତୋଳି ଦିଅନ୍ତି, ପଣ୍ଡିତମାନେ ଶାସ୍ତ୍ର ଲେଖି ଥୋଇ ଦିଅନ୍ତି । ମଣିଷ ବିବେକରୁ ହୁଡ଼ିଯାଏ, ଚେତନାହତ ହୋଇ ବାଟବଣା ହୁଏ । ତା' ଜୀବନର ଅସଲ ଖିଅଗୁଡ଼ିକ ଛିଡ଼ିଯିବା ପରେ ସିଏ ନିଜର ଦେଶ, ଭୂମି ଏବଂ ଇତିହାସ ନାମରେ କାହାଣୀ ଏବଂ ଉପନ୍ୟାସ ଗଢ଼ି ଫୁଲେଇ ହୁଏ, ନାନାବିଧ ମିଛ ରୋମାଞ୍ଚକରତା ଭିତରେ ବାଉଳା ହୋଇ ରହିଯାଏ । ପୃଥିବୀଯାକ ଧର୍ମମାନଙ୍କର ଇତିହାସ

ଭିତରେ ଏପରି ବହୁ ଉଦାହରଣ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବ । ମଣିଷମାନେ ନିଜ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ପଘାରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଥିବାର ବହୁ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମିଳିବ । ବିବର୍ତ୍ତନରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ମନୁଷ୍ୟର ଚେତନା ଗୋଟିଏ ପାହାଚ ଉପରକୁ ଉଠିଯିବ । ସିଏ ନିଜ ସହିତ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଏକାଠି ମିଶାଇ ଦେଖି ଶିଖିବ, ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଏକାଠି ହୋଇ ବାଟ ଚାଲିବ । ଆପଣାର ଛାଞ୍ଚଗୁଡ଼ାକୁ ସିଏ ଅନ୍ୟ ଛାଞ୍ଚଗୁଡ଼ିକର ପରିପୂରକ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବ ଏବଂ ସିଏ କୁଆଡ଼େ ଏପରି ଗୋଟିଏ ବିନ୍ଦୁରେ ଆସି ଦିନେ ପହଞ୍ଚି ଯିବ, ଯେତେବେଳେ କି ସିଏ ଏହି ଛାଞ୍ଚଗୁଡ଼ାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଯିବ । ମାତ୍ର ଏସବୁ କ'ଣ ଆପେ ଆପେ ହୋଇଯିବ ନା ମନୁଷ୍ୟମାନେ ନିଜେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଯାଇ ହେବ ? ଆଗାମୀ ବିବର୍ତ୍ତନରେ ମନୁଷ୍ୟ ନିଜର ନିୟତିକୁ ନିଜେ ବାଛିବ ନା କାଳ ତାକୁ ଗୋଟାଏ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନିୟତି ମଧ୍ୟରେ ମାଟି କାମୁଡ଼ି ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିବ ? ଅତୀତର ପୁନରାବୃତ୍ତି ହେବ ନା ସତକୁ ସତ ନୂଆ କିଛି ଘଟିବ ?

୧୩/୧/୯୭

•

ଭୀମଭୋଇଙ୍କ ଶତାବ୍ଦୀ ପାଳନ

ଭୀମଭୋଇ ପ୍ରକୃତରେ କେବେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ତାହାର କୌଣସି ଠିକଣା ବୃତ୍ତାନ୍ତ ମିଳୁନାହିଁ ସିନା, ମାତ୍ର ଶିଷ୍ୟମାନେ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ହିସାବ ଅନୁସାରେ ତାଙ୍କର ଶତବାର୍ଷିକୀ ପାଳନ କରୁଛନ୍ତି । ଏବେ ମଧ କୌଣସି କନ୍ଧଘରେ ପିଲାଟିଏ ଜନ୍ମ ହେଲାବେଳେ ତାହାର ଗଣାପୋଛା ହେଉନଥିବ ଅଥବା ଜାତକ ବି ଲେଖା ହେଉ ନଥିବ । ଭୀମଭୋଇଙ୍କର ଦୁଃଖୀ ପରିବାରରେ ଜାତକଟିଏ ତିଆରି ହୋଇ ରହିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ହିଁ ଉଠୁନାହିଁ । ଭୀମଭୋଇଙ୍କ ଚେହେରାକୁ ଅନୁମାନ କରି ମଧ ନିପୁଣ କେହି ଶିଳ୍ପୀ ଚିତ୍ରଟିଏ ଫାନ୍ଦି ସାରିଲେଣି ଓ ତାହା ସରକାରୀ ସାହିତ୍ୟଘର ମାନଙ୍କର ଶୋଭାମଣ୍ଡନ କରୁଛି ଏବଂ ସଭାବେଳେ ସଜାଇ ଦିଆଯାଉଛି । ଭୀବଭୋଇଙ୍କୁ ଶରବ୍ୟ କରି ଏକ ଶତବାର୍ଷିକୀର ଉପଲକ୍ଷ୍ୟରେ ସଂପୃକ୍ତ ଓ ଅସଂପୃକ୍ତ କେତେ କିଏ ଉଲ୍ଲସିତ ହୋଇ ଉଠିଛନ୍ତି । ଭୀମକନ୍ଧ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଆଧୁନିକ ପ୍ରଥମ କବି ଥିଲେ ବୋଲି ମଞ୍ଚ ମାନଙ୍କରେ କୁହା ବି ଗଲାଣି ।

ଏହି ଓଡ଼ିଶାରେ ମାତ୍ର ଶହେବର୍ଷ ତଳେ ଭୀମଭୋଇ ଯେତେବେଳେ ଚମମାଂସ ଧରି ରହିଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ବିହରଣ କରୁଥିବା ବୃହଦ୍-ବୃକ୍ଷମାନେ ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ବି ନଥିଲେ । କବିବର ରାଧାନାଥ ସେତେବେଳର ଓଡ଼ିଶାଯାକ ବୁଲି ନିଜ କବିତାର କାୟମଣ୍ଡନ କରିବା ସକାଶେ କେତେ କ'ଣ ଟିପି ଆଣିଥିଲେ- କେଉଁ ଗାଆଁରେ କି ଗଛ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳନ୍ତି, ସେହି କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ତାଙ୍କର କବିମାନସ ପ୍ରାୟ ମୁଖସ୍ଥ କରି ରଖିଥିଲା । ମାତ୍ର, ସିଏ ଭୀମଭୋଇଙ୍କର ଭେଟ ପାଇ ନଥିଲେ । କେଉଁଠି କଦବା ଭୀମଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ ଭଜନଗୁଡ଼ିକୁ ଭକ୍ତମାନଙ୍କର ଟୁଙ୍ଗିରେ ହୁଏତ ଶୁଣିବାକୁ ପାଇଥିଲେ ମଧ ତାଙ୍କୁ ସତେଅବା ସଚେତନ ଭାବରେ ନିଜର କାବ୍ୟବେଢ଼ା ଭିତରୁ ବର୍ଜନ କରିଥିଲେ । ମାନସ-ବିହାରୀ ଫକୀରମୋହନ କେଡ଼େ କୌତୁକ ସହିତ ଉତ୍କଳ-ଭ୍ରମଣର ପୂରା ବିବରଣୀଟାଏ ରଚନା କରିଥିଲେ ମଧ ତା ଭିତରେ ଭୀମଭୋଇଙ୍କୁ ସ୍ଥାନଟିଏ ଦେବାପାଇଁ କୌଣସି ଜାଗାଟିଏ ପାଇଲେ ନାହିଁ । ଭୀମଭୋଇ ସତେଅବା ତାଙ୍କଠାରୁ ଡାକେ ବାଟରେ ବାସ କରୁଥିଲେ ମଧ ବରପାଲିର ନିତ୍ୟସ୍ମରଣୀୟ କବି ତାଙ୍କୁ ହିସାବକୁ ନେଇପାରିଲେ ନାହିଁ । ଏକଥା କିପରି ହେଲା ? ଆଧୁନିକତା ନାମକ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରର ସେହି ନୂଆ ଫଳଟି ପ୍ରଧାନତଃ ଶିଷ୍ଟମାନଙ୍କର ସୀମା ଭିତରେ କିଳି ଦେଇ ରହିଥିଲା ବୋଲି ଆଉ ଏପରି ହେଲା କି ? ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଜୟ ଚନ୍ଦ୍ର ମଜୁମଦାର ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଏକ ସୁଗଚ୍ଛିତ ସଂସ୍କରଣ ତିଆରି କଲାବେଳେ ସେଇଠି ସେଇ ସୋନପୁରରେ ଥାଇ ମଧ କାହିଁକି ଖଲିଆପାଲି ସହିତ ଅଧିକ ସଂପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିପାରିଲେ

ନାହିଁ ? ଭୀମଭୋଇ ସତକୁ ସତ ଅନ୍ଧ ଥିଲେ କି ନାହିଁ, ସେହି ବିଷୟରେ ବେଶୀ ମନ ନଦେଇ ଆମେ ଏ କଥାଟିକୁ କାହିଁକି ଯଥେଷ୍ଟ ଗୁରୁତ୍ୱର ସହିତ ଆଲୋଚନା କରି ପାରୁନାହୁଁ କେଜାଣି ?

ଜାତିତ୍ୱବୋଧକୁ ପ୍ରାୟ ଏକ କାମୁକତା ସଦୃଶ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା କେତେ ମଣିଷ ଓଡ଼ିଶାରେ ସାହିତ୍ୟକୁ ଆଗ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ରୂପେ ଦେଖିବାର ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼ିଆସିବା ପରେ ସମ୍ଭବତଃ ସେହିମାନେ ହିଁ ଭୀମଭୋଇଙ୍କୁ ମହିମା ଧର୍ମର ସାହିତ୍ୟଗାଦୀ ଭିତରୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ଆଣିଛନ୍ତି । ଏକ ସଂପ୍ରଦାୟ ହିସାବରେ ମହିମା ଧର୍ମର ଗୋଟାଏ ଫାଳ ଭୀମଭୋଇଙ୍କର ଭଜନଗୁଡ଼ିକୁ ଆପଣାର ଯାବତୀୟ ପ୍ରୟୋଜନ ନିମନ୍ତେ ଗ୍ରହଣ କରି ଯେପରି ଭୀମଭୋଇଙ୍କୁ ବର୍ଜନ କରି ଆସୁଥିଲା, ଇଏ ପ୍ରାୟ ସେହିପରି ଗୋଟିଏ କଥା । କ୍ରମେ, ଆମ ଭିତରୁ ଯେଉଁମାନେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ସାହିତ୍ୟ ଇଂରାଜୀରେ ଅନୁବାଦ ହେଲେ ଯାଇ ତାହାର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରହିବ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ କଣ ଭାବି ଭୀମଭୋଇଙ୍କର କିଛି ପଦକୁ ଇଂରାଜୀରେ ଅନୁବାଦ କରି ପକାଇଛନ୍ତି । ଭୀମଭୋଇଙ୍କୁ ଖାଲି ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ନୁହେଁ, ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବାର ଲାଳସାରେ ଥୋକେ ଆସକ୍ତ ଭୀମଭୋଇଙ୍କ ନାମରେ ପରିଷଦମାନ ଗଠନ କରିଛନ୍ତି । ସତେଅବା ନିଜର ସମ୍ମାନକୁ ବଢ଼ାଇବା ପାଇଁ କେତେକେତେ ଏକାବେଳକେ ଅନ୍ୟ ଧାତୁର ମଣିଷ ମଧ୍ୟ ଏହି ପରିଷଦ ଗୁଡ଼ିକରେ ଆସି ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆ ପତ୍ରିକାମାନେ ଏହି ଅବସରରେ ଭୀମଭୋଇଙ୍କ ନାମରେ ବିଶେଷ ଅଙ୍କ ମଧ୍ୟ ବାହାର କରିବାରେ ବ୍ରତୀ ହୋଇଛନ୍ତି । ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ଭୀମଭୋଇ ନାମକ ଜଣେ ଅନୁରାଗୀ ଓ ସମର୍ପିତ ମଣିଷକୁ ସତେଅବା ସିଡ଼ିଟିଏ ପରି ବ୍ୟବହାର କରି ଏକାବେଳକେ ନିଜ ଆତ୍ମକାମିତାର ଶୀର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଠିଯିବାକୁ ଉତ୍ସାହ ଦେଖାଇ ବାହାରିଛନ୍ତି ।

ଭୀମଭୋଇଙ୍କୁ ଆମେ କଣ ସତରେ ଏତେ ଭଲ ପାଉ ? ଆମେ କଣ ତାଙ୍କୁ ସତରେ ଆମ ଆକାଶରେ ଗୋଟିଏ ତାରା ବୋଲି ଠାବ କରିପାରୁ ? ଜଣେ କବି ଯାହା ଲେଖେ, କେବଳ ଭାଷାର ଭଙ୍ଗିମାରେ ଭାବପ୍ରବଣତାର ବିବିଧଠାଣିକୁ ଭର୍ତ୍ତି କରିଦେଇ ଏକ ସାମୟିକ ଉଲ୍ଲାସର ଉନ୍ମାଦନାରେ କଣ ତାହାକୁ ସତକୁ ସତ ଲେଖିଥାଏ ? ଆମ ସମାଜର ଶିଷ୍ଟମାନେ ଭୀମଭୋଇଙ୍କୁ ମହୋତ୍ସବର ମହିଷ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରି ଅଭିନନ୍ଦନର ବାଣ ମାରୁଥିବା ସମୟରେ ସବୁଥର ଏହିପରି ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ପଚାରିବାକୁ ଭାରି ମନହୁଏ । ଅରକ୍ଷିତ କନ୍ଧ ପିଲାଟିଏ ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ । ଏ ବାବୁମାନେ କିପରି ଯେ ସେହି ପିଲାଟିକୁ ସେଠୁ ଧରିଆଣି ନିଜର ହତା ଭିତରେ ଏହି ସମାରୋହରେ ସର୍ବସମାନ ଦେଖାଉଛନ୍ତି ଓ ପ୍ରତିଭାର ପୂଜା କରୁଥିବାର ତୃପ୍ତି ଲାଭ କରୁଛନ୍ତି, ସେଥିରେ ଭାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗେ । ଗୋଟାଏ ଗଣ୍ଡ ମୂର୍ଖ ସମାଜବାହାର ମଣିଷ ପ୍ରଧାନତଃ କପଟରହିତ ଏବଂ ପୂର୍ଣ୍ଣନିବେଦିତ ହୋଇ ପାରିଲା ବୋଲି ଆପଣାକୁ କିପରି ମହାମହନୀୟ ଭାବରେ ଫୁଟାଇ ଓ ମହକାଇ ଆଣିପାରିଲା, ସେ କଥା ଭାବି

ଯେତିକି ବିସ୍ମୟ ହେଉଥାଏ, ତୁଚ୍ଛା କପଟୀମାନେ, କୃତ୍ରିମ ଓ ମହାକୃପଣମାନେ କାହିଁକି କୋଉ ଛଳରେ ତାକୁ ଆଣି ସଭାଘରେ ରଂଗବେରଂଗ କଥାର ମାଧ୍ୟମରେ ନଚାଇ ପାରୁଛନ୍ତି, ସେକଥା ଦେଖି ଆହୁରି ଅଧିକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗୁଥାଏ । ନିଜ ଭିତରର ଏକ ଅନ୍ତରଂଗ ସମ୍ବେଦନାଥାନରେ ସତେଯେପରି କୌଣସି ଆଘାତ ପାଉଥିବା ପରି ବି ମନେହେଉଥାଏ । ସାହିତ୍ୟକୁ ସମାରୋହରେ ପରିଣତ କରି ନିତାନ୍ତ ଇତରମାନେ କାହିଁକି ଏ ମିଛଲୀଳା ଲଗାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ଭିତରେ ଏକ କ୍ରୋଧ ଜାତ ହୁଏ ।

ଭୀମଭୋଇ ଆମ ଆଧୁନିକ ଛଳନାକାଳର କେଉଁ ବିଭ୍ରାନ୍ତି ହେତୁ ଏଠି ଏହି ସାଆନ୍ତମାନଙ୍କର ହାବୁଡ଼ ଭିତରେ ଆସି ପଡ଼ିଗଲେ କେଜାଣି ? ସାମନ୍ତମାନଙ୍କର ଛଇଟା କଣ ସାହିତ୍ୟରେ ଏକମାତ୍ର ଛଇ ? ତୁମେ ଯାହାକିଛି ରତ୍ନ ପାଇବ, ତାହାକୁ ପ୍ରାୟ ଏକ ଲୋଲୁପତାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ, ଏଇଟା ମୋର ବା ଆମର ବୋଲି କହି ହୁରି ପକାଇବା କଣ ପୃଥିବୀରେ ଏକମାତ୍ର ଅନୁରାଗ ? ଆହ୍ୱାନମାନଙ୍କର ମର୍ମଭେଦ ନକରି ସେଗୁଡ଼ାକୁ ସୁନା ଓ ରୂପାର ଶବ୍ଦପେଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକରେ ସାଇତି ରଖିବା କଣ ଏକମାତ୍ର ଆଧୁନିକତା ? ଭୀମଭୋଇଙ୍କ ଅମଳରେ ଯେତେ କପଟୀ ବିଟମଣିଷ ରହିଥିଲେ, ଏବେ ତାହାର କେତେଶହ ଗୁଣ ଅଧିକ ସେହି କାଟର ଜନ୍ତୁମାନେ ରହିଛନ୍ତି । ସେଇମାନେ ଶାସନ କରୁଛନ୍ତି, ସେଇମାନେ ନିଜେ କନିଆଁ ହୋଇ ନିଜକୁ ବାହାହୋଇ ପଡୁଛନ୍ତି, କୁଢ଼ କୁଢ଼ ଧନ ଜମାକରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦୟା କରୁଛନ୍ତି, ଆପେ ବଡ଼ହୋଇ ଦିଶିବେ ବୋଲି ଅନ୍ୟ ଅନେକଙ୍କୁ ନାନାଭାବେ ବଂଚିତ କରି ରଖିଛନ୍ତି- ସେଇମାନେ ଜାତିକୁ ଟେକୁଛନ୍ତି, ଦେଉଳ ତିଆରି କରୁଛନ୍ତି । ମୁଖାଗୁଡ଼ିକ ତଳେ ଆପଣାକୁ କେତେ କେତେ ସୂତରରେ ଲୁଚାଇ ରଖିଛନ୍ତି । ଏହି ମୁଖା ପିନ୍ଧିଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କର ଯୁଗଟାକୁ ନିତାନ୍ତ ବେରସିକ ଭାବରେ ଆମ ବହିମାନଙ୍କରେ ଆଧୁନିକ କାଳ ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । ଆଧୁନିକମାନେ କନ୍ଧକବି ଭୀମଭୋଇଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଛାଡ଼ିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ସତେଅବା ପଣ କରି ବାହାରିଛନ୍ତି । ଗିଳିବାର ସେହି ଫିସାଦୀଗୁଡ଼ିକୁ ଶିଷ୍ଟ ଭାଷାରେ ସେମାନେ ଏକ ସାରସ୍ୱତ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି ।

ଭୀମଭୋଇ ନିଜର ଯାବତୀୟ କାମନାକୁ ଏକ ବିଶ୍ୱଜନୀନ ସ୍ତରକୁ ଉତ୍ତୋଳିତ କରି ନେଇଥିଲେ । ସିଏ ଆଦୌ ଏହି ରୁଧିର ଓ ହାଡ଼ ମାଂସର ପୃଥିବୀକୁ ଛାଡ଼ି କୌଣସି ଭାବାଳୁତାର ଶୂନ୍ୟତା ମଧ୍ୟକୁ ପଳାଇ ଯାଇନଥିଲେ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ମାଲିକଙ୍କୁ ସିଏ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଭିତରକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆଣିବା ପାଇଁ ଅଭିଳାଷ ରଖିଥିଲେ ଓ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଭାବ, ତାଙ୍କର ପଦଗୁଡ଼ିକ, ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମେଦିନୀଟି, ସବୁକିଛି ମୂଳତଃ ସେହି ବେଦନାଟିର ହିଁ ପ୍ରତୀକ ହୋଇ ରହିଛି । ସଂପୃକ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାଗି, ସବୁକାଳକୁ ଏକ ଆହ୍ୱାନ ହୋଇ ରହିଛି । ଭୀମ ଭୋଇଙ୍କୁ ଆମେ ଯେଉଁ ବେଦନାର ପ୍ରତିଫଳନ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବା, ତାହା ହେଉଛି ଜଣେ ଭକ୍ତର ବେଦନା, ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ଭଗବାନଙ୍କର ପୃଥିବୀ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିବାରୁ

ତାହାରି ଲାଗି କାନ୍ଦୁଥିବା ଓ ଗୁହାରି ଜଣାଉଥିବା ଏକ ଜୀଅନ୍ତା ହୃଦୟର ବେଦନା । ସେହି ବେଦନାର ଭାଜନ ହେଲେ ଆମ ଜୀବନ ଏକାବେଳକେ ଅଲଗା ପ୍ରକାରର ହୋଇଯାଆନ୍ତା, ଭଗବାନଙ୍କ ନାଆଁରେ ଆମେ କଦାପି ମ୍ଲେଚ୍ଛ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତୁନାହିଁ । ଚାରିପାଖରେ ତଥାକଥିତ ସମର୍ଥମାନଙ୍କର ଅସମର୍ଥମାନଙ୍କ ଉପରେ ଯେଉଁ ପାଷଣ୍ଡ ଲୀଳା ଚାଲିଛି, ଆମେ ତାହାଠାରୁ ଅଲଗା ହୋଇ ରହନ୍ତୁ । ଆମେ ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ଭଗବାନଙ୍କର ପକ୍ଷର ହୋଇ ଶିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ଆଗରେ ଏକ ପ୍ରତି-ଆହ୍ୱାନ ମଧ ଦେଇପାରନ୍ତୁ । ବାରି ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତୁ ।

ଭଗବାନଙ୍କ ପଟେ ରହିଥିବା ମଣିଷ ଭଗବାନଙ୍କଠାରୁ ଆଦୌ କିଛି ମାଗେନାହିଁ । ସେ ପୂର୍ଣ୍ଣସମ୍ମତ ହୋଇ ନିଜକୁ ଭଗବାନଙ୍କର ସମ୍ମୁଖରେ ନେଇ ରଖିଦେବାକୁ ନିଜର ପରମ ବ୍ରତରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥାଏ । ଗୁରୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ହେଲେ ଭୀମଭୋଇ ପ୍ରଚଳିତ ସମାଜର ଦୁଷ୍ଟ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ାକୁ ଭାଂଗିଦେବା ପାଇଁ ଯାବତ ଅନ୍ୟାୟ କରିବେ ବୋଲି ମଧ ଗୋଟିଏ ପାଦରେ ଖୁବ୍ କ୍ରୋଧୀ ହୋଇ ଲେଖି ପକାଇଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ଚାହିଁ ମନେ ହେଉଛି, ବର୍ତ୍ତମାନ ସତେଅବା ସେହିପରି ଏକ କ୍ରୋଧର ଆବଶ୍ୟକତା ବେଶୀ ରହିଛି । ପ୍ରଚଳିତ ଯାବତୀୟ ନିର୍ମମତାକୁ ଦେଖି ଏକ ଈଶ୍ୱରୀୟ ଅସନ୍ତୋଷ ଏବଂ ତାହାକୁ ଦୂର କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏକ ଈଶ୍ୱରୀୟ କ୍ରୋଧ । ଅସଲ ଈଶ୍ୱରବିଶ୍ୱାସୀ ପୃଥିବୀରେ ଆପଣାକୁ ଅଧିକ ଦାୟୀ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରେ । ପୃଥିବୀକୁ ମୋଟେ ଶୀତଳ କରି ରଖିବାର ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କରେନାହିଁ । କ୍ରୋଧୀ ସାହିତ୍ୟ ଆଗକୁ ବାଟ ଦେଖାଏ, କୃତ୍ରିମ ସାହିତ୍ୟ ଓ କପଟଚାରୀମାନଙ୍କର ସାହିତ୍ୟ ମଣିଷ ଭିତରର ଅନ୍ୟାୟଦ୍ରୋହୀ ଦେବତାଟାକୁ ଶୀତଳ କରି ରଖିବାର ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କରୁଥାଏ । ଆମ ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟର ଅଳିନ୍ଦଟା ଭିତରେ ସେହି ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ରଟା ଯେପରି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ହେଉଥିବା ପରି ଲାଗୁଛି । ଗୟଳମାନେ ଏପଟେ ଗୟଳଗିରି କରୁଛନ୍ତି ତ ସେପଟେ ରହି ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ନୃତ୍ୟ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଏପଟେ ଦାନବଗିରି ଭିତରେ ସୁଖର ମଣୋହି କରୁଛନ୍ତି ତ ସେପଟେ ସାହିତ୍ୟକୁ ମଧ ଭୂଷଣ କରି ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି । ସାହିତ୍ୟଘରେ ଏଇଟାକୁ ମଧ ଆମେ ଏକ ନିପଟ ଅସାଧୁତା ବୋଲି କହିବା । ଜୀବନଘରେ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣଶୁଦ୍ଧ ପାଷାଣ୍ଡତା ବୋଲି କହିପାରିବା ।

ତୁମେ ଜୀବନରେ ଯାହା ହୁଅ ବା ନହୁଅ ପଛକେ, ଚାତୁରୀ ଜାଣିଥିଲେ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରକୁ ଯେ ଅଲବତ ପଶି ଆସି ପାରିବ, ଏକଥା ଆମ ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରର କଥା । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକାରେ ଆତ୍ମକାମୀ ହୋଇ ସୁଖି ଭୁଞ୍ଜିବା ଓ ବୃହତ୍ ଦେଖାଯିବାକୁ ହିଁ ସର୍ବସାର କରି ମାନୁଥିଲେ ମଧ ଆଗକାଳର ସାଆନ୍ତମାନଙ୍କ ପରି ସାହିତ୍ୟର ଗାଆଁ ଭିତରେ ପଶି ମୁକ୍ତରମଣର ଚମତ୍କାରମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବା,- ଏଇଟା ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟରେ ଏକ ପବିତ୍ର ପ୍ରଣାଳୀରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିଲାଣି । ଭୀମଭୋଇ ନିଜର ଚାହାଣିକୁ କେବେହେଲେ ଏପରି

ଦୁଇଭାଗ କରି ଦେଇନଥିଲେ । ଜୀବନକୁ ଯୋଉ ଆଖିରେ ଦେଖୁଥିଲେ, ଭଗବାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେହି ଆଖିରେ ଦେଖୁଥିଲେ । ନିଜର ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ସେ ନିଜର ଭଗବାନଙ୍କୁ ଥାପି ରଖିଥିଲେ । ତେଣୁ, ସାହିତ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ସ୍ଥାନ ଓ ତାଙ୍କର ମାନ ଏକାବେଳକେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚତାରେ ଯାଇ ରହିଥିବ । ଏଠି ଏତେ ନିମ୍ନରେ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ପରସ୍ପରକୁ ଗିଳିବା ପାଇଁ ଧାଇଁଥିବା ମଣିଷମାନେ ଭୀମଭୋଇଙ୍କୁ କିପରି ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କରି ବୁଝିପାରିବେ ? ଗିଳି ବୁଲୁଥିବା ମଣିଷମାନେ ସାହିତ୍ୟ କରିବାରେ ଅବଶ୍ୟ ବାଧା ନାହିଁ । ମାତ୍ର ସେ ସାହିତ୍ୟ ଓ ଭୀମଭୋଇ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଥିବା ସାହିତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସବୁଦିନ ସକାଶେ ଏକ ଅନ୍ତର ରହିଥିବ । ଏହି ଯୁଗର ବ୍ୟବସ୍ଥାମାନ ଯେତେବେଳେ ଅଧିକ ମଣିଷଲାଖି ହୋଇ ତିଆରି ହେବ, ସେତେବେଳେ ଗିଳିବାଧର୍ମୀ ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ଚତୁରମାନେ ହୁଏତ ଆପେ ଆପେ ଧରା ପଡ଼ିଯିବେ । ସେମାନେ ଆପଣାକୁ ବଦଳାଇବେ, ନଚେତ୍ ବିସ୍ମୃତ ହୋଇ ପଛରେ ରହିଯିବେ । ଭୀମଭୋଇ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରି ଆସିଥିବା ସେହି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ସମବେଦନାର ଆହ୍ୱାନ ଅମର ହୋଇ ରହିଥିବ, ସମଧର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ଏକାଠି କରାଉଥିବ ଏବଂ ଏକ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପାହାଚ ଆଡ଼କୁ ହାତ ଦେଖାଇ ଦେଉଥିବ ।

୨୦/୧/୯୭

●

ଆଉ କେତେ ଖାପ ଖାଇବା ?

ଆମ ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିବା ପରେ ଏଠାରେ ଯାହାକିଛି ବଦଳିବାର ଥିଲା, ତାହା ବଦଳିଲା ନାହିଁ । ବାହାରେ ବହୁତ କିଛି ବଦଳିଲା, କିନ୍ତୁ ମଣିଷ ମଣିଷ ମଧ୍ୟରେ ଦୂରତାଗୁଡ଼ାକ ଅଧିକ ହେଲା । ଦୂରତା ବଢ଼ିଲା ଅର୍ଥାତ୍ ଉଦାସୀନତା ବଢ଼ିଲା । ଅବଜ୍ଞା ଏବଂ ଉପେକ୍ଷାମାନେ ବଢ଼ିଲେ । ଧନୀମାନେ ଅଧିକ ଧନୀ ହେଲେ, ଦରିଦ୍ର ଅଧିକ ଦରିଦ୍ର ହେଲା । ଶିକ୍ଷା ବଦଳିଲା ନାହିଁ । ଭୂମିସଂସ୍କାର ହେବାର ଥିଲା, ଭୂମିସଂସ୍କାର ହେଲାନାହିଁ । ନେତୃତ୍ୱ ଅସାଧୁ ହେଲା, ଶାସନ ଅସାଧୁ ହେଲା । ଯେଉଁମାନେ ଅସାଧୁତା ସହିତ ସାଲିଶ୍ କଲେ, ସିଆଣିଆ ହେଲେ, ସେମାନେ ଅଧିକ ତୋରା ଦିଶିଲେ, ମାତ୍ର ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ଅବହେଳିତ ହୋଇ ରହିଲେ । କେବଳ କେତେ ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ପୁଷମାସ ପଡ଼ିଲା । ପ୍ରାୟ ସବୁଯାକ ସୁଯୋଗ, ସବୁଯାକ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଓ ସବୁଯାକ ସମ୍ପନ୍ନତାକୁ ସେଇମାନେ ମାରି ନେଇଗଲେ । ଉଦ୍ଧତ ହେଲେ, ଏହି ଦେଶର ଯାବତ ପରିମଳକୁ ସେମାନେ ଦୂଷିତ କରି ପକାଇଲେ ।

ତଥାପି ସଜ୍ଜନମାନେ କହୁଛନ୍ତି, ଖାପ ଖାଇଯାଅ । ସହିଯାଅ । ମଣିଷଠାରେ ଖାପ ଖାଇବାର ବହୁତ ଶକ୍ତି ଯେ ରହିଛି, ମନୁଷ୍ୟ ସଭ୍ୟତାର ଇତିହାସରୁ ତାହାର ବହୁତ ନଜିର ମିଳିବ ସତ, ମାତ୍ର ସେହି ଖାପ ଖାଇବାର ମଧ୍ୟ ଗୋଟାଏ ସୀମା ରହିଛି । ମଣିଷ ଭିତରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଉପାଦାନ ମଧ୍ୟ ରହିଛି, ଯାହାକି ଯାହା ଅଛି, ସେଇଟାକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଭାଙ୍ଗିଦେବା ନିମନ୍ତେ ପଣ ନେଇ ବାହାରିପାରେ ଓ ଯୁଗଟାକୁ ବଦଳାଇ ଦେଇପାରେ । ମନୁଷ୍ୟର ଇତିହାସରେ ସେପରି ଘଟଣା ମଧ୍ୟ କମ୍ ଘଟିନାହିଁ । ମଣିଷମାନେ ଖାପ ଖାଇବାକୁ ସିଧା ମନା କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ରଜାକୁ ମାନିନାହାନ୍ତି, ଅସ୍ତ୍ରର ଧମକକୁ ମାନିନାହାନ୍ତି, ସାମନ୍ତମାନଙ୍କ ସିଂହାସନକୁ ମାନିନାହାନ୍ତି । ପବିତ୍ର ଶାସ୍ତ୍ରମାନେ ଏବଂ ପଦସ୍ଥ ବଡ଼ମାନେ ତାକୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଧାରଣ କରିବାକୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ମଣିଷମାନେ ମାନିନାହାନ୍ତି । ମୋଟେ ଖାପ ଖାଇନାହାନ୍ତି । ସେଇମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ବିକଳ୍ପ ନେତୃତ୍ୱଟିଏ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଛି । ନୂଆ ଗଣିତର ଧାରାରେ ଭବିଷ୍ୟତର ସମାଧାନ କରାଯାଇଛି । ଏବଂ, ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀରେ ଯାହା ହୋଇଛି, ଏହି ଭାରତବର୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ତାହା ହେବ । ଯଦି ତୁମେ ସତ୍ୟର ପକ୍ଷରେ, ସାଧୁତାର ପକ୍ଷରେ ଥିବ, ତେବେ ଖାପ ନଖାଇ ପାରିବାର ଏହି ଅନ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାଟିକୁ ତୁମେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହ ବୋଲି କହିବ । ମିଥ୍ୟା ସହିତ ଅସହଯୋଗ କରିବା– ସେତେବେଳେ ତାହାହିଁ ଭବିଷ୍ୟ ମଧ୍ୟକୁ ବାଟ କଢ଼ାଇବା ପାଇଁ ଏକମାତ୍ର ମାର୍ଗ ରୂପେ ଅନୁଭୂତ ହୋଇପାରେ ।

ସବୁକିଛିକୁ ପ୍ରାୟ ଏକାକୀ ଭୋଗ କରିବାରେ ଆନନ୍ଦଲାଭ କରୁଥିବା ଥୋକାଏ ମଣିଷ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଧର୍ମର କଥା କହି ଆସିଛନ୍ତି । ଏଠି ଇହଧାମରେ ଦୁଃଖ ପାଇଲେ ମଧ୍ୟ ତେଣେ

ଇହାତୀତରେ ସୁଖ ଅବଶ୍ୟ ମିଳିବ ବୋଲି ସେମାନେ ନିତାନ୍ତ ଧୂର୍ତ୍ତ ଭାବରେ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଧର୍ମକୁ ମାନୁଥିଲେ ଜଣେ ମଣିଷ ସାଧୁତାକୁ ମାନୁଥାନ୍ତା, ସରଳ ହେଉଥାନ୍ତା, ସଂବେଦନାଶୀଳ ହେବାକୁ ହିଁ ଜୀବନର ଅସଲ ଗୌରବ ବୋଲି ମଣୁଥାନ୍ତା । ଭାରତବର୍ଷରେ ଅସାଧୁ, ନିହାତି ବକ୍ର ଏବଂ ସଂବେଦନାଶୂନ୍ୟ ମଣିଷମାନେ ହିଁ କାଳେ କାଳେ ଧର୍ମଘରର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି, - ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଶୀତଳ ଏବଂ ନିର୍ବୋଧ କରି ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନେ ନାନାବିଧ ଫାଶ ବସାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଧର୍ମାଧୀଶମାନେ ସେମାନଙ୍କର କୁଳପୁରୋହିତ ଭଳି କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ଦେଉଳମାନେ ସୁନା ଓ ମାଣିକର ପିତୁଳା ଗୁଡ଼ାକର ପ୍ରଦର୍ଶନ ଦ୍ୱାରା ଭାରତବର୍ଷର ଅସଲ ଜୀବନସମ୍ବନ୍ଧ ଗୁଡ଼ିକୁ ସତେଅବା ଲୁଚାଇ ରଖିବାକୁ ହିଁ ଅଧିକ ଫିସାଦ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ଫିସାଦୀମାନେ ହିଁ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଧର୍ମର ଦେଶ ବୋଲି କହି ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଶୀତଳ କରି ରଖିଛନ୍ତି ।

ଭଗବାନଙ୍କ ପଟେ ରହିଥିଲେ ମଣିଷ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ ହୁଅନ୍ତା, ଖାପ ଖାଇବାକୁ ମନା କରିଦିଅନ୍ତା । ସିଏ ଆଦୌ ଜାଲରେ ପଡ଼ନ୍ତାନାହିଁ । ନିଜ ପରି ସବୁ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖିପାରନ୍ତା । ଲୋକମାନଙ୍କର ଶାସକ ବନି ସିଏ ଦେଶଟାଯାକର ସଂପତ୍ତିକୁ ନିଜର ଗାତ ଭିତରକୁ ବୋହି ନିଅନ୍ତା ନାହିଁ । ରାଜନୀତି ପ୍ରକୃତରେ ମଣିଷମାନଙ୍କର କାମରେ ଲାଗନ୍ତା । ତୁଚ୍ଛା ବାଲୁଙ୍ଗାମାନଙ୍କୁ ତାହା ରାଜା ପରି ଝଲମଲ ହେବା ସକାଶେ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦିଅନ୍ତା ନାହିଁ । ଗତ ପଚାଶବର୍ଷ ହେଲା ଏହି ଦେଶରେ ଚଳି ଆସିଥିବା ରାଜନୀତି ସହିତ ଯେ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଖାପ ଖାଇ ହେବନାହିଁ, ପଚାଶ ବର୍ଷ ହେଲା ଆମକୁ ଶଇତାନମାନଙ୍କୁ ସହ୍ୟ କରିବାକୁ ମନ୍ତ୍ରଣା ଦେଇ ଆସିଥିବା ଶାସନ ସହିତ ଯେ ଏଣିକି ଖାପ ଖାଇବାକୁ ମନା କରିଦେବାକୁ ହେବ, ହୁଏତ ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆସି ଆମ ଦୁଆର ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଥିବା ପରି ଅନୁଭବ ହେଉଛି । ଭାଗ୍ୟବାଦ ସହିତ ମୋଟେ ଖାପ ଖାଇ ହେବନାହିଁ । ଅଶିକ୍ଷା ସହିତ, ଅବଜ୍ଞା ସହିତ ବି ମୋଟେ ଖାପ ଖାଇ ହେବନାହିଁ । ନିତାନ୍ତ ଅସାଧୁମାନେ ହିଁ ଏଯାଏ ଆମ ସଂସ୍କୃତିର ବ୍ୟାଖ୍ୟାକାର ହୋଇ ରହିଥିଲେ ଓ ଆମକୁ ଅଫିମ ଗିଳାଇ ଶୀତଳ କରି ରଖିଥିଲେ । ଆମ ସାହିତ୍ୟଟା ବି ସତେଅବା ସେଇମାନଙ୍କର ଉଆସରେ ପୋଇଲା ହୋଇ ରହିଥିଲା ଓ ମିଛ ମହାରଥୀମାନେ ସିଧା ବିଦେଶରୁ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ କନିଆଁ ସାଙ୍ଗରେ ଆଣି ଆମ ଗାଁମାନଙ୍କରେ ବେଦୀ ବରଣ ହେବାକୁ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଯାଉଥିଲେ । ଏମାନଙ୍କ ସହିତ ଆଉ ମୋଟେ ଖାପ ଖାଇ ହେବନାହିଁ । ମୋହମୁକ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଛାତ୍ରମାନେ କାହିଁକି ସେମାନଙ୍କର ଅଯୋଗ୍ୟ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ ସହିତ ଖାପ ଖାଇ ଚଳିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବେ ? ଶିକ୍ଷକମାନେ ବି କାହିଁକି ସେମାନଙ୍କର ବିଭାଗୀୟ କର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ସହିତ ଖାପ ଖାଇ ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବେ ? ପ୍ରଜାମାନେ ବା କାହିଁକି ଅଯୋଗ୍ୟ ଶାସକମାନଙ୍କ ସହିତ ଖାପ ଖାଇ ଚଳିବାର କଷଣ ଭୋଗ କରୁଥିବେ ? ସାଧୁ କାହିଁକି

ଅସାଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଖାପ ଖାଇବ ? କାତରମାନେ କାତର ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ସାହସୀମାନେ କାହିଁକି ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଖାପ ଖାଇ ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବେ ? ଦେଶର ଭାଗ୍ୟଟାକୁ କାହିଁକି ନିତାନ୍ତ ଅଯୋଗ୍ୟ ଓ ନିତାନ୍ତ ଅସାଧୁମାନଙ୍କର ମର୍ଜି ଉପରେ ଦିଆଯିବ ? ଅସଲ ନେତୃତ୍ୱ କାହିଁକି ବର୍ତ୍ତମାନର ଅସନାଗୁଡ଼ା ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିବ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସାଲିଶ୍ କରୁଥିବ ଓ ଏହି ଦେଶରେ କ'ଣ ହୋଇଥାନ୍ତା ମାତ୍ର କ'ଣ ହେଲା ନାହିଁ ବୋଲି ହାହାକାର କରିବାରେ ଲାଗିଥିବ ? ଏସବୁ ଏଭଳି କାହିଁକି ହେଲା ବୋଲି ସିଏ କାହିଁକି ପଚାରିବ ନାହିଁ ? ଜାଣି ଜାଣି ମିଛମାନଙ୍କ ସହିତ କାହିଁକି ସହଯୋଗ କରିବ ? ଖାପ ଖାଇବା କ'ଣ ସଜ୍ଜନତା, ଖାପ ଖାଇବା କ'ଣ ସାଧୁତା ? ଭାରତବର୍ଷରେ ଆଜି ହୁଏତ କେତେ ସାଧୁ ଓ ସଜ୍ଜନ ମନୁଷ୍ୟ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଉଚିତ ସମୟ ନ ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଖାପ ଖୁଆଇ ଯିବାକୁ ହିଁ ଉଚିତ ମନେ କରୁଛନ୍ତି ।

ଆଗ ମଣିଷମାନଙ୍କ ବାହାରୁ ନୂଆ ବୋଲି କିଛି ଆସେନାହିଁ ଓ ପୁରୁଣାଟା ତା'ପରେ ବଦଳି ଯାଏନାହିଁ । ନିତାନ୍ତ ଅଚଳନ୍ତି ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଯାହା ଚଳୁଛି, ତାକୁ ହଟାଇବା ନିମନ୍ତେ ମଣିଷ ନିଜେ ନ ବାହାରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରକୃତରେ ଆଦୌ କିଛି ବଦଳେ ନାହିଁ । ଭଗବାନ ସଂସାରର ବାହାରେ କୁଆଡ଼େ ନଥାନ୍ତି ଯେ ଦୁର୍ଗତର ଡାକ ଶୁଣିବାକୁ ଚକ୍ର ପେଷି ନକ୍ରମାନଙ୍କୁ ନାଶ କରନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟ ତା' ଭିତରେ ରହିଥିବା ଅସଲ କ୍ରୋଧଟିକୁ ଚିହ୍ନି ପାରିଲେ ଭଗବାନ ତା' ଭିତରୁ ହିଁ ବାହାରନ୍ତି, ତାକୁ ଏକ ଯନ୍ତ୍ର ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରି ସ୍ଥିତିକୁ ବଦଳାନ୍ତି, ଚକଗୁଡ଼ିକୁ ଗଡ଼ାଇ ନିଅନ୍ତି । ମଣିଷକୁ ନିମିତ୍ତ କରି ହିଁ ପୃଥିବୀର ଭାଗ୍ୟ ବଦଳେ ଏବଂ ମଣିଷ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଅର୍ଥାତ୍ ରାଜି ହେଲେ ହିଁ ନିମିତ୍ତ ହୋଇ ବାହାରେ । ଏହିପରି ଅନେକ ମଣିଷ ନିମିତ୍ତ ହେବାକୁ ରାଜି ହେଲେ ଏବଂ ଆଉ ଖାପ ଖାଇ ହେବନାହିଁ ବୋଲି ମନା କରିଦେଲେ ଦିଗ୍‌ବଳୟରେ ନୂତନର ଆବିର୍ଭାବ ହୁଏ । ଇତିହାସରେ କାଳ କାଳ ସେହିପରି ଘଟିଛି ଏବଂ ଭାରତବର୍ଷରେ ଯଥେଷ୍ଟ ମଣିଷ ଇଚ୍ଛା କଲେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ତାହାହିଁ ଘଟିବ । ମିଥ୍ୟା ସହିତ ଅସହଯୋଗକୁ ହିଁ ଯାବତୀୟ ଅର୍ଥରେ ସତ୍ୟସହିତ ସହଯୋଗ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ତେଣୁ, ଏବେ ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀମାନେ ହିଁ ସବାଆଗ ଦରକାର ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତବର୍ଷରେ ଯେଉଁମାନେ ସବୁଯାକ ମାଡ଼ି ବସିଛନ୍ତି, ଆମକୁ ସେହିମାନେ ଖାପ ଖାଇବା ବିଷୟରେ ସନ୍ଥବାଣୀ ଶୁଣାଉଛନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରଦୂଷିତ ପରିସ୍ଥିତିଟା ସେମାନଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ସୁହାଉଛି । ଅଶିକ୍ଷାକୁ ଶିକ୍ଷା ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି, ବାବୁଗିରିକୁ ଭଦ୍ରତା ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି । ସବୁଯାକ ସୁଯୋଗ କାହିଁକି ଥୋକେ ମାନି ବସିବେ ଏବଂ ଶ୍ରୀମନ୍ତ ବୋଲାଉଥିବେ, ଭାରତବର୍ଷରେ ଏଣିକି ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟି ବାରବାର ପଚରାଯାଉ । ଏହି ଦେଶରେ ସବୁ ପିଲା କାହିଁକି ପାଠ ନ ପଢ଼ିବେ ? ଆପଣା ଭିତରେ ପ୍ରତିଭା ରହିଥିବା ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର କାହିଁକି ଆଗକୁ ଆଗକୁ ବାଟ ଫିଟି ନ ଯାଉଥିବ ? ସବୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ସୁଯୋଗମାନ କଦାପି

ଦିଆଯିବ ନାହିଁ ବୋଲି କେତେକ ମଣିଷ ଏକ ଖଳବିଚାର କରିବାରୁ ହୁଏତ ଏଠି ଜାତିପ୍ରଥାର ଭିଆଣ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଚତୁରସେଣମାନେ ତାହାକୁ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଯାଇ ଲେଖି ଦେଇଥିଲେ ।

ସବୁ ମଣିଷ ଭିତରେ ଭଗବାନ ଅଛନ୍ତି, ବ୍ରହ୍ମ ରହିଛି, ଅର୍ଥାତ୍ ଅନନ୍ତ ସମ୍ଭାବନା ଓ ଶକ୍ତି ଯେ ରହିଛି-ଭାରତର ସେହି ଅନନ୍ୟ ଆଧ୍ୟାତ୍ମ ସତ୍ୟଟି ବିରୋଧରେ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କଲାପରି ଉହ୍ୟ କରି ରଖି ଦିଆଯାଇଛି । ଯୁଗେ ଯୁଗେ ସେହି ଅବିଚାରର ପ୍ରତିବାଦ ହୋଇଛି ସତ, ମାତ୍ର ସମାଜର ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷଙ୍କୁ କେଡ଼େ ବାଗରେ ଅଫିମ ଖୁଆଇ ଭୋଳ କରି ରଖି ଦିଆଯାଇଛି । ଏବେ ମଧ୍ୟ ସାହିତ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତି, ଜାତୀୟତା ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟତା ନାମରେ ଠିକ୍ ସେହି କଥାଟି କମ୍ ହେଉନାହିଁ । ଏହି ଦେଶକୁ ଭୋଗୀମାନେ ହିଁ ଦୂଷିତ କରି ରଖିଛନ୍ତି ।

ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ ସତ୍ୟାଗ୍ରହର ବାର୍ତ୍ତା ଆଣି ଦେଇଥିଲେ, ଆମେ ତାଙ୍କୁ ମହାତ୍ମା କରି ପୂଜା କଲେ । ତାଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ତିଆରି କରି ରଖିଲେ- ସେଇ ସନ୍ଦେଶଟିକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବା ମତଲବରେ ଆମକୁ ମୂର୍ତ୍ତିଗୁଡ଼ାକ ସହିତ ଖାପ ଖୁଆଇ ନେବାକୁ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦିଆଗଲା । ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ପଛରେ କୁକୁର ଲଗାଇ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କୁ ଆମ ପାଖରୁ ହୁଡ଼ାଇ ନେଇଯିବେ ବୋଲି ଚକ୍ରାନ୍ତ କରିଥିବା ଥୋକେ ମଣିଷ ଗାନ୍ଧୀ ବିଚାରର ବୌଦ୍ଧିକ ଆଲୋଚନା କଲେ, ରତିସୁଖ ପାଇଲେ । ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ପରେ ତାଙ୍କୁ ଯେଉଁମାନେ ସମ୍ପତ୍ତି ରୂପେ ଭୋଗ କରିବାକୁ ଆସିଲେ, ସେମାନେ ସତେଅବା କ୍ଷମତାସୀନମାନଙ୍କଠାରୁ ଲାଞ୍ଚ ଖାଇଥିବା ପରି ବାର ପ୍ରକାରର ଉଦୟର କଥା କହିଲେ ସିନା, ମାତ୍ର ସତ୍ୟାଗ୍ରହର କଥାଟିକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିଲେ । ଦେଶର ମଣିଷମାନେ କ୍ରମେ ଶକ୍ତିହୀନ ହେଲେ । ସେମାନଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ, ନିଜ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ, ସଂଘ-ଶକ୍ତି ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ଓ ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ନିମିତ୍ତ ହୋଇ ପାରିବାର ବିଶ୍ୱାସ କ୍ରମେ କ୍ଷୀଣ ହୋଇ ଆସିଲା । ଭୋଗୀମାନଙ୍କର ବାଟ ଓଗାଳି ଛିଡ଼ା ହେବାକୁ ଆଉ ବଳ ରହିଲା ନାହିଁ । ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ସତ୍ୟାଗ୍ରହ କଥା ନ କହି ଯିଏ ଆମକୁ ଅହିଂସା ଓ ସତ୍ୟର କଥା କହୁଛି, ସିଏ ଆମକୁ ଧୋକା ଦେଉଛି । ଭାରତବର୍ଷ ବିଷୟରେ, ଏହି ଦେଶରେ ବାସ କରୁଥିବା ମଣିଷମାତ୍ରକେ ସମସ୍ତଙ୍କ ବିଷୟରେ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭବିଷ୍ୟଚିତ୍ର ସର୍ବଦା ରହିଥିଲା । ସେହି ଚିତ୍ରଟିକୁ ସାକାର କରିବାର କାର୍ଯ୍ୟଟି ଏବେ ମଧ୍ୟ ବାକି ରହିଛି । ଆମେ ଖାଲି ଖାପ ଖାଇ ଯାଉଥିବା ଲୋକମାନେ ସେଥିରେ ଆଦୌ ସାମିଲ ହୋଇ ପାରିବା ନାହିଁ । ଯେତେ ଦେଖେଇ ହେଉଥିବା, ସେତେ ଧରାପଡ଼ି ଯାଉଥିବା, ଫମ୍ପା ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହେଉଥିବା । ସରକାର ବି ସେହି କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବେ ନାହିଁ, ସତ୍ୟାଗ୍ରହୀ କରି ପାରିବ ।

୩/୨/୯୭

•

ବିଶ୍ୱ ସଂସ୍କୃତ ସମ୍ମିଳନୀ

ସଂସ୍କୃତ ଏକ ପ୍ରାଚୀନ ଭାଷା । ଏକ ବଳିଷ୍ଠ ଭାଷା, ଏକ ଧନାଢ୍ୟ ଭାଷା । ଗୋଟିଏ ସମୟ ଥିଲା, ଯେତେବେଳେ କି ଯାବତୀୟ ଶାସ୍ତ୍ରରଚନା କେବଳ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ହେଉଥିଲା । ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ସ୍ତୋତ୍ର ବୋଲା ନହେଲେ କିମ୍ବା ଆବାହନ ନହେଲେ ଦେବତାମାନେ ପୂଜା ଗ୍ରହଣ କରୁନଥିଲେ । ଅପବାଦ ଥିଲା ଯେ, ସ୍ୱର୍ଗଲୋକରେ ଦେବତାମାନେ ସଂସ୍କୃତରେ ବି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିଲେ । ଏହି ଭାଷାଟିକୁ ଅଲିଅଳରେ ଦେବଭାଷା ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିଲା । ଅତି ଉତ୍ସାହରେ ମଧ୍ୟଯୁଗର ପଣ୍ଡିତକଥାରେ ସଂସ୍କୃତକୁ ଗୀର୍ବାଣ ଭାଷା ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ଗୀର୍ବାଣର ଅର୍ଥ ସ୍ୱର୍ଗ । ଏହିଭଳି କଥାମାନଙ୍କୁ ଆମେ ଅତିରଞ୍ଜନ ବୋଲି କହି ଉଡ଼ାଇ ଦେଇପାରିବା ସିନା; ମାତ୍ର ସଂସ୍କୃତ ଯେ ବହୁକାଳ ଧରି ଭାରତବର୍ଷରେ ଶିଷ୍ଟମାନଙ୍କର ଭାଷା ହୋଇ ରହିଥିଲା, ସେଥିରେ କୌଣସି ଦ୍ୱିରୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ । ଭାରତବର୍ଷରେ କାଳେ କାଳେ ଶିଷ୍ଟ ରହିଥିଲେ, ଅଶିଷ୍ଟ ରହିଥିଲେ । ଶିଷ୍ଟ ଅଳପ ଥିଲେ, ଅଶିଷ୍ଟ ଅଧିକ ଥିଲେ । ଶିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ହାତରେ କ୍ଷମତା ଥିଲା ଏବଂ ଅଶିଷ୍ଟମାନେ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ଶିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ତରଫରୁ ଲେଖା ଯାଇଥିବା ସଂହିତାଗୁଡ଼ିକ ସମାଜ ଯେପରି ଶିଷ୍ଟମାନଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥ ଅନୁସାରେ ଚାଲିବ, ତାହାର ବରାଦ କରି ଦେଇଥିଲେ । କର୍ମବାଦ, ପୁନର୍ଜନ୍ମବାଦ, ପ୍ରାରବ୍ଧ ଓ ସଂସ୍କାରଧର୍ମ ଆଦି ନାନାବିଧ ପକ୍ଷପାତଦୃଷ୍ଟି ଖଞ୍ଜିଦେଇ ଶିଷ୍ଟମାନେ ଅଶିଷ୍ଟମାନଙ୍କୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିଥିଲେ । ଭାଗ୍ୟମାନେ ସେହି ଭଗବାନଙ୍କ ବରାଦ ଅନୁସାରେ ନିର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛନ୍ତି ବୋଲି କହି ସହସ୍ର ସହସ୍ର ମଣିଷଙ୍କୁ ସବୁ ସହିବା ନିମନ୍ତେ ମଣ କରି ରଖାଯାଇଥିଲା । ସେହି କାଳର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଇତିହାସ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ଲେଖାହୋଇ ରହିଛି । ସତେଅବା ସେଇ କାଳରୁ ହିଁ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷା ଓ ତାହାର ଯାବତୀୟ ପରମ୍ପରା ଭାରତୀୟ ସାମାଜିକତାରେ ଅସମାନତାର ଏକ ନିଦର୍ଶନ ହୋଇ ରହିଛି । ଅସମାନତାକୁ ଭାରତବର୍ଷରେ ଦେହସୁହା କରି ରଖିଛି ।

ଶିଷ୍ଟମାନେ ଲେଖିଲା ବେଳକୁ ସିନା ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ଲେଖୁଥିଲେ, ମାତ୍ର କଥା କହିବା ସମୟରେ ପ୍ରକୃତ ଭାଷାରେ ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରାକୃତରେ କଥା ହେଉଥିଲେ । କଥିତ ଭାଷାକୁ ଅପବିତ୍ର ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିଲା । ସେତେବେଳେ ପଣ୍ଡିତ ଏବଂ ଉତ୍ତମମାନେ ତାହାଫଳରେ ପ୍ରକୃତରେ ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର ଜୀବନ ଯାପନ କରୁଥିବେ । ଏକାବେଳକେ ଦୁଇଟି ଜୀବନ ବଞ୍ଚୁଥିବେ । ବାସ୍ତବ ଜୀବନରେ ଏକ ଅପବିତ୍ରତା ସହିତ ଛନ୍ଦିହୋଇ ରହୁଥିବେ ଓ ଶାସ୍ତ୍ର ସହିତ କାରବାର କରିବା ସମୟରେ ଲୁଗା ହକାଳି ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇଗଲା ପରି ଆଉଗୋଟାଏ ମାନସିକ ସ୍ତରକୁ

ଆଦରି କରି ରହୁଥିବେ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱନାଥ କବିରାଜ କିମ୍ବା କବି ଜୟଦେବ ଯାହାକିଛି ଲେଖିଛନ୍ତି, ତାହାକୁ ସେମାନେ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ହିଁ ଲେଖିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଲେଖନ ଧରିବା ବେଳକୁ ଯେତେ ପବିତ୍ର ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ହୋଇ ବସନ୍ତୁ ପଛକେ, ନିଜ ସହଧର୍ମିଣୀମାନଙ୍କ ସହିତ ସେମାନେ ସଂସ୍କୃତରେ କଦାପି କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉନଥିବେ । ସମ୍ଭବତଃ ସେହିଦିନଠାରୁ ଆମ ବ୍ୟାବହାରିକ ଜୀବନ ଓ ଜ୍ଞାନ ଉପାର୍ଜନର ଜୀବନ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ବଡ଼ ଖାଇ ସୃଷ୍ଟି କରାହୋଇଛି । ହୁଏତ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଆମ ସମାଜର ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ ଶିକ୍ଷିତ ଅଧିକଙ୍କ ଉପରେ ଚଢ଼ାଉ କରି ରହିଛନ୍ତି । ଏବଂ ସେହି ଅପକୀର୍ତ୍ତିକୁ ଦୃଢ଼ କରି ରଖିବାରେ ସଂସ୍କୃତର ମଧ୍ୟ ଏକ ଭୂମିକା ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ।

ଭାରତବର୍ଷରେ ସଂସ୍କୃତ ଯେମିତି, ଇଉରୋପରେ ଲାଟିନ୍ ଭାଷା ଠିକ୍ ସେମିତି । ସେ ଯୁଗରେ ସବୁକିଛି ଲାଟିନ୍‌ରେ ହିଁ ଲେଖା ହେଉଥିଲା । ଲାଟିନ୍ ଭାଷାର ଦୂରତା ଦ୍ୱାରା ଶିଷ୍ଟମାନେ ଅଶିଷ୍ଟମାନଙ୍କଠାରୁ ଚିହ୍ନା ହେଉଥିଲେ । ଲାଟିନ୍ ଯାବତୀୟ ଔପଚାରିକ ଶିକ୍ଷାର ମାଧ୍ୟମ ଥିଲା । ପଣ୍ଡିତ ଓ ଅପଣ୍ଡିତ ଉଭୟେ ଘରେ ଏକ କଥିତ ଭାଷାରେ କାରବାର ହେଉଥିଲେ ସିନା; ମାତ୍ର ଯାବତୀୟ ସାଂସ୍କୃତିକ ଅଭିନୟ ଲାଟିନ୍ ଭାଷାରେ ହେଉଥିଲା । ଲାଟିନ୍ ଭଗବାନଙ୍କର ଭାଷା ଥିଲା, ତେଣୁ ପାଦ୍ରୀମାନେ ଉପାସନା ସମୟରେ ସେହି ଭାଷାରେ ହିଁ ତାଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିଲେ । ଇଉରୋପରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଗୀର୍ଜାର ଗୋଟାଏ ଫାଳରେ ସେହି ଲାଟିନ୍ ଭାଷା ହିଁ ଚଳୁଛି । ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଯେତେବେଳେ ମାର୍ଟିନ୍ ଲୁଥର୍ ଜର୍ମାନ ଭାଷାରେ ଧର୍ମଗ୍ରନ୍ଥ ବାଇବେଲ୍‌ର ଅନୁବାଦ କରିଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କୁ କ୍ଷମତାସୀନମାନଙ୍କ ସହିତ କମ୍ ଲଢ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିନଥିଲା ।

ପ୍ରାୟ ସେହି ସମୟରୁ ଇଉରୋପରେ ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଶିଳ୍ପ ବିପ୍ଳବ ହେଲା, ବିଜ୍ଞାନ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ବାଟ ଦେଖାଇନେଲା । ତାହାକୁ ଇଉରୋପରେ ନବଜାଗରଣ ଅର୍ଥାତ୍ ସନ୍ଦୀପନର ଏକ ଯୁଗ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ଇଉରୋପର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଲାଟିନ୍ ଭାଷାର ଅଧ୍ୟୟନ ଓ ଅଧ୍ୟାପନା ହେଉଛି । ଲାଟିନ୍ ସାହିତ୍ୟର ଅନୁରାଗୀ ଓ ଅବଗାହୀମାନେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି । ନିଜର ସ୍ଥାନୀୟ ଭାଷାରେ ଗଭୀର ଦଖଲ ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ହେଲେ, ଲାଟିନ୍ ଭାଷାର ମୂଳଦୁଆଟିଏ ଅବଶ୍ୟ ରହିବା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଉଛି । ସ୍ଥାନୀୟ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକର ସମୃଦ୍ଧିରେ ଲାଟିନ୍ ଭାଷା ଆଦୌ କୌଣସି ଈର୍ଷା ପ୍ରକାଶ କରୁନାହିଁ । ମାତ୍ର ଇଉରୋପରେ ଗୋଟିଏ ସମ୍ମିଳନୀ ଡାକିବାର ବିଚାରଟିଏ ସେଠାରେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାହା ମୁଣ୍ଡରେ ପଶିନାହିଁ । ବିଶ୍ୱ ସଂସ୍କୃତ ସମ୍ମିଳନୀର ପୁରୋଧାମାନେ କ'ଣ ବିଚାର କରି ଏପରି ଏକ ସମାରୋହରେ ମନ ଦେଇଛନ୍ତି କେଜାଣି ?

ଏହି ସମ୍ମିଳନୀକୁ ଯିଏ ବା ଯେଉଁମାନେ ଉଚ୍ଚତମ ଆସନରେ ବସିବା ପାଇଁ ଆସିଛନ୍ତି, ସେମାନେ କେହି ସଂସ୍କୃତଜ୍ଞ ନୁହନ୍ତି । ସଂସ୍କୃତର ପକ୍ଷ ନେଇ ସେମାନେ ଆଉ ଏକ ଭାଷାରେ

ଯାହା ପ୍ରଶଂସାବାକ୍ୟ ଉଚ୍ଚାରଣ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ତାହାକୁ ଆଉ ଜଣେ କେହି ଅଧସ୍ତନ ଲେଖିଦେଇଛି । ଆସନସ୍ଥ ଉଚ୍ଚତମମାନେ ସମସ୍ତେ କ୍ଷମତାର ମଣିଷ । ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତରେ ଆପଣାର ପୁନଃପ୍ରାଦୁର୍ଭାବ ସକାଶେ ସଂସ୍କୃତ ଯେ କ୍ଷମତାସୀନ ମାନଙ୍କୁ ଲୋଡୁଛି, ସେଥିରେ କିଛି ନିତାନ୍ତ ଅସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକର ଅଭିପ୍ରାୟ ମଧ୍ୟ ଜଡ଼ିତ ହୋଇ ରହିଛି କି ? ଉତ୍ସାହୀମାନେ ସଂସ୍କୃତକୁ ଲୋକଭାଷା ବୋଲି କହିଲେଣି । କାହାର ପୃଷ୍ଠପୋଷକତାରୁ କେଜାଣି, ଭାରତସାରା ସଂସ୍କୃତଭାଷାରେ କଥୋପକଥନ ଶିକ୍ଷାଦେବା ନିମନ୍ତେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶିବିରମାନ ବସିଲାଣି । ପ୍ରଧାନତଃ ଏକ ଭାବପ୍ରବଣତା ହେତୁ କେତେ ମଣିଷ ସଂସ୍କୃତକୁ ଲୋକଭାଷା ବୋଲି ଆଖ୍ୟାତ କରିବାକୁ ବାହାରିଲେଣି । ହୁଏତ ନିଜର ଦୈନନ୍ଦିନ ସୁଖଦୁଃଖର ଭାଷାଠାରୁ ପୋଷାକୀ ଏବଂ ଶାସ୍ତ୍ରସର୍ବସ୍ୱ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷା ସେମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ପ୍ରେରଣାଦାୟକ ଲାଗୁଛି ଓ ଅଧିକ କାମସ୍ପର୍ଶ ମଧ୍ୟ ଦେଉଛି । ଓଡ଼ିଶାରେ ଅଧେ ଲୋକ ସେମାନଙ୍କର ସକଳ କଥୋପକଥନର ଭାଷା ଓଡ଼ିଆକୁ ମଧ୍ୟ ଲେଖି ଜାଣିନାହାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ସରକାର ନିରକ୍ଷର ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି । କିଏ ଆସି କହୁ, ପ୍ରଥମେ ନିଜ ଭାଷାଟିକୁ ଲେଖି ଓ ପଢ଼ି ଜାଣିବା ପୂର୍ବରୁ ଏହି ନିରକ୍ଷରମାନେ କିଭଳି ଓ କାହିଁକି ସଂସ୍କୃତ ଭାଷା ପଢ଼ିବେ ! ଏବଂ, ଏହି କଥାଟି ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବ ବୋଲି ସୋଲ୍ଲାସ ପ୍ରଚାରରେ ଲାଗିଥିବା ଉତ୍ସାହୀମାନେ ସେହି ସମ୍ଭାବନାଟି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରକୃତରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଛନ୍ତି କି ? ପୃଥିବୀର ଇତିହାସରେ ହୁଏତ କେବେହେଲେ ତାହା ହୋଇନାହିଁ ।

ହଁ, ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତବର୍ଷରେ ଏବେ ଅନେକେ ନିଜ ପିଲାଙ୍କୁ ନିତ୍ୟ କଥୋପକଥନର ଭାଷା ଶିଖାଇବା ଆଗରୁ ଇଂରାଜୀ ଭାଷା ଶିକ୍ଷା ଦେବାକୁ ଅଧିକ ସୁବିଧାଜନକ ବୋଲି ମନେକରୁଛନ୍ତି । ସ୍ୱାଭାବିକ ନ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସୁବିଧାଜନକ । ଏମାନେ ଶିକ୍ଷାକୁ ସତେଅବା ବଜାରର ଚଳନ୍ତି ତରାଜୁରେ ଓଜନ କରି ଦେଖୁଛନ୍ତି । କ'ଣ ସ୍ୱାଭାବିକ ଓ କ'ଣ ଅସ୍ୱାଭାବିକ, ସେକଥା ବିବେଚନା କରିବାକୁ ହେତୁ ଖଟାଉନାହାନ୍ତି । ଆମେ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାକୁ ମୁଣ୍ଡାଇ ଧରିଥିବା ଏମାନଙ୍କ ସହିତ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାର ବାଇଆମାନଙ୍କୁ ଏକା ପ୍ରକୃତିର ମଣିଷ ବୋଲି ବେଶ୍ ବିଚାର କରିପାରିବା । ଅସମାନତାକୁ ଧର୍ମ କରି ବଞ୍ଚୁଥିବା ଆମ ସମାଜରେ ଇଂରାଜୀକୁ ବେଶ କରି ପିନ୍ଧିଥିବା ବେଭାରୀମାନେ ଯେପରି ଆପଣାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ନିଆରା ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି, ଓ ଏହି ଦେଶଟାକୁ ସମ୍ଭବ ହେଲେ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଗୋଲାମ କରି ରଖିବେ ବୋଲି ପାଞ୍ଚ କରିଛନ୍ତି, ଏବେ ସଂସ୍କୃତକୁ ଲୋକଭାଷାରୂପେ ପ୍ରଚାର କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି କୌଣସି ମତଲବରେ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଉତ୍ସାହ ଦେଖାଉଛନ୍ତି କି ? ଇଂରାଜୀପଢୁଆ ଗୋଲାମମାନେ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ମେଳରେ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେପରି ଇଂରାଜୀ ଭାଷାଦ୍ୱାରା ମୁଖକୁ ଆପ୍ୟାୟିତ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି ଏବଂ ତଦ୍ୱାରା ଭୂମିତଳର ମାଟି ଏବଂ ସେହି ମାଟିରେ ବାସ କରୁଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଏକ ତାଚ୍ଛିଲ୍ୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ

କରନ୍ତି, ଆମ ସଂସ୍କୃତିଆ ମହୋଦୟମାନେ ମଧ୍ୟ ନିଜର ଅବଚେତନରେ ସେହିପରି ଏକ ଘୃଣା ଓ ତାଚ୍ଛିଲ୍ୟକୁ ସଞ୍ଚୟ କରି ରଖିଛନ୍ତି କି ? ନହେଲେ ଆମର ଲୋକଭାଷା ମହଜୁଦ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଗୋଟାଏ ପୋଥିଭାଷାକୁ ଆଣି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ଲଦିବାକୁ କାହିଁକି ଉଦ୍ୟମ କରନ୍ତେ ? ଭାରତରେ ଅରକ୍ଷିତମାନଙ୍କୁ ଚିରଦିନ ଅରକ୍ଷିତ କରି ରଖିବାକୁ ଇଏ ବି ଗୋଟିଏ ଅଭିନବ ଚକ୍ରାନ୍ତ କି ? ଆପଣାର ଅନ୍ତର୍ନାଡ଼ୀରେ କ୍ଷମତାର ଲାଳସା ରହିନଥିଲେ ସେମାନେ କାହିଁକି ସମର୍ଥନର ଲୋଭରେ କ୍ଷମତାସୀନ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଆଣି ନିଜ ସମ୍ମିଳନୀର ଚଉକୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ବସାଇବାକୁ ମନ କରନ୍ତେ ? ସେମାନେ ଅବଗାହୀମାନଙ୍କୁ ଡାକନ୍ତେ, ଦେଶରେ ଗୋଟିଏ ବିତର୍କ ସକାଶେ ଅବସର ସୃଷ୍ଟି କରନ୍ତେ । ମଥା ଠିକ୍ ରଖନ୍ତେ । ସେମାନେ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାକୁ ମଧ୍ୟ ନିଜର ସର୍ବାଧିକ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ବସ୍ତୁ ବୋଲି ମନେ କରୁଥିଲେ ନିୟମତଃ ସେହିକଥା କରନ୍ତେ । ସଂସ୍କୃତ ପ୍ରଚାରକୁ ଏକ ଲୋକଭାଷା- ଆନ୍ଦୋଳନର ମିଛ ଉତ୍ତେଜନା ଦେଇ ଏବେ ଯେମନ୍ତ କାମାତୁରତାମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ-ପଟୁଆରରେ ବାହାରିଛନ୍ତି, ସେଇଟା ପଛରେ ଆଉ ଆଉ ପ୍ରରୋଚନା ଓ ପ୍ରଲୋଭନମାନ ମୁହଁ ଲୁଚାଇ ବସିଛନ୍ତି କି ? ଭାଷାର ସବୁ ଯୁଗରେ ଏକ ରାଜନୀତିକ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ରହିଆସିଛି । ବିଜେତାମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ସେହି କାରଣରୁ ଆଗ ବିଜିତ ଦେଶଗୁଡ଼ିକର ଭାଷାକୁ ହିଁ ଗିଳି ପକାଇବେ ବୋଲି ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି ।

ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାର ବିକାଶ ପଛରେ ପ୍ରାୟ ସର୍ବତ୍ର ସଭାଟିଏ ରହିଛି, ରଜାଟି ରହିଛି । ଲୋକଭାଷା ଅର୍ଥାତ୍ କଥିତଭାଷା ଲୋକଜୀବନ ରୂପକ ଦୃଢ଼ ଚେରଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ତିଷ୍ଠି ରହିଛି । ଏକ ରାଜନୀତିକ ସୁସ୍ଥତାର ଆବଶ୍ୟକତା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରାୟ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ଆମର ଭାଷା ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସରଳ ହେବ, ଆମ ନିତ୍ୟବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଭାଷାର ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେବ । ଭାଷାର ସାହିତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଆପଣାକୁ ସେହି ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ଅନୁକୂଳିତ କରି ଆଣିବ । କଥିତ ଭାଷା କ'ଣ ଅସାଧୁ ଥିଲା କି ଲିଖିତ ଭାଷାକୁ ପାରମ୍ପରିକ ଭାବରେ ସାଧୁଭାଷା ବୋଲି କୁହାହୋଇ ଆସିଥିଲା ? ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକାଂଶ ସାଧୁଶବ୍ଦରୁ ମୁକ୍ତ କରି ଆଣିଲେ ଯାଇ ତାହା ଏଠାରେ ରହି ଆସିଥିବା ଉତ୍ତମ ଏବଂ ଅଧମମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଥିବା ଅନ୍ତରଗୁଡ଼ାକୁ ହ୍ରାସ କରି ଆଣିବ । ମଣିଷ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଯେପରି ସବାଆଗ ମଣିଷକୁ ମୂଲ୍ୟ ଦେବ, ସେହି ଦିଗରେ ତାହା ଏକ ସବଳ ପଦକ୍ଷେପ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ । ତେଣୁ ଗୋଟାଏ କୃତ୍ରିମତାକୁ ଆଣି ଲଦିଦେବାର ଆଦୌ କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ।

୧୦/୨/୯୭

•

ମହକ ମାରିଦେବାର ଶିକ୍ଷା

ମଣିଷ ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ମହକ ଅଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ଭିତରେ ଅଛି । ଯାବତୀୟ ଶିକ୍ଷା ସେହି ମହକଟିକୁ କ୍ରମବିକଶିତ କରିଆଣିବ । ଯେତେବେଳେ ମଣିଷ ନିଜ ଭିତରୁ ସେହି ମହକଟିକୁ ଅନୁଭବ କରିପାରେ, ସେତେବେଳେ ସିଏ ସବା ଆଗ ଖୁସି ହିଁ ହୁଏ । ଖୁସିରେ ଉଛୁଳି ପଡ଼ିଲା ପରି ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ । ସେହି ମହକ ଏକ ସମ୍ଭାବନା ରୂପେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ରହିଛି । ମଣିଷମାନେ ତାହାକୁ ଅନୁଭବ କରିପାରୁଥିଲେ ଆଉ ପରସ୍ପରକୁ ଈର୍ଷା କରନ୍ତେ ନାହିଁ । ପରସ୍ପରକୁ ମାଡ଼ିଦେଇ ଆଗକୁ ବାହାରି ଯିବାପାଇଁ ମୋଟେ ମନ କରନ୍ତେ ନାହିଁ । ନିଜର ନିଜର ସ୍ୱଭାବ ଅନୁସାରେ ସେହି ମହକ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପରିଚୟରେ ବାହାରକୁ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ଆସିଥାଏ । ଯେଉଁ ମଣିଷ ଭିତରେ ସେହି ମହକଟିକୁ ଚିହ୍ନି ଏକ ଅନୁକୂଳ ମାର୍ଗଟିଏ ପାଇ ତାହାକୁ ଫୁଟାଇ ଦେଇପାରେ, ସେହି ହେଉଛି ଜଣେ ସଫଳ ମଣିଷ, ସୁଖୀ ମଣିଷ, ଭାଗ୍ୟବାନ ମଣିଷ । ମଣିଷର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ କହିଲେ, ମନୋବିଜ୍ଞାନ ସବାଆଗ ସେହି ମହକଟିକୁ ହିଁ ବୁଝିଥାଏ । ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ତାହାକୁ ହିଁ ହୁଏତ ମଣିଷର ଆତ୍ମା ବୋଲି କହିଛି । ଯାବତୀୟ ଶିକ୍ଷା ସେହି ମହକଟିକୁ ପ୍ରକାଶିତ କରି ଆଣିବାକୁ ହିଁ ଆପଣାର ସର୍ବପ୍ରଧାନ କାର୍ଯ୍ୟ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁଥିଲେ, ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ଲାଗି ତାହା ପ୍ରକୃତରେ କେଡ଼େ ବଡ଼କଥା ହେଉଥାନ୍ତା ! ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ସମାଜ ସେହି ମହକଟିକୁ ଆଦୌ ସ୍ୱୀକାର କରେନାହିଁ । ତାହା ମଣିଷକୁ ଗୋଡ଼ି ମାଟି ପରି ଦେଖୁଥାଏ । ଥୋକେ ମଣିଷ ଆଉ ଥୋକେ ମଣିଷଙ୍କୁ ବଳଦଙ୍କ ପରି ନିଜ କାମରେ ଲଗାଉଥାନ୍ତି । ଅନେକ ମଣିଷ ଖଟିଦେଉଥାନ୍ତି, ଅଳ୍ପ ମଣିଷ ଭୋଗ କରୁଥାନ୍ତି । ଭୋଗୀ ମଣିଷମାନେ ନିଜକୁ ଭାଗ୍ୟବାନ ବୋଲି କହନ୍ତି । ଭାଗ୍ୟବାଦରୁ ପୂର୍ବଜନ୍ମ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜନ୍ମ ବିଷୟରେ ଉପନ୍ୟାସମାନ ଲେଖାହୁଏ, ସେହି ସମାଜରେ ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ଏବଂ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଭାବରେ ବାଣ୍ଟି ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଥୋକେ ବଂଚିତ ହୋଇ ନ ରହିଲେ, ଆଉ ଥୋକେ କଦାପି ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଖରେ ରହିପାରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଷ୍ପାପର ଭାବରେ ଘୋଷଣା କରାଯାଉଥାଏ । ଏହିପରି ବରାଦଟାକୁ ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ବୋଲି କହି ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଧୋକା ଦିଆଯାଉଥାଏ ।

ଯେଉଁ ସମାଜରେ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ମଣିଷ ବୋଲି ଗଣନା କରାଯାଏ ନାହିଁ, ଯାବତୀୟ ମାପକାଠିରୁ ତାହାକୁ ଏକ ଅସୁସ୍ଥ ସମାଜ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ଭାରତବର୍ଷରେ ସମାଜକୁ ଆମେ ଏକ ସୁସ୍ଥ ସମାଜ ବୋଲି କହିବା ନା ଅସୁସ୍ଥ ବୋଲି କହିବା ? ଏଠି ବହିରେ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଲେଖି ଦିଆହୋଇଥାଏ । ଥୋକେ ମଣିଷ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥାନ୍ତି । ଥୋକେ ମଣିଷଙ୍କର କେତେଟା ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଅୟସକୁ ସେଠାରେ ସଂସ୍କୃତି ବୋଲି

କୁହାଯାଏ । ସିଆଣିଆମାନେ ଅତୀତର ଗୁଣ ଗାଉଥାନ୍ତି ଓ ବର୍ତ୍ତମାନଟାକୁ ଆଖିବୁଜି ରହିଥାନ୍ତି । ଶିକ୍ଷାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସେଠି ସତର ଭାଗ ଅର୍ଥାତ୍ ୧୭ ପ୍ରକାରର ହୋଇ ରହିଥାଏ । ସବୁ ପିଲା ଏକାଠି ବସନ୍ତି ନାହିଁ କିମ୍ବା ଏକାଭଳି ପାଠ ପଢ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ମଣିଷ ଭିତରେ ମହକଟିଏ ରହିଛି ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଏ ନାହିଁ । ତାକୁ କେବଳ କୌଣସି ଏକ ଛାଞ୍ଚ ଅନୁସାରେ ଏଇଟା ପାଇଁ ବା ସେଇଟା ପାଇଁ ଫିଟ୍ କରିଦିଆଯାଏ ଏବଂ ତାର ଭାଗ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସେତିକି ବୋଲି ମାନି ନିଆଯାଏ । ବିଚରା ଶିକ୍ଷକଟି ମଧ୍ୟ ଗୋଟାଏ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ଫିଟ୍ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଶିକ୍ଷାଦାନ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ନୁହେଁ, ଫିଟ୍ ହୋଇ ପାରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ ବେତନ ଦିଆଯାଉଥାଏ ।

ଶିକ୍ଷକ ନିଜ ଭିତରେ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ମହକଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରିପାରୁଥାନ୍ତା । ନିଜକୁ ଜଣେ ସମ୍ମାନିତ ମଣିଷ ବୋଲି ଚିହ୍ନି ପାରୁଥାନ୍ତା । ଯିଏ ନିଜ ମହକଟିକୁ ଚିହ୍ନି ନାହିଁ, ଯିଏ ଗୋଟାଏ କଳ ସହିତ ଖାପ ଖାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି କରି ଗଇଁଆ ହୋଇଗଲାଣି, ନିଜକୁ ଯିଏ ସମ୍ମାନର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିବାକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଭୁଲିଗଲାଣି, ସିଏ ପୁଣି ଆଉ କାହାକୁ ତାର ମହକଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ କିପରି ? ଆମ ଦେଶର ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ, ବେଳେବେଳେ ସତେଅବା କେଉଁ ସଂଗ୍ରାମକ୍ଷେତ୍ରରୁ ପରାସ୍ତ ହୋଇ ପଳାଇ ଆସିଥିବା କ୍ଷତବିକ୍ଷତ କେତୋଟି ହତାଶ ସୈନିକଙ୍କୁ ଦେଖିଲାପରି ମନେ ହେଉଥାଏ । ସେମାନଙ୍କର ଆଖିରେ କୌଣସି ସ୍ୱପ୍ନ ନଥାଏ । ଅନ୍ତର ଭିତରେ କୌଣସି ବିଶ୍ୱାସ ବା ସଂକଳ୍ପ ନଥାଏ । ମଥାରେ ବିବେକ ବୋଲି କିଛି ନଥାଏ । ସେମାନେ କେବଳ ବୋଲ ମାନୁଥାନ୍ତି, ନିପଟ ଗୋଟାଏ ଯନ୍ତ୍ରକୁ ସତକୁ ସତ ଚଳାଉଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ହୁଏତ ଅନେକେ ତରୁଣ ବୟସରେ ପ୍ରକୃତରେ ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ ହେବେ ବୋଲି ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିଥିବେ, ସେହି ଅନୁସାରେ ବିଦ୍ୟାଟିଏ ହାସଲ କରିଥିବେ; ଏମାନେ ଜଣେ ଜଣେ ଆଶାବାଦୀ ଭାବରେ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିଥିବେ ।

ହୁଏତ ଘରେ ପଶୁ ପଶୁ ସେମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ ଚାଳରେ ଯାଇ ବାଜିଥିବ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ବୋଲ ଅନୁସାରେ କାମ କରିବାକୁ ନାନାମତେ ବାଧ୍ୟ କରାଯାଇଥିବ । ଏମିତି ମାନୁ ମାନୁ ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ବହୁ ଗ୍ଲାନି ଆସି ପଶି ଯାଇଥିବ । ନିଜ ଗ୍ଲାନିରେ ନିଜେ ଦହି ହେଉଥିବା ମଣିଷକୁ ପୃଥିବୀରେ ସାଥୀ ବି ମିଳନ୍ତି ନାହିଁ । ତା'ପରେ ନିଜ ବିଚରଣର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ସାବଧାନତାର ଗୋଟିଏ ବାଡ଼ ଉଠାଇଦେଇ ସେମାନେ ପରମ ସନ୍ତର୍ପଣ ସହିତ ଗୋଟାଏ ହୃଦୟହୀନ ରୁଟିନ ଭିତରକୁ ଖସ ଦେଇ ଶାନ୍ତ ହୋଇ ଯାଉଥିବେ । ପ୍ରାଣଶକ୍ତି ଲାଜରା ହୋଇ ଲୁଚି ରହୁଥିବ ଓ ଜୀବନଟା ଏହିପରି ଭାବରେ ପାର ହୋଇଯାଉ ବୋଲି ସେମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୈରାଗ୍ୟର ସହିତ ବିଭୁଚରଣରେ ଯାଇ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିବେ । ଭଗବାନଙ୍କୁ ଡାକିବା ଛଳରେ ଆମର ଅଧିକାଂଶ ଭଜନରେ ଯେ ଏହିପରି ଦଗ୍ଧ ହୋଇ, ପରାଜିତ ହୋଇ ଗ୍ଲାନିରେ

ସତୁଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କର ଆର୍ତ୍ତ ବେଦନାଗୁଡ଼ାକ ପ୍ରକଟ ହେବାରେ ଲାଗିଥାଏ ହୁଏତ ଏହିପରି ଗୋଟାଏ ଖିଅ ଧରି ଆମେ ତାହାର କିଛି କାରଣ ପାଇପାରିବା ।

କାହାକୁ ଗୋଟାଏ ପକ୍ଷକୁ ଆମେ ଅପବାଦ ଦେଇ ସମାଧାନଟାଏ କରିଦେଲୁ ବୋଲି ଆଦୌ ଭାବିବା ନାହିଁ । ଯେଉଁଠାରେ ମଣିଷର ମହକଟିକୁ କୌଣସି କାରଣରୁ ମାରି ଦିଆଯାଇଥାଏ, ସେଠାରେ ଆମକୁ ତୁଚ୍ଛାଟାରେ ଚହଟୁଥିବା ମଣିଷମାନେ ହିଁ ଅତ୍ୟଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୁଅନ୍ତି । ଭାରତବର୍ଷରେ ସଭାରେ, ସମାରୋହ ଗୁଡ଼ିକରେ, ଭାଷଣର ମଞ୍ଚରେ, ଶାସନତୋଟାର ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ଗୁହାଳ ମାନଙ୍କରେ ଯାଉଣୁ ଆସୁଣୁ ଏହି ଚହଟୁଥିବା ମଣିଷମାନେ ହିଁ ଅଧିକ ହାବୁଡ଼ରେ ଆସି ପଡ଼ନ୍ତି । ରାଜନୀତିର ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣ ଜାଣି ନଥିବା ନିତାନ୍ତ ଭଣ୍ଡ ଓ ଭାରଣ୍ଡମାନେ ରାଜନୀତିର ପ୍ରାୟ ସବୁଯାକ ଅବସରକୁ ଆବୋରି ଧରି କେତେ ଚହଟୁଥାନ୍ତି । ଅଧର୍ମ ଭିତରେ ପହଁରୁଥିବା ମଣିଷମାନେ ଧର୍ମ ପ୍ରବଚନ ଦେଲାବେଳେ କେଡ଼େ ଚହଟ ଦେଖାଯାନ୍ତି । ନିତାନ୍ତ ଅସାଧୁ ହାକିମଟାଏ ସତେ ଅବା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅନୁସାରେ ଅଲବତ ସବୁ କିଛି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ଥୋଇଦେବ ବୋଲି ବଡ଼ ଗେହ୍ଲେଇ ହୋଇ କହୁଥାଏ । ଚହଟ ଦିଶୁଥାଏ ଏବଂ ଚିତା କାଟୁଥାଏ । ସମ୍ଭବତଃ ଚିତା କାଟୁଥାଏ ବୋଲି ବିଶେଷ ଭାବରେ ଚହଟୁଥାଏ । ସେମାନଙ୍କୁ ଅନାଇ ଦେଖୁଥିବା ସମୟରେ ଯଦି ତୁମେ ସେମାନଙ୍କର ମହକଟିକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବ, ତେବେ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ନିରାଶ ହେବ । ଏକ ଅସମାଜ ସମାଜରେ ସର୍ବନିମ୍ନ ଚତୁରତା ରହିଥିବା ମଣିଷମାନେ ଏହିପରି ଯେ ଖାଲି ଚହଟିବାକୁ ମନ କରନ୍ତି ଓ ସେଇଥିରୁ ପରମ ତୃପ୍ତି ଲାଭ କରନ୍ତି; ଭାରତବର୍ଷର ନାନାବିଧ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତୁମକୁ ସେହି ପ୍ରମାଣଟା ହିଁ ସର୍ବାଧିକ ମିଳିଯିବ ।

ନିଜର ମହକଟି ଗୋଚର ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ, ଚହଟିବାକୁ ମୋଟେ ସରାଗ ହୁଏନାହିଁ । ଯେଉଁ ଜୀବ ଘରର ବାସନା ପାଉଛି, ସିଏ ସଭାଘରମାନଙ୍କରେ ହମ୍ବାରଡ଼ି ଦେବାପାଇଁ କଦାପି ମନ କରିବ ନାହିଁ । କୃତ୍ରିମ ହେବାକୁ ସିଏ ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ବ୍ୟାପାରଟିଏ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବ । ସିଏ ମୁଖା ପିନ୍ଧି ବସିବ ନାହିଁ । ଏପରି ସ୍ୱଚ୍ଛ କାଚଟିଏ ପରି ମଣିଷମାନଙ୍କ ଭିତରେ ନାନା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଥିବ ଯେ, ସମ୍ପର୍କରେ ଆସୁଥିବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସିଏ ମହକଗୁଡ଼ିକୁ ଠାବ କରିବା ଦିଗରେ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରି ନେଇଯିବ । ବହୁ ବହୁ ଜଡ଼ତା ଭାଙ୍ଗିଦେବ । ଅସଲ ଶିକ୍ଷକଟିଏ ତାହା ହିଁ କରେ । ଭିତର ଆଡ଼କୁ ଦୁଆର ଖୋଲିଦିଏ । ସେହି ଭିତରୁ ହିଁ ଆପଣାକୁ ପାହାଚ ପାହାଚ କରି ଗଢ଼ି ଆଣିବାକୁ ସାହସ ଯୋଗାଇଦିଏ । ନିଜ ଜୀବନରେ ଯିଏ ଜଣେ ହେଲେ ବି ପ୍ରକୃତ ଶିକ୍ଷକଟିଏ ପାଇଥିବ, ସେହି କଥାଟିକୁ ସିଏ ଅତି ସହଜରେ ବୁଝିପାରିବ । ସେହିଭଳି ଜଣେ ଶିକ୍ଷକକୁ ସେ ଜୀବନଯାକ ମନେରଖିବ । ସିଏ କେବେହେଲେ ଆତ୍ମଗ୍ଲାନି ଭିତରେ ପଡ଼ି ଦହିହେବ ନାହିଁ । ହସି ପାରୁଥିବ, ଆନନ୍ଦ ବିତରଣ କରିପାରୁଥିବ, ପୃଥିବୀଯାକକୁ ସାଥୀ ଭଳି ମଣୁଥିବ । ନିଜର ମହକକୁ ଚିହ୍ନିଥିବା ମଣିଷ କଦାପି ସ୍ୱାର୍ଥପର ହୁଏନାହିଁ । ସିଏ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବଞ୍ଚିଜାଣେ । ମହକ ରହିଥିବା କୌଣସି ଫୁଲ

ଯେପରି ନିଜର ମହକକୁ ଘର ଭିତରେ କିଳିଦେଇ ବନ୍ଦକରି ରଖେନାହିଁ, ଏକଥା ଠିକ୍ ସେହିପରି । ଧର୍ମତଃ ବିତରଣ କରିଦେବାକୁ ହିଁ ସଂସାରରେ ସମ୍ଭବତଃ ସବୁ ମହକର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ ।

ମହକ ମାରିଦେବାକୁ ନିୟତ ଫାଶମେଲି ବସିଥିବା ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ତଥାକଥିତ ଶିକ୍ଷା ବଦଳିଯାଇ ପାରିବ କିପରି ? ସବୁ ମଣିଷ ଉଚିତ ଧାରାରେ ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କରିବେ ଅଥବା ସରକାର ଅଧିକ ସାଧୁ ହେବେ, ତେବେ ଯାଇ ସବୁ ବଦଳିବ- ଏକଥା କେବଳ ଅଳସୁଆମାନେ ହିଁ କହିବେ । ସେମାନେ ଦାୟିତ୍ୱଟିକୁ ଟାଳିଦେବା ପାଇଁ ଏପରି କହିବେ । ପରିବେଶ ପୂରାପୂରି ପ୍ରତିକୂଳ ହୋଇ ରହିଥିବ । ଯେଉଁମାନେ ତଥାପି ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ ଜୀବନ ବଂଚିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବେ, ସେମାନେ ପାରିବେ । ସମସ୍ତେ ଠକୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଠକିବେ ନାହିଁ । ଚହଟିବାକୁ ହିଁ ସମସ୍ତେ ଧର୍ମ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଆପଣାକୁ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ରୂପେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ । ବିକଳ୍ପ ହେବେ । ଲଙ୍କାଗଡ଼ରେ ବିଭୀଷଣ ଯଦି ବିକଳ୍ପ ହୋଇପାରିଲା, ତେବେ ଆମେ ମଧ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନର ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ନିଜ ଭିତରେ ତଥାପି ଜଳୁଥିବା ଦୀପଟିକୁ ହିଁ ଠାବ ନ କରି ପାରିବା କାହିଁକି ? ସେହିମାନେ ହିଁ ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ ହେବା ଲାଗି ସାହସ କରିବେ । ମହତ ରଖିବେ । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ସକାଶେ ନୂଆ କବାଟଟିଏ ଖୋଲିବେ । ସମୟକ୍ରମେ ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବେ, ଏକାଠି ହେବେ ଏବଂ ପରସ୍ପରଠାରୁ ବଳ ପାଇବେ । ଚିରଦିନ ସେହି ରୀତିରେ ହିଁ ଯୁଗ ବଦଳିଛି, ଅବିଶ୍ୱାସ ବିଶ୍ୱାସରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି; ମଣିଷମାନେ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ପରି ଦେଖାନଯାଇ ସହଚାରୀ ପରି ଦିଶିଛନ୍ତି ।

ଭାରତବର୍ଷରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଶିକ୍ଷକ ଏଣିକି ସେହି ସହଚାରିତାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିବେ, ମିଛ ଦୂରତାଗୁଡ଼ିକୁ ଭାଙ୍ଗିବେ, କୃପଣ ହୋଇ ରହିବାକୁ ନାହିଁ କରିଦେବେ । ପରସ୍ପର ସହିତ ଏକାଠି ହୋଇ ବସିବାକୁ ଆଉ ଆଦୌ ଲାଜ ଲାଗିବ ନାହିଁ । ଯିଏ ଆପଣାର ଅସଲ ଧର୍ମଟି ପାଖରୁ ଲୁଚି ଲୁଚି ଫାଙ୍କିଦେଇ ବୁଲୁଥାଏ, ବିଚରା ସେଇ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଏକାଠି ହେବାରେ ଲଜ୍ଜା ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ । ଚାଲ ଆମେ ପରସ୍ପରର ସେହି ଲାଜକୁ ପୂରାପୂରି ଭାଂଗିଦେବା । ଆମ ପିଲାମାନେ ଆମକୁ ଏଥିଲାଗି ଶକ୍ତି ଦିଅନ୍ତୁ, ନିର୍ଭର ଦିଅନ୍ତୁ । ପିଲାମାନେ କେତେ ନା କେତେ ବିଶ୍ୱାସରେ ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ ପାଖକୁ ଆସନ୍ତି । ଅସଲ ଗୁରୁଟିଏ ଅସଲ ବନ୍ଧୁଟିଏ ହୋଇଥିବ ବୋଲି ସେମାନେ କେତେ ଭରସା କରି ଆସନ୍ତି । ସେମାନେ ସତେ ଅବା ଶିକ୍ଷକର ନିଦ ଭାଙ୍ଗି ଦେବା ପାଇଁ ବିଧି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଆସନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ସବା ଆଗ ଦେଖିପାରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଲେ ଶିକ୍ଷକ କଦାପି ସ୍ଥାଣୁ ହୋଇ ରହିପାରେ ନାହିଁ । ମହକଗୁଡ଼ିକର ଆକର୍ଷଣ ତାକୁ ସଚଳ କରେ, ଶ୍ରଦ୍ଧାଯୁକ୍ତ କରେ- ପୁରୁଣା ଗୁଳାଟା ଭିତରୁ ବାହାର କରିଆଣେ ।

୧୭/୨/୯୭

●

କୋଉଠୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ?

ଆଦର୍ଶ କହିଲେ ଅନେକ ମଣିଷ ଏକାବେଳେକେ ପାହାଡ଼ ଉପରକୁ ଅନାନ୍ତି । ଆଦର୍ଶ ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ଶିଖରସ୍ଥାନରେ ଯାହା ରହିଛି । ଭାରତବର୍ଷରେ ଆଖି ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ କାଳେ କାଳେ ସେହି ଆଦର୍ଶର କଥା କହି ଯାଇଛନ୍ତି । ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ସେହି ଆଦର୍ଶଦ୍ୱାରା ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରାଇଛନ୍ତି । ସେହି ପାରମ୍ପରିକ କାଳରୁ ଆଦର୍ଶର କଥା କହିବାର ଭାବପ୍ରବଣ ନହସରେ ମଣିଷମାନେ ଭୂମିଗୁଡ଼ିକର କଥା ପ୍ରାୟ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି । ପାହାଡ଼ର ଚୂଳକୁ ଅନାଇ ମୋହିତ ହେଉ ହେଉ ଭାରତରେ ପ୍ରାୟ ଯାବତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରର ମୁଖ୍ୟମାନେ ପାହାଡ଼ଟି ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଭୂମିକୁ ଆଶ୍ରା କରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି ବୋଲି ପାସୋରି ଦେଇଛନ୍ତି । ସେଥିଲାଗି, ଶବ୍ଦରେ, ସ୍ତୋତ୍ରରେ ଏବଂ ଉତ୍ସାହରେ ପାହାଡ଼ର ଶିଖଟି ବିଷୟରେ ପନ୍ଦର ଶଗଡ଼ କଥା ବ୍ୟକ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ସମୟରେ ଏକାବେଳେକେ ଭୂଇଁର ଏହି ସ୍ତରଟାରେ ଏକ ଚରମ ଉଦାସୀନତା ରାଜତ୍ୱ କରିଆସିଛି ।

ମନୁଷ୍ୟ ଏକ ଦିବ୍ୟ ବସ୍ତୁ । ଏକ ପରମ ସତ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ହୋଇ ସିଏ ଏହି ଧରାତଳକୁ ଆସିଛି । ମାୟାବାଦୀମାନେ କହିବେ, ବ୍ରହ୍ମରୁ ବିଚ୍ୟୁତ ହୋଇ ସେ ଏଠାରେ ମାୟାଭିତରେ ଆସି ପଡ଼ିଯାଇଛି, ଛନ୍ଦି ହୋଇ ରହିଛି । ତେଣୁ, ବିଶ୍ୱବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତ ହେଲେ ଯାଇ ମନୁଷ୍ୟ ନିଷ୍କୃତି ଲାଭ କରିବ । ଭାରତବର୍ଷରେ ଏହିଭଳି ପ୍ରେରଣାଟି ହଜାର ହଜାର ମଣିଷଙ୍କୁ ଘରୁ ବାହାର କରି ନେଇଯାଇଛି । ସେମାନେ ସେହି ଉଚ୍ଚକୁ ମନ କରି କୋଉଠି କ'ଣ ହରାଇଛନ୍ତି କେଜାଣି, ପୃଥିବୀକୁ ଡରୁଛନ୍ତି; ଅସତ୍ୟ ସହିତ ଲଢ଼ିବାକୁ ଭୟ କରୁଛନ୍ତି ଓ ତେଣୁ ଅସତ୍ୟ ପାଖରୁ ଚମ୍ପଟ କରିଛନ୍ତି; ଅସତ୍ୟ ସହିତ ଲଢ଼ିବାକୁ ହେଲେ ଯେ ଆପଣାର ଆତ୍ମାଟିକୁ ସାଂଗରେ ଧରି ପୃଥିବୀରୁ ଚମ୍ପଟ କରିବାକୁ ପଡ଼େ, ଭାରତବର୍ଷରେ ମହାସୁଧୀ ମୁନିମାନେ ସେହିକଥା କହିଛନ୍ତି । ଭାରତବର୍ଷ ତପଃସାଧନାର ଭୂମି ବୋଲି ସେଇଦିନୁଁ କୁହାଯାଇ ଆସିଛି ।

ଚମ୍ପଟ କରିବା ଯେ ଆଦୌ ସାଧନା ନୁହେଁ; ଭାରତବର୍ଷ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇଥିବା ଆମ ଇତିହାସ ତାହାକୁ ପ୍ରମାଣ କରିଛି । ଆମର ଯାବତୀୟ ମୁକ୍ତିଭାବନା ଆମ୍ଭକୁ ଆମ ଦୃଷ୍ଟିର ମୂଳଗୁଡ଼ିକରେ ସମ୍ଭବତଃ ଏତେ ଭୟାଳୁ କରି ରଖିଛି ଯେ, ଆମେ ନିଜ ଜୀବନର ବହୁତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରାୟ ଏକ ଅବଜ୍ଞାର ସ୍ତରକୁ ଉଠିଯିବାକୁ ହିଁ ପରମାଦର୍ଶ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇଛୁ । ଧର୍ମମାନେ ଆମକୁ ଏକ ମିଛ ଅନାସକ୍ତିର କଥା କହିବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି, ଆମର ପ୍ରାଣଶକ୍ତି ଏବଂ ଶ୍ରଦ୍ଧାଶକ୍ତିକୁ ନିସ୍ତେଜ କରି ପକାଇଛନ୍ତି । ପଳାୟନ ନିମନ୍ତେ ପରାମର୍ଶ ଦେଇ ଆସିଥିବା ଗୁରୁମାନେ ସତେଅବା ନିଜ ଭିତରେ ଓ ନିଜ ପାଖରେ ହାରି ଯାଉଥିବା ପରି ଏକ କ୍ଷତିପୂରଣ

ରୂପେ ସଂପ୍ରଦାୟଗୁଡ଼ାକର ଭିଆଣ କରିଛନ୍ତି, ମଠ ବସାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ନାନା ଅଶ୍ରଦ୍ଧା ପୂରାଇ ଅଧ୍ୟାତ୍ମଗୁଡ଼ିକୁ ଭେଜାଲ କରି ପକାଇଛନ୍ତି । ଆମର ମନ୍ଦିର, ଉପାସନା, ଆମ ଦୁଃଖଗୁଡ଼ାକର ଖଣ୍ଡନ ଲାଗି ପ୍ରଦର୍ଶିତ ବା ନିବେଦିତ ହେଉଥିବା ଯାବତୀୟ ଆର୍ତ୍ତ ଉତ୍ତେଜନା,- ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ଯେପରି ଆମେ କେଉଁ ଉଚ୍ଚତାରୁ ଖସି ପଡ଼ିଥିବାର ହିଁ ଏକ ସୂଚନା ଦେଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଭାରତବର୍ଷର ଅସଲ ସନ୍ଦେଶଗୁଡ଼ିକ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଲେଖା ହୋଇ ରହିଛି, ଜୀବନକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିନାହିଁ ।

ପାହାଡ଼ ଯେଡ଼େ ଉଚ୍ଚ ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ତାହା ଏକ ଭୂମି ଉପରେ ହିଁ ଛିଡ଼ା ହେବାକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଭୂମିଟି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବାକୁ ବାଧ ହେବ ହିଁ ହେବ । ଅଧ୍ୟୟନ ଏବଂ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କହୁଛି ଯେ ସେହି ଭୂମିଟି ଏଠି ଆଦୌ ଯଥେଷ୍ଟ ଗମ୍ଭୀରତା ସହିତ ତିଆରି ହୋଇନାହିଁ । ଭୂମିପ୍ରୀତି, ଦେଶପ୍ରୀତି ବୋଲି ଆମକୁ ଯାହାକିଛି କୁହାଯାଉଛି, ତାହା ଆମକୁ ସତେଅବା ଏକ ଅନ୍ୟ ଉତ୍ସାହର ଜାଲରେ ବାନ୍ଧି ପକାଇ ଭୂଇଁଟାକୁ ବିସ୍ମୃତ କରି ରଖିଛି । ଭାରତବର୍ଷ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱକୁ ବାଟ ଦେଖାଇବ, ଭାରତର ସଂସ୍କୃତି ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ସଂସ୍କୃତି, ଭାରତ ହେଉଛି ପୃଥିବୀଯାକର ଗୁରୁ,- ଭାରତବର୍ଷରେ ଏହିଭଳି ପୋଲା କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଏପରି ମନୋମୁଗ୍ଧକର ଭାବରେ କୁହାହୋଇ ଆସିଛି ଯେ, ଭାରତବର୍ଷ ମଧ୍ୟ ଏକ ଭୂମି ଉପରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛି ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଆମକୁ ପ୍ରାୟ କୌଣସି ବେଳ ଦିଆ ଯାଇନାହିଁ । ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଯୁଗଟି ଆସିବା ପରେ ସେହି ପୋଲା ପ୍ରେରଣାଗୁଡ଼ିକ ଆହୁରି ଅଧିକ ପୋଲା ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଛି ଏବଂ ଆମକୁ ଆମର ଘରଟି ବିଷୟରେ ଭାରି ଜଳକା କରିରଖିଛି । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ଏଠି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମଣିଷ ଯେ ଅବହେଳିତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ତାହାର ଏକ କାରଣ ରୂପେ ଆମେ ଏହି କଥାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ବିଚାର କରିପାରନ୍ତେ ।

ଭାରତୀୟ ଅଧ୍ୟାତ୍ମରେ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱକୁ ସନ୍ଦୀପିତ କରିପାରିବା ନିମନ୍ତେ ବହୁ ଉପାଦାନ ଯେ ରହିଛି, ସେଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଭାରତର ଦର୍ଶନ, ଭାରତର ସାହିତ୍ୟ ଏବଂ ଭାରତର ଆହୁରି କେତେ କ'ଣ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଯେ ଏକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଜୀବନଦୃଷ୍ଟି ଯୋଗାଇ ଦେବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବ, ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ଦ୍ୱିମତ ହେବାର କୌଣସି କାରଣ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର ଏହି ଅନ୍ୟ କଥାଟିରେ ମଧ୍ୟ ଦ୍ୱିମତ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଯେ, ଭାରତବର୍ଷରେ କୋଟି କୋଟି ମଣିଷ ବଡ଼ ଅସହାୟ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ମଣିଷ ନିଜକୁ ଜଣେ ମଣିଷ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ସର୍ବନିମ୍ନ ପ୍ରୟୋଜନଗୁଡ଼ିକର ପୂରଣ ହେବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ, ଏଠି ଜନସମୂହର ଏକ ବୃହତ୍ ଅଂଶରେ ତାହା ସମ୍ଭବ ହୋଇନାହିଁ । ସମ୍ଭାବନାମାନେ ମହଜୁଦ ରହିଛନ୍ତି,- ତଥାପି ମୂଳ ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକ ମେଣ୍ଟି ପାରୁନାହିଁ । ନିଜର ଶକ୍ତି ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟକୁ ଭୁଲି, ନିଜର ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅଜ୍ଞ ରହି ଅସୁମାରି ମଣିଷ ବହୁ ଉପେକ୍ଷାର ଶିକାର ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଯାବତୀୟ ସାରଣୀ କେବଳ କେତେଜଣଙ୍କର

ଅକ୍ତିଆରରେ ପ୍ରାୟ ଏକଚାଟିଆ ହୋଇ ରହିଛି । ମଣିଷମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ପରସ୍ପରର ସଙ୍ଗୀ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ମୁଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଯେତେ ଦୂରଛଡ଼ା ହୋଇ ରହିବି, ସାଧାରଣ ଜୀବନରେ ମୁଁ ସେତେ ଅଧିକ ଲକ୍ଷ୍ମୀମନ୍ତ ହୋଇପାରିବି,- ଏହିପରି ଏକ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରବୃତ୍ତି, ଏଠି ଉପରେ ଆତଯାତ ହେଉଥିବା ଖଣ୍ଡଟାକୁ କାମୁଡ଼ି ଧରିଛି ।

ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତବର୍ଷରେ ସମୂହଟିର ସୁସ୍ଥ ଗଠନ ନିମନ୍ତେ ବହୁବିଧ ଉଦ୍ୟମ ହୋଇଛି ସତ, ମାତ୍ର ମୂଳର ଅସୁସ୍ଥତାଗୁଡ଼ିକୁ ଦୂର କରିବା ନିମନ୍ତେ ତଥାପି ଯଥେଷ୍ଟ କିଛି କରାଯାଇନାହିଁ । କିଏ ଜାତୀୟ ସଂହତି ପ୍ରଚାର କରୁଛି, କିଏ ଧର୍ମୋପଦେଶ ଦେଉଛି ଓ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଏକତ୍ର କରି ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । କିଏ କେତେ ନିଷ୍ପାପର ଭାବରେ ଦେଶର ପ୍ରାଚୀନ ଗୌରବଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜ ଓଜଃସ୍ୱିନୀ ଭାଷଣ ମଧ୍ୟରେ ଗୁନ୍ଥି ଆମ ପାଇଁ ଆମ ପଛଟାର ଏକ ଭବ୍ୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି । କିଏ କହୁଛି, ଶିକ୍ଷା ଭିତରେ ଅର୍ଥାତ୍ ପିଲାଙ୍କର ପଢ଼ାବହି ଭିତରେ ଜାତୀୟତାବାଦର ଉଚ୍ଚାଟନଗୁଡ଼ାକୁ ଭର୍ତ୍ତି କରିଦିଅ, ତେବେ ସବୁକିଛି ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ । ଭାରତରେ ଜ୍ଞାନୀମାନେ, ଗୁଣୀମାନେ ଆଦୌ କମ୍ ସଂଖ୍ୟାରେ ନାହାନ୍ତି, ମାତ୍ର ସେମାନେ ସତେଅବା ବୈରାଗୀଙ୍କ ପରି ନିଜ ନିଜର ଗବେଷଣା ନାମକ ଶୁଦ୍ଧ ଜ୍ଞାନର ଆନନ୍ଦରେ ମାତିଛନ୍ତି । ବାସ୍ତବ ସକାଶେ ସେମାନଙ୍କର ଫୁରସତ ନାହିଁ । ଏକ ଅସମାନ ହୃଦୟହୀନ ସମାଜରେ ସେମାନେ କେବଳ ନିଜକୁ ହିଁ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସଫଳତା ଆଣିଦେବାରେ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଯିଏ ସବାଆଗ ପୃଥିବୀକୁ ନଦେଖି ନିଜକୁ ହିଁ ଦେଖୁଥାଏ, ସିଏ ପୃଥିବୀ ଲାଗି ବହୁ ଅନ୍ୟାୟର କାରଣ ହୁଏ । ଭାରତବର୍ଷରେ ଯେଉଁମାନେ ସବାମୂଳ ସମସ୍ୟାଟିକୁ ନଦେଖି ଅଥବା ସବାମୂଳ ସମସ୍ୟା ଯେଉଁପରି ଅଛି ଠିକ୍ ସେହିପରି ହୋଇ ରହିଥାଉ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରି କେବଳ କଥାକଥିତ ନିଜର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଲାଗିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଦେଶର ବହୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରମାଦକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦେଇ ରଖିଛନ୍ତି ।

ସବାମୂଳ ସମସ୍ୟା ହେଉଛି ଅନ୍ନର ସମସ୍ୟା । ସବାମୂଳ ଜୀବନ ହେଉଛି ଅନ୍ନମୟ ଜୀବନ । ସବାଆଗ ସେହି ସମସ୍ୟାଟିର ସମାଧାନ ହେବ । ସମାଧାନ ପାଇଁ ବାଟିଟିଏ ଫିଟିବ । ଦେଶର ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଅନ୍ନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେବ । ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ସମ୍ଭବ ହେଉନଥିବା ହେତୁ ଯେତେ ଯେତେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ Deprivation ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ଅସମର୍ଥ କରିରଖିଛି ! ଅନ୍ନଗତ ଜୀବନ କହିଲେ, ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ପେଟଚିନ୍ତା ଦୂର ହେବ । ହାତରେ କାମ ଥିବ । ତେଣୁ ଉପାର୍ଜନର ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଥିବ । ରହିବା ପାଇଁ ନିଜର ବୋଲି କହିପାରୁଥିବା ଏକ ବାସଗୃହ ରହିଥିବ ଏବଂ ସବୁପିଲା ପାଠ ପଢୁଥିବେ । ଗୋଟିଏ ପିଲାର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ସମ୍ଭାବନା ପରିବେଶ ନପାଇ କଦାପି ମଉଳି ଯାଉନଥିବ । ସବୁ ପିଲା ପଢ଼ିବାର ସମାନ ସୁଯୋଗ ଲାଭ କରିବେ । ପାତରଅନ୍ତର ରଖି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପିଲାଙ୍କୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପାଠ ପଢ଼ା ଯିବନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମ ଦେଶର ପିଲାମାନେ ଶୈଶବରୁ ହିଁ ଥାକ ଥାକ ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି, ଉଚ୍ଚ ନୀଚ ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ସଂହତିର ମୂଳ ନାଡ଼ିଟିକୁ ସେଇ ମୂଳରୁ ମୋଡ଼ି ଦିଆଯାଉଛି ।

ଆଗର ସୀମାନ୍ତବାଦୀ ଅସନାଗୁଡ଼ାକୁ ନୂଆ ନୂଆ ପରିଚ୍ଛଦରେ ଢାଙ୍କି ରଖାଯିବାର ଫିକର କରାଯାଉଛି । ଗୋଟାଏ ଘରେ ସତେଅବା ଏକ ନୃଶଂସ ଅସମାନତା ହିଁ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ବସିଛି । ଭାରତବର୍ଷରେ ସେହି ସର୍ବମୂଳ ଦୁଃଖଗୁଡ଼ିକ ଆଡ଼କୁ ନଜର କେବେ ଯିବ ? କୋଟି କୋଟି ମଣିଷ କେତେଦିନ ଯାଏ ନୃଶଂସ ଭାବରେ ଏହି ପ୍ରଥମ ଭୂମିଟାରେ ହିଁ ବଂଚିତ ହୋଇ ରହିଥିବେ ? ଏବଂ ଏପରି କାହିଁକି ହେବ ?

ତେଣୁ, ଭାରତବର୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଭୂମିରୁ ହିଁ ଆରମ୍ଭ ହେଉ । ଦେଶର ସବୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ସାଂଗରେ ନେଇ ଯାହାକିଛି ଚିନ୍ତା କରାଯାଉ । ଯେଉଁମାନେ ଅବହେଳିତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେଇମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଅଧିକ ଖରଚ ହେଉ । ଦେଶର ବିଦ୍ୟା ମଧ୍ୟ ସେହିମାନଙ୍କର କାମରେ ଲାଗୁ । ପାରମ୍ପରିକ ଭାବରେ ଦୟା ଦେଖାଇବାକୁ ଏଠାରେ ଏକ ଧର୍ମ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ଇତିହାସରେ ଯାବତୀୟ ଦୟାପ୍ରଦର୍ଶନ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ କେତେଦୂର ପରସ୍ପରର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କରାଇ ପାରିଛି, ସେହି କଥାଟିର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସମୀକ୍ଷା ମଧ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ । ଭାରତବର୍ଷରେ ତାହା କାଳେ କାଳେ ନାନା ଅବଜ୍ଞା ସୃଷ୍ଟି କରି ରଖିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇଛି । ସେହି ଅବଜ୍ଞାର ଶିକାର ହୋଇ ଆମ ଠାକୁରମାନେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କଠାରେ କଳ୍ପିତ ହୋଇ ଆସିଥିବା ବିବେକକୁ ହରାଇ ବସିଛନ୍ତି । ଦେଶର ଯାବତୀୟ ଯୋଜନା ଏହି ମୂଳକଥାଟିକୁ ସବାଆଗ ଦେଖୁ । ଆଗ ସବୁ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କର ଅନ୍ନଗତ ଜୀବନର ସର୍ବନିମ୍ନ ପରିପୂରଣଟି ସମ୍ଭବ ହେଉ । ତା'ପରେ ହେ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟମାନେ, ତା'ପରେ ତୁମେ ସାହିତ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତି, ଦର୍ଶନ ଓ ଅନ୍ତରୀକ୍ଷ-ଆବିଷ୍କାର ଯାହା କରିବ, କରୁଥାଅ ପଛକେ, କିନ୍ତୁ ତା' ପୂର୍ବରୁ ସବୁ ମଣିଷକୁ ଅବଶ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କର । ଅଧେ ମଣିଷ ଗେହ୍ଲା ହୋଇ ରହିବେ ବୋଲି ଆଉ ଅଧେ ମଣିଷ ଅସହାୟ ହୋଇ ରହିବେ, ଭାରତବର୍ଷରେ ଏକଥାକୁ ଯିଏ ସହ୍ୟ କରୁଛି, ସିଏ ଜୀବନ ବିରୋଧରେ ଦ୍ରୋହ ହିଁ କରୁଛି । ପୃଥିବୀରେ ଅଚିରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ବିବେକର ବିନ୍ଦୁ ଏଠି ସବୁକିଛିର ମୀମାଂସା କରିବାକୁ ଯାଉଛି, ଯେଉଁଠାରେ କି ସେହି ଦ୍ରୋହକୁ ମୋଟେ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦିଆ ଯିବନାହିଁ ।

ଭାରତବର୍ଷର ସାଧାରଣ ମଣିଷଟି କାଳକାଳରୁ ଏପରି ଏକ ସାଂସ୍କୃତିକ ଜଳବାୟୁରେ ଗଢ଼ା ହୋଇ ଆସିଛି, ଯାହାଫଳରେ ସିଏ ରତ୍ନଲୋଭୀ ବହ୍ୱାକାଙ୍କ୍ଷୀ ଉପରର ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ କୌଣସି ଈର୍ଷା କରିବ ନାହିଁ । ଆଉ କାହାର ଗୁଡ଼ାଏ ରହିଛି ବୋଲି ଆଦୌ ଲୋଭାସକ୍ତ ହେବନାହିଁ । ମାତ୍ର, ତା'ର ସବାମୂଳ ସଂସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ ନମେଣ୍ଟିଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସିଏ କେବେହେଲେ ଗେହ୍ଲାମାନଙ୍କୁ ଶାନ୍ତିରେ ରଖି ଦେବନାହିଁ ।

ଏହି ଦେଶରେ ବାର ବାର ଶାନ୍ତଭଂଗ ହେଉଥିବ । ସବୁମଣିଷ ସର୍ବନିମ୍ନ ଜୀବନସ୍ତରର ସ୍ୱୀକୃତି ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇପାରିଲେ ଯାଇ ଅସଲ ଶାନ୍ତି ଆସିବ, ଅସଲ ସଂସ୍କୃତି ତା'ପରେ ଯାଇ

ଆରମ୍ଭ ହେବ । ସେତିକି ହାସଲ ନହୋଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜାତି, ଦେଶ, ସଂସ୍କୃତି ଏସବୁ ଖାଲି ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଶବ୍ଦ ହୋଇ ରହିଥିବ । ଭାରତବର୍ଷରେ ଅଧିକାଂଶ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ଲାଗି ତାହା ବର୍ତ୍ତମାନ କେତେଗୁଡ଼ାଏ ଶବ୍ଦ ହୋଇ ହିଁ ରହିଛି । ପାହାଡ଼ର ଶିଖରଟା ବିଷୟରେ କେଡ଼େ ଉତ୍ସାହରେ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ କରାଯାଉଛି, ମାତ୍ର ପାହାଡ଼ ଉପରକୁ ରାସ୍ତାଟିଏ ଖୋଲାଇ ଦେବେନାହିଁ ବୋଲି ଚତୁର କେତେ ମଣିଷ ଆଣ୍ଠ କରି ବାଟ ଓଗାଳି ବସିଛନ୍ତି । ସମାଜରେ ସର୍ବନିମ୍ନ ସ୍ତରରୁ ଯିଏ ବାଟଟିଏ ବାହାର କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛି, ସେଇ ସତକୁ ସତ କିଛି କରୁଛି । ବୈରାଗୀମାନେ ନିଜର ଭୋଗଘରମାନଙ୍କରେ ମିଛ ଉଲ୍ଲାସରେ ମାତିଛନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ସର୍ବନିମ୍ନ ସୁଯୋଗ ନପାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ କଦାପି ଶିଖର ଉପରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିବେ ନାହିଁ ।

୨୪/୨/୯୭

ଓଡ଼ିଶାରେ ପଞ୍ଚାୟତ ବସୁ

ପ୍ରାୟ ତିରିଶି ଚାଳିଶି ବର୍ଷ ତଳର କଥା । ଭିଏଟ୍‌ନାମ୍‌ରେ ଯୁଦ୍ଧ ଚାଲିଥାଏ । ଅସ୍ତ୍ର ବଳରେ ପୃଥିବୀରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ବଳୀୟାନ୍ ଦେଶ ଆମେରିକା କୁନି ଭିଏଟ୍‌ନାମ୍‌କୁ ଆପଣାର ବୋଲ ଅନୁସାରେ ବାଧ କରିବ ବୋଲି ନିଷ୍ଠୁର ଯୁଦ୍ଧଟିଏ ଜାରି ରଖିଥାଏ । ସେଠି ଯୁଦ୍ଧ ଭିତରେ ଏମିତି ଅବାଗିଆ ଭାବରେ ପଶି ଯାଇଥାଏ ଯେ, ହୁଏତ ଇଚ୍ଛା ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ବାହାରି ପାରୁନଥାଏ । ଗୋଟା ପୃଥିବୀ ଛିଛିକାର କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ସେତିକିବେଳେ ପୃଥିବୀର ବହୁ ବିଚାରଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତି ମିଶି ଭିଏଟ୍‌ନାମ୍‌କୁ ଶେଷ କରିଦେବାକୁ ବାହାରିଥିବା ଯୁଦ୍ଧଖୋର ମାନଙ୍କର ଏକ ଅଭିନବ ପ୍ରକାରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ମନସ୍ଥ କଲେ । ସେମାନେ କଚେରି ବସାଇଲେ । ଆମେରିକାର ସେନାପତିମାନେ ଭିଏଟ୍‌ନାମ୍‌ରେ ଯେଉଁସବୁ କାଣ୍ଡ ଭିଆଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ସେହି କଚେରିରେ ସେହିଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର ହେଲା । ସରଜମିନ୍ ତଦନ୍ତ ହେଲା, ସାକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରମାଣ ନିଆଗଲା, ବିଶ୍ୱବିବେକ ବିରୋଧରେ ଯୁଦ୍ଧଘୋଷଣା କରିଥିବା ଅପରାଧୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଶାସ୍ତି ବିଧାନ କରାଯାଇଥିଲା । ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ବିଶ୍ୱଯାକ ଏପରି ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଜନମତର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରିଲା, ଯାହାଫଳରେ କାଳକ୍ରମେ ଅବାଧମାନଙ୍କର ଆଣ୍ଠ ଭାଙ୍ଗିଲା । ଆମେରିକା ସୈନ୍ୟବଳ ସହିତ ଭିଏଟ୍‌ନାମରୁ ହଟି ଆସିଲା ।

୧୯୪୨ ମସିହା ବେଳର ଭାରତଛାଡ଼୍‌ ଆନ୍ଦୋଳନ କଥା ଏବେ ମଧ୍ୟ ମନେଅଛି । ସେତେବେଳେ ଦେଶର କେତେଟା ଜାଗାରେ ସଂଗ୍ରାମୀମାନେ ଇଂରାଜୀ ଶାସନକୁ ଅକାମୀ କରି ଦେଇଥିଲେ । ସେଠାରେ ଆଜାଦ ଭାରତର ଶାସନ ଚାଲୁଥିଲା । ଇଂରାଜୀ ପକ୍ଷର ହାକିମମାନଙ୍କୁ ଧରି ନିଆଯାଇଥିଲା, ସେମାନଙ୍କର ବିଚାର ହୋଇ ଆଜାଦ୍ ଜେଲ୍‌ମାନଙ୍କରେ ରଖାଯାଇଥିଲା । ଯେଉଁ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀମାନେ ଜନବଳ ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାର କରୁଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ପଞ୍ଚାୟତ ବସି ସେମାନଙ୍କର ବିଚାର ହେଉଥିଲା - ତଦନୁସାରେ ଦଣ୍ଡର ଘୋଷଣା ମଧ୍ୟ ହେଉଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାର ଉତ୍ତର ପଟରେ ଥିବା ମେଦିନୀପୁର ଜିଲ୍ଲାରେ ବେଶ୍ କେତେଦିନ ଯାଏ ଏହିପରି ଆଜାଦ ସରକାର ଓ ଆଜାଦ ବିଚାରାଳୟମାନ ଚାଲିଥିଲା । ସରକାରୀ ପୋଲିସ୍ ବାହିନୀ ଏହିସବୁ ଆଜାଦ ଅଞ୍ଚଳକୁ ପୁନର୍ବାର ଦଖଲ କରିନେଲେ ଏବଂ ସଂଗ୍ରାମୀମାନଙ୍କୁ ଧରି ନେଇଥିଲେ ସତ, ମାତ୍ର ସେତେବେଳର ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଏହି ଆଜାଦ୍ ବିଚାରାଳୟ ଗୁଡ଼ିକର ତଥାପି ଏକ ଗୌରବମୟ ଭୂମିକା ରହିଥିଲା । ଜନବଳ ଯେ ଧର୍ମର, ସତ୍ୟର ଅସଲ ବଳ, ସେହି କଥାଟିର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମାନଙ୍କୁ ଚାକ୍ଷୁଷ କରିଦିଆ ଯାଇଥିଲା ।

ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବା ସମୟରେ ତତ୍କାଳୀନ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର ଦୃଷ୍ଟି ଭାରତ ଆଡ଼କୁ ଟାଣି ହୋଇ ଆସିଥିଲା । ତା'ର ସର୍ବପ୍ରଧାନ କାରଣ ହେଉଛି ସତକୁ ସତ ଏକ ଅଭିନବ

ସଂଗ୍ରାମ ଦ୍ୱାରା ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିଥିଲା । ତତ୍କାଳୀନ ଇତିହାସର ଅକଲଗୁଡୁମ୍ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ପୃଥିବୀରେ ବହୁ କିସମର ଶୋଷଣ ଓ ଅନ୍ୟାୟର ଶିକାର ହୋଇ ଆସିଥିବା ଦେଶ ଓ ଜନସମୂହମାନେ ଏକ ନୂତନ ଆଶାରେ ସମ୍ମୁଖ ଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ପାରିଲେ; ଏକ ଅଭିନବ ଶକ୍ତି ଏବଂ ବିଶ୍ୱାସର ସହିତ ନିଜର ନିୟତିଟିକୁ ଅନୁଭବ କରିବା ପାଇଁ ସତେଅବା ଏକ ବାଟ ପାଇଗଲେ । ତତ୍କାଳୀନ କ୍ଷମତାଧୀଶମାନେ ଏକାବେଳକେ ଏକ ନୂତନ ମନୁଷ୍ୟନ୍ୟାୟରେ ପୃଥିବୀର ବିଚାର କରିବାକୁ ବାଧ ହୋଇଥିଲେ । ଆଗାମୀ ପୃଥିବୀଟିର ରଚନାରେ ଭାରତବର୍ଷର ଯେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅବଦାନ ରହିଛି ଓ ତାହାହିଁ ଯେ ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ପରବର୍ତ୍ତୀ ବିକାଶ ତଥା ଅଗ୍ରଗତି ନିମନ୍ତେ ଏକ ନୂତନ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଓ ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଇଦେବ, ସେତେବେଳେ ପୃଥିବୀଯାକ ସମସ୍ତେ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । ଭାରତ ନିମନ୍ତେ ଚାରିଆଡୁ କେତେ କେତେ ସଦିଚ୍ଛା ଅଜାଡ଼ି ହୋଇ ପଡୁଥିଲା । ଭାରତର ନୂତନ ନିର୍ମାଣରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅକୃପଣ ଭାବରେ କେତେ କେତେ ବୃହତ୍ ରାଷ୍ଟ୍ର ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ରାଜି ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ଭାରତବର୍ଷକୁ ଆସିଲା । ସାହସିକ ଯୋଜନାମାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା । ମାତ୍ର ସେତେବେଳେ ତୁଚ୍ଛା ମାଙ୍କଡ଼ମାନେ ଯେ ଆମ ନାନା ଆଶାର ସକଳ ଚିତ୍ରକୁ ସ୍ୱାଧୀନତାର ପଚାଶଟା ବର୍ଷ ଭିତରେ ଆବୁରାଯାବୁରା କରିଦେବେ, ସେକଥା କିଏ ଜାଣିଥିଲା ?

ଏପରି କାହିଁକି ହେଲା ? ଦେଶର ମୂଳଦୁଆଟିକୁ ଗଢ଼ିବା ସକାଶେ ଆସିଥିବା ସେହି କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କାକୁ ଆମ ମାଙ୍କଡ଼ମାନେ କାହିଁକି ଆତ୍ମସାତ୍ କରିଦେଲେ, ଆଜି ଓଡ଼ିଶା ସମେତ ସମଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷରେ ତାହାରି ବିଚାର ହେଉ । ପଞ୍ଚାୟତ ବସୁ ଏବଂ ବିଚାର ହେଉ । ମାଙ୍କଡ଼ମାନେ ହିଁ ଭାରତୀୟ ରାଜନୀତିକୁ ଏଯାଏ ତଳକୁ ଖସାଇ ଆଣି ନିଜ ଭିତରେ ଖାଲି ଆମ୍ପୁଡ଼ା କାମୁଡ଼ା ହେଉଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଚଉକୀ ସହିତ ପଲେ ଅମଲା ଓ ହାକିମ ବି ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ଯୋଉମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚମତ୍କାର ଭାବରେ ମହା ମହା ଭୃତ୍ୟ ସାଜି ପ୍ରଧାନତଃ ଆପଣାର ରତ୍ନରାଶି ବଢ଼ାଇ ଅରକ୍ଷିତ ଦେଶଟାରେ ଏକମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ମୀମନ୍ତ ହୋଇ ଦେଖାଯିବେ ବୋଲି ବହୁ ଉପେକ୍ଷା ଏବଂ ବହୁ ମିଥ୍ୟା ଭିତରେ ମଜ୍ଜି ରହିଛନ୍ତି । ଦେଶକୁ ଏତେ ଧନ ଆସିଲା, ସେସବୁ କେତେ ଚତୁରତା ସହିତ କାହିଁକି ଏପରି ଭାବରେ ସେଇ କଥାକଥିତ ଉପର ସ୍ତରଗୁଡ଼ାକ ଭିତରେ ଖପିଗଲା, ତାହାର ବିଚାର ହେଉ । ଏକାବେଳକେ ଲୋକସ୍ତରରେ ତାହାର ବିଚାର ହେଉ । ପଞ୍ଚାୟତ ବସୁ ଓ ବିଚାର ହେଉ । ଚୋରମାନଙ୍କର ବିଚାର ହେଉ । ଭିତରେ ନିପଟ ଲମ୍ପଟବୃତ୍ତି କରୁଥିବା ଏବଂ ବାହାରେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ବର ପରି ଦିଶୁଥିବା ଏହି କାଳକ୍ଷଣମାନଙ୍କର ବିଚାର ହେଉ । ବୃହତ୍ ଚଉକୀଗୁଡ଼ାକୁ ଆଶ୍ରା କରି ଆମ ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ ଡିଙ୍ଗରଗିରି କରୁଥିବା ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ଏବଂ ସ୍ଫୀତମାନଙ୍କର ବିଚାର ହେଉ ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେଉଁମାନେ ଆମ ସାମୂହିକ ଯାବତୀୟ ଜୀବନର ତଙ୍ଗାମାନଙ୍କରେ କାତ ଧରି ବସିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଦିନୁଁ ଦିନ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମାରଣା ହେବାରେ ହିଁ ଲାଗିଛନ୍ତି ।

ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଦେଶକୁ ଗଢ଼ିବା ନାଆଁରେ ନିଜ ପାଇଁ କୋଠା ତିଆରି କରିଛନ୍ତି, ନିଜକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପୃଥୁଳ କରି ଦେଖାଇ ପାରିବା ସକାଶେ ସାଧାରଣ ଜୀବନରେ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଜାଗାମାନ ମାଡ଼ି ବସିବା ଲାଗି ପାଗଳଙ୍କ ପରି ହେଉଛନ୍ତି । ମନେହେଉଛି, ସେମାନେ ନିଜ ବ୍ୟତୀତ ସତେଅବା ଆଉ ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ହେଲେ ଦେଖି ପାରିବାର ଅବସ୍ଥାରେ ନାହାନ୍ତି । ବାହାରକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ରାଜନୀତିକ ଦଳର ଖାତା ଭିତରେ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ମଧ୍ୟ ସହ୍ୟ କରିପାରୁନାହାନ୍ତି । ମଉକା ପାଇଲେ ପରସ୍ପରକୁ ଭୁଷି ପକାଇବେ ବୋଲି ବାହାରି ପଡୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ସକଳ ବାହ୍ୟ ଆସନ ଏବଂ ବାହ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସତେଅବା ନିର୍ଘୃମ୍ ଗୁଣ୍ଡାଟାଏ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଗେହ୍ଲା ହୋଇ ଓ ଅଧିକ ପ୍ରଶ୍ରୟ ପାଇ ପ୍ରତିପାଳିତ ହୋଇ ଆସିଛି । ଇଏ ତା' ବିରୋଧରେ ନଳ ଖଞ୍ଜୁଛି ତ' ସିଏ ଯା ବିରୋଧରେ ବୋଲୁଅ ସଜ କରି ରଖୁଛି । ମଣିଷ ଯେତେବେଳେ ନିତାନ୍ତ ଅଧମ ଏବଂ ଲଜ୍ଜାକର ସ୍ତରକୁ ଖସିଆସେ, ସେତେବେଳେ ସିଏ ନିଜ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ମୋଟେ କାହାରିକୁ ଦେଖିପାରେ ନାହିଁ । ଆମର ଅଯୋଗ୍ୟ ନେତାମାନେ ଯେ ସତକୁ ସତ ଠିକ୍ ସେହି ସ୍ତରକୁ ଖସି ଆସିଲେଣି, ଦିନକୁ ଦିନ ତାହାରି ପ୍ରମାଣମାନ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମିଳିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲାଣି । ଏସବୁ ପଛରେ ବିଧାତାର ପ୍ରକୃତରେ କି ଯୋଜନାମାନ ରହିଛି କେଜାଣି ?

ଏହି ନେତାମାନଙ୍କର ବିଚାର କରିବା ଲାଗି ଲୋକ-ପଞ୍ଚାୟତ ବସୁ । ଅପରାଧୀମାନଙ୍କର ତରଫରୁ ଓକିଲମାନେ ରହନ୍ତୁ । ଏହି ଓକିଲମାନେ ଅପରାଧୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଯାବତୀୟ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦିଅନ୍ତୁ । ସାଧାରଣ ସ୍ୱାର୍ଥଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିବାକୁ ଯାଇ ସେମାନେ କାହିଁକି ନାନାବିଧ ଅପକୌଶଳ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଦେଶଟାକୁ ଲୋକହସା କରିବା ପାଇଁ ଏପରି ମନ କଲେ, ଦେଶର ଭାଗ୍ୟକୁ କେବଳ ଆପଣାର ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ବାଟ ଓଗାଳି ରଖିଲେ, ପଞ୍ଚାୟତରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି କଥା ପଚରାଯାଉ । ସରକାର ନାମରେ, ଶାସନ ନାମରେ, ଶୃଙ୍ଖଳା ଏବଂ ଶାନ୍ତିରକ୍ଷା ନାମରେ ଦେଶଟାଯାକ କାହିଁକି ଗୋଟାଏ ପ୍ରହସନ ଲାଗିଛି, ପ୍ରହସନକାରୀମାନେ ତାହାର ଜବାବ ଦିଅନ୍ତୁ । ଭଦ୍ର ଥାନମାନଙ୍କରେ ବସିଥିବା ଅଭଦ୍ରମାନେ କାହିଁକି ଆମ ଯୁଗଟାକୁ ଏପରି ଭୁରାଡ଼ି ଦେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ପଞ୍ଚାୟତ ବସି ତାହାର ଜବାବ ଆଦାୟ କରାଯାଉ । କଥାମାନ ପଡୁ, ସକଳ ବିଷୟର ଚର୍ଚ୍ଚା ହେଉ । ପୋତାଗୁଡ଼ାକ ବାହାରକୁ ଆସନ୍ତୁ, ଅନ୍ଧାରଗୁଡ଼ାକୁ ବାହାରକୁ ଅଣାଯାଉ । ସତ୍ୟ ଅଧିକ ନିର୍ମମ ହେଉ ଏବଂ ଅସତ୍ୟକୁ ସଭାରେ ଆଣି ଛିଡ଼ା କରାଉ । ସତ୍ୟର ମୁହଁକୁ ଘୋଡ଼ାଇ ପକାଇ ଯେତେବେଳେ ମୁଖାମାନେ ହିଁ ନିର୍ଲଜ୍ଜ ଭାବରେ ଲୋକଜୀବନର ଲଗାମଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜ ହାତକୁ ନେଇ ଯିବାର ଜୁଲମ କରନ୍ତି, ସମ୍ଭବତଃ ସେହି ଅବସ୍ଥାଟିକୁ ହିଁ ଏକାଧିକ ଔଚିତ୍ୟ ସହିତ ଅସତ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ ।

କଲେଜ ଅଛି, ଅଧ୍ୟାପକ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ତଥାପି ପାଠର ତଣ୍ଟିକୁ କାହିଁକି କିଏ ଚିପି ଧରିଛି ବୋଲି ଛାତ୍ରମାନଙ୍କର ପଞ୍ଚାୟତ ବସି ତାହାର ଚର୍ଚ୍ଚା କରୁ । ପରୀକ୍ଷାଘରେ କାହିଁକି ଖଣ୍ଡ ପଶି

ବର୍ଷ ପରେ ବର୍ଷ ଯାବତୀୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଭଣ୍ଡୁର କରିଦେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ଆମ ପିଲାମାନଙ୍କର ଅଭିଭାବକମାନେ ପଞ୍ଚାୟତ ବସାଇ ତାହାର ବିଚାର କରନ୍ତୁ । ଦେଶରେ ଶହେରେ ନବେ ମଣିଷ ଯେଉଁ ଭାଷାକୁ ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ, ସରକାରୀ ସାଆନ୍ତମାନେ କାହିଁକି ଖାସ୍ ସେହି ଭାଷାଟାର ଓହଳଗୁଡ଼ାକୁ ଧରି ଶାସନ ନାମକ ରମଣକାର୍ଯ୍ୟରେ ଲିପ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, କ୍ରମେ ପଞ୍ଚାୟତମାନଙ୍କରେ ସେହିସବୁ କଥା ପଡୁ । ବିଚାର ହେଉ । ପଞ୍ଚାୟତରୁ ହିଁ ଫଇସଲା ବାହାରୁ । ସାଆନ୍ତମାନେ ଆମକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଠକିଲେଣି,- ଏଣିକି କିପରି ଆଉ ମୋଟେ ଠକି ନପାରିବେ, ପଞ୍ଚାୟତ ବସି ତାହାର ଉପାୟ ଚିନ୍ତା କରାଯାଉ । ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାର ପଚାଶବର୍ଷ ପରେ ମଧ୍ୟ ଆମ ଦେଶରେ ବିଶାଶହେ ବର୍ଷ ତଳର ଆଇନଗୁଡ଼ାକ କାହିଁକି ଚଳୁଥିବ, ଦିଗ୍‌ବଳୟ ବଦଳି ଯାଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି କାହିଁକି ଆମ ଶୁଣିମାନେ ସେହି ପୁରୁଣା ଅବେଭାରଗୁଡ଼ାକ ଭିତରେ ଆମର ବିବେକକୁ ଢ଼ିଙ୍କିଆ ପକାଇ ବାନ୍ଧି ରଖିଥିବେ, ତାହାର ଆଲୋଚନା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ପଞ୍ଚାୟତମାନ ବସୁ । ଉପରେ ଯେତେ ମଗଜରେ ଢୋଲଗୁଡ଼ାକ ବାଜି ଆସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତେଣେ ଅସଲ ଭିତରେ ଯେ ଲମ୍ପଟମାନେ ଆମର ରଜା ହୋଇ ବସିଥିଲେ, ଏବେ ଦିଲ୍ଲୀର ମଞ୍ଚା ଉପରୁ ସେହି ଅପକାହାଣୀମାନ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଶୁଣିବାକୁ ମିଳିଲାଣି । ତଥାପି ସନ୍ଦେହ ହେଉଛି, ଉପରର ପୋଟକାଗୁଡ଼ାକ କିଛିଦିନ ଏହିପରି ଢୋ ଢୋ କରିବେ ଓ ତା'ପରେ ପୁନର୍ବାର ପୁରୁଣା ଫିସାଦଗୁଡ଼ାକୁ ଗାଦୀ ଛାଡ଼ିଦେବେ । ଗୁରାଏ ଲେଖା କାଗଜ ଗଦା ମରି ରହିବ ସିନା, ପ୍ରତିକାର କିଛି ହେବ ନାହିଁ । କେବଳ ତଳୁ ଯାହା ହେବ, ତାହାରି ଦ୍ୱାରା ହିଁ ସତକୁ ସତ କିଛି ବଦଳିବ । ଦେଶରେ, ରାଜ୍ୟରେ ନୂଆ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସୃଷ୍ଟି ହେବ । ତେଣୁ ସବାତଳେ, ସାଧାରଣ ଜନସ୍ତରରେ ହିଁ ପଞ୍ଚାୟତ ବସୁ, ଫଇସଲା ହେଉ ।

ଧଡ଼ିବାଜ ଧୁରନ୍ଧରମାନେ ବହୁବିଧ ବେଶରେ ଗତ ପଚାଶବର୍ଷ ହେଲା ଆମ ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ ବିଚରଣ କରି ଆସିଛନ୍ତି । ଆମକୁ ଭୁଲାଇବା ପାଇଁ ହୁଏତ ଏ ପକ୍ଷ ଓ ସେ ପକ୍ଷ ହୋଇ ସତେ ଅବା କ'ଣ କୋଉଠି ଭୁଷୁଡ଼ାଇ ପକାଇବେ ବୋଲି ହୁଙ୍କାର ମାରୁଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାରେ ବେଢ଼ା ଭିତରେ ଯେଉଁମାନେ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନେ ବେଢ଼ା ବାହାରେ ରହିଥିବା ଅନ୍ୟ ପଲଟା ସହିତ ସଲା କରିଛନ୍ତି । ଆମକୁ ସତେଅବା ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଭୋଗ କରିବେ ବୋଲି ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କରି ରହିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ବିଚାର ନିମନ୍ତେ ପଞ୍ଚାୟତ ବସୁ । ଜନମଞ୍ଚର ବିକଳ୍ପ ଦରବାରମାନଙ୍କରେ ଶଠ ଏବଂ ବିଟମାନଙ୍କର ବିଚାର ହେଉ । ଏହିପରି ପ୍ରକ୍ରିୟାଟିଏ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲେ ହିଁ ଆମକୁ ଭିତ୍ତିକରି ଆମର ସାମୂହିକ ଭାଗ୍ୟରେ ନୂଆ ସମ୍ଭାବନାଟିଏ କ୍ରମେ ଦେଖାଯିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବ । ସାମନ୍ତମାନେ ଅପସରି ଯିବେ । ଗୟଳମାନେ ଅପସରି ଯିବେ । ଆମର ଏଠି ମଧ୍ୟ ମଣିଷ ହିଁ ରଜା ହେବ । ଧୂର୍ତ୍ତମାନେ ଧରା ପଡ଼ିଯିବେ, ତା'ପରେ ନୂଆ ଇତିହାସ ଲେଖାହେବ ।

୩/୩/୯୭

ଓଡ଼ିଶାରେ ପଞ୍ଚାୟତ ବସୁ (୨)

ପ୍ରାୟ ଶହେବର୍ଷ ତଳେ ଓଡ଼ିଶାର ସେନାପତି ଫକୀରମୋହନ 'ଯମଦରବାର' ଶୀର୍ଷକ ଦେଇ ଗୋଟିଏ କବିତା ଲେଖିଥିଲେ । ନାନା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କଲେ ସେହି କବିତାଟିର ଏବେ ମଧ୍ୟ ଏକ ପ୍ରାସଂଗିକତା ରହିଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ । ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ଯେଉଁମାନେ ଅମୁକ ଅମୁକ ଅକାର୍ଯ୍ୟ ବା ଅନ୍ୟାୟ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ସେ ଲୋକରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଯମ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ଦରବାରରେ ଅବଶ୍ୟ ବିଚାର ଓ ଦଣ୍ଡବିଧାନ ହେବ ବୋଲି ଫକୀରମୋହନ କେଡ଼େ ସନ୍ତର୍ପଣରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି କହିଥିଲେ । ସେହି ବର୍ଣ୍ଣନା ଭିତରେ ଏକ ଅସହାୟତାର ବୋଧ ଓ ଭାବ ରହିଥିଲା ସତ, ମାତ୍ର ତଥାପି ସେତିକି କହି ପାରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସେନାପତିଙ୍କୁ ବେଶ୍ କିଞ୍ଚିତ ସାହସ ଧାରଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିବ । ତତ୍କାଳୀନ ଓଡ଼ିଶାରେ ଆଧୁନିକତା ନାମକ ନୂଆ ପ୍ରେରଣାଟି ହୁଏତ ସେତିକି ବିଚରଣା ଏବଂ ଉତ୍ତେଜନା ଭିତରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଅନ୍ୟାୟ ତଥା ଅକାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ମଣିଷର ଏକାବେଳେକେ ଏହି ସଂସାରରେ ଯେ ଏକ ବିଚାର ଓ ଦଣ୍ଡବିଧାନ ହୋଇପାରିବ, ସେତେବେଳେ ଓଡ଼ିଶାର ବିବେକଭୂଇଁରେ ସେପରି ଏକ ଭାବନା ଲାଗି ପ୍ରାୟ କୌଣସି ଅନୁକୂଳତାର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇନଥିଲା ।

ଯମ ଦରବାରର ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ଥାଏ, ଯେତେବେଳ ଯାଏ ଜନଦରବାରର ବିକଳ୍ପ ସାହସଟି କୌଣସି ସମାଜର ସାମୂହିକ ହାଓ୍ୱା ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କରିନଥାଏ । ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାର ପଚାଶ ବର୍ଷ ପରେ ତାହା ଆବଶ୍ୟ ଆମର ଏଠାରେ ଏକ ନିର୍ଣ୍ଣୟକ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବା ଯେ ଅବଶ୍ୟ ଉଚିତ, ରାଜନୀତିର ଯେକୌଣସି ଗଣିତ ଅନୁସାରେ ସେହି କଥାଟି ବିଷୟରେ ଆମ ଅକଲ ଆଗରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯିବା ଉଚିତ । ରାଜନୀତିକ ଚେତନାର ଯାବତୀୟ ବିବେଚନା ଅନୁସାରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜନଦରବାର ହିଁ ଭୁବନେଶ୍ୱରଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଦିଲ୍ଲୀ ଯାଏ ରାଜଦରବାରକୁ ବାଟ ଦେଖାଇ ପାରୁଥା'ନ୍ତା । ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ପରିଭାଷାରେ କହିଲେ, ଲୋକଧର୍ମ ହିଁ ରାଜଧର୍ମର ପରିଚାଳନା କରି ପାରୁଥିବା ଉଚିତ । ଭାରତବର୍ଷ ବା ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେ ସଂପ୍ରତି ତାହା ହୋଇ ପାରିନାହିଁ, ତାହାର କାରଣ ହେଉଛି ଯେ ଆମ ଭାଗ୍ୟର ଗାଦୀମାନଙ୍କରେ ବସିଥିବା ରାଜାମାନେ ହିଁ ଏଠି ଲୋକଧର୍ମକୁ ଠକି ଆସିଛନ୍ତି, ଥୋକାଏ ଚତୁର ମଣିଷ ସାର୍ବଜନୀନ ପ୍ରାୟ ଯବୁଯାକ ସୁଯୋଗକୁ ଏକା ଆବୋରି ବସିଛନ୍ତି ଓ ଅନେକଙ୍କୁ ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ରଖିଛନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ନୂଆ ସାମନ୍ତବାଦ ଆମର ଯାବତୀୟ ସମ୍ଭାବନାର ଦିଗଗୁଡ଼ିକୁ ଓଗାଳି ରଖିଛି ଏବଂ ଭାରତୀୟ ଯାବତୀୟ ଭାବନାକୁ ଏକ ପାରମ୍ପରିକ ଭାଗ୍ୟବାଦ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ମମ ଭାବରେ କାବୁ କରି ରଖିଛି । ପ୍ରଧାନତଃ ସଂସାରବିରାଗୀ ମଠାଧୀଶମାନେ ଭାରତୀୟ ଧର୍ମ ଓ ଆଧ୍ୟାତ୍ମ-ଚେତନାକୁ ପରିଚାରିକା ପରି କାମରେ ଲଗାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଲୋକଚେତନାକୁ ବହୁପ୍ରକାରେ ଅସମର୍ଥ କରି ପକାଇଛନ୍ତି ।

ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତରେ ସାମନ୍ତମାନେ ବିଦା ହୋଇ ଯାଇଥାନ୍ତେ । ମାତ୍ର, ଅବଶ୍ୟ ଘଟିବାକୁ ରହିଥିବା ବହୁତ କଥାକୁ ଏଠାରେ ଘଟିବାକୁ ଦିଆଗଲା ନାହିଁ ବୋଲି ସାମନ୍ତବାଦ ହିଁ ଆମ ଭାଗ୍ୟର ଅଧୀଶ୍ୱର ହୋଇ ବସିଲା । ପାଠୁଆମାନେ ଅପାଠୁଆଙ୍କ ଉପରେ ଅଧୀଶ୍ୱର ହୋଇ ବସିଲେ ଏବଂ ପାଠଗୁଡ଼ାକ ଯେପରି ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ସ୍ତରଗୁଡ଼ିକ ଯାଏ ଆଦୌ ଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ତାହାରି ବରାଦ କଲେ । ଦେଶର ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ରହିଲେ, ବୋକା ବନି ରହିଲେ । ଭେଦଗୁଡ଼ାକ ଅଧିକ ହେଲା । ତଥାକଥିତ ସମର୍ଥମାନେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଉଦାସୀନ ହେଲେ, ଏହି ଦେଶଟାକୁ ସତେଅବା ଏକ କୌଳିକ ଭୋଗସଂପତ୍ତି ବୋଲି ମାନିଲେ । ପ୍ରତିବାଦର ମୁହଁକୁ ବନ୍ଦ କରି ଦିଆଗଲା, ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ଦେଶର ମାନବୀୟ ଯାବତୀୟ ସମ୍ଭାବନାକୁ ସତେଅବା ତୁଚ୍ଛା ଭୂତ ଖାଇଗଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମନେ ହେଉଛି, ସତେ ଯେପରି ଆମ୍ ପାଇଁ ଗଢ଼ା ହୋଇଥିବା ଆମ ସାର୍ବଜନୀନ ଜୀବନର ଯାବତୀୟ ସଂସ୍ଥା ପ୍ରକୃତରେ ଏହି ଭୂତମାନଙ୍କର କବଳରେ ପଡ଼ିଯାଇଛି । ବିଧାତାକୁ ଅନେକ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବା ଯେ ଭୂତମାନେ ହିଁ ସବୁକିଛି ଭିତରେ ପଶି ଆମକୁ ଖୋଳ କରି ଦେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ବୋଲି ସେଇ ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ାକ ଭିତରୁ ହିଁ ଆବାଜ ହେଲାଣି । କେବଳ ଏକ ଲୋକଦରବାର ହିଁ ଏହାର ସୁଯୋଗ ନେଇପାରିବ ଓ ଆମ ଭାଗ୍ୟର ଯାବତୀୟ କଳଙ୍କ ମତଲବକୁ ବଦଳାଇ ଦେଇପାରିବ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଶାର କଥା ଯେ ରାଜନୀତିର ଢ଼ୋଲ ଭିତରେ ପଶିଥିବା ଧୂର୍ତ୍ତମାନେ କ୍ରମେ ପରସ୍ପର ଭିତରେ କାମୁଡ଼ା ଆମ୍ପୁଡ଼ା ଲଗାଇ ଦେଲେଣି ଓ ଧରା ପଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେଣି । ତେଣୁ, ଅସଲ ଜନଶକ୍ତି ତାହାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁଯୋଗ ନେଉ । ଜନଶକ୍ତି ଜନଦରବାରରୂପେ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରୁ । ପଞ୍ଚାୟତ ବସୁ, ବିଚାର ହେଉ, ଚୁନୌତି ଦିଆଯାଉ । ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ କେତେବର୍ଷ ତଳେ ପୂର୍ବ-ଇଉରୋପର ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଯେପରି ଚୁନୌତି ଦିଆଯାଇଥିଲା, ପ୍ରାୟ ସେହିପରି । ଅସାଧୁମାନଙ୍କୁ ଚୁନୌତି ଦିଆଯାଉ । ପଞ୍ଚାୟତ ବସୁ, ମନ୍ଦ ଅଭିପ୍ରାୟୀମାନଙ୍କର ଅଭିପ୍ରାୟ ଗୁଡ଼ିକର ବିଚାର କରାଯାଉ । ଯେଉଁମାନେ ରାଜନୀତି ଭିତରେ ରହି ମନଇଚ୍ଛା ମହୁଡ଼କୁ ଡେଇଁ ମଉଜ କରୁଛନ୍ତି, ଯାବତୀୟ ପ୍ରଦୂଷଣରେ ବୀର ବନି ସଫଳ ହେଉଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ବିଚାର କରାଯାଉ । ପଞ୍ଚାୟତ ବସି ସେମାନଙ୍କର ଦ୍ରବ୍ୟଗୁଣର ବିଚାର କରାଯାଉ, ଧାତୁ ପରୀକ୍ଷା ହେଉ । ସଚରାଚର ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଜନୀତିକ ଦଳ ପଛରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରାଜନୀତିକ ମତାଦର୍ଶ ରହିଥାଏ । ମତାଦର୍ଶର ମାନଚିତ୍ରଟି ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟାଏ ଭବିଷ୍ୟଚିତ୍ର ରହିଥାଏ ଏବଂ ସେହି ଚିତ୍ରଟିକୁ କ୍ରମଶଃ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣିବା ସକାଶେ ଏକ ପ୍ରଣାଳୀ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବି ଅବଶ୍ୟ ରହିଥାଏ । ତୁମେ ଯେଉଁମାନେ ରାଜନୀତି ଭିତରେ ପଶିଛ, ତୁମେ ନିଜକୁ ଅନ୍ତତଃ କିଛିତ୍ ପରିମାଣରେ ସେହି ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ମଣ କରାଇଛ ନା ଦେଶଟାକୁ ନିତାନ୍ତ ଗଧ ବୋଲି ଧରିନେଇ ଏକାନ୍ତ ଖଳତାର ସହିତ ତୁମେ ମନଇଚ୍ଛା ଏ ଦଳରୁ ସେ ଦଳକୁ ଓ ସେ ଦଳରୁ ଏ ଦଳକୁ ଡେଇଁବାରେ ଲାଗିଛ ? ଓଡ଼ିଶାରେ ପଞ୍ଚାୟତ ବସୁ ଓ ତାହାର ବିଚାର ହେଉ । ଯଦି ମଣିଷ ଇହଲୋକରେ କରୁଥିବା ଅକରଣି ଗୁଡ଼ାକର ଯମଦରବାରରେ ସତକୁ ସତ ବିଚାର ହେଉଥାଆନ୍ତା, ତେବେ ଯମରାଜଙ୍କର ଧର୍ମକଣ୍ଟାରେ ଥୁଆ ହୋଇ ପୃଥିବୀ

କୋଉକାଳୁ ନିର୍ମଳ ହୋଇ ସାରନ୍ତାଣି । ତେଣୁ, ପଞ୍ଚାୟତ ଏଇଠି ବସୁ, ଯାହାକିଛି ବିଚାର ହେବା କଥା, ଏହିଠାରେ ହିଁ ହେଉ । ବିଶେଷତଃ ରାଜନୀତିରେ ଯାବତୀୟ ପରାକ୍ରମର ପଙ୍କକୁ ଦେହସାରା ବୋଲି ହୋଇ ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସଂପ୍ରତି ଆମ ସାମୂହିକ ଜୀବନରେ ପ୍ରାୟ ଯାବତୀୟ ଉପଦ୍ରବର କାରଣ ହୋଇଥିବା ସମୟରେ ଜନଦରବାରରେ ସବା ଆଗ ସେହିମାନଙ୍କର ବିଚାର ହେଉ ।

ରାଜନୀତିର କ୍ଷମତା-ଗୋଡ଼ରେ ଆପଣାକୁ ନିତାନ୍ତ ଶୋଚନୀୟ ଭାବରେ ଜଡ଼ିତ କରି ରଖି ଯେଉଁମାନେ ପାମର ବନି ଶିକ୍ଷା, ଶାସନ, ସାମ୍ବାଦିକତା, ସଂସ୍କୃତି ଓ ସାହିତ୍ୟର ଏକାଧିକ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଡ଼ମ୍ବନାପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ରଖିଛନ୍ତି, ପଞ୍ଚାୟତରେ ରାଜନୀତିବାଲାଙ୍କର ବିଚାର ଆରମ୍ଭ ହେବା ସଂଗେ ସଂଗେ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଅଧିକାଂଶ ହୁଏତ ଆପେ ଆପେ ମଉଳି ଯିବେ । ଗତ ଏକାଧିକ ଦଶନ୍ଧି ମଧ୍ୟରେ ଆତ୍ମକାମୀ ଅର୍ଥାତ୍ ସଫଳତାଲୋଭୀ କ୍ଷୁଦ୍ର ମଣିଷମାନେ କିପରି ଆପେ ବପୁମାନ୍ ହୋଇଯିବେ ବୋଲି ଏହିସବୁ ଅନ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ବସ୍ତା ବସ୍ତା ରାଜନୀତିସ୍ଥ ମଇଳାଗୁଡ଼ାକୁ ଡାକି ଆଣିଛନ୍ତି, ଓଡ଼ିଶାରେ ତାହାର ଗବେଷଣା ହେଲେ ଏଠି କେତେ କେତେ ବରପୁତ୍ର କେଡ଼େ ଦୟନୀୟ ଭାବରେ ଅବଶ୍ୟ ଧରା ପଡ଼ିଯିବେ । ଶିକ୍ଷା, ସାହିତ୍ୟ, ସଂସ୍କୃତି, ସାମ୍ବାଦିକତା- ଏମାନେ ଧର୍ମତଃ ସକଳ ପ୍ରକାରର କ୍ଷମତାଗତ ଔଦ୍ଧତ୍ୟକୁ ଚାଲେଞ୍ଜ୍ କରନ୍ତି, ଅନ୍ଧାର ଭିତରୁ ଆଲୁଅକୁ ବାଟ କାଢ଼ନ୍ତି, ଅସତ୍ୟର ଗର୍ଭ ବିଦାରଣ କରି ସତ୍ୟର ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରାନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାରେ ବହୁତ ଆଙ୍କରେ ସେକଥା ହୋଇପାରିନାହିଁ । ତେଣୁ ଉକ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରମାନଙ୍କରେ କେତେ କେତେ କାମଳ ଅପଘଟଣାମାନ ଘଟିବା ପାଇଁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦିଆଯାଇଛି । ପୂର୍ବକାଳର ଅଲାଜୁକ ସଭା-ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କ ପରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ଭାବରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାବାନ୍ କେତେ କେତେ ମନୁଷ୍ୟ କ୍ଷମତାସ୍ଥ ମାନଙ୍କର ବନ୍‌ଶୀରେ ଲାଗିଥିବା ଜିଆକୁ ଗିଳିବା ନିମନ୍ତେ କେଡ଼େ ପ୍ରେମରେ ଧାଇଁଛନ୍ତି, ମିଛ ନାଗରମାନଙ୍କ ସହିତ ରତିକ୍ରୀଡ଼ା କରିବାକୁ ମନ କରିଛନ୍ତି ଓ କେତେ କେତେ ମନ୍ଦିରର ମହନ୍ତ ସାରିବାରେ ମାଧ୍ୟମ ବନିଛନ୍ତି । ସେହି ତାମସା ଏବେ ବି କ'ଣ କମ୍ ଚାଲିଛି ? ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରସଂଗ ମଧ୍ୟ ପଞ୍ଚାୟତକୁ ଆସୁ, ଏକ ଜନପ୍ରସଂଗରେ ପରିଣତ ହେଉ । ନର୍ଦ୍ଦମାଗୁଡ଼ାକ ପରିଷ୍କାର ହେବାପାଇଁ ସମ୍ଭବତଃ ଆଉ ଦ୍ୱିତୀୟ ଉପାୟ ହିଁ ନାହିଁ ।

ସରକାର ଆଇନ କରି ଯେଉଁ ପଞ୍ଚାୟତ ତିଆରି କରୁଛନ୍ତି, ଏଠାରେ ସେହି ପଞ୍ଚାୟତର କଥା ଆଦୌ କୁହାଯାଉ ନାହିଁ । ସରକାର ଆଇନ କରି ପଞ୍ଚାୟତ ଗଢୁଛନ୍ତି ଓ ପୁଣି ଆଇନ କରି ପଞ୍ଚାୟତକୁ ଭାଙ୍ଗି ମଧ୍ୟ ଦେଇପାରୁଛନ୍ତି । ଏ ସରକାର ଆଦେଶ ଦେଇ ନିର୍ବାଚନ କରାଇ ଯେଉଁ ପଞ୍ଚାୟତମାନଙ୍କୁ ଗଠନ କରୁଛନ୍ତି, ଆଉ ଗୋଟାଏ ସରକାର ଅଧ୍ୟାଦେଶ ଜାରି କରି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେଇ ପାରୁଛନ୍ତି । ଏ ନିର୍ବାଚନରେ କେଡ଼େ ଡଉଲ ଡାଉଲ ହୋଇ ଗଢ଼ା ହୋଇଥିବା ପଞ୍ଚାୟତ ଆର ନିର୍ବାଚନକୁ କେଡ଼େ ଦୟନୀୟ ଭାବରେ ଭାଙ୍ଗିଯାଉଛି । ସତକୁ ସତ କୌଣସି ଯମଦରବାରରେ ଏସବୁ ପ୍ରହସନର ବିଚାର ହେବ କି ନାହିଁ, ସେକଥା ହୁଏତ ସେହି ଯମଆଜ୍ଞାଙ୍କୁ ଜଣାଥିବ । ମାତ୍ର ମର୍ତ୍ତ୍ୟର ଯମମାନେ ସମ୍ଭବତଃ ସେହି ପାରମ୍ପରିକ ବିଶ୍ୱାସର

ଯମମାନଙ୍କୁ ଆଉ ବିଶ୍ୱାସ-କରୁନାହାନ୍ତି । ପଞ୍ଚାୟତ କହିଲେ ଯେଉଁ ଜନଦରବାରର କଥା କୁହାଯାଉଛି, ତାହା ହେଉଛି ଏକାବେଳକେ ଏକ ଅନ୍ୟ କଥା । ଏହାଦ୍ୱାରା ଏକ ଅନ୍ୟ ଶକ୍ତିର କଥା ହିଁ କୁହାଯାଉଛି । ଏକ ଅନ୍ୟ ସାହସ ଓ ସମ୍ଭାବନାର କଥା କୁହାଯାଉଛି । ଏହା ରାଜନୀତିକୁ ଆଦୌ ବାଦ୍ ଦେବନାହିଁ ସତ, ମାତ୍ର ଏହାକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଏକ ରାଜନୀତିର କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି କହିଲେ ନିତାନ୍ତ ଅବିବେକୀ ଭାବରେ ଏକ ନୂତନ ଭ୍ରମର ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଉଛି ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଜନଦରବାର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ନୂତନ ଚେତନାର କଥା କୁହାଯାଉଛି, ହୁଏତ ଏକ ନୂତନ ନେତୃତ୍ୱର କଥା କୁହାଯାଉଛି ।

ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାପରେ ଯେଉଁ ନେତୃତ୍ୱ ସତକୁ ସତ ଆମର ଯାବତୀୟ ନବରଚନାର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆମର ମଙ୍ଗ ଧରିଥାନ୍ତା, ଚାଲ ଆମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଆନ୍ତରିକତା ସହିତ ସେହି ନେତୃତ୍ୱ ନିମନ୍ତେ ଯୋଗ୍ୟ ହେବା । ରାଜ୍ୟରେ, ଦେଶରେ, ସାମୂହିକ ଜୀବନରେ ଯେପରି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସାକାର ଭାବରେ ସେହି ନେତୃତ୍ୱଟି ଗଠିତ ହୋଇଆସିବ, ଆମେ ସେଥି ଲାଗି ନିମିତ୍ତ ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବା । ରାଜନୀତିକ ଦଳଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆମେ ଆଦୌ କୌଣସି ସ୍ୱର୍ଶକାତରତା ଦେଖାଇବା ନାହିଁ ସତ, ମାତ୍ର ନିଜେ ଯେପରି ଖଳ ଦଳସର୍ବସ୍ୱମାନଙ୍କର ଜାଲ ଭିତରେ ପଡ଼ିନଯିବା, ଆମେ ସେହି ବିଷୟରେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ରହିବା । ଦଳଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ହୁଏତ ତଥାପି କେତେ କେତେ ବ୍ୟକ୍ତି ଅବଶ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ଦଳଟାକୁ ଗୋଟାଏ ଅମୁହାଁ ଦେଉଳ ପରି ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ କେବେ ବି ତା' ଭିତରୁ ବାହାରି ଆସି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ହୁଏତ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ କାମରେ ଆସିବେ । ଇଚ୍ଛା କଲେ ଆଉ ଏକ ନବଗଠନ ନିମନ୍ତେ ବିହନ ହୋଇପାରିବେ । ମଣିଷକୁ ଅର୍ଥାତ୍ ମଣିଷମାନଙ୍କର ଉଦୟକୁ ସବା ଆଗରେ ରଖି ଯିଏ ସାହିତ୍ୟ କରୁଛି, ଏକ ଅନ୍ୟଭଳି ଶିକ୍ଷାର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛି, ସାମ୍ବାଦିକତାକୁ ଯିଏ ଏକ ସତ୍ୟଧର୍ମୀ ସାହସ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିଛି, ସେମାନେ ଏଣିକି ପାଟି ଖୋଲନ୍ତୁ, ଏକ ଜନଦରବାରର ଆବାହନ ପାଇଁ ବେଦୀଟିଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଆଣନ୍ତୁ । ଓଡ଼ିଶା ସମେତ ତମାମ ଭାରତବର୍ଷରେ ଗତ ପଚାଶ ବର୍ଷ ଭିତରେ ସାହିତ୍ୟ ଭୀରୁ ହୋଇଛି, ନୂଆ ନୂଆ ଶୈଳୀରେ ବଡ଼ ଶୀତଳ ହୋଇ ରହିବାକୁ ହୁଏତ ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କରିଛି । ଏକ ବିଚିତ୍ର ପାଠଘୋଷାକୁ ଶିକ୍ଷା ବୋଲି ଗିଳି ଏ ଦେଶରେ ତଥାକଥିତ ପଢୁଆ ମଣିଷମାନେ ଅଧିକ ରକ୍ଷଣଶୀଳ ହୋଇଛନ୍ତି, ଯେକୌଣସି ସୁସ୍ଥ ପରିବର୍ତ୍ତନ ନିମନ୍ତେ ବିମୁଖ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଜନଦରବାରର ଆବାହକ ସେମାନଙ୍କୁ ପୁନର୍ବାର ଜଣେ ଜଣେ ସକ୍ରିୟ ଓ ସଚଳ ମଣିଷ ହେବାପାଇଁ ବଳ ଦେଉ । ଶକ୍ତିହୀନ ଶକ୍ତିର ମହିମାକୁ ବୁଝୁ । ସେହି ଶକ୍ତିର ହିଁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଚର୍ଚ୍ଚା ହେଉ । ପଞ୍ଚାୟତ ବସୁ । ନୂଆ ଫଇସଲାମାନ ହେଉ, ଏକ ନୂତନ ସମୂହାତ୍ମାର ଆବିଷ୍କାର ଆଡ଼କୁ ବାଟ ଫିଟିଯାଉ ।

୧୦/୩/୯୭

ଏ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ସେ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ

କୌଣସି ଏକ ସମାଜରେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ବାଲ୍ୟ ଓ ଯୌବନ କିପରି ଭାବରେ କଟୁଛି, ସେମାନଙ୍କର ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ମଧ୍ୟ କିପରି ଭାବରେ କଟିବ, ଏହା ମୁଖ୍ୟତଃ ତାହାରି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ । ଇଉରୋପ ଓ ଆମେରିକାରେ ମଣିଷମାନଙ୍କର ବାଲ୍ୟ ଓ ଯୌବନ ଭାରତବର୍ଷର ମଣିଷମାନଙ୍କର ବାଲ୍ୟ ଓ ଯୌବନର ତୁଳନାରେ ଏକାବେଳକେ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର । ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ହିଁ ସେହି ପୃଥିବୀଟିରେ ଜୀବନଗଠନ ଓ ଜୀବନନିର୍ମାଣର ମୂଳ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥାଏ । ଏକାବେଳକେ ବାଲ୍ୟକାଳରୁ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଘରେ ଏବଂ ଇସ୍କୁଲରେ ଯେଉଁପରି ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଏ, ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ବଡ଼ ହୋଇ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସେଠାରେ କମ୍ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୁଅନ୍ତି । ଜଣେ ସ୍ୱାଧୀନ ମଣିଷ ନୁହେଁ, ଜଣେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ମଣିଷ ହିଁ ବଡ଼ ହୋଇ ନିଜକୁ ଭାରି ଏକାକୀ ଅନୁଭବ କରିଥାଏ । ଜଣେ ଅନ୍ଧ ମଣିଷ ତା' ବାଡ଼ିଟି ଉପରେ ଯେଉଁପରି ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ପିଲାଟି ଦିନରୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ତୀକ୍ଷ୍ଣ ହେପାଜତରେ ବଢ଼ି ଆସିଥିବା ମଣିଷ ସମ୍ଭବତଃ ବଡ଼ ହେବାଯାଏ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିବାରେ ଭାରି ଅଭ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ଭାରତବର୍ଷର ପରିବାରମାନଙ୍କରେ ମଣିଷକୁ ଏତେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଅନ୍ୟ-ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିବାର ଶିକ୍ଷା ଦିଆ ଯାଇଥାଏ ଯେ, ସିଏ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାକୁ ପ୍ରାଣାନ୍ତକ ଭାବରେ ଭୟ କରୁଥାଏ । ମନୋବିଜ୍ଞାନର ପ୍ରତୀକ-ଭାଷାରେ କହିଲେ ତା' ଜୀବନରେ କେବେହେଲେ ନାଡ଼ି-କଟାର ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ପାରେନାହିଁ । ପ୍ରାୟ ଏକ ଉପନ୍ୟାସର ରୋମାଞ୍ଚକର ଘଟଣା ଭଳି ଏଠି ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଯେତିକି ଆରାମଦାୟକ ଲାଗେ, ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଆଉ କାହା ଉପରେ ଲଦି ହୋଇ ରହିବାକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାୟ ସେତିକି ଭଲ ଓ ମନୋରମ ବୋଧ ହେଉଥାଏ । ମୋ' ଉପରେ କିଏ ନାଉ ହୋଇ ବସିଥିବ ଓ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଆଉ କାହା ଉପରେ ନାଉ ହୋଇ ବସିଥିବି,- ଏକାବେଳେକେ ଏହି ଦୁଇଟାଯାକର ଅନୁଭବ ଲାଭ କରୁଥିବା ମଣିଷମାନେ ଆମ ସମାଜରେ ସମ୍ଭବତଃ ଆପଣାକୁ ଭାରି ଭାଗ୍ୟଶାଳୀ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥାନ୍ତି । ଏଣେ ନାତି ହୋଇ କୋଉ ଅଜା ପିଠିରେ ବସିଥିବା ଏବଂ ଯୁଗପତ୍ ଭାବରେ ଅଜା ହୋଇ କୋଉ ନାତିକୁ ବା ନାତିମାନଙ୍କୁ ପିଠି ଉପରେ ନେଇ ବସାଇଥିବା,- ଆମ ସାଂସାରିକ ଜୀବନଗୁଡ଼ିକରେ ଅନେକ ମଣିଷ ହୁଏତ ତାହାକୁ ହିଁ ଦିବ୍ୟସୁଖର ସମତୁଲ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି, ସେଥିରୁ ସେମାନେ ନାହିଁ ନଥିବା ଆନନ୍ଦ ପାଆନ୍ତି ।

ଆମ ସମାଜରେ ପିଲାଟିଏ ଜନ୍ମ ହେଉ ହେଉ ସତେଅବା ସିଏ କାହାର ଏକ ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ସଂପୃକ୍ତ ସବୁଯାକ ଖାତାରେ ତା'ର ନାଆଁ ଲେଖା ହୋଇଯାଏ । କୋଉ ବାପା ବା ମାଆ ଲକ୍ଷେ ଶିବ ପୂଜି ଅଥବା ସତର ପ୍ରକାରେ କାଷ୍ଟା କରି ସନ୍ତାନଟିଏ ପାଇଥାନ୍ତି ଓ ତାକୁ ନିଜର ସଂପତ୍ତିଜ୍ଞାନରେ ଏପରି ଆବୋରି ରହନ୍ତି ଯେ ସିଏ ବିଚରା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି ସଚେତନ ଭାବରେ ଭାବିବାପାଇଁ କୌଣସି ଫୁରସତ୍ ହିଁ ପାଏନାହିଁ । ଭାରି ଅଲିଅଳ ହୋଇ ବଢ଼େ, ଜନ୍ମବେଳର ପ୍ରଥମ ନାହିଟା ସତକୁ ସତ କଟା ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସିଏ ସତେଅବା ଆଉ ସାତଟା ନାହି ଦ୍ୱାରା ସାତଜାଗାରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇଯାଏ । ବାନ୍ଧି ହୋଇ ଆନନ୍ଦ ପାଏ,- ତାକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିଥିବା ତା' ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦଦ୍ୱାରା କେତେ କେତେ ଆନନ୍ଦ ଦିଏ । ଏହିପରି ଐକାନ୍ତିକ ଭାବରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ ହିଁ ଭାରତବର୍ଷରେ ସଂସାରଟା ଭାରି ମୋ'ର ବୋଲି ଲାଗେ । ମୁଁ ନିଜେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିରୂପେ ବଢ଼ିବି, ଯୋଗ୍ୟ ହେବି, ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ନିଜର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗକୁ ଚାହିଁ ଶିଖିବି, ଏକଥା ନିମନ୍ତେ ହୁଏତ କୌଣସି ଅବସର ହିଁ ମିଳେନାହିଁ । ଏହିପରି ଏକ ସନ୍ତାନନ୍ୟାୟରେ ଭାରତରେ ଗୁରୁମାନେ ବି ନବୀନ ଶିଷ୍ୟବୃନ୍ଦଙ୍କୁ ଗ୍ରାସ କରି ପକାନ୍ତି,- ଗୁରୁ ଯେ ବ୍ରହ୍ମା, ବିଷ୍ଣୁ ଓ ମହେଶ୍ୱରଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରତାପର ଭାଜନ, ଗୁରୁର ପ୍ରରୋଚନାରେ ସେହି କଥାଟିକୁ ଶିଷ୍ୟ ବି ପ୍ରୟୋଜନରେ ପଡ଼ି ପଇଟାଇ ରଖେ,- ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ ରହିବାରୁ ମହାନନ୍ଦ ଲାଭ କରେ । ଆତ୍ମଦର୍ଶନ ନାମକ ସମ୍ପଦଟି ପଛରେ ରହିଯାଏ ସିନା, ତଥାପି ଗୁରୁନାମରେ ସଂପ୍ରଦାୟଟିଏ ଜବର ହୋଇ ତିଆରି ହୋଇଯାଏ । ମାୟାବାଦୀ ଶଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସେହି କିମିଆଟାକୁ ମୋଟେ ଏଡ଼ି ଦେଇ ପାରନ୍ତିନାହିଁ ।

ଆମ ପରିବାରଗୁଡ଼ିକ ସେଥିପାଇଁ ବହୁମାତ୍ରାରେ ଏକ ଅନମନୀୟ ନିର୍ଭରଶୀଳତାର ପ୍ରତୀକ ପରି ରହି ଆସିଛନ୍ତି । ଶିକ୍ଷାଲାଭ, ଶିକ୍ଷାଦାନର ପ୍ରଣାଳୀ, ବିବାହ, ସଂସାରନିର୍ମାଣ,- ଏହି ସବୁକିଛି କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ହିଁ ଆମକୁ ରଜାପରି ଶାସନ କରୁଛି । ଆଦୌ କେବେ ବି ସାବାଳକ ହେବାକୁ ଆମର ମନ ହେଉନାହିଁ । ଭାରତୀୟ ମଣିଷମାନେ ନିଜ ନିଜ ଠାକୁରମାନଙ୍କ ଉପରେ ଯେ ଏତେ ଉଗ୍ର ପରିମାଣରେ ନିର୍ଭର କରି ଆସିଛନ୍ତି, ତାହାର ନିଦାନ ଖୋଜି ଆମେ ହୁଏତ ଏହି ବ୍ୟାଧିଟି ପାଖରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଯିବା । ଭାରତବର୍ଷରେ ସେଥିଲାଗି କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ବେଶୀ, ନେତୃତ୍ୱ କମ୍ । ସହଚାରିତାର ଘୋର ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ । ଦେବା ଅପେକ୍ଷା ନେବାଟା ପକ୍ଷରେ ଅଧିକ ଝୁଙ୍କ । ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ ଯେ, ଏହି ଦେଶରେ ଯେଉଁମାନେ ଆର୍ଥିକ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଭିତରେ ଜନ୍ମ ହୁଅନ୍ତି, ପିଲାକାଳରୁ ହିଁ ପେଟଟାକୁ ଭରିବାର ବ୍ୟସ୍ତ ଶ୍ରମରେ ହିଁ ଜୀବନକୁ କଟାଇ ଦିଅନ୍ତି, ସେମାନେ ଅଧିକ ସମ୍ପନ୍ନମାନଙ୍କର ତୁଳନାରେ ସାଧାରଣତଃ କମ୍ ନିର୍ଭରଶୀଳ । ତେଣୁ ଅଧିକ ସ୍ୱାଧୀନ । ସେହି ଅନୁସାରେ ସେମାନଙ୍କର ନୈତିକତା ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟଭଳି । ସହଯୋଗ ଅଧିକ । କାତରତା ବହୁତ କମ୍ । ସ୍ନେହର ଆଳରେ କାହାଉପରେ ଲଦି

ହୋଇ ରହିବାର ପ୍ରବୃତ୍ତିଟାକୁ ମଧ୍ୟ ମୋଟେ ସେତେବେଶୀ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ । ଭାରତବର୍ଷରେ ଏହି ଦରିଦ୍ର ପରିବାରର ମଣିଷମାନେ ପିଲାଟି ଦିନରୁ ତୁଚ୍ଛା ପେଟ ମିହନ୍ତଟା ଭିତରେ ଏପରି ଜଡ଼ିତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ଯେ, କେତେବେଳେ ବାଲ୍ୟ ଯାଇ ଯୌବନ ଆସିଲା ଅଥବା ଯୌବନ ଯାଇ ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥା ଆସିଲା, ସେବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବାଲାଗି ବେଳ ବି ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ । କିଞ୍ଚିତ ଶ୍ଳେଷ କଲାପରି ଲାଗିଲେ ମଧ୍ୟ କୁହାଯିବ ଯେ, ସେମାନଙ୍କୁ ପିଲାଦିନରୁ ହିଁ ଗୋଟିଏ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ କାମୁଡ଼ି ଧରିଥାଏ । ବାଲ୍ୟରେ ଏବଂ ଯୌବନରେ ଯଦି ଜୀବନଭରଣାର ମୌଳିକ ସନ୍ତାପଗୁଡ଼ିକୁ ତୁଲାଇବାରେ ବୟସ ସାରିଦେବା ନିମନ୍ତେ ବାଧ୍ୟ ହେବାକୁ ପଡ଼େ, ତେବେ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟନାମକ ଏକ ବିଶେଷ ଅବସ୍ଥା ଲାଗି ସମୁଚିତ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ପାରିବାଲାଗି ସେଠି ବିବେକଟିଏ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବ କିପରି ? ହୁଏତ କୁହାଯାଇ ପାରିବ, ମଣିଷମାତ୍ରକେ ସମସ୍ତଙ୍କର ବାଲ୍ୟ ଓ ଯୌବନକୁ ଉଚିତ ସମ୍ମାନ ଓ ହେପାଜତ ଦିଆ ନଯାଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କର ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ମୋଟେ ବାଧ୍ୟ ହେବାନାହିଁ ।

ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପରିବାରମାନଙ୍କରେ ଅନ୍ତତଃ ଏକ ସର୍ବନିମ୍ନ ସ୍ତରରେ ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ବାଲ୍ୟ ଓ ଯୌବନ ସୁରକ୍ଷିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ମଣିଷମାତ୍ରକେ ସବୁରି ସମ୍ଭାବନାକୁ ସ୍ୱୀକୃତି ମିଳେ, ପ୍ରତିଭାର ବିକାଶ ନିମନ୍ତେ ଏକାଧିକ ଅବସର ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ । ସେଠାରେ ଜଙ୍ଗଲରୂପୀ ସମାଜ ଭିତରେ ତଥାପି ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗଛରୂପେ ସ୍ୱୀକୃତି ପାଆନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶୈଳୀର ଜୀବନଟିଏ ବାଛି ନେବାଲାଗି ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସୁଯୋଗ ମଧ୍ୟ ପାଇଥାଏ । ସିଏ ତା' ନିଜ ପାଇଁ ଦାୟୀ ହୋଇ ରହିବାର ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରିଥାଏ । ନିଜ ପ୍ରତି ତା'ର ଯଥେଷ୍ଟ ସମ୍ମାନବୋଧ ରହିଥାଏ । ହୁଏତ ସେହି କାରଣରୁ ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ଲଦି ହୋଇ ପଡ଼ିବାକୁ ଆଦୌ ରୁଚିକର ବୋଲି ଭାବେ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ସେଠାରେ ଏକାବେଳକେ ଏକ ଅଲଗା ପ୍ରଣାଳୀରେ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ଆସେ । ଅକାଳବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ପ୍ରାୟ ଆସେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ଆସିଲା ବୋଲି ସେତେ ଡର ବି ଲାଗେ ନାହିଁ । ଏକ ସାମାଜିକ ସାର୍ବଜନୀନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ତା'ର ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ସମୟରେ ଆବଶ୍ୟକ ତତ୍ତ୍ୱ ନେବାଲାଗି କିଛି ସମ୍ବଳ ବି ସଂଗୃହୀତ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ସିଏ ବୁଢ଼ା ବୟସରେ ତା' ପିଲାମାନଙ୍କ ଉପରେ ଏକ ବୋଝ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଆଦୌ ପସନ୍ଦ କରେ ନାହିଁ । ଆଉଜଣକ ପାଇଁ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବା, ସିଏ ଏକ ଅନ୍ୟପ୍ରକାରର ଆନନ୍ଦ, ଏକ ଅନ୍ୟ ତଥା ଅଧିକ ଅର୍ଥପୂର୍ଣ୍ଣ ସୁସ୍ଥ ଜୀବନର ପରିଚାୟକ । ନିଜ ଜୀବନଟାକୁ ଗୋଟାଏ ଗଣ୍ଡି ପରି କରି ସେତିକିର ବାଡ଼ ଏବଂ ବୋଲ ଭିତରେ ବାନ୍ଧିହୋଇ ରହିଥିବା ଓ ବାଡ଼ ସେପାଖକୁ ଯିବାରେ ତ୍ରାସ ଅନୁଭବ କରୁଥିବା,- ଜୀବନରେ ତୁଚ୍ଛାଟାରେ ବୁଢ଼ା ହୋଇ ବସିବା ପାଇଁ ତାହା ହେଉଛି ଏକ ଅମୋଘ ଔଷଧ । ଆମ ସମାଜରେ,

ଯେକୌଣସି ସମାଜରେ ଗେହ୍ଲା ମଣିଷମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରକୃତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭାଗ୍ୟହୀନ,- କାରଣ ସେମାନେ ଜୀବନର ସକାଳୁ ସଂଜଯାଏ ନାନାବିଧ ଯଷ୍ଟିକୁ ଆଶ୍ରୟ କରି ରହିଥାନ୍ତି । ବିଚରା ତେଉଁରିଆମାଳ ପିନ୍ଧି ତଥାପି ନିଜକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅରକ୍ଷିତ ଅନୁଭବ କରୁଥାନ୍ତି,- ନିଜର ବଳ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ନକରି ଆଉ କିଏ କୃପା କରି ଦେଉଥିବା କବଚ ଓ କୁଣ୍ଡଳ ଉପରେ ଅଧିକ ଭରସା ରଖିଥାନ୍ତି ।

ତେଣୁ, ଅଧିକ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ, ବୟସ ଅନୁସାରେ ନୁହେଁ, କର୍ମଠତା ଅନୁସାରେ ହିଁ ଆମକୁ ଯୌବନ ଓ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟର ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଦେଖିଲେ, ଜଣେ ଜଣେ ମଣିଷ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ ବୟସରେ ମଧ୍ୟ ସତେଅବା ବୃଦ୍ଧପରି ବେଭାର ଦେଖାନ୍ତି ଓ ଆଉ ଜଣେ ଜଣେ ସତୁରି ହୋଇଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ଯୁବକ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଆଗକୁ କାମ ରହିଥିଲେ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ଆସି ଗ୍ରାସ କରିବାକୁ ହୁଏତ ବାଟ ବି ପାଏନାହିଁ । ବିଶେଷ ଭାବରେ, ତୁମର ଯାବତୀୟ କର୍ମ ଯଦି ସ୍ୱାର୍ଥ କିମ୍ବା ଭୟପ୍ରଣୋଦିତ ନହୋଇ ଜୀବନଧର୍ମ ଦ୍ୱାରା ପରିପ୍ରେରିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ଯଦି ତୁମେ ବାହାରର କୌଣସି ବୋଲଦ୍ୱାରା ବାଧ ହୋଇ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ନିଜର ଖୁସୀ ଓ ରୁଚି ଅନୁସାରେ ନିଜ ପାଇଁ କ୍ଷେତ୍ରଟିଏ ବାଛି ନେଇଥାଅ, ତେବେ ନିରନ୍ତର ସେହି ଭିତରୁ ହିଁ ଶକ୍ତି ମିଳେ, ବାହାରର ଏହି ସମୁଦାୟ ସଂସାରଟିକୁ ଅତି ଆପଣାର ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବାଲାଗି ଆବଶ୍ୟକ ଆଖିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ସର୍ବଦା ମିଳି ଯାଉଥାନ୍ତି । ଅବଶ ହେବାକୁ, ବିବିଧ ବୈରାଗ୍ୟର କାନି ଧରି ରୁଷି ବସିବାକୁ ସମୟ ମିଳେନାହିଁ । ତେଣୁ, ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ଜତି ମାଡ଼ି ପାରେ ନାହିଁ । ଦିନ ସରିଯାଉଛି ବୋଲି ମୋଟେ ଲାଗେନାହିଁ । ରାତିଗୁଡ଼ାକ ନୂଆ ନୂଆ ସକାଳକୁ ଜନ୍ମ ଦେବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଏବଂ, ଭିତରର ମିତ୍ରସଭାଟି ରାଜି ନ ହୋଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମୋଟେ ବୁଢ଼ା ହେବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ସଂସାରକୁ ମିଥ୍ୟା ବୋଲି କହିବାର ଧୃଷ୍ଟତା ହୁଏନାହିଁ ।

ବାବୁ, ତୁମେ ତ ଆଉ ପାଞ୍ଚଜଣଙ୍କୁ ତାଚ୍ଛିଲ୍ୟ କରି ଜୀବନରେ କେତେ ହସିଥିବ, ମାତ୍ର କେବେ ନିଜକୁ ହସି ଶିଖିଛ ? ଅନେକ ଆତ୍ମହାନିକାରୀ ମଣିଷ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଆପଣାକୁ ନିଖୁଣ ବୋଲି ଦେଖାଇଦେବା ପାଇଁ ସର୍ବତ୍ର ଖୁଣ ଖୋଜି ବୁଲୁଥାନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ହସନ୍ତି, ଏବଂ ନିଜକୁ ଯୋଗ୍ୟତମ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାନ୍ତି । ଯିଏ ନିଜକୁ ହସି ଜାଣେ, ସିଏ କେବହେଲେ ବୁଢ଼ା ହୁଏନାହିଁ । ନିଜକୁ ହସି ଜାଣିଲେ ସଂସାରରେ ସବୁଠାରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଥିବା ପରି ଅନୁଭବ ହେଉଥାଏ । ଏବଂ, ସମସ୍ତେ ସାଥୀରେ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଉ କେଉଁ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟ ହେତୁ ତୁମର ଚେତନାକୁ କୌଣସି ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟବୋଧ ଗ୍ରାସ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବ ? ନିଜ ଧାତୁଟିର ଆଳରେ ବୁଢ଼ା ହୋଇ ବସିଥିବା

ମଣିଷମାନେ ହିଁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଡରନ୍ତି, ଭଗବାନ ଜଣେ ଦଣ୍ଡଦାତା ବୋଲି କଳ୍ପନା କରନ୍ତି ଓ ତେଣୁ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଲୁଚି ଲୁଚି ବୁଲୁଥାନ୍ତି । ନିଜ ପାଖରେ ବସି ନିଜର ସାଂଗ ପରି ନିଜକୁ ହସିପାରିବା ଲାଗି ସେମାନେ ଭିତରୁ କି ବାହାରୁ କୌଣସି ହିମ୍ମତ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ଭଗବାନଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡଦାତା ରୂପେ ନୁହେଁ, ନିଜର ସାଥୀରୂପେ ପାଇଥିବା ମଣିଷମାନେ ହିଁ ନିଜକୁ ହସିଜାଣନ୍ତି, ନିଜକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବାର କିମ୍ବା ବଙ୍କାଇ ଦେଖାଇବାର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ସଂସାରରୁ ଗଲାବେଳେ ହସି ହସି ଯାଆନ୍ତି,- ଏକ ସକାରାତ୍ମକ ବିଶ୍ୱାସ ସହିତ ଏଠୁ ଯାଆନ୍ତି । ଏ ଘରରେ କେବେହେଲେ ବୁଢ଼ା ହୋଇ ନଥାନ୍ତି, ତେଣୁ ସେମାନେ ସେ ଘରକୁ ମଧ୍ୟ ମୋଟେ ଭୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

୧୭/୩/୯୭

●

ଭଳି ଭଳି ସରକାର

ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବା ମାତ୍ରକେ ଦେଶର ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି ସରକାରଙ୍କର ହୋଇଗଲା । ଦେଶରେ ମଣିଷମାନେ ବାସ କରୁଥିଲେ । ଯେକୌଣସି ଭଦ୍ର ଓ ସଭ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ସରକାର ହିଁ ମଣିଷମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଚାଲିବା କଥା ସିନା,- ମାତ୍ର ଯେଉଁ ଦେଶରେ କାଳକାଳରୁ ମଣିଷମାନେ ଉଚ୍ଚ- ନୀଚ ଏବଂ ଅସମାନ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେ ଦେଶରେ ସରକାର ନାମକ ନୂଆ ଫନ୍ଦିଟି ପଶି ମଣିଷମାନଙ୍କର କାଳ ହେଲା । ସମାଜରେ ଅଳପ ଉଚ୍ଚବର୍ଣ୍ଣ ଥିଲେ, ଅଳପ ଉଚ୍ଚ ପାଠମାନ ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ପାଇ ଆସିଥିଲେ ଏବଂ ଉପରେ ଥିବା ମାତ୍ର ଥୋକେ ହିଁ ଭାଗ୍ୟବନ୍ତ ବୋଲାଇ ଆସୁଥିଲେ । ସରକାର କହିଲେ ଧର୍ମତଃ ସେହିମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇଲା । ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତରେ ସେଇମାନେ ରଜା ହେଲେ । ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନ ହେଲେ ମଣିଷ ମାତ୍ରକେ ସମସ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ ସୁଯୋଗମାନ ପାଇବେ, ନିଜ ନିଜ ପ୍ରତିଭାର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକାଶ ଘଟାଇ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଯିବେ, ସ୍ୱାଧୀନତା- ସଂଗ୍ରାମ ସମୟରେ ଏହିପରି ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ କଥାମାନ କୁହା ହୋଇଥିଲା ସିନା, ମାତ୍ର ସ୍ୱାଧୀନ ଦେଶରେ ଫଳସବୁ ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ ଫଳିଲା ।

ଆଇନ ଅନୁସାରେ ଦେଶର ଜଙ୍ଗଲଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟ ସରକାରଙ୍କର ହୋଇଗଲା । ଇତିହାସର ପ୍ରାୟ ପ୍ରଥମକାଳରୁ ବହୁ ମଣିଷ ଯେ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଆଶ୍ରା କରି ବାସ କରି ଆସିଥିଲେ, ସରକାରୀ ଉଚ୍ଚକର୍ମୀମାନେ ସେକଥା ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଭୁଲିଗଲେ ଓ ଜଙ୍ଗଲଜାତ ସକଳ ଧନ ଓ ସକଳ ଦ୍ରବ୍ୟରେ ସରକାରଙ୍କର ଅଧିକାର ରହିଛି ବୋଲି ରାଜଧାନୀମାନଙ୍କରୁ ଘୋଷଣା କରି ପକାଇଲେ । ଜଙ୍ଗଲର ଅସଲ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ ପଚରା ଗଲାନାହିଁ । ଏ ଦେଶଟାରେ ଯେପରି ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁଦାର ଭାବରେ ସେହିଭଳି ବ୍ୟବହାର କରାଗଲା । ଜଙ୍ଗଲବାସୀ ଫୁଲଝାଡୁ କରୁଥିଲେ, ପତର ତୋଳିଆଣି ସିଲେଇ କରି ବିକୁଥିଲେ । ସରକାର ଏଣିକି ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବି ହଡ଼ପ କଲେ । ଥରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଗୋଟିଏ ଜଙ୍ଗଲ ଅଞ୍ଚଳରେ ଏପରି ହେଲା ଯେ ଗ୍ରାମ ସମିତିର ମାଆମାନେ ନିଜ ମେହେନତରେ ଝାଡୁ ତିଆରି କରି ନିଜେ ବିକ୍ରି କରିବେ ବୋଲି ଠୁଳ କରି ରଖିଥିଲେ । ଓ ସରକାରୀ ଲମ୍ପଟିଆମାନେ ସେଗୁଡ଼ାକୁ ଯାଇ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଜବତ କରି ଆଣିଲେ । ଗାଳିଗୁଲଜ ବି କମ୍ କଲେ ନାହିଁ । ଏକଦା ଏହି ରାଜ୍ୟରେ ବର୍ଗୀମାନେ ଯେପରି ଜୁଲମ କରୁଥିଲେ, ପଚାଶବର୍ଷ ହେଲା ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇଥିବା ଗୋଟାଏ ଦେଶର ଅସଲ ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ତାହା ହିଁ କରାଗଲା । ପତର ତୋଳି ଆଣି ନିଜ ହାତରେ ସିଇଁ ଯିଏ ଖଲିପତର ତିଆରି କରିବ ଓ ନିଜର ସଂସାରଗୁଜରାଣ ନିମନ୍ତେ ତାହାରି ଉପରେ ନିର୍ଭର

କରୁଥିବ, ଖଲିପତ୍ରର ମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାରେ ଏଠି ଏହି ଦୁଷ୍ଟ ସରକାରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ସିଏ କିଛି ହେଲେ କହି ପାରିବ ନାହିଁ । ସାଆନ୍ତମାନେ ସବୁ ସ୍ଥିର କରିଦେବେ । ସାଆନ୍ତ ଅର୍ଥାତ୍ ଅଧିକ ପାଠ ପଢ଼ି ଅଧିକ ଦରମା ପାଉଥିବା ପାଜି ବାବୁମାନେ,- ଏ ଦେଶର ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷଙ୍କୁ ଗୋଡ଼ିମାଟି ପରି ଦେଖୁଥିବା ବଡ଼ମୁହାଁମାନେ,- ଏହି ଦେଶକୁ ଭୋଗ କରୁଥିବା ମାତ୍ର ଅଳପ କେତେଟା ମଣିଷ । ଏମାନେ ଯେପରି ଚିରଦିନ ଏହିପରି ଉପରେ ରହିବେ, ଅଧିକମାନଙ୍କ ଉପରେ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ି ପାରୁଥିବେ । ଏହି ଦେଶର ଅଭିଲା ସରକାରୀ କଳଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ତିଆରି ହୋଇଛି, ଏହି ଦେଶରେ ପଢ଼ା ଯାଉଥିବା ପାଠଟାକୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ଭାବରେ ଅମାନୁଷିକ କରି ରଖାଯାଇଛି ।

ଇତିହାସର ବହୁବିଧ କ୍ରୂରତା ହେତୁ ଯେଉଁମାନେ ପଛରେ ରହି ଯାଇଛନ୍ତି, ଅଧିକ ଅସହାୟ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତବର୍ଷର ରାଷ୍ଟ୍ର ଉଚିତ ବିବେକ ସହିତ ଚାଲୁଥିଲେ, ସବାଆଗ ସେହିମାନଙ୍କୁ ହିଁ ସାଙ୍ଗକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ଅଧିକ ପଇସା ଖରଚ ହେଉଥାନ୍ତା ଓ ଅଧିକ ଉଦ୍ୟମ କରାଯାଉଥାନ୍ତା । ମାତ୍ର ଠିକ ଓଲଟାଟା ହେଉଛି । ଆମ ହାକିମମାନେ ଆମ ଅସମର୍ଥ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କଠାରୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଲଗା ହୋଇ ରହିବାକୁ ହିଁ ଧର୍ମ ବୋଲି ମଣୁଛନ୍ତି । ଜଙ୍ଗଲ ଗାଆଁର ପିଲାଏ ଘରେ ଯେଉଁ ଭାଷାରେ କଥା ହୁଅନ୍ତି, ସେହି ଭାଷାରେ ଇସ୍କୁଲରେ ପାଠ ପଢ଼ି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଇସ୍କୁଲ ନାଆଁରେ ମନ୍ଦମତି ଦ୍ରୋଣମାନେ ବିଚରା ଏକଲବ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିଷ୍ପାପର ଭାବରେ ଧୋକା ଦେବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଦେଶଟାକୁ ନିଜର ଶ୍ୱଶୁରାଳୟ ବୋଲି ଭାବୁଥିବା ତୁଚ୍ଛା ଚାକିରିଆମାନେ ଆଉ ଅଧିକ କ'ଣ କରି ପାରନ୍ତେ ? ସରକାର ଆକାଶର କଇଁଆପରି ନହୋଇ ସତକୁ ସତ ମେଘ ପରି ହୋଇଥାନ୍ତା, ବରଷିବାକୁ ମନ କରି ଆପଣାଛାଏଁ ଭୂଇଁଆଡ଼କୁ ଲାଗି ଲାଗି ଆସନ୍ତା । ମଣିଷମାନଙ୍କର କାମରେ ଲାଗି ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରସନ୍ନ ଅନୁଭବ କରନ୍ତା । ଦେଶରେ ଶ୍ରେଣୀ ଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ପାହାଡ଼ ପରି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିବା ବହୁ କିସମର ଭେଦକୁ ଦୂର କରି ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ଅସଲ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଆଣିଦେବା ହିଁ ଏଠାରେ ଆମ କ୍ଷମତାସୀନ ମାନଙ୍କର ଧର୍ମ ହୋଇଥାନ୍ତା । କ୍ଷମତା ହେଉଛି ଏକ ଔପଚାରିକ ଶକ୍ତି, ଯାହା ସମାଜକୁ ଏକ ନୂତନ ମୂଲ୍ୟସ୍ୱୀକୃତି ଅନୁସାରେ ଗଢ଼ିଆଣି ପାରନ୍ତା । କ୍ଷମତା ହେଉଛି ଏକ ସୁଯୋଗ, ଯାହାକି ଆମର ସାମୂହିକ ଜୀବନ-କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ମଣିଷମାନଙ୍କର ଉଦୟ ଏବଂ ଉନ୍ମୋଚନ ଲାଗି ଅନୁକୂଳ କରି ଗଢ଼ି ଆଣି ପାରନ୍ତା । ଆମ ଦେଶରେ କାହିଁକି ତାହାର ବିପରୀତ ହେଉଛି କେଜାଣି ? ଆମ ସରକାର ବହୁବିଧ ଅବଜ୍ଞାର ଏକ ସନ୍ତକ ହୋଇ ରହିଛି କାହିଁକି କେଜାଣି ?

ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଚତୁରତାର ସହିତ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିବାରେ ଆମ ସରକାର ଭିତରେ ଯେମିତି ଥୋକେ ବେପରୁଆ ମଣିଷ ବ୍ୟୂହମାନ ରଚନା କରିଛନ୍ତି ଏବଂ

ବ୍ୟୂହଗୁଡ଼ିକୁ ଶାସନ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି, ସରକାର ବାହାରେ ପ୍ରାୟ ସେହିପରି କେତେଟା କମ୍ପାନୀ ପକ୍କା ବଣିଆ ବନି ଆମ ତଣ୍ଟି ଭିତରେ ଫାଶ ଗଳାଇ ଆମକୁ କାବୁ କରି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେଣି । ଇଂରେଜ ଅମଳରେ କିଏ ସତେଅବା କ'ଣ ମନେକରି କେଡ଼େ ଉତ୍ସାହରେ ଦେଶରେ ଲୁହା କାରଖାନାଟିଏ ବସାଇଥିଲା । ସେତେବେଳେ ତାକୁ ବହୁ ବାଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ତଥାପି ପେଙ୍ଗେଇ ପେଙ୍ଗେଇ ଯାଉଥିଲା । ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନ ହେଲାପରେ ତା' ପାଇଁ ସତେଅବା ପୁଷମାସ ପଡ଼ିଲା । ବୁଢ଼ିଆଣୀ ପରି ଦଶଟା ଗୋଡ଼ ବିସ୍ତାର କରି ସିଏ କ୍ରମେ ଦଶଟା ଧନ୍ଦା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା । ସାବୁନ ତିଆରି କଲା, ଆମ ମୁଣ୍ଡ ପାଇଁ ତେଲ ବାହାର କଲା । ସିମେଣ୍ଟ କାରଖାନା ବସାଇଲା । ନୂଆ ଫେଶନରେ ଲୁଣର କାରବାର ବି ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା । ଆମ କୈବର୍ତ୍ତମାନଙ୍କ ସହିତ ସପତ୍ନୀପଣ କରି ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ିଗଡ଼ିଆ ବସାଇଲା ଓ ସେମାନଙ୍କୁ ଗିଳି ପକାଇବ ବୋଲି ବାହାରିଲା । ସିଏ ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରେ ବି ପଶିଲା । ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କୁ ଖଟାଇ ଖଣିଜମାନଙ୍କର ଠାବ କରାଇଲା ଓ ତା'ପରେ ପରମିଟ୍‌ଟାଏ ହାତରେ ଧରି ତା'ର ଖଣି ଖୋଳାହେବ ବୋଲି ସେଠାରେ ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ବାସ କରି ଆସୁଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ସେଠୁ ସଂସାର ଭାଙ୍ଗିଦେଇ କିଛି ହାତଗୁଞ୍ଜା ନେଇ ଆଉ କୁଆଡ଼େ ଉଠି ଚାଲିଯିବାକୁ ଧମକ ଦେଲା । ସରକାରୀ ହରିବୋଲିଆମାନେ ଏହି ଦୁଷ୍ଟ ଚକ୍ରାନ୍ତଟାକୁ ଦେଶର ବିକାଶ ସକାଶେ ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି କହିଲେ । ସରକାର ଆଉ କମ୍ପାନୀମାନେ ଏକାଠି ହୋଇ ଯେତେବେଳେ ଭୂଇଁରେ ଘର କରି ରହିଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଭୂଇଁ ଖାଲିକରି ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ ଆଦେଶ ଦେବେ, ସେତେବେଳେ ଅଳ୍ପଶକ୍ତି ମଣିଷଜୀବମାନେ ଆଉ କେଉଁ ଭଗବାନଙ୍କର ଆଶ୍ରୟ ନେବେ ?

ଏ ଦେଶ, ଏ ଭୂଇଁ- ଏସବୁ ସବାଆଗ ମଣିଷମାନଙ୍କର,- ସରକାର ଅଥବା କମ୍ପାନୀମାନଙ୍କର ମୋଟେ ନୁହେଁ, ମଣିଷମାନଙ୍କର କାନରେ ଏହି ସତକଥାଟିକୁ ଯଥୋଚିତ ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ କହିପାରିବା ଲାଗି କୋଉ ଦିନ ଦେଶରେ ଅନ୍ୟ ବିକଳ୍ପମାନେ ବାହାରିବେ, ଯୁଗ ସତେଅବା ସେହିମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଛି । ଅସଲ ବଳ ସେଇ ଭୂଇଁରୁ ହିଁ ବାହାରିବ, ଭୂଇଁର ମଣିଷମାନେ ହିଁ ଭୂମିଟିର ସର୍ବୋତ୍ତମ ରକ୍ଷା କରିପାରିବେ । ମଣିଷମାନେ ହିଁ ମୁଖ୍ୟ,- ସରକାର ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୌଣ, କମ୍ପାନୀମାନେ ତ ମଡ଼ ଖାଇ ଆସିଥିବା ଶାଗୁଣାପଲ । ପୃଥିବୀକୁ ଯେଉଁ ନୂଆ ପରିମଳଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଆସୁଛି, ସେଥିରେ ସବାଆଗ ମଣିଷର ଆଣ୍ଟ ରହିବ । ଧନ, କ୍ଷମତା, ଚତୁରତା,- ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିଲେ ଏମାନେ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ ବାଧ ହେବେ । ମଣିଷର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ଶାସନ ଚାଲିବ । ଏବର ଶାସକମାନେ ଯେ ସତେଅବା କୋଉ ଥାନାର ଦାରୋଗା ପରି ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ନିଶ ଦେଖାଇ ଗିଳି ପକାଇବାକୁ ବାହାରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ସେହି ରଂଗ ଆଉ ମୋଟେ ରହିବନାହିଁ ।

ମଣିଷମାନେ ଯେତିକି ଶ୍ରୀଘ୍ର ନିଜର ସାମଗ୍ରିକ ବଳଟି ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହେବେ, ସାମନ୍ତମାନେ ସେତିକି ଶୀଘ୍ର ବିଦା ହୋଇଯିବେ । ଭାରତବର୍ଷରେ ତାହା ହେବାରେ ବିଳମ୍ବ ହେଉଛି, କାରଣ ଏଠି ଏବେ ମଧ୍ୟ ସାମନ୍ତମାନଙ୍କର ରାଜତ୍ୱ ଲାଗି ରହିଛି । ଉଆସମାନେ ଆମ ଘରଗୁଡ଼ାକୁ ଗିଳି ପକାଇବାକୁ ବାହାରିଛନ୍ତି ।

ଅଳପମାନେ ଯେପରି ଅଧିକ ମଣିଷଙ୍କୁ କାବୁ କରି ରଖି ପାରୁଥିବେ; ସତେଅବା ସେହି ଅନୁସାରେ ଆମ ଦେଶରେ ପଢ଼ା ଯାଉଥିବା ପାଠକୁ ମଧ୍ୟ ମଣ କରି ରଖାଯାଇଛି । ବିଜ୍ଞାନୀମାନେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ, ମଢ଼ଟାଏ ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖିଲେ ଗନ୍ଧ ପାଇ ଶାଗୁଣାମାନେ ସେଠାରେ ଆସି ରୁଣ୍ଡ ସିନା ହୋଇଯାଆନ୍ତି,- ମାତ୍ର ସବାଆଗ ଫୁଲଶାଗୁଣା ମଣୋହି କରେ, ନାଣ୍ଡି ଅନ୍ୟ ଶାଗୁଣାମାନେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହନ୍ତି । ଫୁଲଶାଗୁଣାର ସରିଲେ ଯାଇ ମଢ଼ ପାଖକୁ ଯାଆନ୍ତି । ଯାହା ବାକି ଥାଏ ତାହାକୁ ଖାଆନ୍ତି । ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତର ବିଗତ ପଚାଶବର୍ଷ ହେଲା ଫୁଲଶାଗୁଣାମାନେ ଏପରି ଏକ ପ୍ରମତ୍ତ ଅତିଲୋଭ ସହିତ ଏହି ଦେଶଟାକୁ ଭୋଜନ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ଯେ ଆଉ କାହାଲାଗି କିଛି ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ ସେମାନଙ୍କର ଆଉ ତର ସହୁନାହିଁ । ଫୁଲଶାଗୁଣାମାନେ ସରକାର ବୋଲାଉଛନ୍ତି । ହାକିମ ବୋଲାଉଛନ୍ତି, ପାଠୁଆ ବୋଲାଉଛନ୍ତି,- ଏହି ଦେଶର ଗାଡ଼ିଆମାନଙ୍କରେ ଚିତ୍ରବୀର୍ଯ୍ୟ ଓ ବିଚିତ୍ରବୀର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ପହଁରିବାକୁରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ବହୁ ଦ୍ରବ୍ୟରେ, ବହୁ ମଣ୍ଡନରେ ଓ ବହୁ ଫିସାଦରେ ନାନା ଭଳି ପ୍ରସାଧନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଖଞ୍ଜି ଦିଆଯାଇଛି । ସ୍ୱୟଂ କିଛି ଚିନ୍ତା ନକରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଉପରୁ ଯାହା କାଗଜ ଆସିଲେ ତାହାକୁ ଏକ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଖୋଳେଇ ଭିତରେ ପକାଇଦେଇ ପାରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏବଂ ନିତାନ୍ତ ଭୀରୁ ହୋଇ ରହିବା ନିମନ୍ତେ ସୁପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ହୋଇଥିବା ଜଣେ ଜଣେ ଗେହ୍ଲା ଦଇତାପତି ହୋଇ ରହି ପାରୁଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ଶତେ ଶକତିରେ ପାରଙ୍ଗମ ଯୁବକଟିଏ ପରି ଏ ଦେଶରେ ସବୁକିଛି ଭୋଗ କରି ପାରିବେ ବୋଲି ସେମାନଙ୍କୁ ଦୃଢ଼ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଉଛି । ତେଣୁ ଭଳି ଭଳି ସରକାର ଭାରତବର୍ଷରେ ସତେଅବା ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଠାରୁ ମୁକାମ ଆଣିଥିଲା ପରି ପ୍ରାୟ ଏକାଭଳି ଚାଲୁଛି ।

ଭାରତବର୍ଷରେ ରାଜନୀତି, ସରକାର ଉଭୟେ ଗୋଟାଏ ବହୁ ଚମତ୍କାରିତାଯୁକ୍ତ କଳସଦୃଶ ଚାଲୁଛନ୍ତି । କମ୍ପାନୀମାନେ ସେହି କଳଗୁଡ଼ାକରେ ମାମୁଁ ଓ ମଉସାର ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରି ପରିପୂରକ ରୂପେ ଚାଲିଛନ୍ତି । ରାଜନୀତିରେ ଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ପିଲାମାନଙ୍କର ଆଉ ପାଠ ହେଉନାହିଁ । ବଡ଼ ବଡ଼ ହାକିମମାନଙ୍କର ପିଲାମାନେ ବି ଗୋଦଡ଼ା ବାପାମାନଙ୍କର କାରବାର ଭିତରେ ପ୍ରତିପାଳିତ ହୋଇ ଆଉ ପାଠକୁ ମନ କରୁନାହାନ୍ତି । ପାଠ ହେଉଛି ଏକ ତପସ୍ୟା । ସମ୍ଭବତଃ ସେଇଥିଲାଗି ଏବେ ସାଆନ୍ତ ଘରର ପୁଅମାନେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ବ୍ୟବସାୟକୁ ମନ କରୁଛନ୍ତି । ବ୍ୟବସାୟରେ ଅଳପ ମିହନ୍ତରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ

ପଇସା ମିଳୁଛି । ଏହି ଫୁଲଶାଗୁଣାମାନେ ଆକାଶରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର ରହିଥିବା ଯାଏ ଏହି ଦେଶଟାକୁ ଭୋଗ କରିବେ; ଅର୍ଥାତ୍ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ବୋକା ବନାଇ ରଖିପାରିବେ ବୋଲି ମନସ୍ଥ କରିଛନ୍ତି । ଆମ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ଭାଗ୍ୟରେ ସରକାର କହିଲେ ଆଉ କେତେ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହିମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଉଥିବ ? ଭାରତବର୍ଷରେ କୋଉଦିନ ମଣିଷ ସବାଆଗରେ ଯାଇ ରହିବ ? ମଣିଷ ଯେଉଁଦିନ ନିଜ ଆଖିରେ ଦେଖିପାରେ ଓ ନିଜ ଭିତରୁ ଏବଂ ପରସ୍ପରଠାରୁ ବଳ ପାଏ, ବାହାରର ଠାକୁରମାନେ ସେତେବେଳେ ତାକୁ ଆଉ କୌଣସି ଭୟ ଦେଖାଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

୨୪/୩/୯୭

●

ଏ ତିନି ହେଲେ ଏକତ୍ର

ଉତ୍କଳ ଗୌରବ ମଧୁସୂଦନଙ୍କର ଯେଉଁ କବିତାଟିକୁ ଆମେ କେଡ଼େ ଉଲ୍ଲାସ ଏବଂ ଆତ୍ମୀୟତା ସହିତ ବାର ବାର ଉଦ୍ଧାର କରି କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଥାଉ, ସେଥିରେ ତୋଷାମଦ, ଭୟ ଏବଂ ମିଥ୍ୟା କଥା କୁହାଯାଇଛି । କବିଙ୍କର ବର୍ଣ୍ଣନା ଅନୁସାରେ ତୋଷାମଦ ହେଉଛି ସ୍ୱାର୍ଥର ବନିତା; ଏବଂ ଭୟ ଓ ମିଥ୍ୟା ହେଉଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ଦୁଇ ପୁଅ । ଏମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟଟିଠାରୁ ତହୁଁବଳି ଅନିଷ୍ଟ ସାଧନ କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ କୁଳବୃଦ୍ଧଙ୍କ ଭାଷାରେ, ଯେତେବେଳେ ମାଆ ଓ ଦୁଇପୁଅ ଏକତ୍ର ହୁଅନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ବିପ୍ଳବ ହୋଇଥାଏ ।

ବିପ୍ଳବ କହିଲେ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ ସମାଜ ବା ଦେଶ ଉଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇଯିବାକୁ ବୁଝୁଥିଲେ । ଶବ୍ଦଟିର ଯେଉଁ ଅର୍ଥରେ ଆମେ ରୁଷ ବିପ୍ଳବ, ଫରାସୀ ବିପ୍ଳବ ବା ଅଗଷ୍ଟ ବିପ୍ଳବ ପ୍ରଭୃତି କଥାର ବ୍ୟବହାର କରିଥାଉ, ମଧୁସୂଦନ ତାହାକୁ ସେହି ଅର୍ଥରେ ହୁଏତ କଳ୍ପନା କରି ପାରିନଥାନ୍ତେ । ପୁରୁଣାଗୁଡ଼ାକ ଭାଙ୍ଗିବ, କିଛି ନୂଆର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବ, ଅନ୍ଧାର ଯିବ ଏବଂ ଆଗକୁ କିଛି ଫର୍ଚ୍ଚା ହୋଇ ଦେଖାଯିବ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷଙ୍କର ସମାଜସ୍ଥ ମୂଳ କଷଣଗୁଡ଼ିକ ଦୂର ହୋଇଯିବ, ମଧୁବାବୁଙ୍କର ଜାତୀୟତା ଭିତରେ ଏସବୁ ବିଷୟ ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ସ୍ଥାନ ହିଁ ନଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ଜାତି କହିଲେ ସେ ସତକୁ ସତ କ'ଣ ବୁଝୁଥିଲେ, ସିଏ ତାହାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି କିଛି କହିନଥିଲେ । ସିଏ ଜାତିର ଅଗ୍ରଗତି ଚାହୁଥିଲେ, ଉନ୍ନୟନ ବି ଚାହୁଥିଲେ; ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟାକୁଳତା ସହିତ ତାହା ଚାହୁଁଥିଲେ । ମାତ୍ର ଏହି କଥାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଯେ ଏକ ରାଜନୀତିକ ଚେତନାଚିତ୍ର ଜଡ଼ିତ ହୋଇ ରହିଛି, ଉତ୍କଳଗୌରବ ସେସବୁ ଆଡ଼କୁ ଉଖାରି ଦେଖିବାକୁ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟର ଅଂଶ ବୋଲି କେବେ ମନେ କରୁନଥିଲେ ।

ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଆଶ୍ରୟ କଲେ ତୋଷାମଦକୁ ମଧ ଅଗତ୍ୟା ଖୁଡ଼ୀ ବା ମାଉସୀ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରି ଘରକୁ ଡାକି ଆଣିବାକୁ ହୁଏ । ଖୁଡ଼ୀଙ୍କର ଦୁଇ ପୁଅ- ଭୟ ଓ ମିଥ୍ୟା- ମାଆଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଅବଶ୍ୟ ଆସନ୍ତି । ଏକତ୍ର ମିଶି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଘରଟିକୁ ଉଜାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି । ଏହି ଉଜାଡ଼ି ଦେବାଟାକୁ ବିପ୍ଳବ ବୋଲି କହିବାକୁ ଆମ ଭିତରୁ ଏବେ ଅନେକେ ରାଜି ନହେଲେ ମଧ ମଧୁବାବୁଙ୍କ ଶବ୍ଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକୁ ବୁଝିବାକୁ ଆମକୁ ଆଦୌ କୌଣସି କଷ୍ଟ ହେବନାହିଁ । ଓଡ଼ିଆ ଜାତି କହିଲେ ମଧୁବାବୁଙ୍କ ସମୟରେ ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ବା ଥିଲା ? ତଥାପି, ସିଏ ଆମକୁ ସ୍ୱାର୍ଥ ପରିହାର କରିବାକୁ କହୁଥିଲେ; କାରଣ ସିଏ ଆଶଙ୍କା କରୁଥିଲେ ଯେ ସ୍ୱାର୍ଥର ରାଜତ୍ୱକୁ ଦାଣ୍ଡ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ତା' ସହିତ ତା'ର ବନିତା ତୋଷାମଦ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯିବ ଏବଂ ତୋଷାମଦର ଦୁଇପୁତ୍ର ମଧ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯିବେ । ସେତେବେଳର ସମାଜରେ ଏଗୁଡ଼ାକ କ'ଣ ଆଦୌ କମ୍

ଥିଲା ? କୁଳବୃଦ୍ଧ ମଧୁସୂଦନ ପ୍ରଧାନତଃ ଏକ ନୈତିକ ସ୍ତରରେ ରହି ଏକଥା କହିଥିଲେ । ସମାଜର ନ୍ୟସ୍ତସ୍ୱାର୍ଥ ଗୁଡ଼ିକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ହୁଏତ ସବୁକଥାକୁ ଏକ ଅନ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ କହିବାକୁ ପଡ଼ିଥାନ୍ତା । ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀର ଚଉହଦୀ ଭିତରକୁ ସେତେବେଳେ ବିଶ୍ଳେଷଣର ସେହି ରୀତିଟି ପ୍ରବେଶ କରି ନଥିଲା । ହୁଏତ ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ହିଁ ଆସିନଥିଲା ।

କିଏ କାହାର ବନିତା ବା କୋଉଟା କାହାର ମାଆ, ମଧୁବାବୁଙ୍କର କବିତାଟିରେ ତାହାର ସଂଗତି ଓ ଅସଙ୍ଗତିକୁ ବାଡ଼ିରେ ନମାପି ଆମେ ସ୍ୱାର୍ଥ, ତୋଷାମଦ, ଭୟ ଏବଂ ମିଥ୍ୟାର ଅବଶ୍ୟ ଏକ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ପାରିବା । ଏକାବେଳକେ ଆମ ସାଂପ୍ରତିକ ସମୟଟାକୁ ମାନଦଣ୍ଡରେ ରଖି ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଆଲୋଚନା କରି ପାରିବା । ମଣିଷ ମାତ୍ରକେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମା ଭିତରେ ନିଜର ଉନ୍ନତି ନିମନ୍ତେ ଯେଉଁ ସ୍ୱାର୍ଥଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୁଅନ୍ତି, ତାହା ଆଦୌ ସବୁବେଳେ ଆମକୁ ଅସୁସ୍ଥତା ଆଡ଼କୁ ନେଇ ଯାଏନାହିଁ । ମଣିଷ ନିଜକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟ କରିବ, ନିଜର ବୁଦ୍ଧି ଏବଂ ବିଚାରକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ କାମରେ ଲଗାଇବାକୁ ସର୍ବଦା ଚେଷ୍ଟା କରିବ,- ଜୀବନରେ କିଛି ନିଜସ୍ୱ ଭାବରେ ଅର୍ଜନ କରି ନିଜକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚୟ ରହିଥିବା ଜଣେ ବୋଲି ପ୍ରତିପାଦିତ କରିବା ନିମନ୍ତେ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇ ରହିଥିବ । ଏଗୁଡ଼ିକୁ କେହି ସ୍ୱାର୍ଥ ବୋଲି କହିବାକୁ ମନ କରିବ ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟର ଏହା ଏକ ସ୍ୱାଭାବିକ କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର ବି କରିବ । ମାତ୍ର, ଯେତେବେଳେ ସମାଜର ଏକ ବ୍ୟାଧିତ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ସୁଯୋଗ ନେଇ ଥୋକେ ମଣିଷ ପୂରା ପରିବେଶଟାକୁ କେବଳ ନିଜର ଗାରିମାଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରିବେ, ହୁଏତ ସେତିକିବେଳେ ଅଧିକ ସଂଗତି ସହିତ ସେହି ଥୋକେ ଲୋକଙ୍କୁ ସ୍ୱାର୍ଥୀ ବୋଲି କୁହାଯିବ ।

ଏହି ସ୍ୱାର୍ଥୀ ଲୋକମାନେ ଅଧିକ ଚତୁର ହୋଇଥିବେ । ସେମାନଙ୍କର ତିନି ପୁରୁଷ ହୁଏତ ଚତୁର ହୋଇ ଆସିଥିବେ । ସେମାନେ ପାଠ ପଢ଼ିଥିବେ ଏବଂ ଅର୍ଜିତ କେଇ କଡ଼ା ପାଠକୁ ଆପଣାକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଚତୁର କରିବାରେ ହିଁ ବ୍ୟବହାର କରି ଶିଖିଥିବେ । ସମାଜର ଅଧିକାଂଶ ସମ୍ପତ୍ତି ଓ ସମ୍ଭାବନା ସେଇମାନଙ୍କ ହାତରେ ଥିବ । ସେମାନେ ଉଚ୍ଚ ବର୍ଣ୍ଣର ହୋଇଥିବେ, ଶାସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ାକ ସେହିମାନଙ୍କର ମନୋମୁଖୀ ହୋଇ ଲେଖା ହୋଇଥିବ । ବାହାବେଦୀର ବ୍ରାହ୍ମଣ କେହି ବୁଝୁନଥିବା ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ମଂଗଳକୃତ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକୁ ତା' ନିଜ ଶୈଳୀରେ ସାରି ଦେଉଥିବା ପରି ଏମାନେ ମଧ୍ୟ ସାମୂହିକତାର ଯାବତୀୟ ବେଦିକାରେ ଇଂରାଜୀରେ ଫୁଟାଣି ମାରି ଆମକୁ ବଧିରା କରି ରଖିଥିବେ, ଆଗକାଳର ସାଧବମାନଙ୍କର କଥା କହୁଥିବେ । କେଡ଼େ ବାଗରେ ଜାତୀୟତା କଥା କୁହାଯାଉଥିବ, ହେଣ୍ଡିମାରି ସ୍ୱାଭିମାନର ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ଲାଗିଥିବ । ସବୁ ଥିବ, ତଥାପି ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ଥାନ ନଥିବ । ଭାଗ୍ୟ ଅନୁସାରେ ବେପାର ଲାଗିଥିବ । ଭାଗ୍ୟକୁ ହିଁ ଏକ ଦୁଷ୍ଟ ଅବ୍ୟବସ୍ଥା ଭିତରେ ଜଗନ୍ନାଥ କରି

ବସାଇ ଦିଆ ଯାଇଥିବ । ଆମର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଯାହା ଯେପରି ଚାଲିଛି, ତାହାକୁ ହିଁ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ସବୁକିଛି କହି ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଭୁଲାଇ ଦିଆ ଯାଉଥିବ ।

ସେହି ଅବସ୍ଥାଟାକୁ ଆମେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂଗତି ସହିତ ସ୍ୱାର୍ଥର ଶାସନ ଓ ରାଜତ୍ୱ ବୋଲି କହି ପାରିବା । ହେତୁ ହେବା ଆଗରୁ ହିଁ ପିଲାମାନେ ଅଲଗା ଅଲଗା ଭାଡ଼ିରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ଯାଉଥିବେ ଓ ଅଲଗା କିସମର ପାଠ ପଢୁଥିବେ । ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ପଶୁତ୍ୱର ବିବର୍ଦ୍ଧନ ନିମନ୍ତେ ଶିକ୍ଷା ନାମରେ ଯାବତୀୟ କୌଶଳକୁ କାମରେ ଲାଗା ଯାଉଥିବ । ତୁଚ୍ଛା ବାବୁମାନେ ଦେଶକୁ ଚଳାଉଥିବେ । ରାଜନୀତିକ କ୍ଷମତାକୁ ଲୁଟି ନେବାର, ପୃଥୁଳ ହୋଇ ଦିଶିବାର ଏବଂ ସଂପୃକ୍ତ ଆଉ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଗିଳି ପକାଇବାର ଏକ ଫିସାଦିଆ ପାରଙ୍ଗମତା ସବୁକ୍ଷେତ୍ରରେ କାମରେ ଲଗା ଯାଉଥିବ । ସ୍ୱାର୍ଥ ତୋଷାମଦକୁ ନିଜର ବନିତା ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବାର ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ତୋଷାମଦ୍ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯିବ । ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଫିସାଦିକୁ ଭଲ ଭାବରେ ବୁଝୁଥିବେ ସତ, ତଥାପି ଉପରେ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତଙ୍କ ପରି ଆଚରଣ କରୁଥିବେ । ନିଜ ପେଟ ଭିତରର କଥାଟାକୁ ଖୋଲି ନକହି ଏକାବେଳକେ ଭିନ୍ନ ଆଉ କ'ଣ କହିବାକୁ ହିଁ ନୈପୁଣ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିବ । ଭୟ ଏବଂ ମିଥ୍ୟା ତୋଷାମଦର ଶାଳୀ ହୋଇ ଭିଣୋଇ ଘରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିପାଟୀ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବେ । ତେଣୁ, ତୋଷାମଦ ସେମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ନିଜର ପୁତ୍ରରୂପେ ଜନ୍ମ ଦେବାର ଆଦୌ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନଥିବ । ଭୟ, ମିଥ୍ୟା ଓ ତୋଷାମଦ ଏକାଠି ହେଲେ ସବୁ ସଭା ଦେବସଭା ପରି ଅବଶ୍ୟ ମନେ ହେବ ।

ମଧୁବାବୁଙ୍କର କଥା ମାନି ଆମେ ଏମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ କଳଙ୍କର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ନାମ ବୋଲି ନକହି ଚାରିଟା ଅଲଗା ପଦାର୍ଥ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିନେଲେ ମଧ କାହାରି କୌଣସି କ୍ଷତି ହେବନାହିଁ । ଏବଂ, ତା'ପରେ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଅନାଇଦେବା ମାତ୍ରକେ ଏବେ ଚାରିଟାଯାକ ଗ୍ରହ କୂଟ କରି ଆମକୁ ଗ୍ରାସ କରି ରହିଥିବା ପରି ଦେଖାଯିବ । ଗୋଟାଏ ଯେଉଁଠାରେ, ଅନ୍ୟ ତିନିଟା ମଧ ସେହିଠାରେ ହିଁ ମେଣ୍ଟ ବାନ୍ଧି ରହିଛନ୍ତି । ତଥାପି ବିପ୍ଳବ ହେଉନାହିଁ କାହିଁକି ? ମଧୁବାବୁ ତାଙ୍କ ସମୟରେ ତାଙ୍କ ବିବେଚନାରେ ଯାହାକୁ ବିପ୍ଳବ ବୋଲି କହୁଥିଲେ, ସେ ବିପ୍ଳବଟି ହେଉନାହିଁ କାହିଁକି ? ଗୋଟାଏ ଦେଶ, ଏଡ଼େବଡ଼ ଗୋଟାଏ ଦେଶ କତିପୟ ଲୋକଙ୍କର ସ୍ୱାର୍ଥ ଭିତରେ ଲୋଚାକୋଚା ହୋଇ ପଡ଼ି ରହିଥିବ, ମଣିଷମାନେ ଭୟରେ ଜର୍ଜର ହୋଇ ରହିଥିବେ, ଦରବାର ମାନଙ୍କରେ ତୋଷାମଦରେ ଧୂଳି ଉଡୁଥିବ ଏବଂ ମିଥ୍ୟାମାନେ ସତ୍ୟଗୁଡ଼ାକୁ ଗିଳି କରି ରହିଥିବେ, ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଘଟଣ ଦେଖାଯାଉଥିବେ, ଏପରି କାହିଁକି ହେବ ? ଶତାବ୍ଦୀ ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ଏଠି ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଏପରି ବାଧ ଓ ଅକିଞ୍ଚନ କରି ରଖାଯାଇଛି ଯେ, ମଣିଷମାନେ ମନ କଲେ ଆଉପ୍ରକାରେ ଭାଗ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରି ପାରିବାକୁ ମଧ ଏଠି ସତେଅବା କୋଉକାଳୁ ପାସୋର ଗଲାଣି । ମିଥ୍ୟାମାନଙ୍କୁ ଡରି ଏଠି ମନୁଷ୍ୟଭାଗ୍ୟର ସବୁଯାକ ସୂର୍ଯ୍ୟ କ'ଣ ପାଇଁ ମୁହଁ ଲୁଚାଇ ରହିଛନ୍ତି ?

ମଧୁବାବୁଙ୍କର ତୁଣ୍ଡ ସୁତୁଣ୍ଡ ହେଉ, ଏଠାରେ ଆମ ଘରେ ମଧ ବିପ୍ଳବଟିଏ ଅବଶ୍ୟ ହେଉ । ମଣିଷ ଆପଣାର ଅସଲ ମହିମା ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହେଉ, ଆପଣାର ବଳଗୁଡ଼ିକୁ

ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଉ । ତେବେ ମଧୁବାବୁ ସେତେବେଳେ ଯେଉଁ ଓଡ଼ିଶାର କଳ୍ପନା ମଧ୍ୟ କରି ପାରିନଥିବେ, ସେହି ଓଡ଼ିଶା କ୍ରମେ ବାସ୍ତବ ହୋଇ ଆସନ୍ତା । ଏପରି ଗୋଟିଏ ଓଡ଼ିଶା, ଯେଉଁଠାରେ ଶକ୍ତି ହିଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟର ସବାବଡ଼ ସମ୍ପଦ ଏବଂ ପରିଚୟ ବୋଲି ଅନୁଭୂତ ହୁଅନ୍ତା, ଯେଉଁଠାରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଭୋଜନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୁଅନ୍ତା । ସବୁ ପିଲା ପାଠ ପଢ଼ନ୍ତେ, ପାଠର ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଏବପରି ଆଦୌ କୌଣସି ପାତର ଅନ୍ତର ରହନ୍ତା ନାହିଁ । ଯେଉଁଠାରେ ଠକମାନେ ଧରା ପଡ଼ି ଯାଆନ୍ତେ, ମିଛୁଆମାନେ ମିଛୁଆ ବୋଲି ଠୋ' କରି କହିଦେଇ ହୁଅନ୍ତା, ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ଏକାଠି ଅନ୍ନ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଏବଂ ଶିକ୍ଷାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହେଲେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଦୂରତାଗୁଡ଼ାକୁ ସ୍ଥାୟୀ କରି ରଖିବାକୁ ଥୋକେ ମଣିଷ ସମ୍ଭବତଃ ଆଦୌ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଭବ କରନ୍ତେ ନାହିଁ । ମଣିଷ ମଣିଷକୁ ଠକନ୍ତା ନାହିଁ, ମଣିଷ ମଣିଷର ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ରହନ୍ତା, ବନ୍ଧୁ ହୋଇ ବାଟ ଚାଲନ୍ତା । ସେତେବେଳେ ଧର୍ମମାନେ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଭୀରୁ କରି ରଖିବାଲାଗି କୌଣସି ଚକ୍ରାନ୍ତ ବି କରନ୍ତେ ନାହିଁ । ଦେବତାମାନେ ଭିତରେ ଦୃଶ୍ୟ ହୁଅନ୍ତେ । ଓଡ଼ିଆ ଜାତିକୁ ନେଇ ସେଇ ଆଗକାଳରେ ଯେତିକି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖି ହେଉଥିଲା, ଏହି ଅନ୍ୟ ଆକାଂକ୍ଷାଟି ତା'ଠାରୁ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଅଧିକ, କେତେ ଅର୍ଥଯୁକ୍ତ ଏବଂ କେତେ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିପୂର୍ଣ୍ଣ ! ସାରା ପୃଥିବୀରେ ସେଇଟି ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ସଜ ହେଲେଣି, ବଳ ସଂଗ୍ରହ କଲେଣି । ସଂସାରର ମଣିଷମାନେ ହିଁ ସଂସାରକୁ ବଦଳାଇବେ ବୋଲି ଏକ ନୂଆ ବିଶ୍ୱାସରେ ବଳବାନ୍ ହେଲେଣି । ସେମାନେ ଆମକୁ ମଧ୍ୟ ଡାକିଲେଣି ।

ଏକ ଅସମାନ ଓ ଅସାଧୁତାପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେଶରେ ଜାତୀୟତା ଏବଂ ଜାତିପ୍ରୀତି ବୋଲି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାହାକିଛି କୁହାଯାଇ ଆସିଛି, ଆଗାମୀ ବିଶ୍ୱବିପ୍ଳବଟିର ଆବାହନକୁ ନିଜଭିତରୁ ଶୁଣିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଲେ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଳ୍ପ ବୋଲି ଲାଗିବ । ଯେତେ ଯାହା ଅଳଙ୍କାରମଣ୍ଡିତ ହୋଇ ନିଜକୁ ଦେଖାଇ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଜାତୀୟତା ଯେ ଅସଲ ବିପ୍ଳବ ନୁହେଁ, ପୃଥିବୀର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମଣିଷ ତାହାକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କଲେଣି । ଏକାବେଳେକେ ଏକ ନୂଆ ପ୍ରତ୍ୟୟରେ ସେମାନେ ସଜ ହେଲେଣି । ଆମ ଘରୁ ଆମେ ବି ସଜ ହେବା, ଆମେ ବି ଉତ୍ତର ଦେବା । ଏଣିକି ମଣିଷ ଲାଗି ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଯାହାକିଛି ଘଟିବ, ତାହା ଏକାବେଳେକେ ସମସ୍ତ ପୃଥିବୀକୁ ଆଲୋଡ଼ିତ କରି ଘଟିବ । ଯେଉଁ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବିପ୍ଳବଟି ଆସିବ, ତାହା ସାରା ପୃଥିବୀର ନିଦ ଭଙ୍ଗାଇବ, ପୃଥିବୀଯାକ ମଣିଷଙ୍କର ନିଦ ଭଙ୍ଗାଇବ । ମନେ ହେଉଛି, ଏହିଭଳି ଏକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲାଗି ସତେଅବା ଇତିହାସର ବହୁ ବହୁ ଶତାବ୍ଦୀରୁ ସମସ୍ତେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଆସୁଥିଲେ । ମଣିଷର ଜ୍ଞାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା, ରାଜନୀତି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଆସୁଥିଲା, ବିଦ୍ୟା ଓ ବିବେକ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଆସୁଥିଲେ; ସର୍ବୋପରି ବିଧାତା ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଆସୁଥିଲେ ।

୩୧/୩/୯୭

●

ଅନୁପମ ଅତୀତ

ମସ୍ତ ଭାରତର ଅତୀତ ଯେ ଅବଶ୍ୟ ମସ୍ତ ହୋଇଥିବ, ସେଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର ତା' ବୋଲି ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ନାମକ ସେହି ଅନ୍ୟ ଦୁଇଟା ଆହ୍ୱାନ ଏବଂ ଆକାଶକୁ ଫାଙ୍କିଦେବା ସକାଶେ ଯଦି ଅତୀତଟାକୁ ଅଠରଗୁଣା ମସ୍ତ କରି ଦେଖାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା, ତେବେ ଆମ ଭିତରେ ନିଶ୍ଚୟ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ବ୍ୟାଧି ଆସି ପ୍ରବେଶ କଲାଣି ବୋଲି ସନ୍ଦେହ କରିବାକୁ ନିଶ୍ଚୟ କାରଣ ରହିବ । ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଯୁଗରେ ଏଗୁଡ଼ାକ ଯେ ହେଉଥିଲା ସେକଥା ତଥାପି ବୁଝି ହେଉଛି । ସେତେବେଳେ ନିଜ ଭୂଇଁରେ ମେରୁଦଣ୍ଡ ରହିଥିବା ସମୂହଟିଏ ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହେବା ନିମନ୍ତେ ଏକ ଅଭିଯାନ ଚାଲିଥିଲା । ସେତେବେଳେ କବି ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ ତତ୍କାଳୀନ ସ୍ୱଦେଶୀ ଯୁଗର ଉଦ୍‌ବେଳନ ଭିତରେ ଥାଇ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଭୁବନ- ମନମୋହନୀ ବୋଲି ସମ୍ବୋଧନ କରିଥିଲେ । ଭାରତବର୍ଷର ଗଗନରେ ସୃଷ୍ଟିର ସର୍ବପ୍ରଥମ ପ୍ରଭାତର ଉଦୟ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି ସିଏ କେତେ ଉଚ୍ଚାଟିତ ଭାବରେ ଗୀତରେ ଫାନ୍ଦି କହିଥିଲେ ।

ହିନ୍ଦୀ କବି ମୈଥିଳୀଶରଣ ଗୁପ୍ତ ସେଇ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ହାବୁକାଟା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ ଭାରତ-ଭାରତୀ କାବ୍ୟ ପ୍ରଣୟନ କରିଥିଲେ । ତାମିଲ ସାହିତ୍ୟର ସୁବ୍ରମଣ୍ୟମ୍ ଭାରତୀ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ସମୟର ସେହି ଚାହିଦାଟିକୁ କେଡ଼େ ପ୍ରେରଣାମୟ ଉତ୍ସାହର ସହିତ ପୂରଣ କରିଥିଲେ । ଆମକୁ ଅତୀତ ଭିତରେ ମୁହଁ ମଡ଼ାଇ ରଖିବାକୁ ସେମାନେ ମୋଟେ ସେପରି କରିନଥିଲେ । ସେତେବେଳର ଜାତୀୟ ସଂଗ୍ରାମଟିର ଆଗରେ ଭାରତବର୍ଷର ଏକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଭବିଷ୍ୟଚିତ୍ର କେଡ଼େ ପ୍ରାଂଜଳ ହୋଇ ଦିଶୁଥିଲା । ଏକ ନୂଆ ଭାରତର ଗଠନ ହେବ, ଯେଉଁଠି ଭେଦ ରହିବ ନାହିଁ, ବିଦ୍ୱେଷ ରହିବ ନାହିଁ ବା ଦୂରତା ମଧ୍ୟ ରହିବ ନାହିଁ । ମଣିଷର ଯୁଗ ଆସିବ,- ଅର୍ଥାତ୍ କେହି କାହାକୁ ଗିଳି ପକାଇବେ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ଦେଶକୁ ଗଢ଼ିବା ନିମନ୍ତେ ଯୋଗ୍ୟ ହେବେ ଏବଂ ସେଥିଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବେଶଟିଏ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ । ଏହିପରି ଏକ ଭବିଷ୍ୟ ମଧ୍ୟକୁ ଦେଶବାସୀଙ୍କୁ ଜାଗ୍ରତ କରି ଆଣିବାଲାଗି ସେତେବେଳେ ଆମ ଅତୀତର ପୁନରାବିଷ୍କାର କରି ଆମକୁ ଉଦ୍‌ବୁଦ୍ଧ କରାଇବାର ପ୍ରୟାସ ହୋଇଥିଲା ।

ଭାରତବର୍ଷ ରାଜନୀତିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଭ କରିବାପରେ ଅତୀତକୁ ବହୁବିରାଟ ଏବଂ ବର୍ଣ୍ଣାଢ଼୍ୟ କରି ଦେଖାଇବାର ପ୍ରକୃତିଟି କ୍ରମେ ଗୌଣ ହୋଇ ଆସିଥାନ୍ତା । ପଚାଶ-ବର୍ଷର ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତ ସକାଶେ ଯଦି ଆମେ ଭାରତବାସୀ ହିସାବରେ ନିଜକୁ ଦାୟୀ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରନ୍ତେ, ତେବେ ଅତୀତ ଅପେକ୍ଷା ବର୍ତ୍ତମାନଟା ହିଁ ଆମକୁ ଅଧିକ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଅବଶ୍ୟ ଦେଖାଯାଆନ୍ତା । ବାସ୍ତବ ବର୍ତ୍ତମାନଟିକୁ ସିଧା ଅନାଇ ପାରିବା ଲାଗି ଯେତିକି ଦାୟିତ୍ୱବୋଧ ଯେକୌଣସି ସୁସ୍ଥ ମଣିଷ ଭିତରେ ରହିବା ଉଚିତ, ଆମ ଭିତରେ ସେତିକି

ପ୍ରକୃତରେ ରହିଥିଲେ ଆମେ ଅବକାଶଟିଏ ଆସିବା ମାତ୍ରକେ କଦାପି ଅତୀତର ଗୁମ୍ଫାଟା ଭିତରକୁ ଦଉଡ଼ି ପଳାଇ ଯିବାକୁ ମନ କରନ୍ତୁ ନାହିଁ । ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନଟିଏ ଆମ ଚାରିପାଖରେ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ନିମନ୍ତେ ସାଧୁତାର ସହିତ କ'ଣଟିଏ ବାଛି ନେବାର ଆହ୍ୱାନଟିଏ ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ଶୁଣା ଯାଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମ ଭିତରୁ ଯେଉଁମାନେ ଅତୀତ ନାମକ ଏକ ଦୁଗ୍ଧଗଂଗାରେ ସ୍ନାନ କରିବାରୁ ଅଧିକ ଆନନ୍ଦ ଲାଭ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ନିଶ୍ଚୟ କଣ ମତଲବଟିଏ ରହିଥିବ । ସେମାନେ ଆମକୁ ଅଚେତନ କରି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁନାହାନ୍ତି ତ ? ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନ୍ଧାରଗୁଡ଼ାକ ରହିଛି ବୋଲି ସେମାନେ ଭାରି ଲାଭବାନ ହେଉଛନ୍ତି ଓ ତେଣୁ ଯାହା ଯେଉଁଭଳି ରହିଛି ତାହା ସେହିଭଳି ରହିଥାଉ ବୋଲି ସେମାନେ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କଲାପରି ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି କି ?

ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତବର୍ଷରେ ଥୋକେ ଲୋକଙ୍କୁ ଭାରି ପାଳକ ପଡ଼ିଲା । ସେଇମାନେ ଧନସଂପନ୍ନ ହେଲେ, ବିଦ୍ୟାର୍ଜନ କଲେ, କ୍ଷମତାରେ ରହିଲେ, ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଶାସନ କଲେ । ଯାହା ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସର୍ବନିମ୍ନ ସୁଯୋଗ ରୂପେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତାହାକୁ ମୁଠାଏ ମାତ୍ର ମଣିଷ କେବଳ ନିଜଲାଗି ମାଡ଼ିବସିଲେ । ଶିକ୍ଷା ପାଇ ଅଧିକ ଅସଭ୍ୟ ହେଲେ, ନିର୍ମମ ହେଲେ । ଯାବତୀୟ ଚୌର୍ଯ୍ୟବୃତ୍ତି କଲେ । ଅଥଚ ପାର୍ଥିବ ଜୀବନଟାକୁ ନିତାନ୍ତ ସର୍ବନିମ୍ନ ପ୍ରୟୋଜନର ପୂରଣ ଦ୍ୱାରା ବଞ୍ଚେଇ ରଖିବାକୁ ଯେତିକି ଦ୍ରବ୍ୟ ଅଧିକାର ଏବଂ ପରିବେଶ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ, ଦେଶର ଅଧାରୁ ଅଧିକ ମଣିଷ ସେଥିରୁ ବଂଚିତ ହୋଇ ରହିଲେ । କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କାକୁ ଆମର ଉତ୍ତମମାନେ ତାନ୍ତ୍ରିକମାନଙ୍କ ଭଳି ହରଣଚାଳ କରି ନେଇଗଲେ । ସବୁ ପିଲା ସ୍କୁଲକୁ ଆସିଲେ ନାହିଁ ତଥାପି ଭାରତ ଶିକ୍ଷାରେ ଅଗ୍ରଗତି କଲା । ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ଅନ୍ନସଂସ୍ଥାନ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ, ତଥାପି ଭାରତ ବିଶ୍ୱବଜାର ଭିତରକୁ ବଣିଆମାନଙ୍କୁ ପଠାଇ ପଣ୍ୟକାରବାର କଲା । ଦେଶରେ ଯେଉଁ ଭାଷାରେ ଶାସନ, ବିଚାର ଏବଂ ନ୍ୟାୟ ଚାଲିଲା, ତାହାକୁ ଦେଶର ଅଶୀଭାଗ ମଣିଷ ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ନୂଆ ବିଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟ ସତେଅବା ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତାଗୁଡ଼ିକୁ ଦୂର ନକରି ଥୋକେ ମଣିଷଙ୍କୁ ବିଳାସ ନିମନ୍ତେ ସାମଗ୍ରୀ ପରେ ସାମଗ୍ରୀ ଆଣି ଥୋଇ ଦେବାରେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଲା ।

ରାଜନୀତି ବାଟ ହୁଡ଼ିଗଲା । ତୁଚ୍ଛା ଗୁଣ୍ଡାମାନେ ନେତା ହୋଇ ବାହାରିଲେ । ନିତାନ୍ତ ନିରକ୍ଷରମାନେ ଆମ ସଭାମାନଙ୍କରେ ସବା ଉଚ୍ଚ ଥାନମାନଙ୍କରେ ବସି ଆମକୁ ସଂସ୍କୃତି କଥା କହିଲେ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଅତୀତର କଥା କହି ଆମକୁ ଭୁରାଡ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଭୁରାଡ଼ି ରଖିବାକୁ ଅତୀତର ପ୍ରଶଂସାଗାନ ଯେ ଏକ ଉପାୟ ରୂପେ ଖୁବ୍ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରେ, ଗତ କେତେଟା ବର୍ଷ ଭିତରେ ଭାରତବର୍ଷରେ ସାମନ୍ତମାନେ ତାହାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ସାମନ୍ତମାନେ ସବୁ ମାଡ଼ି ବସିଛନ୍ତି, ଏହି ଦେଶରେ ଆବଶ୍ୟକ ପରିବର୍ତ୍ତନମାନ ଘଟିବାରେ ସେମାନେ ସତେଅବା ସଚେତନ ଭାବରେ ଅନ୍ତରାୟ ହୋଇ ଛିଡ଼ା ହୋଇଛନ୍ତି । ସଂସ୍କୃତି କହିଲେ କ'ଣ କେବଳ ପଛକୁ

ଅନାଇବାକୁ ବୁଝାଏ ? ଅତୀତର ପୋଥିମାନଙ୍କରେ ଯାହାସବୁ ଉପନ୍ୟାସ ପରି ଲେଖା ହୋଇଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମ ଆଗରେ ଏଡ଼େ ଭାବବିହ୍ୱଳ ଭାବରେ ସତେଅବା ଇତିହାସ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରି କହିବା ପଛରେ ପ୍ରକୃତରେ ଅନୁପମ ଅତୀତବାଦୀମାନଙ୍କର କେଉଁ ମତଲବ ରହିଛି ? ବର୍ତ୍ତମାନର ଆହ୍ୱାନ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକତା ଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ସେଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ସମାଧାନ ଖୋଜିବା କ'ଣ ସଂସ୍କୃତିର ଅନ୍ତର୍ଗତ ନୁହେଁ ? ଯାହା କେବଳ କତିପୟଙ୍କର ଭୋଗସାମଗ୍ରୀ ହୋଇ ରହିଛି, ପ୍ରତିବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ଦୂର କରି ତାହାକୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ଉଦୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଉନ୍ମୋଚିତ କରିଦେବା କ'ଣ ସଂସ୍କୃତି ନୁହେଁ ? ଭାରତବର୍ଷ ପ୍ରାୟ ପାରମ୍ପରିକ ଭାବରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରତି ଉଦାସୀନ ରହିଆସିଛି । ଏଠି ମଣିଷମାନେ ନିଜର ଭାଗ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଜନ୍ତୁଙ୍କ ପରି ଆଦରି ନନେଇ ମନୁଷ୍ୟ ପରି ବଦଳାଇବାକୁ ଯେ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ, ଏକଥା ଆମ ସଜ୍ଜନମାନେ କେବେହେଲେ ଇଚ୍ଛା କରିନାହାନ୍ତି ବୋଲି ଉଦାସୀନ ରହିବାକୁ ପ୍ରାୟ ଏକ ମହାନ୍ ଗୁଣ ବୋଲି ପ୍ରଚାର କରାଯାଉଛି କି ? ଏବଂ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅତୀତଟାକୁ ଅନୁପମ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ ଯେଉଁମାନେ ଆମକୁ ଭୁଲାଇ ରଖିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଅଳ୍ପବହୁତେ ସେହି ଅଭିପ୍ରାୟରେ ସେପରି କରୁଛନ୍ତି କି ?

ଅତୀତ ପ୍ରେରଣା ଦିଏ; ମାତ୍ର ଅତୀତକୁ ଅନୁପମ ବୋଲି କହି ତାହାରି ଭିତରେ ହରଷିତ ହୋଇ ପଡ଼ି ରହିବାକୁ ନୁହେଁ, ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ସମ୍ଭାଳି ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ଭବ୍ୟତର ବାଟଟିଏ ବାହାର କରିବାରେ ତାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ସୁସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରେରଣା ଦେଉଥାଏ । ପୃଥିବୀର ମଣିଷମାନେ ଚାହୁଁ ଚାହୁଁ ପରସ୍ପର ସହିତ ଅଧିକ ସଂପର୍କରେ ଆସୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସେତିକି ପରିମାଣରେ ନିଜର ସାମୂହିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ ଅଭିଳାଷଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ଭାବରେ ନୂଆ ନୂଆ କଳ୍ପନା ଦ୍ୱାରା ପୁଷ୍ଟ କରୁଛନ୍ତି । ଅତୀତର ସେହି ଅନୁପମ ଯୁଗରେ ମଣିଷମାନେ ଯାହା ହୋଇପାରିବେ ବୋଲି ହୁଏତ ଅନ୍ଦାଜ ମଧ୍ୟ କରିନଥିବେ, ଏବେ ପରସ୍ପରଠାରୁ ପ୍ରେରଣା ନେଇ ଏବଂ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଖି ସେମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲେଣି । ଅତୀତରେ ଯାହାକିଛି ଥିଲା, ତାହାକୁ ଆମେ ଯେଡ଼େ ମୂଲ୍ୟବାନ ମଣିମୁକ୍ତା ଭଳି ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ, ଭବିଷ୍ୟତରେ ଯାହା ଆସୁଛି, ସେହି ତୁଳନାରେ ତାହା ଆଦୌ କିଛି ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଅନୁପମ ଅତୀତପ୍ରେମୀମାନେ ଟିକିଏ ଆଗକୁ ଅନାଇ ଶିଖନ୍ତୁ । ପୂର୍ବକାଳର ବହିମାନଙ୍କରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା ବାକ୍ୟ ଏବଂ ପୁରାଣକାହାଣୀର ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକ ଅପେକ୍ଷା ସେମାନେ ଚାରିପାଖର ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଅବଜ୍ଞା ସହିତ ନୁହେଁ, ଏକ କ୍ରିୟାଶୀଳ ସହାନୁଭବ ଦ୍ୱାରା ଦେଖନ୍ତୁ ।

ଭାରତବର୍ଷର ଧର୍ମ ଆମକୁ ପଛକୁ ଯାବୁଡ଼ି ଧରିବାର ଅପପ୍ରେରଣା ଆଉ କେତେଦିନ ଯାଏ ଦେବାରେ ଲାଗିଥିବ ? ଇତିହାସରେ ସବୁଠାରେ ଯେପରି ହୋଇଛି, ଭାରତବର୍ଷରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାୟ ସେହିପରି ଧର୍ମମସନଦର ମଣିଷମାନେ କ୍ଷମତାର ପଟେ ରହିବାକୁ ହିଁ ବେଶି ନିରାପଦ ମନେକରୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ପ୍ରାୟ ଏକ ବିଶେଷ ଜୀବନକୌଶଳ ଗ୍ରହଣ କରି

ନେଇଥିବା ପରି ରଜାମାନଙ୍କ ପଟେ ରହିଛନ୍ତି । ଭାରତବର୍ଷରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ସେହିମାନେ ହିଁ ଜୀବନର ଅସାରତା ବିଷୟରେ ବାକ୍ୟବାଣମାନ ମାରିଛନ୍ତି । ସରଳ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ସତେଅବା ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଅକିଞ୍ଚନ ଓ ଅଧସ୍ତନ କରି ରଖିବାର ମତଲବରେ ସେମାନେ ଉପସ୍ଥିତ ଜୀବନପ୍ରତି ଉଦାସୀନ ରହିବାର ଅପଶିକ୍ଷା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଦେଇ ଆସିଛନ୍ତି । ସଂସାରମାଡ଼ ସହି ନପାରି ଅଥବା ଉପଯୁକ୍ତ ସାହସ ସହିତ ସଂସାରର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇନପାରି ସେମାନେ ଏକଦା ଏଠାରୁ ଯେ ପଳାଇ ଯାଇଥିଲେ ଓ ତଦ୍ୱାରା ମୁକ୍ତି ମିଳିବ ବୋଲି ଯେ ଭ୍ରମ କରିଥିଲେ, ସମ୍ଭବତଃ ତାହାରି ଜନିତ ଏକ ଗ୍ଲାନି ଦ୍ୱାରା ପରିତପ୍ତ ହୋଇ ସେମାନେ ସାରା ସଂସାରର ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସଂସାରବିମୁଖ କରି ରଖିବାକୁ ମନ କରିଛନ୍ତି । ଏବେ ମଧ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ସମ୍ଭବତଃ ସେଥିଲାଗି ଅତୀତକୁ ଅନୁପମ ବୋଲି କହି ଉଲ୍ଲସିତ ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି । ଭାରତବାସୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ସଚେତନ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କର ଭାଡ଼ିଗୁଡ଼ିକ ସତେ ଅବା ଭୁଷୁଡ଼ି ପଡ଼ିବ ବୋଲି ସେମାନେ ଭୟ କରୁଛନ୍ତି କି ?

ଖାଲି ସଂସାରତ୍ୟାଗୀ ସନ୍ୟାସୀ ଏବଂ ସଂସାରରେ ସବୁ ବିପଣିକୁ ନିଜର ଭୋଗ ନିମନ୍ତେ ମାଡ଼ି ବସିଥିବା ତଥାକଥିତ ସଂସ୍କୃତିମନ୍ତ ସାମନ୍ତମାନଙ୍କ ଭିତରେ ନୁହେଁ, ମଣିଷମାତ୍ରକେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଭଗବାନ ରହିଛନ୍ତି । ଆଗାମୀ ମଣିଷମାନେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ନେଇ ଆଉ ଯାହାକିଛି କରନ୍ତୁ ବା ନକରନ୍ତୁ ପଛକେ, ଏଥିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ସେମାନେ ତାଙ୍କୁ ସିନ୍ଦୂକ ଭିତରେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇ ରହିବାକୁ କେବେହେଲେ ଦେବେ ନାହିଁ । ଯାହା ସତ୍ୟ, ତାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ରହିଛି- ଏହାକୁ ସଂସ୍କୃତି-ବିଳାସର ଚାରୁତା ମଧ୍ୟରୁ ଉଦ୍ଧାର କରି ଜୀବନର ବୃହତ୍ତର କ୍ଷେତ୍ରଟି ମଧ୍ୟକୁ ବହନ କରି ଆଣିବ । କାଳ-ବିବର୍ତ୍ତନର ବର୍ତ୍ତମାନ ସୋପାନଟିରେ ସତେ ଯେପରି ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟି ସଂପାଦିତ ହେବ ବୋଲି ଅପେକ୍ଷା ରହିଛି । ଏଣିକି ଯାହାକିଛି ଗଢ଼ା ହେବ, ତାହା ଏକାବେଳକେ ସବାତଳୁ ଗଢ଼ା ହେବ । ସବାତଳୁ ଗଢ଼ା ହେଲେ ଯାଇ ମଜବୁତ ରହିବ । ଯାହା ଉପଲବ୍ଧ ହେବ, ତାହା ସବୁ ମଣିଷଙ୍କ ପାଇଁ ଅଲବତ ଉପଲବ୍ଧ ହେବ । କର୍ମବାଦୀ ଯାବତୀୟ ପ୍ରତାରଣାର ଅନ୍ତ ହେବ । ପଳାୟନବିଳାସୀମାନେ ଧରା ପଡ଼ିଯିବେ । ଯିଏ ସମସ୍ତଙ୍କର ସଂଗୀ ହୋଇ ଏଇଠି ବାଟ ଚାଲିବ, ସେଇ ନିମିତ୍ତ ହେବ । ତେଣୁ ଆମେ ଯେତିକି ବୁଝିବା ଯେତିକି ରାଜି ହେବା- ଅତୀତର ବେଡ଼ୀଗୁଡ଼ାକ ଭିତରୁ ଆପଣାକୁ ସେତିକି ମୁକୁଳାଇ ଆଣି ପାରିବା । କାରଣ ଯାହା ଆସୁଛି ଏବଂ ସାହସୀ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଯାହାକୁ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ କରିବେ, ଯାବତୀୟ ଅର୍ଥରେ ତାହାକୁ ହିଁ ଅଭୂତପୂର୍ବ ଓ ଅନୁପମ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ତାହାର କୌଣସି ଉପମା ନାହିଁ । ଅତୀତ ମଧ୍ୟ ସେହି ଭବିଷ୍ୟକୁ ଆବାହନ କରି ଆଣିବାରେ କାମରେ ଲାଗିବ ଏବଂ ଧନ୍ୟ ହେବ ।

୭/୪/୯୯

●

କୃଷକମାନଙ୍କର ଭୂମିକା

ବଡ଼ ମନ୍ତ୍ରୀ ବଡ଼ ପାଟି କରି କହିଦେଲେ ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସରକାର କୃଷିରେ ବିପ୍ଳବ କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି । ଏବଂ କୃଷକମାନଙ୍କର ଏଥିରେ ସହଯୋଗ କରିବାକୁ ଆଗେଇ ଆସିବା ଉଚିତ । ସରକାର କେବେହେଲେ କୌଣସି ବିପ୍ଳବ କରିନାହାନ୍ତି । ସରକାର ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ବିପ୍ଳବ ପ୍ରକୃତରେ ହୁଏ ବୋଲି ବିପ୍ଳବୀମାନେ କେବେହେଲେ କହିନାହାନ୍ତି । ସରକାରମାନେ ପାକଳା ପାକଳି କରି କେତେ କେତେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଓ ବିପ୍ଳବକୁ କଇଁଥା କରି ଦେଇଥିବାର ଅନେକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ବରଂ ଇତିହାସରେ ରହିଛି । ସରକାର କହିଲେ ଚିରଦିନ ଏକ ନ୍ୟସ୍ତସ୍ୱାର୍ଥକୁ ବୁଝାଇ ଆସିଛି । ଯାବତୀୟ ବିପ୍ଳବ ନ୍ୟସ୍ତସ୍ୱାର୍ଥକୁ ଲୋପ କରିବାପାଇଁ ହୋଇଛି ଏବଂ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ବିଡ଼ମ୍ବନାର କଥା ହେଉଛି, ବେଳେବେଳେ ବିପ୍ଳବୀମାନେ ସରକାର ଗଢ଼ି ଅର୍ଥାତ୍ ଶାସନକ୍ଷମତା ହାସଲ କରି ସବୁ ବଦଳାଇ ଦେବେ ବୋଲି ଯେତେବେଳେ ସରକାର ଗଢ଼ିଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କର ଅକଲଗୁଡ଼ିକୁ କୋଉ ଶଇତାନ ଖାଇ ଯାଇଛି କେଜାଣି, ସେମାନେ ନିଜେ କେଡ଼େ ଚମତ୍କାର ଓ ଆଚମ୍ବିତ ଭାବରେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି । ବିପ୍ଳବମାନେ ଚୂଲୀକୁ ଯାଇଛନ୍ତି ।

ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଗି ସଂଗ୍ରାମ କଲାବେଳେ ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ବହୁତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିଲା । ସଂଗ୍ରାମର ନେତାମାନେ ବାରମ୍ବାର କହୁଥିଲେ ଯେ, ଭାରତର ଶତକଡ଼ା ଏତେ ଅଧିକ ମଣିଷ କୃଷି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଥିବାରୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ସବାଆଗ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିଁ ଆବଶ୍ୟକ ପରିବର୍ତ୍ତନଗୁଡ଼ିକୁ କରାଯିବ । କୃଷକ ଶୋଷଣରୁ ମୁକ୍ତ ହେବ । ଖାସ୍ ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ପ୍ରଧାନତା ଦେଇ ସେତେବେଳେ ଏକ କୃଷକ ଆନ୍ଦୋଳନ ମଧ୍ୟ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଉଠିଥିଲା । ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ସେହି ସବୁକିଛି ଫସରଫାଟି ଗଲା । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ସଂଗ୍ରାମୀମାନେ କ୍ଷମତାକୁ ଆସିଲେ । ସେମାନେ ଚାହୁଁ ଚାହୁଁ କ୍ଷମତା ଭିତରକୁ ଲୋସଡ଼ି ପଡ଼ିଲେ । ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ହେଲେ । ନିଜର ଧନ ଓ ପରାକ୍ରମ ବଢ଼ାଇବାରେ ଏତେ କାମାସକ୍ତ ଭାବରେ ମାତିଲେ ଯେ, ଏକଦା ହଲପ କରି କହିଥିବା କଥାଗୁଡ଼ାକୁ ପାସୋରି ଦେଲେ । ଏହି ଦେଶ ଲାଗି କାଳ ହେଲେ । ଯାବତୀୟ ପରିବର୍ତ୍ତନର ବେକ ମୋଡ଼ି ଦେଲେ ।

କୃଷିରେ ସଂସ୍କାର କହିଲେ ସବାଆଗ ଭୂମିସଂସ୍କାରକୁ ବୁଝାଏ । ଆମ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆସିବାର ବହୁତ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ଦେଶର ତତ୍କାଳୀନ ନେତାମାନେ ଭାରତବର୍ଷ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାପରେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଭୂମିସଂସ୍କାରର କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ହାତକୁ ନିଆଯିବ ବୋଲି କେଡ଼େ ଭାବପ୍ରବଣ ଭାବରେ କହିଥିଲେ । ଭୂମିସଂସ୍କାର ଅର୍ଥାତ୍, ଯିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଚାଷ କରୁଛି, ସେଇ

ଭୂମିର ଅଧିକାରୀ ହେବ । ଆମ ଦେଶରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ହାତରେ ଜମିର ମାଲିକାନା ରହିଥିଲା, ସେମାନେ ନିଜେ ଚାଷୀ ନଥିଲେ । ଚାଷ ମୂଲିଆମାନେ କରୁଥିଲେ । ଅମଳରୁ ସତେଅବା ଅନୁଗୃହୀତ ହେବାପରି ଚେନାଏ ଭାଗ ପାଉଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କୁ ମୂଲିଆ କୁହାଯାଉଥିଲା ଓ ଜମିର ମାଲିକମାନେ ସାଆନ୍ତ ବୋଲି ପରିଚିତ ଥିଲେ । ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତରେ ସେହି ଅବ୍ୟବସ୍ଥା ବଦଳି ଯାଆନ୍ତା । ଏବେ ମଧ୍ୟ ସାଆନ୍ତମାନେ ହିଁ ଶହେରେ ଅନେଶ୍ୱତ ଥାନରେ ଜମିର ମାଲିକ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ମୂଲିଆମାନେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ମୂଲ ଲାଗୁଛନ୍ତି । ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତର ସରକାର ଭୂମିସଂସ୍କାରର ପରିବର୍ତ୍ତନକାମୀ ପ୍ରସଂଗଟିକୁ ଚକବନ୍ଦୀ ନାମକ ଏକ ପ୍ରହସନରେ ଆଣି ପୂରାଇଲେଣି । ଏବଂ ପ୍ରହସନଟିକୁ ଜମକାଣିଆ କରି ରଖିବାପାଇଁ ସେହି ମାହାଲରେ ସବା ବଡ଼ ଥାନରେ ଜଣେ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ସ୍ତରରେ ପ୍ରଶାସନପଣ୍ଡା ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଭୂମିସଂସ୍କାରର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପଣ୍ଡାମାନଙ୍କୁ କାହିଁକି ବା ମାଲୁମ ଥିବ ?

ଦେଶରେ କେତେଟା ଉପକୂଳ ଅଂଚଳକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଭାରତବର୍ଷରେ ପ୍ରାୟ ସବୁ ଜମିକୁ ଆଦିବାସୀମାନେ ହିଁ ପାହାଡ଼ କାଟି ଜଂଗଲ କାଟି ଜଂଗଲ ତାଡ଼ି ତିଆରି କରିଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହିସବୁ ଜମି ମାଲିକମାନଙ୍କ ହାତକୁ ଅପହୃତ ହୋଇ ଚାଲିଯାଇଛି । ସେମାନେ କେହି ଆଦିବାସୀ ନୁହନ୍ତି, କେହି ଚାଷୀ ନୁହଁନ୍ତି । ମାଲିକମାନେ ଏକଦା ବାହାରୁ ଆସି ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରେ ସରଳବିଶ୍ୱାସୀ ଅଥଚ ଧର୍ମସ୍ଥ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କୁ ଧୋକା ଦେଇ ଜମିସବୁ ନେଇଯାଇଛନ୍ତି । ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବାପରେ, ଯାହାର ଜମି ଉପରେ ନ୍ୟାଯ୍ୟ ଅଧିକାର, ସିଏ ତାହାକୁ ଫେରି ପାଇଥାନ୍ତା । କାହିଁ କୋଉଠି ତ କିଛି ଘଟିଲା ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶାରେ ସେଥିଲାଗି ଗୋଟିଏ ଅଂଚଳର ଆଦିବାସୀମାନେ ଏକାଠି ହୋଇ ନିଜର ଜମି ଫେରିପାଇବେ ବୋଲି ଭୂସତ୍ୟାଗ୍ରହ କରିବାକୁ ବାହାରିଥିଲେ ଯେ, ସରକାର ଏବଂ ସର୍ବୋଦୟୀ ଉଭୟେ ସତେଅବା ଏକ ପାରିବାରିକ ପେଞ୍ଚ କରି ତାହାକୁ ଶୀତଳ କରି ରଖିଦେଲେ । ଆଦିବାସୀ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଆଉ ଜଣଙ୍କର ଜମିରେ ମୂଲିଆ ହୋଇ ରହିଛି । ତା' ମେହେନତର ଫଳକୁ ଅଚାଷୀମାନେ ଭୁଞ୍ଜୁଛନ୍ତି ।

ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତରେ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ କୃଷି ବାବଦରେ କୋଟି ପ୍ରମାଣରେ ପଇସା ଖରଚ ହେଉଛି । କାଳକ୍ରମେ କୃଷି ଏକ ବିଜ୍ଞାନରେ ପରିଣତ ହେଲାଣି । ବିଶେଷ ଭାବରେ କୃଷିକରଣା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବା ସକାଶେ ବିଶେଷ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ମଧ୍ୟ କେତେପୁଞ୍ଜା ବସା ଯାଇଛି । ସେଠାରେ କୃଷିବାବୁମାନେ ତିଆରି ହେଉଛନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ହେଲେ କୃଷକ ବାହାରୁ ନାହାନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ କୃଷିବିଦ୍ୟାକୁ ପିଇ ପାଠ ପାସ୍ କରୁଥିବା ବୀରମାନେ କେହି ଜଣେ ହେଲେ କୃଷିକୁ ନିଜର ବୃତ୍ତି ରୂପେ ଆଚରୁ ନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ସରକାରୀ କୃଷି ବିଭାଗରେ ହାକିମ ହୋଇ ସରକାରୀ ସଞ୍ଜା ଖାଉଛନ୍ତି ।

ଆମ ରେଡ଼ିଓ ଓ ଟେଲିଭିଜନରେ କୃଷି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯେଉଁସବୁ ଗୁପ୍ତ ଜ୍ଞାନର ପ୍ରସାର ହେଉଛି, ତାକୁ ପ୍ରକୃତ ଚାଷୀ କେତେଜଣ ଶୁଣୁଥିବେ କେଜାଣି ? ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଜମିମାଲିକମାନେ ଶୁଣୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ମୂଲିଆମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସବୁକିଛି କରାଉଛନ୍ତି । ଯିଏ କରୁଛି ସିଏ ହୁଏତ ଭୋଗଡାଲାରୁ ଚଣ୍ଡ ଟିକିଏ ବି ପାଉନାହିଁ । କୃଷି ଧନ୍ଦା ଏକ ଘୃଣ୍ୟ ଧନ୍ଦା ହୋଇ ରହିଛି, ଜମିର ମାଲିକମାନେ ପୁରୁଷ ପୁରୁଷ ଧରି ତାହାକୁ କେବଳ କରାଇଆସିଛନ୍ତି, ନିଜେ କେବେହେଲେ କରିନାହାନ୍ତି ।

ଆମ ଦେଶରେ କୃଷିବିଜ୍ଞାନକୁ ଏପରି ଏକ ଭାଷାରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଉଛି ଯେ, ତାକୁ ଜାଣୁଥିବା ମଣିଷମାନେ ବାବୁ ହୋଇ ରହିବାକୁ ହିଁ ଜୀବନର ବ୍ରତରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । କୃଷି ତ ଗାଆଁରେ ହୁଏ, ମାତ୍ର କୃଷିଗବେଷଣା ଏବଂ କୃଷି-ଅଧ୍ୟୟନର ଉଚ୍ଚ ଓ ଉଚ୍ଚତମ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନ ସହରରେ ରହିଛି । ସେଠାରେ କୃଷକଟିଏ କାହୁଁ ପଶିପାରିବ ? କୃଷିବିଜ୍ଞାନୀ ବିଚରା ଇଂରାଜୀର ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ାକୁ ମିଶାଇ ଏମିତି ଏକ ଅକାଣ୍ଡିଆ ମାର୍ଗରେ ଘୋଷିଥିବା ଜ୍ଞାନଗୁଡ଼ାକୁ କହୁଛି ଯେ, ଯଦି ସତକୁ ସତ ଚାଷୀଟିଏ ସେଇ କଥାକୁ ଶୁଣୁଥିବ ତେବେ ସିଏ ତାହାର ହୁଏତ କିଛିହେଲେ ବୁଝି ପାରୁନଥିବ । କୌଣସି ସାଧୁ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଏପରି ହୁଏ ନାହିଁ । କୃଷକ ହିଁ କୃଷି କର୍ମ କରେ । କୃଷିକ୍ଷେତ ଉପରେ କୃଷକର ମାଲିକାନା ରହିଥାଏ । ସେଇ ନିଜେ ଅଧିକ ଭଲ କୃଷକଟିଏ ହୋଇପାରିବ ବୋଲି କୃଷିବିଜ୍ଞାନ ପଢ଼ିବାକୁ ଯାଏ । ତା' ନିଜ ଭାଷାରେ ତାକୁ ଯାବତୀୟ ବିଜ୍ଞାନ କହି ଦିଆଯାଏ । ସରକାରୀ କୃଷିବିଭାଗ କୃଷକମାନଙ୍କର ବରାଦ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ହୁଏ । ସେହିସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଚାଲୁଥିବା ଦେଶରେ ସମାଜ ଭିତରେ କୃଷକ ମଧ୍ୟ ବାବୁ ଭଳି ଦେଖାଯାଏ । ସୁଖସଂପନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ତା' ଉପରେ ହାକିମୀ ଦେଖାଇବାକୁ ଜଣେ ଅଣ-କୃଷକକୁ କୌଣସି ମଉକା ମିଳେ ନାହିଁ । ହୁଏତ ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ସେଠାକାର କୃଷକ ଆମ ଦେଶର କୃଷିବ୍ୟବସ୍ଥାର ତୁଳନାରେ ଦଶଗୁଣ ଅଧିକ ଫଳ ଫଳାଏ । ତା' ଗାଈ ଆମ ମହିମାମୟୀ ଗାଈମାନଙ୍କଠାରୁ ପଚାଶ ଗୁଣ ଅଧିକ ଗୋରସ ଦିଏ । ସେହି ଦେଶର ରାଜନୀତିରେ ବି କୃଷକମାନଙ୍କର ଏକ ପ୍ରଭାବ ରହିଥାଏ । ଏବଂ ଆମର ଏଠି ଅସଲ ଚାଷୀ କାହିଁକି ଏପରି ଅସହାୟ ହୋଇରହିଥାଏ ?

ବିଗତ ପଚାଶବର୍ଷ ଭିତରେ କୁନି ଦେଶ ଇସ୍ରାଏଲରେ ତୁଚ୍ଛା ମରୁଭୂମିର ପଥରଗୁଡ଼ାକ ଭାଙ୍ଗି କୃଷିଯୋଗ୍ୟ ଜମି ତିଆରି ହୋଇ ସାରିଲାଣି । ସେଠାରେ ମୁନ୍ଦାଏ ବର୍ଷଣା ପାଣିକୁ ମଧ୍ୟ ନଷ୍ଟ ହେବାକୁ ଦିଆ ଯାଉନାହିଁ । ଲୁଣିଆ ପାଣିରେ ଆବାଦ ହେଲାଭଳି ଫସଲର ନୂଆ କିସମମାନ ଉଦ୍‌ଭାବିତ ହେଲାଣି । ଲୁଣିଆ ପାଣିରେ ମଧୁର ମାଛ ଚାଷ କରାଗଲାଣି । ଏସବୁ ହେଉଛି, କାରଣ ସେଠାରେ କୃଷକ ହାତରେ ହିଁ ଜମି ରହିଛି । କୃଷକ ହିଁ କୃଷିବିଜ୍ଞାନ ପଢୁଛି । କୃଷକକୁ ଏକ ଭାଗ୍ୟହୀନ ମୂଲିଆ ହିସାବରେ ନ୍ୟୂନ କରି ନୁହେଁ, ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ମାନର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ସହିତ ହିଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି । ଆମ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଇସ୍ରାଏଲରୁ କୃଷିର ପ୍ରେରଣାକୁ ବୋହି

ଆଣିବେ ବୋଲି ଏଠାରୁ ଏକଦା ଯେଉଁ ଇନ୍ଦ୍ର, ଚନ୍ଦ୍ର, କୁବେର ଓ କନ୍ଦର୍ପମାନେ ସେଠାକୁ ଯାଇଥିଲେ, ସେମାନେ ଏହି ସୁଯୋଗଟି ପାଇଁ ନିଜେ ନିଜକୁ ଯେପରି ବାଛିଲେ, ତାହାହିଁ ଆମ ଦେଶର ମଞ୍ଜକୁ କାମୁଡ଼ି ଧରିଥିବା ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ଫୁଙ୍ଗୁଳା ପିସାଦିଗୁଡ଼ାକର ହିଁ ହୁଏତ ଏକ ସୂଚନା ଦେଇଯାଇ ପାରିବ । ଯଦି କୃଷି ଦେଖି କୃଷି ଶିଖିବାର ଥିଲା, ତେବେ ଏଠୁ ସତକୁ ସତ କୃଷକମାନେ ହିଁ ଯାଇଥାନ୍ତେ । ପାଲାବାଲା ଆଦୌ ଯାଇନଥାନ୍ତେ । ଆଉ ଗୋଟାଏ ମୁଥରେ ସେଠାକୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏବେ ଯେଉଁ ସାନ ହାକିମମାନେ ଯାଇଛନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ନିଜେ କିଛି କରିବେ ନାହିଁ । ହାକିମ ହୋଇ ଖାଲି କରାଇବେ, ଅନ୍ଧାରଗୁଡ଼ାକୁ ଦୋରସ୍ତ କରି ରଖିବେ ।

ତେଣୁ ସରକାର କୃଷିରେ ବିପ୍ଳବ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ସରକାର ପ୍ରଧାନତଃ ସେଇ ପୁରୁଣା ଗୁଡ଼ାକୁ ହିଁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଆଖିକୁ ଭଣ୍ଡାଇଲା ପରି ସୁଦୃଶ୍ୟ କରି ରଖିଥିବେ ଓ ଖାଇବାବାଲାମାନେ ଖାଇଯାଉଥିବେ । ବରଂ କୃଷକମାନେ ବିପ୍ଳବର ଚିନ୍ତା କରନ୍ତୁ ଓ ସେଥିରେ ସରକାରଙ୍କର ସହଯୋଗ ମାଗନ୍ତୁ । ଯେଉଁଦିନ ମଝିରେ ରହିଥିବା ଏକାନ୍ତ ଅଦରକାରୀ ଏହି ଫାଲ୍‌ତୁମାନେ ହଟିଯିବେ, ସେଇଦିନ ଯାଇ କୃଷକର ବରାଦ ଅନୁସାରେ କୃଷିବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବ ଏବଂ ଶ୍ରମିକର ବରାଦ ଅନୁସାରେ ଶ୍ରମବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବ, ଏବଂ ପରିବର୍ତ୍ତନର ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ତେବେଯାଇ ବିପ୍ଳବ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ଆମର ଏଠି କୃଷି ଓ ଅର୍ଥନୀତିର ଏଡ଼େଏଡ଼େ ବିଶାରଦମାନେ ରହିଥିଲେ, ତଥାପି ବଡ଼ସାଆନ୍ତ କୃଷିରେ ଏକ ବିପ୍ଳବ କରିବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ବୋଲି କହିବା ସମୟରେ ତାହାର ଟିକିଏ ପରିହାସ ବି କଲେନାହିଁ । ପ୍ରତିବାଦ କରିବାତ କାହିଁ ଆହୁରି କେତେ ଦୂରର କଥା । ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ୍ୟ ଯେ, ସେମାନେ ଯାହା ପଟେ ଓ ଯାହାର ଅନୁଗ୍ରହରୁ ରହିଛନ୍ତି, ତାହାର ହିଁ ଗାଇବେ । ସଭାପଣ୍ଡିତମାନେ ରାଜାଙ୍କର ହିଁ ଗାଇବେ । ସେମାନେ ସତେଅବା କିଣି ହୋଇଯାଇଥିବା ପରି ହିଁ ଆଚରଣ କରିବେ । ଏକ ଅସମାନ ସମାଜରେ ଜ୍ଞାନ ଓ ବିଜ୍ଞାନକୁ ସଚରାଚର ଏହିପରି ଭାବରେ ସାଆନ୍ତମାନେ କିଣି ନେଇଥାନ୍ତି । ବିଜ୍ଞାନୀମାନେ ଗୋଲାମର ଭୂମିକାରେ ଥାଆନ୍ତି । ସତରେ ନଥାନ୍ତି, ମତଲବରେ ଥାଆନ୍ତି ।

୧୪/୪/୯୭

•

ଛନ୍ଦାଚରଣ ଶୁଣ

ମୋତେ ଲାଗୁଛି, ତୁମେ ମୋର ସାମ୍ନାରେ ବସିଛ । ଆମେ କଥାବର୍ତ୍ତା ହେଉଛେ । ମୁଁ କହୁଛି, ତୁମେ ଶୁଣୁଛ । ତୁମେ ଅଳପ କହୁଛ, ବେଶୀ ଶୁଣୁଛ । ମାତ୍ର ମୁଁ ବି ଯେତେବେଳେ କଥା କହୁଛି, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ତୁମର ମୁହଁ ଉପରୁ ମୋ' ଉପରକୁ ଅଜସ୍ର କଥା ଅଜାଡ଼ି ହୋଇପଡୁଛି । କାଲି ଯେଉଁମାନେ ସଭାରେ ବସି ତୁମର ସ୍ତୁତିଚାରଣା କରୁଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କ ଭଳି ମୋଟେ ନୁହେଁ । ସେମାନେ ତ ଖାଲି କହୁଥିଲେ, ମୋଟେ କିଛି ଶୁଣୁନଥିଲେ । ତେଣୁ, ବନାଇ ଚୂନାଇ କହି ଯାଉଥିଲେ । ଆମ ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କ ସକାଶେ କହୁଥିଲେ । ତୁମେ ଫଟୋ ଭିତରେ କିଳା ହୋଇ ରହିଥିଲ । କେତେ ସାନ ଦିଶୁଥିଲ । ସେଇମାନେ ହିଁ ବଡ଼ ଦେଖା ଯାଉଥିଲେ ।

ମୋ ସାମ୍ନାଟାକୁ ଅନାଇ ମୁଁ ଦେଖିପାରୁଛି, ସେଇ ଦୀପ୍ତି, ସେଇ ତୃପ୍ତି ଓ ସେଇ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି । ପୃଥିବୀରେ ଏବେ ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷଙ୍କୁ ଅନାଇଲେ କେଜାଣି କାହିଁକି ଭାରି ଅତୃପ୍ତ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି । ନିଜ ବିଷୟରେ ସେମାନଙ୍କର ବହୁତ ଅସନ୍ତୋଷ, ସଂସାର ଆଗରେ ଅନେକ ଅଭିଯୋଗ । ତେଣୁ, ମୁହଁ ଉପରେ ମୋଟେ କୌଣସି ଦୀପ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ଯେତିକି ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି କରି ପାରୁଛନ୍ତି, ତଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ଆପଣାକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଦେବାକୁ ନୁହେଁ, ନିଜକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବାକୁ ହିଁ ସତେ ଯେପରି ସବୁ କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ କହୁଛନ୍ତି ଯେ ସେଇଟା ହେଉଛି ଆଧୁନିକତା । ଭାରି କୁଟିଳ କାଳ ଏହି ଆଧୁନିକ କାଳ ସେମାନଙ୍କର ମତରେ । ତେଣୁ ମୋଟେ ସତ କହିବ ନାହିଁ; ତୁମେ ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା, ତାହା ଆଦୌ କହିବ ନାହିଁ । ଆପଣାକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବା ସକାଶେ ହିଁ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରୟୋଗ କରିବ, ଶୈଳୀର ପ୍ରୟୋଗ କରିବ । ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ାକ ହିଁ ଛବିପରି ଝଟକି ଉଠୁଥିବେ, କଥା କହୁଥିବେ । ତୁମେ ଲୁଚି ରହିଥିବ, ଟାକରା ଫୁଟାଉଥିବ ।

ଛନ୍ଦାଚରଣ, ତୁମେ ଏକାବେଳେକେ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ଥିଲ । ତେଣୁ, ବାହାରକୁ ବାହାରୁ ବାହାରୁ ଧରା ପଡ଼ିଗଲା, ବାରି ହୋଇପଡ଼ିଲ । ତୁମର ଶବ୍ଦ, ତୁମର ଶୈଳୀ, ତୁମର ତୁଳୀ,- ସବୁ ଯେପରି ପଛକୁ ରହି ଯାଉଥିଲା, ତୁମେ ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇ ଉଠୁଥିଲ । ଛନ୍ଦ ଆଚରଣ ଯିଏ କରେ, ବ୍ୟାକରଣ ଓ ସମାସ ଅନୁସାରେ ଯଦି ତାକୁ ଛନ୍ଦାଚରଣ ବୋଲି କୁହାଯାଆନ୍ତା, ତେବେ ତୁମେ ସେହି ଛନ୍ଦାଚରଣ ଆଦୌ ନଥିଲ । ଭକ୍ତମାନେ ଆଉଗୋଟାଏ ଅର୍ଥରେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଛନ୍ଦାଚରଣ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ଆମର ପ୍ରଥମ ଅର୍ଥଟା ଅନୁସାରେ ମଧ୍ୟ ବହୁ ପରିମାଣରେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଛନ୍ଦାଚରଣ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରନ୍ତା । ଛନ୍ଦାଚରଣ କୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଛନ୍ଦ ଆଚରଣ କରୁଥିଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ କନ୍ଦାଇ କନ୍ଦାଇ ମାରୁଥିଲେ । ତୁମେ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ

ଅଳିନ୍ଦମାନଙ୍କରେ କାହାକୁ ହୁଏତ କେବେ କନ୍ଦାଇଥିବ ସିନା, ନିଜର କବିତା କିମ୍ବା ନିଜର ଚିତ୍ରସର୍ଜନା ଦ୍ୱାରା କେବେ କାହାକୁ କନ୍ଦାଇବାର ଅଭିପ୍ରାୟ ରଖିନଥିଲ । ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ କବିତା ଅଛି, ତାହାକୁ ପାଠ କଲାମାତ୍ରକେ ସତେଅବା ହଠାତ୍ କାନ୍ଥଗୁଡ଼ାକ ଏଡ଼େ ଏଡ଼େ ଉଚ୍ଚ ହୋଇ ଚଉଦିଗରେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ଯାଆନ୍ତି ଏବଂ ନିଜେ ସେଇଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟରେ କିଳିହୋଇ ରହି ଯାଉଥିବା ପରି ଭାରି ମନେ ହେଉଥାଏ । ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଛବି ଅଛି, ଯାହାକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରକେ ସିଧା ନିଜର କେଉଁ ଗମ୍ଭୀରା ଭିତରକୁ ପଶିଯିବା ପରି ବୋଧ ହୁଏ । ଯେଉଁମାନେ ନିକାଞ୍ଚନ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି, ଅର୍ଥାତ ଏହି ସବୁକିଛି ଭିତରୁ ସତେଅବା କୁଆଡ଼େ ହୁରୁଡ଼ିଯାଇ କେବଳ ଆତ୍ମରତି ହୋଇ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି ପ୍ରକାରର ଛବି ଅଥବା ସେହି ପ୍ରକାରର କବିତା ଭାରି ଭଲ ଲାଗୁଥିବ । ସ୍ୱଗତରେ ଚାଲୁଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱଗତରେ ଶବ୍ଦମୈଥୁନ କରୁଥିବା କବିମାନେ ଭାରି ଭଲ ଲାଗୁଥିବେ ।

ତୁମର ତିନୋଟିଯାକ କବିତା ବହି ମୁଁ ପଢ଼ିଛି । ଭଲ ଲାଗିଛି ବା ଭଲ ଲାଗି ନାହିଁ ବୋଲି କହିଲେ ସେଗୁଡ଼ିକରେ ରହିଥିବା କବିତାର ଢେଉଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆଦୌ କିଛି କହି ହେବ ନାହିଁ । ତୁମ କବିତାରୁ ମୁଁ ତୁମକୁ ସାଙ୍ଗଟିଏ ପରି ଚିହ୍ନିଛି । ଆଦୌ ବିହ୍ୱଳ ହୋଇପଡ଼ିନାହିଁ, ମାତ୍ର ତୁମର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆସିଛି । ମୋ ବୟସ ତୁମ ବୟସର ଡବଲ ବୋଲି ମୋଟେ ସ୍ମରଣ ରହିନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କବିତାରେ କ'ଣ ଥାଏ ଯାହା ବୟସ ଭୁଲାଇଦିଏ, ପୀଢ଼ି ଭୁଲାଇଦିଏ,- ଖାଲି ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କରାଏ, ଖାଲି ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରିଆଣେ । ଜଣେ ଜଣେ ମଣିଷ ବି ଠିକ୍ ସେହିପରି ନଥାନ୍ତି କି ? ତୁମେ ନିଜ ହୃଦୟନାଡ଼ୀରେ ହାତ ରଖି କହିଲ ଛନ୍ଦାଚରଣ, ତୁମେ ପ୍ରାୟ ସେହିପରି ମଣିଷଟିଏ ନଥିଲ କି ? ସଂସାର ବା ବାସ୍ତବରୂପୀ ଗୋଟାଏ ମୋଟା କାଠଗଡ଼ ଉପରେ ଖିଲି ଖିଲି ହସି କଅଁଳି ଉଠିଥିବା ଏକ କିଶଳୟଗୁଚ୍ଛ ପରି ତୁମେ ମୋତେ ସବୁବେଳେ ଅନୁଭବ ହେଉଥିଲ । ଭିତରେ ବାହାରେ ନୀରବ ତଥା ସରବ ଯାବତୀୟ ସ୍ଥିତିରେ ସତରେ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଦେଖାଯାଉଥିଲ । ତୁମକୁ ମୁଁ କାହିଁକି ନିର୍ବୋଧ ଭାବରେ ଆଧୁନିକ ବୋଲି କହିବି କହିଲ ! ଏହି ସାଂପ୍ରତିକ କାଳରେ ଯେଉଁମାନେ କବିତା ଲେଖି ଖୁଦୁଖୁଦୁ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ମୋଟେ ଆଧୁନିକ ହେବେ ନାହିଁ । ବସିଥିବା ମଣିଷମୂର୍ତ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯିଏ ଆପଣା ଦିହରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରସାଧନ ବୋଳି ହୋଇଛି, ତାକୁ କାହିଁକି ଅବିବେକୀ ପରି ଆଧୁନିକ କୁହାଯିବ ?

ଆପଣା ପରିଚୟ ଦେବାର ମାତ୍ର ଆଦ୍ୟ ପର୍ବଟାରେ ତୁମକୁ ମୁଁ କାହିଁକି ମାପିବି, କିପରି ବା ମାପିବି ? ତୁଳସୀ ଯଦି ଦୁଇପତ୍ରରୁ ବାସୁଥିବ, ବାଇଶିପତ୍ର ବା ବତିଶିପତ୍ର ବେଳକୁ ମଧ୍ୟ ଯଦି ଠିକ୍ ସେହିପରି ବାସିବାରେ ଲାଗିଥିବ, ତେବେ ତାର ମଣିଷ ହେବାର ଗଉଜଟାକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ମୁଣ୍ଡାଇବାର ଆଦୌ କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନଥିଲା ବୋଲି ମୁଁ କହିବି । ମଣିଷ ଆଉ

ସାତଟା ପାହାଚ ଆଗକୁ ଯାଇ କ'ଣ ହେବ ବା କାହାକୁ ଲୋଡ଼ିବ, ସେକଥା ତା' ଭିତରେ ରହିଥିବା ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ବି କହି ପାରିବେ ନାହିଁ । ବଂଗଳା ଭାଷାର କବି ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସୁକାନ୍ତ ଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟ ଏକୋଇଶି ବର୍ଷ ବୟସରେ ଯାହା ଲେଖିଲେ, ତାହା ସମସାମୟିକ ବହୁ ପ୍ରବୀଣଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଚମତ୍କୃତ କରି ଦେଉଥିଲା । ମାତ୍ର ତା' ବୋଲି ସୁକାନ୍ତ ଏକାବନ ବର୍ଷ ବୟସରେ କ'ଣ ଲେଖିଥାନ୍ତେ, କ'ଣ ହୋଇଥାନ୍ତେ, ଗୋଟାଳି ବସାଇ ସେକଥା କେହି କହି ପାରିବେ ନାହିଁ । କବି ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ ଜୀବନ ତମାମ କବିତା ଲେଖିଲେ, କବିତା ଘରୁ କେତେ କେତେ ବିହନ ଆଣି ନିଜର କ୍ଷେତରେ ବୁଣିପାରିଲେ ଏବଂ ସଂପୃକ୍ତ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚକିତ କଲେ । ତଥାପି ଶେଷକୁ ନିଜର କବିତା ଜୀବନର ସକଳ ତଳକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ପାରିଲା ନାହିଁ ବୋଲି ସିଏ କେଡ଼େ ସହଜ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକାର କଲେ । ନିଜର କବିତାରେ ସିଏ ଅନେକ ଅନେକ ମଣିଷଙ୍କୁ ସତେ ଅବା ଦେଖି ନଦେଖିଲା ପରି ହୋଇ ଛାଡ଼ିଗଲେ ବୋଲ ସ୍ୱୀକାର କଲେ । ମାଟିର ଆହୁରି ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିଥିବା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଅନ୍ୟ ଜଣେ କବିର କବିତା ଶୁଣିବା ଲାଗି ସିଏ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ଅପେକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ବି କହିଲେ । ତେଣୁ ତୁମକୁ ମାପିବାକୁ, ତୁମ ଭବିଷ୍ୟ କବିତାଗୁଡ଼ିକର ଗୋତ୍ର ବା ବର୍ଣ୍ଣ ନିରୂପଣ କରିବାକୁ ମୁଁ କିଏ ଛନ୍ଦାଚରଣ ? ମୁଁ କେବଳ ନିକଟର ଦୋସରଟିଏ, ଏହିପରି ନିକଟ ହୋଇ ରହିଥିବି ।

ଛନ୍ଦାଚରଣ, ତୁମେ ଯଦି ଆମର ଏକାଳଟାରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କଲ, ତେବେ ତୁମେ ଆହୁରି ଅଧିକ ଟାଣ ହୋଇ ଆସିଥାନ୍ତ । ଆଗ କାଳରେ ପ୍ରେମ କମ୍ ଥିଲା, ରୀତି ଅଧିକ ଥିଲା । ସମ୍ଭବତଃ ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ଆମ କବିମାନେ ସବାଆଗ ସେଇଆଡ଼କୁ ଲୋସଡ଼ି ପଡୁଥିଲେ ଓ ବେତା ବେତା କାମୋଦ୍ରେକକାରୀ କବିତା ଲେଖି ପକାଉଥିଲେ । ଲେଖିବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଲଗାନଥିଲା କି ପଘା ନଥିଲା, ଲୋସଡ଼ି ପଡ଼ିବାର ସେହି ଯୁଗରୁ ପ୍ରେମ ଏବେ ଯୋଜନ ଯୋଜନ ଆଗକୁ ଆସିଗଲାଣି । ଏବେ ପ୍ରେମ କହିଲେ, ପ୍ରିୟାମାନେ ଦିଶୁଛନ୍ତି ସତ, ମାତ୍ର ତା' ସହିତ ପୃଥିବୀଟାଯାକ ବି ଦେଖାଯାଉଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ସବୁକିଛି ସତକୁ ସତ ପ୍ରେମୀ ମଣିଷଙ୍କ ଠାରୁ କେତେ କ'ଣ ଦାବି କରୁଛି । ଅସଲ ପ୍ରେମୀ ମଣିଷଟିଏ ତା'ର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରେମାତୁରତା ଭିତରେ ବୁଡ଼ି ରହିବ କିପରି,- ତଥାକଥିତ ନିଜ ପ୍ରିୟାର ନିବିଡ଼ ବାହୁବନ୍ଧନ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ ଅଥବା ତା'ର ନୀବିଗ୍ରନ୍ଥିଟା ଆଡ଼କୁ ଟକଳା ହୋଇ ଅନାଇଲେ ଏବେ ପ୍ରେମର ପେଟ ମୋଟେ ପୂରିବ ନାହିଁ । ପ୍ରେମର ସେହି ଲୋସଡ଼ା ଯୁଗଟା ଚାଲିଗଲା, ଭାରି ଭଲ ହେଲା, ଯାହାକୁ ନେଇ କବିମାନେ ରୁଷୁଥିଲେ, ଲଟାରେ ପଶୁଥିଲେ, ନିଜର ରମ୍ୟ କଳ୍ପନାମାନଙ୍କରେ ପ୍ରିୟାମାନଙ୍କ ସହିତ କାଞ୍ଚିପଟା ଖେଳି ବସୁଥିଲେ । ଏବେ ପୃଥିବୀଟା ଏମିତି ସମଗ୍ର ଭାବରେ ଛନ୍ଦାଛନ୍ଦି ହୋଇଗଲାଣି ଯେ ତଥାକଥିତ ଜଣକୁ ଆଦରି ନେବାକୁ ମନ କରିବା ମାତ୍ରକେ ତୁମକୁ ପୃଥିବୀଟା ଯାକ ଏକାବେଳେକେ ଦେଖାଯିବ; ଏବଂ ଯଦି ତୁମେ ତଥାପି

ଗାତରେ ପଶି ନିରାପଦ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବ, ତେବେ ତୁମେ କବି ବନି ଖାସ ନିଜ ପାଇଁ ବାହୁନି ହେଲାପରି ଗଦାଏ କବିତା ମଧ ଲେଖି ପକାଇବ । ଅଥବା, ତୁମ ହାତରୁ ତୁମେ ମନାସିଥିବା ଶିକାରଟା କାହିଁକି ଖସିଗଲା ବୋଲି ଶ୍ଳେଷ କରି, ଖେଦ କରି, ଖିନ୍ନ ହୋଇ ତଦନୁରୂପ ବ୍ୟଞ୍ଜନା ଦେଇ ବଢ଼ିଆ ଗପଟାଏ ଲେଖି ପକାଇବ ।

ଛନ୍ଦାଚରଣ, ତୁମେ ସତକୁ ସତ ଅଧିକ ଟାଣ ହୋଇଥାନ୍ତ । ଲେବାନନର କବି ଖଲିଲ କ୍ରିବ୍ରାନ୍ କ'ଣ କମ୍ ପ୍ରେମକଥା ଲେଖିଛନ୍ତି ? ମାତ୍ର, ପ୍ରେମ ଭିତରକୁ କେବେହେଲେ ଲୋସଡ଼ି ପଡ଼ିନାହାନ୍ତି, ଇପ୍ସିତ ଆକାଙ୍‌କ୍ଷାର ଗଡ଼ଗୁଡ଼ାକୁ ଜୟକରି ପାରିଲେ ନାହିଁ ବୋଲି ଖେଳନାଗୁଡ଼ାକୁ ଛି' ବୋଲି କହି ଖେଳ ଭାଙ୍ଗିଦେଇ ଏଠୁ ପଳାଇ ଯିବାକୁ ଆଦୌ ମନ କରିନାହାନ୍ତି । ତୁମେ କ'ଣ ପାଇଁ ଏଠୁ ଚାଲିଗଲ ? ରୁଷିଲ କି, ଯେତେ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଥିଲ, ତା'ଠାରୁ ଅଧିକ ନେବାପାଇଁ ଦାବିକରି ପକାଇଲ କି ? ତୁମକୁ ନିମିତ୍ତ କରି ଯିଏ ଏହି ପୃଥିବୀରେ କ'ଣ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଲୀଳାଟିଏ କରାଇବେ ବୋଲି ଥିର କରିଥିଲେ, ତାଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ନିଜର ଦାବିଗୁଡ଼ାକୁ ତୁମେ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଦେଇ କି ? ତୁମେ ଏପରି ହାରିଗଲ କାହିଁକି, ନିଜର ସମ୍ଭାରଟିକୁ ତୁମେ ସତେଅବା କେଉଁ ଭଙ୍ଗାହାଣ୍ଡି ପରି ମନେକରି ତାକୁ ନିଜ ହାତରେ ଖପରା କରି ପକାଇଲ କାହିଁକି ? ଖଲିଲ୍ ଜିବ୍ରାନ୍ କବିତା ଲେଖୁଥିଲେ, ଛବି ମଧ ଆଙ୍କୁଥିଲେ । ତୁମେ ଗଲାପରେ ତୁମ ବନ୍ଧୁମାନେ ତୁମର ରେଖାଙ୍କନ ଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ତୁମର ଯେଉଁ କବିତାସଂଗ୍ରହଟିକୁ ଛପାଇଛନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରକେ ସେଦିନ କାହିଁକି ମୋର ଜିବ୍ରାନ୍‌ଙ୍କ କଥା ଭାରି ମନେପଡ଼ିଗଲା । ଛନ୍ଦାଚରଣ, ତୁମେ କଦାପି ଜିବ୍ରାନ୍ ହୋଇନଥାନ୍ତ, ତୁମେ ଛନ୍ଦାଚରଣ ହୋଇଥାନ୍ତ । ତଥାପି ଜିବ୍ରାନ୍‌ଙ୍କର ଆଖିଟିଏ ନେଇ ତୁମେ ଜଗତକୁ ଆସିଛ ବୋଲି ଆମେ ସମସ୍ତେ ବଡ଼ ଖୁସି ହୋଇ କହିଥାନ୍ତୁ ।

ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟ ହେଉଛି ଆଧୁନିକ ଜୀବନ ପରି ଅନନ୍ତ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିପୂର୍ଣ୍ଣ । ତେଣୁ ଅଧିକ ବେଦନାପୂର୍ଣ୍ଣ । ତାହା ଆମଠାରୁ ଅନେକ ଅଧିକ ଶକ୍ତିର ଅପେକ୍ଷା ରଖିଛି । ଏପରି ଏକ ସମଗ୍ରତର ଆଖିର ଅପେକ୍ଷା ରଖିଛି, ବିଗତ କାଳର ତତ୍ତ୍ୱକାରମାନେ ସାହିତ୍ୟରେ ଯାହାର ଆଦୌ କୌଣସି ଅନ୍ଦାଜ କରିପାରିନଥାନ୍ତେ । ସେଥିଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ ଯେ ଆମେ ଅଳପ ବୋଲି କହିବା, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ । ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କୁ ଆମେ ଅତିକ୍ରମ କରିଯିବା । ମୋଟେ ରୁଷିବା ନାହିଁ; ଯାହା ଯେପରି ଅଛି, ବୀର ପରି ତାହାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେଇ ଯାହା ଯେପରି ହେବାକୁ ଯାଉଛି, ତାହାରି ବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣିବା,- ଖାଲି ଚମକୃତ ହେବାନାହିଁ, ଖାଲି କାମସ୍ପର୍ଶ ପାଇବା ନାହିଁ, ଆମେ ଯନ୍ତ୍ର ବି ହେବା, ଆପେ ଆସି ଧରାଦେବା; ଜୀବନ ଯେତିକି ସମଗ୍ର, ଆମ ସ୍ପର୍ଶ ଓ ଘ୍ରାଣଗୁଡ଼ିକର ପରିଧି ସେତିକି ସମଗ୍ର ହେବ । ନହେଲେ ସାହିତ୍ୟ ନାମରେ, କବିତା ନାମରେ ଆମେ ଆମ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ାକୁ ନେଇ ଲୋସଡ଼ି ପଡୁଥିବା ଏବଂ ସଂସାର

ଭିତରେ ଅଲଗା ଆତ୍ମକାମୀ ଗୋଷ୍ଠୀଟିଏ ହୋଇ ରହିଥିବା ସିନା, ଏହି ସଂସାରର ଅସଲ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା ସମୟରେ ଆମକୁ ଆଦୌ କେହିହେଲେ ମନେ ପକାଇବେ ନାହିଁ । ଛନ୍ଦାଚରଣ, ଯଦି ତୁମେ ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ପୁନର୍ବାର ଆସିବାକୁ ଅଭିଳାଷ କରିବ, ତେବେ ମନେରଖିଥା, ଏଥର ତୁମେ ଅଧିକ ଟାଣ ହୋଇ ଆସିବ । ଏତେଟିକିଏ ସହି ନହେଲା ମାତ୍ରକେ ଏଠୁ ପଳାଇ ଯିବାକୁ ଆଦୌ ଚକ୍ରାନ୍ତ କରିବ ନାହିଁ । ଆବଶ୍ୟକ ବଳ ତୁମକୁ ଏହି ପୃଥିବୀରୁ ହିଁ ମିଳିବ । ଅନାଇ ଜାଣିଲେ ସହସ୍ର ସହସ୍ର ଖିଅ ଦେଖାଯିବେ, ବିଧାତାର ଅଧା ପଡ଼ିଥିବା ସହସ୍ର ସହସ୍ର କାମ ଦେଖାଯିବ । ତୁମେ ଦେଖି ଜାଣିଲେ ସେଇଥିରୁ ହିଁ ବଳ ପାଇବ । ପୁଣି ନୂଆ କବିତା ଲେଖିବ, ନୂଆ ଛବିମାନ ଆଙ୍କିଦେବ । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭରସା ଦେବାରେ ଲାଗିଥିବ ।

ଭରସା ଦେବାହିଁ ହେଉଛି ଜଣେ କବି ଓ ଜଣେ ଶିଳ୍ପୀର ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ କାମ ।

୨୧/୪/୯୭

●

ଅତି ରସମୟ ସମୟ

ହାଇସ୍କୁଲରେ ପାଠ ପଢୁଥିବା ସମୟରେ 'ଉତ୍କଳ ଋତୁଚିତ୍ର' ବୋଲି ଖଣ୍ଡେ ବହି ଆମର ପଢ଼ା ହେଉଥିଲା । ଲେଖକ ଶ୍ରୀ ଶଶୀଭୂଷଣ ରାୟ । ସେଥିରେ ଛଅ ଋତୁର ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଥିଲା । ସେଥିରେ କ'ଣ ସବୁ ପଢ଼ିଥିଲି ବା ବ୍ୟାଖ୍ୟା ହିସାବରେ ଶିକ୍ଷକଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିଥିଲି, ମୋର କିଛି ହେଲେ ମନେନାହିଁ । ପୂର୍ବ କାଳରେ ସଂସ୍କୃତ କାବ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଋତୁମାନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଭଳି ଭଳି ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଛି । ବସନ୍ତ, ଶରତ ଓ ବର୍ଷା- ଏହିଭଳି ଅଲଗା ଅଲଗା କରି ବର୍ଣ୍ଣନା ରହିଛି । ଭକ୍ତକବି ମଧୁସୂଦନ ତ ଟିକିନିଖି ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ପଦ୍ୟାକାରରେ ଆମ ସକାଶେ ଛଅଟି ଯାକ ଋତୁର ହିସାବ ଆଣି ବାଢ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି । କୋଉ କବି ବସନ୍ତକୁ ଋତୁରାଜ ବୋଲି ବି କହିଛନ୍ତି । ଆଉ କିଏ ଅତି ରସମୟ ବସନ୍ତ ସମୟ ବୋଲି କହି ଆମ ଅବବୋଧର କାମନାଡ଼ୀଗୁଡ଼ିକୁ ଉଦ୍ଦୀପିତ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଛନ୍ତି ।

ରସ ହେଉଛି ଉପନିଷଦର ଶବ୍ଦ । ତାହା ଉପଲବ୍ଧିର ଶବ୍ଦ । ସାହିତ୍ୟରେ ଏକ ଏପରି ଯୁଗ ଆସିଥିଲା, ଯେତେବେଳେ କି 'ରସ' ଶବ୍ଦଟିକୁ ତା' ମୂଳ କାଟି ଦିଆଗଲା ଏବଂ ଏକାବେଳକେ ଆଉଗୋଟାଏ ପ୍ରକାରର ଗାତ୍ରକୋପନକୁ ବୁଝାଗଲା । ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଆମୋଦିତ କଲା । ସେତେବେଳେ ପୁରୁଷମାନେ ହିଁ ସାହିତ୍ୟ ଲେଖୁଥିଲେ ଓ ସାହିତ୍ୟର ମାଧ୍ୟମରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରକାରର ରମଣ ଲାଗି ମଣ ହେଉଥିଲେ । ପ୍ରକୃତି ସେମାନଙ୍କର ମଣ ହେବାରେ ନିମିତ୍ତବତ୍ ହୋଇ ପୃଥିବୀକୁ ବିବିଧ ଚିତ୍ତୋଦ୍ଘାଟନ ସହିତ ଆସୁଥିଲା ବୋଲି ସାହିତ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲା । ରସମୟ ସମୟ ରାଜାମାନଙ୍କ ଲାଗି ଆସୁଥିଲା । ରସମୟ ସାହିତ୍ୟର ସମଝଦାର ରୂପେ ସେହି ରଜାମାନେ ହିଁ କବିର ସର୍ଜନାଗୁଡ଼ିକୁ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲେ । ପ୍ରଧାନତଃ ମୂଲ ପାଇବାକୁ ହିଁ ସେକାଳର କବି ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଯାବତୀୟ ରସମୟତାକୁ ସେଇ ରଜା ପାଖରେ ନେଇ ଅଜାଡ଼ି ଦେଉଥିଲା । ରଜାର ମନଲାଖି ହେବାଲାଗି କାବ୍ୟସାଧନା କରୁଥିଲା ।

କାଳକୁ ଧନ୍ୟବାଦ, ସେହି ଯୁଗଟା ଅପସରି ଗଲା । ରଜାମାନେ ଗଲେ । ସାହିତ୍ୟ ତଳି ଛୁଇଁଲା- ଜୀବନ ପରି ସର୍ବତ୍ରଗାମୀ ହେଲା । ବର୍ଣ୍ଣନା କଲାନାହିଁ, ମଣିଷର ଅନ୍ତର ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କଲା । ମଣିଷର ଚିତ୍ତଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଚିନ୍ମୟତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁଯାକ ସ୍ତରକୁ ଉଖାରି ଦେଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲା । ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକ କଥା ଯେ, ଷଡ଼ଋତୁକୁ ପ୍ରସଂଗ କରି କବିତା ଭିତରକୁ ଆଣିବା ଲାଗି ଅନୁରୂପ କବିମାନେ ମଧ୍ୟ ଆଉ ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତିତ ପୃଥିବୀରେ ଫଳିଲେ ନାହିଁ । ସାହିତ୍ୟ ବିମୋଚିତ ହେବାର ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ବହୁ ଅଭିନବ ଚ୍ୟାଲେଞ୍ଜର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲା । ଆଧୁନିକ ସମୟରେ ବିଷ୍ଣୁ ଶର୍ମା, ଭର୍ତ୍ତୃହରି, ଏପରିକି ବାଣଭଟ୍ଟ ମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଆଉ

ବେଶୀ ସେପରି ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ରହିଲା ନାହିଁ । ଏପରି ହେବା ପଛରେ ହୁଏତ କାରଣ ବହୁତ ରହିଥିବ । କିନ୍ତୁ, ବୋଧହୁଏ ସବୁଠାରୁ ଅସଲ କାରଣ ହେଉଛି ଯେ, ସାହିତ୍ୟ ଆଉ ବିନୋଦନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାର କୌଣସି ବିଶେଷ ପାକଶାଳାଟିଏ ହୋଇ ରହିଲାନାହିଁ । ଯଦି ଭାରତବର୍ଷକୁ ୟୁରୋପର ଆଗମନ ଘଟିନଥାନ୍ତା, ତେବେ ହୁଏତ ସେସବୁ ପୂର୍ବ ନକ୍ସା ଭିତରେ ସାହିତ୍ୟ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହି ଯାଇଥାନ୍ତା । ରସ କହିଲେ, ଏକ ବିଧୁର ଓ ଭୋକିଲା ଚିତ୍ତର କାବ୍ୟାମୋଦୀ ବିଳାପ ଓ ଆତ୍ମବିଦାରଣକୁ ବୁଝାଇ ପାରିଥାନ୍ତା । ନାରୀର ଦେହକୁ ଯମକ ଓ ଅଳଙ୍କାର ଦେଇ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାରେ ନିଜକୁ ଭ୍ରମର ବୋଲି ଭାବୁଥିବା ପୁରୁଷମାନେ ସାହିତ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଚାଟି ଓ ନାହୁଡ଼ ମାରି ହୁଏତ ସାହିତ୍ୟିକ ନବରଙ୍ଗ କରି ହେରେଷା ହୋଇ ପାରୁଥାନ୍ତେ । ସମ୍ଭବତଃ ବିଧାତା ଆଉ ସେହି ନିତାନ୍ତ କାମୁକତାକୁ ସହି ପାରିଲା ନାହିଁ, ମଣିଷ ଭିତର ଦେଇ ସିଏ ଆଉ କ'ଣ ସବୁ ଲୋଡ଼ିଲା । ମଣିଷ ଏଣିକି ନୂଆ ନୂଆ ଭେକ ଆବିଷ୍କାର କଲା, ମଣିଷମାନେ ଆଉ କଣ ସବୁ ଲୋଡ଼ି ବାହାରିଲେ । ସାହିତ୍ୟରେ ଆଧୁନିକ ଯୁଗ ଆସିଲା । ପ୍ରକୃତି ସହିତ ମନୁଷ୍ୟର ସଂପର୍କ ବଦଳିଗଲା । ସେ ତାରିପରି ଅନ୍ୟ ମଣିଷଂକୁ ଲୋଡ଼ି ବାହାରିଲା । ପଦ୍ୟରେ ନକହି ଗଦ୍ୟରେ କହିବାକୁ ଅଧିକ ବିବେକସଂପନ୍ନ ବୋଲି ଭାବିଲା । ଅନୁଭବ କରିବାର ପ୍ରଶ୍ନମାନେ ବଦଳିଗଲେ । ବାହାରର ପ୍ରକୃତି ଅପେକ୍ଷା ଭିତରର ପ୍ରକୃତିଟିକୁ ସିଏ ଅଧିକ ଆଗ୍ରହୋଦ୍ଦୀପକ ମନେ କଲା । ଏହିପରି ଭାବରେ ରସର ସଂଜ୍ଞା ବି ବଦଳିଗଲା ।

ବୈଚିତ୍ର୍ୟମୟ ଏହି ପୃଥିବୀରେ କେବଳ ଋତୁମାନେ ଆଉ ଏତେ ବିଚିତ୍ର ହୋଇ ରହିଲେ ନାହିଁ । ରୀତିଗୁଡ଼ିକ ଅଳ୍ପ ଲାଗିଲେ, ସତେଅବା ଆପଣାର ବୃହତ୍ ପରିଚିତି ଏବଂ ସଂହତି ଗୁଡ଼ିକର ଆଭାସ ପାଇଥିବା ପରି ମଣିଷ ଏକାତ୍ମ ହେବାର ସେହି ଅନ୍ୟ ବାସନାଟି ଦ୍ୱାରା ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ପରିଚାଳିତ ହେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲା । ଏହି ସବୁକିଛି ମୋତେ ଆମୋଦ ଦେବାପାଇଁ ମୋଟେ ନାହାନ୍ତି । ଏସବୁ ମୋତେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଏକାତ୍ମତା ଆଡ଼କୁ ପରିପ୍ରେରିତ କରି ନେବା ପାଇଁ ଆସି ମୋର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ିକର ମର୍ମପ୍ରବେଶ କରିବି, ପ୍ରକୃତି ଓ ମଣିଷର ମର୍ମପ୍ରବେଶ କରିବି, ପୃଥିବୀଟାକୁ ଭୋଗ ନକରି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ କାହା ସକାଶେ ବଞ୍ଚିବି । ସେତେବେଳେ ମଧ ବସନ୍ତ ଥିବ, ବର୍ଷା ଓ ଶରତ ସମସ୍ତେ ଥିବେ । ମାତ୍ର ସେଗୁଡ଼ାକୁ ସୁନ୍ଦର ଓ ପୁଷ୍ପାମୋଦିତ ବୋଲି କହି ମୁଁ ସେଗୁଡ଼ାକୁ ଆପଣାର କାମକୋପନ ପାଇଁ ଆଉ ମୋଟେ ଦୁହିଁ ଆଣିବି ନାହିଁ । ହୁଏତ ସେଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ମିତ ବସିବି, ସେଗୁଡ଼ିକରୁ ପ୍ରେରଣା ପାଇବି । କାରଣ, ଆମେ ସମସ୍ତେ ସେହି ଗୋଟାଏ ସତ୍ୟର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସମ୍ଭାର ରୂପେ ଏକରୁ ଅନେକ ହୋଇଛୁ । ଏବଂ ଆମର ସାହିତ୍ୟ ଆମକୁ ଆମେ ପୁନର୍ବାର ଆମ ଉପଲବ୍ଧିର ଯଥାର୍ଥ ସଦନଟିକୁ ଫେରିଯିବାକୁ ହିଁ ମନ କଲେ ଅବଶ୍ୟ ତାହା କରିପାରିବ ।

ପ୍ରବନ୍ଧ କାହାକୁ ବା କେଉଁଟିକୁ ନିଜର ସାମଗ୍ରୀ ରୂପେ ବାଛିବ, ତାହା ମୁଁ ସାହିତ୍ୟକୁ ଯେଉଁପରି ବା ଯେତିକି ଅଳପ ଅଥବା ଅଧିକ ବୋଲି ଦେଖୁଛି, ତାହାରି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ । ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ସତ୍ୟ ଯେ ଯଦି ମୁଁ ପ୍ରବନ୍ଧକୁ କେବଳ ମୋ' ଧୀଷଣାର ଏକ କସରତ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଥିବି, ତେବେ ତାହା ଅନ୍ୟ କଥା ହେବ । ଆମ କଲେଜର ପିଲାମାନେ ଆମର ସେହି କସରତ ଗୁଡ଼ାକୁ ଦେଖି ଦେଖି କାଳକ୍ରମେ ଭାରି ବିଜାର ହୋଇଗଲେଣି । ଆଧୁନିକ କାଳରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ହୁଏତ ସେଇଥି ସକାଶେ ଆମ ପ୍ରକୋପରୁ ଭାରି ଶୀତଳ ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଯଦି ମୋର ନିଜର ବୋଲି କହିବାକୁ ଦୃଷ୍ଟିଟିଏ ନାହିଁ, ଯଦି ମୋ' ପାଖରେ ନିଜସ୍ୱ ନିକିତିଟିଏ ନାହିଁ ବା ସମୀକ୍ଷାତ୍ମକ ଆହ୍ୱାନଟିଏ ନାହିଁ; ତେବେ ମୋର ପ୍ରବନ୍ଧ ଭିତରକୁ ନଆସିବା ହିଁ ସମ୍ଭବତଃ ଅଧିକ ରୁଚିସଂପନ୍ନ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଆମ ଓଡ଼ିଶା ସମେତ ଗୋଟା ଭାରତବର୍ଷରେ ଏବେ ଉଚ୍ଚତର ଫଳଶ୍ରୁତିମାନ ପାଇବା ସକାଶେ ପ୍ରକାଣ୍ଡ ସମାରୋହରେ ଯେଉଁସବୁ ନିବନ୍ଧ ଲେଖାଯାଉଛି, ଆମର ବର୍ତ୍ତମାନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଯେ ଆମେ କେଡ଼େ କାଉଁଦା ଏବଂ କୁଣ୍ଠାକାତର, ସେଗୁଡ଼ିକରୁ ତାହାରି ହିଁ ଅଧିକ ସୂଚନା ମିଳିଯାଉଛି । ଆମର ଲିଖିତ ପ୍ରବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ, ପ୍ରବନ୍ଧ ପାଇଁ ଆମେ ବାଛୁଥିବା ବିଷୟ ଗୁଡ଼ିକ ଆମର ଅସଚେତନତା ବିଷୟରେ ସେହିପରି କିଛି ସଂକେତ କରୁନାହାନ୍ତି ତ ?

ଚାରିଆଡ଼କୁ ଅନାଇ ଦେଇ ଥରେ କୁହନ୍ତୁ ତ ପ୍ରବନ୍ଧକାର ଆମକୁ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ପୋତ ପକାଇବ ଓ ବୋକା ବନାଇବ ବୋଲି ବର୍ତ୍ତମାନ କେଡ଼େ ରସମୟ ସମୟଟିଏ ଏଠି ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଛି ! ଆମ ସହିତ ଖୁରି ଖାଇ ଆମକୁ ପୂରା ବାଳୁଙ୍ଗା କରିଦେବାର ଅଭିପ୍ରାୟ ରଖିଛି - ଆମକୁ ଏକ ମେରୁଦଣ୍ଡହୀନ ବହୁପାଠୀ ଏବଂ ବହୁଗ୍ରାହୀ ନିରାପଦ ଜୀବରେ ପରିଣତ କରି ରଖିବ ବୋଲି ଚକ୍ରାନ୍ତ କରିବାରେ ଲାଗିଛି । ହଁ, ଆପଣ ମନ କଲେ ଏହି ସମୟଟିକୁ ସାଟାୟାର୍‌ର ସମୟ ବୋଲି କହିପାରିବେ । ଏବଂ, ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ରସେଶ୍ୱରମାନଙ୍କ ରୂପରେ ସଭାଯାକର ବିବେକକୁ ଭୁରୁଡ଼ାଇ ଶୋଭା ପାଉଥିବା ବିଟମାନଙ୍କର ଆମକୁ ସେହି ସାଟାୟାରରେ ହିଁ କିଛିତ ପରିଚୟ ଦେଇପାରିବେ । ଉପସ୍ଥିତ କାଳଟିରେ ରସମୟତା ସତକୁ ସତ କେଉଁଠାରେ ଅଛି କହିଲେ ! ପାଠପଢ଼ାର ଥାନମାନଙ୍କରେ ଆଉ କୌଣସି ଖୁସୀ ରହିଛି ? ଅଧ୍ୟାପକ ତଥା ଛାତ୍ର, କାହା ଭିତରେ ଖୁସୀ ଅଛି ? ଦେଶରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମଣିଷ ନାନାବିଧ ଅସହାୟତା ଭିତରେ ଜର୍ଜର ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ତଥାପି ଶାସନ, ବିକାଶ ଏବଂ ଉନ୍ନୟନ ନାମରେ କେତେ ସମାରୋହ ଲାଗିଛି । ରାଜନୀତିରେ ଆଉ କୌଣସି ଭଦ୍ରତା ନାହିଁ । ମଣିଷ ମଣିଷ ଭିତରେ ବିଶ୍ୱାସ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ କମ୍ ଦେବେ ଓ ଅଧିକ ମାରିନେବେ ବୋଲି ଟାକି ବସିଛନ୍ତି । ଯାବତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନେତୃତ୍ୱକୁ ସ୍ୱାର୍ଥକାମୀ ଭୀରୁମାନେ ଦଖଲ କରି ବସିଛନ୍ତି । ଏହି ଅତି ରସମୟ ସମୟ ବିଷୟରେ ପ୍ରବନ୍ଧକାର କେତେ କଥା କହିପାରନ୍ତା ।

ସଂପୃକ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ଦେଖାଇଦେଇ ପାରନ୍ତା । ଆମର କେତେ ଉପକାର କରନ୍ତା !

ଏହି ଏତେ ଏତେ ବିଷୟକୁ ଓ ଆହ୍ୱାନକୁ ଶୁଣିନପାରି ଆମେ ଯଦି ରସମୟ ବସନ୍ତ ସମୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଉକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ଆଣିବାର କସରତ କରୁଥିବା, ତେବେ ଆମକୁ ନିତାନ୍ତ ଅଚେତନ ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ । ଏକାନ୍ତ ଅଣଅକ୍ତିଆର ହୋଇ କେତେଟା କଳାତ୍ମକ କାଇଦାରେ କିଛି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ସକାଶେ କାଳିସୀ ହେବାକୁ ଯଦି ସାହିତ୍ୟସର୍ଜନା ବୋଲି କେହି ଭାବୁଥିବେ, ତେବେ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଭିନ୍ନ କଥା ହେବ । ତେବେ ଆମ ସମାଜରେ ଆମ ସାହିତ୍ୟର ଧାଡ଼ିରେ ଏପରି କେତେ ମଣିଷ ଅଲବତ ରହିଥିବେ, ଯେଉଁମାନେ କି ଆମର ଅସଲ ଆହ୍ୱାନ ଗୁଡ଼ିକରୁ ଆମକୁ ଅନ୍ୟମନସ୍କ କରି ରଖିବାକୁ ସାହିତ୍ୟ କରୁଥିବେ । ଓ ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖୁଥିବେ । ଦେଶର ଯୋଜନାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଶିକ୍ଷାବ୍ୟବସ୍ଥା ଯାଏ ଆମର ଦେଶରେ ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷେତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦିଆଯାଇନାହିଁ, ସାହିତ୍ୟ ହୁଏତ ତାହା ହିଁ କରିବ ଏବଂ ଏକ ଲମ୍ପଟ କାଳର ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା କରୁଛି ବୋଲି ନିନ୍ଦା ମଧ୍ୟ ପାଇବ । ବର୍ତ୍ତମାନର ରସମୟ ସମୟରୁ ହୁଏତ ଫାଇଦା ମଧ୍ୟ ଉଠାଉଥିବ ।

ସୁସ୍ଥ ସାହିତ୍ୟ ଏକ ଭବିଷ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ଆମର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ପ୍ରେରିତ କରି ନେଇଯିବ, ଯେତେବେଳେ କି ସମାଜରେ ସବୁ ମଣିଷ ସ୍ୱୀକୃତି ପାଇବେ, ସମ୍ମାନର ଅଧିକାରୀ ହେବେ । କେହି ଶିକ୍ଷା, ସୁଯୋଗ ଏବଂ ସଂସ୍କୃତିରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିବନାହିଁ । ମିଛ ଦୂରତାଗୁଡ଼ିକ ଦୂର ହୋଇଯିବ । ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟ ଏବଂ ଆଧୁନିକ ସମୀକ୍ଷା ଆଗରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଭବିଷ୍ୟଟିଏ ରହି ତାକୁ ଗତିଶୀଳ କରି ରଖିଥିବା ଉଚିତ । ସାହିତ୍ୟ ହୁଏତ କୋଉ କାଳରେ ସାମନ୍ତମାନଙ୍କର ଏକ ତୁଚ୍ଛା ବିଳାସ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଥୋକେ ମଣିଷ ଆଉମାନଙ୍କ ଉପରେ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ି ତେଣେ ଅଯସ ସମୟରେ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କୁ ସାଂଗରେ ବସାଇ ଘଡ଼ିଏ ରସପାନ କରୁଥିଲେ । ଶବ୍ଦରେ ରସମୟତା ସୃଷ୍ଟି କରିବା ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରାୟ ସବୁକଥା ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଆଧୁନିକ ବିଶ୍ୱବାସନା ଗୁଡ଼ିକର ଯୋଗ୍ୟ ହେବାପାଇଁ ଆମେ ଯଦି ଏକ ଗୁହାମୁକ୍ତିକୁ ସମ୍ଭବ କରାଇ ନପାରିବା, ତେବେ ଆମେ ପଛରେ ରହିଯିବା, ଯୁଗ ଆମ କାନ୍ଧ ଉପରେ ଗୋଡ଼ ରଖି ଆଗକୁ ଚାଲିଯିବ । ଏହି କଥାକୁ ସାହିତ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବନ୍ଧ ବିଷୟରେ ହିଁ ଅଧିକ ସମୀଚୀନତା ସହିତ କୁହାଯାଇପାରିବ । କବିତା, ଗଳ୍ପ, ଉପନ୍ୟାସ ଓ ନାଟକ ନାନା କାରଣରୁ ଅନେକ ସମୟରେ କେବଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ହୁଡ଼ାଇ ଦେବାକୁ ଲେଖା ଯାଇପାରେ । ଏକ ମିଛ Katharsisର ଅବତାରଣା କରି ଆମକୁ ହୁଏତ ତଥାପି ନେଶେମା କରି ରଖିପାରେ । ମାତ୍ର, ପ୍ରବନ୍ଧ ତାହା କଦାପି କରିବନାହିଁ । ପ୍ରବନ୍ଧ ସମୀକ୍ଷା କରିବ, ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ନିର୍ମମ ମଧ୍ୟ

ହେବ ଓ ଧଳା କଳାକୁ ଧଳା କଳା ବୋଲି କହିବ । ପୁରାତନ ଯୁଗରେ ସମୀକ୍ଷାର ଆବଶ୍ୟକତା ନଥିଲା, କାରଣ ସତ୍ୟମାନେ ଶିଷ୍ଟ, ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ଓ କ୍ଷମତାଧାରୀମାନଙ୍କର ତୁଣ୍ଡରେ ରହୁଥିଲେ । ସେଥିଲାଗି ଆଗକାଳେ ରାଜସଭା ଗୁଡ଼ିକରେ କବି ଥିଲେ, ଗଳ୍ପକାର ଥିଲେ- ରଜାଙ୍କୁ ବସାଇ ନାଟକର ଅଭିନୟ ହେଉଥିଲା । ମାତ୍ର, ପ୍ରବନ୍ଧକାର ଲୋଡ଼ା ହେଉନଥିଲା । ଆଧୁନିକ ଯୁଗର ସ୍ୱାକ୍ଷର ବହନ କରୁଥିବା ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟରେ ହିଁ ପ୍ରବନ୍ଧ ସ୍ଥାନ ପାଇଲା । ସେତେବେଳେ କବିମାନେ କବିତାକୁ କାମିନୀର ଅନ୍ଦାଜରେ ଶବ୍ଦାଳଙ୍କାର ଖଞ୍ଜି ତିଆରି କରୁଥିଲେ । ପ୍ରବନ୍ଧ ସାହିତ୍ୟରେ ମେରୁଦଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଜି ବାହାରିଲା । ଖାଲି ରତ୍ନମାନଙ୍କରେ ନୁହେଁ, ଜୀବନ ଭିତରେ ରସମୟତାର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିଲା । ମଣିଷମାନେ ତାକୁ ସମ୍ଭାବନା ପରି ଦେଖାଗଲେ । ପ୍ରବନ୍ଧ ହିଁ ଏକାଧିକ ଅର୍ଥରେ ସାହିତ୍ୟର ସଂଜ୍ଞାକୁ ବଦଳାଇ ଦେଲା, ସାହିତ୍ୟଠାରୁ ନୂଆ ଦାବିମାନ କଲା ।

୨୮/୪/୯୭

●